

สุยามรณจสุส เตปิฏกํ

๓๓

สุตตนตปิฏเก

ขุททกนิกายสุส

อปทานสุส

หุติโย ภาโค

ห้องกรมพระจันทบุรีนฤนาถ

อปทานตฺส ทฺติโย ภาโค
พฺพทฺธว໌ໄສ ຈຣິຍາປີຼັກໍ

७ ११ ल
ल. ३३ म. ३

ลุ่มตุนตปี่ญเก ขุฑทกนิภายส

พุทธวโธ จริยาปิฏก

ໄຊຈິຕ

สุขยามรณังสุส ราชธานี
มหามกุฏราชวิทยาลัยเบญ ปกาลิ
พุทธปริณิพพานา ๒๔๓๐

มกกรรมสิทธิ์ตามพระราชบัญญัติ

34499

กรุงเทพ ฯ

โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ ถนนสามเสน

กิตฺตนปฺตํ
 อปทานะ
 ทฺวาทฺตาฬิไม ภาทฺทวคฺโค

ปจฺมี ภาทฺทวคฺโคเถราปทานํ	๓
ทฺติยํ เอกฉตฺติยคฺโคเถราปทานํ	๕
ตฺติยํ ตินสฺสฎฺกณาทนียคฺโคเถราปทานํ	๘
จตุตฺถํ มรุมฺสํทายกคฺโคเถราปทานํ	๓๒
ปณฺจมํ นาคปฺลวคคฺโคเถราปทานํ	๓๕
ฉฏฺฐํ เอกทมิยคฺโคเถราปทานํ	๖
สํตฺตมํ อจฺจนคฺคปฺปมฺมียคฺโคเถราปทานํ	๓๖
อฏฺฐมํ ยาคุทฺทายกคฺโคเถราปทานํ	๓๗
นวมํ ปตฺโตทนทายกคฺโคเถราปทานํ	๒๐
ทสฺมํ มณฺจทายกคฺโคเถราปทานํ	๒๓

องฺเก

เตจฺตฺตาฬิไม สกัสมฺมชฺชกคฺโค

ปจฺมี สกัสมฺมชฺชกคฺโคเถราปทานํ	๒๔
ทฺติยํ เอกทสฺสํทายกคฺโคเถราปทานํ	๒๕
ตฺติยํ เอกาสนทายกคฺโคเถราปทานํ	๒๘
จตุตฺถํ สคฺคกทมฺพปฺปมฺมียคฺโคเถราปทานํ	๓๐

	อจุเภา
ปณจมนํ โกรณชฺชปุณณียะตุเถราปทานํ	๓๓
ณฐจํ ชฏมณฺชทายกตุเถราปทานํ	๓๒
สตุตฺตมนํ เขถมฺมสวณียะตุเถราปทานํ	๓๔
อญฺชมนํ สฺสจฺฉินฺติตฺตตุเถราปทานํ	๓๖
นวมํ โสณฺณกัฏฺถณียะตุเถราปทานํ	๔๐
ทสฺมนํ โสวณฺณโกณฺตริยะตุเถราปทานํ	๔๒
จตุจตุตทาฬีโส เอกวิหาริวคฺโค	
ปจฺฉมนํ เอกวิหารียะตุเถราปทานํ	๔๔
ทุติยํ เอกสงฺขยียะตุเถราปทานํ	๔๕
ตติยํ ปาฏิทิสฺสณฺณกตุเถราปทานํ	๔๗
จตุตฺตถํ ฌานะตุถะวีกะตุเถราปทานํ	๔๘
ปณจมนํ อญฺญะณฺชิตะตุเถราปทานํ	๔๘
ณฐจํ กถมฺพทายกตุเถราปทานํ	๕๐
สตุตฺตมนํ อมฺพาทายกตุเถราปทานํ	๕๑
อญฺชมนํ หรีตักทายกตุเถราปทานํ	๕๓
นวมํ อมฺพปี่ณฺชียะตุเถราปทานํ	๕๒
ทสฺมนํ ชมฺพุณฺณียะตุเถราปทานํ	๕๔
ปณจจตุตทาฬีโส วิภะทิกะวคฺโค	
ปจฺฉมนํ วิภะทกฬีชียะตุเถราปทานํ	๕๖

กิตติคุณปดุต

๓

ทศุติย์ โกลทหายกตฺเถรอปทาน	๕๗
ตติย์ เวตุณณตฺเถรอปทาน	๕๘
จตุตฺถิ ภคฺคตฺเถรอปทาน	๕๘
ปณฺณมํ อุมมาปฺปณฺณตฺเถรอปทาน	๖๐
อฏฺฐํ อุมพาทฺตฺเถรอปทาน	๖๑
สํตฺถมํ สํทาสนิกตฺเถรอปทาน	๖๓
อฏฺฐมํ ปาทปฺปณฺณตฺเถรอปทาน	๖๒
นวมํ เวทียการกตฺเถรอปทาน	๖๔
ทศมํ โพธิมการกตฺเถรอปทาน	๖๕

นจกตฺตาฬิโส ชคตฺติวคฺโค

ปจฺมํ ชคตฺติวคฺโค	๖๗
ทศุติย์ โมรทตฺติวคฺโค	๖๘
ตติย์ สํทาสนิกตฺเถรอปทาน	๖๙
จตุตฺถิ ตฺถิณฺณทตฺติวคฺโค	๖๙
ปณฺณมํ อฏฺฐมการกตฺเถรอปทาน	๗๐
อฏฺฐํ วนโกรณตฺติวคฺโค	๗๑
สํตฺถมํ เอกตฺติวคฺโค	๗๒
อฏฺฐมํ ชคตฺติวคฺโค	๗๓
นวมํ สํตฺติวคฺโค	๗๔

ทศมฺ คณชฺชกตฺเถรอปทานํ

อจุเก

๗๕

สํวฏฺฐจตุตาฬีโส สํวฏฺฐปฏิวคฺโค

ปจฺมํ สํวฏฺฐมฺมกตฺเถรอปทานํ

๗๗

ทุติยํ จิตกชฺชกตฺเถรอปทานํ

,,

ตติยํ จิตกนิพฺพาทกตฺเถรอปทานํ

๗๘

จตุตฺถํ สํวฏฺฐายกตฺเถรอปทานํ

๗๙

ปณฺณมํ สุมณฺสวณฺณกตฺเถรอปทานํ

๘๐

ฉฏฺฐํ อวณฺณกตฺเถรอปทานํ

,,

สํวฏฺฐมฺมํ อพฺพชฺฌกตฺเถรอปทานํ

๘๑

อฏฺฐมฺมํ มิตฺถชฺฌกตฺเถรอปทานํ

๘๒

นวมํ สยมนุปฺปฏิกานฺนิกตฺเถรอปทานํ

๘๓

ทศมฺ นิมิตฺตพฺยากรณิกตฺเถรอปทานํ

๘๔

อฏฺฐจตุตาฬีโส นพฺพมาตฺถิกคฺโค

ปจฺมํ นพฺพมาตฺถิกตฺเถรอปทานํ

๘๗

ทุติยํ มณฺนิชฺชกตฺเถรอปทานํ

๘๘

ตติยํ อฏฺฐกาสํตฺถิกตฺเถรอปทานํ

๘๐

จตุตฺถํ สุมณฺสวณฺณกตฺเถรอปทานํ

๘๒

ปณฺณมํ กุมฺภมาสํกตฺเถรอปทานํ

๘๓

ฉฏฺฐํ กุสฺสจฺจกตฺเถรอปทานํ

,,

กิตฺตฺนปตฺตํ

๕

อจฺเก

สฺตฺตมํ คิริปฺนุณาคิยฺยตฺเถรปทานํ
 อฏฺฐมํ วถฺถิการผลทายกตฺเถรปทานํ
 นวมํ ปานชิทายกตฺเถรปทานํ
 ทสฺมํ ปุฬินจกฺกมิตฺเถรปทานํ

๘๕

๘๕

๖

๘๘

เอกฺกนปณฺณาสโม ปิสุกฺกวลฺลคฺโค

ปจฺมํ ปิสุกฺกตสฺสณฺณกตฺเถรปทานํ
 ทฺติยํ พุทฺธตสฺสณฺณกตฺเถรปทานํ
 ตฺติยํ ภิสฺสทายกตฺเถรปทานํ
 จตฺตมํ ฌาณตฺถวิกิตฺเถรปทานํ
 ปณฺจมํ จนฺทนมาตฺติยตฺเถรปทานํ
 ฉฏฺฐํ ธาตุปฺปชกตฺเถรปทานํ
 สฺตฺตมํ ปุฬินุปฺปาทกตฺเถรปทานํ
 อฏฺฐมํ ตฺรณียตฺเถรปทานํ
 นวมํ ชมฺมรฺจุตฺเถรปทานํ
 ทสฺมํ สํถมณฺหมฺมิตฺเถรปทานํ

๘๘

๑๐๐

๑๐๒

๑๐๔

๑๐๗

๑๑๓

๖

๑๑๕

๑๑๗

๑๒๐

ปณฺณาสโม กิํกณิปปุสฺสวคฺโค

ปจฺมํ คิํกณิปปุสฺสิตฺเถรปทานํ
 ทฺติยํ ปิสุกฺกตฺเถรปทานํ
 ตฺติยํ ไกรณฺหปฺปุสฺสิตฺเถรปทานํ

๑๒๕

๑๒๖

๑๒๗

เทวปณฺณาโส ฆตฺทายกฺวคฺโค

ปจฺมํ	อํกุณฺธิยฆตฺทายกฺวคฺโค	๓๕๒
ทฺติยํ	กมฺปิยฆตฺทายกฺวคฺโค	๓๕๓
ตฺติยํ	โกสุมฺพณฺธิยคฺโค	๓๕๔
จตุตฺถํ	กตฺตคฺโค	๓๕๕
ปณฺจมํ	นาคคฺโค	๓๕๖
ฉกฺคํ	อชฺชคฺโค	๓๕๗
สคฺคํ	อชฺชคฺโค	๓๕๘
หคฺคํ	อชฺชคฺโค	๓๕๙
ทคฺคํ	อชฺชคฺโค	๓๖๐

เทวปณฺณาโส ตินฺทายกฺวคฺโค

ปจฺมํ	ตินฺทคฺโค	๓๖๑
ทฺติยํ	เวจฺจคฺโค	๓๖๒
ตฺติยํ	สวณฺคคฺโค	๓๖๓
จตุตฺถํ	อชฺชคฺโค	๓๖๔
ปณฺจมํ	อชฺชคฺโค	๓๖๕
ฉกฺคํ	อชฺชคฺโค	๓๖๖
สคฺคํ	อชฺชคฺโค	๓๖๗
หคฺคํ	อชฺชคฺโค	๓๖๘

อชฺฐัม โภชิตมฺมชฺชกตฺเตรอปทานํ
 นวมฺ อามณฺฑลตฺถายกตฺเตรอปทานํ
 ทสฺมํ สุกฺคนฺชตฺเตรอปทานํ

อชฺฐเก

๑๖๘

๑๗๒

๑๗๓

จตุปณฺณาสโม กจฺจายนวกุโค

ปจฺมํ มหากจฺจายนตฺเตรอปทานํ
 ทุตฺติยํ วฏฺกถิตฺเตรอปทานํ
 ตตฺติยํ มหากปฺป็นตฺเตรอปทานํ
 จตุตฺถํ ทพฺพมถตฺตปฺปตฺตตฺเตรอปทานํ
 ปณฺณจฺมํ กุมารกตฺถสฺสตฺเตรอปทานํ
 ฉฏฺฐํ พาหิยตฺเตรอปทานํ
 สทฺตมํ มหาโกฏฺฐจิกตฺเตรอปทานํ
 อชฺฐจฺมํ อรุเวถกตฺถสฺสตฺเตรอปทานํ
 นวมํ ราชตฺเตรอปทานํ
 ทสฺมํ โมชราชตฺเตรอปทานํ

๑๗๘

๑๘๒

๑๘๖

๑๘๐

๑๘๔

๑๘๘

๒๐๓

๒๐๖

๒๑๑

๒๑๔

ปณฺจปณฺณาโส ภทฺทิยวคฺโค

ปจฺมํ ตถฺกณฺณภทฺทิยตฺเตรอปทานํ
 ทุตฺติยํ กงฺขาเวถตฺเตรอปทานํ
 ตตฺติยํ สทฺถิตฺเตรอปทานํ
 จตุตฺถํ วจฺจกตฺเตรอปทานํ

๒๑๕

๒๒๒

๒๒๕

๒๒๘

กิตฺตฺนปตฺตํ

๘

ปณฺณํ นนฺทกตฺตฺเถรยาปทานํ

อังกุ

๒๓๔

ณฺฐํ กาฬทายิตฺตฺเถรยาปทานํ

๒๓๖

สฺสคฺคํ ชภยตฺตฺเถรยาปทานํ

๒๔๐

อณฺฐํ โถมสฺสคฺคิตฺตฺเถรยาปทานํ

๒๔๓

นวมํ วนวจฺจตฺตฺเถรยาปทานํ

๒๔๖

ทสฺมํ อูพสฺสคฺคตฺตฺเถรยาปทานํ

๒๔๗

ปจฺจิมํ สฺสเมธาวคฺคํ

ปจฺจํ สฺสเมธาทิเกรยาปทานํ

๒๕๔

ทุติยํ เมฆตทายิกาเกรยาปทานํ

๒๕๖

คฺคิตฺยํ มณฺฑปทายิกาเกรยาปทานํ

๒๕๗

จตฺตฺถํ สํกมฺมทาทิเกรยาปทานํ

”

ปณฺณํ นพมาติกาเกรยาปทานํ

๒๕๘

ณฺฐํ เขกมฺปิณฺฑปาททายิกาเกรยาปทานํ

๒๕๙

สฺสคฺคํ กณฺฐจฺจุณฺฑิตทายิกาเกรยาปทานํ

๒๖๓

อณฺฐํ สฺสคฺคชฺชุปฺปตมาติกาเกรยาปทานํ

๒๖๒

นวมํ ปณฺณทมิ์กาเกรยาปทานํ

๒๖๕

ทสฺมํ อุกททายิกาเกรยาปทานํ

๒๖๗

ทุติโย เขกฺกุปฺปตถวคฺคํ

ปจฺจํ เขกฺกุปฺปตติกาเกรยาปทานํ

๒๗๐

ทุติยํ สดพบุปผิกาเถรียาปทานํ	อังกุ
ตติยํ โมทกทายิกาเถรียาปทานํ	๒๗๒
จตุตถํ เอกาสนทวยิกาเถรียาปทานํ	๒๗๓
ปณฺจมํ ปญฺจที่ปทายิกาเถรียาปทานํ	๒๗๔
ฉกฺขํ นพมาติกาเถรียาปทานํ	๒๗๕
สทฺถมํ มหาปชาปติโคตมเถรียาปทานํ	๒๗๖
อฏฺฐมํ เชมาเถรียาปทานํ	๓๐๐
นวมํ อุปลตวณฺณาเถรียาปทานํ	๓๓๐
ทสฺมํ ปฐาจาราเถรียาปทานํ	๓๓๑

ตติโย กุณฺฑลเกสวคฺโค

ปจฺมํ กุณฺฑลเกสเถรียาปทานํ	๓๒๕
ทุติยํ กิสาโคตมเถรียาปทานํ	๓๓๐
ตติยํ ชมฺมทินฺนาเถรียาปทานํ	๓๓๕
จตุตถํ สกฺกาเถรียาปทานํ	๓๓๖
ปณฺจมํ นนฺทาเถรียาปทานํ	๓๔๒
ฉกฺขํ โสธนาเถรียาปทานํ	๓๔๗
สทฺถมํ ภทฺทากาณฺโณเถรียาปทานํ	๓๕๓
อฏฺฐมํ ยโสธราเถรียาปทานํ	๓๕๗
นวมํ ทสฺสทสฺสเถรียาปทานํ	๓๖๗

กิตฺติคนปตฺตํ

๓๓

อังกุ

ทศมํ อฏฺฐารสเถรสํหสฺสํสาณมปทานํ

๓๖๘

จตุตฺถํ ชตฺตียกณฺณวคฺคํ

ปจฺมํ อฏฺฐารสเถรสํหสฺสํชตฺตียกณฺณวคฺคํ

๓๗๖

ทตฺติยํ จตุรารสํสํหสฺสํพราหฺมณกณฺณวคฺคํ

๓๗๗

คตฺติยํ อปฺปตฺตทายิกาเถรียปทานํ

๓๘๒

จตุตฺถํ สํสฺสคาตมาตาเถรียปทานํ

๓๘๕

ปณฺณจฺมํ สํสฺสกาเถรียปทานํ

๓๘๘

อฏฺฐจฺมํ อภิรฺุปนนุทาเถรียปทานํ

๓๙๓

สํคตฺตมํ อทฺธกาสํสํเถรียปทานํ

๓๙๔

อฏฺฐจฺมํ ปุณฺณิกาเถรียปทานํ

๓๙๖

นวมํ อมฺพปาสํสํเถรียปทานํ

๓๙๘

ทศมํ เสงฺกาเถรียปทานํ

๔๐๐

กิตฺตฺนปตฺตํ พฺทฺชวํเส

	อङ्กะ
รัตนางุมณกณฺโฑ	๔๐๓
ทํปฺภกรพฺทฺชวํโส	๔๓๖
โกณฺฑาณฺณพฺทฺชวํโส	๔๓๘
มจฺจุตพฺทฺชวํโส	๔๔๓
สุมณพฺทฺชวํโส	๔๔๘
เรวตพฺทฺชวํโส	๔๕๓
โสภิตพฺทฺชวํโส	๔๕๘
อนิมทสฺสพฺทฺชวํโส	๔๖๒
ปทุมพฺทฺชวํโส	๔๖๗
นารทพฺทฺชวํโส	๔๗๓
ปทุมุตฺตรพฺทฺชวํโส	๔๗๖
สุมะชพฺทฺชวํโส	๔๘๓
สฺวชาติพฺทฺชวํโส	๔๘๕
มียทสฺสพฺทฺชวํโส	๔๘๐
อตุกทสฺสพฺทฺชวํโส	๔๘๕
ธมฺมทสฺสพฺทฺชวํโส	๔๘๘

อังก

สํกฺขคฺคํ	๕๐๓
คิณฺณคฺคํ	๕๐๗
มคฺคํ	๕๑๑
วิคฺคํ	๕๑๕
สํกฺขคฺคํ	๕๒๐
เวคฺคํ	๕๒๔
กุกฺกคฺคํ	๕๒๘
โกณคฺคํ	๕๓๓
กคฺคํ	๕๓๗
โคคฺคํ	๕๔๓
คคฺคํ	๕๔๖
คคฺคํ	๕๔๘

กิตฺตฺนปตฺติ
จฺริยาปฎิเก
ทานปารมิตา

อภิกฺคฺติจฺริยํ
ตํชฺชพฺรหฺมณจฺริยํ
กฺุรฺรุมฺมจฺริยํ
สํกตฺตํจฺริยํ
มหาโควฺินทจฺริยํ
เนมิราชจฺริยํ
จณฺทกฺุมารจฺริยํ
สํวิราชจฺริยํ
เวสฺสํจฺริยํ
ตํสํปณฺฑิตจฺริยํ

อํกุเก

๕๕๓

๕๕๒

๕๕๓

๕๕๔

๕๕๕

๕๕๖

๕๕๖

๕๕๗

๕๕๘

๕๖๕

สํถปารมิตา

สํถวณาคจฺริยํ
ภฺวฺริทตฺตจฺริยํ
จมฺเปยฺยจฺริยํ
ภฺพโฬจฺริยํ

๕๖๘

๕๖๘

๕๗๐

๕๗๓

กิตฺตคนปคฺคํ

๓๕

อังกะ

มหิสังราชจริย	๕๗๒
รุมิกจริย	๕๗๓
มาตงคจริย	๕๗๕
เทวชนมฺพคฺคจริย	๕๗๕
ชยทิสจริย	๕๗๖
สงฺฆปาตจริย	๕๗๘

เนกฺขมฺมาทิปารมิตา

ยุรณฺชจริย	๕๗๘
โสมนตฺตจริย	๕๘๐
อโยฆจริย	๕๘๒
ภักฺตจริย	๕๘๓
โสณนหฺตปณฺฑิตจริย	๕๘๔
มฺคณฺฑจริย	๕๘๕
กปฺปราชจริย	๕๘๗
ตจฺจตฺตหฺยปณฺฑิตจริย	๕๘๗
วฏฺฏกโปคกจริย	๕๘๘
มจฺจนราชจริย	๕๘๘
กณฺหที่ปายนจริย	๕๙๐
ตฺตโสณจริย	๕๙๒

ตุณณตมจริย
 เขกราชจริย
 มหาโตมหตจริย
 ตโมชานกถา

องกุเท

๕๘๓

๕๘๓

๕๘๔

๕๘๖

ไสชนปตฺตํ

อสุทฺถปาสา	สุทฺถปาสา	องฺเก	ปนฺติยํ
วากจฺจฺรธา	วากจฺจฺรธา	๖	๓๘
ชานาม	ชานามิ	๗	๗
มทุมฺตมฺหิ	มทุมฺตมฺหิ	๓๒	๓๔
ปรีณิพฺพุตมฺหิ	ปรีณิพฺพุตมฺหิ	๓๔	๓๘
ตมตํ	ตมตํ	๓๖	๓๗
คเหตุวา	คเหตุวาน	๓๗	๓๗
คามาคามํ ปฺราปฺรํ	คามาคามํ ปฺรา ปฺรํ	๓๘	๓๐
เจตนาปณฺธิหิ	เจตนาปณฺธิหิ	๒๒	๒
อตุถํ	อตุถํ	๔๓	๓๐
คินฺนุทฺทวริยตฺเตวราปทานํ	คินฺนุทฺท...	๖๘	๓๗
เทวินฺโน	เทวินฺโท	๗๒	๓๓
วิชฺชมานาสฺ	วชฺชมานาสฺ	๗๔	๓๓
วิจิตฺตวตฺตถาภรณา	วิจิตฺตวตฺตถาภรณา	๘๘	๕
มชฺชํ ภาเสหิ	มชฺชํ ภาเสหิ	๓๐๒	๓๖
ชฺวีรตฺตปฺปมฺพาทิภิ	ชฺวีรตฺตปฺปมฺพาทิภิ	,,	,,
วิปฺปตฺตนฺเน	วิปฺปตฺตนฺเน	๓๐๖	๖
มาตุทฺทจฺฉินฺนุปาคณ	... มุปาคณิ	๓๓๔	๓

โสชนปคฺคํ

๓

อสุทฺตปาสา	สุทฺตปาสา	องฺเก	ปญฺติยํ
ธํสนฺนุต	ธํสนฺนติ	๓๔๗	๕
อาส	อาสี	๓๕๔	๓
มทํปต	มทํปติ	๓๕๖	๘
พห	พหุ	๓๖๓	๓๐
สํคฺคตติโกฏฺฐิตาน	สํคฺคตติโกฏฺฐิตานิ	๓๖๕	๘
เวรฺมาเนห	เวรฺมาเนหิ	๓๘๗	๕
รूप-	รूप-	๔๐๕	๔
ธํทีย	ธํมาทีย	๔๓๐	๗
ปาปฺปณฺธิสฺสตี	ปาปฺปณฺธิสฺสตี	๔๓๓	๓๘
”	”	๔๓๒	”
อห	อหุ	๔๓๖	๓๘
หคฺคยาเนน	หคฺคยาเนน	๔๓๗	๓๓
อาโปทิตา	อาโมทิตา	๔๔๓	๖
อติกฺกนฺต-	อติกฺกนฺต-	๔๕๔	๓
อฺปฺปตา	อฺปฺปตา	๔๖๖	๘
อนิมารรามมฺห	อนิมารรามมฺหิ	๔๘๘	๓
ยถา .	ยถา	”	๓๕
”	”	๕๐๓	๓๓
คัมมฺห	คัมมฺหิ	๕๐๔	”

อสุทฺธปาสา	สุทฺธปาสา	องฺเก	ปณฺทีย
อนนฺชโย	ชนนฺชโย	๕๓๔	๓๘
นาม	า	๕๒๘	๕
อบฺโผนฺต	อบฺโผนฺติ	๕๓๓	๖
กัถิ	กัถิ	๕๔๓	๗
มพฺพต	มพฺพต	๕๕๗	๖
อกปฺปิต	อกมฺปิต	๕๖๐	๓๗
ปวิสฺสามิ	ปวิสามิ	๕๖๕	๒
กิริเย	กิริเย	๖	๓๓
กโรมิ	กโรมิ	๕๖๘	๒
เอกนฺต	เอกนฺต	๖	๘
นฺหารุห	นฺหารุหิ	๖	๓๓
ปจฺจนฺต	ปจฺจนฺต	๕๘๓	๓
อนคารย	อนคารย	๖	๓๔
ทสฺวาน	ทิสฺวาน	๕๘๕	๓๓
วต	วต	๕๘๗	๓
อนุสฺสริตฺวา	อนุสฺสริตฺวา	๕๘๘	๓๖

ศุภตนต์ปีฎเก ชุททุกนิกายสุต
อปทานิ

นโม ตสฺส ภควโต อรหโต สมฺมาสมฺพุทฺธสฺส ฯ
ทฺวาจตุตาฬิสีโม ภทฺทาทิวคฺโค
ปจฺฉิมํ ภทฺทาทิตฺเตวราปทานิ (๔๐๐)

[๑] สุมะโร นาม สมฺพุทฺโธ	อคุโค การุณิโก มุนิ
วิเวกกาโม โลกคุโค	หิมวันต์ อุปาคมิ ฯ
อชฺโฌกเหตุวา หิมวันต์	สุมะโร โลกนายโก
ปถุญฺกํ อากุชิตฺวาน	นิสฺสํ ปุริสาสโร ฯ
สฺมาชี โส สฺมาปนฺโน	สุมะโร โลกนายโก
ศตฺตรคฺคินฺทิวํ พุทฺโธ	นิสฺสํ ปุริสฺสคฺตโม ฯ
ชวริกาชฺ คเหตุวาน	วณฺมชฺโฌคหิ อหํ
คตฺถกฺทสฺสํ สมฺพุทฺธํ	โฆชติณฺณมฺหาสวํ ฯ
สมฺมชฺชํ คเหตุวาน	สมฺมชฺชิตฺวาน อสฺสํ
จตุทฺถนํ ชเปตฺวาน	อกาสิ มณฺทปํ คทา ฯ
ธตฺตปฺปมํ คเหตุวาน	มณฺทปํ ฉาทยิ อหํ
ปสฺสนจิตฺโต สุมโน	อวณฺทํ โลกนายกํ ฯ

ยัม วทนฺติ สฺเมโชติ
 ภิกฺขุสงฺฆเ นิสฺสํทิฏฺฐา
 พุทฺธสฺส คิริมณฺณาย
 อตฺถํยํ พุทฺธสฺสเฏโฐ
 สฺเมโช นาม สฺมฺพุทฺโธ
 เทวสงฺฆเ นิสฺสํทิฏฺฐา
 โย เม สตฺตาหํ มณฺฑปํ
 ตมํ กิตฺติยสฺสํ
 เทวภูโต มนุสฺโส วา
 ปหุคฺโคโค หุคฺควาน
 สฺฐจฺจํ นาคสทฺสํ
 สฺวณฺณกจฺจมา มาตฺงคา
 อารุพฺพา ความณฺเษภิ
 สํยํ ปาโต อปฺปจฺฉานํ
 เคหิ นาเคหิ ปริวฺโต
 สฺฐจฺจํ อตฺถสทฺสํ
 อชานํยา จ ชาทิยา
 อารุพฺพา ความณฺเษภิ
 ปริวารสฺสํนํ นิจฺจํ
 สฺฐจฺจํ รตฺสทฺสํ

ภูริปณฺณํ สฺเมธํ
 อิมมา คาคา อภาสธ ๑
 สพฺเพ เทวา สํมาคัม
 รมํ เทเสติ จกฺขมา ๑
 อาหุคฺคํ ปฏิกฺคโค
 อิมมา คาคา อภาสธ ๑
 ธารยิ สํตถาพนํ
 สฺวณฺณก มม ภาสโต ๑
 เหมวณฺโณ ภวิสฺสติ
 กามโกคฺคํ ภวิสฺสติ ๑
 สพฺพาดงฺการภูติตา
 เหมกปฺปนิวาสธา ๑
 โทมรจฺจสฺสปาณิ
 อากจฺฉิตฺสํนํ นรํ ๑
 รมิสฺสติ อยํ นโร
 สพฺพาดงฺการภูติตา ๑
 สีนฺชวา สีนฺชพาหนา
 อินฺทียาจาปราชริ ๑
 พุทฺธปฺปชายิโก ผลํ
 สพฺพาดงฺการภูติตา ๑

ที่ป่า อโณมิ เวชยคฺคา
 อารพฺพา คามณฺเษภิ
 ปริวารสฺสณฺติมนํ นิจุจํ
 สญฺชี คามสฺสทธานิ
 ปหฺนฺตชนฺณณานิ
 สทา ปาตุภวิสฺสณฺติ
 หตฺถํ อสฺสธา รถา ปตฺถํ
 ปริวารสฺสณฺติมนํ นิจุจํ
 อญฺชารเส กปฺปสฺสเท
 สหสฺสทฺถคฺคํ ราชา จ
 สตานํ คฺคณฺทคฺคํ จ
 ปเทสฺสวชฺชํ วิปฺปตฺตํ
 คฺคณฺทคฺคํ สหสฺสทฺถคฺคํ
 โคตโม นาม นามเนน
 คสฺส ชมฺเมสฺส ทายาโท
 สพฺพาสเว ปริณฺณาย
 คฺคณฺทคฺคํ สหสฺสทฺถคฺคํ
 เขตฺตณฺทคฺคํ อปฺปาทาย
 ตาภา มยฺหิ สฺสทฺถคฺคํ เม
 คิสฺสโส วิชฺชวา อปฺปปฺปคฺคา

สหสฺสทฺถคฺคํ อุตฺตมฺมทฺถคฺคา
 จาปหฺนฺตเกหิ จมฺมมฺมิ ๑
 พุทฺธชฺชายิตํ ผลํ
 ปริณฺณณานิ สพฺพโส ๑
 สหสฺสทฺถคฺคา สพฺพโส
 พุทฺธชฺชายิตํ ผลํ ๑
 เสนา จ จตฺตจฺจกฺคินํ
 พุทฺธชฺชายิตํ ผลํ ๑
 เทวโตเก รหฺมณฺสฺสคฺคิ
 จกฺกณฺทคฺคิ ภวิสฺสคฺคิ ๑
 เทวชฺชวชฺชํ ภวิสฺสคฺคิ
 คณฺนาโค อสฺสทฺถคฺคิ ๑
 โอฏฺฐากกฺกณฺทคฺคา
 สคฺคา โตเก ภวิสฺสคฺคิ ๑
 โอโรโส ชมฺมณฺณมฺมิโค
 วิหฺรามี อนาสโว ๑
 อทฺถสฺส โลกนายกํ
 คเวสฺสํ อมตํ ปทํ ๑
 ยมฺหิ ฌามิ สาสนํ
 กตํ พุทฺธสฺส สาสนํ ๑

นโม เต ปุริสาชฌณ	นโม เต ปุริสุตฺตม
ณณํ ปฏิกิตฺเตตฺตวณ	ปตฺโตมฺหิ อมตํ ปทํ ๑
ยํ ยํ โยนูปปชฺชามิ	เทวตฺตํ อถ มานุสํ
สพฺพตฺตํ สุตฺติโต โหมิ	ผลมฺเม ฌานกิตฺตเน ๑
อิทํ ปจฺฉิมกํ มยฺหํ	จวิโม วตฺตตํ ภาโว
นาโคว พนฺธนํ เจตฺตวา	วิหรามิ อนาสโว ๑
กิตฺเตสา ฌวบีตา มยฺหํ	ภวา สพฺเพ สฺมุตฺตา
นาโคว พนฺธนํ เจตฺตวา	วิหรามิ อนาสโว ๑
สุวาทํ วต เม อาสี	มม พุทฺธสุตฺตํ สันติเก
ติสฺโส วิชฺชา อนุปฺปตฺตา	กตํ พุทฺธสุตฺตํ สํสํ ๑
ปฏิสัมภิตา จตฺตโส	วิโมกฺขามิ จ อฏฺฐิเม
ฉพฺภิณฺณา สจฺฉนิกตา	กตํ พุทฺธสุตฺตํ สํสํนฺติ ๑

อิตฺถํ สุทํ ชายสุมา ภทฺทาทิ เถโร อีมา คาทาโย อภาสิตฺตาทิ ๑
 ภทฺทาทิตฺตฺเถรสฺสุตฺต อปทานํ สฺมตฺตํ ๑

ทฺติยํ เอกฉตฺตติยตฺตฺเถรอปทานํ (๔๐๒)

[๒] จนฺทภาคานทิตฺเต	อสุตฺตโม สุตฺโต มม
สุตฺตชฺชูปฺพิทากินฺโน	ปณฺณสํวตา สุมานีตา ๑
อฺตฺตฺตานกฺกตา นทิกา	สุปฺตติตฺตา มโนรมา
มจฺฉ กจฺฉป สฺมปฺนฺนา	สุตฺตฺมวารินเสวิตา ๑

กทมฺพา กทลฺลํ เจว	อิติมฺมุคฺคา ๑ โรปีตา
ฐวํ ฌตานิ ชาเวณฺติ	โสภยณฺติ มมตฺตํ ๑
หรีตกา ชามตกา	อมฺพา ชมฺพุ วิเภทกา
โกตา ภตฺตาทกา เพตฺตา	ผลฺลิโน มม อตฺตํ ๑
อวิทฺเฐว โปกฺขวณฺ	สุปฺปติคฺคา มโนรมา
มนฺทาทเกหิ สณฺณนฺนา	ปทฺตมฺปฺปตเกหิ ๑ ๑
คพฺภํ คณฺหนฺติ ปทฺตมา	อณฺเณ ปุปฺปณฺติ เกสรี
โอปคฺคตกณฺณิกา เจว	ปุปฺปณฺติ มม อตฺตํ ๑
ปาจันนา ปาฐสา มจฺฉา	วตฺสา มุณฺชโรหิตา
อจฺฉิตกมฺภิ วิจฺจํ	โสภยณฺติ มมตฺตํ ๑
นยิตา อมฺพคฺคหิ ๑	อนฺนุเก ๑ เกตกา
ทิพฺพา คณฺชา ตมฺปวณฺตา	โสภยณฺติ มมตฺตํ ๑
มชฺฐํเสหิ สวณฺติ	ชฺรตฺตปฺปิมฺพาติภิ
ทิพฺพา คณฺชา ตมฺปวณฺตา	โสภยณฺติ มมตฺตํ ๑
ปฺพินา โสภนา ตตฺถ	อาภินฺนนา ชลเสวิตา
โอปฺปฺผา ปุปฺปิตา เสตา	โสภยณฺติ มมตฺตํ ๑
ชฺชาภาวภริตา ๑	อชินฺนคฺครวาสีโน
วากรจฺฉวรา สทฺเพ	โสภยณฺติ มมตฺตํ ๑
ยฺยคมตฺตมเปกฺขณฺตา	นิปกา สณฺนคฺคตฺติโน
กามเคเช อนเปกฺखा	วตฺตณฺติ มม อตฺตํ ๑

ปฐฺพหฺกจฺจนฺชโถมา
 รโชชตฺถรฺรา สฺพเพ
 อภินฺญาปารมฺปิปฺตฺตา
 อุกฺกจฺจนฺตา นภํ เอเต
 เตหิ สิสฺสํเตหิ ปริวฺโต
 รตฺติณฺทิวํ น ชานาม
 ภควา ตมฺหิ สฺมเย
 ตมนุชฺการํ นาสฺนฺโต
 อถ อญฺเฏตโร สิสฺสํ
 มนฺเต อชฺเชตฺตกาโม สํ
 พุทฺโธ โลเก สฺมฺปฺปนฺโน
 จตุสฺสจํ ปกาเสฺนฺโต
 ตฺวฺชฺหฺวโจ ปมฺุทฺโต
 อสฺสํมา อภินิฏฺขมฺ
 พุทฺโธ โลเก สฺมฺปฺปนฺโน
 เถถ สฺพเพ คมิสฺสํ
 โอวาทปฏฺฐิการา เต
 สํวฺตติ สฺมฺปฏฺฐิณฺิสฺ
 ชฺวฺวาทารภริตา เต
 อุตฺตมคฺคํ คเวสฺนฺตา

ปงฺกทฺนฺตา รชฺสํสิรา
 วสฺนฺติ มม อสฺสํเม ฯ
 อนฺตติฏฺเฐ จราว เต
 สํภยฺนฺติ มมสฺสํมํ ฯ
 วสํมิ ปวเน ตทา
 ฌานรตฺติสฺมฺปิโต ฯ
 อุตฺตทสฺสํ มหาภูมฺิ
 อฺุปฺปชฺชิ โลกนายโก ฯ
 อากฺขณฺิ มม สฺนฺติเก
 ฉพฺงคํ นาม ตกฺขณฺิ ฯ
 อุตฺตทสฺสํ มหาภูมฺิ
 เทเสถิ อมตํ ปทํ ฯ
 ชมฺมมฺุตรคณาสโย
 อิทํ วจฺนมพฺุรวิ ฯ
 ทฺวตฺติสฺวรตฺกฺขโณ
 สฺมฺมาสฺมฺพุทฺธสฺนฺติเก ฯ
 สฺทฺชมฺเม ปารมฺิ คตา
 อุตฺตมคฺคํ คเวสฺนฺตา ฯ
 อชฺชิณฺุตฺตรวาสิโน
 นิฏฺขมฺิสฺสุ วนา ตทา ฯ

ภควา ตมฺหิ สฺมเย
 จตุสฺสจฺจํ ปกาเสณฺโต
 เสตฺตจฺจตฺตํ คเหตฺตฺวาน
 เขกาหิ ชาวยิตฺตฺวาน
 อตฺตทสฺสํ ตํ ภควา
 ภิกฺขุสฺสํเว นิสฺสํทิตฺตฺวา
 โย เม นตฺตมชาเรตี
 ตมํ ภิกฺขุสฺสํตํ
 อิมสฺส ชายมานสฺส
 ชาวิทฺตํ นติ สฺทา นตฺตํ
 สฺตฺตสฺสคฺคตฺติกปฺปานิ
 สฺทสฺสํภุจฺจํ ราชา จ
 สฺตฺตสฺสคฺคตฺติกภุจฺจํ
 ปเทสฺสวํ วิปฺลํ
 อฏฺฐารเส กปฺปสฺเต
 ตมนุทกาวํ นาเสณฺโต
 คสฺส ชมฺเมสฺส ทายาโท
 สฺพพาสเว ปริณฺณาย
 ยโต อหิ กมฺมมกํ
 เขตฺตมุตฺตเร น ชานามิ

อตฺตทสฺสํ มหายโส
 เทเสตี อมตํ ปทํ ฯ
 พุทฺธเสฏฺฐสฺส ชาวยิ
 พุทฺธเสฏฺฐํ อวณฺทิกํ ฯ
 โลกเชฏฺฐโง นราสโก
 อิมา คากา อภาสโก ฯ
 ปสฺสนฺโน เสหิ ปาณิกิ
 สฺสณาก มม ภาสโต ฯ
 เทวตฺเต อถ มานุเส
 นตฺตททานสฺสํทํ ผลํ ฯ
 เทวโลกे รหิตสฺสติ
 จกฺกนฺตฺติ ภวิทฺตํ ฯ
 เทวรสฺสํ ภวิทฺตํ
 คณฺหาโต อสฺสํ
 โคตโม สกยปฺปคโว
 อปฺปชฺชิตฺตํ จกฺขมา ฯ
 โอวโส ชมฺมนิมฺมิโต
 นิพฺพายิตฺตํทิสฺสโว ฯ
 นตฺตํ พุทฺธสฺส ชาวยิ
 เสตฺตจฺจตฺตํ อชาวิทํ ฯ

มมํ อูเปนฺติ จ สํตฺตา
 รณฺมมาโน สห เตหิ
 มม อสํสํสํมานุตา
 อาสํยา อภินิภฺขมฺม
 นทิตฺเต มิคฺราเช จ
 มิคฺราสํ คเวสํนฺโต
 ทิสฺสุวานาหิ เทวเทวํ
 หญฺโส หญฺเสน จิตฺเตน
 อุกฺกุจฺจนฺตํ สุริยํ
 โอสํธํ วิโรจนํ
 ตว ฌาเนน สํพฺพญฺญ
 คุวํ อารายยิตฺวาน
 อทสฺสํเนน สํพฺพญฺญ
 ปตฺนตีวํจนิรยํ
 ตว ทสฺสํนมาคมฺม
 ปมฺุจจฺนติ ภวา สํพฺเพ
 ยทา พุทฺธา จกฺขฺมณฺโต
 กิเลเส ฌาปยิตฺวาน
 กิตฺติยิตฺวาน สํมุพฺพุชฺชํ
 หญฺโส หญฺเสน จิตฺเตน

กุชฺชฺชนฺติ จ มโนหรั
 วสํมิ อสฺสํเม อหํ ฯ
 มิคฺราชา จตฺตูกโม
 คชฺชิ โส อสํนํ วีย ฯ
 หาโส เม อูปฺปชฺชก
 อทฺทสํ โลกนายกํ ฯ
 ติสฺสํ โลกคฺคณายกํ
 ปุชฺชียํ นาคเกสรวํ ฯ
 สํถรรวํ ปุณฺณิโก
 สํนถํ โลกนายกํ ฯ
 โสเตสิ มํ สํเทวํ
 ชาตียา ปริมุจฺจเว ฯ
 พุทฺธานํ สํพฺพทสฺสํนํ ฯ
 รากโทเสหิ โอบุทฺธวา ฯ
 สํพฺพญฺญโลกนายกํ
 ฌุสฺสนฺติ อมตํ ปทํ ฯ
 อูปฺปชฺชชนฺติ ปภงฺกฺรา
 อาโลกํ ทสฺสํชนฺติ เต ฯ
 ติสฺสํ โลกคฺคณายกํ
 ตินฺตฺตํ อปุชฺชียํ ฯ

มม สงฺกပ္ปมณฺเวย
 สกาสเน นิสฺสํติจฺวา
 โย มํ ปุပ္ฺเปหิ ฉาเทสึ
 ตมทํ กิตฺติยสฺสํ
 ปณฺจวีสติกฺขตฺตณฺ
 ปณฺจสฺสตฺตติกฺขตฺตณฺ
 ปเทสฺวชฺชํ วิปฺลํ
 ตสฺสํ กมฺมสฺสํ นิสฺสํนโ
 สํยํ ปาโต จ ยํ โปโส
 ปุณฺณกมฺเมเน สํยตฺโต
 ยํ ยํ อิจฺฉติ กาเมหิ
 สงฺกပ္ปํ ปริปุเรตฺวา
 กิเลเส ฉาปยิตฺวาน
 เอกาสเน นิสฺสํติจฺวา
 จงฺกมนฺโ ต นิปชฺชนฺโ
 พุทฺธเสวฺจํ สวริตฺวาน
 จิวเร มีณฺทปาเต จ
 ตตฺถ เม อุนตา นตฺถิ
 โส ทานิ ปตฺโต อมตํ
 สพัพาสเว ปริณฺเวย

ติสฺโส โลกคฺคณายโก
 อีมา คาคา อภาสถ ๑
 ปสนฺโน เสหิ ปาณิ
 สฺสณาก มม ภาสโต ๑
 เทวราชํ กริสฺสติ
 จกฺกวตฺติ ภวิสฺสติ ๑
 คณนาโต อสงฺขยํ
 ปุပ္ฺพานํ ปุชฺฌาย โส ๑
 ปุပ္ฺเปหิ มํ อณาทยิ
 ปฺรโต ปาตุภวิสฺสติ ๑
 ตํ ตํ ปาตุภวิสฺสติ
 นิพฺพายิสฺสตีนาสโ
 สมนฺชานโน ปฏิสฺสโต
 อรหตฺตํ อปาปฺนิ ๑
 นิสฺสินโน อถวา จิโต
 วิหรามิ อหํ ตทา ๑
 ปจฺจเย สยนาสเน
 พุทฺธปุชฺฌายิตํ ผลํ ๑
 สมนํ ปทมฺนตฺตํ
 วิหรามิ อนาสโ

เทวนวฺเต อิตฺโต กปฺเป	ยํ พุทฺธมภิปรุชฺชํ
ทุคฺคํ นวภิธานามิ	พุทฺธปฺปชายิตํ ผลํ ๑
กิลเลสา ฌามิตา มยฺหํ	ภว สํพุเพ สํมูหตา
นาโคว พนฺธุํ เณตฺวา	วิหฺรามี อนาสวํ ๑
สฺวาคํ วต เม อาสิ	มม พุทฺธสฺส สันตฺติเก
ติสฺโส วิชฺชา อนุปฺปตฺตา	กตํ พุทฺธสฺส สํสํนํ ๑
ปฏิสมฺภิตา จตฺสฺโส	วิโมกฺขามิํ อฏฺฐิเม
ฉพฺปิณฺณา สจฺฉนิกตา	กตํ พุทฺธสฺส สํสํนนฺติ ๑

อิตฺถํ สฺกํ อายสฺมา ตินฺตฺตถกถาภินิโย เถโร อีมา คาถาโย อภาสิตฺถาติ ๑
 ตินฺตฺตถกถาภินิยตฺถเรตฺสฺส อปทานิ สมฺมตํ ๑

จตุตฺถํ มหฺมํสํทายกตฺถเรวํปทานิ (๔๐๔)

[๔] นคเร พนฺธุมฺติยา	สฺฐกริโก อโหสํ
อฺกุโกฏฺถกํ รนฺธิยิตฺวา	มทฺมํสํมฺหิ อิกิรี ๑
สํนฺธิปาทํ อหํ คนฺตฺวา	เอกปตฺติ อหํ คหิ
ปรฺยิตฺวานํ ตํ ปตฺติ	ภิกฺขุสฺสงฺฆสฺสทาสํ ๑
โย อฺจุทฺธมฺเถรตโร ภิกฺขุ	นียฺยาเทมิ อหํ ตทา
อิมินา ปตฺติปฺปเรน	ถภิสฺสํ วิปฺปลํ สฺสํ ๑
ทฺเว สมนฺปตฺติโย ภูตฺวา	สฺกุกมฺมเถน . ใจฺติโต
ปจฺฉิเม วตฺตมาณมฺหิ	กิลเลเส ฌาปยิสฺสํติ ๑

ตตฺถ จิตฺตํ ปสาเทตฺวา	ดาวตฺตํ อคณฺณิหํ
ตตฺถ ภูตฺวา ปิวิตฺวา จ	ถปามิ วิปฺลํ สฺขํ ๑
มณฺทเป รุกฺขมฺเเต วา	ปฺพุพฺพกมฺมํ อนุสฺสริ
อนฺนปानาภิวตฺตํ เม	อติวตฺตติ ตาวเท ๑
อิทํ ปจฺฉิมกํ มยฺหํ	จวิโม วตฺตเต ภโว
อิธามิ อนฺนปानํ เม	วตฺตเต สฺพุพฺพกาลิกํ ๑
เตเนว มรฺุทาเนน	สฺนุชาวิตฺวา ภเว อหํ
สฺพุพฺพาสฺสเว ปรีณฺณาย	วิหฺรามิ อนาสฺสโว ๑
เอกนวุเต อิตฺโต กปฺเป	ยํ ทานเมทํ ตทา
ทฺถุคฺคํ นาภิชานามิ	มรฺุทานสฺสิตํ ผลํ ๑
กิตฺเตสา ฉามิิตา มยฺหํ	ภวา สฺพุเพ สฺมฺหตา
นาโคว พฺนฺชนํ เตตฺวา	วิหฺรามิ อนาสฺสโว ๑
สฺวาคํ วต เม อาสิ	มม พฺทฺธสฺส สฺนฺติเก
ติสฺสํ วิชฺชา อนฺนปฺปตฺตา	กตํ พฺทฺธสฺส สํสํ ๑
ปฏฺฐิสฺสภิตา จตฺสสฺส	วิโมกฺขามิ อฏฺฐิเม
ถพฺปิณฺณว สจฺฉิกตา	กตํ พฺทฺธสฺส สํสํนฺนติ ๑
อิตฺถํ สฺกํ อายสฺมา มรฺุมัสทายโก	เถโร อีมา คาลาโย อภาสิตฺถาติ ๑
มรฺุมัสทายกตฺเถรสฺส	อปทานํ สฺมตฺตํ ๑

ปณฺจมนํ นาคปถฺตวกฺกตฺตฺเถวาทานํ (๔๙)

- [๕] นคเร พนฺธุรมติยา ราชุชฺชยาเน วธามหํ
 มม อสฺสํมธามนฺตา นิสฺสํติ โลกนายโก ๑
 นาคปถฺตวมาทาย พุทฺธสฺส อภิโรปยิ
 ปถฺนญฺจิตฺโต สฺมโน สฺสคคํ อภิวาทยิ ๑
 เอกนวุเต อิตฺโต กปฺเป ยํ ปถฺตวณฺภิพฺพชฺชํ
 ทุคฺคคํ นากิขานามิ พุทฺธชฺชายิตํ ผลํ ๑
 กิเลสา ฉวปฺปิตา มยฺหํ ภวา สพฺเพ สมฺมุตฺตา
 นาคโคว พนฺธนนํ เจตฺวา วิหรามิ อนาสโว ๑
 สฺวาคคํ วต เม อาสึ มม พุทฺธสฺส สันติเก
 คิเลโส วิชฺชา อนุปฺปตฺตา กคํ พุทฺธสฺส สํสํนํ ๑
 ปฏฺฐิสฺสภิตา จตฺสโส วิโมกฺขาบบจ อฏฺฐิเม
 ฉพฺปิณฺณวา สจฺจิกิตา กคํ พุทฺธสฺส สํสํนนฺติ ๑
 อิตฺถํ สฺสํ ขายสฺมา นาคปถฺตวโก เถโร อีมา คาลาโย อภาสิตฺถาติ ๑
 นาคปถฺตวกฺกตฺตฺเถวสุตฺต อปทานํ สํมคฺคํ ๑

ฉนฺนจํ เอกทฺธิปฺยตฺตฺเถวาทานํ (๕๐)

- [๖] ปรีนิพฺพุตฺตมฺห สฺสคเต สิทฺธชฺชเต โลกนายเก
 สเทวมานุสา สพฺเพ ปุเชนฺติ ทิปฺพุตฺตมํ ๑

อาโรหิตะ ๑ จิตเก
 ยถาสกเขน ถาเมน
 อวิทุเร จิตกตัสส
 ยาว อุตเทติ สุริโย
 เตน กมฺเมเนน สุกฺเตน
 ฐหิตฺวา มานุสํ เทหํ
 ตตฺถ เม สุกตํ พุยมุหํ
 ที่ปัสสสสสสสส
 อุกฺกมฺมโตว สุริโย
 สปรปภาหิ สรรสส
 ติโรกฺกฺกํ ติโรเสถ
 สมนฺดา โยชนสํ
 สสสสสสสสสส ๑
 เอกตัสสสสสส ๑
 อฏฺฐวิสสสสสส ๑
 ปเทสฺสสส วิปฺลํ
 เทวโลกา จวิตฺวาน
 มาตฺตูกฺกฺกฺกตสํสํ
 ชาติยา จตฺตสสส
 อทฺธมาเส อสฺมปฺกเต

สิทฺตฺตฺเต โลกนายเก
 จิตํ ปุเชนฺติ สสฺสโน ๑
 ที่ปํ อฏฺฐาถยํ อหํ
 ที่ปํ เม ตาว ปชฺชติ ๑
 เจตนาปณฺธิจฺฉิ ๑
 ตาวตัสสํ อคณฺณํ ๑
 เอกทปฺนติ ฌายติ
 พุยมุเห ปชฺชเว มม ๑
 เทโห เม สสสส สทา
 อาโตโก โหติ เม สทา ๑
 สมนฺตฺกฺกฺกฺก ปพฺพตํ
 ปสฺสสํส จกฺกฺกนา อหํ ๑
 เทวโลกา รหิ อหํ
 เทวสฺสส อการยํ ๑
 จกฺกฺกวิตฺติ อโหสํ
 คณฺนาโต อสฺสสส ๑
 นิพฺพตฺติ มาตฺตูกฺกฺก
 อกฺขิ เม น วินสฺสติ ๑
 ปพฺพตฺติ อนคารยํ
 อรทฺตํ อปฺปณฺณํ ๑

ทิพฺพจกฺขุ วิโสเธสฺสึ	ภวา สํพุเพ สํมูหตา
สํพุเพ กิเลสา สณฺณินฺนา	เอกทํปัสสิทํ ผลํ ฯ
ติโรกฺขทํ ติโรเธถ	ปพฺพตญฺจาปี เกวถ
สมตฺติกกมฺม ปสฺสํสามิ	เอกทํปัสสิทํ ผลํ ฯ
วิสฺมา เม สฺมา โหนฺติ	อนฺธกาโร น วิชฺชติ
นาหํ ปสฺสํสามิ ตมิว	เอกทํปัสสิทํ ผลํ ฯ
จตุณฺนเต อิตฺถ กปฺเป	ยํ ทํปมทํ ททา
ทฺตคฺคิ นวภิธานามิ	เอกทํปัสสิทํ ผลํ ฯ
กิเลสา ฌาบีตา มยฺหํ	ภวา สํพุเพ สํมูหตา
นาโคว พฺนุณฺนํ เจตฺวา	วิหฺรามิ อนาสโว ฯ
สุวาคํ วต เม อาสี	มม พุทฺธสฺส สันตฺติเก
ติสฺโส วิชฺชา อนุปฺปตฺตา	กตํ พุทฺธสฺส สํสํนํ ฯ
ปฏิสมฺภิทา จตฺสโส	วิโมกฺขามิ จ อฏฺฐิเม
ฉพฺปิณฺณา สจฺฉนิกตา	กตํ พุทฺธสฺส สํสํนฺนํ ฯ
อิตฺถํ สํ อยสฺมา เอกทํบิโย เถโร	อิมา คาทาโย อภาสิตฺตาติ ฯ
เอกทํบิยฺยตฺเตรสฺส อปทานิ สมตํ ฯ	

สตฺตมํ อจฺจนฺตคฺคปฺปณฺณิตฺเตรอปทานิ (๔๑๓)

[๗] นกเร พนฺธุมฺมิตฺยา	อโหสํ มาถิโก ททา
อจฺจนฺตํ ปฺรยิตฺตวาน	อคมํ อนฺตรวณฺณํ ฯ

ภควา ตมฺหิ สฺมเย	ภิกฺขุสงฺฆปรกฺขโต
มหตา อานฺภาเวน	นียฺยาติ โลกนายโก ๑
ทิสฺวาน โลกปรชฺโชตํ	วิปสฺสี โลกตารณํ
ปฺปฬํ ปคฺคยฺห อรุณฺค	พฺพุทฺธเสฏฺฐํ อปฺปชฺฌี ๑
เอกนฺนฺเต อิตฺถ กปฺเป	พฺพุทฺธเสฏฺฐํ อปฺปชฺฌี
ทฺถกฺคํ นานิชานามิ	พฺพุทฺธปฺปชฺฌยิํ ฌตํ ๑
กิตฺเตสา ฌามิํตา มยฺหํ	ภวา สฺพเพ สฺมฺมุตฺตา
นาโคว พนฺธนํ เจตฺวา	วิหฺรามิ อนาสฺโส ๑
สฺวาคํ วต เม อาสิ	มม พฺพุทฺธสฺส สฺนฺติเก
ทิสฺโส วิชฺชา อนุปฺปตฺตา	กตํ พฺพุทฺธสฺส สํสํ ๑
ปฏิสมฺภิตา จตฺสฺโส	วิโมกฺขามิํ อฏฺฐิเม
จพฺภิณฺณา สจฺฉนิกตา	กตํ พฺพุทฺธสฺส สํสํนฺติ ๑

อิตฺถํ สฺกํ อายสฺมา อรุณคุปป์ผิโย เถโร อีมา คากาโย อภาสิตฺวาติ ๑
 อรุณคุปป์ผียตุเถรสฺส อปทานํ สฺมตฺตํ ๑

อฏฺฐมํ ยาคุทายกตุเถราปทานํ (๔๔)

[๔] อติถิ เม คเหตฺวา	อาคณฺฐิ คามกํ ททา
สฺมปฺปญฺณนทิกํ ทิสฺวา	สงฺฆารามํ อฺปาคมิ ๑
อารณฺณกา ชฺชตฺตรา	ณายิโน อฏฺฐจฺฉิรรา
วิเวกาวีรตา ชีรรา	สงฺฆารามเ วสฺนฺติ เต ๑

คติ เตสํ อปฺปจฺฉินฺนา
 มีนฺททาย เต น กจฺฉนฺติ
 ปสฺสนฺจิตฺโต สฺมโน
 ตณฺหุถํ ปศฺศเหตฺวาน
 ปจฺฉํ ยาคูํ ทตฺตวาน
 สกฺกมฺมาภिरุทฺโธ
 มณฺธิมยญฺจ เม พฺยเมหํ
 นารักฺเคนหิ สํหิตो
 เตตฺถิสฺสํสํสํสํ เทวินฺโท
 ติสฺสํสํสํสํ จกฺกวัตฺติ
 ปเทสฺสวํ วิปฺลํ
 เทวโตเก มนุสฺเส วา
 ปจฺฉิเม ภวสฺสํปตฺเต
 สห โอโรมีเต เกเส
 ขยโต วยโต จาเป
 ปุเร สิกฺขาปทาเนน
 สุทฺธินํ เม ทานวํ
 เตเนว ยาคฺุทาเนน
 สํกํ ปริทฺทวํ พฺยาธึ
 นาทิขานามิ อปฺปณฺณํ

สุวิมุตฺตาน ตาทินํ
 โอริทฺฐนทิกายตี ๑
 เวทชาโต กตณฺฐํ
 ยาคฺุทํ อทาสํ ๑
 ปสฺสนฺโน เสหิ ปาณิภิ
 ตาวตฺถิ อคณฺณํ ๑
 นิพฺพุตํ ติทฺเต คณเ
 โมทามิ พฺยเมหํมุตฺตเม ๑
 เทวรสฺสํมกรยํ
 มหารสฺสํมกรยํ ๑
 คณฺหาโต อสงฺขยํ
 อนฺุโกตฺวา ยถํ อหํ ๑
 ปพฺพชฺชํ อนคารยํ
 สํพฺพสํปตฺติวิชฺชํ ๑
 สํมมสฺสนฺโต กเถวํ
 อรหตฺตํ อปฺปาณฺณํ ๑
 ปาณิขํ สํปฺปโยชิตํ
 ปตฺโตมฺหิ อจถํ ปทํ ๑
 ทรถํ จิตฺตตาปนํ
 ยาคฺุทํสุตฺถิํ ผลํ ๑

ยาคุํ สงฺฆสฺส ทตฺตวาน	ปฺนฺณณฺทตฺเต อหฺนฺตฺเต
ปญฺจานิธํสํ อหฺนฺโกมิ	อโห ยาคุสฺสยฺยิฏฺฐตา ๑
อพฺยาสิตา รุปรตฺตา	อิปฺปํ รมฺมํ นิพฺพชฺฌิตา
ตภาสิตา อนฺนปानสฺส	ชายฺ ปณฺจมกํ มม ๑
โย โกลิ เวทํ ชนยํ	สงฺฆเฆ ยาคุํ ทเทยฺย สํ
อิมานิ ปณฺจ ชานานิ	ปฏฺฐิตฺตคฺคณฺเหยฺย ปณฺทิตฺโต ๑
กธณฺยํ กตํ สพฺพิ	ภวา อุกฺขมาฏฺฐิตา มยา
สพฺพาสว ปริกฺขณฺตา	นตฺถิ ทานิ ปุณฺพกโว ๑
สํ อหํ วิจฺจิสฺสํมิ	คามาคามํ ปุราปฺร
นมสฺสํมาโน สมนฺพทฺธํ	ธมฺมสฺส จ สฺสธมฺมตํ ๑
ตํสํกปฺปสฺสสฺสํมิ	ยํ ทานมทฺธิ ตทา
ทฺทคฺคํ นวฺกิชานามิ	ยาคุทฺตานสฺสํสํมิ ๑
กิตฺเตสา เณวํมิตา มยฺหํ	ภวา สพฺเพ สมนฺุทฺตา
นาโคว พนฺชนํ เณตฺวา	วิหฺรามิ อนาสโว ๑
สฺวาคํ วต เม ชาสิ	มม พุทฺธสฺส สนฺตฺติเก
ติสฺสํ วิชฺชา อนฺนปฺปตฺตา	กตํ พุทฺธสฺส สํสํนํ ๑
ปฏฺฐิสฺสํมิทา จตฺสํสํ	วิโมกฺขามิ จ อฏฺฐิเม
นพฺกณฺเณว สจฺจนิทฺตา	กตํ พุทฺธสฺส สํสํนํนํ ๑

อิตฺถํ สํทํ ชายสฺมา ยาคุทายโก เณโร อิมา คาลาโย อภาสิตฺตภาติ ๑
 ยาคุทายกตฺเถรสฺส อปทานํ สมนฺตํ ๑

นวมํ ปตฺตํ โถทนทายกตฺตํ เถวราปทานํ (๔๐๘)

[๘] วณจารี ปุเร ธาณี	สตฺตํ วณกมฺมิกโก
ปตฺตํ โถทนํ คเหตุวาน	กมฺมมุตํ อคมาสํ ๑
ตตฺตํ ฐทฺทํ สมนุทฺตํ	สยมนุทฺตํ อปราชิตํ
วณํ ฐทฺทํ นิกฺขมุตํ	ทิสฺสวา จิตฺตํ ปสาทํ ๑
ปรกมฺมายนํ ยุตฺโต	ปฺปญฺจณฺญํ เม น วิชฺชติ
อโย ปตฺตํ โถทนํ อตฺถิ	โกชยิสฺสํ สามีมํ มุนี ๑
ปตฺตํ โถทนํ คเหตุวาน	สยมนุทฺตํ อทาสํ ๑
มม นิชฺฌายมานสตฺตํ	ปริกฺขณฺชิ มหามุนิ ๑
เตน กมฺมเมว สตฺตํ	เจตนาปณฺธิ ๑
ชทฺทํ ฐทฺทํ มานุสํ เทหิ	ตาวตฺตํ อคณฺณํ ๑
ทวตฺตํ ฐทฺทํ เทวีนํ	เทวธมฺมการยิ
เตตฺตํ ฐทฺทํ ราชา ๑	จกฺกตฺตํ ภาวิสฺสํ ๑
ปเทสฺสวํ วิปฺลํ	คณฺเฑนํ อสงฺขยํ
สฺสํ ฐทฺทํ ยสฺวา โหมิ	ปตฺตํ โถทนสตฺตํ ๑
ภวามเว สํสฺรณํ	ตปามิ อมิตํ ๑
โกเค เม อุนตา นตฺถิ	ปตฺตํ โถทนสตฺตํ ๑
นทิสฺสํ ปฏิกฺขา	โกคา นิชฺฌายเต มม
ปริเมตฺตํ น สตฺตํ	ปตฺตํ โถทนสตฺตํ ๑

อิม ชาท อิม ภูณช	อิมมฺหิ สยเน สย
เตนาคํ สุจิต โหมิ	ปตุโถทหนสฺสํ ฌถํ ๑
เอกนวุเต อิต กปเป	ยํ ทานมทํ ททา
ทุคฺคํ นานิชานามิ	ปตุโถทหนสฺสํ ฌถํ ๑
กิเตสา ฌามิตา มยํ	ภวา สพุเพ สมุหตา
นาโคว พนฺชนํ เตตุวา	จิหฺรามี อนาสโว ๑
สุวาคํ วต เม อาสิ	มม พุทฺธสฺส สฺนติเก
ติสฺโส วิชฺชา อนุปฺปตฺตา	กตํ พุทฺธสฺส สํสํ ๑
ปฏิสํภิตา จตฺโส	วิโมกฺขามิฯ อฏฺฐิเม
ณพณฺณวา สจฺฉนิกตา	กตํ พุทฺธสฺส สํสํนฺนํ ๑

อิติถํ สํทํ ชายสฺมา ปตุโถทหนทายโก เถโร อิมฯ คากาโย อภาติตฺถาติ ๑
ปตุโถทหนทายกตุเถรสฺส อปทานํ สมตฺตํ ๑

๑๓๐ มณฺจทายกตุเถรอปทาน (๔๒๐)

[๓๐] ปรินิพฺพุเต การุณิกะ	สีทฺฐตฺถ โถกนายเก
วิตุถาริกะ ปาวจเน	เทวมณฺธสฺสํตฺถกเต ๑
จณฺหาโต อาสํ ทตฺถ	อาสํทํปิจการโก
เตน กมฺเมเน ชีวามิ	เตน โปเสมิ ทารเก ๑
อาสํทํ สุกตํ กตฺวา	ปสฺสนโน เสหิ ปณฺณิ
สยเมว อุปคฺคตฺวา	ภิกฺขุสงฺฆสฺสํทาสํ ๑

เตน กมฺเมน สักเตน
 ชหิตฺวา มานุสํ เทหํ
 เทวโลกํ คโต สมนฺโต
 สยนาณิ มหคฺฆาณิ
 ปณฺณาสกฺขตฺตํ เทวินฺโท
 อสํติกฺขตฺตํ ราชานํ ๑
 ปเทสฺวรัชํ วิปฺลํ
 สฺสฺวโต ยสฺวา โหมิ
 เทวโลกา จิตฺตฺวาน
 มหาราชา สุตฺยนา
 อโย ปจฺฉิมโก มยฺหํ
 อชฺชาบี สยนกฺกาเต
 จตฺตุนฺนฺเต อโธ กปฺเป
 ทฺตฺตํ นานิชาณานิ
 กิเลสา ฌาณิตฺวา มยฺหํ
 นาโคว พฺนฺนํ เณตฺวา
 สฺวาคํ วต เม อาสิ
 ทิสฺโส วิชฺชา อปฺปปฺตฺตา
 ปฏิสมฺภิตา จตฺสฺโส
 นพวิณฺญา สจฺฉนิกฺตา

เจตนาปณฺธิ ๑
 ตาวตฺถิ อคณฺณํ ๑
 โมทามิ ติทฺเต คเณ
 นิพฺพุตฺตํ ยถิฉณํ ๑
 เทวราชสมการยํ
 จกฺกฺวตฺติ อโหสํ ๑
 คณนาโต อสงฺขยํ
 มณฺจาทนสฺสํ ฌตํ ๑
 เขมิ เจ มานุสํ ภวํ
 สยเมว ภวณฺติ เม ๑
 จริโม วตฺตเต ภโว
 สยนํ อปฺปติฏฺฐหิ ๑
 ยํ ทานํ อทฺธิ ตทา
 มณฺจาทนสฺสํ ฌตํ ๑
 ภวา สพฺเพ สมฺมุตฺตา
 วิหารามิ อนาสโว ๑
 มม พุทฺธสฺส สมนฺติเก
 กตํ พุทฺธสฺส สาสนํ ๑
 วิโมกฺขามิ อฏฺฐิเม
 กตํ พุทฺธสฺส สาสนณฺติ ๑

เตจตุตาพีโส สกัสมมุชชกคโค
 ปจัน สกัสมมุชชกคเถราปทาน (๔๒๐)

[๑๑] วิปัสสิโน ภควโต	ปาวถิ โภชิมุคฺคัม
ทิสฺสวาทํ ปาถปคฺคํ	ตคฺค จิตฺตํ ปสาทญฺเฐ ๑
สมมุชฺชํ คเหตุวาน	โพชํ สมมุชฺชํ คาวเท
สมมุชฺชิตฺวาน ตํ โพชํ	อวญฺเฐ ปาวถิ อหํ ๑
ตคฺค จิตฺตํ ปสาทเหตุวา	สิเร กเหตุวาน อณฺชติ
นมสฺสมาโน ตํ โพชํ	คณฺธิ ปฏิกุญฺเฐ อหํ ๑
จาริมคฺเคน คจฺฉามิ	สรนฺโต โภชิมุคฺคัม
อชคโร มํ ปิเพติ	โฆรรุโป มหพฺพโต ๑
อาสนฺเน เม กตํ กมฺมํ	ณฺเณ โตสยฺเย มมํ
กเถวํ เม คิตฺติ	เทวโตเก รามมํ ๑
อนาจิตํ มม จิตฺตํ	วิสุทฺธํ ปณฺฑิตํ สทา
โสภสฺสํ น ชานามิ	จิตฺตสฺสตาปนํ มม ๑
กุญฺจํ คณฺโฆ กิตฺติโส ๑	อปมาโร วิทฺตฺติกา
ททฺท กณฺฑุ ๑ เม นตฺติ	ณฺทํ สมมุชฺชฌายิตํ ๑
โสโก ๑ ปริหาโห ๑	หทฺเย เม น วิชฺชติ
อภนฺตํ อชฺศํ จิตฺตํ	ณฺทํ สมมุชฺชฌายิตํ ๑

ธมาธิ ปุณ ปชฺชามิ	วิสุทฺธํ โหติ มานถํ
ยํ ยํ ธมาธิ อิจฺฉามิ	โส โส สมุปชฺชเต มม ฯ
รชฺณิเย น รชฺชามิ	อโถ โทสนิเยสุ จ
โมหฺณิเย น มุชฺชามิ	ผถํ สมุขชชานายิโก ฯ
เอกนวฺเต อิตฺถ กปฺเป	ยํ กมฺมมกฺกํ ตทา
ทุกฺคํ นามิชา นามิ	ผถํ สมุขชชานายิโก ฯ
กิตฺเตสา ฌาปิตา มยฺหํ	ภวา สพุเพ สมุหฺตา
นาโคว พนฺธํ เณฺตฺวา	วิหฺรามี อนาสโว ฯ
สุวาคํ วต เม อาสี	มม พุทฺธสฺส สันติเก
ติสฺโส วิชฺชา อนุปฺปตฺตา	กตํ พุทฺธสฺส สํสํ นํ ฯ
ปฏิสมฺภิตา จตฺโส	วิโมกฺขาบีจ อฏฺฐิเม
ฉพฺปิณฺณา สจฺฉนิกฺตา	กตํ พุทฺธสฺส สํสํ นนฺติ ฯ

อิทฺถํ สุกํ อายสฺมา สกัสมุขชโก เทโร อีมา คาทาโย อภาสิตฺวาติ ฯ
 สกัสมุขชกตฺเตวาทานํ สมนฺตํ ฯ

พุทฺธิยํ เอกพุทฺธสฺสทายกตฺเตวาทานํ (๔๒๒)

[๓๒] นคเร หังสวติยา	อโหสํ ตินฺหารโก
ตินฺหาเรน ชีวามิ	เตน ไปเสมิ ทารเก ฯ
ปทุมุตฺตโร นาม ชีโน	สพุพฺพมฺมาน ปารกฺข
ตมฺนชฺชการํ นาเสตฺวา	อุปฺปชฺชติ โลกนายโก ฯ

สຸຕຸ ພເວ ນິສຸຕິຕຸວາ
 ພຸທຸໂຂ ໂລເຄ ສຸມປປນຸໂນ
 ອິທຶ ເມ ສຳງຸກຶ ເອກຶ
 ທຸທຸໂຂ ນິຣຍສຸມຸສຸໂສ
 ເວວາຫຶ ຈິນຸຕຍິຕວານ
 ເອກຶ ທຸສຸສຸ ຄເຫຕຸວານ
 ເອກຶ ທຸສຸສຸ ທທິຕຸວານ
 ຍທິ ພຸທຸໂຂ ສຸວຶ ວຶຣ
 ປຸທຸມຸຕຸໂວ ໂລກວິທຸ
 ມນຶ ທານຶ ປກິຕຸເຕນຸໂຕ
 ອິມິນາ ເອກຸທຸສຸເສນ
 ກປປສຸຕຸສຸສຸສຸສຸ
 ດຕຸຕິສຸກຸຂຕຸຕຸ ເທວິນຸໂທ
 ເຕຕຸຕິສຸກຸຂຕຸຕຸ ວາຊາ ຈ
 ປເທສຸຣຸຊຸ ວິປຸຕຶ
 ເທວໂລເຄ ມນຸສຸເສ ວາ
 ຮູປວາ ຄຸນສຸມປປນຸໂນ
 ອກຸໂຂກຶ ອມິຕຶ ທຸສຸສຸ
 ອິທຶ ວຕຸວານ ສຸມປຸທຸໂຂ
 ນກຶ ອປຸກຸກຸມິ ສຶໂວ

ເວວຶ ຈິນຸເຕສິ ຕາວເທ
 ເທຍຍຸຣຸມຸໂມ ນ ວິຊຸຊຕິ ๑
 ນຕຸຕິ ເມ ໂກຈິ ທາຍໂກ
 ໂວປຍິສຸສຸສຸສຸ ທກຸຊິນຶ ๑
 ສກຶ ຈິຕຸຕຶ ປສຳທຍຶ
 ພຸທຸຂເສງຸຈຸສຸສຸສຸສຸສຸສຸ ๑
 ອຸກຸກຸຊຶ ສຸມປວຕຸຕຸຍຶ
 ຕາເວຫິ ມຶ ມຸຫາມຸນິ ๑
 ອາຫຸຕິນຶ ປຸກຸກຸໂທ
 ອຕາ ເມ ອນຸໂມທນຶ ๑
 ເຈຕນາປຸນິຊຶຫິ ຈ
 ວິນິປາຕຶ ນ ຄຈຸດຕິ ๑
 ເທວຣຸຊຸ ກຣິສຸສຸຕິ
 ຈກຸກຸວຕຸຕິ ກວິສຸສຸຕິ ๑
 ຄຸນນາໂຕ ອສຸຈຸຊຍຶ
 ສຸສຸຣນຸໂຕ ສຸວຶ ກາເວ ๑
 ອນຸວຕຸຕຸນຸຕເທຫວາ
 ຕກິສຸສຸຕິ ຍຸຕິຈຸດກຶ ๑
 ສຕຸຊຕຸຕຸມນາມໂກ
 ຫິສຸຣາຊາວ ອມຸພເວ ๑

ยัม ยัม โยนุปปชชามิ
 โภเค เม ชฺชนตา นตฺถิ
 ปทฺทชฺชาเร ปทฺทชฺชาเร
 เหฏฺฐา ทนต์มฺหิ ทิฏฺฐามิ
 จกฺกวาฬํ อฺปาทาย
 อิจฺฉมาโน อหํ อชฺช
 เทเนว เอกทนต์เสน
 สฺวณฺณวณฺโณ ทฺตฺวาน
 วิปากํ เอกทนต์สฺส
 อຍ္ဗိ ပရုဓိမာ ဇာတိ
 နန္တရေ ဝိတ ဂပပေ
 တုဗ္ဗတိ နာဂိဇာနာမိ
 ဂိဇေဇာ ဇာမိတာ မယုတိ
 နာဇိဝ ပုဏ္ဏံ ဇေတုသာ
 နုဇာနိ ဝတ မေ ဇာတိ
 တိန္တုလံ ဝိဇ္ဇာ ဝနုပတုတာ
 ပဉ္စမ္မဂ္ဂိတ ဇန္တုလံ
 ဝပဉ္စဉာ နန္တရေ

เทวตํ อถ มานุสํ
 เอกทนต์สฺสทํ ฆตํ ๑
 ทนต์ นิพฺพตฺเต มม
 อฺปฺริยန္တํ มม ๑
 สกานํ สປพฺพတံ
 ทนต์ေနฺจนาทเยယํ တံ ๑
 สန္တฺรโต ภวာภเว
 สန္တฺรามี ภวာภเว ๑
 อชฺฉคํ ตตฺถ ဂိက္ခုတံ
 ဝိပဇ္ဇတိ ဝိဇ္ဇာမိ မေ ๑
 ยံ တนต์မတတိ တတာ
 เอกทนต์สฺสทံ ฆတံ ๑
 ဂဘာ နပုပေ နန္တရေ
 ဝိဟာမိ ဝနာသိဝ ๑
 မမ ပုဏ္ဏေ နန္တရေ
 ဂတံ ပုဏ္ဏေ နာသိ ๑
 ဝိမုက္ခာမိ ဝဉ္စိမေ
 ဂတံ ပုဏ္ဏေ နာသိ ๑

อติဂံ สုံ อายတ္တมา เอกทนต์ทนายโก เถโร อิมာ คာถาโย อภาตိတฺถาติ ๑

เอกทนต์ทนายกตุเกรวสฺส อปทานံ နမတု ๑

ตติยํ เอกาสนทนายกตฺเถวาปทานํ (๑๒๓)

[๑๓] ทิมวณฺตสฺส อวิทุเร	กสิโก นาม ปพฺพโต
อสฺสโม สุกโต มยฺหํ	ปณฺณสาธา สุมายีตา ฯ
นารโท นาม นามเน	กสฺสโป อิติ มํ วิทู
สฺสทฺธิมคฺคํ คเวสฺสนโต	วตฺถามิ กสิเก ตทา ฯ
ปทุมุตฺตโร นาม สีโน	สพฺพสมฺมาน ปารคฺ
วิเวกกาโม สมฺพุทฺโธ	อาคณฺธิ อนินฺตณฺสา ฯ
วณฺคเค คจฺจมานสฺส	ทิสฺวา วสฺสํ มเหสีโน
กฏฺฐมณฺจํ ปณฺณเปตฺวา	อชินฺนํ อปตฺถวี ฯ
อาสนํ ปณฺณเปตฺวาน	สํเส กตฺวาน อณฺชติ
โสมนสฺสํ ปเวเทตฺวา	อิทํ วณฺณมพฺรวิ ฯ
สฺสทฺธกตฺโต ตฺวํ ชีร	อาตุรํ ติกิจฺจโก
มม รากปเรตสฺส	ติกิจฺจํ เทหิ นายก ฯ
ปณฺณตฺติกา ये ปสฺสณฺติ	พฺพุตฺเตจฺจํ ตฺวํ มุนิ
รฺรทฺธกตฺติชํ ปปฺโปนฺติ	เอเตสํ อชโร ภเว ฯ
น เม เทยฺยํ ทว อตฺถิ	ปวคฺคผลโกชทํ
อิทํ เม อาสนํ อตฺถิ	นิสฺสทํ กฏฺฐมณฺจเก ฯ
นิสฺสทํ ตตฺถ ภาควา	อนมฺภาโตว เกสฺรํ
มฺหุคฺคํ วตฺตินาเมตฺวา	อิทํ วณฺณมพฺรวิ ฯ

วิสุตฺตงฺโก โหหิ มา ภายิ	ถทฺโง โชติรโส ตยา
ยัม ตฺยหิ ปตฺติคัม สพุพฺ	ปริปรุเรตฺตตาสัน ๑
น โลกัม สุกคัม ปุณฺณัม	ปุณฺณกฺขเตเต อนฺนตฺตเว
สกกฺกา อุตฺตรวิริตฺติ อตฺตา	ยสฺส จิตฺตัม สุนฺนํหิตัม ๑
อิมินา อาสนทาเนน	เจตนาปณิธิ ๑
กปฺปสฺสคตฺสหสฺสํ	วินิปาตัม น กจฺจติ ๑
ปณฺณาสกฺกชฺชตฺติ เทวินฺโท	เทวชฺชํ กริยสฺสติ
อัสสํกชฺชตฺติ ราชาน ๑	จกฺกกวตฺติ ภวิสฺสติ ๑
ปเทสฺวชฺชํ วิปฺลํ	กณนาโต อตฺตชฺชํ
สพุพฺพตฺถ สุตฺติโต หุตฺวา	สํสาเร สํสริยสฺสติ ๑
อิทํ วตฺถวาน สมฺพุทฺโธ	ชตฺตชฺชตฺตมนามโก
นภํ อพฺพุทฺถคฺมิ ชีโว	หํสฺวราชาน อมฺพุเร ๑
หตฺถิยานํ อตฺตสฺยานํ	สวณํ สนฺนทฺมานิกํ
ตภามิ สพุพฺพเมเวตํ	เอกาสนสฺสํหิตํ ผลํ ๑
กานนํ ปวิสฺสิตฺถวาน	ยทา อิจฺฉามิ อาสนํ
มม สํกปฺปมณฺณาย	ปตฺตงฺโก อปฺปติฏฺฐติ ๑
วาริมชฺชตฺตโต สนฺโต	ยทา อิจฺฉามิ อาสนํ
มม สํกปฺปมณฺณาย	ปตฺตงฺโก อปฺปติฏฺฐติ ๑
ยัม ยัม โยนุปรชฺชามิ	เทวตฺตํ อถ มานุสํ
ปตฺตงฺกตฺสคตฺสหสฺสํ	ปริวาเรนฺติ มํ สทา ๑

ทเว ภาเว สัมมามี	เทวตฺเต อถ มานุเส
ทเว กุเต จ ชายามิ	ชฺชติเย จาบี พฺรหฺมณ ๑
เอกาสนํ ททิตฺวาน	ปฺปญฺญกฺขตฺเต อนฺนตฺเต
สมฺมปฺตฺตงฺกมฺมณฺวาย	วิหฺรามี อนาสโว ๑
สจฺจสฺส อิตฺถ กปฺเป	ยํ ทานมทํ ททา
ทฺถคฺคํ นากิชานามิ	เอกาสนํสฺสํ ฆตํ ๑
กิตฺเตสา ฌาบีตา มยฺหํ	ภวา สพฺเพ สฺมฺมททา
นาโคว พฺนฺธํ เณตฺวา	วิหฺรามี อนาสโว ๑
สฺวาคํ วต เม อาสี	มม พุทฺธสฺส สันติเก
คิสุโส วิชฺชา อนฺนปฺปตฺตา	กตํ พุทฺธสฺส สจฺจํ ๑
ปฏฺฐิสมฺภิทา จตฺสุโส	วิโมกฺขาบีจ ชฺชจิเม
ฉพฺปิณฺณวา สจฺจนิคฺคา	กตํ พุทฺธสฺส สจฺจนฺนํ ๑

อิตฺถํ สฺกํ อายสฺมา เอกาสนํทายโก เถโร อีมา คาคาโย อภาสิตฺถาติ ๑

เอกาสนํทายกตฺเตรสฺส ขปทานํ สฺมตฺตํ ๑

จตุตฺถํ สจฺจกถามุทฺตปฺปมฺปิยตฺเตวาทานํ (๔๒๔)

[๑๔] ทิมนฺตสฺส อวิทฺเฐ	กทฺมโฬ นาม ปพฺพโต
คสฺมิ ปพฺพตฺตสฺสํ	สจฺจํ พุทฺธา วสฺสํ เต ๑
กทฺมมุทฺตํ ทิตฺวาน	ปคฺคเหตฺวาน อนฺนํ
สจฺจํ มาตานิ คเหตฺวา	ปฺปญฺญจิตฺเตน โยเกว ๑

เตน กมฺเมเน สุกฺเตน	เจตนาปณฺธิหิ จ
ชฺหิตฺวา มานุสํ เทหิ	ดาวคิํสํ อคณฺณหิ ๑
จตุณฺณเต อิตฺถ กปฺเป	ยํ กมฺมมกฺกิ ตทา
ทุกฺคํ นานิชานามิ	พฺพุชฺชชฺชายิทํ ผลํ ๑
กิเลสา ฌาปิตา มยฺหํ	ภวา สพฺเพ สมฺมุตทา
นาโคว พนฺธนํ เณตฺวา	วิหฺรามิ อนาสวํ ๑
สฺวาคคํ วต เม อาสี	มม พฺพุชฺชสฺส สันติเก
ติสฺโส วิชฺชา อนุปฺปตฺตา	กตํ พฺพุชฺชสฺส สํสํ ๑
ปฏิสมฺภิตา จตฺสโส	วิโมกฺขาปิจฺจ อฏฺฐิเม
ฉพฺภินฺนวา สจฺฉนิตฺตา	กตํ พฺพุชฺชสฺส สํสํนฺนํ ๑

อิตฺถํ สํกํ อายสฺมา สัตตกถมพบุปฺผีย เถโร อีมา คาลาโย อภาสิตฺตภาติ ๑

สัตตกถมพบุปฺผียตฺเถรสฺส อปทานํ สมฺมตํ ๑

ปณฺจมนํ โกวรณฺทปฺปผียตฺเถราปทานํ (๔๒๕)

[๓๕] จนกมฺมิโก ปุเร อาสี	มิตฺตเปตามเหหนํ
ปสฺสฺมาเรณ ชฺชวามิ	กุตฺตํ เม น วิชฺชติ ๑
มม อาสยสํมณฺตา	ติสฺโส โลกคฺคณายโก
ปทานิ คณิ ทสฺสเสติ	อนุกมฺปาย จกฺขฺมา ๑
อภฺกนฺเต จ ปเท ทิสฺวา	ติสฺสํนามสฺส สัตตฺถโน
หฏฺฐโส หฏฺฐเสน จิตฺเตน	ปเท จิตฺตํ ปสาทยี ๑

ทิสฺสวา จิตฺตํ ปฐาเทตฺตฺวาน	ฆฏฺฐนุทฺตํ อฺปฺปานิ
กตฺตฺตา อปฺปจิตฺตฺตา จ	คฺคฺคา ภาคีรฺสฺสึ อโย ๑
มหาสมฺมุทฺทา จตฺตาโร	ฆฏฺฐิ สมนุสฺสเร มม
อโยจฺจ ปจฺจํ โฆรา	อปฺปปมาณา อสงฺขยา ๑
มม สงฺกปฺปมณฺเวย	ภวเต มชฺชสฺสฺสฺวา
จตฺตฺทิสฺสา อิมํ รุกฺขา	ปาทปา ฐณฺณรฺรฺหา ๑
มม สงฺกปฺปมณฺเวย	กปฺปปรุกฺขา ภวนฺติ เต
ปณฺณาสกฺกตฺตํ เทวินฺโท	เทวรสฺสสมการฺยํ ๑
เอกปณฺณาสกฺกตฺตฺตฺนุจ	จกฺกทฺตฺติ อโหสฺสํ
ปเทสฺสฺสฺสํ วิปฺปตฺตํ	คณฺนาโค อสงฺขยํ ๑
จตฺตฺนจฺเจ อโธ กปฺปเป	ยํ ทานมทฺธิ คฺคฺทา
ทฺตฺตฺคฺคฺคิ นากิขานามิ	ฆฏฺฐนุทฺตสฺสฺสฺสฺสํ ผลํ ๑
กิตฺเตสา ฉามีตา มยฺหํ	ภวา สพฺเพ สมนุทฺตา
นาโคว พนฺชนํ เณตฺตฺวา	วิหฺรามิ อนาสวํ ๑
สฺสฺวาคตฺตํ วต เม อาสิ	มม พุทฺธสฺสฺสฺสํ สมนฺติเก
ทิสฺสํ วิชฺชา อนุปฺปตฺตฺตา	กตฺตํ พุทฺธสฺสฺสํ สํสํ ๑
ปฏฺฐิสฺสํภิทา จตฺสฺสํ	วิโมกฺขนาบีจ อฏฺฐิเม
ฉพฺปิณฺเวย สจฺจณฺกตา	กตฺตํ พุทฺธสฺสฺสํ สํสํนฺนํ ๑

อิตฺถํ สฺสํ อายสฺมา ฆฏฺฐนุทฺตทายโก เถโร อีมา คาคาโย อภาสิตฺตฺตฺติ ๑

ฆฏฺฐนุทฺตทายกคฺคเฏรสฺสํ อปฺปทานิ สมนฺตํ ๑

สัจจตนุสมี เอกธมมสวณียกเถราปทานิ (๔๒๖)

- [๓๗] ปทุมุตโตโร นาม ชีโน
 จตุตฺตจํ ปกาเสนโต
 อหํ เตน สมนเณ
 ชุณฺโhto วากจรัณิ
 พุทฺธเสฏฺฐสฺส อปฺริ
 ปกฺขีว เสดมาตฺตช
 อุตฺเต โธปยิตฺวาน
 น เม อิทํ ภูตปุพฺพิ
 หนฺนท เม คํ คเวสิตฺตํ
 โอโรหนฺโต อนฺตลิกฺขหา
 สเรณ วรณเณ
 อนิจฺจติํ กเถนตฺตํ
 อนิจฺจตฺตณฺณมฺหคฺคยฺห
 ยาวตายฺมํ วติตฺวาน
 จริเม วตฺตมานมฺหิ
 เตน กมฺเมณ สุกฺเตน
 ชหิตฺวา มานุสํ เทหิ
 คีตฺกปฺปสฺสหฺสฺสาณิ
- สพฺพชมฺมาน ปารกฺข
 สมนฺตาวเรสิ พหุ ชนํ ๑
 ชฺชิตฺโต อุกฺกตฺตาปโน
 คจฺฉามิ อมฺพเว ตทา ๑
 คนฺตํ น วิสฺสหาเมหิ
 คมนํ น ตปฺปามหิ ๑
 เหวํ คจฺฉามิ อมฺพเว
 อิริยาปถวิโกปณิ ๑
 อปฺเปวตฺตํ ตเถยฺยหิ
 สทฺธมฺมสฺสโตสิ สจฺฉุโน ๑
 สวณเณ วตฺตุนา
 ตณฺเณว อุกฺกทฺธิ ตทา ๑
 อคฺมาสิ มมตฺตมํ
 ตตฺถ กาลํ กโต อหํ ๑
 สทฺธมฺมสฺสวณํ สวี
 เจตนาปณฺธิหิ จ ๑
 ตาวคฺคิสิ อคฺคณฺณหิ
 เทวโตเก รมี อหํ ๑

เอกปณฺณาตฺถกฺขตฺตฺตฺตฺต
 เอกตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺต
 ปเทสฺวชฺชํ วิปฺลํ
 อนฺนโกมิ สกํ ปณฺณํ
 อนฺนสฺสวามิ ตํ สณฺณํ
 น เกณจิหํ วิชฺฌามิ
 มีตฺถุ เคเห นิสฺสํทิตฺวา
 กถํ ส ปวิทํเปนฺโต
 อนิจุจํ วต สํวารา
 อฺปฺปชฺชิตฺวา นิรฺรณฺณํ
 สห คากํ สฺสณฺณํ
 เอกาสเน นิสฺสํทิตฺวา
 ชาตฺติยา สตฺตฺตฺตฺตฺต
 อฺปฺปสํปาทยิ พุทฺโธ
 สตฺตฺตฺตฺตฺต อิตฺถิ กปฺเป
 ทฺตฺตฺตฺต นากิชานามิ
 กิเตสํ ฌามิตา มยฺหํ
 นวโคว พนฺนํ เณตฺวา
 สฺวาคํ วต เม อาสี
 ทิสฺสํ วิชฺชา อนฺนปฺปตฺตา

เทวชฺชมการยํ
 จกฺกตฺตฺต อโหสํ ๑
 คณนาโต อสงฺขยํ
 สฺสํทิตํ ภาวภเว ๑
 สฺสํทิตํ ภาวภเว
 นิพฺพานํ อจฺจุตํ ปทํ ๑
 สมนฺโน ภาวิตินฺทริโย
 อนิจุจํ ตตฺตฺตฺตฺต ๑
 อฺปฺปปาทวชฺชมฺมิโน
 เตสํ วุปฺปสโม สฺสํ ๑
 สฺสํพฺพสณฺณํ อนฺนสฺสํ
 อรหตฺตมปาปฺณํ ๑
 อรหตฺตํ อปาปฺณํ
 ชมฺมสฺสวณฺณสฺสํ ฌตํ ๑
 ยํ ชมฺมํ อสฺสํ ททา
 ชมฺมสฺสวณฺณสฺสํ ฌตํ ๑
 ภาว สฺสํเพ สฺสํทิตา
 วิหรามิ อนาสํโว ๑
 มม พุทฺธสฺสํ สมนฺนํ
 กถํ พุทฺธสฺสํ สํสํ ๑

ปฐิสฺมภิทา จตฺตโส วิโมกฺขามิฯ อฏฺฐิเม
 ฉพฺปิณฺณา สํญนิคทา กตํ พุทฺธสฺส ตํสํนฺนํ ๑
 อิตฺถํ สํทํ อายสฺมา เขกธมฺมสํวณฺโณ เถโร อีมา คาลาโย อภาสิตฺถาติ ๑
 เขกธมฺมสํวณฺนียตฺถเรสฺส อปทานํ สํมคฺคํ ๑

อฏฺฐิมํ สฺวจินฺติตตฺถเรวอปทานํ (๔๒๘)

[๓๘] นคเร หํสวติยา	อโหสิํ กสฺสโก ตทา
กสิกกมฺเมน ชีวามิ	เตน ไปเสมิ ทารเก ๑
สํสํปนฺนํ ตทา เขตฺติ	ธณฺเฑ เม ผลฺลํ อหุ
ปากกาเลว สํปตฺเต	เขวํ จินฺตเสหํ ตทา ๑
น เมจฺจนฺนํ น ปฏฺฐิมํ	ชานนฺตสฺส คฺคณาคฺคณํ
โยหํ สงฺฆเ อทตฺวาน	อคฺคํ ภูณฺเชยฺยมตฺตนา ๑
สํพทฺชโ อสโม โถเก	ทฺวตฺตํสํวรตฺถกฺขโณ
ตโต ฯ ภาวิตฺโต สงฺฆโ	ปฺปญฺญกฺเขตฺติ อนฺนตฺตรํ ๑
ตตฺถ ทสฺสํมิตํ ทานํ	นวตฺตํ ปุเร ปุเร
เขวามิ จินฺตยิตฺวาน	หฺมฺโส ปิตฺติมานโส ๑
เขตฺตโต ธณฺณมาหริตฺวา	สํพทฺชํ อปตฺตํมํ
อฺปตฺตํกมฺม สํพทฺชํ	โลกเชฏฺฐํ นวตฺตํ ๑
วณฺทิตฺวา สตฺถุโน ปาเท	อิทํ วจฺนมพฺรจํ
นวตฺตํธณฺจ สํปนฺนํ	อิธ โหสิ ฯ จ ตฺวํ มุเน ๑

อหุสุมิ อหุสุมิ
 ปหุสุมิ โลกวิทู
 มม สหุสุมิ ปหุสุมิ
 จตุสุมิ จ ปหุสุมิ
 เสด สหุสุมิ อหุสุมิ
 ยหุสุมิ มหุสุมิ
 กโรติ อหุสุมิ ปหุสุมิ
 ตหุสุมิ สหุสุมิ จ ทาตหุสุมิ
 สหุสุมิ อหุสุมิ สหุสุมิ
 ปหุสุมิ สหุสุมิ สหุสุมิ
 สหุสุมิ อหุสุมิ สหุสุมิ
 ยหุสุมิ สหุสุมิ สหุสุมิ
 เสด สหุสุมิ สหุสุมิ
 สหุสุมิ สหุสุมิ สหุสุมิ
 สหุสุมิ สหุสุมิ สหุสุมิ
 สหุสุมิ สหุสุมิ สหุสุมิ

อหุสุมิ จตุสุมิ
 อหุสุมิ ปหุสุมิ ๑
 อหุสุมิ จตุสุมิ
 จตุสุมิ จ สหุสุมิ ๑
 ปหุสุมิ สหุสุมิ สหุสุมิ
 ปหุสุมิ สหุสุมิ สหุสุมิ ๑
 สหุสุมิ สหุสุมิ สหุสุมิ
 สหุสุมิ สหุสุมิ สหุสุมิ ๑
 สหุสุมิ สหุสุมิ สหุสุมิ
 สหุสุมิ สหุสุมิ สหุสุมิ
 สหุสุมิ สหุสุมิ สหุสุมิ
 สหุสุมิ สหุสุมิ สหุสุมิ
 สหุสุมิ สหุสุมิ สหุสุมิ
 สหุสุมิ สหุสุมิ สหุสุมิ
 สหุสุมิ สหุสุมิ สหุสุมิ

สหุสุมิ สหุสุมิ สหุสุมิ ๑

สหุสุมิ สหุสุมิ สหุสุมิ
 สหุสุมิ สหุสุมิ สหุสุมิ ๑

สหุสุมิ สหุสุมิ สหุสุมิ
 สหุสุมิ สหุสุมิ สหุสุมิ ๑

[illegible]

เทวราชขุมการยี่
 เทวราชขุมการยี่ ๑
 จกุกวตติ อโหสัหิ
 คณนาโต อสงขยั ๑
 ตณามิ อมิตัง ชนั
 นวตัสตัสตัสสิทัง ผตัง ๑
 สิวิกัง สันทมานิกัง
 นวตัสตัสตัสสิทัง ผตัง ๑
 นวคฺครสโรจนัง
 นวตัสตัสตัสสิทัง ผตัง ๑
 ไชวมกปฺปาสถานิ ๑
 นวตัสตัสตัสสิทัง ผตัง ๑
 นาวริโย สมตงฺกตา
 นวตัสตัสตัสสิทัง ผตัง ๑
 ปริพาโห น วิชฺชติ
 ททเย เม' น วิชฺชติ ๑
 อิมมฺหิ สยเน สย
 นวตัสตัสตัสสิทัง ผตัง ๑
 จริโม วตฺตเต ภาโว
 มมํ โตเสติ สัพพทา ๑

นพฺสํสํ ททิตฺตฺวาน	ตํเข คณฺวตฺตฺตฺเม
อฏฺฐาณิํสํสํ อญฺโกลมิ	กมฺมานุจฺฉวีกเ มม ๑
วณฺณฉวา ยสฺวา โหมิ	มหาโกโก ฉนฺตีโก
มหาภกฺโข สทา โหมิ	อภะชฺชปฺริโส สทา ๑
สพฺเพ มํ อปฺจาณนฺติ	เยเกจิ ปจฺฉิวิสฺสิตา
เทยฺยชมฺโม จ โยโกจิ	ปฺปเร ปฺปเร ตปฺปามิหํ ๑
ภิกฺขุสํสํสํสํ วา มชฺเช	พฺพุทฺธสํสํสํ สัมมชฺชา
สพฺเพปิ สมนฺติกกมฺม	เทนฺติ มเมว ทายกา ๑
ปจฺมํ นพฺสํสํสํสํ	ทตฺวา ตํเข คณฺวตฺตฺตฺเม
อิมานิํสํสํ อญฺโกลมิ	นพฺสํสํสํสํสํ สํสํ ๑
สํสํสํสํสํ อิตฺโต กปฺเป	ยํ ทานมทฺธิ ททา
ทฺถกฺคํ นาริชาณามิ	นพฺสํสํสํสํสํ สํสํ ๑
กิเลสา ฉาปิฉา มยฺหํ	ภาวา สพฺเพ สัมมชฺชา
นาโคว พนฺชนํ ฉตฺตฺวา	จิหฺรามี อนาสํโว ๑
สํวาคํ วต เม อาสี	มม พฺพุทฺธสํ สมนฺติก
ติสฺโส วิชฺชา อญฺปฺปตฺตา	กตํ พฺพุทฺธสํ สํสํ ๑
ปฏฺฐิสมฺภิทา จตฺสํโส	วิโมกฺขาปิ จ อฏฺฐิเม
ฉพฺปิณฺณวา สจฺฉนิกตา	กตํ พฺพุทฺธสํ สํสํนฺติ ๑

อิตฺถํ สํสํ อายสฺมา สัจฉินฺติตฺโต เถโร อิมา คาทาโย อภาสิตฺตฺตฺติ ๑
 สัจฉินฺติตฺตฺตฺเถรสํสํ อปทานํ สมนฺตํ ๑

นวม โสณณกีกณียตุเถราปทาน (๔๒)

[๓๘] สทฺธาย อภินิภฺขมฺม	ปพฺพชฺช อนุคาริย
วากจฺจโร ธาตํ	ตโปกมฺมมปฺสฺสโต ๑
อตุตฺถสฺสํ ตํ ภควา	โลกเชฏฺโง นราสโก
อุปฺปชฺชติ ตมฺหิ สมฺเย	ตารณฺโต มหาชนํ ๑
พตฺตจฺจ วต เม ชินฺ	พฺยาจึนา ปรมณฺหํ
พฺพุทฺธเชฏฺโง สฺริตฺวาน	ปฺพุทฺธเน ฐปฺมุตฺตมํ ๑
กิริตฺวา หฺมุจฺจิตฺโตหํ	สฺหเสณ สโมกิริ
โสณณกีกณิปฺปฺพานิ	อฺนฺนํ อหํ ๑
สํมฺมุตา วีย สํมฺพทฺธํ	อฺนํ ปริจํ อหํ
เตน เจโตปสาเทน	อตุตฺถสฺสํ ตาตฺถิโน ๑
เทวโลกํ คโต สมนฺโต	ธมฺมา วิปฺลวํ สํ
สฺวณฺณวณฺโณ ตตฺถาสิ	พฺพุทฺธปฺปชฺชํ ๑
อัสสํโกฏฺโง มยฺหิ	นาริโย สมนฺตํ
สทา มยฺหิ อุปฺปชฺชนฺติ	พฺพุทฺธปฺปชฺชํ ๑
สจฺจํ ตฺริยสฺสสํ	นาริโย ปณฺวาปจ
สจฺจา จ เทณฺทิมํ ตตฺถ	วคฺคฺว วชฺชนฺติ ทุณฺทฺธิ ๑
จฺจสฺสํตฺตสฺสํ	หตฺถิโย สมนฺตํ
ติชฺชปฺปนิหํ มาตฺตฺวา	กฺกฺวรา สจฺจํ ๑

เหมชาลาภิสณณนา	อุปปุชานัน กโรหุติ เม
พตกาเย ภเว เจว	อุณดา เม น วิชชติ ฯ
ไส้ณณกัณณียปุณณ	วิปากัง ออนุโมหิ
อฏฐปณณาสกขุคฺคํ ฯ	เทวราชสมการยิ ฯ
เชกสคฺคตติกขคฺคตฺตณฺ	จกฺกถคฺคติ อโหสํ
ปชฺชยา รชชํ เชกสคฺ	มหิยา การยิ อหํ ฯ
ไส้ ทานิ ปตฺโต อมคํ	คฺคภูริํ ทุทฺธํ ปทํ
สํโยชนา ปริกฺขณา	นคฺคิ ทานิ ปุณฺณโก ๑
อฏฐารเส กปฺปสฺเต	ยิ ปุณฺณภิกฺโข
ทฺคฺคคฺคิ นวณินา	พุทฺธชฺชายิํ ๑
กิเลสา ฉาบีตา มยฺหํ	ภวา. สพุเพ สฺมุททา
นาโคว พนฺธนํ เจตฺวา	จิหฺรามี อนาสโว ๑
สฺวาคคํ วต เม อาสํ	มม พุทฺธสฺส สฺนคฺคิเก
คิสุสํ วิชฺชา ออนุปคฺคา	กคฺคํ พุทฺธสฺส สํสํ ๑
ปฏิสมฺภิตา จตฺสํ	วิโมกฺขามีจ อฏฐิเม
ฉพณินา สจฺจิกตา	กคฺคํ พุทฺธสฺส สํสํนคฺคิ ๑

อิคฺคํ สฺสํ ขายสฺมา ไส้ณณกัณณียโย เถโร อีมา คํภาโย อภาสิตฺถาติ ฯ

ไส้ณณกัณณียตุเถรสฺส อปทานํ สฺมคฺคํ ๑

ทศมํ โสวณฺณโกณฺตริกฺตฤทฺธาปทานํ (๔๓๐)

[๒๐] มโนภาวนิยํ พุทฺธํ	อตฺตทนต์ํ สฺมาทิตํ
อิริยมาณํ พุทฺธมฺปเก	จิตฺตวรูฬฺสเม รตํ ๑
นิตฺติณฺณโธฆ สมนุพุทฺธํ	ฌายี ฌานรตํ มุนี
อุปวิชฺฐํ สฺมาปคฺคํ	อินฺทริยสํวรปฺปหํ ๑
อตาธุโนทกํ คยฺห	พุทฺธเสฏฺฐํ อุปาคมี
พุทฺธปาเท โชวิตฺตฺวาน	อตาธุกมทาสํ ๑
อาณานิเปสํ ๑ สมนุพุทฺธโ	ปทุมุตฺตรนามโก
อิมินทกมาหตฺวา	ปาทมฺเฏ ชเปหิ เม ๑
สาธฺวติหํ ปฏิสสฺสฺสฺวา	สฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺส
อุทกํ ตาธุนาหตฺวา	พุทฺธเสฏฺฐํ อุปานยิ ๑
อนุโมติ มหาวิโร	จิตฺตํ นิพฺพุทฺธํ มม
อิมินา ตาธุทาเนน	สงฺกปฺโป เต สมิชฺฌตฺ ๑
ปณฺณรเส อิตฺโต กปฺเป	เทวโตเก รมี อหํ
เตตฺตํสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺส	จกฺกตฺติ อโหสํ ๑
ทิวา วา ยทิวา รตฺติ	จกฺกมฺนตฺตํ ตฺวฺชฺโต
โสวณฺณํ โจนฺตรํ คยฺห	ตฺวฺชฺนติ ปฺรโต มม ๑
พุทฺธสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺส	ถาไม โสณฺณโกณฺตรํ
อปฺปกมฺมํ กโร กโร	วิปฺลํ โหติ ตาทิสฺ ๑

ตตฺตฺหตฺเต อิตฺโต กปฺเป	ยํ ตาวุมทํ ติ ททา
ทุคฺคํ นานิขานามิ	อถาวุสฺส อิทํ ผลํ ฯ
กิตฺเตสา นามิตา มยฺหํ	ภวา สพุเพ สมหฺตา
นาโคว พนฺธนํ เณตฺวา	วิหฺรามิ อนาสวํ ฯ
สฺวาคํ วต เม ยาสี	มม พุทฺธสฺส สมนฺติโก
ติสฺโส วิชฺชา อนุปฺปตฺตา	กตํ พุทฺธสฺส สํสํ ฯ
ปฏิสมฺภิตา จตฺตฺโส	วิโมกฺขามิฯ อญฺฺจิม
ฉพฺปิณฺณา สจฺฉิกตา	กตํ พุทฺธสฺส สํสํนฺติ ฯ

อตุถํ สฺกํ ขายสฺมา โสวณฺณโกนฺตริกโก เถโร อิมา คาถาโย อภาสิตฺถาติ ฯ

โสวณฺณโกนฺตริกเถรสฺส อปทานํ สํมตฺตํ ฯ

อุทฺธานํ

สทฺถิสฺสมฺชฺชโก เถโร	เขกฺกสฺสสํสํนุปฺปทา
กทฺมพฺ โกรณฺชกททา	ชฺช สวณฺนิโกมฺมิฯ
สจฺฉินฺติโต กิณฺณโก	โสวณฺณโกนฺตริกโกมฺมิฯ
เขกคาถาสตมฺเจคฺค	เขกสฺสคฺคติเมว ฯ

สทฺถิสฺสมฺชฺชกคฺคโค เถจฺจคฺคาพฺโส ฯ

จตุจตุตาพีไธ เอกวิหาวีวคฺโค
ปจฺมํ เอกวิหารียตฺเตวาทานํ (๔๓๑)

[๒๓] อิมมฺหิ ภทฺตเก กปฺเป	พฺรหฺมพฺนฺช มหาวีไธ
กสฺสโป นาม โคตฺเตน	อุปฺปชฺช วทคฺ วโร ๑
นิปฺปปฺยโ จ นิราตมฺโพ	อากาสสมฺมานโธ
สฺสณฺณตพฺพุโต ตาทิ	อนิมิตฺตฺวโร วสฺส ๑
อาสํกจิตฺโต นิตฺเตโป	อัสสํชฺช โส กุเต คณ
มหาการุณฺโโก ชฺชโร	วินโยปายโกวิทฺ ๑
อุยฺยตฺโต ปฺรทิจฺเจสฺ	วินยฺนฺโต สเทวเก
นิพฺพานคฺคณํ มคฺคํ	คตฺติปจฺจวีสฺสํ ๑
อมตํ ปรมสฺสํ	ชฺรามรณนิวารณํ
มหาวปฺริสฺสชฺเช โธ	นิสฺสินฺโน โลกตาวโร ๑
กรวิกรฺโท นาโถ	พฺรหฺมโฆโธ ตถาคโธ
อุทฺตฺตฺวโร มหาวุทฺธา	วิปฺปนฺนุเช อนายเก ๑
เทสฺสนฺโต วิรชํ ฐมํ	ทิจฺช โส เม โลกนายโก
ตสฺส ฐมํ สฺสณฺณตฺวาน	ปพฺพชฺช อนคาริยํ ๑
ปพฺพชฺชิตฺวา ตทาวาหํ	จินฺเตนฺโต ชินฺตาสํ
เอกโกว วเน รมฺเม	วสฺสํ สํสคฺคปฺปิตฺโต ๑

สกุทายวูปกตโส เม	เหตุภูโต มมากมि
มนโส วูปกตัสส	สัสสกุทายทตฺติโน ๑
กิลลสา ฉาบีตา มยฺหํ	ภวา สพุเพ สมุหตา
นาโคว พนฺชนํ เหตุวา	จิหฺรามี ชนาสโว ๑
สวาคคํ วต เม อาสํ	มม พุทฺธสฺส สันติเก
ติสฺโส จิชฺชา อญฺโปปตฺตา	กตํ พุทฺธสฺส สํสํ ๑
ปฏิสัมภิตา จตฺตโส	วิโมกฺขามิํ อฏฺฐิเม
ฉพภินฺณา สจฺฉนิกตา	กตํ พุทฺธสฺส สํสํนฺนํ ๑

อิตฺถํ สํกํ ขายสฺมา เอกวิหาริโย เถโร อีมา คาวาโย อภาสิตฺถาติ ๑
 เอกวิหารียตุเถรสฺส อปทานํ สมคฺคํ ๑

ทุติยํ เอกสงฺขิยตุเถราปทานํ (๔๓๒)

[๒๒] วิปสฺสโน ภควโต	มหาโพธิมโห อหุ
มหาชฺชา สมากมฺม	ปฺมุเชนฺติ โพธิมุตฺตมํ ๑
มหาโสกรหิโต ปญฺญโณ	พุทฺธเสฏฺโฐ ภวิสฺสติ
ยสฺสํยํ อธิโส โพธิ	ปฺมุชฺนีโยว สตฺตโน ๑
คโต สงฺฆํ คเหตุวาน	โพธิรุกฺขํ อปฺมุชฺสี
ชมนฺโต สพุทฺทิตํ	อวณฺที โพธิมุตฺตมํ ๑
อาสํนเนก กตํ กมฺมํ	เทวโลกํ อปฺปาปยิ
กเถวํ เม ปตฺติ	เทวโลเก รามมํ ๑

สุตฺตํ คุริยสฺสสุตฺตานิ	คุชฺชหฺนุชา ปโมทิตา
สฺทา มยฺหํ อปฺปญฺชนฺติ	พฺพุชฺชปฺปชายิโก ฌตํ ๑
เอกสฺสคฺคตฺติเม กปฺเป	ราชา ธาตํ สุทฺตสฺสโน
จาตุรฺนโต วิชิตา	สมฺพทํปฺตสฺส อิตฺสโร ๑
คโต อชฺชสฺสตา คุริยา	ปริวารเณติ มํ สฺทา
อนฺโภมิ สกํ กมฺมํ	อฺปฺปญฺชานสฺสสิโก ฌตํ ๑
ยํ ยํ โยนุสฺสปรชฺชามิ	เทวคฺคํ ธถ มานุสํ
มาตุกฺกจฺฉิกคตฺสฺสํ	วชฺชเว เภริโย สฺทา ๑
อฺปฺปญฺจิตฺวาน สมฺพทํ	อนฺโภคฺวาน สมฺปทา
สิวํ อมตํ อมรํ	ปตฺโตมฺหิ ธจจํ ปทํ ๑
เอกนฺนฺเต อิตฺโต กปฺเป	ยํ กมฺมมกฺกํ ตทา
ทฺคคฺคํ นามิชา นามิ	พฺพุชฺชปฺปชายิโก ฌตํ ๑
กิตฺเตสา ฌาบีตา มยฺหํ	ภวา สฺพเพ สฺมฺหตา
นาโคว พนฺชนํ เณตฺวา	วิหฺรามิ ธมาสฺสโว ๑
สฺวาคคํ วต เม ธาตํ	มม พฺพุชฺชสฺส สฺนฺติเก
คิตฺสสฺส วิชฺชา อนฺนปฺปคฺตา	กตํ พฺพุชฺชสฺส สํสํ ๑
ปฏิสมฺภิตา จตฺสสฺส	วิโมกฺขาบีจ อชฺชิเม
ฉพฺปิณฺณา สจฺฉิกคตา	กตํ พฺพุชฺชสฺส สํสํนฺติ ๑
อิตฺถํ สฺกํ อายสฺมา เอกสฺงฺขิโย เถโร อีมา คาถาโย อภาสิตฺถาติ ๑	
เอกสฺงฺขิยคฺเครสุตฺต อปทานํ สมคฺคํ ๑	

คติยัม ปาฏิทิวรณฺณกตฺตฺเถวาทานํ (๔๓๓)

[๒๓] ปทุมุตฺตโร นาม ชีโน	อาหุคฺคํ ปฏิกุคฺโค
วตฺตํคตฺตํคตฺตํ	นคฺวํ ปาวิตฺตํ ตทา ๑
นคฺวํ ปาวิตฺตํคตฺตํ	อฺปตฺตํคตฺตํ คาทินอ
รทียา ปจฺจุคฺคมนาทีสุ	นิกฺโขโส อสสิ คาวเท ๑
พฺพุตฺตํ อานุภาเวน	อวชฺชิตอชฺชฏฐิตา
ตยํ วุณฺนา ปวชฺชนนฺติ	พฺพุตฺตํ ปวิตฺโต ปุริ ๑
พฺพุตฺตํเจจฺจํ นมสฺสํ	ปทุมุตฺตํ มหามุนี
ปาฏิทิวรณฺณ ปตฺตํคตฺตํ	คคฺค จิตฺตํ ปตฺตํคตฺตํ ๑
อโห พฺพุตฺตํ อโห ชมฺโม	อโห โน สคฺคํคตฺตํคตฺตํ
อเจตนาปํ คุริยา	ตยเมว ปวชฺชเว ๑
คตฺตํคตฺตํ อโห กปฺเป	ยํ สณฺณมคฺคํ ตทา
คคฺคํ นวณฺณานามิ	พฺพุตฺตํคตฺตํคตฺตํ ๑
กิตฺเตสา ฌานีตา มยฺหํ	ภวา สพฺเพ สณฺณคทา
นาโคว พนฺชนํ เจตฺตวา	จิตฺตมิมิ อนาสโว ๑
สวาคํ วต เม อสสิ	มม พฺพุตฺตํ สณฺณคทา
คตฺตํคตฺตํ จิตฺตวา อณฺุปคตฺตํ	กตฺตํ พฺพุตฺตํ คตฺตํ ๑
ปาฏิทิวรณฺณ จคตฺตํ	จิตฺตมิมิ อณฺุคทา
คคฺคณฺณวา สจฺจคตฺตํ	กตฺตํ พฺพุตฺตํ คตฺตํคตฺตํ ๑

ฉฐี กถมพทายกตเถวอปทานิ (๔๓๖)

- [๒๖] โรมโส นาม สมพุทโธ วสตี ปพพตบุตร
 กถมพ คัสส ปาทาสี ปสฺสนโน เสหิ ปาณินิ ฯ
 จตุตฺเต อิตฺถ กปฺเป ยํ ทานมททํ ตทา
 ทุคฺคํ นานิขานามิ กถมพคัสส อิทํ ผลํ ฯ
 กิเลสา ฉาบีตา มยฺหํ ภวา สพุเพ สมฺมุตตา
 นาคิว พนฺชนํ เจตฺวา จิหฺวามิ อนาสโว ฯ
 สฺวาคํ วต เม ฮาสี มม พุทฺธสฺส สมนฺติเก
 คัสสโร วิชฺชา อนุปฺปตฺตา กตํ พุทฺธสฺส สํสํ ๑
 ปฏิสมฺภิตา จคฺสโร วิโมกฺขามิฯ ฉฐีเม
 ฉพฺปิณฺณา สจฺฉนิกตา กตํ พุทฺธสฺส สํสํนฺติ ๑
 อิตฺถํ สฺมํ ชายสฺมา กถมพทายโก เตโร อิมา คาถาโย อภาสิตฺถาติ ฯ
 กถมพทายกตเถวคัสส อปทานิ สมคฺคํ ๑

ศตฺตมํ อมฺพาฏกทายกตเถวอปทานิ (๔๓๗)

- [๒๗] ปวเน พุทฺธํ ทิสฺวาน สยมํ อปฺราสิตํ
 อมฺพาฏกํ คเหตฺวาน สยมํคัสส อทาสทํ ๑
 เอกคิเล อิตฺถ กปฺเป ยํ ผลํ อททํ ตทา
 ทุคฺคํ นานิขานามิ ผลทานสฺสิทํ ผลํ ๑

กิตเตสา ฉาบีตา มยุหํ	ภวา สพุเพ สมุหตา
นาโคว พนฺธนํ เณตฺวา	วิหรามิ ธนาสโว ๑
สฺวาคํ วต เม ธาสี	มม พุทฺธสฺส สันติเก
ติสฺโส วิชฺชา ธนุปลฺลวตา	กตํ พุทฺธสฺส สํถนํ ๑
ปฏิสัมภิตา จตฺตโส	วิโมกฺขาบีจ อฏฺฐิเม
ถพฺปิณฺณวา สจฺฉนิตฺตา	กตํ พุทฺธสฺส สํถนนฺติ ๑

อิติถํ สุกํ ธายสฺมา อมฺพาฏกทายโก เถโร อีมา คาถาโย อภาสิตฺถาติ ๑
 อมฺพาฏกทายกตฺเถรสฺส อปทานํ สํมตฺตํ ๑

อฏฺฐิมํ หริตฺกิตทายกตฺเถรอปทานํ (๔๓๘)

[๒๘] หริตฺกํ อามตฺกํ	อมฺพสมฺพุทฺธิเกทกํ
โกถํ ภตฺตาทกํ เพตฺถํ	สยเมวาทรมหํ ๑
ทิสฺวาน ปพฺปการคํ	ณายี ฉานรตํ มุนี
อาพาเรน อาปิจิตํ	อทฺถนินฺนํ มหามุนี ๑
หริตฺกํ คเหตฺวาน	สยมฺภุสฺส อทาสํ
กตมตฺตมฺหิ เกสฺสขํ	พฺยาชิ ปสฺสสมฺภิ ตาวเท ๑
ปหีนทรโก พุทฺโธ	อนฺโหมทนินฺนํ อกา
เกสฺสขทาเนนิมีนา	พฺยาชิวุปลเมน จ ๑
เทวญฺโต มนุสฺโส จา	ชาโต จา อณฺณชาตียา
สพุทฺถ สฺสฺวโต โหหิ	มา จ เต พฺยาชิมาคมา ๑

อิทํ วตฺตวาน สมนุพฺพุโช	สยมนุ อปฺปราชิตอ
นภํ อพฺพุทฺตคฺคมิ ชีโร	หิตฺตราชาว อมฺพเว ๑
ยโต หรีตฺตกิมทํ	สยมนุสุตฺต มเหสีโน
อิมํ ชาตํ อปฺปาทาย	พฺยาชิ เม นฺนูปปชฺชต ๑
อຍံ ปจฺฉิมโก มยฺหํ	จริโม วตฺตเต ภาโว
คิสุโส วิชฺชา อนฺนูปปตฺตา	กตํ พุทฺธสุตฺตํ สํสาณํ ๑
จตุณฺนเต อิตฺโต กปฺเป	เกสฺสชฺชมทํ ททา
ทฺตคฺคํ นากิชานามิ	เกสฺสชฺชสุตฺตํ อิทํ ผลํ ๑
ภิกฺเคสา ฉาบีตา มยฺหํ	ภวา สพฺเพ สมนุททา
นาโคว พนฺนํ เจตฺตวา	วิหฺรามิ อนาสโว ๑
สุวาคํ วต เม ชาตํ	มม พุทฺธสุตฺตํ สันตฺติเก
คิสุโส วิชฺชา อนฺนูปปตฺตา	กตํ พุทฺธสุตฺตํ สํสาณํ ๑
ปฏฺฐิสฺสํภิทา จตฺตโส	วิโมกฺขาบีจ อญฺจิเม
ฉพฺปิณฺเฒา สจฺฉนิกทา	กตํ พุทฺธสุตฺตํ สํสาณนฺตํ ๑
อิตฺถํ สุทํ อายสฺมา หรีตฺตททายโก เถโร อิมา คาถาโย อภาตฺตภาติ ๑	
หรีตฺตททายกตฺตเดรสฺสํ อปทานํ สมนฺตํ ๑	

นวมํ อมฺพปิ่นฺนํทียตฺตเถวอปทานํ (๔๓๕)

[๒๘] ทคฺคัรฺราชา ททา ชาตํ	อัสสาทฺตโต อรุพฺพุโช
วิจฺจนฺโต พุทฺธารณฺเฒ	อทฺทสํ โลกนายกํ ๑

อมพป็นุทัย คเหตุวาน	อทาสี สตุฏโน อหิ
ปฏิกุคณฺธิ มหาจโร	สัทฺตตุโก โดกนายโก ๑
มม นิชฺฌายมานสฺส	ปริกฺขณฺธิ ตทา ชิน
ตตฺถ จิตฺตํ ปสาเทตฺวา	ตฺถิตํ อุปฺปชฺชหิ ๑
ตโต อหิ จิตฺตฺวาน	จกฺกจฺจตฺติ อโหสฺสํ
เอเตเนว อุปาเยน	อนุโกตฺตฺวาน สมฺปทา ๑
ปชานํ ปหิตตฺตฺโตหิ	อุปฺสณฺโตะ นิรฺรูปิ
สพฺพาสเว ปริณฺญาเย	วิหฺรามี อนาสฺสโ ๑
จตุณฺนเต อิตฺโต กปฺเป	ยํ ทานมทฺธิ ตทา
ทฺถุคฺคิ นากิชานามิ	ผลทฺทานสฺสิตฺธิ ผลํ ๑
กิตฺเตสา ฌาบีตา มยฺหิ	ภวา สพฺเพ สมฺมุททา
นาโคว พนฺชนํ เจตฺตฺวา	วิหฺรามี อนาสฺสโ ๑
สฺวากคฺคิ วต เม อาสิ	มม พุทฺธสฺส สันตฺติเก
ติสฺสโส วิชฺชา อนุปฺปตฺตา	กตํ พุทฺธสฺส สํสํ ๑
ปฏิสมฺภิตา จตฺสโส	วิโมกฺขามิ จ อฏฺฐิเม
ฉพฺภิณฺญา สจฺจนิคฺคา	กตํ พุทฺธสฺส สํสํนฺนํ ๑
อิตฺถํ สฺสํ อายสฺมา อมพป็นุทัยโย เถโร อีมา คากาโย อภาสิตฺตฺวาติ ๑	
อมพป็นุทัยยตุเถรสฺส อปทานํ สมฺตฺตํ ๑	

ทตฺตมํ ชมฺพพฺผลิตฺตคฺคเณวปทานํ (๔๔๐)

- [๓๐] ปทุมุตฺตรพุทฺธสุตฺต โลกเชฏฺฐสุตฺต ตาทิโน
 มีณฺฑาย วิจฺจนฺตสุตฺต ชารโต ชุทฺตมํ ยสํ ฯ
 อคฺคผลํ คเหตุวณ วิปฺปสฺสนฺเนน เจตสา
 ทกฺขิณฺเณยฺยสุตฺต ชีวสุตฺต อทาสี สฺตถฺถโน อหํ ฯ
 เตน กมฺเมเน ทิปทินฺท โลกเชฏฺฐ นราสภ
 ปตฺโตมฺหิ อจฺฉํ จานํ หิตฺวา ชยปฺราश्यํ ฯ
 สฺคตฺตสฺสเณ อิตฺโต กปฺเป ยํ ทานมทฺทํ ตทา
 ทุคฺคตฺติ นากิชานามิ อคฺคทานสฺสฺสฺสํ ผลํ ฯ
 กิเลสา ฌาบีตา มยฺหิ ภวา สฺพเพ สฺมุตฺตา
 นาคิเว พนฺธนํ เณตฺวา วิหฺรามิ ฌนาสฺสวํ ฯ
 สฺวาภคํ วต เม อาสี มม พุทฺธสุตฺต สฺนฺติเก
 คิสุโส วิชฺชา อณฺุปตฺตา กตํ พุทฺธสุตฺต สํสํ นํ ฯ
 ปฏฺฐิสฺสภิกฺขา จตฺตฺโส วิโมกฺขาปฺปจ อฏฺฐิเม
 ฉพฺปิณฺเณว สจฺฉนิกตา กตํ พุทฺธสุตฺต สํสํ นนฺติ ฯ
 อิตฺถํ สุทฺถํ อายสฺมา ชมฺพพฺผลิตฺตคฺคเณว อิมํ คาคาโย อภาสิตฺถาติ ฯ
 ชมฺพพฺผลิตฺตคฺคเณวสุตฺต อปทานํ สฺมคฺคํ ฯ

ปณฺจจตุตาฬีโส วิเภทกิวคฺโค
ปจฺมํ วิเภทกพีชยตุเถราปทานํ (๔๔๐)

[๓๓] กกุสฺนุโห มหาจิวโร	สพฺพพมฺมาน ปารคฺค
คณฺมุหา วูปกฏฺโห โส	อคฺมาสี วณฺหฺตรํ ฯ
วีสฺสวีสฺส คเหตุวณ	ตตาย ชาจวีสฺส อหิ
ภควา คมฺหิ สมฺเย	ณายเต ปพฺพตฺตฺนเร ฯ
ทิสฺสวานาหิ เทวเทว	วิปฺปสฺสนฺเนน เจตฺสา
ทกฺขิณฺเนยฺยสฺส ชีวสฺส	วีสฺสวีสฺสมทาสฺสํ ฯ
อิมสฺสมีเยว กปฺปสฺสมี	ยํ วีสฺสมททํ ตทา
ทุคฺคํ นาริขานามิ	วีสฺสวีสฺสสฺสทํ ผลํ ฯ
กิตฺเตสา ณามีสฺสา มยฺหํ	ภวา สพฺเพ สมฺมุทฺตา ฯ
นาโคว พนฺชนํ เณฺตุวา	วิหฺรามิ อนาสฺสวํ ฯ
สฺสวาคคํ วต. เม อาสี	มม พุทฺธสฺส สันติเก
ติสฺโส วิชฺชา อนุปฺปตฺตา	กตํ พุทฺธสฺส สํสํ นํ ฯ
ปฏิสมฺภิตา จตฺสฺโส	วิโมกฺขามิสฺส อฏฺฐิเม
ฉพฺปิณฺณวา สจฺจฉิกิตฺตา	กตํ พุทฺธสฺส สํสํ นนฺติ ฯ
อิตฺถํ สฺสํ ขายสฺมา วิเภทกพีชโย เถโร อิมฺมา คาคาโย อภาสิตฺถาติ ฯ	
วิเภทกพีชยตุเถรสฺส อปทานํ สมฺคตํ ฯ	

ทุติย โกลทายกตฺเถวปทานํ (๔๔๒)

- [๓๒] อธิเนน นินฺตฺโกหํ วากจฺรชโร ตทา
 ภาริยา ปุริยิตฺวาน โกลํ หาสี มมสฺสํ ๑
 ตมฺหิ กาเถ สีสํ พุทฺโธ เอโก อทุติโย อทุ
 มมสฺสํ อฺปาคณฺณิ โสเตนฺโต สพุพฺพาลกํ ๑
 สกํ จิตฺตํ ปสาเตตฺวา วนฺทิตฺวาน ๑ สพุพฺพํ
 อฺโภหตฺเทหิ ปคฺคยฺห โกลํ พุทฺธสฺสทาสํ ๑
 เอกคฺคเธ อิตฺโต กปฺเป ยํ ผลํ อทฺทํ ตทา
 ทุคฺคคฺคํ นวภิธานามิ โกลทานสฺสํ ๑
 กิเตสา ฌาบีตา มยฺหิ ภวา สพุเพ สมุทฺตา
 นาโคว พนฺชนํ เจตฺวา วิหฺรามิ อนาสโว ๑
 สฺวาคํ วต เม อาสี มม พุทฺธสฺส สฺนฺติเก
 ติสฺโส วิชฺชา อนุปฺปตฺตา กตํ พุทฺธสฺส สาสนํ ๑
 ปฏิสมฺภิตา จตฺโส วิโมกฺขาบีจ อฏฺฐิเม
 ฌพฺปิณฺณา สจฺฉนิกตา กตํ พุทฺธสฺส สาสนํ ๑
 อิตฺถํ สฺสํ อายสฺมา โกลทายโก เถโร อีมา คาถาโย อภาสิตฺวาติ ๑
 โกลทายกตฺเถวสฺสํ อปทานํ สมตฺตํ ๑

จตุตถิ ภคฺคตทกทหายกตเถวํปทานิ (๔๔๔)

[๓๕] สวณฺณวณฺณํ สํพทฺธํ	ทวตฺตีสวตททณฺ
ปวณฺณเคน คจฺจนฺตํ	สํวราจํ มุตฺติตํ ๑
คินฺตฺนุทํ ปณฺณเปตฺวา	พทฺธเสฏฺฐํ อยาจํ
อนุกมฺปตฺถ มํ พทฺธโ	ภิกฺขํ อิจฺฉามิ ทาทเว ๑
อนุกมฺปโก ภารุณิโก	อตฺถทสฺสํ มหายโส
มม สํกปฺปมณฺณาย	โอรุยฺห มม อสฺสเม ๑
โอรุทิตฺวาน สํพทฺธโ	นิสฺสํ ปณฺณสํนถเว
ภคฺคตทํ คเหตุวาน	พทฺธเสฏฺฐสฺสทาสํ ๑
มม นิชฺฌายมานสฺส	ปริภุณฺชิ ตทา ชีโน
ตตฺถ จิตฺตํ ปสาเทตฺวา	อภินฺนํ ตทา ชินํ ๑
อฏฺฐารเส ฏปฺปสฺเต	ยํ ผลํ อทฺธิ ตทา
ทคฺคตํ นาภิชานามิ	ผลทานสฺสํ ผลํ ๑
กิตฺเตสา ฌามิตา มยฺหํ	ภวา สพฺเพ สฺมุตฺตา
นาโคว พนฺธนํ ฌेतฺวา	วิหรามิ อนาสโว ๑
สวาคํ วต เม อาสิ	มม พทฺธสฺสํ สํนฺติเก
ติสฺโส วิชฺชา อนุปฺปตฺตา	กตํ พทฺธสฺสํ สํสํ ๑
ปฏฺฐิสํภิทา จตฺสโส	วิโมกฺขามิฯ อฏฺฐิเม
นพภินฺนวา สจฺฉิกตา	กตํ พทฺธสฺสํ สํสํนฺติ ๑

อิตฺถํ สุทํ อายสฺมา ภคฺคตคททายโก เถโร อีมา คาคาโย อภาสิตฺตฺถาติ ฯ
 ภคฺคตคททายกคฺคเตรสฺส อปทานํ สฺมคฺคตํ ฯ

ปณฺจมนํ อุมฺมาปฺปณฺณียตฺเตวอปทานํ (๔๔๕)

[๓๕] นิโคฺรเช หริโตภาเส	สํวิฐฺพหฺมุหิ ปาทเป
อุมฺมามาตณฺหิ ปคฺคยฺห	โพชียา อภิโรปยฺหิ ฯ
อิมสฺมึเขว กปฺปสฺมึ	ยํ โพชมิภิปฺปชฺย
ทคฺคตํ นากิขานามิ	โพชิปฺปชฺยทํ ผลํ ฯ
กิเลสา ฉาบีตา มยฺหํ	ภวา สฺพเพ สฺมุหตา
นาโคว พนฺธนํ เณตฺวา	จิหฺรามี อนาสโว ฯ
สฺวาคํ วต เม อาสี	มม พุทฺธสฺส สํนฺติเก
ติสฺโส วิชฺชา อนุปฺปตฺตา	กตํ พุทฺธสฺส สํสํนํ ฯ
ปฏิสมฺภิทา จตฺโส	วิโมกฺขาบีจ อฏฺฐิเม
ฉพฺภินฺณา สจฺจติกา	กตํ พุทฺธสฺส สํสํนฺนํ ฯ

อิตฺถํ สุทํ อายสฺมา อุมฺมาปฺปณฺณิโย เถโร อีมา คาคาโย อภาสิตฺตฺถาติ ฯ
 อุมฺมาปฺปณฺณียตฺเตรสฺส อปทานํ สฺมคฺคตํ ฯ

ฉนฺนํ อุมฺพาฏฺฐิกียตฺเตวอปทานํ (๔๔๖)

[๓๖] สฺปฺปณฺณิตํ สํวณฺ	โศคฺคยฺห เวสฺสํมฺม มฺหิ
นิสฺสํทํ ทิวิทคฺคเคสฺ	อภิชาโตว เกสฺรํ ฯ

ปสฺสณฺจิตฺโต สฺมโน	อมฺพาทฺถกมฺปฺชยํ
ปฺปญฺจนกฺเขตฺตํ มหาวํ	ปสฺสโน เสหิ ปาณิกิ ๑
เอกคํเส อิตฺโต กปฺเป	ยํ ปฺปผณฺนิโรปยํ
ทฺถุคฺคํ นวภิชาณามิ	พฺพุทฺธปฺปชายิทํ ผลํ ๑
กิเลสา ฉาวบีตา มยฺหํ	ภวา สพฺเพ สฺมุตฺตา
นาโคว พนฺชนํ เจตฺตวา	วิหฺรามิ อนาสโว ๑
สฺวาคคํ วต เม อาสี	มม พฺพุทฺธสฺส สํนฺติเก
ติสฺโส วิชฺชา อนุปฺปตฺตา	กตํ พฺพุทฺธสฺส สํสํนํ ๑
ปฏฺฐิสฺสํภิทา จตฺสโส	วิโมกฺขามิ จ อฏฺฐิเม
ฉพฺภินฺนฺวา สจฺฉนิกฺตา	กตํ พฺพุทฺธสฺส สํสํนฺนํ ๑

อิตฺถํ สํทํ อายสฺมา อมฺพาทฺถิกิโย เกโร อิมํ คาลาโย อภาสิตฺตฺวาติ ๑

อมฺพาทฺถิกฺยตฺถะราปทานํ สํมคฺคํ ๑

สํมคฺคํ สํหาสนิกฺยตฺถะราปทานํ (๔๔๓)

[๓๗] ปทฺมุตฺตรสฺสํ ภควโต	สพฺพพฺภุตฺติเตสีโน
ปสฺสณฺจิตฺโต สฺมโน	สํหาสนมฺหาสํทํ ๑
เทวโลเก มนุสฺสํเส วา	ยฺยคฺคํ ยคฺคํ วสํมทํ
ถภามิ วิปฺลํ พฺยุมฺทํ	สํหาสนสฺสํทํ ผลํ ๑
สฺวณฺณรณฺณมฺมยํ	โตหิตฺตฺกมฺยา พฺพุ
มณฺนิมฺยา จ ปตฺตํจฺจกา	นิพฺพตฺตฺนฺติ มมํ สทา ๑

โพธิยา อาสนํ กตุวา	ชตฺตชุตฺตมนามิโน
อุรุเจ กุเต ปชายามิ	อโห ชมฺมสุตฺตมฺมตา ฯ
สฺตสฺสหสฺสํ อิตฺโต กปฺเป	สํหาสนมกาสํ
ทฺตคฺคํ นวภิธานามิ	สํหาสนสุตฺตํ ผลํ ฯ
กิลเลสา ฌาปิตา มยฺหํ	ภวา สพฺเพ สฺมุตฺตา
นาโคว พนฺธุรํ เณตฺวา	จิหฺรามา อนาสโว ฯ
สุวาคํ วต เม อาสึ	มม พุทฺธสุตฺตํ สํหิตฺเท
คิสุโส วิชฺชา อนุปฺปตฺตา	กตํ พุทฺธสุตฺตํ สํสาสนํ ฯ
ปฏฺฐิสฺสภิกฺขา จตฺตสุโส	วิโมกฺขาปึจ อฏฺฐจีเม
ฉพฺปิณฺณวา สจฺฉนิกิตา	กตํ พุทฺธสุตฺตํ สํสาสนนฺติ ฯ

อิตฺถํ สุทํ ขายสุมา สํหาสนนิโก เถโร อีมา คาคาโย อภาสิตฺถาติ ฯ
 สํหาสนนิคฺคเดรสฺสํ อปทานํ สมฺมตํ ฯ

อฏฺฐจีเม ปาทปึจียตฺตเถวาทานํ (๔๔๗)

[๓๘] สฺมุเมโฆ นาม สมนฺพุทฺโธ	การุณิโก มหามุนิ
คารยิตฺวา พหุ สฺตฺเต	นิพฺพุโต โส มหายโส ฯ
สํหาสนสุตฺตํ สํมมฺตา	สุเมธสุตฺตํ มเหสีโน
ปตฺตฺนจิตฺโต สฺมโน	ปาทปึจมการยํ ฯ
กตฺวาน กุสฺลํ กมฺมํ	สุชปากํ สุชฺชรยํ
ปฺปญฺณกมฺเมณ สยฺยตฺโต	ตาวตฺตํ อคณฺณํ ฯ

ตตถ เม วตฺมานุตฺต	ปฺนุญญกมฺมตมฺจิตฺโน
ปทานิ อุตฺตฺรนตฺต	โสณฺณปฺปชา ภวฺนติ เม ๑
ถาภา เตสํ ตฺตฺตฺตฺต	เย ตภฺนติ อุตฺตฺตฺต
นิพฺพุเต กาวํ กตฺวาน	ตภฺนติ วิปฺลวํ ตฺต ๑
มยาปํ ตฺตํ กมฺมํ	วาณิเชเช ตฺตโยจฺจํ
ปาทนียํ กตฺวาน	โสณฺณปฺปชา ตภฺนํ ๑
ยํ ยํ ทิสํ ปกฺกมามิ	เกณฺหิ กิจฺจเยนํ
โสณฺณปฺปชา อกฺกมามิ	ปฺนุญญกมฺมตฺตํ ๑
ตฺตํ ปตฺตํ ตฺตํ	ยํ กมฺมมกฺกํ ตทา
ทฺตํ ทฺตํ ทฺตํ	ปาทนียํ ตฺตํ ๑
กิตฺเตสา ฌาปิตา มยํ	ภวา ตฺตํ ตมฺมทา
นาโคว พนฺธํ ฌตฺวา	วิหฺรามา ฌนฺตํ ๑
ตฺตํ ตฺตํ ตฺตํ	มม พุทฺธตฺตํ ตมฺมทา
ตฺตํ ตฺตํ ตฺตํ	กตํ พุทฺธตฺตํ ตมฺม ๑
ปฏฺฐมฺภิกขา จตฺตํ	วิโมกฺขามิ อญฺจิม
ตมฺมกมฺม ตมฺมกมฺม	กตํ พุทฺธตฺตํ ตมฺม ๑
อิตฺถํ ตฺตํ ตมฺมา ปาทนียํ	เถโร อิมํ ตมฺมา ตมฺมา ๑
ปาทนียัตถะ ตมฺมา ตมฺมา ๑	

นวมํ เวทียการกตุเถวาปทานํ (๔๔๘)

- [๓๘] ปทุมุตฺตรสุตฺต พุทฺธสุตฺต โโพธิยา ปาทปุตฺตเม
 เวทียํ สุกตํ กตฺวา สกํ จิตฺตํ ปสาทียํ ฯ
 อคฺคโคฬารานิ ภณฺฑทานิ กทานิ อกทานิ ฯ
 อนนฺตติฏฺฐา ปวตฺตสฺสณฺติ เวทิกาย อิทํ ผลํ ฯ
 อุกฺกโต พุยุพฺพุตฺตสฺสคาเม ปกฺขนฺทนฺโต ภายานเก
 ภาเยวํ น ปตฺตสฺสามิ เวทิกาย อิทํ ผลํ ฯ
 มม สํกปฺปมณฺเฑน พุยมุทํ นิพฺพุตฺตเต สฺสํ
 สยนาณิ มหคฺคฺขานิ เวทิกาย อิทํ ผลํ ฯ
 สกตฺตสฺสสฺส อิตฺโต กปฺเป ยํ เวทิกมการียํ
 ทุคฺคตํ นวภิชาณามิ เวทิกาย อิทํ ผลํ ฯ
 กิเลสา ฌามียตา มยฺหิ ภวา สพุเพ สฺสมุทฺตา
 นาโคว พนฺชนํ เจตฺวา จิหฺรามิ อนาสโว ฯ
 สุวาคตํ วต เม อาสี มม พุทฺธสุตฺต สฺสณฺติเก
 ติสฺสโส วิชฺฐา อนนฺตปุตฺตา กตํ พุทฺธสุตฺต สํสํ ฯ
 ปฏิสมฺภิตา จตฺตโส วิโมกฺขามิฯ อฏฺฐิเม
 ฉฬภินฺเฑน สจฺฉนิกตา กตํ พุทฺธสุตฺต สํสํนฺติ ฯ
 อิตฺตํ สฺสํ ขายสฺมา เวทียการโก เถโร อีมา คาถาโย อภาสิตฺถาติ ฯ
 เวทียการกตุเถรสฺส อปทานํ สฺมคฺคํ ฯ

ทศม โภชิตถการกตฺเถวาทานํ (๔๕๐)

[๔๐] สิทฺตฺตฺตฺต ภาวโต	ทิปทิตฺตฺตฺต ตาทิโน
ปตฺตฺตฺตฺตฺต สุมโน	โภชิตถการกตฺ ๑
ตฺตฺตฺตฺตฺต อุตฺตฺตฺตฺต	วตฺตํ รัตเน ชเว
น เม สํตํ ๑ อุตฺตฺตฺต ๑	วาโต คตฺเต น สมฺมุตฺเต ๑
ปตฺตฺตฺตฺตฺตฺต จิตฺตฺต ๑	จกฺกตฺตฺต อโหสํ
กาตํ นาม นทฺ	จิตฺตฺตฺตฺต มาตํ ๑
ทตฺตโยชนอชามํ	อชฺชโยชนจิตฺตฺต
น ตมฺหิ นทเร อตฺติ	กชฺชํ ๑ ๑ มตฺติกา ๑
ติริยํ โยชนํ อตฺติ	อชฺชโยชนจิตฺตฺต
มจฺจโต นาม ปาสาโท	จิตฺตฺตฺตฺต มาตํ ๑
จฺจตฺตฺตฺตฺตฺต	กมฺภา สํวณฺณนิยา อหุ
มณฺนิยา ๑ นิยฺยหา	กทํ ๑ ๑ อหุ ๑
สพฺพสํวณฺณนิยา ชวํ	จิตฺตฺตฺตฺต มาตํ
อชฺชวาทฺตฺต มยา เอตํ	ชวทาทนํ สํตํ ๑
เต สพฺเพ อนฺนโกตฺตฺต	เทวมาตฺตฺต ๑ ๑
อชฺช ปตฺตฺตฺตฺต นิพฺพานํ	สํตฺตปทํ อนฺนตฺต ๑
ตฺตฺตปตฺตฺตฺต	โภชิตถการกตฺ
ทตฺตฺต นทฺชานามิ	ชวทาทนํ สํตํ ๑

กิเเตสา ฌามิตา มยฺหํ ภวา สพุเพ สมหฺตา
 นาโคธ พนฺชนํ เถตุวา วิหฺรามิ ชนาสโว ๑
 สุวาคํ วจ เม อาสี มม พุทฺธสุตฺตํ สันติเก
 ทิสฺโส วิชฺชา อนุปฺปตฺตา กตํ พุทฺธสุตฺตํ สํสํ ๑
 ปฏฺฐมภิทา จตฺตโส วิโมกฺขาบีจ อฏฺฐิเม
 นพภิณฺวา สจฺฉิกตา กตํ พุทฺธสุตฺตํ สํสํ นนฺติ ๑
 อิตฺถิ สํ ฌายสุมา โพธิชฺรการโก เถโร อีมา คาถาโย อภาสีตุถาติ ๑
 โพธิชฺรการกตฺเถรสฺสํ อปทานํ สมหฺตํ ๑

อุทฺตทานํ

วิภทฺธิ โกถผลิตี พิตฺถภตฺตาทคปฺปโท
 อุมฺมา อมฺพาฏฺฐิกิ เจว อาสนิ ปาทบีจโก ๑
 เวทิกา โพธิชฺริโก คาถาโย คณิตาบีจ
 เอฏฺฐนาสํติกา สพุพา อสฺมึ วคฺเค ปกิตฺติตา ๑
 วิภทฺธิวคฺโค ปณฺจจตฺตาฬิโส ๑

ฉจตุทาฬีโส ชคติวคโต

ปัสสิ ชคตัททายกตฺเถราปทานํ (๔๕๐)

[๔๓] ธมฺมทสฺสํมุตฺตํ มุนินโน	โพธิยา ปาทปฺปุตฺตเม
ปสฺสณฺณจิตฺโต สุมโน	ชคตํ การยํ อหํ ฯ
ทริโต ปพฺพตาโต วา	รุกฺขโต ปติโต อหํ
จฺจโต ปติฏฺฐํ วิญฺญามิ	ชคตฺติยา อิทํ ผลํ ฯ
น เม โจรา วิหเสณฺติ	นาติมณฺเฑณฺติ ชคตฺติยา
สพฺพามิตฺตเคตฺติกฺกมามิ	ชคตฺติยา อิทํ ผลํ ฯ
ยํ ยํ โยนุปฺปชฺชามิ	เทวคฺคํ อถ มานุสํ
สพฺพทฺตํ ปุชฺชิตํ โหมิ	ชคตฺติยา อิทํ ผลํ ฯ
อฏฺฐารเส กปฺปสฺสเด	ชคตํ การยํ อหํ
ทฺถคฺคํ นาภิชานามิ	ชคตฺติทานสฺสํมุตฺตํ ผลํ ฯ
กิเลสํ ฌามิเต มยฺหํ	ภวา สพฺเพ สมฺมุตฺตา
นาโคว พนฺธนํ เณตฺวา	วิหฺรามิ อนาสวํ ฯ
สฺวาคคํ วต เม อาสํ	มม พุทฺธสฺส สมนฺติเก
ติสฺโส วิชฺชา อานุปฺปตฺตา	กตํ พุทฺธสฺส สํสาณํ ฯ
ปฏฺฐิสมนฺนิทา จตฺสโส	วิโมกฺขามิ อฏฺฐิเม
นพวิณฺญา สจฺจุณฺนิกา	กตํ พุทฺธสฺส สํสาณนฺติ ฯ

อิตถิํ สุทฺถิํ อายสฺมา ชคตฺติทายโก เถโร อีมา คาคาโย อภาสิตฺตภาติ ฯ
 ชคตฺติทายกตฺตฺเถรสฺส อปทานํ สฺมตฺตํ ฯ

ทุติยํ โมรหตฺตฺถิยตฺตฺเถรอปทานํ (๔๒)

[๔๒] โมรหตฺตํ คเหตุวาน	อุเปสิ โลกนายกํ
ปตฺตฺนจิตฺโต สุมโน	โโมรหตฺตํ อทาสทํ ฯ
อิมินา โโมรหตฺเถน	เจตนาปณฺธิํหิ ฯ
นิพฺพุตา เม ตโย อคฺคํ	ตภามิ วิปฺลตํ สุทฺธิํ ฯ
อโห พุทฺธา อโห ชมฺมา	อโห โน สตฺถุ สมนฺปทา
ทตฺตฺวานทํ โโมรหตฺตํ	ตภามิ วิปฺลตํ สุทฺธิํ ฯ
ติรคฺคํ นิพฺพุตา มยฺหํ	ภวา สฺพเพ สฺมุทฺตา
สฺพพาสฺวา ปริกฺขณฺตา	นตฺถิ ทานิ ปฺนพฺภาโว ฯ
เอกคฺคิเฬ อิตฺโต กปฺเป	ยํ ทานมททฺธินฺตทา
ทฺตฺตคฺคิ นาริขานามิ	โโมรหตฺตฺตฺถิํ สฺถํ ฯ
กิลลสา ฌาบีตา มยฺหํ	ภวา สฺพเพ สฺมุทฺตา
นาโคว พนฺธุณํ เณตฺวา	วิหรามิ อนาสโว ฯ
สฺวาคตํ วต เม ขาสิ	มม พุทฺธสฺส สฺนฺตฺติเก
คิสุโส วิชฺชา อนุปฺปตฺตา	กตํ พุทฺธสฺส สํสาณํ ฯ
ปฏฺธิสฺมภิทา จตฺตฺโส	วิโมกฺขามิํ อฏฺฐิเม
ถพฺปิณฺณวา สจฺจนิคฺคา	กตํ พุทฺธสฺส สํสาณนฺติ ฯ

อิตฺถํ สํกํ อายสฺมา โมรหตุถิตฺตฺเถโร อิมํ คาถาโย อภาสิตฺตฺถาติ ฯ
 โมรหตุถิตฺตฺเถรสฺส อปทานํ สํมคฺคํ ฯ

ทศิยํ สํหาสนพชฺชิตฺตฺเถรปาทานํ (๔๕๓)

[๔๓] ทิสฺสสฺสํสาหํ ภควโต โฟธิรฺกฺขํ อวณฺทิตํ
 ปคฺคยฺห วชฺชนํ ตคฺคํ สํหาสนมวชฺชิตํ ฯ
 เทวณฺนุเต อิตฺโต กปฺเป สํหาสนมวชฺชิตํ
 ทคฺคคฺคิ นวภิธานามิ วชฺชนาย อิทํ ผลํ ฯ
 กิเลสํ ฌาปิตา มยฺหํ ภวา สพฺเพ สมนฺหตา
 นาโคว พนฺชนํ เจตฺตวา วิหรามิ อนาสวํ ฯ
 สฺวาคคํ วต เม อาสํ มม พุทฺธสฺส สํนฺติเก
 ทิสฺโส วิชฺชา อนุปฺปคฺตา กตํ พุทฺธสฺส สํสํนํ ฯ
 ปฐิสฺสมุทฺธา จตฺสโส วิโมกฺขาบีจ อฏฺฐิเม
 อพฺภิณฺณา สจฺฉิกตา กตํ พุทฺธสฺส สํสํนฺติ ฯ
 อิตฺถํ สํกํ อายสฺมา สํหาสนพชฺชิตฺตฺเถโร อิมํ คาถาโย อภาสิตฺตฺถาติ ฯ
 สํหาสนพชฺชิตฺตฺเถรสฺส อปทานํ สํมคฺคํ ฯ

จตุตฺถํ ตินฺนุกุกขาวิยตฺตฺเถรปาทานํ (๔๕๔)

[๔๔] ปุทฺธมฺมคฺตรสฺสํ พุทฺธสฺสํ โฟธิยา ปาทปฺปคฺตเม
 ปสฺสนนฺจิตฺโต สุมโน ตโย อุกฺเก อธารยํ ฯ

ตฺตสฺสสุตฺเต อีโค กปฺเป	ยาหิ อุกฺกมธารยิ
ทฺทคฺคิ นากิขานามิ	อุกฺกทานสฺสํ ฌถิ ๑
กิเตสฺสา ฌาบีตา มยฺหิ	ภวา สฺพเพ สฺมุหตา
นาโคว พนฺธนํ เณฺตฺวา	วิหรามิ อนาสโว ๑
สุวาคํ วต เม อาสึ	มม พุทฺธสุตฺตํ สฺนฺติเก
ติสฺโส วิชฺชา อนุปฺปตฺตา	กตํ พุทฺธสุตฺตํ สํสํ ๑
ปฐิสฺสํภิตฺตา จตฺสโส	วิโมกฺขามิ จ อญฺชิเม
นพภิณฺเฒา สจฺฉนิกตา	กตํ พุทฺธสุตฺตํ สํสํนฺนํ ๑

อิตฺถิ สฺมํ อายสฺมา ตินฺนุกฺกธาริโย เกโร อีมา คาถาโย อภาสิตฺถาติ ๑
 ตินฺนุกฺกธาริยตฺถเรสุตฺตํ อปทานั สํมคฺคิ ๑

ปณฺณมํ อุกฺกมณฺทายกตฺถเรวปทานั (๔๕๕)

[๔๕] กุสฺสฺนฺธสุตฺตํ มุณีโน	พฺรหฺมณฺธสุตฺตํ วุสฺสํโต
ทิวาวิหารํ วชฺโถ	อุกฺกมณฺทาสํ ๑
อิมสฺสํมฺเฆว กปฺปสฺสํ	ยํ ทานมททินฺนฺตทา
ทฺทคฺคิ นากิขานามิ	อุกฺกมณฺธสุตฺตํ ฌถิ ๑
กิเตสฺสา ฌาบีตา มยฺหิ	ภวา สฺพเพ สฺมุหตา ๑
นาโคว พนฺธนํ เณฺตฺวา	วิหรามิ อนาสโว ๑
สุวาคํ วต เม อาสึ	มม พุทฺธสุตฺตํ สฺนฺติเก
ติสฺโส วิชฺชา อนุปฺปตฺตา	กตํ พุทฺธสุตฺตํ สํสํ ๑

ปฏิสัมภิตา จตฺตโส วิโมกฺขามิฯ อฏฺฐิเม
 ฌพฺปิณฺณา ตํจฺฉิกตา กตํ พุทฺธสฺส ตํสํนฺติ ฯ
 อิตฺถํ สํทํ ขายสฺมา อฏฺกมณฺทายโก เถโร อิมา คาทาโย อภาสิตฺถาติ ฯ
 อฏฺกมณฺทายกตฺเตรสฺส อปทานํ สํมตฺตํ ฯ

ณฺฐํ วนโกรณฺฑียตฺเตรอปทานํ (๔๖)

[๔๖] สิทฺธตฺตสฺส ภควโต โลกเชฏฺฐสฺส คาทิโน
 วนโกรณฺฑมาทาย พุทฺธสฺส อภิโรปยิ ฯ
 จตฺนจฺเจ อิตฺถ กปฺเป ยํ ปุณฺณมภิโรปยิ
 ทฺวคฺคิ นาริขานามิ พุทฺธปฺปายิตํ ผลํ ฯ
 กิเตสฺมา ฌามิตา มยฺหิ ภวา สํพเพ สํมูหตา
 นาคิเว พนฺธนํ เถตฺวา วิหรามิ อนาสโว ฯ
 สฺวาคํ วต เม ขาสิ มม พุทฺธสฺส สํนฺติเก
 ติสฺโส วิชฺชา อนุปฺปตฺตา กตํ พุทฺธสฺส ตํสํนํ ฯ
 ปฏิสัมภิตา จตฺตโส วิโมกฺขามิฯ อฏฺฐิเม
 ฌพฺปิณฺณา ตํจฺฉิกตา กตํ พุทฺธสฺส ตํสํนฺติ ฯ
 อิตฺถํ สํทํ ขายสฺมา วนโกรณฺฑิโย เถโร อิมา คาทาโย อภาสิตฺถาติ ฯ
 วนโกรณฺฑียตฺเตรสฺส อปทานํ สํมตฺตํ ฯ
 วัสฺตมิมํ ภานฺวาริ ฯ

สฤตฺถมํ เอกฉตฺตียคฤทฺถวาทานํ (๔๕๗)

[๔๗] อองฺคารชาตา ปจฺจ
 ปทุมุตฺตโร ภคฺวา
 ปณฺฑรํ ฉตฺตมาทาย
 ตตฺถ ทิสฺวาน สมฺพุทฺธํ
 มรฺจิโมณฺหา ภูมึ
 อฺปฺปญฺชนฺติ มหาวาทา
 สํ อนุทํ วิทฺหนฺติ
 ปฏฺฐิคุณฺหา อิมํ ฉตฺตํ
 อนุกมฺปโก การุณฺโโก
 มม สงฺกมฺปมณฺเวย
 ตํสฺสกมฺปานิ เทวินฺโน
 สํตํ ปณฺจกฺขตฺตํ ๑
 ปเทสฺวชฺชํ วิปฺลํ
 อนฺโถมิ สกํ กมฺมํ
 อยํ เม ปจฺฉิมา ชาติ
 อชฺชามิ เสตฺฉตฺตํ เม
 สตฺสสฺสเส อโธ กมฺปเป
 ทุคฺคํ นานิกานามิ

กุกฺกพฺพานุคฺตา มหิ
 อพฺโปกาสฺมฺหิ จงฺกมิ ๑
 อทฺธานํ ปฏฺฐิพฺชหํ
 จิตฺตํ เม อฺปฺปชฺชต ๑
 อองฺคาราว มหํ อยํ
 สรรฺกกายเชปฺพา ๑
 วาทาตปนิวารณํ
 ผสฺสยิสฺสํมิมิ นิพฺพุตํ ๑
 ปทุมุตฺตโร มหายโส
 ปฏฺฐิคุณฺหา ตทา ชิน ๑
 เทวชฺชมการยํ
 จกฺกวตฺติ อโธสํ ๑
 คณฺหาโต อสงฺขยํ
 ปุพฺเพ สฤตฺถมคฺคฺตโน ๑
 จริโม วตฺตเต ภโว
 สพุพฺพกาดํ ชรียติ ๑
 ยํ ฉตฺตมทํ ตทา
 ฉตฺตทานสฺสํ ผลํ ๑

กิตเตสา ฉาบีตา มยฺหํ	ภวา สัพเพ สัมมุตทา
นาโคว พนฺชนํ เณตฺวา	วิหรามิ อนาสโว ๑
สุวาคํ วต เม อาสี	มม พุทฺธสฺส สันนฺติเก
ทิสฺโส วิชฺชา อนุปฺปตฺตา	กตํ พุทฺธสฺส สํสํ ๑
ปฐิสฺสุมฺภิกา จตฺสฺโส	วิโมกฺขามฺปิ อญฺชิเม
ฉพฺปิณฺเฒา สจฺฉนิกตา	กตํ พุทฺธสฺส สํสํนฺนํ ๑

อิตฺถํ สุทํ ขายสฺมา เอกฉตฺตียโย เถโร อีมา คาลาโย อภาสิตฺถาติ ๑
 เอกฉตฺตียตฺตเถรสฺส อปทานํ สํมคฺคํ ๑

อญฺชิเม ชาติปฺปณฺณียตฺตเถราปทานัม (๔๘)

[๔๘] ปรีนิพฺพุเต ภคฺวติ	ปทุมุตฺตเร มหાયเส
ปฺปณฺจโกฏฺเฏ คเหตฺวา	สํวรํ อภีโรปยํ ๑
ตตฺถ จิตฺตํ ปสาเทตฺวา	นิมฺมานํ อคฺมาสํ
เทวโลกํ คโต สันโต	ปฺปณฺณกมฺมํ จรามํ ๑
อมฺพรา ปฺปณฺณสฺโส เม	สัพฺพกถํ ปวสฺสตี
สํภวามิ มนุสฺสเส เว	ราชา โหมิ มหายโส ๑
ตทํ กุสุมวสฺโส เม	อภิวสฺสตี สัพฺพทา
กาเยสฺส ปฺปณฺณชฺชาย	วาทสา สัพฺพทสฺสโน ๑
อโย ปจฺฉิมโก มยฺหํ	จริโม วตฺตเต ภโว
อชฺชามิ ปฺปณฺณวสฺโส เม	อภิวสฺสตี สัพฺพทา ๑

สัจจสหัสเส อิตโต กปเป	ยัม ปุณฺณ อภิโรปยัม
ทุกคตัม นากิขานามิ	เทหปฺชายิทัม ผลํ ฯ
กิเลสํ ฌาบีตา มยทัม	ภวา สพฺเพ สฺมุหตา
นาโคว พนฺธนํ เณตฺวา	วิหรามิ อนาสวํ ฯ
สฺวาคตัม วต เม อาสึ	มม พุทฺธสฺส สันตฺติเก
ติสฺโส วิชฺชา อนุปฺปตฺตา	กตัม พุทฺธสฺส สํสํ นํ ฯ
ปฏิสมฺภิตา จตฺโส	วิโมกฺขามิ จ อฏฺฐิเม
ฉพฺปิณฺณา สจฺจนิคตา	กตัม พุทฺธสฺส สํสํ นนฺติ ฯ

อิตฺถํ สฺกํ อายสฺมา ชาตฺติปฺปณฺณิโย เตโร อิมมา คากาโย อภาสิตฺตภาติ ฯ
 ชาตฺติปฺปณฺณิยตฺถเรสฺส อปทานํ สํมคฺคํ ฯ

นวมํ สัจจติปณฺณิยตฺถเรวปทานํ (๕๔)

[๕๔] นัทรนฺเต สรรวมฺหิ	วิชฺชมานาสฺส เภริสฺส
ปสฺสนนฺจิตฺโต สุมฺโน	สัจจติปฺปณฺณํ อปฺปชฺยัม ฯ
สัจจสหัสเส อิตโต กปเป	ยัม ปุณฺณ อภิโรปยัม
ทุกคตัม นากิขานามิ	เทหปฺชายิทัม ผลํ ฯ
กิเลสํ ฌาบีตา มยทัม	ภวา สพฺเพ สฺมุหตา
นาโคว พนฺธนํ เณตฺวา	วิหรามิ อนาสวํ ฯ
สฺวาคตัม วต เม อาสึ	มม พุทฺธสฺส สันตฺติเก
ติสฺโส วิชฺชา อนุปฺปตฺตา	กตัม พุทฺธสฺส สํสํ นํ ฯ

ปฐิสัมภิตา จตฺตโส วิโมกฺขามิ จ อฏฺฐิเม
 ฌพภินฺญา สจฺจฉิกฺขา กตํ พุทฺธสฺส สํสํนฺติ ฯ
 อิตถํ สุกํ อายสฺมา สัตติปณณียโย เถโร อีมา คากาโย อภาสิตฺถาติ ฯ
 สัตติปณณียะตุเถรสฺส อปทานํ สํมคฺคํ ฯ

ทสฺมि คณฺฐปฺปชกฺตเถราปทานํ (๔๖๐)

[๕๐] จิตฺเกสฺส กุรฺรมาเนสฺส นานาคณฺเฐ สํมาทญฺเ
 ปสฺสณฺณจิตฺโต สฺมโน คณฺฐมฺภุจํ อปฺปชฺชํ ฯ
 สตฺตสฺสสฺสํ อีโต กปฺเป
 ทฺถคฺคํ นวภิชานามิ จิตฺปฺปชฺชายิทํ ผลํ ฯ
 กิเตสฺสา ฌาปิตฺตา มยฺหํ ภวา สพฺเพ สํมูหตา
 นาโคว พนฺธุณํ เถตุวา วิหฺรามี อนาสโว ฯ
 สฺวาคํ วต เม อาสํ มม พุทฺธสฺส สํนฺติเก
 ติสฺโส วิชฺชา อนุปฺปตฺตา กตํ พุทฺธสฺส สํสํนํ ฯ
 ปฐิสัมภิตา จตฺตโส วิโมกฺขามิ จ อฏฺฐิเม
 ฌพภินฺญา สจฺจฉิกฺขา กตํ พุทฺธสฺส สํสํนฺติ ฯ
 อิตถํ สุกํ อายสฺมา คณฺฐปฺปชโก เถโร อีมา คากาโย อภาสิตฺถาติ ฯ
 คณฺฐปฺปชกฺตเถรสฺส อปทานํ สํมคฺคํ ฯ

ตตฺตจตฺตทาฬีโส ตาลปฺปฬิวคฺโค
ปจฺฉมํ ตาลกุสฺมิมยฺยตฺเตรอปทานํ (๔๖๐)

- [๕๑] ปรีณิพฺพุเต ภควติ ชลชฺชุตฺตมนามเก
ธาวโรปิตมฺหิ จิตฺเต ตาลปฺปฬํ อปฺปฐยิ ๑
ตตฺตสฺสสฺสํ อิตฺโต กปฺปเป ยํ ปฺปฬมฺภิปฺปฐยิ
ทฺตฺตคฺคํ นวภิธานามิ จิตฺปฺปฐายิทํ ผลํ ๑
กิตฺเตสา ธวโรปิตา มยฺยํ ภวา ตฺตพฺเพ ตฺตมฺหตา
นาลโคว พฺนฺนํ เตตฺตวา วิหฺรามี ธนาสํโว ๑
ตฺตวาคคํ วต เม ธาสิ มม พฺตฺตตฺตํ ตฺตนฺตฺติเก
ตฺติสฺสํ วิชฺชวา ธนปฺปตฺตตา กคฺคํ พฺตฺตตฺตํ ตาลํ ๑
ปฏฺฐิตมฺภิกา จตฺติสฺสํ วิโมกฺขามิ จ ธฺตฺตจิเม
ธพฺปิณฺณวา ตฺตจฺฉิกตา กคฺคํ พฺตฺตตฺตํ ตาลํนฺตฺติ ๑
ธิตฺตํ สฺสํ ธายตฺตมา ตาลกุสฺมิมโย เตโร ธิมา คาลาโย ธภาตฺตฺตฺตติ ๑
तालकुस्मियत्तेरस्सํ อปทานํ ตมฺตฺตํ ๑

ทฺตฺติยํ จิตกปฺปฐกตฺเตรอปทานํ (๔๖๑)

- [๕๒] ธมายมานตฺตํ ภควโต สฺตฺติโน โลกพฺนฺนฺนโน
ธธฺตฺต จมฺปกปฺปฬานิ จิตกํ ธภิโรปยิ ๑

เอกคัสสํ อิตฺถํ กปฺเป	ยํ ปุณฺณํ อภิโรปยํ
ทุคฺคคํ นามิขานามิ	พุทฺธชฺชายิตํ ผลํ ๑
กิตฺเตสา ฌาบีตา มยฺหํ	ภวํ สํพุเพ สํมุททา
นาโคว พนฺชนํ เณตฺวา	วิหรามิ อนาสวํ ๑
สุวาคคํ วต เม อาสํ	มม พุทฺธสุตฺตํ สันตฺติเก
คิสุสํ วิชฺชา อนุปฺปตฺตา	กตํ พุทฺธสุตฺตํ สํสํนํ ๑
ปฏฺฐิสมฺภิทา จตฺตสํ	วิโมกฺขาบีจํ อฏฺฐจีเม
ฉพฺภินฺณวา สจฺจฉิกิตา	กตํ พุทฺธสุตฺตํ สํสํนํนฺติ ๑

อิตฺถํ สุทํ ขายสฺมา จิตกปฺปชโก เถโร อีมา คาทาโย อภาสิตฺตภาติ ๑
 จิตกปฺปชกตฺตฺเถรสฺสํ อปทานํ สํมตฺตํ ๑

ตติยํ จิตกนิพฺพวาปกตฺตฺเถรอปทานํ (๔๖๓)

[๕๓] ฌยฺหมาเน สรรวมฺหิ	เวสฺสํภุสฺสํ มเหสีโน
คนฺโฆทกํ คเหตฺวาน	จิตํ นิพฺพวาปยํ อหํ ๑
เอกคัสสํ อิตฺถํ กปฺเป	จิตํ นิพฺพวาปยํ อหํ
ทุคฺคคํ นามิขานามิ	คนฺโฆทกสฺสํ ผลํ ๑
กิตฺเตสา ฌาบีตา มยฺหํ	ภวํ สํพุเพ สํมุททา
นาโคว พนฺชนํ เณตฺวา	วิหรามิ อนาสวํ ๑
สุวาคคํ วต เม อาสํ	มม พุทฺธสุตฺตํ สันตฺติเก
คิสุสํ วิชฺชา อนุปฺปตฺตา	กตํ พุทฺธสุตฺตํ สํสํนํ ๑

ปฏิสัมภิตา จตฺตโส วิโมกฺขามิ จ อฏฺฐิเม
 ฌพฺปิณฺณา ตจฺจิกตา กตัม พุทฺธสฺส ตํสํนฺติ ฯ
 อิตฺถํ สํทํ อายสฺมา จิตกนิพฺพาทโก เถโร อีมา คาถาโย อภาสิตฺถาติ ฯ
 จิตกนิพฺพาทกตฺเถรสฺส อปทานัม สํมตฺตัม ฯ

จตุตฺถํ เสตฺถายกตฺเถรปาทานัม (๔๖๔)

[๕๔] วิปสฺสีโน ภควโต จงฺกมนฺตสฺส สํมูชา
 ปสฺนฺนจิตฺโต สฺมโน เสตฺถํ การปยิํ อหิํ ฯ
 เอกนฺนฺเต อิตฺถํ กปฺเป ยํ เสตฺถํ การปยิํ อหิํ
 ทุคฺคํ นวฺชิชานามิ เสตฺถานสฺสํ ฝลํ ฯ
 กิเลสํ ฌามิตา มยฺหิ ภวา สํพเพ สํมูหตา
 นาคฺคํ พนฺนํ เณตฺวา วิหฺรามิ อนาสโว ฯ
 สฺวาคํ วต เม อาสิ มม พุทฺธสฺส สํนฺติเก
 ติสฺโส วิชฺชา อนุปฺปตฺตา กตัม พุทฺธสฺส ตํสํนํ ฯ
 ปฏิสัมภิตา จตฺตโส วิโมกฺขามิ จ อฏฺฐิเม
 ฌพฺปิณฺณา ตจฺจิกตา กตัม พุทฺธสฺส ตํสํนฺติ ฯ
 อิตฺถํ สํทํ อายสฺมา เสตฺถายโก เถโร อีมา คาถาโย อภาสิตฺถาติ ฯ
 เสตฺถายกตฺเถรสฺส อปทานัม สํมตฺตัม ฯ

จตุณฺณเต อิตฺโต กปฺเป	ยํ ผลํ อททํ ตทา
ทฺทคฺคํ นามิขานามิ	ผลทธานํสฺสํ ผลํ ๑
กิตฺเตสา เณวํมิตา มยฺหํ	ภวา สํพเพ สํมูหตา
นาโคว พนฺธนํ เณตฺวา	วิหรามิ อนาสวํ ๑
สฺวากตํ วต เม ชาลํ	มม พุทฺธสฺสํ สํนฺตฺติเก
ติสฺสํ วิชฺชา อนุปฺปตฺตา	กตํ พุทฺธสฺสํ สํสํ ๑
ปฏิสํมุกฺกิตา จตฺสํ	วิโมกฺขามิฯ อฏฺฐิม
ฉพฺปิณฺณวา สจฺฉิกตา	กตํ พุทฺธสฺสํ สํสํนฺตํ ๑

อิตฺตํ สํกํ อายสฺมา อวฏฐมถิตโย เถโร อิมา คาถาโย อภาสิตฺวาติ ๑
 อวฏฐมถิตยตฺเถรสฺสํ อปทานํ สํมตฺตํ ๑

สํตฺตมํ สพุทฺธผลทนายกตฺเถรปาถานํ (๔๖๗)

[๕๗] นคเร พนฺธมฺมิตฺยา	อารามิโก อหํ ตทา
อทฺทสํ วิรชํ พุทฺธํ	คจฺฉณฺตํ อนิตฺตยฺสํ ๑
สพุทฺธผลมาทนาย	พุทฺธสฺสํสฺสํสฺสํทาสํ
ชากาเสว จิตฺโต สมนฺโต	ปฏิกุณฺณํ มหายสํ ๑
จิตฺติสํมฺปนฺโน มยฺหํ	ทฺธิชฺชมฺเม สฺวาวโ
ผลํ พุทฺธสฺสํ ทตฺวาน	วิปฺปสํนฺเนน เจตฺสา ๑
อริคฺคณฺตํ ตทา ปิตํ	วิปฺปํ สฺสํมตฺตมํ
อุปฺปชฺชเต เม รตนํ	นิพฺพุตฺตสฺสํ ตทํ ตทํ ๑

เอกนวุเต อิตฺถํ กปฺเป	ยํ ผลํ อททํ ตทา
ทฺถคฺคํ นวณินนํ	ผลทณฺณํ ผลํ ๑
กิตฺเตสา ฌานีตา มยฺหํ	ภวา สํพุเพ สํมุททา
นาโคว พนฺธุโร เตตฺวา	วิหรามิ อนาสวํ ๑
สุวาคํ วต เม อาสี	มม พุทฺธสุตฺตํ สันตฺติเก
คิสุโส วิชฺชา อนุปฺปตฺตา	กตํ พุทฺธสุตฺตํ สํสาณํ ๑
ปฏฺฐมฺภิกขา จตฺตํ	วิโมกฺขามิฯ อฏฺฐิเม
ฉพฺปิณฺณวา สจฺฉนิกขา	กตํ พุทฺธสุตฺตํ สํสาณนฺติ ๑

อิตฺถํ สุทํ อายสฺมา ตพฺพผลทนายโก เตโร อิมา คาถาโย อภาสิตฺถาติ ๑
 ตพฺพผลทนายกตฺเตรสฺสํ อปทานํ สํมคฺคํ ๑

อฏฺฐมํ นิตฺถกฺกผลทนายกตฺเตรอปทานํ (๔๖๘)

[๕๘] วนนฺตเร พุทฺธํ ทิสฺวา	อตฺถกตฺตํ มหายสํ
ปตฺตณฺณจิตฺโต สุมฺโน	นิตฺถกฺกสุตฺตํ ผลํ อทํ ๑
อฏฺฐารเส กปฺปตฺเต	ยํ ผลํ อททํ ตทา
ทฺถคฺคํ นวณินนํ	ผลทณฺณํ ผลํ ๑
กิตฺเตสา ฌานีตา มยฺหํ	ภวา สํพุเพ สํมุททา
นาโคว พนฺธุโร เตตฺวา	วิหรามิ อนาสวํ ๑
สุวาคํ วต เม อาสี	มม พุทฺธสุตฺตํ สันตฺติเก
คิสุโส วิชฺชา อนุปฺปตฺตา	กตํ พุทฺธสุตฺตํ สํสาณํ ๑

ปฏิสัมภิตา จตฺตโส วิโมกฺขามีจ อฏฺฐิเม
 นพินฺดฺวา สจฺฉิกตา กตํ พุทฺธสฺส ตาสนนฺติ ฯ
 อิตฺถํ สํกํ ขายสฺมา มิตฺถุผลทนายโก เถโร อีมา คาถาโย อภาสิตฺถาติ ฯ
 มิตฺถุผลทนายกตฺเถรสฺส อปทานํ สมคฺคํ ฯ

นวมํ สยมปฏฺฐิภาณียตฺเถรปทานํ (๔๖๘)

[๕๘] กกฺขํ วิตฺตํคํ	เทวเทวํ นราสํ
รทฺธิํ ปฏฺฐิพฺพชฺชนํ	โก ทิสฺสุวา นปฺปสํกฺกํ ฯ
ตมฺมชฺชาวํ นาสฺสํคฺวา	สํคฺคาเรตฺถวา พหุํ ชนํ
ณฺนาโถเกณ โชตฺตํ	โก ทิสฺสุวา นปฺปสํกฺกํ ฯ
วสฺสํคฺคสฺสํคฺคํ	นียฺยํคํ โลกนายกํ
อฏฺฐชฺชนํ พหุํ สคฺคํ	โก ทิสฺสุวา นปฺปสํกฺกํ ฯ
อาหนิคฺวา ชมฺมเกวํ	มทฺธนํ คิตฺติเย คณํ
สํหนาทํ ว นทฺธํ	โก ทิสฺสุวา นปฺปสํกฺกํ ฯ
ยวตฺตา พุทฺธมฺโถกมฺหา	อาคณฺตฺวาน สพุทฺธมฺกา
ปฺปจฺฉนฺติ นิปฺปณฺเน ปณฺเห	โก ทิสฺสุวา นปฺปสํกฺกํ ฯ
ยสฺสํคฺคํ กวิคฺฉวน	อาชาวณฺติ สเทวกา
เตน ปฺปณฺณํ อนฺนโกณฺติ	โก ทิสฺสุวา นปฺปสํกฺกํ ฯ
สพฺเพ ชนา สมากนฺตฺวา	สํปฺปวาเรณฺติ จกฺขฺมํ
น วิกมฺปติ อชฺฉณฺนํ	โก ทิสฺสุวา นปฺปสํกฺกํ ฯ

นควํ ปวัสโต ยตฺตํ	นทนต์ิ เภริโย พหุ
วินทนต์ิ คชา มคฺตา	โก ทิสฺวา นปฺปัสฺสํทติ ฯ
วักขิยา กจฺจโต ยตฺตํ	ปภา จา โสตเต สทา
อพฺภนฺนตา สฺมา โหณฺติ	โก ทิสฺวา นปฺปัสฺสํทติ ฯ
พฺยาหฺรณตฺตํ พุทฺธตฺตํ	จกฺกฺวาพมฺหิ สฺยุยติ
สํพฺเพ สํคฺเต วิณฺญาเปติ	โก ทิสฺวา นปฺปัสฺสํทติ ฯ
สํตตํหตฺเต อิตฺโต กปฺเป	ยํ พุทฺธมภิกฺขุตฺตํ
ทฺตํคฺคํ นาภิชานามิ	กิตฺตํนาย อิทํ ผลํ ฯ
กิลเลสา ฉาบีตา มยฺหํ	ภวา สํพฺเพ สํมูหตา
นาโคว พนฺธนํ เจตฺวา	วิหฺรามิ อนาสํโง ฯ
สฺวาคํ วต เม อาสิ	มม พุทฺธตฺตํ สํนฺติเก
ติสฺโส วิชฺชา อนุปฺปตฺตา	กตํ พุทฺธตฺตํ สํสํนํ ฯ
ปฏฺฐมภิกฺขา จตฺตโส	วิโมกฺขามิ จ อฏฺฐิเม
ฉพฺปิณฺณา สจฺฉิกตา	กตํ พุทฺธตฺตํ สํสํนฺติ ฯ

อิตฺถํ สํทํ อายตฺมา สยฺมปฏฺฐิภาณิโย เถโร อิมา คากาโย อภาสิตฺถาติ ฯ
 สยฺมปฏฺฐิภาณียตฺถเรตฺตํ อปทานํ สํมคฺตํ ฯ

ทตฺตํ นิमितฺตพฺยากรณียตฺถเรตฺตํ (๘๗๐)

[๖๐] อชฺโชนฺคเหตุวา ทิมวณฺตํ	มฺหเต จาเจมฺหนฺตทา
จตุปฺปณฺณาสํหตฺตํ	ติสฺสา มยฺหํ อปฺปชฺหํ ฯ

อธิตา เวทฐ สัพพะ
 สกวิชชาหุปตถทฐา
 จวิตถวา ตุสสีตา กายา
 อุปปชชี มาตถกุกุณิสัม
 สัมพพุเช อุปปชชนเต
 ธนุชา จกขุ ธตถิสั
 กปเปการมกมมิตถ
 นิคุโธสสทท สุตถวาน
 สัพพะ ชนา สมากมม
 วสุธาย ปกมมิตถ
 วิทสสัมมิ ตทา เตส
 วิสสฐจ่า โทถ สัพพะมี
 ธนุจเหตุหิ สมนสสา
 ตทา นิमितตา ทิสสณติ
 ธสสยัม พุทเธฐโส
 สณณปาเปตถวาน ชนค
 สุตถวาน ปณจ สีสานิ
 อพเพกชชาตา สมนา
 เทวณจเต อิตถ กปเป
 ทคคต นากิชานามิ

นพงเค ปารมม คตา
 หิมณเต วสณติ เต ๑
 เทวปตโต มหายโส
 สมนชานโน ปฐิสสโต ๑
 ทสสสสสิ กมปถ
 อุปปชชนตมมิ นายเก ๑
 เกวตา วสุธา ธย
 วิมยีส มหัชชา ๑
 ธคณณัม มม สณติเก
 ทิวิปาโก ภวิสสติ ๑
 มา ภายิตถ นตถิ โว ภา
 อุปปาโทย สุตถติโก ๑
 วสุธาย ปกมมิตถ
 โอภาโส วิปโป มหา ๑
 อุปปชชิสสติ จกขมา
 ปณจ สีสถ กเถสท ๑
 พุทชุปปาทณจ ทตถภ
 ตุญจญจ่า อเหตุ เต ๑
 ย นิमितต วิยากร
 พยากรณสสสิท สท ๑

កិលេសា ធារីយា មម្ពតំ	ភាវា សុវុទ្ធេ សម្ពុត្តា
នាគោ បុរុសំ ធម្មត្ថា	វិហរាមិ ខណ្ឌោ ។
សុវាគំ វុច មេ ខាសិ	មម បុរុស្តំ សន្តិកេ
គិស្តំ វិធម្មា ខណ្ឌបុត្តា	កតំ បុរុស្តំ សាសនំ ។
បរិសុទ្ធិភិកា កត្តស្ត	វិមុត្តាមី ខន្ធិមេ
ធម្មិកា ធម្មិកា	កតំ បុរុស្តំ សាសន្តិ ។

ចិត្តំ សុតំ ខាយសុត្ថា វិមិត្តុប្បាករណីយោ ពេវេ ខិមា កាតាយោ ខភាសិតុតា ។
 វិមិត្តុប្បាករណីយគុតេរស្ត ចប្បកាណ៍ សមគុតំ ។

ខុត្តកាណ៍

សាតកុសុមិយោ ពេវេ	បុរាណិបុរាណិកា
សេតុតោ កាតាវណ្ណិ ។	ខន្ធិ ធម្មមុប្បាទោ
វិទិត្តុប្បិភាណំ ។	វេយ្យាករណីយោ វិទិតា
កេតុតុតិ ។ កាតាយោ	កតិកាយោ វិភាវិកា ។

សាតបុរុស្តុកោ សត្តកុតុតាស្តិ ។

อฏฺฐจกฺกตาพีโธ นพมาถิวคฺโค
ปจฺฉมํ นพมาถียตฺตเถวาทานํ (๔๓๐)

- [๖๑] สวณฺณวณฺณํ สมฺพุทฺธํ ขาหุคฺคิํ ปฏิคฺคหิ
 ปวณฺณเคน คจฺจนฺตํ อทฺทสํ โถกนายกํ ๑
 นพมาถํ คเหตุวาน นิภฺขมนฺโต ๑ ตาวเท
 ตตฺถทฺทสาสิ สมฺพุทฺธํ โอฆตฺติณฺณมนาสวํ ๑
 ปสฺสณฺณจิตฺโต สฺสมโน นพมาถํ อปฺปชฺชีย
 ทกฺขิณฺณเยยฺย มหาวีรํ สํพุทฺโถกานุกมฺปกํ ๑
 เอกคฺคิเส อิตฺโต กปฺเป ยํ ปุပ္ผํ อภิโรปยิ
 ทุคฺคคฺคิ นากิขานามิ พุทฺธปฺปชฺชายิตํ ผตฺ ๑
 กิเลสา ฌาบีตา มยฺหํ ภวา สํพุเพ สมฺมุตฺตา
 นาโคว พนฺธนํ ฌेतฺวา วิหฺรามิ ฌนาสโถ ๑
 สวาคคํ วต เม อาสิ มม พุทฺธสฺส สมนฺติเก
 ติสฺสโธ วิชฺชา อนุปฺปตฺตา กตํ พุทฺธสฺส สาสนํ ๑
 ปฏิสฺสมกฺกิทา จตฺสโธ วิโมกฺกขามีจฺ อฏฺฐจิเม
 ฌพฺปิณฺณวา สจฺฉิกตฺตา กตํ พุทฺธสฺส สาสนฺนุติ ๑
 อิตฺถํ สุกํ อายสฺมา นพมาถิโย เถโร อีมา ศาถาโย อภาสิตฺถาติ ๑
 นพมาถียตฺตเถวาทานํ สมฺคฺคํ ๑

ทุติยิ มณิปปุชฺสกตฺเถวอปทานิ (๔๗๒)

[๖๒] ปทุมุตฺตโร นาม ชิโน	ธพฺพชมฺมาน ปารคฺ
วิเวกกาโม ธมฺพทุโธ	คจฺจนเต อนินฺตณฺสเส ๑
อวิทุเร หิมวณฺตสุตฺ	มหาชาติสุตฺตโร อทุ
คตฺถ เม ภวนํ ชาติ	ปฺปญฺญกมฺเมน สํยุตํ ๑
ภวนา นิกฺขมิตฺตฺวาน	อทุทตํ โลกนายกํ
อินฺทวํว ชลิตํ	ชาติคฺคตฺว หุตาสนํ ๑
วิชนํ อทุทตํ ปุณฺณํ	ปฺรชยิตฺถนฺตฺติ นายกํ
ตํ จิตฺตํ ปฐาเทตฺตฺวา	อวณฺทํ สตฺถุโน อหํ ๑
มมํ สํสฺมณํ คยฺห	ปฺรชยิ โลกนายกํ
อิมาย มณิปปุชฺช	วิปาโก โหตุ ภทฺทโก ๑
ปทุมุตฺตโร โลกวิทุ	อาหุตฺตํ ปฏฺติคฺคโ
อนตฺตติเก จีโต สตฺถา	อิมํ คากํ อภาสถ ๑
โส เต อิชฺฌนฺตฺ สํกนฺนโป	ถภตฺ วิปฺลํ สุขํ
อิมาย มณิปปุชฺช	อนุโกหิ มหายสํ ๑
อิทํ วตฺตฺวาน ธมฺพทุโธ	ชตฺตฺตฺตมนามโก
อคมาสิ พุทฺธเสฏฺโฐ	ยสฺส จิตฺตํ ปณฺหิตํ ๑
สญฺจิกปฺปานิ เทวินฺโท	เทวรสฺสชมการยิ
อเนกสฺสทกฺขตฺตฺตฺตฺต	จกฺกกวตฺติ อโหสฺสํ ๑

ปพฺพกมฺมํ สรณฺตตฺตํ	เทวภูตตฺตํ เม สโต
มณิ นิพฺพตฺตเต มยฺหํ	ชาโลกกรโณ มม ๑
ฉฬสฺสํคิณฺหสฺสํ	นาริโย เม ปรีกฺขหา
วจิตฺตวตฺตถาภรณา	ชามุตฺตมณิกฺกนฺททา ๑
อาพารมฺฆา หสฺสตา	สฺสณฺณา ตนฺนุชฺฌิมา
ปรีจวเรณฺติ มํ นิจฺจํ	มณีปฐายิโก ฌณฺ ๑
โสณฺณมยา มณฺนิมยา	โตหิตฺตํกมฺยา ตถา
ภณฺฑา เม สฺกตา โหณฺติ	ยทิจฺฉิ นีถนฺนา ๑
กฺกุฏาคารา คฺคา รมฺมา	สยฺนณฺญ มหารทํ
มม สํกปฺปมณฺณาย	นิพฺพตฺตนฺติ ยถิจฺฉิโก ๑
ถาภา เตสํ สฺสทฺตณฺญ	เย ถนฺนติ อปฺสฺสํ
ปฺปณฺณกฺเขตฺตํ มนฺตฺตํ	โธสฺสํ สพฺพปาณินิ ๑
มยฺหํมี สฺกตํ กมฺมํ	โยทํ อทฺทฺธิ นายกํ
วิณีปวฺตา สฺมุตฺโตมฺหิ	ปตฺโตมฺหิ อจฺจํ ปทํ ๑
ยํ ยํ โยนฺนปชฺชามิ	เทวตฺตํ อถ มานุสํ
ทิวสฺสญฺเจว รตฺตนิญฺ	ชาโตโก โหติ เม สทา ๑
ตาเยว มณีปฐาย	อนฺนโกตฺวาน สมฺปทา
ฉาณนาโตโก มยา ทิฏฺฐโ	ปตฺโตมฺหิ อจฺจํ ปทํ ๑
สคฺสํหสฺสํ อิตฺถ กปฺเป	ยํ มณฺนิภิปฺฐยิ
ทศฺศคฺคิ นากิขานามิ	มณีปฐายิโก ฌณฺ ๑

ทิวสณฺเจะ รตฺติณฺจ
 สมนฺตา โยชนสํ
 ปณฺจปณฺณาสกปฺปมฺหิ
 จาตุรฺนฺโต วิชิตาวั
 ตทา เม นคริ อาสิ
 ติสฺโยชนายามิ
 โสภนํ นาม นคริ
 ทสฺสทฺฐา วิวิตฺตนํ
 น ตสฺมिํ นครเ อตฺถิ
 สพุพโสถณฺณมยฺเยว
 จตุปการปริกฺขิตํ
 เวมชฺเณ ตาตปนฺติ จ
 ทสฺสทสฺสโปกฺขรณํ
 ปุณฺทริกาทิสณฺณนา
 จตุณฺจเต อิตฺ กปฺเป
 ทุกฺคิ นานิขานามิ
 กิเตสา ฉาบีตา มยฺหิ
 นาโคว พนฺนํ เจตุวา
 สุวากํ วต เม อาสิ
 ติสฺโส วิชฺชา อนุปฺปตฺตา

อาโตโก โหติ เม สทา
 โอภาเสน ฌรามหํ ๑
 จกฺกตฺติ อโหสํ
 ชมฺพมฺณทสฺส อิตฺสโร ๑
 อิทํ ฌตํ สุนิมิตํ
 วิตฺถาเรน จ วิสฺติ ๑
 วิสฺกมฺเมน มาบีติ
 สมนฺตาพสฺมาหิตํ ๑
 วตฺถิ กฺกชฺเณ มตฺติกา
 โสตเต นิจฺจกาลิกํ ๑
 ตโย อาสํ มณฺนิยา
 วิสฺกมฺเมน มาบีตา ๑
 ปทุมฺปฺปตฺตาทิตา
 นานาคณฺธเมริตา ๑
 ยํ อุกกํ ชารยิ อหิ
 อุกกาธารสฺสิทํ ฌตํ ๑
 ภวา สพุเพ สมนฺตา
 วิหรามิ อนาสโว ๑
 มม พุทฺธสฺส สมนฺติเก
 กตํ พุทฺธสฺส ฌาณํ ๑

ปฏิสัมภิตา จตฺตโส วิโมกฺขามิฯ อฏฺฐิเม
 นพภินฺนุมา ตฺถุณิกตา กตํ พุทฺธสุตฺตํ ตํสํนฺนํ ๑
 อิตฺถํ สุทํ ขายสฺมา อุกฺกาสติโก เถโร อีมา คาถาโย อภาสิตฺตภาติ ๑
 อุกฺกาสตีกตฺตเถรสุตฺตํ อปทานํ สํมตฺตํ ๑

จตุตฺถํ สุมณวชิรณียตฺตเถรอปทานํ (๔๗๔)

[๖๔] วิปสฺสโน ภควโต โฬชียา ปาทปฺปุตฺตเม
 สุมโน พิชฺณี คยฺห อวฺชํ โฬชิมุตฺตมํ ๑
 เขถนวุเต อิตฺโต กปฺเป อวฺชํ โฬชิมุตฺตมํ
 ทุคฺคํ นานิชานามิ พิชฺนายน อิทํ ผลํ ๑
 กิเลสา ฌามิตา มยฺหํ ภวา สพฺเพ สฺมุทฺตา
 นาโคว พนฺธนํ เณตฺวา วิหฺรามิ ชนาตฺโว ๑
 สฺวาคํ วต เม ขาสี มม พุทฺธสุตฺตํ สํนฺตึเก
 ติสฺโส วิชฺชา อนุปฺปตฺตา กตํ พุทฺธสุตฺตํ ตํสํนํ ๑
 ปฏิสัมภิตา จตฺตโส วิโมกฺขามิฯ อฏฺฐิเม
 นพภินฺนุมา ตฺถุณิกตา กตํ พุทฺธสุตฺตํ ตํสํนฺนํ ๑
 อิตฺถํ สุทํ ขายสฺมา สุมณวชิรณิโย เถโร อีมา คาถาโย อภาสิตฺตภาติ ๑
 สุมณวชิรณียตฺตเถรสุตฺตํ อปทานํ สํมตฺตํ ๑

ปณฺจมี กุมฺมาสทายกตฺเถรปทานํ (๔๗๕)

- [๖๕] เสดนาย จรณุตตฺถ วิปสฺสีโน มเหสีโน
 วิตฺตํ ปตฺตํ ทิสฺวาน กุมฺมาสํ ปุริยํ อหํ ฯ
 เขณวฺเต อิตฺถ กปฺเป ยํ ภิกฺขุ อทฺทํ ตทา
 ทุคฺคํ นานิกานามิ กุมฺมาสฺสํ อิทํ ผลํ ฯ
 กิเลสา ฌาบีตา มยฺหํ ภวา สพุเพ สมุททา
 นาโคว พนฺธนํ เจตฺวา จิหฺรามี อนาสํโง ฯ
 สฺวาคํ วต เม ธาตี มม พุทฺธสฺส สฺนฺติเก
 ทิสฺโส วิชฺชา อนุปฺปตฺตา กตํ พุทฺธสฺส สํสํนํ ฯ
 ปญฺธิสฺสุมิทฺทา จตฺสฺโส วิโมกฺขามิ จ อญฺจิเม
 นพฺภินฺนฺตา สจฺฉิกฺตา กตํ พุทฺธสฺส สํสํนฺติ ฯ
 อิตฺถํ สํทํ ธายสฺมา กุมฺมาสทายโก เถโร อีมา คาลาโย อภาสิตฺถาติ ฯ
 กุมฺมาสทายกตฺเถรสฺสํ อปทานํ สฺมตฺตํ ฯ

ฉฏฺฐี กุสฺสญฺจกทายกตฺเถรปทานํ (๔๗๖)

- [๖๖] กตฺสฺสํปตฺสํ ภกฺวโต พุราหฺมณสฺส วุสฺสํโต
 ปสฺสณฺจิตฺโต สฺมโน กุสฺสญฺจกมทาสํทํ ฯ
 อิมสฺสํมฺเวยว กปฺปสฺสํ กุสฺสญฺจกมทาสํทํ
 ทุคฺคํ นานิกานามิ กุสฺสญฺจกตฺสฺสํทํ ผลํ ฯ

ពិពេសា ធារីបា មម្ពតំ	រាវា ឥតុបេ ឥន្ទុតា
នាគិវ បុន្នំ ធូតុវា	វិហរាមិ ឧនាស្វៃ ។
ឥវាកតំ វត មេ ឧសី	មម បុតុត្តត្ត ឥន្ទុតិពេ
តិស្តៃ វិធានា ឧប្បត្តតា	កតំ បុតុត្តត្ត ឥន្ទុតំ ។
បរិស្ថម្ភិកា ឧត្តតៃ	វិមូក្ខាបិទ ឧត្តតិមេ
ឧបកិល្យា ឥន្ទុតិកា	កតំ បុតុត្តត្ត ឥន្ទុតុន្ទុតិ ។

ឧត្តតំ ឥតុ ឧប្បត្តតា ឧត្តតុក្កតាយកិ ពេវ ឧរិមា កាតាបិ ឧរាសីតុកាតិ ។

ឧត្តតុក្កតាយកុតុត្តត្ត ឧបតាណំ ឥតុតុតំ ។

ឥតុត្ថនុត្ថមី គិរិបុណ្ណាគិយតុត្តរាបតាណំ (៤៧៧)

[២៧] ឥតុត្ថនុត្ថមី ឈាម ឥតុតុត្ថនុត្ថមី	ឧត្តតុត្ថនុត្ថមី ឧត្ត តា
កតុត្ថនុត្ថមី គិរិបុណ្ណាគិ	ឥតុត្ថនុត្ថមី ឧត្តតុត្ថនុត្ថមី ។
ឧត្តតុត្ថនុត្ថមី ឧត្ត កតុត្ថនុត្ថមី	ឥតុត្ថនុត្ថមី ឧត្តតុត្ថនុត្ថមី
តុត្ថនុត្ថមី ឧត្តតុត្ថនុត្ថមី	បុតុត្ថនុត្ថមី ឧត្ត ។
ពិពេសា ធារីបា មម្ពតំ	រាវា ឥតុបេ ឥន្ទុតា
នាគិវ បុន្នំ ធូតុវា	វិហរាមិ ឧនាស្វៃ ។
ឥវាកតំ វត មេ ឧសី	មម បុតុត្តត្ត ឥន្ទុតិពេ
តិស្តៃ វិធានា ឧប្បត្តតា	កតំ បុតុត្តត្ត ឥន្ទុតំ ។
បរិស្ថម្ភិកា ឧត្តតៃ	វិមូក្ខាបិទ ឧត្តតិមេ
ឧបកិល្យា ឥន្ទុតិកា	កតំ បុតុត្តត្ត ឥន្ទុតុន្ទុតិ ។

อิตฺถํ สํกํ อายสฺมา คิริปฺพนาคิโย เถโร อีมา คาทาโย อภาสิตฺตภาติ ฯ
คิริปฺพนาคียตฺตเถรสฺส อปทานํ สํมตฺตํ ฯ

อฏฺฐมํ วตฺติการผลทายกตฺตเถราปทานํ (๔๗๘)

[๖๗] สุมโน นาม สุมพุทฺธโ
วตฺติการผลํ คยฺห สยฺมมฺภุสฺส อทาสนํ ฯ
เอกคฺเคสํ อิตฺถ กปฺเป ยํ ผลํ อทฺทํ ตทา
ทฺตคฺคํ นวณินามิ ผลทานสฺสํ ผลํ ฯ
กิลเลสา ฉาวีตา มยฺหํ ภวา สพุเพ สมุททา
นาโคว พฺนุชนํ เถตุวา จิหฺรามี อนาสวํ ฯ
สฺวาคํ วต เม อาสิ มม พุทฺธสฺส สันติเก
ติสฺโส วิชฺชา อนุปฺปตฺตา กตํ พุทฺธสฺส สํสํ ฯ
ปฏฺธมฺภิกา จตฺสโส วิโมกฺขามิ จ อฏฺฐิเม
ฉพฺปิณฺเณ สจฺฉนิกตา กตํ พุทฺธสฺส สํสํ ฯ
อิตฺถํ สํกํ อายสฺมา วตฺติการผลทายโก เถโร อีมา คาทาโย อภาสิตฺตภาติ ฯ
วตฺติการผลทายกตฺตเถรสฺส อปทานํ สํมตฺตํ ฯ

นวมํ ปานนิตายกตฺตเถราปทานํ (๔๗๙)

[๖๘] อโนมทสฺสํ ภควา โลกเชฏฺโง นราสโก
ทิวาจิหารา นิภุมมํ วัณฺณารุณิ จกฺขฺมา ฯ

ปานชํ สุกตํ คยฺห
 ตตฺตททสาธํ สมนุพฺพุชํ
 สกํ จิตฺตํ ปสาเทตฺวา
 ปาถมฺเฏ ชเปตฺวาน
 อภิรฺุท มหาวีร
 อีโต ผลํ ถภิสฺสุตฺตํ
 อโนมทสฺสํ ภาควา
 ปานชํ อภิรฺุทิตฺวา
 โย ปานชํ เม ชทาสิ
 คมทํ ภิกฺขุคยิสฺสุตฺตํ
 พุทฺธสฺส คิรมณฺเวย
 อุกฺกุคฺคจิตฺตา สมนฺวา
 ปานชเมว ทาเนน
 ปณฺญาปณฺณาสกฺขตฺตคฺคณฺหา
 สหสฺสสฺสทฺตํ ราชานํ ๑
 ปเทสฺสวชฺชํ วิปฺลํ
 อปวิเมยฺเย อีโต กปฺเป
 โคตโม นาม นามเน
 ตสฺสํ ชมฺเมสฺสุ ทายาโท
 สพุทฺธสฺสเว ปวิณฺณาย

ชทฺธานํ ปฏิปชฺชทํ
 ปตฺติกํ จารุทสฺสํ ๑
 นํหริตฺวาน ปานชํ
 อิทํ วจฺนมพฺรวิ ๑
 สุกตินท วิณายก
 โส เม ชตฺโต สมิชฺฌตฺ ๑
 โลกเชฏฺโง นราสฺสโก
 อิทํ วจฺนมพฺรวิ ๑
 ปสฺสนโน เสทฺธิ ปาณิกิ
 สฺสณาก มม ภาสฺสโต ๑
 สพุเพ เทวา สมากตา
 เวทชาตา กตณฺฐสฺสํ ๑
 สฺสฺสฺสโคยํ ภวิสฺสฺสติ
 เทวราชํ ภวิสฺสฺสติ ๑
 จกฺกทวตฺติ ภวิสฺสฺสติ
 คณฺหาโต ชสฺสวชฺชํ ๑
 โยกฺกาทกฺกตฺตสมฺภโว
 สฺสฺสฺสตา โสเก ภวิสฺสฺสติ ๑
 โยโรโส ชมฺมนิมฺมิโต
 นิพฺพุตฺตสฺสฺสติณาสฺสโว ๑

เทวโลก มนุสฺสเส วา	นิพพุตฺติสฺสตี ปณฺณวา
เทวยานปฏิภาคํ	ยานํ ปฏิถมิสฺสตี ๑
ปาสาทา สีวิกา มยุหํ	หตฺถิโน สมนฺตํกตา
รกา วาชนฺณสํยุตฺตา	สฺทา ปาตุภวณฺติ เม ๑
อคารา นิภฺวมนฺโตมี	รเกณ นิภฺวมิ อหํ
เกสฺสํ นิชฺชมาเนสฺ	อรรหตฺตํ อปฺปาปฺณํ ๑
ถาภา มยุหํ สุตฺตหํ เม	วาณิสี สุปฺปโยชิตํ
ทตฺตวาน ปานสี เอกํ	ปตฺโตมฺหิ อจฺจํ ปทํ ๑
อปริเมยเย อิตฺถ กปฺปเป	ยํ ปานชิตทาสํ
ทุกฺคตํ นวภิชานามิ	ปานชิตสฺส อิทํ ผลํ ๑
กิตฺเตสา ฉาบีตา มยุหํ	ภวา สพฺเพ สมนฺหตา
นาโคว พนฺธนํ เนตฺตวา	วิหฺรามิ ชนาสฺสโว ๑
สฺวาคํ วต เม อาสี	มม พุทฺธสฺส สมนฺติเก
ติสฺโส วิชฺชา อนุปฺปตฺตา	กตํ พุทฺธสฺส สาสนํ ๑
ปฏิสฺมภิกฺขา จตฺสโส	วิโมกฺขามิ จ อฏฺฐิเม
ฉพฺปิณฺณา สจฺฉิกตา	กตํ พุทฺธสฺส สาสนณฺติ ๑

อิตฺถํ สฺกํ อายสฺมา ปานชิตายโก เถโร อีมา คากาโย อภาสีตฺถาติ ๑

ปานชิตายกตฺเถรสฺส อปทานํ สมนฺตํ ๑

ทสฺมี ปุฬินจกมียตฺเถวาทานํ (๔๘๐)

- [๗๐] มิคฉุทฺโธ ปุเร ชาตี อรณฺเณ กานเณ อหิ
 วาตมิกํ คเวศฺนโต จกฺกมํ อทฺทํ อหิ ๑
 อจฺจนฺเคน ปุฬินํ คยฺห จกฺกเม โอิทฺรํ อหิ
 ปสฺนณฺจิตฺโต สุมโน สกฺกตสฺส สิริมโต ๑
 เขกตฺเต อิตฺถ กปฺเป ปุฬินํ โอิทฺรํ อหิ
 ทฺยคฺคํ นากิขานามิ ปุฬินสฺส อิทํ ผลํ ๑
 กิเลสา ฌาบีตา มยฺหํ ภวา สํพุเพ สุมฺหตา
 นาคิว พนฺชนํ เณตฺวา จิหฺรามี อนาสโว ๑
 สฺวาคํ วต เม ชาตี มม พุทฺธสฺส สันนฺติเก
 คิสุโส วิชฺชา อนุปฺปตฺตา กตํ พุทฺธสฺส สํสํ ๑
 ปฏิสมฺภิตา จตฺสุโส วิโมกฺขามิฯ อฏฺฐิเม
 ฉฬภินฺเณฯ สจฺฉิกตา กตํ พุทฺธสฺส สํสํนฺนํ ๑
 อิตฺถํ สฺกํ ขายสฺมา ปุฬินจกมียํ เถโร อิมํ คาถาโย อภาตฺตฺวาติ ๑
 ปุฬินจกมียตฺเถวาทานํ สมฺตํ ๑

ชุทฺตทานิ

- นพฺมาติ มณฺโฑโท ชุทฺตภาตฺติกวฺชนิ
 กุมฺมาตฺตญฺจ กุสฺสญฺชญฺจ คิริปฺนฺนาติโยมฺมิฯ

วตฺติกาโร ปาณชิโท อโถ ปุพฺพินจกโม
 คาทาโย ปณฺจนวฺติ คณิตาโย วิภาวิกิ ๑
 นพมาตฺตวคฺโค อฏฺฐจตุตฺตาทิสฺโส ๑

เขกนปณฺณาสโม ปิสุกฺกวลคฺโค

ปจฺมัม ปิสุกฺกตสญฺญกตเถรปาทานัม (๔๘๐)

[๗๑] ทิสฺโส นามาสิ ภควา	สยมฺภู โลกนายโก
ปิสุกฺกํ จเปตฺวาน	วิหารํ ปาวิตฺถํ ชินโน ๑
สชฺชิตํ ธนฺมาทาย	ปฏฺฐิตตฺตลิตํ อหํ
มณฺฑลคฺคํ คเหตุวาน	กานนํ ปาวิตฺถํ อหํ ๑
ตตฺตทฺทํ ปิสุกฺกํ	ทุมคฺเค ลคฺคิตํ ตทา
จาปํ ตตฺตเถว นิฏฺฐิปป	ตีสํ กตฺวาน อณฺชิตํ ๑
ปสฺสนจิตฺโต สุมโน	วิปฺลวย ๑ ปิตฺติยา
พฺพุชฺเชฏฺฐํ สวิตฺวาน	ปิสุกฺกํ อวณฺทํ ๑
เทวณฺนเต อีโต กปฺเป	ยํ ปิสุกฺกมวณฺทํ
ทฺทคฺคํ นวภิษานามิ	วณฺทนาย อิทํ ผลํ ๑
กิลเลสา ฉาปิตา มยฺหิ	ภวา สพฺเพ สมุททา
นาโคว พนฺชนํ เจตฺวา	วิหรามิ ธนาตฺถโว ๑

อชินี เม คเหตุวาน
 อสฺสมา อภินิขุมม
 อุกุมฺพริกปฺปผว
 วายถานํ ยถา ชีว
 พุทฺโธ โลกมฺหิ อปฺปนฺโน
 อุกุสฺส วิชฺชมาเนสฺส
 พุทฺโธ โลกเก สฺมปฺปนฺโน
 เอตฺถ สฺพเพ คมิสฺสํ
 กมณฺชตฺถรา สฺพเพ
 เต ชญฺญาภารภริตา
 ยุตฺตมคฺคํ เปกฺขมานา
 อายนฺติ นาคโปตาว
 อปฺปตาสา อโถตฺตปฺปา
 อญฺญาย จรมานา เต
 ทิยทฺตมโยชเน เทเส
 พุทฺธเสฏฺฐํ ธีริตฺถวาน
 จตฺตุนฺนเต อโธ กปฺเป
 ทฺตคฺคํ นากิขานามิ
 กิเลสา ฌาบีตา มยฺหิ
 นาโคว พนฺชนํ เณตฺถวา

วากจฺวี กมณฺชตฺถ
 สิสฺสเส อามนฺตยิ อหํ ๑
 จนฺทมฺหิ สฺสํ ยถา
 ทฺตคฺคํ โลกนายกํ ๑
 มนฺตฺตคฺคํ ทฺตคฺคํ
 สวณฺญสฺส ทฺตคฺคํ ๑
 จกฺขุ ตจฺจาม โน ภว
 สฺมมาตฺมพุทฺธสฺสติกํ ๑
 ชราชินนิวาสิโน
 นิขุมม ปวนา ตทา ๑
 อุตฺตมคฺคํ คเวสิโน
 อสฺมํโกตาว เกสฺวี ๑
 นิปกา สมนฺตคฺคิโน
 พุทฺธเสฏฺฐํ อปฺปาคมฺ ๑
 พยาธิ เม อปฺปชฺชต
 ตคฺค กาลํ กโธ อหํ ๑
 ยํ สวณฺญมถกํ ตทา
 พุทฺธสวณฺญายิกํ ผตฺ ๑
 ภวา สฺพเพ สมนฺหตา
 วิหรามิ อนาสวํ ๑

สฺวาคคํ วต เม อาสี มม พุทฺธสฺส สันนฺติเก
 ทิสฺสโส วิชฺชา อหุปฺปตฺตา กตํ พุทฺธสฺส สํสํ ๑
 ปฏิสมฺภิทา จตฺสโส วิโมกฺขาปึจ อฏฺฐิเม
 ฉพฺปิณฺณา สจฺฉนิกตา กตํ พุทฺธสฺส สํสํนฺนํ ๑
 อิตฺถํ สฺกํ อายสฺมา พุทฺธสฺสณฺณโก เถโร อีมา คาลาโย อภาสิตฺถาติ ๑
 พุทฺธสฺสณฺณกตฺถเรตฺสํ อปทานํ สํมตฺตํ ๑

ตติยํ ภิกฺษุทนายกตฺถเรตฺสํ (๔๔๓)

[๗๓] โยคฺคฺยหาหํ โปกฺขรณฺนิ นานากุณฺนชฺเรวิตํ
 อุตฺตรามิ ภิกฺษุ คตฺถ อสฺนเหตฺถ อหํ คทา ๑
 ภควา คมฺหิ สมนฺเย ปทุมฺมุตฺตรสฺสวฺหาโย
 รตฺตกมฺมพฺลชฺโร พุทฺโธ คจฺฉนฺติ อนินฺนชฺเร ๑
 ชุณฺนโต ปิฏฺฐุตฺตานิ สกฺกํ อสฺสโสหํ คทา
 อุตฺถํ นิชฺฌายมาโนหํ อตฺถสฺสํ โลกนายกํ ๑
 คตฺถเวจฺจ จิตฺตโก สมนฺโต อายาจิ โลกนายกํ
 มจฺจุสฺสํ สวตฺติ จีวรสํปฺปิมฺพาติภิ ๑
 ปฏิกฺคณฺหาตุ เม พุทฺโธ อหฺนฺนํปาย จกฺขฺมา
 คโต การุณฺนิโก สคฺคตา โอโรหิตฺถา มหฺยาโส ๑
 ปฏิกฺคณฺหิ มม ภิกฺขุ อหฺนฺนํปาย จกฺขฺมา
 ปฏิกฺคณฺเหตฺถวา สมนฺพุทฺโธ อกา เม อหฺนฺนํ ๑

สุธัมมํ โหติ มหาปุณฺณ
 อิมินา ภิสํทาทน
 อิทํ วุตฺตวาน สัมพุทฺธโ
 ภิกฺขมาทาย สัมพุทฺธโ
 ตโต ภิสํ ทเหตุวาน
 ภิสํ รุกฺเข ลกฺขิตฺตวาน
 มหาวาโต อญฺญสํหิตฺวา
 อากาโส อภินาทิตฺถ
 ตโต เม อสฺสนิปาโต
 โส หิ นิสินฺนโก สมนฺโต
 ปุณฺณกมฺเมเน สัมมุตฺโต
 กเถวรมเม ปตฺติํ
 ฉพาสํทิสํหสฺสํ
 สํยํ ปาตํ อปฺปญฺเญนติ
 มนุสฺสโยนิมาคนฺตฺวา
 โภเค เม อุนตา นตฺถิ
 อนุกมฺมิตโก เตน
 สพุทฺธสวปริกฺขโณ
 สคฺคสํหสฺเส อิตโต กปฺเป
 ทฺตฺตํ นวภิธานามิ

คติ คฺยทํ สมิชฺฌตฺถ
 ลภสฺสํ วิปฺลํ สุธัมมํ ๑
 ชตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺต
 อมฺพเรณาคมา สีโน ๑
 อากณฺธิ มม อสฺสํ
 มม ทานํ อนุสฺสํ ๑
 สณฺจาเตสํ วนํ ตทา
 อสฺสนิยา ผลนฺติยา ๑
 มคฺคเก นิปติ ตทา
 ตตฺถ กาลํ กโต อหํ ๑
 ตฺตฺติํ อปฺปชฺชทํ
 เทวโลเก รามาทํ ๑
 นวภิโย สมนฺตฺตฺต
 ภิสํทาทนสฺสํ ผลํ ๑
 สุธัมมํ โหติ ตทา
 ภิสํทาทนสฺสํ ผลํ ๑
 เทวเทเวณ ตาทินา
 นตฺถิ ทานิ ปุณฺณกโว ๑
 ยํ ภิกฺขมทํ ตทา
 ภิสํทาทนสฺสํ ผลํ ๑

กิลเลสา ฉาบีตา มยฺหํ	ภวา สํพุเพ สํมูหตา
นาโคว พนฺชนํ เณตฺวา	วิหฺรามี อนาสํโว ๑
สุวาคคํ วต เม อาสี	มม พุทฺธสุตฺต สันติเก
ติสุโส วิชฺชา อนุปฺปตฺตา	กตํ พุทฺธสุตฺต สํสํ ๑
ปฏิสัมภิตา จตฺตโส	วิโมกฺขามิ จ อฏฺฐิเม
ฉพฺปิณฺณา สจฺฉิกตา	กตํ พุทฺธสุตฺต สํสํนฺนํ ๑
อิตฺถํ สุทํ อายสฺมา ภิสฺสหายโก เถโร	อิมมา คาลาโย อภาสิตฺถาติ ๑
ภิสฺสหายกตฺตฺเถรสุตฺต อปทานํ สํมตฺตํ ๑	

จตุตฺถํ ฅาณตฺถวิกตฺตฺเถรอปทานํ (๔๗๔)

[๗๔] ทฏฺฐิณฺเณ ทิมวณฺตสุตฺต	สุกฺโข อสฺสโม มม
อฺตุตฺตมตฺถํ คเวสํนฺโต	วสํมิ ปวเน ตทา ๑
ถาภาตาเกณ สํนฺตฺตฺโง	มฺเณน จ ฅเณน จ
อนิมสํนฺโต อจฺริ	วสํมิ เขกโก อหํ ๑
สุเมโห นาม สํมฺพุทฺโธ	โตเก อฺปฺปชฺชิ ตาเว
จตุสฺสจํ ปกาเสติ	อฺตุทฺตรนฺโต มหาชนํ ๑
นาหํ สุโณมิ สํมฺพุทฺธํ	นํมี เม โกจิ สํสํติ
อฏฺฐจฺวสฺสํ อตฺติกนฺเต	อสฺสโสสี โลกนํายกํ ๑
อคฺคํ ทารุํ นิหิตฺวา	สํมมชฺชิตฺวาน อสฺสํมํ
ชาวิทฺวารํ คเหตฺวาน	นิกฺขมํ ปวนา อหํ ๑

เอกรตุถ์ วสนโตหิ	คามะสุ นิคมะสุ ๑
อนุปุพเพน จนุทวติ	ตทาทิ อุปสงกมึ ๑
ภควา ตมฺหิ สมนเย	สุเมโห โลกนายโก
อุทฺทวฺนโต พหุ สตุเค	เทเสติ อมตํ ปทํ ๑
ชนกายนคิกฺกมฺม	วณฺทิตฺวา ชินสาคตํ
เอกํสํ อชินํ กตุวา	สฺนฺตวํ โลกนายกํ ๑
ตุวํ สตุกา ๑ เกตุว	อโห ยูปเว ปาณินิ
ปรายโน ปติฏฺฐา ๑	ทีโป ๑ ทิปทฺตโม ๑

เอกรวีสติมฺ ภาณวารี ๑

เนปฺพโย ทสฺสเน ชีโร	ตาวะสี ชนตํ ตุวํ
นคฺตณฺโย คารโก โสเก	ตจฺจตฺตริตฺตโร มุเน ๑
สํกฺกา ภเว กุสฺสฺสเคน	ปเมตฺตุํ สํครตฺตโม
น เคฺวว ตว สํพฺพณฺณ	ฌาณํ สํกฺกา ปเมตเว ๑
คฺฤตทณฺเฑ ฐเปตฺวาน	มฺหิ สํกฺกา ฐเรตเว
น เคฺวว ตว ปณฺณาย	สํมานํ อตฺถิ จกฺขุม ๑
อากาโส มินิํ สํกฺกา	วชฺชยา อจฺจุเตน ๑
น เคฺวว ตว สํพฺพณฺณ	สํสํ สํกฺกา ปเมตเว ๑
มหาสํมฺพุเท อุกกํ	อากาโส ๑ วสนฺตรโร
ปรีเมยฺยานิ เอตานิ	อปปเมยฺโยติ จกฺขุม ๑

ฌหิ คากาหิ สัพพะพณฺณํ
 อณฺชติ ปคฺคเหตฺวาน
 ยํ วทนฺติ สฺเมโชติ
 ภิกฺขุสงฺฆเ นิสฺสํหิตฺวา
 โย เม ฌาณํ ปกิตฺเตสึ
 ตมทํ กิตฺตยิสฺสํมี
 สคฺคตฺตคฺคิ กปฺปานิ
 สหสฺสํกขคฺคํ เทวินฺโท
 อเนกสคฺคกขคฺคพฺพ
 ปเทสฺสรชฺชํ วิปฺปตฺติ
 เทวภูโต มนุสฺสํโส วา
 อญฺญมนนฺตํกปฺโป
 ติสฺสกปฺปสหสฺสํมฺหิ
 โคตโม นาม นามเน
 อคารา อภินิฏฺฐมฺม
 ชาตียา สคฺคตฺตสฺสเน
 ยโต สฺรามิ อคฺคตํ
 เขตฺตณฺตเร น ชานามิ
 สํสํริตฺวา ภวากฺเข

กิตฺตยิตฺวา มหายสฺม
 ตุนทํ อญฺจาสํหํ ตทา ฯ
 ภูมิปณฺณํ สฺเมรณํ ฯ
 อีมา คากา อภาสณ
 วิปฺปตฺตํเน เจตสา ฯ
 สฺสณาก มม ภาสโต
 เทวโตเก รมีสฺสํติ ฯ
 เทวรชฺชํ ภวิสฺสํติ
 จกฺกตฺตคฺคิ ภวิสฺสํติ ฯ
 คณฺนาโต อสงฺขยํ
 ปุณฺณกมฺมสํมาหิโต ฯ
 ติกฺขปณฺโณ ภวิสฺสํติ
 โอฏฺฏากกฺกตฺตมฺภโว ฯ
 สคฺคตา โตเก ภวิสฺสํติ
 ปพฺพชิสฺสํติภิกฺขุโน ฯ
 อรหคฺคํ ปาปฺปณิสฺสํติ
 ยโต ปตฺโตตฺตมฺหิ สํสํนํ ฯ
 เจตนํ อมโนรมํ
 สมนฺปคฺคตํภวิสฺสํ อหํ ฯ

โกเค เม อุนตา นตฺถิ	ผถัง ฌาณสฺส โถมเน
ติชฺชคฺคิ นีพฺพุตา มยฺหิ	ภวา สํพุเพ สํมูหตา ฯ
สํพุพาสวปริกฺขัณฺโณ	นตฺถิ ทานิ ปฺนพฺภโว
คัสสํกปฺปสทฺถสํมฺหิ	ยํ ฌาณมภิโถมทํ
ทุคฺคคิ นามิขานามิ	ผถัง ฌาณสฺส โถมเน ฯ
กิเลสา ฌาปิตา มยฺหิ	ภวา สํพุเพ สํมูหตา
นาโคว พนฺชนํ เณตฺวา	วิหฺรามิ อนาสโว ฯ
สฺวาคทํ วต เม อาสี	มม พุทฺธสฺส สํนติเก
ติสฺโส วิชฺชา อนุปฺปตฺตา	กตํ พุทฺธสฺส สํสํนํ ฯ
ปฏิสํมฺภิตา จตฺสโส	วิโมกฺขามิ จ อฏฺฐิเม
ณพภินฺนวา สจฺจฉิกฺขา	กตํ พุทฺธสฺส สํสํนนฺติ ฯ

อิตฺถํ สํทํ ขายสฺมา ฌาณคฤถิกโก เถโร อิมา คาลาโย อภาสิตฺถาติ ฯ
 ฌาณคฤถิกคฤเถรสฺส อปทานัง สํมตฺตํ ฯ

ปญฺจมนํ จนฺทนมาตียคฤเถราปทานัง (๔๘๕)

[๗๕] ปญฺจกามคฺุณฺเ หิตฺวา	มียรูเป มโนรมเ
อัสสํโกฏฺฐโย หิตฺวา	ปพฺพชฺชํ อนคาริยํ ฯ
ปพฺพชิตฺวาน กายเนน	ปจฺจกมฺมํ วิวชฺชยิ
วจฺจุจฺจุจฺจวํ หิตฺวา	นทํญฺเฏ วธามหิ ฯ

เอเกกัม มัม วิหรนุตัม	พุกุชเชฏโฐ อูปาคมิ
นาหิ ชานามิ พุกุชโติ	อกาสิ ปฏิสนุถัม ๑
กิริตฺวา ปฏิสนุถาวัม	นามโคตฺตัม อปุจฺจหัม
เทวตา นุสสิ คนฺธพฺโพ	อาทฺม สกฺโก ปุริณฺทโท ๑
โก วา ตฺวํ กสฺสํ วา ปฺตฺโต	มหาพฺรหฺมา อิชาคโค
วิโรจสิ ทิสฺสา สพฺพา	อฺยุยฺม สฺริโย ยถา ๑
สฺสสฺสํวารานิ จกฺกานิ	ปาเท ทิสฺสํนฺติ มารีต
โก วา ตฺวํ กสฺสํ วา ปฺตฺโต	กถํ ชาเนมุ ทัม มยํ ๑
นามโคตฺตัม ปเวเทหิ	สํสยํ อปเนหิ เม
นฺมฺหิ เทโว น คนฺธพฺโพ	นฺมฺหิ สกฺโก ปุริณฺทโท ๑
พฺรหฺมภาโว จ เม นตฺถิ	เอเตสํ อุตฺตโม อหัม
อตฺถิโค วิสยํ เตสํ	ทาถยิ กามพฺนฺชนํ ๑
สพฺเพ กิเตเต ฌาเปตฺวา	ปฺตฺโต สมนฺโพนฺมิตฺตมัม
ตสฺสํ วาจํ สฺมุณฺฑิตฺวาหัม	อิทํ วจเนมพฺรวิ ๑
ยทิ พุกุชฺสสิ สพฺพณฺณ	นิสฺสํ ตฺวํ มหามนิ
ตมฺหิ ปุชฺชิสฺสํ	ทฺถสฺสสฺสํนฺตโร ตฺวํ ๑
ปฺตฺตฺตฺริตฺวา ชินจมนัม	อกาสิ สฺตฺถุโน อหัม
นิสฺสํ ทตฺถ ภาว	สํโหว คิริคพฺภาเว ๑
ชิปฺปํ ปพฺพตมารุชฺช	อมฺพสฺสํ ผตมคฺคหิ
ธตฺถกถฺยาณิกัม ปุปฺปํ	จนฺทนณฺจ มหาหัม ๑

เตน กมุเมน สุกเตน
 ขหิตฺวา มานุสํ เทหิ
 ศุสฺสิตโต จวิตฺวาน
 โภเค เม อุนตา นตฺถิ
 มาตุกฺขุณฺณิเค มยิ
 มาตุยา มม ญฺเฐน
 ชาติยา ปณฺจวสุเสณ
 โอโรปิตมฺหิ เกสฺมฺหิ
 ปุพฺพกมฺมํ คเวสฺสนโต
 คัสสกปฺปสฺสหสฺสํมฺหิ
 นโม เต ปุริสาชฌเณ
 ทว สํสาณมกมฺม
 คัสสกปฺปสฺสหสฺสํมฺหิ
 ทุคฺคคํ นาริขานามิ
 กิเลสํ ฌาบีตา มยฺหิ
 นาโคว พนฺธนํ เจตฺวา
 สุวาคํ วต เม ธาตุ
 คิสุโส วิชฺชา อณฺุปฺปตฺตา
 ปฏฺฐิสฺสภิกขา จตฺสุโส
 ฉพฺปิณฺเณว สจฺฉิกขา

เจตนาปณฺธิขีหิ จ
 ศุสฺสิตํ อฺุปฺปชฺชหํ ฯ
 นิพฺพุตฺติ มาตุกฺขุณฺณิยา
 ยมฺหิ คพฺเภ วสํมํหํ ฯ
 อณฺุณปानณฺจ โภชนํ
 นิพฺพุตฺตติ ยถิจฺฉกฺกํ ฯ
 ปพฺพชฺชํ อณฺุคารยํ
 อรหตฺตํ อปฺปาปฺณํ ฯ
 โอเรน นทฺทสํ อหํ
 มม กมฺมํ อณฺุสฺสริ ฯ
 นโม เต ปุริสฺสคฺคตม
 ปตฺโตมฺหิ อจฺจํ ปทํ ฯ
 สํมฺพุทฺธมภิปูชยิ
 พุทฺธปฺปชฺชัยิหํ ผลฺลํ ฯ
 ภวา สพฺเพ สํมูหตา
 วิหรามิ อนาถโว ฯ
 มม พุทฺธสฺส สํนฺติเก
 กตํ พุทฺธสฺส สํสาณํ ฯ
 วิโมกฺขาบีจ อฏฺฐจีเม
 กตํ พุทฺธสฺส สํสาณนฺติ ฯ

อิตถํ สํกํ อายสฺมา จนฺทณฺมาถิตฺตฺเถโร อิมํ คาถาโย อภาสิตฺตฺเถโร ๑
 จนฺทณฺมาถิตฺตฺเถรสฺส อปทานํ สํมตฺตํ ๑

ฉฐํ ชาตฺตฺตฺตฺเถรปทานํ (๔๘๖)

[๗๖] นิพฺพุเต โถกนาถมฺหิ สิทฺตฺตฺเถ โถกนาถมฺหิ
 มมณฺณวตฺถํ สฺมาเนตฺตฺวา ชาตฺตฺตฺตฺเถ อภาสํ ๑
 จตฺตฺตฺเถ อิตฺถํ กปฺเป ยํ ชาตฺตฺตฺตฺเถ
 ทฺตฺตฺถํ นวณฺณามิ ชาตฺตฺตฺตฺเถ ๑
 กิเลสา ฌาปิตฺตา มยฺหํ ภวํ สฺพเพ สฺมฺมตฺตา
 นวณฺณํ พนฺธํ เนตฺตฺวา วิหรามิ อภาสํ ๑
 สฺวคคํ วต เม อสฺมิ มม พุทฺธสฺส สฺมฺมตฺเถ
 ติตฺตฺสํ วิชฺชา อปฺปตฺตา กตํ พุทฺธสฺส สํสํ ๑
 ปฏฺฐิตฺตฺเถ จตฺตฺสํ วิโมกฺขามิ จ ฉฐํ
 อปฺปตฺตา สฺมฺมตฺเถ กตํ พุทฺธสฺส สํสํ ๑
 อิตถํ สํกํ อายสฺมา ชาตฺตฺตฺเถ โถกนาถมฺหิ อิมํ คาถาโย อภาสิตฺตฺเถโร ๑
 ชาตฺตฺตฺเถรสฺส อปทานํ สํมตฺตํ ๑

สทฺตํ ปุณฺณปาทกตฺเถรปทานํ (๔๘๗)

[๗๗] ปุณฺณปาทกตฺเถโร นวณฺณํ เทวโต นาม คาทฺตฺสํ
 ตตฺถ เม จงฺกโม อสฺมิ อมฺมตฺเถโร นวณฺณํ ๑

ชฎาภารสุตฺต ภาวโศ	กมณฺชตฺตโร ตทา
อตุตฺตมตฺตํ คเวณฺโศ	ปวณา นิภมฺมิ ตทา ฯ
จตุตฺตาสฺสทิสฺสทิสฺส	สิสฺสทา มยฺหํ อปฺปจฺจุทฺ
ตกกมฺมาภิปฺปสา	วณฺณติ ปวเน ตทา ฯ
อตฺตมา อภินิภมฺม	อภํ ปุณฺณเจตฺติ
นानาปฺปมฺ ๑ มาเนตฺวา	ตํ เจตฺติ อปฺปจฺจุทฺ ฯ
ตตฺถ จิตฺตํ ปสาเทตฺวา	อตฺตมํ ปวีสํมํ
สพฺเพ สิสฺสทา ๑ มาคณฺทฺวา	เอตมตฺตํ อปฺปจฺจุทฺ ๑
ปฺปนิเนน ๑ โศ ๑ โศ	ยํ ตฺวํ เทว นมสฺสทิสฺ
มยฺมมฺ ๑ ๑ ๑ ๑ ๑ ๑	ปฺปจฺจุทฺ ๑ ๑ ๑ ๑ ๑ ๑
ทิจฺจุ ๑ ๑ ๑ ๑ ๑ ๑	๑ ๑ ๑ ๑ ๑ ๑
เต ๑ ๑ ๑ ๑ ๑ ๑	๑ ๑ ๑ ๑ ๑ ๑
กทิสฺสา ๑ ๑ ๑ ๑ ๑ ๑	๑ ๑ ๑ ๑ ๑ ๑
กถฺวณฺณ ๑ ๑ ๑ ๑ ๑ ๑	๑ ๑ ๑ ๑ ๑ ๑
พตฺติสฺสทิสฺสทิสฺส	๑ ๑ ๑ ๑ ๑ ๑
เนตฺวา ๑ ๑ ๑ ๑ ๑ ๑	๑ ๑ ๑ ๑ ๑ ๑
คจฺจมานา ๑ ๑ ๑ ๑ ๑ ๑	๑ ๑ ๑ ๑ ๑ ๑
น ๑ ๑ ๑ ๑ ๑ ๑	๑ ๑ ๑ ๑ ๑ ๑
คจฺจมานา ๑ ๑ ๑ ๑ ๑ ๑	๑ ๑ ๑ ๑ ๑ ๑
ปจฺมํ ทกฺขิณํ ปาโท	๑ ๑ ๑ ๑ ๑ ๑

อตฺมภูตํ ๑ เต พุทฺธา
 เนวฺกุกัณฺเณติ อตฺตานํ
 มานาติมานโต มุตฺตา
 อนตฺตูกุกัณฺเณ พุทฺธา
 อปฺปชฺชเนตา ๑ สํมพุทฺธา
 ฉพฺพิการํ ปกาณฺเณติ
 ปสฺสณฺติ นิรยญฺเจเต
 ปวสฺสณฺติ มหาเมโฆ
 อธิสํ เต มหานาคา
 วณฺณโต อนตฺตูกนฺตา
 อนฺโมทิสฺส เม วากุญฺ
 ตถาว ปฏฺฐิพฺชชฺชิสฺส
 ปฏฺฐิพฺเชนฺติ ปุณฺณํ
 สทฺทหนฺตา มม วากุญฺ
 ตถา จิตฺตวา ตุสฺสิดา
 อปฺปชฺช มาตูกุญฺจิสฺสมี
 อตฺตมสฺสํสาวิทฺฐมฺหิ
 สทฺเพ สิสฺสํ สมากนฺตฺวา
 อุตฺโถว มหิ นทฺติ
 สฺสํมาโรว สทฺติ

มิคฺรราชว เกสฺร
 โน ๑ วมฺเภนฺติ ปาณินิ ๑
 สฺมา สทฺเพสฺส ปาณิสฺส
 พุทฺธานํ เอตฺ ฐมฺมตา ๑
 อาโณกํ ทสฺสณฺติ เต
 เกวถ วสฺสํ อิมํ ๑
 นิพฺพาติ นิรโย ตทา
 พุทฺธานํ เอตฺ ฐมฺมตา ๑
 อตฺถํ เต มหายสํ
 อปฺปเมยฺยา ตถาคตา ๑
 สทฺเพ สิสฺสํ สคารว
 ยถาสฺสฺติ ยถาพถํ ๑
 เต สกมฺมาภิตาสฺสโน
 พุทฺชตฺตคตฺมานสํ ๑
 เทวปฺตฺโต มหายสํ
 ทสฺสทสฺสํ กมฺปถ ๑
 จงฺกมฺมทฺธิจฺฉิตฺโต อหํ
 อากฺขณฺํ มม สฺนฺติเก ๑
 มิคฺรราชว กุชฺชติ
 กิ วิปาโก ภวิสฺสณฺติ ๑

ยํ ปกิตฺเตมิ สมนุพุทฺธิ
 โส ทานิ ภคฺวา สํคฺคา
 เตสํ ชมฺมกถํ กตฺวา
 อโยเชตฺวา สเก สีสฺเส
 พตฺตญํ วต เม ชีณํ
 พุทฺธเสฏฺฐิ สํวิคฺวาน
 สหฺเพ สีสฺสา สํมาคฺนฺตฺวา
 กเถวเรญํ เม คยฺห
 จิตกํ ปรีวาเรตฺวา
 โสภสฺสตุตฺตปฺเรตา เต
 เตสํ ตาตปฺปมานานํ
 อหํ อจฺริโย คยฺหํ
 สทฺตฺเต วายเมยฺยาถ
 มา โว ปมคฺคา อหุคฺค
 สเก สีสฺเสนฺตฺวาตีตฺวา
 อฏฺฐารสํ จ กปฺปานิ
 สํทานํ ปณฺจกฺขตฺตฺตฺตฺต
 อเนกสฺสทฺกขตฺตฺตฺต
 อวเสสฺสํ กปฺปเปสฺ
 ทุคฺคํ นานิกานามิ

สิกฺคา อนุสฺสเนติเก
 มาตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺต ๑
 กิตฺตฺตฺตฺตฺต มหามฺนี
 ปตฺตฺตฺตฺต อารกฺขิ อหํ ๑
 พุยาธิโก ปรมเณหํ
 ตตฺต กถํ กโต อหํ ๑
 อภิสฺส จิตกํ ตทา
 จิตกํ อภิโรปยฺ ๑
 สีสฺเส กตฺวาน อณฺชติ
 วิกฺขตฺตฺต สํมาคฺตา ๑
 อคฺมํ จิตกนฺตฺกํ
 มา โสจิตฺต สฺเมรสา ๑
 รตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺต
 ชโน โว ปฏฺฐิปาติโต ๑
 เทวโตกํ ปุณาคมํ
 เทวโตเก อโหสฺหํ ๑
 จกฺกวตฺติ อโหสฺหํ
 เทวรสฺสํ อการยิ ๑
 โวกิตฺตฺต สํสํ อหํ
 อปฺปาทสฺส อหํ ผลิ ๑

ยถา โกมุทิกเก มาเส	พหู ปุฬุณฺณติ ปาทปา
ตเถวามุขี สฺมเย	ปุฬุณฺณิโตมุทิจิ มเหตฺตนา ฯ
วิริยํ เม ชุรโชรยหํ	โยคกฺกฺเขมาชิวาหนํ
นาโคว พนฺธนํ เถตุวา	วิหฺรามี อนาสโว ฯ
สฺตสฺสสฺสสฺส อิตฺโต กปฺเป	ยํ พุทฺธมภิกิตฺตยิ
ทฺตฺตคฺคํ นามิชานามิ	กิตฺตฺตนาถ อิทํ ผลํ ฯ
กิตฺเตสา ฉาบีตา มยฺหํ	ภวา สฺพเพ สฺมฺมฺหตา
นาโคว พนฺธนํ เถตุวา	วิหฺรามี อนาสโว ฯ
สุวาคคํ วต เม อาสี	มม พุทฺธสฺส สฺนฺติเก
คิสฺสโส วิชฺชา อนุปฺปตฺตา	กตํ พุทฺธสฺส สํสํนํ ฯ
ปฏิสฺมภิทา จตฺสโส	วิโมกฺกขามิํจ อญฺจิเม
ฉพณฺณินฺวา สจฺฉนิกตา	กตํ พุทฺธสฺส สํสํนฺนติ ฯ

อิตฺตํ สฺกํ อายสฺมา ปุฬินุปปาทโก เถโร อีมา คาทาโย อภาสิตฺตฺตาทิ ฯ
 ปุฬินุปปาทกตฺตฺเถรสฺส อปทานํ สํมคฺคํ ฯ

อญฺจิมํ ตรณียตฺตฺเถราปทานํ (๔๘๘)

[๗๘] อตฺตทสฺสํ ตํ ภควา	สยฺมญฺ โถกนายโก
วินิตานทียา คีเร	อฺปคณฺณิ ตถาคโต ฯ
อฺทกา อภินิฏฺฐมม	กจฺจโน วาริโคจโร
พฺทฺธํ ตวิฏฺฐาโมหํ	อฺเปสํ โถกนายกํ ฯ

อภิรุหตุ มํ พุทฺโธ
 อหํ ตํ ตารยิสฺสํ
 มม สงฺกปฺปมณฺเวย
 อารอฺหิตฺวาน เม ปิณฺธุ
 ยโต สรามิ อตฺตานํ
 สฺขํ เม ตาทิสํ นตฺถิ
 อตฺตปริตฺวาน สฺมพุทฺโธ
 นทฺติรมฺหิ ชิตฺวาน
 ยาวตา วตฺตเต จิตฺตํ
 อยณฺจ กจฺจโป ราชา
 อิมินา พุทฺธตฺรเณน
 อฏฺฐารเส กปฺปสฺสเต
 เทวโลกา อีชาคนฺตฺวา
 เขกาสเน นิสฺสิตฺวา
 ยถาปํ ภทฺตเก เขตฺเต
 สฺมมา ชารํ ปวสฺสเน
 ตถเวยทํ พุทฺธเขตฺตํ
 สฺมมา ชารํ ปวสฺสเน
 ปชานํ ปหิตฺตโตมฺหิ
 สพุทฺธสฺสเว ปริณฺเวย

อตฺตทสฺสํ มหามุณี
 ทฺวชฺสสฺสํ กโร ตฺวํ ฯ
 อตฺตทสฺสํ มหายโส
 อฏฺฐาสี โลกนายโก ฯ
 ยโต ปตฺโตตฺถมิ วิณฺญตํ
 มุชฺเช ปาทกเต ยถา ฯ
 อตฺตทสฺสํ มหายโส
 อิมา คากา อภาสถ ฯ
 กงฺคาโสตํ ตรามหํ
 ตาเรติ มม ปุณฺณวา ฯ
 เมตฺตจิตฺตวตฺตาย จ
 เทวโลก รมิสฺสติ ฯ
 สุกฺกมุเตน โจทิตो
 กงฺขาโสตํ ตวิสฺสติ ฯ
 พฺหํ อปฺปมฺบิ โรปิตํ
 ผลํ โตเสติ กสฺสเก ฯ
 สฺมมาสมฺพุทฺธเทสิตํ
 ผลํ มํ โตสยิสฺสติ ฯ
 อปฺปสฺสโต นิรฺุปชิ
 วิหรามิ อนาสโว ฯ

อฏฺฐารเส กปฺปสฺสเต	ยํ กมฺมมกฺกํ คทา
ทฺตฺตํ นวณินาณํ	ตฺรณาย อิทํ ผลํ ฯ
กิตฺเตสา ฌาปิตา มยฺหํ	ภวา สฺสพฺเพ สฺสมุหตา
นาโถว พนฺธุณํ เณตฺวา	วิหฺรามิ อนาสวํ ฯ
สฺวาคํ วต เม อาสี	มม พุทฺธสฺส สํนฺติเก
ติสฺโส วิชฺชา อนุปฺปตฺตา	กตํ พุทฺธสฺส สํสํนํ ฯ
ปฏฺฐิสฺสภิกขา จตฺสโส	วิโมกฺขามิ ฯ อฏฺฐิเม
ฉพฺปิณฺณา สจฺฉนิกตา	กตํ พุทฺธสฺส สํสํนฺติ ฯ
อิตฺถํ สฺสํ อายสฺมา ตรณียํ เถโร	อิมา คาลาโย อภาสิตฺถาติ ฯ
ตฺรณียตุเถรสฺส อปทานํ สํมตฺตํ ฯ	

นวมํ ธมฺมวฺจิตฺเถราปทานํ (๔๘๘)

[๗๘] ยทา ทํปฏฺกโร พุทฺโธ	สฺเมอํ พุยากริ ชิน
อปริเมยฺเย อิตฺโต กปฺเป	อโย พุทฺโธ ภวิสฺสติ ฯ
อิมสฺส ชนิกขา มาตา	มายา นาม ภวิสฺสติ
ปีตา สฺสฺสฺสทโน นาม	อโย เหลสฺสติ โคตโม ฯ
ปธานํ ปทฺทิตฺวาน	กตฺวา ทฺตฺกมฺมการิกํ
อสฺสสฺสทมฺมเต สํมพฺพุทฺโธ	พฺพฺพณิสฺสติ มหายนํ ฯ
อฺปฺปติสฺโส โถติโต ฯ	อคฺคา เหลสฺสนฺติ สํวภา
อานนฺโท นามุฏฺฐาโก	อฺปฺปจฺฉิตฺสฺสติมํ ชินํ ฯ

เขมา อปฺปตวณฺณา ๑
 จิตฺโต อวพโก เจว
 ชุชฺชุตฺตรา นนฺทมาตา
 โภชิ อิมสุตฺตํ ชีวสุตฺตํ
 อิทํ สุตฺตวณฺ วณฺ
 อามทิตา นรมฺม
 ตทาทํ มาณโว อาตํ
 สุตฺตวา พยากรณํ เสฏฺฐจํ
 สํวิสุตฺตญฺโส ภวิตฺตวณ
 ปพฺพชนฺตญฺจ ทํ วัริ
 สํวฺโต ปาฏิโมกฺขสฺสํ
 สุทฺธชาชีโว สโต ชีโร
 เหวํ วิหฺรมาโนหํ
 นิโยชิตฺวา อนาจาเร
 วิตถกฺกวลโก หุตฺตวา
 ปจฺจวา เตน ภูมิเตน
 อกรัณฺนตฺตริยญฺจ
 ตโต จโต มหาวัจจํ
 วินิปาตํ คโต สณฺโต
 น ปุโน อทฺทสฺสํ ชีว

อคฺคา เหตุสฺสํนฺติ สํวิกา
 อคฺคา เหตุสฺสํนฺตฺตปาสกา ๑
 อคฺคา เหตุสฺสํนฺตฺตปาสิกา
 อสฺสํนฺตฺตโกติ ปวฺจจฺจติ ๑
 อสฺสํนฺตฺต มเหสีโน
 นมสฺสํนฺติ กตญฺชฺสํ ๑
 เมโฆ นาม สํสํกฺกชิตฺวา
 สํเมชฺสํนฺต มหามุณี ๑
 สํเมเช กรุณฺณตเย
 สหา ๑ อนฺนปพฺพชํ ๑
 อธิทฺตริเยสุ ๑ ปณฺจสุ
 ชินสาสนการโก ๑
 ปาปมิตฺเตน เกณจิ
 สุมคฺคา ปวิธํสํโต ๑
 สํสณฺโต อปฏกมํ
 ปยุตฺโต มาตฺตฺตมาตฺนํ ๑
 ฆาตยํ ทฺวชฺชมาณโส
 อฺปฺปนฺโน สํทารุณํ ๑
 สํสํวํ ทฺวชฺชิตฺวา จิวิ
 สํเมชฺ นรปฺจฺจคฺว ๑

อสุมี กปะเป ฐมมรุจิ	มจฺโน อาสึ ติมิงฺคโถ
ทิสฺวาหํ ฐาคเร นาวํ	โคจรตฺตุมฺปาคมึ ฯ
ทิสฺวา มํ วาณิชา ภิตา	พฺพุชฺเชฏฺฐํ อนุสฺสํ
โคตโมติ มหาโฆสํ	สฺสฺวา เตหิ อุตฺตริตํ ฯ
ปฺพุพฺผสฺสเบญฺญํ ฐวิตฺวาน	ตโต กาลํ กโต อหํ
สํวตฺตํ ภูเต อิทฺเธ	ชาโต พฺรหฺมณชาติยํ ฯ
อาสึ ฐมมรุจิ นาม	สพฺพปาปชฺคฺชโก
ทิสฺวาหํ โลกปชฺโชตํ	ชาติยา สตฺตวสฺสํโก ฯ
มหาเชตวนํ คนฺตฺวา	ปฺพุพฺผํ อนุคาริยํ
อฺเปมิ พฺพุชฺชํ ติกฺขตฺตํ	วตฺติยา ทิวสฺสํ ๑ ฯ
คทา ทิสฺวา มุนิ อาห	สฺร ฐมมรุจิ ติ มํ
คโตหํ อวจํ พฺพุชฺชํ	ปฺพุพฺพกมฺมํ วิภาวิตํ ฯ

สฺจิวํ สตฺตปฺปญฺจกฺขณํ
 ปติปฺพุเพ น วิสฺสุทฺธิปจฺจยา
 อหฺมชฺช สฺสเปกฺขณํ ๑
 คว ปสฺสํามิ นิสฺสํ วิคฺคหํ ฯ
 สฺจิวํ วิหิตํ นุ เต มยา
 สฺจิวกฺเขน นิสฺสํ วิโสธิตา
 สฺจิวํ อมตํ วิโสธิตํ
 นยฺนํ ฌาณเมยฺยํ มหาปุณฺเ ๑

จิรกาลสมฺมุติโต ตยา

อจินฺนุโช ปุณฺณตฺวํ จิรํ

ปุณฺรชฺช สฺมาคโต ตยา

นหิ นสฺสํนฺติ กตานิ โคตม ๑

กิตเตสา ฉาบีตา มยฺหํ ภวา สํพุเพ สํมูหตา

นาโคว พนฺชนํ เจตฺตวา จิหฺรามี อนาสโว ๑

สุวาคํ วต เม อาสี มม พุทฺธสุตฺตํ สํนฺติเก

ติสฺสโส วิชฺชา อนุปฺปตฺตา กตํ พุทฺธสุตฺตํ สํสํนํ ๑

ปฏิสมฺภิตา จตฺสโส วิโมกฺขาบีจํ อฏฺฐจีเม

ฉพฺปิณฺณวา สจฺจนิคฺคา กตํ พุทฺธสุตฺตํ สํสํนฺนํ ๑

อิตฺถํ สุทํ อายสฺมา ชฺมฺมรฺจุ เถโร อีมา คาถาโย อภาสีตฺตภาติ ๑

ชฺมฺมรฺจุตฺตเถรสุตฺตํ อปทานํ สํมคฺคํ ๑

ทสฺมํ สํสํนฺตปฺปียตฺตเถวอปทานํ (๘๐)

[๘๐] อชฺโฆคฺเคตฺตวา สํสํนํ สุทฺโต อสฺสํโม มม

สํสํนํเปหิ สมนฺนโน วสํมิ ปวเน ตทา ๑

ปฺปียตฺตํ ตํ ภควา สยฺมญฺญ อคฺคปฺคฺคโต

วิเวกกาโม สมนฺนํพุทฺโธ สํสํนํนุปาคมิ ๑

อสฺสํมา อภินิฏฺชชฺม ปวณํ อคฺมาสํ

มฺหตฺตํ คเวสํนโต อาหิณฺฑาหิ วเน ตทา ๑

ตตุถทุกตาสี สมนุทฐิ
 สนิสินัน สมาปนัน
 จตุทนต์ ๕ เปตวาน
 มณฑป สุกต กตวา
 สตุตาหิ ขารยิตวาน
 ตตุถ จิตติ ปสาเทตวา
 ภควา ตมฺหิ สมนเย
 ยุกมตฺติ เปตฺตมาโน
 ส้าวโก วรฺุณ นาม
 วสฺสคตฺสหฺสเสหิ
 บียทสฺสึ ตุ ภควา
 ภิกฺขุสงฺฆเ นิสฺสํกิตฺวา
 อนฺรทฺโธ อปฺปจฺจาโก
 เขกฺกํ จีวรํ กตฺวา
 โก นุ โห ภควา เหตุ
 การณ วิชฺชมานมฺหิ
 สตุตาหิ ปุณฺณตฺถนํ
 ตสฺส กมฺมํ สวิตฺวาน
 อโนกาสํ น ปสฺสํสามิ
 เทวโลเก มนุสฺสเส วา

บียทสฺสึ มหายสฺ
 วิโรจนํ มหาวเน ๑
 พุทฺธสฺส อฺปฺริ อหํ
 สาทปฺปฺเมหิ ฉาทยํ ๑
 มณฑปํ สาทฉาทิตํ
 พุทฺธสฺส อวณฺทํ ๑
 วุจฺจํหิตฺวา สมาชิโต
 นิสฺสํกิตฺวา ปฺริสฺสํกิตฺวา ๑
 บียทสฺสึ สตุถโน
 อฺปฺคณฺณิ วินายกํ ๑
 โลกเชฏฺโฐ นรเวสโก
 สิตํ ปาตุกฺวิ ชิน ๑
 บียทสฺสึ สตุถโน
 อปฺปจฺจิตฺต มหามุนี ๑
 สิตกมฺมตฺส สตุถโน
 สตุถา ปาตุกฺเว สิตํ ๑
 โย เม ขาวะสี มาณโว
 สิตํ ปาตุกฺวิ อหํ ๑
 ยนฺตํ ปุณฺณํ วิปฺลวฺจิติ
 โอภาสํว น สมนฺตํ ๑

เทวโตเก วสันตสูตร	ปุณณกมฺมสังมจฺจิโน
ยาวตา ปริสา ตสูตร	สาตณฺหา ภวิสฺสตี ๑
ตตฺถ ทิพฺเพหิ นจฺเจหิ	คฺเคเห วิทเทหิ ๑
รมิสฺสตี สทา สมนฺโต	ปุณณกมฺมสังมาทิตฺโต ๑
ยาวตา ปริสา ตสูตร	คณฺชคณฺชิ ภวิสฺสตี
สาตสูตร ปุပ္ผวสุโส ๑	ปวสุสิสฺสตี ตาวเท ๑
คโต จโตยฺ มนุสฺส	มานุสฺส อากมิสฺสตี
อิธามิ สาตณฺหํ	สพฺพกาถํ ชวิสฺสตี ๑
อิธ นจฺจณฺจ คฺคตฺตณฺจ	สมฺมตาวสฺมาหิตํ
ปวิวาเรสฺสณฺติมํ นิจฺจํ	พฺพุชฺชชรายิทํ ผตํ ๑
อฺคฺคจฺจณฺเต ๑ สุริเย	สาตวสุสฺมปวสุสตี
ปุณณกมฺเมน สยฺยตฺตํ	วสุสตี สพฺพกาถิกํ ๑
อฏฺฐารเส กปฺปสฺเต	โองฺกกาณฺตุสฺมภาโว
โคตโม นาม นามเณ	สฺตฺถา โตเก ภวิสฺสตี ๑
ตสูตร ชมฺเมสุ ทายาโท	โอรโส ชมฺมนิมฺมิโต
สพฺพาสเว ปริณฺณาย	นิพฺพายิสฺสตีนาสฺสโว ๑
ชมฺมํ อภิสฺสมนฺตสูตร	สาตณฺหํ ภวิสฺสตี
จิตฺเต ฌายมานสูตร	ณฺทํ ตตฺถ เหสฺสตี ๑
วิปากํ ปิตฺตยิตฺถวาน	มียทสฺสํ มหามฺนิ
ปริสาช ชมฺมํ เทเสติ	ตปฺเปเนโต ชมฺมวฺจฺจียา ๑

ติสฺสกปฺปานิ เทเวสุ	เทวราชสมการยํ
สฺมุจฺ จ สฺตตฺตกฺขตฺตํ จ	จกฺกวดฺตติ อโหสฺสํ ๑
เทวโถกา อิทาคนฺตฺวา	ธปามิ วิปฺลํ สฺมุ
อิธามิ ฅาถนทํ	มณฺทปสฺสํ อิทํ ผลํ ๑
อโย ปจฺฉิมโก มยฺหํ	จวิโม วตฺตเต ภาโว
อิธามิ ฅาถนทํ	เหสฺสํติ สฺพพกาถิโก ๑
มหามุณี โตธยิตฺวา	โคตมํ สฺกยปฺจฺจวํ
ปตฺโตมฺหิ อจฺจํ จานํ	หิตฺวา ชยปราชยํ ๑
อญฺจารเส กปฺปสฺสเต	ยํ พุทฺธมภิปฺรชยํ
ทฺถุคฺคํ นากิษานามิ	พุทฺธปฺรชายิทํ ผลํ ๑
กิถเสถ ฅามิธา มยฺหํ	ภาวา สฺพเพ สฺมฺหตา
นาโคว พนฺธนํ ฅेतฺวา	วิหฺรามี อนาสฺโว ๑
สฺวากตํ วต เม อาสิ	มม พุทฺธสฺส สฺนฺติเก
ติสฺโส วิชฺชา อนุปฺปตฺตา	กตํ พุทฺธสฺส ฅาถนํ ๑
ปฏิสมฺภิตา จตฺสโส	วิโมกฺขามิ จ อญฺจิเม
ณพินฺดฺวา สฺจฺฉิกตา	กตํ พุทฺธสฺส ฅาถนฺนฺติ ๑
อิตฺถํ สฺมํ อายสฺมา ฅาถมณฺทมิโย	เถโร อิมา ฅาถาโย อภาสิตุถาติ ๑
ฅาถมณฺทมิยตุเถรสฺส	อปทานํ สฺมตฺตํ ๑

อุทฺทหานํ

มีสุกตํ พุทฺธธมฺมํ ภิศฺโต ฌานกิตฺตโก
 จนฺทนี ธาตุปฐิ ๑ ปุพฺพนุปฺปาทโกปีย ๑
 ตวโณ ชมฺมมฺวฺจโก สํวตฺตมณฺฑปียํ ตถา
 คทาธตานิ เทว โหนฺติ ชฺชนวีสฺติเมว ๑ ๑
 มีสุกตวฺจโก เอกฺขนฺตปณฺณาสโม ๑

ทฺติยํ ปัสสํสฺสชฺชกฺคฺคเฏวอปทานํ (๔๘๒)

- [๘๒] หิมวณฺตสุตฺต อวิตฺทเร อุตฺตพฺพโต นาม ปพฺพโต
 ตตฺถกทฺตํ ปัสสํสฺส ทุมคฺคคฺคหิ จิตฺตมฺพิทํ ฯ
 ตัณฺนิ กักคฺคณิปปฺพณานิ โอจฺจนิคฺควณฺทํ ตทา
 หฏฺฐโส หฏฺฐเชน จิตฺเตน ปัสสํสฺส อပ္ปชฺชียํ ฯ
 เตน กมฺมเมณ สกฺคเตน เจตนาปณฺธิรํหิ ฯ
 ชหิตฺตวา มานุสฺสํ เทหํ ตาวตฺตํ อคฺคณฺณํ ฯ
 เอกนวฺคเต อิตฺโต กปฺปเป ยํ กมฺมมกฺกํ ตทา
 ทฺตคฺคตํ นามิชา นามิ ปุเชตฺตวา อรหฺตฺตํ ฯ
 กิเลสํ ฌาปิตา มยฺหํ ภวา สพฺเพ สฺสมุหตา
 นาโคว พนฺธนํ เนตฺตวา วิหฺรามิ อนาสวํ ฯ
 สฺสวาคํ วต เม ชาตี มม พุทฺธสุตฺตํ สันนํ
 คิสุสฺสํ วิชฺชา อนุปฺปตฺตา กตํ พุทฺธสุตฺตํ สํสํ ๑
 ปฏฺฐิสฺสํภิตา จตฺตํ วิโมกฺขาปิจฺจ อฏฺฐิเม
 ฉพฺปิณฺณวา สจฺจนิคฺคา กตํ พุทฺธสุตฺตํ สํสํ ๑
 อิตฺถํ สฺสํ อายสฺมา ปัสสํสฺสชฺชโก เถโร อีมา คาถาโย อภาสิตฺตภาติ ฯ
 ปัสสํสฺสชฺชกฺคฺคเฏวสุตฺตํ อปทานํ สํมคฺคํ ๑

ตติยัม ไกรณุตปุปฺผิตฺตฺเถวาทานํ (๔๕๓)

[๔๓] วนกมุมิโก ปุเร ชาลํ	มีตุบีตามเหนท์
ปสุมาเรน ชีวามิ	กุดถํ เม น วิชฺชติ ฯ
มม ชาลยสามนตา	ติสฺโส โลกกุคณายโก
ตึณิ ปทานิ ทสฺเสถ	อนุกมฺปาย จกฺขมา ฯ
อฏฺกมฺนเต ปเท ทิสฺวา	ติสฺสสฺส นาม สत्ตฺถโน
หฺนุโหํ หฺนุเชน จิตฺเตน	ปเท จิตฺตํ ปสาทยํ ฯ
ไกรณุตํ ปุปฺผิตํ ทิสฺวา	ปาทปํ ชรณํรหํ
จฺจโกฏฺถกํ คเหตุวาน	ปทสฺสฺสจฺจํ อปฺปชยํ ฯ
เตน กมฺเมเน สุกฺเตน	เจตนาปณฺธิจฺจํ จ
ชหิตฺวา มานุสํ เทหํ	ดาวตฺถิํ อคณฺณหํ ฯ
ยํ ยํ โยนุปปชฺชามิ	เทวคฺคํ อถ มานุสํ
ไกรณุตกถวิ โหมิ	สํปฺปภาโส ภวามหํ ฯ
เทวณฺเฑ อโธ กปฺเป	ยํ กมฺมมกฺกํ ตทา
ทฺถุคฺคํ นวภิชานามิ	ปทปฺปชยิตํ ผลํ ฯ
กิเลสา ฉาปิตา มยหํ	ภวา สพฺเพ สมนฺหตา
นาโคว พนฺธนํ เจตฺวา	วิหรามิ อนาสโว ฯ
สฺวาคํ วต เม ชาลํ	มม พุทฺธสฺส สันติเก
ติสฺโส วิชฺชา อนุปฺปตฺตา	กตํ พุทฺธสฺส สาสนํ ฯ

ปณฺจมนํ อุปทฺทฺมทุสฺสทหายกตฺตฺเถวาทานํ (๔๘๕)

[๔๕] ปทฺมุตฺตรภควโต	สุชาโต นาม สวโก
ปัสสํ คเวสนโต	สงฺกาเร วรียา ตทา ฯ
นคเร หัสวตฺยา	ปเรสํ ภตฺติโก อหํ
อุปทฺทฺมทุสฺสํ ทตฺวาน	สิรสา อภิวาทยํ ฯ
เตน ภมฺเมเน สุกเตน	เจตนาปณฺธิสฺสํ ฯ
ชหิตฺวา มานุสํ เทหํ	ตาวตฺตํ อคณฺณํ ฯ
เตตฺตํตฺตํทตฺตํ เทวินฺโท	เทวราชสมการยํ
ตฺตํตฺตํตฺตํทตฺตํทตฺตํ	จกฺกตฺตํ อโหสํ ฯ
ปเทสฺวรชฺชํ วิปฺลํ	คณฺหาโต อสงฺขยํ
อุปทฺทฺมทุสฺสํททาเนน	โมทามิ อฏฺโฏภโย ฯ
อิจฺจนฺมาโน อหํ อชฺช	ตฺกานนํ สปพฺพุตํ
โฆมทุสฺสํเตหิ ฉาเทยํ	อทฺทฺมทุสฺสํตฺตํ ฆตํ ฯ
ตฺตํตฺตํเตหิ อิตฺโต กปฺเป	ยํ ทานมทํ ตทา
ทตฺตํ นามิขานามิ	อทฺทฺมทุสฺสํตฺตํ ฆตํ ฯ
กิตฺเตสา ฉาบีตา มยหํ	ภวา สพฺเพ สฺมุทฺตา
นาโคว พนฺชนํ เจตฺวา	วิหรามิ อนาสํว ฯ
สฺวาคํ วต เม อาสึ	มม พุทฺธสฺส สฺนฺติเก
ตฺตํสํ วิชฺชา อนุปฺปตฺตา	กตํ พุทฺธสฺส สํสํ ฯ

ปฏิสัมภิทา จตฺตโส วิโมกฺขาบีจ อฏฺฐิเม
 นพภินฺนวา สจฺจฉิกิตา กตํ พุทฺธสุตฺตํ สํวสันฺนํ ๑
 อิตฺถํ สุทํ อายสฺมา อุตฺตมุตฺตํ สทฺทายโก เถโร อีมา คาถาโย อภาสิตฺตฺวาติ ๑
 อุตฺตมุตฺตํ สทฺทายกตฺตฺเรสุตฺตํ อปทานํ สมนฺตํ ๑

ฉฺฉนฺทํ ชตฺตมณฺฑิตทฺทายกตฺตฺเรวาปทานํ (๔๖)

[๔๖] สจฺจฉิกิตํ ภควนฺตํ	โลกเชฏฺฐํ นราสกํ
อูปวีสฺสํ มหาวณฺณํ	วาตาพาเชน ปิฬิตํ ๑
ทิสฺสวา จิตฺตํ ปสฺสาทฺเตจฺวา	ชตฺตมณฺฑิตํ อูปานยํ
กตฺตฺตา อุตฺตจิตฺตฺตา จ	คงฺคาภาคฺคีรฺสํ อยํ ๑
มหาสมุทฺททา จตฺตาโร	ฉตฺตํ สมนฺตฺตฺเร มม
อณฺณจ ปจฺจํ ไชรา	อูปปมาณา อสงฺขยา ๑
มม สจฺจกปฺปมณฺณาย	ภวนฺติ เต มชฺชุตฺตฺรา
จตฺตทิสฺสา อีเม รุกฺขา	ปาทปา ธรรม์รฺหา ๑
มม สจฺจกปฺปมณฺณาย	กปฺปรุกฺขา ภวนฺติ เต
ปณฺณาสจฺจกตฺตํ เทวีนฺโท	เทวธรรม์การยํ ๑
เอกปณฺณาสจฺจกตฺตฺตฺตฺจ	จกฺกตฺตฺติ อโหสํ
ปเทสฺสจฺจ จิปฺปํ	คณฺหาโต อสงฺขยํ ๑
จตฺตฺนจฺจ อีโต กปฺปเป	ยํ ทานมทฺทํ ตทา
ทฺตฺตํ นวณฺณามิ	ชตฺตมณฺฑิตํ สจฺจ ๑

กิเลสา ฌาบีตา มยุห์	ภวา สพุเพ สมุหตา
นาโคว พนุชนํ เณตุวา	วิหรามิ อนาคตัง ๑
สุวาคคํ วต เม ธาติ	มม พุทฺธสฺส สันติเก
ติสุโส วิชฺชา อนุปฺปตฺตา	กตํ พุทฺธสฺส สํสํ ๑
ปฏิสัมภิตา จตฺตโส	วิโมกฺขามิ อญฺชิเม
ฉพฺปิณฺณา สจฺฉนิกตา	กตํ พุทฺธสฺส สํสํนฺติ ๑

อิตฺถํ สุํ ขายสฺมา ฆตมณฑาทายโก เถโร อีมา คาวาโย อภาสิตฺถาติ ๑
 ฆตมณฑาทายกตเถรสฺส อปทานํ สํมุตฺตํ ๑

สตุตฺตํ อุตฺกาทายกตเถราปทานํ (๔๘๗)

[๔๗] ปทุมุตฺตรพุทฺธสฺส	ภิกฺขุสงฺฆเ อญฺตฺตเว
ปสฺสณฺจิตฺโต สุมโน	ปานิฆฏฺฐํ อปฺปวฺยํ ๑
ปพฺพตฺตฺเต ทุมคฺเค วา	ธากาเส วาถ ฐมฺมียํ
ยทา ปานํยมิจฺฉามิ	ชิปฺปํ นิพฺพตฺตฺเต มมํ ๑
สตฺตสฺสเส อิตฺโต กปฺเป	ยํ ทานมทฺธิ ตทา
ทฺตฺตํ นานิขานามิ	อฺตฺตทาทานสฺสํ ๑
กิเลสา ฌาบีตา มยุห์	ภวา สพุเพ สมุหตา
นาโคว พนุชนํ เณตุวา	วิหรามิ อนาคตัง ๑
สุวาคคํ วต เม ธาติ	มม พุทฺธสฺส สันติเก
ติสุโส วิชฺชา อนุปฺปตฺตา	กตํ พุทฺธสฺส สํสํ ๑

นทํ อมรํ นาม
 สํกทกมิตฺตวาน ปุฬินํ
 เย เต อเทสํ สมนุชฺชา
 เตสํ เอตาทิโส ภูโป
 กริตฺตวา ปุฬิเน ภูมึ
 โสณฺณกํกณิปปุณฺณานิ
 สํยํ ปาตํ นมสฺสํ
 สมนุชฺชา วีย สมนุชฺชํ
 ยทา กิเลสา ชายนฺติ
 สรามิ สุกตํ ภูมึ
 อุปนิสฺสํย วิหริ
 กิเลเส สํวเรยฺยาสี
 สห ชาวชฺชิตฺเต ภูเป
 กุจิตฺตเก วิโนเทสํ
 เขวํ วิหรมานํ มํ
 ตตฺถ กาทํ กโต สมนฺโต
 ยาวตํยํ วสิตฺตวาน
 อสฺสํกทกํ เทวีนฺโต
 สํตํ ตํณฺชิตฺตญฺจ
 ปเทสฺสชฺชํ วิปตํ

อุปคฺคตฺวา อหนฺตทา
 อกํ ปุฬินเจตฺยํ ๑
 ภวนฺตกรณํ มุนํ
 ตํ นิमितฺตํ กโรมหํ ๑
 โสวณฺณํ มาปยิ อหํ
 สหสฺเส ตํณิ ปุชฺชํ ๑
 ปิตฺติชฺชาโต กตญฺจ
 วนฺทํ ปุฬินเจตฺยํ ๑
 วิตฺตกฺกา เคนนิสฺสํสิตา
 ปจฺจเวกฺขามิ ตาวเท ๑
 สํคตฺตวาหํ วินายกํ
 น ยุตํ ตว มารีตํ ๑
 คารวํ โหติ เม ตทา
 นาโค ตตฺถตฺตญฺจโต ยถา ๑
 มจฺจุราชาภิมทฺถ
 พุทฺทมโลกํ อคฺคจฺหํ ๑
 ติทิเว อุปปชฺชหํ
 เทวชฺชมการยํ ๑
 จกฺกจฺจติ อโหสํ
 คณฺนาโต อสงฺขยํ ๑

เสด็จ กักณิปปุณฺณํ
 พาวจัสสิดหสฺสํ
 ฐปฺปสุตฺตํ ปริจิณฺณตฺตคา
 คตฺตเต เสดทา น มุณฺณนฺติ
 อโห เม สุกฺโกโต ฐโป
 ฐปฺปํ กตฺตวาน ปุฬิณํ
 กุสฺสํ กตฺตกาเมน
 นตฺตติ เขตฺตํ อเขตฺตํ วา
 ยถาเม พลฺลวํ โปโส
 ปริตฺตํ กฏฺฐมาทาย
 อิมานํ กิฏฺฐํ นิสฺสํ
 อุตฺตํสาเห น วิริเยน
 ตเถว เม กตํ กมฺมํ
 ตํ กมฺมํ อฺปนนิสฺสํ
 ปจฺจนิเม ภวสฺมปฺตเต
 สํวตฺตติยํ ปุเร ชาโต
 สทฺธชา มาตานิตา มยฺหํ
 อุกฺโก ทิฏฺฐํสุตฺตา เอเต
 โปชฺชปฺปฏิกํ คยฺห
 สํยํ ปาตํ นมสฺสํนฺติ

วิปากํ อานุโมหํ
 ปริวารนฺติ มํ ภเว ฯ
 รโชชตฺตํ น ติมฺปติ
 สปฺปภาโส ภวามํ ฯ
 สุกฺกิชฌามริกา นทํ
 ปตฺตโตมฺหิ อจตํ ปทํ ฯ
 ชนฺตุนา สํวตฺตาทินา
 ปฏฺธิปตฺติว สํวตฺตา ฯ
 อณฺณวํ ตริตฺตํโส
 ปกฺขนฺทเยยฺย มหาสํวํ ฯ
 ตริตฺตํสามิ มโหทํ
 ตเรยฺย อุกฺกิชฌํ นโร ฯ
 ปริตฺตํ โลกกณฺญํ ยํ
 สํสํวํ สมนฺติกกมฺมํ ฯ
 สุกฺกมฺมเถน โจทิตฺโต
 มหาสํวเต สุกฺกชฺเช ฯ
 พุทฺธสุตฺตํ สํวณํ คตา
 อณฺวตฺตนฺติ สํสํนํ ฯ
 โสณฺณณฺณํ อการยํ
 สกฺกยปฺตตฺตํ สมนฺตชา ฯ

อุโปสถมฺหิ ทิวเส	โสณฺณกัณฺโถ วิเนหฺร
พุทฺธสฺส วณฺณํ กิตฺเตนฺตา	คิยาเม วัตฺติณามยํ ๑
ธมา ทิสฺวานหํ ญมฺ	ธโร ปุณฺณเจตฺย
เอภาสเน นิสฺสํทฺวา	อหฺมตฺตํ อปฺปาปญฺญํ ๑

พาวธตฺติมํ ภาณวารี ๑

คเวสฺมาโน ทํ ชีโร	ขมฺมเสนาปตฺติทฺถสํ
อคารา นิกฺขมิตฺวาน	ปพฺพชฺชํ ตสฺส สํนฺตฺติเก ๑
ชาตฺยา สํตฺตวสฺสเสน	อหฺมตฺตํ อปฺปาปญฺญํ
อุปลสมฺปาทยิ พุทฺโธ	คฺคณฺมณฺเวย จกฺขมา ๑
ทวเรเนว สํนฺเตน	กิริยํ นิฏฺฐิตํ มยา
กตํ เม กรณฺนํชฺช	สํกฺขยปฺตฺตสฺส สํสเน ๑
สพฺพเวรภยาคฺคิโต	สพฺพตฺตํคาคฺคิโต อิตฺติ
สํวโก เต มหาวีร	โสณฺณกัณฺโถปสฺสํทํ ฆตํ ๑
กิตฺเตสา ฌาปิตา มยฺหิ	ภวา สพฺเพ สํนฺตฺตา
นาโคว พนฺธุโร เจตฺวา	วิหฺรามิ อนาสํโว ๑
สฺวาคํ วต เม ธาตํ	มม พุทฺธสฺส สํนฺตฺติเก
ติสฺโส วิชฺชา อนุปฺปตฺตา	กตํ พุทฺธสฺส สํสเน ๑
ปฏฺฐิตมฺภิกา จตฺสฺโส	วิโมกฺขาปฺปจฺจ อฏฺฐจิเม
ฉพฺปิณฺเวย สจฺฉนิกฺตา	กตํ พุทฺธสฺส สํสณฺนํ ๑

อิคฺคํ สุทํ อายสฺมา ปุณฺณมฺปิโย เถโร อีมา คาลาโย อภาสิตฺตภาติ ฯ
 ปุณฺณมฺปิยตฺตเถรสฺส อปทานิ สมนฺตํ ฯ

นวมํ นพกุญฺจิกทายกตฺตเถรอปทานิ (๔๔๔)

[๘๔] หิมวณฺตสุตฺตวิทฺฐเร	หาวริโก นาม ปพฺพโต
สยมฺภุ นารโท นาม	รุกฺขมฺภุเต วสฺสิ ตทา ฯ
นพาคาริ กริตฺตฺวาน	ติเณน ฉาพยิ อหํ
จกฺกมํ โสธยิตฺตฺวาน	สยมฺภุสฺส อทาสหํ ฯ
เตน กมฺเมเน สุกฺเตน	เจตนาปณฺธิหิ ฯ
ชหิตฺตฺวา มานุสํ เทหํ	ตาวตฺตํ อคฺคฺจฺจหํ ฯ
ตตฺถ เม สุกตํ พฺยุมฺหํ	นพกุญฺจิกาย นิมฺมิตฺ
สญฺจิโยชนมฺพุพฺพิทฺธํ	ติสฺสโยชนวตฺตฺถํ ฯ
จกฺกฺกฺกเสสฺส กปฺเปสฺส	เทวโลเก รมฺมิ อหํ
เอกสฺสคฺคตฺติกฺขตฺตฺตฺตฺต	เทวราชํ อการยิ ฯ
จกฺกฺกฺกตฺตฺติกฺขตฺตฺตฺต	จกฺกฺกตฺตฺติ อโหสฺหํ
ปเทสฺสราชํ วิปฺลํ	คณฺหาโต อสงฺขยิ ฯ
ชมฺมปาสาทมวารุญฺห	สฺสญฺญาคารวรูปคํ
ยถิจฺจกฺกาทํ วิหเร	สฺสญฺยปฺตฺตฺตฺต สาสฺเน ฯ
เอกตฺตฺเต อโตะ กปฺเป	ยํ กมฺมมกฺกํ ตทา
ทฺตฺตฺตํ นวภิชานามิ	นพกุญฺจิกายิหํ ผลํ ฯ

กิตเตสา ฉาบีตา มยฺหิ	ภวา สพุเพ สมุหตา
นาโคว พนฺชนํ เณตฺวา	จิหฺรามี อนาสโว ๑
สฺวาคํ วต เม ฮาสี	มม พุทฺธสฺส สฺนฺติเก
ติสฺโส วิชฺชา อนุปฺปตฺตา	กตํ พุทฺธสฺส สํสํ ๑
ปฏิสํภิตา จตฺโส	วิโมกฺขามิ จ อฏฺฐิเม
ฉพฺปิณฺณา สจฺฉิกตา	กตํ พุทฺธสฺส สํสํนฺติ ๑

อิตฺถํ สํ อยาสฺมา นพกุฎิกทายโก เถโร อิมา คากาโย อภาสิตฺถาติ ๑
 นพกุฎิกทายกตฺเถรสฺส อปทานิ สํมุตฺตํ ๑

ทสนํ ปิยาลผลทายกตฺเถรปาทานิ (๕๐๐)

[๕๐] มิคฺคฺกฺโข ปุเร ฮาสี	จิวนฺเน จิรํ ตทา
อทฺทสํ จิรํ พุทฺธํ	สพุพฺพมฺมาน ปารกฺกํ ๑
ปิยาลผลมาทาย	พุทฺธเสฏฺฐสฺสทาสํ
ปุณฺณเชตฺตสฺส จีรสฺส	ปสฺสนฺโน เสหิ ปาณินิ ๑
เฮกตฺเต อิตฺโต กปฺเป	ยํ ผลํ อทฺทํ ตทา
ทฺศกฺคํ นาภิชานามิ	ผลทานสฺสํติ ผลํ ๑
กิตเตสา ฉาบีตา มยฺหิ	ภวา สพุเพ สมุหตา
นาโคว พนฺชนํ เณตฺวา	จิหฺรามี อนาสโว ๑
สฺวาคํ วต เม ฮาสี	มม พุทฺธสฺส สฺนฺติเก
ติสฺโส วิชฺชา อนุปฺปตฺตา	กตํ พุทฺธสฺส สํสํ ๑

เอกปณฺณาสี กณิกาวคฺโค

ปจฺมํ ตีณิกณิกการปฺปุณฺณิตฺตฺเถราปทานํ (๕๐๐)

[๘๑] สฺเมโห นาม สฺมพฺพุโห	ทวคฺคีสวรตฺถโน
วิเวกกาโม สฺมพฺพุโห	หิมวณฺโ ตฺตฺปาณมํ ๑
อชฺโณคเหตฺวา หิมวณฺโ	อคฺโค การุณฺณโก มุณิ
ปถฺตงฺกํ อารุชฺชิตฺวาน	นิสฺสํทํ ปริสฺสํทโม ๑
วิชฺชาจโร ตทา อาสํ	อนตฺตติฏฺฐจโร อหํ
ติสฺสํ สฺสํทํ คยฺห	คจฺฉามิ อมฺพเร ตทา ๑
ปพฺพตฺตคฺเค ยถา อคฺคิ	ปฺปณฺณมาเยว จนฺทิมํ
วเน โยภาสฺเต พฺพุโห	สํถวราชาว ผุสฺสํทโม ๑
วณฺโโต นิฏฺฐมิตฺวาน	พฺพุทฺธวํสํภาวเร
นพคฺคิวนฺณสํสํทาสํ	ทิสฺสํวา จิตฺตํ ปสํทายํ ๑
วิจฺฉิํ อทฺทสํ ปฺปณฺ	กณิการํ เทวคฺคณฺธิกํ
ตฺติณํ ปฺปณฺณานิ อาทาย	พฺพุทฺธสํสํทํ อปฺปณฺณํ ๑
พฺพุทฺธสํสํ อานุภาเว	ตฺติณํ ปฺปณฺณานิ เม ตทา
อทฺทวณฺณฺญา อโรปคฺคา	ณายํ กุพฺพนฺติ สํสํทโน ๑
เตน กมฺเมเน สฺสํทเตน	เจตนาปณฺธิสฺสํทํ ๑
ชฺหิตฺวา มานุสํ เทหํ	ตาวคฺคิํ อคฺคณฺทํ ๑

ตตฺถ เม สักกํ พุยมุหิ	กณิการัตติ ฌายติ
สัจฺจโยชนมุพฺพิทฺธํ	คัสสโยชนวิตฺตํ ๑
สทฺธสฺสกณฺทํ สทฺธเคณฺทํ	ชชาตุ หริตามโย
สทฺธสฺสณิยฺยุหา	พุยมุเห ปาตุภวิสฺสุ เม ๑
โสณณฺมยา มณฺนิยา	โตหิตฺตํมยาปิ
ผลิกายิํ ปตฺตํ	เยนิจฺฉกา ยถิจฺฉกํ ๑
มหารทฺถํ สยํ	ตุฏฺฐํ วิทิสฺสํ
อฺตุทฺธโตมิกเณทฺธํ	พิพฺพโพนธํายุตํ ๑
ภวฺนา นิภฺชมิทฺถวณ	จรณฺโต เทวจาริกํ
ยทา อิจฺฉามิ คมนํ	เทวสฺสขปรกฺขโต ๑
ปฺปฬสฺส เหาจฺจา ตฺวฺชามิ	อฺปฺริ นทํ มม
สมฺนตา โยชนสฺสํ	กณิกาเรหิ ฉาทิตํ ๑
สัจฺจํ คุริยสฺสทฺธํ	สํยํ ปาตํ อฺปฺยจฺจุ
ปริวารเณติ มํ นิจฺจํ	รตฺติณฺทิวมนทฺทิตา ๑
ตตฺถ นจฺเจหิ คเตหิ	ตาเพหิ วาทิตฺเทหิ ๑
รมามิ อิทฺทวารตฺติยา	โมทามิ กามกามิหํ ๑
ตตฺถ ภูทฺวา ปิวิทฺวา ๑	โมทามิ ติทฺเต ตทา
นาริฏเณหิ สหิโต	โมทามิ พุยมุหฺมุตฺตเม ๑
สทฺธํ ปณฺจกฺขตฺตฺตฺตฺต	เทวชฺชสมการยิ
สทฺธํ คณฺนิกฺขตฺตฺตฺต	จกฺกทฺตฺติ อโหสํ ๑

ปเทสฺรชฺช วิปฺลํ
 ภวภเว สํสฺรณโต
 โภเค เม อุนตา นตฺถิ
 ทฺวเ ภเว สํสฺรามิ
 อณฺณํ คคิ น ชานามิ
 ทฺวเ กุเต ปชามมิ
 นีเจ กุเต น ชามมิ
 หตฺถิยานํ อสฺสํยานํ
 ตปามิ สํพฺพเมเวตํ
 ทาสคณํ ทาสคณํ
 ตปามิ สํพฺพเมเวตํ
 โภเสยฺยกมฺพตฺถิยานิ
 ตปามิ สํพฺพเมเวตํ
 นวตฺถํ นวตฺถํ
 ตปามิ สํพฺพเมเวตํ
 อิมเ ชาท อิมเ ภุญฺช
 ตปามิ สํพฺพเมเวตํ
 สํพฺพตฺถํ ปุชฺชิตอ โหมิ
 มเสถกฺโข สทา โหมิ
 ฌาตึนํ อุตฺตโม โหมิ

คณนาโต สงฺขยํ
 มหาโกตํ ตปามหิ ฯ
 พุทฺธปฺปชายิตํ ผลํ
 เทวตฺเต อถ มานุเส ฯ
 พุทฺธปฺปชายิตํ ผลํ
 ขตฺติเย จาปี พฺรหฺมณ ฯ
 พุทฺธปฺปชายิตํ ผลํ
 สิวิกํ สุนทฺมานิกํ ฯ
 พุทฺธปฺปชายิตํ ผลํ
 นาริโย สมตฺถกตา ฯ
 พุทฺธปฺปชายิตํ ผลํ
 ไชยกปฺปาสิกานิ ฯ
 พุทฺธปฺปชายิตํ ผลํ
 นวคฺครตฺถโกชนํ ฯ
 พุทฺธปฺปชายิตํ ผลํ
 อิมมฺหิ สยเน สย ฯ
 พุทฺธปฺปชายิตํ ผลํ
 ยโส อจฺจุคฺคโต มม ฯ
 อเนชฺชปฺริโส สทา
 พุทฺธปฺปชายิตํ ผลํ ฯ

สัตว์ ชุณห์ น ชานามิ
 โถ เจตสิก ทุข
 สุนฺณวณฺโณ หุตฺวาน
 เวรณฺณิยํ น ชานามิ
 เทวโลกา จิตฺวาน
 สวตฺถิยํ ปุเร ชาโต
 ปณฺจกามคฺเชน หิตฺวา
 ชาตียา สตฺตวสฺสโสหํ
 ชุปฺตมฺปาทิ พุทฺโธ
 ตฺรฺโณ ปุณฺนํโยหํ
 ทิพฺพจกฺขํ วิสฺสุทฺธํ เม
 อภินฺวาปารมมฺปิปฺตโต
 ปฐมํภิกฺขา ชนฺนปฺตโต
 สทฺธมฺเม ปารมมฺปิปฺตโต
 ติสฺสํปฺปสฺสํหสฺสํมฺหิ
 ทฺวคฺคํ นภิชานามิ
 กิเลสา ฌาณิตา มยฺหํ
 นาโคว พนฺธนํ เณตฺวา
 สฺวาคํ วต เม ธาตํ
 ติสฺโส วิชฺชา ชนฺนปฺตตา

ปริพาโห น วิชฺชติ
 ททเย เม น วิชฺชติ ฯ
 สัมมามี ภวากา
 พุทฺธปุชฺชายิโก ผลํ ฯ
 สุกกมฺมุตเทน โจทิตฺโต
 มหาธมฺมเต สุตฺตฺตเก ฯ
 ปพฺพุตฺติ อนคาริยํ
 อรหคฺคํ อปฺปาณํ ฯ
 คุณมณฺเฑน จกฺขมา
 พุทฺธปุชฺชายิโก ผลํ ฯ
 สมาริกุสโล อหํ
 พุทฺธปุชฺชายิโก ผลํ ฯ
 อิทธิปาเทสุ โกวิโท
 พุทฺธปุชฺชายิโก ผลํ ฯ
 ยํ พุทฺธมภิปุชฺชํ
 พุทฺธปุชฺชายิโก ผลํ ฯ
 ภวา สพุเพ สมุทฺตา
 วิหรามิ อนาสโว ฯ
 มม พุทฺธสฺส สันตฺติเก
 กตํ พุทฺธสฺส สานนํ ฯ

นโม เต ปุริสาชฌณ	นโม เต ปุริสุตฺตม
เอกปคฺคํ ททิตฺวาน	ปคฺคโตมฺหิ อจํ ปทํ ฯ
เอกนวุเต อิตฺถ กปฺเป	ยํ ปคฺคตมททํ ททา
ทุคฺคํ นานิชานามิ	ปคฺคตทานสฺสํ ฌณํ ฯ
กิตฺเตสา ฌามิเตสา มยฺหํ	ภวา สฺพเพ สฺมุตฺตา
นาโคว พนฺชนํ เณวฺวา	วิหฺรามิ อนาสํโว ฯ
สุวาคํ วต เม อาสี	มม พุทฺธสฺส สฺนฺตฺเถ
ติสฺโส วิชฺชา อนุปฺปคฺตา	กตํ พุทฺธสฺส สํสํ ฯ
ปฏฺฐมฺภิกขา จตฺสโส	วิโมกฺขามิ จ อฏฺฐิเม
ฉฬภิญฺญา สจฺฉนิกขา	กตํ พุทฺธสฺส สํสํนฺตฺเถ ฯ

อิตฺถํ สุทํ อายสฺมา เอกปคฺคตทายโก เถโร อีมา คาถาโย อภาสีคฺคาติ ฯ

เอกปคฺคตทายกคฺคเรสุตฺถ อปทานํ สฺมคฺคํ ฯ

ตติยํ ปาสุมาริกผลทายกคฺคเรวฺวาปทานํ (๕๐๓)

[๘๓] กณิการวํ ไซตฺถนํ	นิสินฺนํ ปพฺพตฺตเน
อทฺทสํ วิรชํ พุทฺธํ	โลกเชฏฺฐํ นราสํ ฯ
ปสฺสนฺจิตฺโต สฺมโน	สีเร กตฺวาน อณฺฐํ
ปาสุมาริกมาทาย	พุทฺธเสฏฺฐสฺสทาสํ ฯ
เอกคฺเค อิตฺถ กปฺเป	ยํ ฌณํ อททํ ททา
ทุคฺคํ นานิชานามิ	ผลทานสฺสํ ฌณํ ฯ

กิเลสา ฉาบีตา มยุห์	ภวา สพุเพ สมุหตา
นาโคว พนฺชนํ เณตุวา	วิหรามิ ธนาสโว ๑
สุวาคคํ วต เม อาสี	มม พุทฺธสฺส สฺนฺติเก
ติสฺโส วิชฺชา ธนุปลฺลตา	กตํ พุทฺธสฺส ธาณํ ๑
ปฏิสัมภิตา จตฺโส	วิโมกฺขาบีจ อฏฺฐิเม
ฉพฺปิณฺณา สจฺฉิกตา	กตํ พุทฺธสฺส ธาณนฺติ ๑

อิตุํ กํ สํ ขายสฺมา กาสุมาริกผลทายโก เถโร อีมา คาถาโย อภาสิตฺถาติ ๑
 กาสุมาริกผลทายกตฺเถรสฺส อปทานํ สํมุตฺตํ ๑

จตุตฺถํ อวฺฆสฺสียกตฺเถรปาทานิ (๕๐๐)

[๔๔] สหสฺสวรี ภควา	สยมฺภู อปราชิตอ
วิเวกา วุฏฺฐหิตฺวาน	โคจรายาภินิฏฺฐมิ ๑
ผลทตฺถโก อหํ ทิสฺวา	อุปคณฺธิ นราสกํ
ปลฺลนฺนจิตฺโต สฺมโน	อวฺฆํ อททํ ผลํ ๑
จตุณฺณเต อิตฺถ กปฺเป	ยํ ผลํ อททํ ตทา
ทฺตคฺคํ นามิชา นามิ	ผลทานสฺสทํ ผลํ ๑
กิเลสา ฉาบีตา มยุห์	ภวา สพุเพ สมุหตา
นาโคว พนฺชนํ เณตุวา	วิหรามิ ธนาสโว ๑
สุวาคคํ วต เม อาสี	มม พุทฺธสฺส สฺนฺติเก
ติสฺโส วิชฺชา ธนุปลฺลตา	กตํ พุทฺธสฺส ธาณํ ๑

ฉฐจ ๑ มาตุตถุคผลทหายกตฺเถวาทานํ (๕๐๖)

[๘๖] กณิการว ชติคํ	ปฺนุณฺณมาเยว จฺนุทิมํ
ชณฺณคํ ทํปฺรกฺขวํ	อทุทํ โลกนํยํ ๑
มาตุตถุคผลํ คยฺห	อทาสํ สตุฏฺโณ อหํ
ทกฺขิณฺณยฺยสฺสํ วัณฺณสฺสํ	ปสฺสนุโน เสงฺหิ ปาณินิ ๑
เอกคฺคิเส อิตฺถ กปฺเป	ยํ ผลํ อททํ ททา
ทกฺคคฺคิ นามิขานามิ	ผลทณฺณสฺสํคํ ผลํ ๑
กิตฺเตสา ฌาปิตฺตา มยฺหํ	ภวา สพุเพ สมุททา
นาโคว พนฺนํ เณตฺวา	วิหฺรามี อนาสํโว ๑
สฺวาคคํ วต เม อาสํ	มม พุทฺธสฺสํ สมนฺติเก
คิสุโส วิชฺชา อนุปฺปตฺตา	กตํ พุทฺธสฺสํ สาสนํ ๑
ปฏฺฐิสฺสํภิตฺตา จตฺตฺโส	วิโมกฺขามิ จ อญฺจิม
ณพวิณฺณวา สจฺฉิกตฺตา	กตํ พุทฺธสฺสํ สาสนํนฺติ ๑
อิติคํ สุตํ อายสฺมา มาตุตถุคผลทหายโก เถโร อิมา คาลาโย อภาสิตฺตฺวาติ ๑	
มาตุตถุคผลทหายกตฺเถวาทานํ สมนฺตํ ๑	

สตุตฺตมํ อชฺชเชตฺตผลทหายกตฺเถวาทานํ (๕๐๗)

[๘๗] อชฺชโน นาม สมนฺพุทฺโธ	หิมฉนฺเต วสิ ททา
จฺรณฺณ จ สมนฺนโน	สมาธิกฺกุสโล มุนิ ๑

กมุภมตฺตํ คเหตุวาน	อณฺชิตํ ชีวชีวกํ
ฉตฺตปณฺณํ คเหตุวาน	อทาสีํ สฺตฺตฺตโน อหํ ๑
จตุณฺนเต อิตฺโต กปฺเป	ยํ ผลํ อททํ ตฺทา
ทฺตคฺคํ นํภิชานามิ	ผลทานสฺสทํ ผลํ ๑
กิตเตสา ฌามิตา มยฺหํ	ภวา สํพุเพ สํมูหตา
นาโคว พนฺชนํ เณฺตฺวา	วิหฺรามี อนาสโว ๑
สฺวาคํ วต เม อาสี	มม พุทฺธสฺส สํนฺติเก
ติสฺโส วิชฺชา อนุปฺปตฺตา	กตํ พุทฺธสฺส สํสํนํ ๑
ปฏิสํภิตา จตฺสโส	วิโมกฺขามิฯ อฏฺฐิเม
ฉพฺปิณฺณา สจฺฉนิกตา	กตํ พุทฺธสฺส สํสํนฺนํ ๑

อิทฺถํ สฺกํ ขายสฺมา อชฺเชตผลทายโก เถโร อีมา คาทายิ อภาสิตฺตฺวาติ ๑

อชฺเชตผลทายกตฺตฺเถรสฺส อปทานํ สํมตฺตํ ๑

อฏฺฐมี อโฆรผตฺติยตฺเถวอปทานํ (๕๐๘)

[๘๘] สฺวณฺณวณฺณํ สํมพุทฺธํ	อาหุตฺตํ ปฏิกุทฺทํ
วทียํ ปฏฺธิปชฺชนํ	อโฆรํ อททํ ผลํ ๑
เอกณฺนเต อิตฺโต กปฺเป	ยํ ผลํ อททํ ตฺทา
ทฺตคฺคํ นํภิชานามิ	ผลทานสฺสทํ ผลํ ๑
กิตเตสา ฌามิตา มยฺหํ	ภวา สํพุเพ สํมูหตา
นาโคว พนฺชนํ เณฺตฺวา	วิหฺรามี อนาสโว ๑

สฺวาคํ วต เม อาสี	มม พุทฺธสฺส สํหิเก
ติสฺโส วิชฺชา อนุปฺปตฺตา	กตํ พุทฺธสฺส สํสํ ๑
ปฏิสัมภิตา จตฺสฺโส	วิโมกฺขามิ จ อฏฺฐิเม
ณพวิญญา สจฺฉิกตา	กตํ พุทฺธสฺส สํสํหิเก ๑

อิติ สํ อยสฺมา อโมรผดฺยิ เกโร อิมา คาลาโย อภาตฺตภาติ ๑
 อโมรผดฺยตฺถะราပတနီ สမตฺตํ ๑

นวมํ ตาถผดฺยตฺถะราပတနီ (๕๐๘)

[๕๐] สตรํ นาม ภคฺวา	สยมนฺนุ อปราชิต
วิเวกา อฏฺฐหิตฺวาน	โคจรายาภินิภฺขมิ ๑
ผลทฺโถ อหํ ทิสฺวา	อุปกณฺธิ นราสํ
ปสฺสนจฺจิตฺโต สฺมโน	ตาถผดฺมทาสํ ๑
จตุณฺนเต อิตฺถ กปฺเป	ยํ ผลํ อทฺถิ ตทา
ทุกฺคํ นาริขานามิ	ผลทานสฺสํ ๑
กิตฺเตสา ฌาปิตา มยฺหํ	ภวา สพฺเพ สมฺมุตฺตา
นาโคว พนฺธํ เณตฺวา	จิหฺรามี อนาสโว ๑
สฺวาคํ วต เม อาสี	มม พุทฺธสฺส สํหิเก
ติสฺโส วิชฺชา อนุปฺปตฺตา	กตํ พุทฺธสฺส สํสํ ๑
ปฏิสัมภิตา จตฺสฺโส	วิโมกฺขามิ จ อฏฺฐิเม
ณพวิญญา สจฺฉิกตา	กตํ พุทฺธสฺส สํสํหิเก ๑

ปฐิสฺมภิทา จตฺตโส วิโมกฺขามิ จ อญฺฺจิเม
 ฌพณฺณนา ตฺจฺฉิกตา กตํ พุทฺธสฺส ตํสํนฺนํ ๑
 อิตฺถํ สํทํ ขายสฺมา นาติเกรผลทหายโก เถโร อิมํ คาถาโย อภาสิตฺตฺตาติ ๑
 นาติเกรผลทหายกตฺเถรสฺส อปทานั สมนฺตํ ๑

อุทฺทหานั

กณิการณํ ปตฺโต ๑ กาสุมาริ ตถาโฆ
 จารณฺติ มาตฺตฺตฺโต อชฺเชตาโมรเมว ๑ ๑
 ตาถํ ตถา นาติเกร คาถาโย คณิตามิห
 เขกํ คาสถํ โหติ อุนาธิกวิวชฺชิตํ ๑
 กณิการวคฺโค เทกปณฺณนาโส ๑

เทวปณฺณาโส ผลทายกวกุโโค

ปจฺมี กุรณฺชียผลทายกตฺเถวาทานํ (๕๐๐)

- [๓๐๓] มิคฺตุทฺโธ ปุเร อาสํ จิวเน จิวํ อหํ
 อทฺทสํ วิรชํ พุทฺธํ สพุพฺพมฺมาน ปารคฺคํ ฯ
 กุรณฺชียผลํ คยฺห พุทฺธเสฏฺฐสฺสทาสํ
 ปุณฺณกฺขเจตฺตสฺส ธีรสฺส ปสฺสนโน เสหิ ปาณินิ ฯ
 เขกคฺคิเส อิตฺถ กปฺเป ยํ ผลํ อทฺทํ ตทา
 ทฺตุคฺคิ นากิขานามิ ผลทานสฺสํทํ ผลํ ฯ
 กิเลสา ฌาบีตา มยฺหํ ภวา สพุเพ สมฺหตา
 นาโคว พนฺชนํ เณตฺวา จิหฺวามิ อนาสโว ฯ
 สุวาคคํ วต เม อาสิ มม พุทฺธสฺส สฺนฺติเก
 ทิสฺโส วิชฺชา อนุปฺปตฺตา กคฺคํ พุทฺธสฺส สาสนํ ฯ
 ปฏิสมฺภิตา จตฺตสฺส วิโมกฺขามิฯ อฏฺฐิเม
 นพฺปิณฺณา สจฺฉนิกตา กคฺคํ พุทฺธสฺส สาสนฺนฺติ ฯ
 อิตฺถํ สุกํ อายสฺมา กุรณฺชียผลทายโก เถโร อีมา คาทาโย อภาสิตฺถาติ ฯ
 กุรณฺชียผลทายกตฺเถวสฺส อปทานํ สมคฺคํ ฯ

หุติยัม ภีหุสฺสผลทหายกตฺเถวาทานัง (๕๐๒)

- [๓๐๒] สุกฺกณฺณวณฺณํ สมฺพุทฺธํ อาหุติํ ปฏิคฺคหํ
 รมิยํ ปฏิปชฺชนคํ ภีหุสฺสํ อททํ ผลํ ๑
 เอกณฺนุเต อิตฺโต กปฺเป ยํ ผลํ อททํ ตทา
 ทุคฺคํ นามิขานามิ ผลทานสฺสํ ผลํ ๑
 กิเลสา ฌามิตา มยฺหิ ภวา สพุเพ สมฺมุตทา
 นาคฺโค พนฺธนํ เณตฺวา วิหรามิ อนาสวํ ๑
 สฺวาคคํ วต เม อาสิ มม พุทฺธสฺส สันติเก
 คิสุสฺสํ วิชฺชา อนุปฺปตฺตา กตํ พุทฺธสฺสํ สาสนํ ๑
 ปฏิสมฺภิตา จตฺสฺสํ วิโมกฺขามิ จ อฏฺฐิเม
 ฉพฺปิณฺณวา สจฺฉนิกตา กตํ พุทฺธสฺสํ สาสนํ ๑
 อิตฺถํ สุกฺกํ อายสฺมา ภีหุสฺสผลทหายโก เถโร อิมา คาลาโย อภาสิคฺคฺคาติ ๑
 ภีหุสฺสผลทหายกตฺเถวาทานัง สมฺคตํ ๑

ตติยัม โภสมฺมพฺผลิตฺตฺเถวาทานัง (๕๐๓)

- [๓๐๓] กกุขํ วิถสฺสนคํ เทวเทวํ นราสกํ
 รมิยํ ปฏิปชฺชนคํ โภสมฺมพฺผททิตฺตฺเถวาทานัง ๑
 เอกคฺคิเส อิตฺโต กปฺเป ยํ ผลํ อททํ ตทา
 ทุคฺคํ นามิขานามิ ผลทานสฺสํ ผลํ ๑

กิตติธำ ฌามิตา มยหิ	ภวา สัพเพ สมุหตา
นาโคว พนฺธมํ เถตุวา	วิหรามิ อนาสโว ฯ
สุวาคคํ วต เม ธาสี	มม พุทฺธสฺส สันติเก
ติสฺโส วิจฺจา อนุปฺปตฺตา	กตํ พุทฺธสฺส ธาตมํ ฯ
ปฏิสัมภิตา จตฺโส	วิโมกฺขามิจฺจ อชฺชิเม
ถพฺปิยธวา สจฺฉิกิตฺตา	กตํ พุทฺธสฺส ธาตมฺมุตติ ฯ

อธิบดีฯ สุ่มฯ ขยายสุ่มฯ โทษสุ่มฯ พลตโย เหวโรวี อิมฯ คาคาโย โภภาสติดุภาติ ฯ
 โทษสุ่มฯ พลตโย เหวโรวี อิมฯ คาคาโย โภภาสติดุภาติ ฯ

๖๖ จตุตถิ เกตกปุปฺผียตฺตฺเถราปทานํ (๕๐๔)

[๓๐๔] วินตาทิยา ตีเร	วิหาสี ปุริสุตฺตโม
อทุทฺธํ วิวัชํ พุทฺธํ	เอกกฺคํ สุตฺตมาหิตํ ๑
มรฺคตฺตํ ปุพฺพํ	เกตกสฺส อหํ ตทา
ปตฺตํ นจิตฺโต สุมโน	พุทฺธเสฏฺฐสฺส ปุชฺชียํ ๑
เฮกนฺนํ อิตฺโต กปฺปเป	ยํ ปุพฺพํ อภิปุชฺชียํ
ทฺตํ นามิ	พุทฺธปุชฺชียํ ๑
กิตฺเตสา นามิ	ภวํ สพุเพ สมุทฺตา
นาโคว พนฺธนํ	วิหรามิ อนาสวํ ๑
สวาคํ วต เม อาสี	มม พุทฺธสฺส สมนฺติเก
ติสฺโส วิชชา อนุปปตฺตา	กตํ พุทฺธสฺส สํสํ ๑

ฉฐจํ อชฺชชฺนปฺปฎิยตฺถเวยราปทานํ (๕๐๖)

[๓๐๖] จนฺตภาคานํทํตีเร

อทฺตํ วิรชํ พุทฺธํ
 ปสฺสณจิตฺโต สุมโน
 คเหตฺวา อชฺชชฺนปฺปฎิ
 เตน กมฺเมเน สุกฺเตน
 ชหิตฺวา กิณฺนรํ เทหํ
 ฌตฺตํสทฺตํ เทวีนฺโท
 ทสฺสทฺตํ จกฺกตฺตํ
 ปเทสฺสชฺชํ วิปฺลํ
 สฺสชฺเชว วปฺบิํทํ วิชํ
 กุสฺสํ วิชฺชเต มยฺหํ
 ปุชฺชารโห อหํ ชชฺช
 กิเลสํ ฌาปิตฺวา มยฺหํ
 นาโคว พนฺธนํ เณตฺวา
 สฺสวาคํ วต เม อาสึ
 ติสฺสํ วิชฺชา อนุปฺปตฺตา
 ปฏิสมฺภิตา จตฺตํ
 นพวิญญา สจฺจิกตา

อโหสิ กิณฺนโร ตทา
 สยมํภํ อปราชิตํ ๑
 เวทชาโต กตฺตชฺชํ
 สยมํภํ อภิบุชฺชํ ๑
 เจตนาปณฺธิํ จ
 ตาวตฺตํ อคณฺณํ ๑
 เทวชฺชมการยํ
 มหารชฺชมการยํ ๑
 คณฺนาโต อสงฺขยํ
 สยมํภํ อโหสิ เม ๑
 ปพฺพชฺชํ อนคารยํ
 สกฺขยปฺตฺตํ สํสเน ๑
 ภาวํ สพฺเพ สมฺหตา
 วิหรามิ อนาสวํ ๑
 มม พุทฺธสฺส สันตฺติเก
 กตํ พุทฺธสฺส สํสณํ ๑
 วิโมกฺขามิ จ อฏฺฐิเม
 กตํ พุทฺธสฺส สํสณฺนํ ๑

อิตฺถํ สํกํ อายสฺมา อชฺฐนปฺปมฺปิโย เถโร อีมา คาทาโย อภาสิตฺถาติ ๑
อชฺฐนปฺปมฺปิยตฺถะรสฺส อปทานํ สํมตฺตํ ๑

สํมตฺตํ กุชฺชปฺปมฺปิยตฺถะราปทานํ (๕๐๗)

[๓๐๗] ทิมวณฺตสฺส อวิทฺฐเร อจฺจโต นาม ปพฺพโต
พฺพุโธ สุกฺกสฺสโน นาม วสฺนโต ปพฺพตฺตฺตเร ๑
ปฺปมฺปิ เหมวณฺตํ คยฺห เวหาสํ อคมาสํ
คตฺถกฺกทฺธาสี สมนฺพทฺธํ โอฆตฺติณฺณมนาสวํ ๑
ปฺปมฺปิ กุชฺชมาทาย สีเร กตฺถวานหนฺตทา
พฺพุทฺธสฺส อภิโรเปสํ สยมฺภุสฺส มเหสีโน ๑
เอกตฺตํ อิตฺโต กปฺเป ยํ ปฺปมฺปิปฺปชฺชํ
ทฺถคฺคํ นากิขานามิ พฺพุทฺธปฺปชฺชํ ฝลํ ๑
กิตฺเตสา ฌาปิตา มยฺหํ ภวา สพฺเพ สฺมุตฺตา
นาโคว พฺพุทฺธํ เณตฺวา วิหฺรามิ อนาสโว ๑
สฺวาคํ วต เม อาสี มม พฺพุทฺธสฺส สมนฺติเก
ติสฺโส วิชฺชา อนุปฺปตฺตา กตํ พฺพุทฺธสฺส สํสํ ๑
ปฺปมฺปิภิกฺขา จตฺตโส วิโมกฺขามิ อชฺชิเม
ฉพฺปิณฺณมา สจฺจณิกตา กตํ พฺพุทฺธสฺส สํสํนฺติ ๑
อิตฺถํ สํกํ อายสฺมา กุชฺชปฺปมฺปิโย เถโร อีมา คาทาโย อภาสิตฺถาติ ๑
กุชฺชปฺปมฺปิยตฺถะรสฺส อปทานํ สํมตฺตํ ๑

อภิชม ไชยสกลนภกตเถรปาตานี (๕๐๘)

[๓๐๘] มิคตฺตฺโธ ปุเร ฮาติ

๑๓๓๓ ๑๓๓๓ ๑๓๓๓

จุดสำคัญ ปกป้องคุณค่า

ចតុត្ថតិ មគ្គំ ធម្មំ

ໂພເຕ ຈິດຕໍ ປຣຳເທຕໍ

ศตถ จิตต์ ปสาเทตถา

ເອກຕໍ່ໄຕ ອີໂຕ ກປປ

บุคคล นามานามิ

กิเลส ฌาปนิตา มยห์

นาโคว พนชนิ เดตวา

๙๖๓๓๑๒๐๘

คิส์ไธ่ วิชา อนุปคตา

ปฐมิกิยา จตตโต

ฉพภิวนา ๙๙ฉกตา

อรรถาธิบาย วิวเน อหิ

ທົດສະນະປະກຸສົນ ၁

เทเส้นคํ์ อมคํ์ ปทํ์

สติโน โลกพณฺธุโน ฯ

ចតុស្សប្បវិទ្យាបុគ្គល

ဗုဒ္ဓဘိက္ခုနီ တရားစာ ဝိသုဒ္ဓိ

ຍໍ ສົມພມຕກິ ຕທາ

ໂພສ໌ໂພນນາຍົກ ພຣັ າ

ภวา ๙๗๗๗ ๙๗๗๗

วิหرامي อนาคตไว ฯ

มม พท๑๙๙๙ ๙๙๙๙๙๙

กตฺ พทชตฺตํ สํวตฺนํ ๗

วิโมกขานิชาล อภฺธจີເມ

กต. พทธสส. สำนนตติ ๖

อิตถํ สុทํ อายตฺมา ไชยสฺสเนทโก เถโร อิมា คากาโย อภาสิตฺกาคิ ฯ

ไฮดรอลิกเกอร์ส อปทานิ สมคคิ ฯ

นวนมฺ ๘ พุพฺผลทหายกตฺเถวาทานํ (๕๐๘)

[๓๐๘] วรฺโณ นาม นามเน	พฺรหฺมาหฺมโน มนฺตปารคฺ
ฉกฺขเตตฺวา ทสฺส ปุคฺคตานิ	วณฺมชฺโณคฺคิ ททา ๑
อสฺสํมํ สฺสคํ กตฺวา	สฺสํวิคฺคตํ มโนรมํ
ปณฺณสํถํ กวิตฺวาน	วสํมิ ปวเน อหํ ๑
ปทฺมุคฺคตโร โลกวิทฺ	อาหุคฺคํ ปฏิกฺคโต
มมฺหุทฺตวิคฺคาโม โส	อาคณฺณิ มม อสฺสํมํ ๑
ยวตฺตา วณฺณชฺมมฺหิ	โอภาโส วิปฺปโต อหุ
พฺพุทฺธสฺส อานุภาเว	ปชฺชติ ปวณํ ททา ๑
ทิสฺวาน ปาณฺนิหิริยํ	พฺพุทฺธเสวฺยสฺส ตาทิโน
ปคฺคตปฺปญฺญํ คเหตฺวาน	ฉเตน ปฺปญฺญํ อหํ ๑
อฺปคฺคตฺวาน สํมพฺพุทฺธิ	สทฺท ขาริมทาสํ
อนุคฺคปาย เม พฺพุทฺโธ	อิตํ วณฺมพฺพุทฺธิ ๑
ขาริภารํ คเหตฺวาน	ปจฺจโต เอหิ เม ทฺวํ
ปริภุทฺเตว สํชมฺมฺหิ	ปฺปณฺณํ ทว ภวิสฺสตี ๑
ปฺปญฺจนํ คเหตฺวาน	ภิกฺขุสํชมฺมสฺสทาสํ
คคฺคต จิตฺตํ ปสฺสาทฺเตว	คฺคตํ อฺปปชฺชํ ๑
คคฺคต ทิพฺเพหิ นจฺเจหิ	คฺคเตหิ วาทิเตหิ ๑
ปฺปณฺณกมฺมเนน สํยฺยโต	อนุโภมิ ยสํ อหํ ๑

ยํ ยํ โยนุปปชฺชามิ	เทวคฺคํ อถ มานุสํ
โกเค เม อุณฺดา นคฺคิ	ผลทานสุตฺติทํ ผลํ ๑
ยาวตา จตุโร ทํปา	สํสมุทฺทา สปปพฺพตา
ผลํ พุทฺธสุตฺตํ ทตฺตวาน	อิสุตฺตํ กาวรียํ อหํ ๑
ยาวตา เย ปกฺขิณคณา	อากาเส อุปคฺคนฺติ เจ
เตมี มํ วสฺสมนุเวณฺติ	ผลทานสุตฺติทํ ผลํ ๑
ยาวตา วณฺสณฺฑามฺหิ	ยกฺขา ภูตา จ รกฺขสา
กุมฺภณฺฑา ครุพา จามิ	ปาวริยํ อุเปณฺติ เม ๑
กุมฺมา โสณฺา มชฺฐวรา	ทํสา จ มกฺสา อุโก
เตมี มํ วสฺสมนุเวณฺติ	ผลทานสุตฺติทํ ผลํ ๑
สุปฺปณฺณา นาม สกฺกนา	ปกฺขิชาตา มหพฺพตา
เตมี มํ สฺวณํ ยนฺติ	ผลทานสุตฺติทํ ผลํ ๑
เยมี ทํฆายุกา นาคา	อิทฺธิมฺนุโต มหายสา
เตมี มํ วสฺสมนุเวณฺติ	ผลทานสุตฺติทํ ผลํ ๑
สํหา พุຍคฺชว จ ทํมี จ	อจฺจน โกกตฺรจฺจนกา
เตมี มํ วสฺสมนุเวณฺติ	ผลทานสุตฺติทํ ผลํ ๑
โอสฺสชิตฺติณฺวาสํ จ	เย จ อากาเสวาสิโน
สพฺเพ มํ สฺวณํ ยนฺติ	ผลทานสุตฺติทํ ผลํ ๑
สุทฺตทสํ สุนิปลํ	คฺคมฺภีรํ สุปฺกาสิตํ
มุสฺสยิตฺตวา วิหฺวามิ	ผลทานสุตฺติทํ ผลํ ๑

วิโมกฺเข อฏฺฐ สุตฺตติตฺวา	วิหฺรามี อนาสโว
ธาทาปี้ นิปโก จามิ	ผลทานสฺสํ ฅํ ๑
เย ผลฏฺฐา พุทฺธปฺปตฺตา	ชฺฉินโทสา มหายสา
อหํ อญฺญตโร เคสํ	ผลทานสฺสํ ฅํ ๑
อภิญญาปารมมํ คนฺตฺวา	สูกฺกมฺมฺเถน โจทิโต
สพฺพาสเว ปริณฺณาย	วิหฺรามี อนาสโว ๑
เตวิชฺชา อิทฺธิปฺปตฺตา ๑	พุทฺธปฺปตฺตา มหายสา
ทิพฺพโสถสฺมาปฺนฺนา	เคสํ อญฺญตโร อหํ ๑
สคฺคสฺสํ อิตฺถ กปฺเป	ยํ ฅํ อททํ ตทา
ทฺถคฺคํ นามิขานามิ	ผลทานสฺสํ ฅํ ๑
กิเลสา ฅามิตา มยฺหํ	ภวา สพฺเพ สฺมุหตา
นาโคว พนฺชนํ เณตฺวา	วิหฺรามี อนาสโว ๑
สฺวาคคํ วต เม อาสี	มม พุทฺธสฺสํ สํนฺติเก
ติสฺโส วิชฺชา อนฺนปฺปตฺตา	กคฺคํ พุทฺธสฺสํ สํสํ ๑
ปฏฺฐิสฺสํ ๑ สคฺคํ	วิโมกฺขามิฯ อฏฺฐิเม
ณภิญญา สจฺฉนิกตา	กคฺคํ พุทฺธสฺสํ สํสํ ๑

อิตฺถํ สฺกํ อายสฺมา สพฺพผลทนายโก เถโร อิมา คากาโย อภาสิตฺถาติ ๑
 สพฺพผลทนายกตุเกราปทานิ สํมคฺคํ ๑

ทสัมนิ ปทุมธาริยตุเถรอปทานิ (๕๒๐)

- [๓๑๐] หิมวณุตสัถส อวิทุเร โรมโส นาม ปพพุโต
 พุทฺธโชภิสัสมุภาโว นาม อพฺภูกกาเส วสึ ตทา ฯ
 ภวณา นิกุชมิตุวาน ปทุมํ ธาริยํ อหํ
 เขกาหํ ธาริยิตฺวาน ภวณํ ปุณฺรารกมํ ฯ
 เขกตํเส อโธ กปฺเป ยํ พุทฺธมภิปุชฺชํ
 ทุคฺคตํ นาริขานามิ พุทฺธปฺปชายิตํ ผลํ ฯ
 กิเตสสา ฌาบีตา มยหํ ภวา สพุเพ สมุหตา
 นาโคว พนฺธนํ เจตุวา วิหรามิ ธนาสโว ฯ
 สวาคตํ วต เม ธาสึ มม พุทฺธสัถส สันตฺติเก
 ติสโส วิชฺชา ธนุสฺสปฺปตา กตํ พุทฺธสัถส สํสํนํ ฯ
 ปฏฺฐิสัสมุภาวา จตฺตโส วิโมกฺขามิฯ อญฺชิเม
 ฉพฺปิณฺณวา สจฺฉนิกตา กตํ พุทฺธสัถส สํสํนนฺติ ฯ
 อิตฺถํ สุกํ ธายสฺมา ปทุมธาริโย เทโว อิมา คาถาโย ธมฺมาธิคฺคาติ ฯ
 ปทุมธาริยตุเถรสัถส อปทานิ สมนฺตํ ฯ

ชุทฺทุกานิ

- กฺุณฺธิยํ กบิฏฺฐจฺญา โกสุมํพํ อถ เกตกํ
 นาคปฺปฬชฺชุนฺณจเว กุญฺชิ ฆิสสณฺณโก ฯ

เถโร ๑ สพุพผลโท ตถา ปทุมขาริโอ
 อัสติ เจตฺเถ คาทาโย ติสฺโส คาทา ตทฺตฺตริ ๑
 ผลทายกวกฺโข เทวปณฺณาโส ๑

เตปณฺณาโส ตินทายกวกฺโข

ปจฺมํ ตินมฺมุจฺจิทายกฺตฺเถราปทานํ (๕๖๐)

[๓๓๓] หิมวณฺตสฺส อวิทุเร	ถมฺพโก นาม ปพฺพโต
ตตฺถเวว ติสฺโส สมฺพุทฺโธ	อพฺภอกาสมฺหิ จงฺกมิ ๑
มิตฺตฺพุทฺโธ ปุเร อาสํ	อธมฺมเว กานเน อหํ
ทิสฺวานาหํ เทวเทวํ	ตินมฺมุจฺจิมทาสมํ ๑
นิสฺสํทนฺตํ พุทฺธสฺส	ทตฺวา จิตฺตํ ปสาทยํ
สมฺพุทฺธํ อภิวาทิตฺวา	ปฏฺกามํ อุตฺตฺตฺรามฺพุ ๑
อจิรํ คตมตฺตํ มํ	มิตฺตราชา อเหจฺยิ
สํเหเน ขาฏิโต สมนฺโต	ตตฺถ กาลํ กโต อหํ ๑
อาสนฺนเน เม กตํ กมฺมํ	พุทฺธเสฏฺฐเจ อนาสเว
สุมฺมุโข สรวะโคว	เทวโลกํ อคณฺณหํ ๑
ยุโป ตตฺถ สฺโก อาสํ	ปฺปณฺณกมฺมาภินิมฺมิโต
สหัสฺสกณฺโฑ สตฺตฺตเลตฺเต	ธชาตุ หริตามโย ๑

ปภา นิทฺชาวเต ตสุตฺ	ตฺตฺวํสํ ชุคฺคโต
ชากินฺโน เทวคณฺณหิ	ชามิถิ กามกามิหิ ฯ
เทวโลกา จิตฺตฺวาน	สุกฺกมฺมฺเตน จิตฺโต
ชาคนฺตฺวาน มนฺตฺสฺสคฺคํ	ปคฺคโตมฺหิ ชาสวฺกฺขํ ฯ
จตุทฺตฺวา อิตฺถ กปฺเป	นิสฺสํกมฺกาสํ
ทฺตฺตํ นากิชาณามิ	คิณฺมุจฺเจ อิทํ ผลํ ฯ
กิตฺเตสา ฉาปิตฺตา มยฺหิ	ภวา สฺพเพ สฺมฺหตา
นาโคว พนฺธํ เณตฺวา	จิหฺรามี ชนาสฺสโว ฯ
สฺวากตํ วต เม ชาสิ	มม พุทฺธสุตฺตํ สํนฺติเก
ติสฺสํ วิชฺชา ชนฺนปฺปคฺคา	กตํ พุทฺธสุตฺตํ สํสํนํ ฯ
ปฏฺฐิสฺสํมฺภิกา จตฺสํ	วิโมกฺขณํจ ชฺชจฺเจ
ฉพฺปิณฺณวา สจฺฉนิกตา	กตํ พุทฺธสุตฺตํ สํสํนฺนํ ฯ

อิตฺถํ สฺกํ ชายสฺมา คิณฺมุจฺจิตฺตํโก เถโร อิมา คาลาโย อภาตฺตฺวาติ ฯ
 คิณฺมุจฺจิตฺตํกตฺเตรสฺสํ อปทานิ สํมคฺคํ ฯ

ทฺติยํ เวจฺจกทายกตฺเตรอปทานิ (๔๒๒)

[๓๓๒] วิปสฺสโน ภควโต	โลกเชฏฺฐสุตฺตํ คาทินโน
เชกํ เวจฺจํ มยา ทินฺนํ	ปสฺนฺเนน สฺปาณินา ฯ
ทฺตฺตฺยานํ ชสฺสยํ	ทฺตฺตฺยานํ สํมชฺฌนํ
เตน เวจฺจกทาเนน	ปคฺคโตมฺหิ ชาสวฺกฺขํ ฯ

เชกนวุเต อิตฺ กปฺเป	ยํ เวจฺจมทํ ททา
ทศฺศํ นวภิชานามิ	เวจฺจทานสฺสํ ฌตํ ๑
กิตฺเตสา ฌาบีตา มยฺหํ	ภวา สพุเพ สมหฺตา
นาโคว พนฺชนํ เณฺตุวา	จิหฺรามี อนาสโว ๑
สฺวาคํ วต เม ฮาสิ	มม พุทฺธสฺส สํนฺติเก
ติสฺโส วิชฺชา อนุปฺปตฺตา	กตํ พุทฺธสฺส สํสํ ๑
ปฏฺฐมภิกขา จตฺสโส	วิโมกฺขามิ อฏฺฐิเม
ฉพภิญฺญา สจฺฉิกขา	กตํ พุทฺธสฺส สํสํ ๑

อิตฺถํ สํ ฌายสฺมา เวจฺจกทหายโก เถโร อิมา คาถาโย อภาสิตฺถาติ ๑
 เวจฺจกทหายกตฺเถรสฺส อปทานํ สํมตฺตํ ๑

ทศิย์ สรรณคมนียตฺเถรอปทานํ (๕๒๓)

[๓๓๓] อารุขฺหมฺหิ ททา นาวํ	ภิกฺขุ จาซีวโก อหํ
นาวาย ภิชฺชมานาย	ภิกฺขุ เม สรรณํ อทา ๑
เอกคฺเค อิตฺ กปฺเป	ยํ โส เม สรรณํ อทา
ทศฺศํ นวภิชานามิ	สรรณคมเน ฌตํ ๑
กิตฺเตสา ฌาบีตา มยฺหํ	ภวา สพุเพ สมหฺตา
นาโคว พนฺชนํ เณฺตุวา	จิหฺรามี อนาสโว ๑
สฺวาคํ วต เม ฮาสิ	มม พุทฺธสฺส สํนฺติเก
ติสฺโส วิชฺชา อนุปฺปตฺตา	กตํ พุทฺธสฺส สํสํ ๑

เตน จิตฺตปฺปสาเทน	สัพฺพเต อภิวาทยี้
ธาลมฺพทณฺฑํ ทตฺวาน	ปฏกามิ อุตฺตรามุโข ๑
จตุณฺณเต อีโธ กปฺเป	ยํ ทณฺฑมททํ ตทา
ทุคฺคํ นวภิธานามิ	ทณฺฑาทานสฺสํ ๑
กิลเลสา ฉาปิตา มยฺหํ	ภวา สัพฺเพ สฺมุตฺตา
นาโคว พนฺธุํ เณตฺวา	วิหฺรามิ อนาสโว ๑
สฺวาคํ วต เม ธาสี	มม พุทฺธสฺส สันติเก
คิสุโส วิชฺชา อนุปฺปตฺตา	กตํ พุทฺธสฺส สํสํ ๑
ปฏิสมฺภิตา จตฺสุโส	วิโมกฺขาบีจ อฏฺฐิเม
ฉพฺภินฺนวา สจฺฉิกตา	กตํ พุทฺธสฺส สํสํ ๑

อิตฺถํ สํ อยยสฺมา ทณฺฑาทายโก เถโร อีมา คาลาโย อภาสิตฺตภาติ ๑

ทณฺฑาทายกตฺถเรสฺส อปทานํ สมตฺตํ ๑

เตวีสติมํ ภาณวารี ๑

สัจจกถาปิฎก ขุททกนิกายสัจจ อปทาน (๕๒๗)

[๓๓๗] มิตฺตฺวา ปุเร ธาสี	วิเวเน วิจรํ อหํ
อทฺถสํ วิรชํ พุทฺธํ	สพฺพทณฺฑมาน ปารกํ ๑
คตฺถํ มหาการุณิก	สพฺพสคฺคตฺติเต รเต
ปสฺสณฺณจิตฺโต สมน	เนตฺตปฺปณฺณํ อปฺปชยิ ๑

เชกคัเต อีโต กปะเป	ยัม ปุณฺณมภิปุชยัม
ทุคฺคํ นามิขานามิ	พุทฺธปุชายิทํ ผลํ ๑
กิตเตสา ฉาบีตา มยฺหํ	ภวา สพุเพ สมุหตา
นาโคว พนฺชนํ เจตฺตวา	จิหฺรามี อนาสโว ๑
สฺวากคํ วต เม อาสี	มม พุทฺธสฺส สันติเก
ติสฺโส วิชฺชา อนุปฺปตฺตา	กตํ พุทฺธสฺส สํสํนํ ๑
ปฏิสมฺภิตา จตฺสโส	วิโมกฺขามิฯ อฏฺฐิเม
ฉพฺภินฺนวา สจฺฉนิกตา	กตํ พุทฺธสฺส สํสํนนฺติ ๑

อิตฺถํ สฺกํ อายสฺมา คิรีเนตปุชโก เถโร อีมา คาถาโย อภาสิตฺถาติ ๑

คิรีเนตปุชกตฺเถรสฺส อปทานัม สมฺบุดฺธํ ๑

อฏฺฐสฺมัม โฟธิสฺสมชฺชกตฺเถราปทานัม (๕๒๘)

[๑๓๘] อหํ ปุเร โฟธิปฺตํ	อชฺชณฺติ เจตียงฺคณ
คํ กเหตุวาน ฉทฺทเทสํ	อถภํ วีสํติ คฺคณ ๑
คตฺสํ กมฺมสฺสํ เตเชน	สํสํรนฺโต ภวามเว
ทฺเว ภเว สํสํรามิ	เทวตฺเต จาบี มานุเส ๑
เทวโลกา จิตฺตวาน	ชากนฺตฺวา มานุสํ ภวํ
ทฺเว กุเต ปชายามิ	ชตฺติเย จาบี พุราหฺมณ ๑
อจฺจปจฺจกตฺสฺมฺปนฺโน	อาโรหปรีณาหวา
อภินฺโน สฺจ โหมิ	สฺมฺปนฺนณฺโก อณฺณโก ๑

កេវលោកេ មនុស្សេ វា	ឆាតោ វា យតុក កតុកិ
រាវេ ឥវុណុណុណោ ។	ឧត្តតតុកកក្កប្បិមោ ។
មុតុ មតុត្ថា ឥតិក្កា	ឥតុត្ថា ឥតុត្ថារិកា
កិ មេ ឥតុត្ថា តិកិ	តិកិបតុតេ ឥតុត្ថតិកិ ។
យតោ កុតិកិ កត្ថុ	ឥត្ថវេ ឥតុត្ថាកតេ
ន តិមុតិ រតិឥត្ថ	វិបាហោ បតុត្ថតុតិកិ ។
ឧត្ថតេ វាតាតបេ តត្ថ	ឧត្ថតិកាបេន វា បេ
កតុតេ ឥតា ម មុត្ថត្ថ	វិបាហោ បតុត្ថតុតិកិ ។
កុត្ថុ កត្ថតោ កិកាតោ ។	តិកា មីតា តា
ន តិកិ កាបេ តតុ ។	វិបាហោ បតុត្ថតុតិកិ ។
ចប្បក្កិ កុត្ថតត្ថ	តិកុត្ថតិ រាវាវេ
តិកា ម តិកិ កាយត្ថ	វិបាហោ បតុត្ថតុតិកិ ។
ចប្បក្កិ កុត្ថតត្ថ	តិកុត្ថតិ រាវាវេ
ន តិកិ កិក្កតា មីតា	វិបាហោ បតុត្ថតុតិកិ ។
ចប្បក្កិ កុត្ថតត្ថ	តិកុត្ថតិ រាវាវេ
តិក្កតា ម រាវាវេ	វិបាហោ បតុត្ថតុតិកិ ។
ចប្បក្កិ កុត្ថតត្ថ	តិកុត្ថតិ រាវាវេ
តិក្កតា រាវាវេ	វិបាហោ បតុត្ថតុតិកិ ។
ចប្បក្កិ កុត្ថតត្ថ	តិកុត្ថតិ រាវាវេ
តិក្កតា រាវាវេ	ន តិកិ តុតា រាវាវេ ។

อปรมฺมี คุณฺณตฺตํ	นิพฺพุตฺตติ ภาวภาเว
ทาสี ทาสา อญฺจรา	โหนฺติ จิตฺตานํวตฺตกา ฯ
ยมฺหิ อายุปฺปมาณมฺหิ	ชายนฺเต มานุสํ ภาเว
ตโต น หายนฺเต อายุ	ติฏฺฐนฺเต ยาวตายนฺติ ฯ
อพฺภนฺตฺวา ฯ พาหิรา	เนคมมา ฯ สํวฺยฺจกา
อนฺยุตฺตา โหนฺติ สํพฺเพ	วฺตุทฺธิกา มา สฺวฺจิจฺจกา ฯ
โกสฺวา ยสฺวา โหมิ	สีริมา ฌาติปฺภวฺวา
อเวโร คตฺตํนฺตาโส	ภาวนํ สํพฺพทา ภาเว ฯ
เทวา มนุสฺสํ อสฺสุรา	คณฺธพฺพา ยกฺขรฺกฺขสฺสา
สํพฺเพ เต ปรีรฺกฺขนฺติ	ภาเว สํสฺวโต สทา ฯ
เทวโลเก มนุสฺสํ วา	อนฺุโกตฺวา อฺุโก ยสฺ
อวสฺสเน ฯ นิพฺพานํ	สีวํ ปตฺโต อนฺุตฺตํ ฯ
สํพฺพุตฺตมฺหิ ติตฺตฺวาน	โพธิํ วา ตตฺตํ สํตฺตฺโน
โย ปุณฺณํ ปสฺเว โปโส	ตตฺตํ กิ นาม ทฺตฺตํ ฯ
มคฺเค ฌเต ฯ อากเม	ฌานาภินฺวาคฺคณฺตํ ฯ
อณฺเณสํ อธิโก หุตฺวา	นิพฺพายติ อนาสโว ฯ
ปุเรหิ โพธิยา ปตฺติ	นทฺเทตฺวา หฏฺฐํมานโส
อิเมหิ วจฺสํคฺเคหิ	สํมจฺจํ โหมิ สํพฺพทา ฯ
กิตฺเตสา ฌาณิตฺวา มยฺหิ	ภาวา สํพฺเพ สํมุตฺตา
นาโคว พนฺชนํ เณตฺวา	วิหฺรามิ อนาสโว ฯ

สุวาคํ วต เม อาสี มม พุทฺธสุตฺตํ สันนฺติเก
 คิสุโส วิชฺชา อานุปฺปตฺตา กตํ พุทฺธสุตฺตํ ตํสํ ๑
 ปฏิสัมภิตา จตฺตโส วิโมกฺขาปิจฺจ อฏฺฐิเม
 นพภินฺวา ตจฺฉิกฺกตา กตํ พุทฺธสุตฺตํ ตํสํนฺนฺติ ๑
 อิตฺถํ สุทํ อายสฺมา โฬธิสฺมมฺชฺชโก เถโร อีมา คากาโย อภาสีคฺคฺคาติ ๑
 โฬธิสฺมมฺชฺชกตฺเตรสฺส อปทานํ สํมคฺคํ ๑

นวมํ อามณฺฑลํผลทายกตฺเตรอปทานํ (๕๒๘)

[๓๓๘] ปทุมุตฺโตโร นาม สีโน ตํพุทฺธมฺมาน ปารคฺค
 วุฏฺฐหิตฺวา สมาริมฺหา จงฺกมิ โลกนายโก ๑
 ชาริภารํ คเหตุวาน อารนฺโธ ผลํ ตทา
 อทฺทสํ วิรชํ พุทฺธํ จงฺกมณฺฑิ มหามุณี ๑
 ปถนฺนจิตฺโต สุมโน สีเว กตฺวาน อณฺชติ
 สํพุทฺธํ อภิวาทิตฺวา อามณฺฑลํททํ ผลํ ๑
 สตฺตสฺสสฺสํ อิตฺโต กปฺเป ยํ ผลํ อทฺทํ ตทา
 ทุคฺคํ นาริชานามิ อามณฺฑลํสฺสํ อิทํ ผลํ ๑
 กิเลสา ฉาปิตา มยฺหํ ภวา ตํพุทฺธํ สํมุตฺตา
 นาโคว พนฺธนํ เณตฺวา วิหรามิ อนาสโว ๑
 สุวาคํ วต เม อาสี มม พุทฺธสุตฺตํ สันนฺติเก
 คิสุโส วิชฺชา อานุปฺปตฺตา กตํ พุทฺธสุตฺตํ ตํสํ ๑

วิธฐุชกนุทวณ

หัตถุชกนุทวิโคโส

ทิสฺวา เทวาทิเทวณ

ปฬายานปฏเณ โภเค

เอว ปฬุพพิโตวาท

อโหส ฆมมกติก

มหาปริตสมชฺเณ

วณฺณย ฆมมวณฺณส

เอส ฐิณาสโว พุทฺโธ

สพฺพกมฺมกฺขย ปตฺโต

เอส โส ภควา พุทฺโธ

สเทวสฺส โลกสฺส

ทณฺโต ทเมตา สณฺโต ฯ

นิพฺพาเปตา ฯ อสฺสสฺสโต

วโร สฺวโร ฯ จิกฺกณฺโต

วิชิตาวิ วิชิโต ฯ

อเนนฺโส อจฺโถ ฐิโร

โชรยฺโห อุตฺโต นาโค

วิราโค วิมฺโถ พุทฺธมา

อชฺชิตฺโต ฯ วิสฺสโต ฯ

กรวิธสฺมสฺส

วิณฺญาเนนฺตํ มหาชนํ ฯ

สฺสฺวา ฯ มชฺฐํ ส

ปฬุพฺพิ อนุคารยิ ฯ

น จิเรน พหุสฺสโต

วิจิตฺตปฏิภาณวา ฯ

สฺสฺสฺสโนว ปุณฺณปุณ

วณฺณํ วณฺณวิสฺสโร ฯ

อนิโฆ ฆินฺนสฺสโต

วิมฺมฺมโต อปฺปติชฺเณ

เอส สฺสโห อนุตฺตโร ฯ

พฺรหฺมจกฺกํ ปวตฺตโก

สเมตา นิพฺพุโต อิติ

อสฺสฺสเสตา มหาชนํ ฯ

ปณฺโณ การุณฺโณ วส

อปปคพฺโภ อนุตฺตโร ฯ

อโมโห อสโม มุณี

สฺสโห สกฺโก ครุสฺสํ ฯ

วาทิสฺสโร รณฺณชฺโห

อสโม อุตฺโต สฺสจि ฯ

พฺราหฺมณฺ ํ สมนฺ ํ นาโก	ภิสฺสโก สกฺกสฺสชฺชฺโค
โยโซ พุทฺธโซ สุตฺตาสฺสโค	อจฺโถ มุทฺติโค สฺสโค ๑
กตฺตทฺนฺตา วทฺตฺตา ๑	กตฺตฺตา เนตา ปกาธิตา
สํมุปทิสฺสิดา เสตฺตฺตา ๑	เจตฺตฺตา โสตา ปสฺสิดา ๑
อวิโถ ๑ วิสฺสโถ ๑	อนฺโธ อกถํกถํ
อเนโซ วิวโร ชฺชฺตฺตา	คณฺชา วทฺตฺตา ปกาธิตา ๑
ตาเรตา อตฺตกาทเรตา	กาเรตา สํมุปทาวริตา
ปาเปตา สหิตา หนฺตฺตา	ตาวีตา ๑ วิสฺสิดา ๑
สจฺจจฺจุจฺจิโค สมนฺโธ	อสฺสหาโย ทยาถโย
อจฺจเจรมนฺโค อกฺโข	กตาวํ อธิสฺสํ สกฺกตฺโม ๑
นิติณฺณกฺโข นิมนฺมาโน	อปปเมยโย อนฺนปโม
สพฺพวากฺยปภาตฺติโค	สพฺพเมยฺยนิติโค ชิโน ๑
สตรํสํวเร ทศมฺ	ปสาโท อมตาวโห
ตศฺมา พุทฺธเช ๑ ชมฺเม ๑	สงฺฆเ ชทฺธชา มหตฺตฺติกา ๑
คุณฺเห อวมาทํหิ	ติโลกสฺสรณฺคุตฺตมํ
วณฺณณฺโค ปริสฺมชฺชฺเน	กถํ ชมฺมกถํ อหํ ๑
คโค จฺจโคทํ คุตฺติเต	อนฺนโกตฺวา มหาสฺสํ
คโค จฺจโค มนฺตฺสเสตฺ	ชาโค โหมิ สุกนฺชฺชฺโก ๑
นิสฺสาโส มุชฺชนฺโซ ๑	เทหคณฺโซ ตเถว เม
โส ๑ คณฺโซว สคคํ	สพฺพคณฺโซว โหติ เม ๑

มุชคนุโธ สทา มยหิ
 อติคนุโต สทา วาติ
 คุณตถวสฤต สพุพนตํ
 เขกคฺคมนธสา สพุเพ
 คุณํ พุทฺธสฤต วตฺวาน
 สจฺจิตโต โหมิ สพุพตถ
 ยสสฺส สจฺจิต กนฺโต
 วตฺตา อปริภฺโต ฯ
 ชีเณ ปาสฺสึ นิพฺพานํ
 เคตํ เหตุํ ปวทฺธามิ
 สนฺตํ ยสํ ภคฺวโต
 ยตถ ยตถุปปนฺโนมี
 ทฺวชฺชสฺสณฺตกัรํ พุทฺธํ
 วณฺณยํ สจฺจิต อาสึ
 คุณํ วทฺนฺโต พุทฺธสฤต
 สกนฺติ ปรงฺกนฺติ ฯ
 ชีโน โย ติตฺถิกาทิณฺโณ
 คุณํ วทฺนฺโต โถเมสึ
 มียฺงการี ชนสฺสํมี
 สรทฺว สสงฺโกทํ

ปทุมบุปฺปตจฺมปโก
 สรีโร ฯ ตเถว เม ฯ
 ฌณฺตํ ปรมพฺพตํ
 ภาสิตสฤต สฺจนฺนํ เม ฯ
 หิตายนํ สฺชวาทํ
 สจฺจโฆ อีรสฺมาสฺสโต ฯ
 ชฺฐิมา มียทสฺสโน
 นิทฺโตโส ปณฺณว ติลา ฯ
 สฤทํ พุทฺธภคฺคินิ
 ตํ สฺจนฺนํ ยถาตถํ ฯ
 วิจิณา อภิวาทยํ
 ยสสฺส เตน โหเมทํ ฯ
 ชมฺมํ สนฺตํ อสงฺขตํ
 สตฺตทานํ สจฺจิต ตโต ฯ
 พุทฺธมิตฺติสฺมายฺสโต
 อาสึ เตน ฯ กนฺติมา ฯ
 อภิกุญฺย กุตฺติคฺคิเย
 นાયกํ ชฺฐิมา ตโต ฯ
 สมนุพฺพุทฺธสฤต คุณํ วทํ
 เคนาสึ มียทสฺสโน ฯ

ยถาสตฺยติวเสนาหิ	ตฺตพฺพวาทาหิ สฺนฺถวํ
สฺยคตํ เตน วรฺกํโส	วิจิตฺตปฏฺฐิภาณวา ๑
เย พาดธา วิมตฺติ ปตฺตตา	ปรีโณนฺติ มหามฺุณิ
นิคฺคหิตํ เต สฺมมเมน	ปรีณฺเตน เตนหํ ๑
พฺพุทฺทวณฺณเนหิ สฺยคฺคตานิ	กิลเลเส อปฺเพเสหํ
นิคฺคกิลเลสมโน โหมิ	ตสฺส กมฺมสฺส วาหสา ๑
โสตนํ พฺพุทฺทมฺสนิ	พฺพุทฺธานุสฺสติเทสโก
เตนามีจาสํ สบฺบปณฺโณ	นิปฺปนฺตฺตวิปสฺสโก ๑
ตฺตพฺพาสวปริกฺขโณ	ติณฺณสงฺสสารสาครโร
วสํ จ อนฺุปาทาโน	ปาปฺปณิสฺสํมามิ นิพฺพุตํ ๑
อิมสฺมึเยว กปฺปสฺมึ	ยมํ สฺนฺถวํ สฺนํ
ทฺตคฺคํ นากิขานามิ	พฺพุทฺธปฺปายิตํ ผลํ ๑
กิลเลสา ฌาปิตา มยฺหิ	ภวา ตฺตพฺเพ สฺมฺมุตฺตา
นาโคว พนฺชนํ เณตฺตวา	วิหรามิ อนาสวโร ๑
สฺยวาคํ วต เม อาสิ	มม พฺพุทฺธสฺส สฺนฺติเก
ติสฺโส วิชฺชา อนฺุปฺปตฺตตา	กตํ พฺพุทฺธสฺส สํสํ ๑
ปฏฺฐิสฺมฺภิทา จตฺโส	วิโมกฺขามิ จ อฏฺฐิเม
ฉพฺปิณฺณวา สฺยจฺฉิกิตา	กตํ พฺพุทฺธสฺส สํสํนฺนฺติ ๑
อิตฺถํ สฺยํ อายสฺมา สฺยคฺคฺโข เถโร	อิมา คาถาโย อภาสิตฺตภาติ ๑
สฺยคฺคฺชตฺเตรสฺส อปทานํ สฺมตฺตํ ๑	

จตุปณฺณาสโม กจฺจายนวกุโธ

ปจฺมี มหากจฺจายนตฺเถราปทานํ (๕๓๑)

[๓๒๓] ปทุมุตฺตโร นาม ชีโน	อนนฺโช อชิตณฺชิโน
สฺตตฺสหฺสฺเส กปฺปานํ	อิโต อปฺปชฺชิ นายโก ๑
วีโร กมตปฺตตฺกฺโข	สฺตงฺกวมิตานโน
กณฺจนตจฺสงฺกาโส	รวิทิตฺติสฺมปฺปโก ๑
สฺตตฺตเนตฺตมโนหรี	วรตกฺขณภูตฺโต
สฺพพวากฺยปภาตฺโต	มนุชฺชามรตฺกโก ๑
สฺมพฺพุทฺโธ โพชฺยังฺ สฺตเต	วาติโห มจฺจุตฺตโร
กรุณฺณาทุสฺสํตาโน	ปริสํสํ วิสํวโร ๑
เทเสติ มจฺจุ ชมฺมุ	จตุสฺสจฺจุปสฺสํ
นิมฺมุเค โมหปฺงกฺมฺหิ	สฺมทฺชวติ ปาณินโน ๑
ตทา เอกจโร หุตฺวา	ตาปโส หิมวาทโย
นภสฺมา มานุสฺสํ โถกํ	คจฺจณฺโโต ชินมทฺทสฺ ๑
อฺเปจฺจ สํนฺติกํ ตสฺส	อสฺสํโส สฺมมเทสํ
วณฺณยณฺตสฺส ชีวสฺส	สํวทสฺส มหาคฺคณํ ๑
สํชิตฺเตน มยา วุตฺตํ	จิตฺตาเรน ปภาสํ
ปวิสํ มณฺจ โดเสติ	ยถา กจฺจายโน อโย ๑

นาหิ เหวมิเชกฺขจํ	อณฺณํ ปัสสํสามิ สํวกํ
ตสฺมา ตทฺศุเค เอตฺสโค	เขวํ ชาเรถ ภิกฺขโว ๑
ตทาหิ วิมฺหิโต หุตฺวา	วากุญฺํ สุตฺวา มโนรมํ
หิมวณฺตํ คมิตฺวาน	อาหิตฺวา ปุပ္ฺผผลฺลวญฺํ ๑
ปุเชตฺวา โลกสฺรณํ	คํ ชานํ อภิปตฺถยํ
ตทา มมาสยํ จตฺวา	พฺยาภาสี สฺรณนาถโย ๑
ปัสสํเตคํ อิตฺถิ	นิตฺตุนฺตกนกกตฺตจํ
อฺทฺทคฺคโถมมานถํ	อจถํ ปณฺชติ จิตํ ๑
หาถํ สุปฺปณฺณนยํ	พฺทฺชวณฺณกตาสยํ
ชมฺมุขํ อฺคฺคททฺยํ	อมตาสิตฺตตฺถนฺนิภํ ๑
กจฺจานสฺสํ กุณฺํ สุตฺวา	คํ ชานํ ปตฺถยํ จิโต
อนาคคมฺหิ อทฺธานเ	โคตมสฺสํ มหามุเน ๑
ตสฺสํ ชมฺเมตฺส ทายาโท	โอรสํ ชมฺมณิมฺมิโต
กจฺจาโน นาม นามเ	เหตฺสฺสติ สฺตฺตฺตฺตฺตวโก ๑
พหุสฺสโต มหาณานิ	อธิปฺปายวิทฺฐ มฺหิ
ปาปฺปณิสฺสฺสติ คํ ชานํ	ยถายํ พฺยากโต มยา ๑
สฺสทสฺสสฺส อิตฺโต กปฺเป	ยํ กมฺมุสมกฺริ ตทา
ทฺทคฺคํ นากิขานามิ	พฺทฺชปฺปชายิทํ ผลํ ๑
ทฺทเว ภเว สฺสํรามิ	เทวตฺเต อถ มานุเส
อณฺณํ คคํ น ชานามิ	พฺทฺชปฺปชายิทํ ผลํ ๑

ทุเว กุเต ปชานามิ	ชตุติเย จามิ พุราหุมน
นีเจ กุเต น ชายามิ	พุทฺธบุชชยิทํ ผลํ ฯ
ปจฺฉิเม จ ภเว ชาโต	อชฺชเชนียํ ปุเร รเม
ปชฺชิสฺสสฺส สจฺจนฺตสฺส	ปุโรหิตนุชาตินิ ฯ
ปฺปฺโต ติมิตฺตจฺจนฺตสฺส	นิปฺปฺโน เวทปารคฺค
มาตา จ จนฺทนปฺปมา	กรุจฺจโนหิ วรุตฺตโจ ฯ
วิมฺสํนตฺถํ พุทฺธสฺส	ภุมฺปิปาเถน เปตฺติโต
ทิสฺวา โมกฺขปฺปทวารํ	นายกํ คุณสฺสณฺญํ ฯ
สฺสฺสฺวาน วิมตฺตํ วากฺยํ	คตฺติปจฺจกฺกวิโสธนํ
ปฺปาปฺณิ อมตํ สํนตํ	เสสฺสํหิ สห สํคตฺติ ฯ
อชฺชิปฺปายวิทฺธู ชาโต	สฺสฺสคตสฺส มหาเมเต
จฺมฺปิโต เขตฺตทคฺเค จ	สฺสํมิตฺถมโนรโก ฯ
กิลลสา ฌามิตา มยฺหํ	ภวา สพฺเพ สํมูหตา
นาโคว พนฺชนํ เณตฺวา	วิหฺรามิ อนาสโว ฯ
สฺสฺสวาคํ วต เม อาสิ	มม พุทฺธสฺส สํนตฺติเก
คิสุโส วิชฺชา อนุปฺปคฺตา	กตํ พุทฺธสฺส สํสํนํ ฯ
ปฏิสํมฺภิตา จตฺตโส	วิโมกฺขจฺมฺปิจ อชฺชจฺม
นพฺพิณฺณวา สจฺฉนิกตา	กตํ พุทฺธสฺส สํสํนนฺติ ฯ
อิตฺถํ สฺสํ อายสฺมา มหากรุจฺจโย เถโร อิมา คาถาโย อภาสิคฺคฺคาติ ฯ	
มหากรุจฺจยนตฺเถรสฺส อปทาน์ สํมคฺคํ ฯ	

ทุติยं วกฺกถิตฺตฺเถวาทานํ (๕๓๒)

[๓๒๒] อโธ สดสฺสสฺสุมฺหิ	กปฺเป อปฺปชฺชิ นายโก
อโนมนนาโม อมิโต	นาเมน ปทุมุตฺตโร ๑
ปทุมมาการวทโน	ปทุมามตฺตํจฺฉิ
โถเกนานุปตฺติโต ๑	โตเยน ปทุมํ ยถา ๑
ชฺโร ปทุมปตฺตกฺโข	กนฺโต ๑ ปทุมํ ยถา
ปทุมุตฺตรคณฺโธ ๑	ตสฺมา โส ปทุมุตฺตโร ๑
โถกเชฏฺโฐ ๑ นิมฺมานิ	อนฺธานํ นยฺหฺนฺปิโม
สฺนฺตเวโส คุณฺนิชิ	กรุณามตฺติสาครโร ๑
ส กทามิ มหาจฺจิโร	พฺรหฺมาสุรารุจฺฉิโต
สเทวมนุชากิณฺเณ	ชนมสฺสเม ชนฺตฺตโม ๑
วทเนน สฺตฺกนฺเรน	มชฺเรน สฺตฺเตน ๑
รณฺชยํ ปริตํ สพฺพิ	สฺนฺตฺติ สํวกํ สกํ ๑
สทฺธชามฺพุโต สุมฺติ	มม ทสฺสํสํสาถโย
นตฺติ เอตาทิสํ อญฺโณ	ยถายํ ภิกฺขุ วกฺกถิ ๑
ตทาทํ หิंसวตฺติยา	นคเร พฺรหฺมณฺสฺสฺสฺตรโ
หุตฺวา สฺตฺวา ๑ ตํ วากฺยํ	ตณฺหํ อภิโรจยิ ๑
สํสาวกนฺตํ วิมตํ	นิมนฺเตตฺวา ตถาคตํ
สตฺตาทํ โกชยิตฺวาน	ทสฺสํเสหิ ฉาทยิ ตทา ๑

นิปจฺจ ธีรธํ คตฺถ	อนนตฺตุนธํคเว
นิมฺมฺโค ปิตฺตมฺปนฺโน	อิมํ วจฺนมพฺรจฺจิ ๑
โย โส ตยา สฺนฺตวิโต	อิชฺ สทฺธฺชาธิมฺมฺโค อีสิ
ภิกฺขุ สทฺธฺชาวคํ อคฺโค	ตาทิโสหํ มหามฺนิ ๑
เขวํ วุตฺเต มหาวโร	อนาวรณทสฺสโน
อิมํ วากฺยํ อุตฺตริย	ปริธาย มหามฺนิ ๑
ปสฺสเถกํ มาณวกํ	ปิตมฺนฺจฺนิวาสนํ
เหมยณฺโณปจิตฺตํ	ชนเนตฺตมโนหรี ๑
เอโส อนาคตทฺธาเน	โคตมสฺส มहेสีโน
อคฺโค สทฺธฺชาธิมฺมฺตานํ	ธาวโกยํ ภวิสฺสติ ๑
เทวภูโต มนุสฺโส วา	สพฺพสฺนตาปวชฺชิโต
สพฺพโลกปริพฺพยุโ	สฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺส
สทฺสทสฺสํ อิตฺโต กปฺเป	โองฺกาทกฺกตสฺมฺภโว
โคตโม นาม นามเณ	สทฺธา โถเก ภวิสฺสติ ๑
คตฺถ ชมฺเมสฺส ทายาโท	โอรโส ชมฺมนิมฺมิโต
วฤกตฺติ นาม นามเณ	เหสฺสติ สทฺธฺธฺธฺธฺธฺธ
เตน กมฺมวิเสสํ	เจตนาปณฺธิชฺชิ ๑
ชฺหิตฺวา มานุสํ เทหํ	ตาวคฺคํ อคณฺณหํ ๑
สพฺพตฺถ สฺสฺสฺสฺสฺสฺส	สํสรฺนฺโต ภวาทเว
ธาวคฺคิยํ ปุเร ชาโต	กฺกเต อณฺณตเว อหํ ๑

โนนิตํ สุตฺมาถํ มํ	จิตํ ปถฺจวโกมิตํ
มาตา ชุตฺตานสฺสยํ	มีสาจภยตฺตชฺชิตา ฯ
ปาทมฺเฐ มเหสีสุตฺ	สฺยาเปสี ทินฺมานสา
อิมํ ททามิ เต นาท	สฺรณํ โหหิ นายก ฯ
ตทหา ปฏิกุคฺคิ โส มํ	ภิกฺขานํ สฺรโณ มุนิ
ชาตินา จกฺกฏฺเฐ	มุกฺโกมตฺตปาณินา ฯ
ตทหา ปฏฺฐิ ชาโตหํ	ชฺรกฺเขยฺเยน รกฺขิตो
สพฺพพฺยาธิวินมฺมุโต	สุเขน ปริวฺตุตฺติโต ฯ
สุคฺเคน วินาฏฺโถ	ชุกฺกณฺชามิ มุหฺตฺตกํ
ชาติยา สุตฺตวสุโสหํ	ปพฺพชฺชํ อนคาริยํ ฯ
สพฺพปารมิตฺตมฺภุตํ	นัตถกฺขินยนํ วรํ
รูปํ สพฺพํ สุภากิณฺณํ	ชฺตติโต วิหฺรณฺทํ ฯ
พฺพุชฺชรูปฺปติํ ฌตฺวา	ตทหา โยวทิ มํ ชฺชีโน
อถํ วกฺกตฺติ กิํ รูปे	รมเส ปาถนนฺนํเต ฯ
โย หิ ปสฺสตี สทฺธมฺมํ	โส มํ ปสฺสตี ปณฺนํโต
อปสฺสตฺมาโน สทฺธมฺมํ	มํ ปสฺสตี น ปสฺสตี ฯ
อนนฺตาทฺถนํว กาโย	วิสฺสวฺกฺขสฺสมฺโป
อวาโส สพฺพโรคาณํ	ปฺปญฺโซ ทฺวขฺสสฺส เกวโต ฯ
นิพฺพินฺนํว ตโต รูปे	ชฺนุชานํ ชุทฺทพฺพชฺ
ปสฺสตี สพฺพกิเลสาณํ	สุเขนนฺตํ คมิตฺตํติ ฯ

เชวี่ เตนานุสัฏโงหิ	นายเกณ หิเตสันา
คิซุณญั สมารุญห	ณายามิ คิริกนุทเร ๑
จีโต ปพุพตปาทมุหิ	อสุสัสยั มหามุหิ
วฤกถิติ ซินาโวจ	คั สุตุวา มุทิตอ อหิ ๑
ปฤชนุทิ สัตตปพภาเว	อเนกสทโปริเส
ตทา พุทฺธานุภาเวณ	สุเขเนว มหิ คโต ๑
ปุนามิ ชมมึ เทเสติ	ชนุชานั อุกยพพยั
ตมหิ ชมมมณฺเวย	อรหตุคั อปาปฺณิ ๑
สุมหาปฺริสสมชฺเณ	ตทา มั จรณนุทโก
อตุคั สทฺธราชิมุตฺตานั	ปณฺเวยาเปติ มหามติ ๑
สคสหัสเส อิตอ กปฺเป	ยั กมฺมมกฺริ ตทา
ทุกคคั นากิขานามิ	พุทฺธปฺปายิติ ฌถิ ๑
กิตเสสา ณามิศา มยฺหิ	ภวา สพฺเพ สมุททา
นาโคว พนฺธนั เณตุวา	จิหฺรามี อนาสโว ๑
สวาคคั วต เม อาสิ	มม พุทฺธสฺส สนฺติเก
ติสฺโส วิชฺชา อนุปฺปตฺตา	กคั พุทฺธสฺส สาสันนั ๑
ปฏิสมฺภิตา จตฺสฺโส	วิโมกฺขามิจ อฏฺฐิเม
ณพภินฺเวยา สจฺฉิกตา	กคั พุทฺธสฺส สาสันนุติ ๑
อิตถิ สุตฺถิ อายสฺมา วฤกถิ เถโร	อิมา คาทาโย อภาสิตุถาติ ๑
วฤกถิตุเถรสฺส อปทานั สมตฺถิ ๑	

ตติยํ มหากปฺป็นตฺตเถวาทานํ (๕๓๓)

[๓๒๓] ปทุมุตฺตโร นาม ชีโน	สัพพชฺรมฺมาน ปารคฺค
อุทฺติโต อชตาทาเส	รวีว สรทมฺพเร ฯ
วจนาภาย โฟเรติ	เวเนยฺยปทุมานิ โส
กิตฺตํปงฺกํ โสเสติ	มตีวสฺสํทํ นายโก ฯ
ติตฺถิยานํ ยเส หนฺติ	วชิรตา ยถา รวี
สัพพตฺถ สมฺปกาเสติ	รตฺติณฺทิวํ ทิวากโร ฯ
คฺคณานํ อายตฺตฺวโต	รตนานํว สํคโร
ปชฺชนโนรว ภูตานํ	ชฺมมเมเชน วสุตฺติ ฯ
อภฺชทสฺสํ ตทา อาสํ	นคเร หัสสวฺหเย
อุเปจฺจ ชฺมมมสฺสํ	ชตชฺชุตฺตมนามิโน ฯ
โธวาทกสฺสํ ภิกฺขุณฺ	สํวาทกสฺสํ สํวาทิโน
คฺคณํ ปกาสยฺนตฺตสฺ	หาสยฺนตฺตสฺ เม มนํ ฯ
สุตฺตวา ปิตฺติโต สุมโน	นิมฺมเตตฺตวา ตถาคตํ
สตีสฺสํ โภชยิตฺตฺวาน	ตณฺหํ อภิปตฺตยิ ฯ
ตทา หัสสํภาโค	หัสสํทฺตฺตฺตฺตฺสโน
ปสฺสํเถตํ มหามคฺคํ	วินิจฺจยวิธํวทํ ฯ
มม ปาทมฺมเต ปตฺติ	สํมุตฺตชฺชตฺตฺตฺตฺ
ชฺมุตฺตตฺตฺตฺตฺตฺ รุจิ	ปสฺสนนฺนยนาณํ ฯ

ปรีวาเรน มหตา	ราชยุคฺคํ มหายตฺถํ
เฮโส กถาวิโน ชานํ	ปตฺตเกติ มุทิตาย โส ฯ
อิมินา มิตฺตํปาเตน	จาเคน ปณฺธิทํ ๑
กปฺปสฺสทสฺสทสฺसानิ	นุปฺปชฺชติ ทุคฺคํ ๑
เทเวสุ เทวโสภาคฺยํ	มนุสฺเสสุ มหคฺคํ
อนุโกตฺตวาทสฺเสน	นิพฺพานํ ปาปฺปณฺธิสฺสติ ฯ
สฺสทสฺสทสฺส อิตฺถ กปฺปเป	โอยกฺกาทกฺกสฺสมุภา
โคตโม นาม นามเน-	สฺสทฺธา โสเก ภวิสฺสติ ฯ
ตสฺส ฐมฺเมสุ ทายาโท	โอรโส ฐมฺมนิมฺมิโต
กปฺปมฺิโน นาม นามเน	เหตฺสฺสติ สฺสทฺธสฺสวโก ๑
ตโตหํ สุกตํ กาวํ	กตฺตวาน ชินฺสาสเน
ชหิตฺวา มานุสํ เทหํ	คฺคิตํ อคฺมาสํ ๑
เทวมฺนุสฺสรชฺชานิ	สฺสทฺตโส อนุสาธึ
พาราณสํสฺมาสนเน	ชาโต เกณียชาตึยา ฯ
สฺสทสฺสทสฺสปรีวาโร	สฺปชฺาปติโก อหํ
ปณฺจปฺจเจกพฺพุชานํ	สฺตานิ สฺมฺปญฺจํ ๑
เตมาสํ โภชฺยิตฺตวาน	อจฺจาทมฺมํ ทิจฺจํ
ตโต จุตา มยํ สฺพเพ	อหฺมฺห ติทฺฐปฺภา ฯ
ปฺโน สฺพเพ มนุสฺสทฺตํ	อากตมฺห ตโต จุตา
กุกฺกฏมฺหิ ปฺเร ชาตา	หิมวณฺตสฺส ปสฺสโต ฯ

กบฏีโน นามหิ อาสี	ราชบุตฺโต มหายโส
เสถามจุจฺกุลเต ชาตา	มเมว ปรีวารยฺ ๑
มหารชชสฺสํ ปตฺโต	สพฺพกามธมฺมิกโม
วาณิเชหิ สมนุชฺา	พฺพุทฺธบุปฺบาทมหิ สฺสณฺี ๑
พฺพุโช โลกเก สมนุปฺนโน	อสโม เอกบุคฺคโต
โส ปกาเสติ สทฺธมฺมํ	อมตํ สฺสุมุคฺคตมํ ๑
สฺสยฺตุตา คสฺสํ สีสฺสา จ	สฺสุมุคฺตา จ อนาสฺวา
สฺสฺสฺวา เนสฺมี วจฺนํ	สฺสกฺกริตฺตฺวาน วาณิเช ๑
ปฺพาย รชฺสํ สํมจุจฺ	นิกฺขมฺมี พฺพุทฺธมามโก
นทํ ทิสฺสฺวา มหัจฺจนํ	ปฺฐิตํ สมนฺติตฺตํ ๑
อปฺปติคฺคํ อนาถมฺพํ	ทฺตฺตฺวํ สัมพาทินํ
คฺคณํ สฺสริทฺตฺวา พฺพุทฺธสฺส	โสตฺถิณา สมนฺติกุณฺมํ ๑
ภวโสคํ สเจ พฺพุโช	ติณฺฺณ โลกนฺตคฺค วิชฺ
เอเตน สจฺจวชฺเชน	คมนํ เม สมนฺตคฺค ๑
ยทิ สมนฺตคฺคโม มคฺโค	โมกฺขทํ สมนฺตคฺคํ สฺสํ
เอเตน สจฺจวชฺเชน	คมนํ เม สมนฺตคฺค ๑
สจฺจโม เจ ติณฺฺณนทฺตาโร	ปฺปญฺญเชตฺโต อนุคฺคโร
เอเตน สจฺจวชฺเชน	คมนํ เม สมนฺตคฺค ๑
สท กเต .สจฺจวเร	มคฺคา อปคตํ ชตํ
คโต สฺสฺเวน อุตฺตติณฺฺณ	นทํตีเร มโนรเม ๑

นิสินัน อทุกตฺ พุกุช	อุเทนตฺว ปภงกร
ชตฺตํ เหมเสถว	ที่ปรุกฺขว ไชติค ๑
สํสํว ตาวาสหิค	สํวเกหิ ปฺรูกฺขค
วาสวํ วิย วสฺสณค	เทเวณ ชนณนุทํ ๑
วนฺทิตฺวาน สหามจุใจ	เอกมนคฺ อุปาวิสิ
คโต อชฺฌณายํ เมตฺวา	พุกุโร ชมฺมมเทสยิ ๑
สฺสฺสฺวาน ชมฺมํ วิมถ	อโวจุมฺห มยฺ ชิน
ปพฺพสาเชหิ มหาวัร	โอติณฺณมฺห ภเว มยฺ ๑
สฺสฺวาฏฺฐาโต ภิกฺขเว ชมฺโม	ทฺฤชฺชนฺตสฺส กราย โว
จรท พฺรหฺมจริย	อิจฺจาห มฺนิ สฺตฺตโม ๑
สท วาจา ย สพฺเพมี	ภิกฺขเวสฺสวรา มย
อหฺมฺห อุปสฺมปฺนฺนา	โสตาปฺนฺนาว สํสเน ๑
คโต เชตวนํ คณฺตฺวา	อนุสํสํ วิณายโก
อนุสฺสิฏฺโฐ ชิเนนาห	อรหคฺคํ อุปาปฺณํ ๑
คโต ภิกฺขุสฺสสฺสํ	อนุสํสํหํ ตทา
มมานุสํสํนกรว	เตมี อาสํ อนาสว ๑
ชิโน คสฺมํ กุณฺเณ ตฺถุโ	เอตทคฺเค จเปสิ ม
ภิกฺขุโวจาทกานคฺโค	กปฺปมฺโณติ มหาชเน ๑
สฺตสฺสสฺสํ กคํ กมฺม	ผถํ ทสฺสเสสิ เม อิธ
สฺสมุคฺคโต สรเวโค	กิเตเส ฌาปยิ มม ๑

กิเลสา ฉาบีตา มยุหํ ภวา สพุเพ สมุหตา
 นาโคว พนฺธนํ เจตฺวา จิหฺรามี อนาสโว ๑
 สุวาคํ วค เม อาสี มม พุทฺธสุตฺตํ สมนฺติเก
 ทิสฺโส วิชฺชา อนุปฺปตฺตา กตํ พุทฺธสุตฺตํ สํสํ ๑
 ปฏิสมฺภิตา จตฺตโส วิโมกฺขามิฯ อฏฺฐิเม
 ฉพฺปิณฺณา สจฺฉนิกตา กตํ พุทฺธสุตฺตํ สํสํนฺนํ ๑
 อิตฺถํ สุทํ อายสฺมา มหากปฺปํโน เถโร อีมา คาถาโย อภาสิตฺถาติ ๑
 มหากปฺปํนตฺตเถรสุตฺตํ อปทานํ สมนฺตํ ๑

จตุตฺถํ ทพฺพมสฺสสฺสพฺปตฺตตฺตเถรอปทานํ (๕๓๔)

[๓๒๔] ปทุมุตฺตโร นาม ชีโน สพุพฺพลกฺกวิฑฺฐ มุนิ
 อิตฺถํ สตฺตสฺสสฺสมฺหิ กปฺเป อปฺปชฺชิ จกฺขมา ๑
 โอวาทโก วิณฺญาปโก ตารโก สพุพฺปลาณินํ
 เทสฺนากุสโล พุทฺโธ ตาเรสิ ชนตํ พหุ ๑
 อนุกมฺปโก การุณิกโก หิเตสฺส สพุพฺปลาณินํ
 สมนฺตเต ทิตฺติเย สพุเพ ปณฺจสฺสเถ ปติฏฺฐาสิ ๑
 เอวํ นิรากุตํ อาสี สฺสณฺณตํ ทิตฺติเยหิ ๑
 วิจิตฺตํ อวหนฺเตหิ วสฺสํเตหิ ตาทิกิ ๑
 รตนานฏฺฐปณฺณวาสํ อุกฺคโต โส มหามุนิ
 กณฺจณคฺคฺคิยสฺสกาโส พคฺคิยวตฺถกฺขโน ๑

ปเทสฺวชฺช วิปฺลํ
 สฺสพฺพตฺถ สฺสชิตฺโต อาสี
 เขกนฺนุเค อิตฺโต กปฺเป
 อปฺปชฺชชี จารุญฺญโน
 ทฺวชฺชจิตฺโต อปฺปวทํ
 สฺสพฺพาสวปริกฺขณํ
 ตสฺสเสว นรวิํสฺส
 สฺสธกํ ฯ กเหตุวาน
 อิมมฺหิ ภทฺทเก กปฺเป
 กสฺสโป นาม นามเน
 สาสนํ โสตยิตฺวาน
 เวเนยฺเย วินยิตฺวาน
 สฺสสฺสเส นีพฺพุเต นากะ
 เทวา กนฺทิสฺส สํวิคฺคา
 นีพฺพายิสฺสติ ชมฺมกฺโข
 น สฺสณิสฺสํ สทฺทชฺมมํ
 ตทายํ ปชฺวี สฺสพฺพา
 สํคโร ฯ สโตโกว
 จตุทฺทิสํ ทฺนทฺทโย
 สมนฺนตฺโต อสฺนินโย

คณฺหาโต อสฺจจฺยํ
 ตสฺส กมฺมสฺส วาหสา ฯ
 วิปฺสฺสึ นาม นายโก
 สฺสพฺพชฺชมฺมวิปฺสฺสโก ฯ
 สํวกํ ตสฺส ตาทิน
 สฺสทฺทโรติ ฯ วิชานีย ฯ
 สํวกานํ มเหสีนํ
 ชีโรทมนทาสํ ฯ
 พฺรหฺมพฺนฺช มหายนํ
 อปฺปชฺชชี วทํ วโร ฯ
 อภิกุญฺญ กุติคฺติเย
 นีพฺพุโต โส สํวโก ฯ
 อตฺถเมตฺตมฺหิ สํสเน
 มุคฺตเกสา รุทฺทวา ฯ
 น ปสฺสิสฺสํ สฺสพฺพเต
 อโห โน อปฺปปฺปญฺญตา ฯ
 อจฺจา สํ ปุถาปฺถ
 วินทํ กรุณํ คีรํ ฯ
 นาทยิสฺส อมานุสา
 ปตฺติสฺส ฯ ภยวหา ฯ

ตทาทิ พุราหุมนฺโน หุตฺวา	วิสุตฺโต เวทปารคฺค
ทิวาวิหาริ วิจริ	อทฺทสํ โถกนายนํ ๑
จตุสฺสจํ ปกาเสณฺตํ	โพชฌนฺตํ สเทวํ
สํสาวกํ จิตฺตกถิกํ	วณฺณยณฺตํ มหาชนเ ๑
ตทาทิ มุทิตจิตฺโตหิ	นิมนฺเตตฺตฺวา ตถาคตํ
นानารตฺเตหิ วตฺเตหิ	อตฺตํวิตฺตฺวาน มณฺฑปํ ๑
นानารตนปชฺโชตํ	สํสํฆํ โภชยิ คหิ
โภชยิตฺตฺวาน สตฺตฺตาทํ	นानคฺคตฺตโรชนํ ๑
นานาจิตฺเตหิ ปุပ္ฺเปหิ	ปฺปชฺยิตฺตฺวา สํสาวกํ
นิปฺปจฺจ ปาทมฺมมฺหิ	คํ ชานํ ปตฺตํยิ อหิ ๑
ตทาทิ มุนิวิโร อาห	กรฺุณ กรฺุณาสโย
ปตฺตํเถตํ ทิชฺชวํ	ปทฺมมานนฺโถจํ ๑
ปิตฺติปามุชฺชพฺพหุํ	สํมุตฺตคฺคตฺตฺนรฺุทํ
หาสาวกํ วิสํสาถกฺขํ	มม สํสาณฺสํสาณฺยํ ๑
มม ปาทมฺมเถ ปตฺติคํ	เชกฺกวตฺตํ สํมานสํ
เชสํ ปตฺตํเถตํ คํ ชานํ	วิจิตฺตคฺคกถิตฺตฺนํ ๑
สํตสํหสฺสํ อิตฺโต กปฺเป	โธกฺกาทกฺกตฺตสํมภาโว
โคตโม นาม นามเนน	สตฺตฺถา โถเก ภวิสฺสํสํติ ๑
ตสฺสํ ชมฺเมสฺสุ ทายาโท	โอรโส ชมฺมนิมฺมิโต
กุมารกตฺตํโป นาม	เหสฺสํติ สตฺตํสาวกโก ๑

วิจิตฺตปุปฺผทนต์านํ	รตนาณญจ วาหสา
วิจิตฺตกถิกานํ โส	อคฺคคฺคํ ปาปฺพนิสฺสํติ ฯ
เตน กมฺเมเน สุกฺเตน	เจตนาปณฺธิหิ ฯ
ชหิตฺวา มานุสํ เทหิ	ดาวคฺคํ อคณฺณํ ฯ
ปริพฺภมํ ภวากฺเข	รจฺจมชฺเช ยถา นโฏ
สาธามิกตฺวโร หุตฺวา	มิตฺติยา กุญฺณโมกฺกมํ ฯ
ตทา มยิ กุญฺณิกเต	วชฺเชวโร อปฺปญฺจโ
สาธเนน จตฺตา เม มาตา	นิโครธํ สรรณํ คตา ฯ
เตน สา มิกฺวาเชน	มรณา ปริโมจिता
ปริจฺจุชฺชิตฺวาน สปฺปาณํ	มเมวํ โอวทํ ตทา ฯ
นิโครธเมว เสเวยฺย	น สาธมฺพสํวเส
นิโครธสฺมि มคํ เสยฺโย	ยณฺเญ สาธสฺมิ ชฺวติ ฯ

เตนาหุติชฺชา มิคฺชฺชูปเน

อหณฺจ มาตา จตเร ฯ ตสฺสโธวาทิ

อาคมุณ รมุณํ ตุสฺสิตาธิวาทิ

คตา ปวาสํ สหวิ ยถเว ฯ

ปุโน กตฺถปชฺริตฺต	อตฺถเมหนุตฺตมฺหิ สาสเน
ชารุยฺห เสตฺติชฺริ	ยฺญชิตฺวา ชินสาธนํ ฯ
อิทานิ หิ ราชคฺเค	ชาโต เสฏฺฐิจฺจุเต อหํ
อาปนฺนคพฺภา เม มาตา	ปพฺพชฺชิ อนคาวริยํ ฯ

ตคฺคพฺพนํ วิทิตฺวาน	เทวทตฺตมฺปนายํ
โส อโวก วินาเสถ	ปายํกํ ภิกฺขุณฺโณ อิมํ ๑
อิทานิมี มุณินฺทน	ชินนํ อนุกมฺบิตา
สุตฺตํ ชนํ มยฺหํ	มาตา ภิกฺขุณฺณสฺสเย ๑
คํ วิทิตฺวา มหิปาโต	โกตฺโต มํ อโปสยิ
กุมารปริหาเรน	นาเมนาหฺนฺจ กตฺตโป ๑
มหากตฺตปมาคฺคม	อหํ โกมารกตฺตโป
อุมฺมิกตฺตทิสํ กายํ	สุตฺตวา พุทฺธเชน เทสิตํ ๑
คโต จิตฺตํ วิมฺบุจฺจิ เม	อนฺุปาทาย สฺพพโส
ปายาสํ ทมยิตฺวาหํ	เอตทคฺคํ อปายฺณิ ๑
กิตฺเตสา ฉาบีตา มยฺหํ	ภวา สฺพเพ สฺมุหตา
นาโคว พนฺธนํ เจตฺตวา	จิหฺรามิ อนาสโวก ๑
สุวาคคํ วต เม อาสี	มม พุทฺธสฺส สํนฺติเก
ติสฺโส วิชฺชา อนฺุปปตฺตา	กตํ พุทฺธสฺส สํสํ ๑
ปฏฺฐสมฺภิตา จตฺตโส	วิโมกฺขามิฯ อฏฺฐิเม
ฉพฺปิณฺณา สจฺฉนิกตา	กตํ พุทฺธสฺส สํสํนฺนํ ๑

อิตฺถํ สํ ภายสฺมา กุมารกตฺตโป เถโร อีมา คาลาโย อภาสิตฺตภาติ ๑

กุมารกตฺตปตฺตเถรสฺส อปทานํ สํมคฺคํ ๑

จตุรฺรทฺธิมํ ภาณวารี ๑

ฉฐี พาทียตฺเตวราปทานํ (๕๓๖)

[๑๒๖] อิติ สุตฺตสฺสสุตฺตมฺหิ	กปฺเป อปฺปชฺฐิ นายโก
มหปฺปโป ทิโลกคฺโค	นามเณ ปทุมฺมุตฺโต ๑
ฉิปปาภินฺนสฺส ภิกฺขุสฺส	คฺคณํ ภิกฺขุยโต มฺเณ
สุตฺวา อุตฺตคฺคจิตฺโตหํ	การํ กตฺวา มเหสีโน ๑
ทตฺวา สุตฺตาทิกํ ทานํ	สฺสสฺสสฺส มฺเณ อหํ
อภิวาทิย สมนฺพทฺธิ	ตํ จานํ ปตฺถยํ ตทา ๑
คโต มํ พฺยากริ พุทฺโธ	เอตํ ปสฺสธ พฺรหฺมณํ
ปตฺติํ ปาทมฺเฏ เม	มีนสฺมนฺนเวกฺขณํ ๑
เหมยณฺโณปจฺจิตฺตํ	อวทตฺตํ ทนฺตตฺตํ
ปตฺมพฺพิมฺพตฺตมโฆฏฺฐิ	สฺสคฺคินฺนสฺสทนต์ ๑
คฺคณณมํ พุทฺธวํ	สมนฺพทฺธคฺคทนต์
คฺคณณายตฺตํ	ปฺปติสฺสพฺพุตฺติตานนํ ๑
เอโส ปตฺถยเต จานํ	ฉิปปาภินฺนสฺส ภิกฺขุโน
อนาคเต มหาวํโร	โคตโม นาม เหสฺสติ ๑
ตสฺส รมฺเมสุ ทายาโท	โอรโส รมฺมณิมฺมิโต
พาทิโย นาม นามเณ	เหสฺสติ สุตฺตสฺสวโก ๑
ตทา คฺคฺชโ ๑ อญฺจาย	ยวชฺชวํ มหามฺณํ
การํ กตฺวา จโต สคฺคํ	อคา สภวนํ ยถา ๑

เทวภูโต มนุโส ภา	สุวิโต ตตฺส กมฺมุโน
วาหสา ตตฺสริตฺวาน	สมฺปตฺติมนุโกสํ ๑
ปุโน กตฺสปรจฺจตฺส	อตุฏฺฐกตฺมฺหิ ตาตฺสเน
อารุห เสตฺสริ	ยุณฺฐิตฺวา ชินฺตาตฺนํ ๑
วิสุทฺธสํโถ สปรณฺโณ	ชินฺตาตฺนการโก
คโต จุตา ปณฺณ ชนา	เทวโลกํ อคมฺหเส ๑
คตฺถาหํ พาทิโย ชาโต	ภารุกฺเข ปุรฺตฺตเม
คโต นาถาย ปกฺขมนฺโน	ตาคฺรํ อปฺปสํสํจิกํ ๑
คโต นาถา อภิชฺชิตฺถ	คณฺฑวาน กติปาหํ
คทา ภิสํเนก โฆเร	ปติโต มกรวํถเย ๑
คทาหํ วายมิตฺวาน	ตฺนตฺริตฺวา มโหทฺธิ
สปรปรํ ปฏฺฐนวํ	สมฺปตฺโต มนฺทเวทิตฺโต ๑
ทารุจํ นินฺวาเสตฺวา	คามํ ปิณฺฑทาย ปาวิสํ
คทาห โส ชโน ตฺถุโช	อรหยมิชาคโต ๑
อิมิ อนฺเนน ปาเนน	จตุเณน สยเนน ๑
ภตฺตฺเชน ๑ ตฺถกฺตฺวา	เหตฺสํม สฺฐิตา มยํ ๑
ปจฺจยํ คทา ตาภิ	เตหิ ตฺถกตฺตฺมุชิตโต
อรหาหนฺติ ตฺถกปฺปํ	อุปฺปาเทสํ อโยนิโส ๑
คโต เม จิตฺตมณฺเฑน	โจทยิ ปุพฺพเทวตา
น ตฺวํ อุปายมคฺคณฺเฑ	กฺุโต หิ อรหา ภเว ๑

ปตฺตปาณั อโถถกฺขั	โศตฺยนุคิ อิทามคิ
สิรินิถยสงฺกาสั	รวิทิตฺติหรานนั ๑
คิ สเมจฺจ นิปจฺจาทิ	อิทํ วจนณพฺพวั
กุปฺเป วิปฺปนฺนุสฺส	สงฺรณํ โหหิ โคตม ๑
ปาณสฺสหนฺตารณตฺถาย	มีณฺทาย วิจรวมทํ
น เต ชมฺมกถากาโถ	อิจฺจาท มุณิ สคฺคโม ๑
ตทา ปุณฺณปุณฺณํ พุทฺธั	ชยฺยจํ ชมฺมถาตโธ
โส เม ชมฺมมเทเสสิ	คมฺภีรํ สฺสณฺณคิ ปทํ ๑
ตสฺส ชมฺมํ สฺสณฺณิตฺวาน	ปาปฺปณิ อาสวฺกขยั
ปริกฺขณฺณายุกิ สหฺโต	อโห สคฺคณฺณกมฺปโก ๑
กิเตสฺสา ฌาปิตา มยฺหิ	ภวา สพฺเพ สหฺมุตตา
นาโคจ พนฺธนํ เณตฺวา	จิหรามิ ฌนาสโถ ๑
สฺวาคคิ จต เม อาสิ	มม พุทฺธสฺส สาสเน
ติสฺโส วิชฺชา อนฺนปฺปตฺตา	กตํ พุทฺธสฺส สาสนั ๑
ปฏฺฐิสฺสภิกขา จตสฺโส	วิโมกฺขาปิจฺจ อญฺจิเม
ฉพฺปิณฺณวา สจฺจณิกตา	กตํ พุทฺธสฺส สาสนฺนุติ ๑
เอวํ เถโร ฌิยาภาสิ	พหิโย ทารุจิริโย
สงฺการกฺข ปติโค	ภฺรุตาทิฏฺฐาย คาวิยา ๑
อคฺคโน ปุพฺพพจริคิ	กิตฺติยิตฺถวา มหามติ
ปรินิพฺพายิ โส ชโร	สงฺวตฺถิยํ ปุรฺรุตฺตเม ๑

นคฺรา นิกฺขมฺนฺโต ตํ	ทิสฺสุวาน อีสฺสิ สฺสคฺตโม
ทารุจฺจรวฺ ฐิวั	พาหิยํ พาหิตาตปํ ๑
ภูมฺมียํ ปตฺติคํ ทณฺฑํ	อินฺทเกศฺสุว ปาตฺติคํ
คตฺตายฺ สุทฺตชฺชิตฺเตสํ	ชินฺสาสนการกํ ๑
คโต อามนฺตฺตฺยิ สฺสคฺตา	สํวเก สํสเน รเต
คณฺหฬ หุตฺตฺวา ฌาเปถ	คณฺํ สฺสพฺรหฺมจาวิน ๑
ญมฺปี กโรถ ปุเชถ	นิพฺพุโต โส มหามติ
จิปฺปาภินฺนฺวานเมสฺสคฺโค	สํวโก เม วโจกโร ๑
สฺสสฺสํมมฺมํ เจ คาถา	อนตฺตปทสฺสณฺหิตา
เชกฺกํ คาถาปทํ เสยฺโย	ยํ สุทฺตฺวา อฺปสํมมฺติ ๑
ยตฺถ อวโป ๑ ปจฺจ	เตโฆ วาโย น คาสฺสตี
น คตฺถ สฺสคฺตา โสตฺตฺนฺติ	อาทิจฺจ โน นฺนปฺภาสฺสตี ๑
น คตฺถ จนฺทิมฺมา ภาทิ	คโม คตฺถ น วิชฺชตี
ยทา ๑ อตฺตนาเวทิ	มฺนํ โมนเนน พฺรหฺมโม ๑
อถ รุปา อรุปา ๑	สุทฺตทฺฐา วิมฺมุจฺจตี
อิจฺจเวจฺจํ อภณฺนิ นาทิ	ติโลกสฺสรโณ มุณฺนตี ๑

อิตฺถํ สุทฺํ อายสฺมา พาหิโย เกโร อิมา คาถาโย อภาสิตฺถาติ ๑

พาหิยตฺตฺเตรสฺส อปทานํ สํมตฺตํ ๑

ทุสฺสเถหิ นาทยิตฺวาน
 นิปฺปจฺจ ปาทมฺมุตฺตมฺหิ
 ตโต อโวจ โลกคุโ
 วินตํ ปาทมฺมุตฺตมฺหิ
 เสฏฺฐํ พุทฺธสุตฺตํ ภิกฺขุสุตฺตํ
 ตาย สทฺธชฺชาย จาเคน
 สทฺธพฺพตฺถ สุตฺตโต หุตฺตวา
 อเนกคตฺตมฺหิ อทฺธชฺชาย
 สตฺตสฺสสุตฺตํ อิตฺโต กปฺเป
 โคตโม นาม นามเน
 ตสฺส รมฺเมสฺสุ ทายาโท
 โกฏฺฐิจิโก นาม นามเน
 ตํ สุตฺตวา มุทฺติโต หุตฺตวา
 เมตฺตจฺจิตฺโต ปริจฺจรี
 เตน กมฺมวิปาเกน
 ชหิตฺตวา มานุสฺสํ เทหิ
 สตฺตานํ ตึณฺณิกฺขตฺตคฺคณฺณ
 สตฺตานํ ปณฺณจฺกตฺตคฺคณฺณ
 ปเทสฺสรชฺชํ วิปฺปตฺตํ
 สทฺธพฺพตฺถ สุตฺตโต ชาตี

สติสุตฺตํ พุทฺธสํวาคํ
 คณฺณชฺชาณํ ปตฺตญฺญํ อหํ ฯ
 ปตฺตสฺสเถคํ ทิสฺสุตฺตมํ
 กมฺมโลทรสฺสปฺปภา
 ชฺชาณํ ปตฺตญฺญเต อยํ
 สทฺธชฺชมฺมสฺสสฺสวเนน จ ฯ
 สํสริตฺตวา ภวาทเว
 ตจฺจสฺสเถคํ มโนเรกํ ฯ
 โอฏฺฐากกฺกตฺตสฺสภโว
 สตฺตวา โลเก ภวิสฺสตี ฯ
 โอวโส รมฺมณินฺนมิโต
 เสตฺสตี สตฺตคฺคณฺณวโก ฯ
 ยาวชฺชํวํ ตทา ชินํ
 ยโต ปณฺณวาสมาหิโต ฯ
 เจตนาปณฺธิชฺชิตฺติ จ
 ตาวตฺตํ อคณฺณนํ ฯ
 เทวรสฺสชฺชมการยิ
 จกฺกทฺตติ อโหสฺสํ ฯ
 คณฺณนาโต อสฺสชฺชํ
 ตสฺส กมฺมสฺสสฺส วาหสฺสา ฯ

ทฺเว ภาเว สัมภวามิ	เทวตฺเต อถ มานุเส
อณฺณํ คตํ น ชานามิ	สฺสจฺฉินฺณสฺส อิทํ ผลํ ฯ
ทฺเว กุเต ปชายามิ	ชตฺติเย วาปี พฺรหฺมณ
นํเญ กุเต น ชายามิ	สฺสจฺฉินฺณสฺส อิทํ ผลํ ฯ
ปจฺฉิเม ภาวสมฺปตฺเต	พฺรหฺมพฺนฺช อโหสํ
สํวตฺตญิํ วิปฺปกุเต	ปจฺฉา ชาโต มหฺตฺตเน ฯ
มาตา จนฺตวตฺตํ นาม	มีตา เม อสฺสตายโน
ยทา เม มีตวํ พุทฺโธ	วนฺธิ สํพฺพุตฺตฺตฺตฺตฺตฺตํ ฯ
คทา ปสนฺโน สฺสคเต	ปพฺพุตฺตํ อนคาริยํ
โมคฺคตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตํ	อฺปฺปชฺฌา สํวีสํภโว ฯ
เกสฺสํ นิชฺชมาเนสฺส	ทฺธิจฺฉิ นิมนฺนา สมนฺติกา
นิวาเสนฺโต จ กาสํวํ	อวตฺตํ อปฺปณฺณํ ฯ
อตฺตณฺณมฺมณฺนิตฺตํ	ปฏฺฐิภาเน จ เม มติ
ปภินฺนา เตน โลกคฺโค	เอตตฺตฺเต ชฺเชตฺติ มํ ฯ
อสนฺทฺธิจฺฉํ วิยาภาสํ	อฺปฺปติสฺสเนน ปจฺฉินฺโต
ปฏฺฐิสํภิทาสฺส เตนาหํ	อคฺโค สมนฺพฺพุตฺตฺตฺตฺตํ ฯ
กิลเลสา ฉาบีตา มยฺหํ	ภวา สํพฺเพ สมนฺหตา
นาโคว พนฺชนํ เจตฺตวา	วิหฺวามิ อนาสํโว ฯ
สฺวาคํ วต เม อสฺสิ	พฺพุตฺเตจฺฉสฺส สมนฺติก
ติสฺสํ วิชฺชา อนฺนปฺปตฺตา	กตํ พฺพุตฺตํ สํสํนํ ฯ

ปฏิสัมภิตา จตฺตโส วิโมกฺขามิ จ อฏฺฐิเม
 ฌพฺปิณฺณา สจฺฉิกตา กตํ พุทฺธสุตฺตํ สํวสันนํ ๑
 อิตฺถํ สุทํ อายสฺมา มหาโกฏฺฐิโก เถโร อิมํ คาถาโย อภาสิตฺถาติ ๑
 มหาโกฏฺฐิกคฺเครสฺสํ อปทานํ สมฺมตํ ๑

อฏฺฐิมํ อูรฺวเณสกสุตฺตปตฺตเถราปทานํ (๕๓๘)

[๑๒๘] ปทุมุตฺตโร นาม สีโน	สพฺพโลกวิทฺฐ มุนิ
อิโต สตฺตสฺสสฺสํ	กปฺเป อปฺปชฺชํ จกฺขมา ๑
โธวาทโก วิณฺณวปโก	ตารโก สพฺพปาณินํ
เทสฺนากุสโล พุทฺโธ	ตาวเรสิ ชนตํ พหุํ ๑
อนุกมฺปโก ภารุณโก	หิตฺเตสิ สพฺพปาณินํ
สมฺปตฺเต ติตฺถิเย สพฺเพ	ปณฺยสฺสํ ปตฺติฏฺฐิ ๑
เอวํ นิรากุสํ อาสิ	สฺสณฺณตํ ติตฺถิเยหิ ๑
วิจิตฺตํ อรหณฺเตหิ	วสฺสํเตหิ ตาทิภิ ๑
รตฺนानฏฺฐปณฺณาสํ	อฺคฺคโต โส มหามุนิ
กณฺจนคฺคิยสฺสงกาโส	พตฺตีสฺสวรสฺสโก ๑
วสฺสสฺสสฺสสฺสํ	อายุ วิชฺชติ คาวเท
คาวตา ติฏฺฐมาโน โส	ตาวเรสิ ชนตํ พหุํ ๑
คทาหํ หังสวคฺคิยา	พฺรหฺมโน สํวสันนํโต
อฺเปจฺจ โลกปชฺชโส	อสฺสสฺสํ ชมฺมเทสนํ ๑

ตทา มหาปริสฺติ
 ฬเปณํ เอตทกฺขมฺหิ
 มหตา ปริวาเรน
 พฺราหฺมณานํ สหสฺสํ
 มหทานํ ททิตฺวาน
 เอกมนฺตํ จิโต หฺนุไซ
 ตยิ สทฺธาย เม วร
 ปริสา มหตี โหตุ
 ตทา อโวจ ปริสํ
 กรวิกฺกุโ สตุลา
 เหมวณฺณํ มหาพาหุ
 อฏฺฐกฺคตฺตฺนํ หฺนุจ
 เอส ปตฺถยิ ตํ ฬานํ
 อนาคตฺมฺหิ อฏฺฐาเน
 สตฺสหสฺสํ อิตฺโต กปฺเป
 โคตโม นาม นามเน
 ตสฺส ชฺมเมสฺสุ ทายาโท
 กสฺสโป นาม นามเน
 อิตฺโต เทวณฺดูเต กปฺเป
 อนฺนปโม อตฺถิโส

มหาปริสฺตํ
 สตุวาน มุทิตฺโต อหํ ๑
 นิมนฺเตตุวา มหาชนํ
 สห ทานมทาสนํ ๑
 อภิวาทิย นายกํ
 อิทํ วจนมพฺรวิ ๑
 อธิการคฺคณเณ ๑
 นิพฺพตฺตสฺส ตถิ ตถิ ๑
 คชคชฺชิตฺตสฺสโร
 เอส ปสฺสสฺส พฺราหฺมณํ ๑
 กมตฺตานนโถจนํ
 สทฺธวณฺตํ คฺคณเณ มม ๑
 สหสฺสสฺส วิกฺขุโน
 ลจฺจสฺสํ มโนรํ ๑
 โยกฺกาทกฺกตฺตมฺภโว
 สตุลา โสเก ภวิสฺสติ ๑
 โอวโส ชฺมมฺนิมฺมิโต
 เหสฺสติ สตุสฺสวโก ๑
 อหุ สตุลา อนฺนตฺตโร
 มุสฺโส โลกคฺคณายโก ๑

ตโต อุกา คาวตีสํ
 อนุฏฐา มยํ สพุเพ
 มาตาราโร ยถาทุโธ
 ตถา ภเว ภวณฺโตหํ
 คุณฺนาเจตถุสส วากุเยน
 นรกมคฺคมารุพุโ
 โอวาทํ นาทยิตฺถวาน
 พุทฺธา สํสํโต สมนฺโต
 ปุริยิตฺถวา วิเสเสน
 หิตฺถวาน เทหมคฺคํ
 ปจฺฉิเม ภวสฺมปคฺคเต
 พารานตฺธิยํ ธีตาย
 มจฺจุพุยาธิชฺรธาโกโต
 นิพฺพุทฺธานํ ปทเมสนฺโต
 ตถา เทว ภาตโร มยฺหํ
 อฏฐเวถาย มาเปตฺถวา
 กถุสสํไป นาม โคตฺเตน
 ตโต เม อาสิ ปณฺณตฺติ
 นทิสฺสกาเส ภาตา เม
 อาสิปปกาโส นามเนน

คตา ตตฺถ มหาสุทฺ
 พุทฺธปุชฺชายิทํ ผลํ ฯ
 ทสฺสเสติ วิกตํ พหุ
 วิเทหาชิปตํ อหุ ฯ
 มิจฺฉนาทิจฺฉิททาสุโย
 รุจาย มม ชิตฺถยา ฯ
 พุทฺธมฺมนา นารเทนหํ
 ทิจฺฉิจฺฉํ หิตฺถวาน ปาปิกํ ฯ
 ทสฺสกมฺมปเถ อหํ
 สคฺคํ สภวณฺํ ยถา ฯ
 พุทฺธมฺมพฺนชฺช อโหสฺสํ
 ชาโต วิปฺปกฺกุเถ อหํ ฯ
 โอคาเทตฺถวา มหาภณฺ
 ชฺฉิตฺเตสุ ปรีพฺพุชฺฉิ ฯ
 ปพฺพุชฺฉิสฺสุ มยา สห
 อสฺสํ นีวสฺสิ อหํ ฯ
 อฏฐเวถาย นีวสฺสิ
 อฏฐเวถาสฺสุ กถุสสํไป ฯ
 นทฺทกถุสสปสฺสวฺโหโย
 คยายํ คยกถุสสํไป ฯ

นวนิ รามตฤณพานัน (๕๓๕)

[๓๒๘] ปทุมุตโตโร นาม ชีโน	สพฺพโลกวิทู มุนิ
อิโต สดสฺสสฺสุมฺหิ	กปฺเป อปฺปชฺชิจฺจ จกฺขมา ฯ
โธวาทโก วิณฺญาปโก	ตาวโก สพฺพปาณินิ
เทสฺนากุสโล พุทฺโธ	ตาวเรติ ชนตํ พหุํ ฯ
อนุกมฺปโก การุณโก	หิเตสฺส สพฺพปาณินิ
สํปตฺเต ติตฺติเย สพฺเพ	ปญฺจสฺสเถ ปตฺติจฺฉิ ฯ
เขวํ นิรากุตํ อาสี	สฺสุมฺเบตํ ติตฺติเยหิ ฯ
วิจิตฺตํ อรหฺนฺเตหิ	วสฺสํเตหิ ตาทิภิ ฯ
รตนานนฺตฺรสปณฺณาสํ	อฺกุคฺคโต โส มหามุนิ
กณฺจนคฺคฺมิยสงฺกาโส	ทฺวคฺคตฺสวรตฺตชฺโชโน ฯ
วสฺสสฺสสฺสสฺสํ	อายุ วิชฺชติ ตาวเท
ตาวตา ตินฺนชฺชมาโน โส	ตาวเรติ ชนตํ พหุํ ฯ
ตทาทิ หิสังคฺคิยา	พฺรหฺมโน มนฺตปารคฺค
อฺเปจฺจ ตํ นรเว	อสฺสสฺสํ ชมฺมเทสํ ฯ
ปณฺญาเนนฺตํ มหาเว	ปริสาสํ วิสวาทํ
ปฏฺฐิภาณเยยฺยํ ภิกฺขุ	เอตทคฺเค วินายกํ ฯ
ตทาทิ กาวํ กตฺวาน	สสงฺฆเ โลกนายนเ
นิปจฺจ สิริสา ปาเท	ตณฺชานํ อภิปตฺตํ ฯ

ตโต มํ ภควา อาท	สังฺกนิฏฺฐสํปฺปโก
สเรน รัชฺเณน	กิเลตฺตมถาหรินา ฯ
สํสํ ภาวสํสํ ทํชายุ	สิจฺฉตํ ปณฺธิํ คว
สํสํเข เม กตํ กาวํ	อคฺคํ วิปฺปตํ ตยา ฯ
สํสํสํสํสํ อิตโต กปฺเป	โอยกฺกาทกฺกตฺตมฺภาโว
โคตโม นาม นามเนน	สํสํสา โดเก ภวิสํสํติ ฯ
คสํสํ ชมฺเมสํ ทายาโท	โอรสํ ชมฺมนิมฺมิโต
ราโชติ นามเชยฺเยน	เหตฺตํติ สํสํสํสาวกโก ฯ
ปฏฺฐิภาณเยยฺยกานคฺคํ	ปณฺณวาทสํสํติ นายโก
คํ สํสํสา มุทิตโต หุตฺวา	ยาวสํสํ คทา ชินํ ฯ
เมคฺคคฺคิตโต ปริจฺจํ	ยโต ปณฺณวาทสํมาหิตโต
เตน กมฺเมเนน สํสํเตน	เจตนาปณฺธิสํหิ ฯ
ชหิตฺวา มานุสํ เทหํ	ตาวคํสํ อคณฺณหํ
สํตานิ คํณิฏฺฐคฺคคฺคณฺ	เทวรสฺสชมการยํ ฯ
สํตานิ ปณฺณจกฺคคฺคคฺคณฺ	จกฺกคฺคคฺคิ อโหสํหํ
ปเทสฺสรสฺสํ วิปฺปตํ	คณนาโต อสํสํยํ ฯ
สํพฺพคฺคต สํสํติโต อาสํ	คสํสํ กมฺมสํสํ วาหสา
ปจฺจุตฺติเม ภาวสํปฺปคฺคเต	คิริพฺพชปฺปคฺคตเม ฯ
ชาโต วิปฺปคฺคเต นิทฺเต	วิกิตจฺจุตฺตนาสํเน
กฏฺฐจฺจุตฺตํ ปาทาสํ	สํวํปฺปคฺคคสํสํ ตาทิโน ฯ

ยทา ชินฺโน ๑ วุฑฺโธ ๑
 ปพฺพาเสนฺติ น มํ เกจิ
 เตน ทิโน วิวณฺณงฺโก
 ทิสฺวา มหาการุณิโก
 กิมนฺตํ ปุคฺค สกฺกฺโข
 ปพฺพชฺชํ น ตเถ วึร
 เตน สกฺเคน ทิโนมฺหิ
 ตทา ภิกฺขุ สฺมาเนตฺวา
 อิมสฺส อธิการํ ยะ
 สวํปฺคฺโต ตทาโวจ
 กฺขจฺฉนฺนํ ทาเปติ
 สํชฺช สํชฺช กตญฺญสฺสิ
 ปพฺพาเซหิ ทิชฺช วุฑฺฒํ
 ตโต อตฺตํ ปพฺพชฺชํ
 น จิเรเนว กาเถน
 สกฺกจฺจํ มุณิโน วาญํ
 ปฏฺฐาณเยยฺยกานคฺคํ
 กิเตสฺสา ฉาบีตา มยฺหิ
 นาโคว พนฺธนํ เณตฺวา

ตทารามมฺปาคมํ
 ชินฺณํ ทพฺพตถามกํ ๑
 สกฺโก จาสึ ตทา อหํ
 มมมาห มหามุณิ ๑
 พฺรหฺมิ เต จิตฺตชฺชํ ฐํ
 สฺวาภฺชาเต ตว สํสเน ๑
 สรรณํ โหหิ นายก
 อปฺปจฺฉิ มุณิ สคฺคโม ๑
 สรรนตา พยาหารนฺตฺ เต
 การมสฺส สรรามหํ ๑
 มีนฺทาย จรโต มมํ
 สวํปฺคฺต อิมํ คฺควํ ๑
 เหลสฺสติ ปุณฺนิโย อยํ
 กมฺมวาโจปสฺมปทํ ๑
 ปาปญฺญํ ชาสวกฺขณํ
 สฺสณามิ มุทิตโต ยโต
 ตโต มํ ชปฺปิ ชินฺโน ๑
 ภวา สพฺเพ สฺมฺหตา
 วิหรามิ อนาสวํ ๑

สุวาคํ วต เม อาสี มม พุทฺธสุตฺตํ สันตฺติเก
 ติสฺสุโต วิชฺชา อานุปฺปตฺตา กตํ พุทฺธสุตฺตํ สํสาณํ ๑
 ปฏฺฐิสฺสํภิทา จตฺตฺสโต วิโมกฺขามิ จ อฏฺฐิเม
 ฉฬภิญฺญา สจฺฉนิกตา กตํ พุทฺธสุตฺตํ สํสาณนฺตฺติ ๑
 อิตฺถํ สุทํ อายสฺมา ราโช เกโร อีมา คาลาโย อภาสิตฺถาติ ๑
 ราชตฺถเรสุตฺตํ อปทานํ สํมตฺตํ ๑

ทศมํ โฆฆราชตฺถเรวปทานํ (๕๔๐)

[๓๓๐] ปทุมุตฺตโร โลกวิทู สัพฺพโลกฺกิตฺโต มุนิ
 อิตฺโต สตฺตสฺสสฺสํภิทิ กปฺเป อูปฺปชฺชติ จกฺขุมา ๑
 โอวาทโก วิญฺญาปโก ตาวโก สัพฺพปาณินํ
 เทสฺสํภุสฺสโต พุทฺธโช ตาเรตี ชนตํ พหุํ ๑
 อณุกมฺปโก การุณฺโก หิตฺเตสฺส สัพฺพปาณินํ
 สมนฺตฺเต ติตฺถิเย สัพฺเพ ปณฺจสฺสเถ ปตฺติงฺกฺขิ ๑
 เขวํ นิรารุทํ อาสี สุณฺณมตํ ติตฺถิเยหิ จ
 วิจิตฺตํ อรหณฺเตหิ วสฺสํภุเตหิ ตาทิภิ ๑
 รัตนานฏฺฐปณฺณาสํ อุกฺคโต โส มหามุนิ
 กณฺณจณฺคฺขิยสฺสกาโส พตฺตีสวรทฺทชฺโช ๑
 วสฺสสฺสสฺสสฺสํภิทานิ อายุ วิชฺชติ ตาวเท
 ตาวตา ตินฺนุชฺมาโน โส ตาเรตี ชนตํ พหุํ ๑

ตทาทิ หังสวติยา	กุกเล อณฺณตเร อหุ
ปรกมฺมายเน ยุตฺโต	นตฺถิ เม ทิณฺณิ สฺนุชนํ ๑
ปฏิกุกมนสาถายิ	วสันโต กตญฺมิมิ
อคุคิ อุษฺชาถยิ ตตฺถ	ชยฺหกณฺหา สิตามหิ ๑
ตทา ปริสฺสติ นวโก	จตุสฺสจํ ปภาสโก
สาวกํ สมฺปทิตฺเตสฺส	อฺฐจํวราภํ ๑
ตสฺส ตมฺหิ คุณฺเณ คุญฺโฬ	ปฏฺธิปชฺช ตถาคคํ
อฺฐจํวราภํ	ปตฺถยิ ชานมฺมุคฺคํ ๑
ตทา อโวจ ภคฺวา	สาวกเ ปทุมฺมุคฺโค
ปสฺสเถตํ ปริสฺสํ	กุกเลตํ ตนฺนุเททํ ๑
ปิตฺติปฺปสฺสนนฺวทนํ	สทฺธฺชาชนสฺมนฺวิตํ
อฺทกฺคตฺตนฺนํ หญฺจํ	อจฺจํ สาทปฺปณฺฑิตํ ๑
เอโส ปตฺถเถติ ตํ ชานํ	สจฺจสฺสเนตฺส ภิက္ขุโน
อฺฐจํวราภํ	ตสฺส วณฺณคตาสโย ๑
ตํ สุตฺวา มุทฺติโต หุตฺวา	นิปจฺจ สิริสา ชินํ
ยวชฺชวํ สฺมํ กมฺมํ	กิริตฺวา ชินสาสเน ๑
เตน กมฺมเนน สฺกเตน	เจตนาปณฺธิสฺสํ ๑
ชหิตฺวา มานุสํ เทหํ	ตาวตฺตํ อคณฺณํ ๑
ปฏิกุกมนสาถายิ	ภุมฺมิตาหนกมฺมุนา
สมสฺสสฺสํ นิรเย	อชยฺหํ เวทนาฏฺฐิตํ ๑

เตน กมฺมาวเสสฺสณ
 มนุสฺสํ ภูตํ ภูตฺวา
 ปญฺจ ชาคิตฺตานํ
 มหาทฺถุขํ อนุภวํ
 อิมมฺหิ ภทฺตเก กปฺเป
 มีนฺตฺวาเตน ตปฺเปตฺติ
 เตน กมฺมวเสสฺสณ
 ชหิตฺวา มานุสฺสํ เทหํ
 ปจฺฉิเม ภวสฺสํปตฺเต
 มีตฺถโน อจฺจเยนาหํ
 กุญฺจโรคาภิภูโตหํ
 โมฆํ รชฺชสฺสํ ยสฺมา
 กายสฺสํ โทสํ ทิสฺวาน
 พาวรียสฺสํ ทิชฺศุคฺคสฺสํ
 มหตา ปริวารณ
 อปฺปจฺฉิ นินฺนํ ปญฺหํ
 อโย โลกํ ปโร โลกํ
 ทิฏฺฐินฺเต นวภิธานามิ
 เอวํ อภิกฺกนฺตทสฺสํ
 กถํ โถกํ อเวกฺขนฺตํ

ปญฺจ ชาคิตฺตานํ
 ปาฏิยา ตกฺขณงฺกิตํ ๑
 กุญฺจโรคสฺสํปฏีโต
 ตสฺสํ กมฺมสฺสํ วาหสา ๑
 อปฺปวิฏฺฐํ ยสฺสํ
 ปสฺสนฺมานสํ อหํ ๑
 เจตนาปณฺธิหิ ๑
 ตาวตฺตํ อคฺคณฺทํ ๑
 อชาโย ชฺชติเย ภูเต
 มหารชฺชสฺสํปฏีโต ๑
 รตฺติโย น สฺสํ ตเก
 โมฆํ ราชา ตโต อหํ ๑
 ปพฺพชฺชํ อนุคาริโย
 สิสฺสํคฺคํ อชฺฌนฺตปาคมิ ๑
 อปฺเปจฺจ นรนาเยกํ
 วาจิตํ วาทิสฺสทนํ ๑
 พฺรหฺมโลโก สเทวโก
 โคตมสฺสํ ยสฺสํ
 อตฺถํ ปญฺเหเน อาคมิ
 มจฺจุราชา น ปสฺสํติ ๑

สฺสณฺณโต โลกํ อเวกฺขสฺสํ	โมฆราชา สฺทา สโต
อตุตฺตานุทฺติจํ อฺหจฺจ	เอวํ มจฺจุตฺตโร สฺยา ๑
เอวํ โลกํ อเวกฺขนฺตุ	มจฺจุราชา น ปสฺสตี
อิตฺติ มํ อภณฺนิ พุทฺโธ	สฺพพฺพโรคตฺติกฺกฺโข ๑
สฺห คากวสาเนน	เกสฺมสฺสํวิวชฺชิตฺโต
กาสาจวตฺตวสฺสโน	อาสํ ภิกฺขุ ตถารหํ ๑
สฺงฆิเกสฺส วิหารสฺส	น วสํ โรคปฺปิตฺโต
มา วิหารโร ปทฺสสฺสตี	วาชายาภิสฺสํปิตฺโต ๑
สฺงการกฺกุลา อาหตฺวา	สฺสํนา รติกาหิ ๑
คโต สฺงฆาหฺมึ กริตฺวาน	ชารยํ อฺฐจฺจวํ ๑
มหาภสฺสโก คสฺมํ เม	คฺุณฺณ คฺุญฺโจะ วินายโก
อฺฐจฺจวราชารํ	เอตทคฺเค จเปสฺสิ มํ ๑
ปฺปณฺณปาลปฺปริกฺขิตฺโณ	สฺพพฺพโรควิวชฺชิตฺโต
สฺสํว อฺนุปาทาโน	นิพฺพุยฺยิสฺสํมณาสํโว ๑
ภิสฺสา ฉาปิตา มยฺหํ	ภวา สฺพเพ สฺมฺหตา
นาโคจ พนฺชนํ เกตฺวา	จิหฺรามิ อฺนาสํโว ๑
สฺวาคํ วต เม อาสํ	มม พุทฺธสฺสํ สํนฺติเก
คิสฺสํ วิชฺชา อฺนุปฺปตฺตา	กตํ พุทฺธสฺสํ สํสํนํ ๑
ปฺปฏิสฺสํมฺภิตา จตฺสํ	วิโมกฺขามิฯ อญฺจิเม
ฉพฺปิณฺณา สฺจฺฉนิกตา	กตํ พุทฺธสฺสํ สํสํนฺนํ ๑

อิตฺถํ สุทํ อายสฺมา โมฆราชา เถโร อีมา คากาโย อภาสิตฺถาติ ฯ

โมฆราชตฺถเรสุตฺตํ อปทานํ สํมคฺคํ ฯ

อุทฺตทานํ

กกุจฺจโน วกฺกตํ เถโร มหาภบฺบิณฺสวฺโห

ทพฺโพ กุมารนาโม ฯ พาทิโย โกฏฺฐิจิโก วสํ ฯ

อุรุเวถสฺสโป ราโช โมฆราชา ฯ ปณฺทิตो

คณิ คากาสฺตานะตฺถ ทฺวาตฺถุจิจิ เจว ปณฺทิตา ฯ

กกุจฺจายนวคฺโค จตฺตปณฺณวาโส ฯ

ปณฺจปณฺณาโธ ภทฺธิยวคฺคิโ

ปจฺมํ สกฺกณฺณภทฺธิยตฺถเรราปทานํ (๕๔๐)

- [๓๓๓] ปทุมุตฺโตโร นาม ชิน
 อิตฺตํ สทฺธสฺสสมฺหิ
 ตทาทํ หิํสวตฺติยา
 ชงฺขวิหารํ วิจรํ
 ตทาท โส โลกปชฺชโธ
 มชฺชรสฺสวณํ ปวรํ
 ตํ สุตฺวา มุทิตฺวา หุตฺวา
 วณฺทิตฺวา สทฺธอุโน ปาทะ
 ตทาท พุทฺโธ วิยาภาสึ
 อนาคตมฺหิ อทฺธชานะ
 สทฺธสฺสสฺส อิตฺตํ กปฺปเป
 โคตโม นาม นามะเน
 ตสฺสํ ชมฺเมสฺสุ ทายาท
 ภทฺธิโย นาม นามะเน
 เตน กมฺเมเน สุกเตน
 ชหิตฺวา มานุสํ เทหํ
 สทฺธชมฺมาน ปารคฺค
 โธเก อปฺปชฺชช นายโก ฯ
 เสฏฺฐิปปุทฺโธ มหทฺธชโน
 สทฺธชารามํ อคณฺณหํ ฯ
 ชมฺมํ เทเสสสิ นายโก
 สวากํ อภิกิตฺตยิ ฯ
 กาวํ กตฺวา มเหสสิโน
 ตํ จานํ อภิปตฺตยิ ฯ
 สทฺธชมฺมชฺเช วินายโก
 ตจฺจสฺสํ มโนรํ ฯ
 โธกฏากกตฺตสมฺภโว
 สทฺธกา โธเก ภวิสฺสติ ฯ
 โธโรโส ชมฺมนิมฺมิโต
 เทสฺสติ สทฺธกฺกสวโก ฯ
 เจตนาปณฺธิหิ ฯ
 ตาวคฺคิํ อคณฺณหํ ฯ

เทวณฺวเต อิตฺถ กปฺเป	สุตฺตํ อปฺปชฺชํ นายโก
ทฺวราสฺสทํ ทฺวปฺปสฺสทํ	สพฺพโลกุตฺตโม ชีโน ๑
จฺรณฺนํ ๑ สมนฺนํ	พฺรหฺมา อชฺชํ ปตาปวา
ทิตฺเตสํ สพฺพสฺสทฺตานํ	พหุํ โมเจติ พนฺธนา ๑
นนฺทารามวเร สุตฺตํ	อโหสํ ปุสฺสโลกิโก
คณฺฐกฺขิณฺโณ	อมฺพรฺกฺเข วธํมํ ๑
คทา มฺเณชฺชํ คจฺจนฺตํ	ทกฺขิณฺณํ ชินฺนํ
ทิสฺวา จิตฺตํ ปสฺสํ	มณฺธุมา อภิกฺขํ ๑
ราชญฺยานํ คทา คณฺธุวา	สุปฺปกํ กนฺทกฺคํ
อมฺพมฺเณชฺชํ คเหตฺวาน	สมนฺพฺพสฺสทฺตํ
คทา เม จิตฺตมณฺเณชฺชํ	มหาการุณิโก ชีโน
อฺปฺปชฺชํ สุตฺตํ สุตฺตํ	ปตฺตํ ปคฺคณฺทํ นายโก ๑
อทาสิ หฺมจฺจํ	อมฺพมฺเณชฺชํ มหามฺเณ
ปตฺเต ปกฺขิณฺนํ ปกฺเข	ปณฺชติ กตฺวาน มณฺธุมา ๑
สวณฺ รชฺชนํ	สวณฺ รชฺชนํ
วสฺสํ สุตฺตํ พุทฺธํ	นิทํ คณฺธุวา นิปชฺชํ ๑
คทา มุทฺติจิตฺตํ มํ	พฺพมฺเณชฺชํ
สจฺจํ อปฺปชฺชํ	ฆาตฺติ ทฺวชฺชํ
คโต จฺจํ สุตฺตํ	อนฺนํ
มณฺธุมา	คตฺตํ กมฺมํ

อิมมฺหิ ภทฺทเก กปฺเป
 กตฺถไป นาม โคตฺเตน
 ตาสนํ โสตยิตฺวา โส
 วินยิตฺวาน เวเนยฺเย
 นิพฺพุเต ตมฺหิ โลกคฺเค
 ปุชฺชนตฺถาย พุทฺธสฺส
 ตตฺถโยชนิกํ ภูมํ
 การตฺถสํ มเหตฺสสฺส
 กิกิโน กาสีราชสฺส
 หุตฺวาหิ อปฺปมาณสฺส
 ตทา เต มม วาเกยฺน
 อกฺกํ นรชรีสฺส
 เตน กมฺเมเน สุกฺเตน
 ชหิตฺวา มานุสํ เทหิ
 ปจฺฉิเม จ ภเว ทานิ
 ตาวตฺถิยํ ปุรฺวเร
 ปุรฺปปเวเส สุกฺตํ
 ปพฺพชิตฺวาน น จิวิ
 เจตฺยสฺส ปมาณํ ยํ
 ตกฺกณฺฏกสฺสโรหิ

พุทฺหมพฺพชฺช มหายโส
 อปฺปชฺชชรี วทตํ วโร ๑
 อภิภุชฺช กุติตฺถิเย
 นิพฺพุโต โส สตาวโก ๑
 ปตฺนนา ชนตา พหู
 ภูมํ กุพฺพนติ สตฺถุโน ๑
 ตตฺถตฺรตนภฺสสิทํ
 อิจฺจุเจวํ มนฺตยฺนฺติ เต ๑
 ตทา เสนาย นายโก
 ปมาณํ เจตฺติเย วทํ ๑
 เจตฺติยํ โยชนคฺคตํ
 นานารตนภฺสสิทํ ๑
 เจตนาปณฺชหิ จ
 ตาวตฺถิสํ อคณฺณทํ ๑
 ชาโต เสฏฺฐิจฺจุเต อหํ
 อิทฺเธ มเเต มหทฺฐเน ๑
 ทิสฺวา วิมฺหิตมานโส
 อรทฺทตํ อปาปฺณํ ๑
 อกฺวิ เตน กมฺมุณา
 ชาโต ปรีพฺภวารโห ๑

ตฺเรน มชฺเรนาคี	ปฺเชตฺวา อิตฺตฺตมํ
มณฺชฺรสฺสวาน ภิกฺขุณฺ	อคฺคตฺตํ อนุปาปฺณํ ๑
ผลทาเนน พุทฺธสุตฺ	คฺคณานุสฺสเรเนน ๑
ตฺมมณฺณผลตฺมปฺนฺโน	วิหฺรามี อนาสวํ ๑
กิตฺเตสา ฉาบีตา มยฺหํ	ภวา ตฺพเพ ตฺมฺหตา
นาโคว พนฺชนํ เถตฺวา	วิหฺรามี อนาสวํ ๑
ตฺวาอคฺคํ วต เม อาสี	มม พุทฺธสุตฺตํ สํนฺติเก
ติสฺโส วิชฺชา อนุปฺปตฺตา	กตํ พุทฺธสุตฺตํ ตํสํ ๑
ปฏฺฐิสมฺภิกา จตฺตฺโส	วิโมกฺขาบีจ อฏฺฐิเม
ฉพฺภินฺณวา ตฺจฺจิกิตฺตา	กตํ พุทฺธสุตฺตํ ตํสํนฺนฺติ ๑

อิตฺถํ สุทฺธํ อายตฺมา ตกฺกณฺฏกภทฺธิโย เถโร อีมา คาลาโย อภาสิตฺถาติ ๑

ตกฺกณฺฏกภทฺธิยตฺตฺเถรสฺส อปทานํ สมนฺตํ ๑

ทฺติยํ กงฺขาเรวตตฺเถรอปทานํ (๔๔๒)

[๑๓๒] ปทฺมุคฺคโร นาม ชีโน	ตฺพพฺพมฺเมสุ จกฺขฺมา
อิตฺโต ตตฺตฺหตฺตฺมฺหิ	กบฺเบ อฺปฺปชฺชิ นายโก ๑
ตฺตฺทหนฺ พุทฺธมฺปิโร	หิตฺตฺนฺทฺธิสวโน
นาควิกฺกนฺตคฺคโม	จนฺตฺฐวาทิกปฺปโก ๑
มหามติ มหาจโร	มหาณายํ มหาคติ
มหาการุณฺโณ นาโก	มหาดมฺวิธฺสโน ๑

๔ กทาจิ ติโลกคุโ	เวเนยฺยํ วินยํ พหุํ
ธมฺมํ เทเสติ ธมฺพทฺโ	ธตฺตจิตฺตวิทฺฐ มฺหิ ๑
ณายี ฌานรตํ วั	อุปฺสหนตํ อนาวิตํ
วณฺณยนฺโต ปริสฺติ	โตเสติ ฌนตํ ชิโน ๑
คทาหํ หังสวติยา	พฺรหฺมโน เวทปารคฺ
ธมฺมํ สุตฺวาน มฺหิโต	ตํ ฌานํ อภิปรตฺถิ ๑
คทา ชิโน วิทยาภาส	สงฺฆสมชฺเฒ วินายโก
มฺหิโต โหหิ ตวํ พฺรหฺม	ลลฺลเสตํ มโนรํ ๑
ธตฺตสฺสเส อิตฺ กปฺเป	โอยกาทกฺกตฺสมฺภโว
โคตโม นาม นามเน	ธตฺตา โลเก ภวิสฺสติ ๑
คตฺส ธมฺเมสุ ทายาโท	โอรโส ธมฺมนิมฺมิตฺ
เววโต นาม นามเน	เทสฺสติ ธตฺตสฺสวโก ๑
เตน กมฺเมเน สุกเตน	เจตนาปณฺธิขี ๑
ชฺหิตฺวา มานุสํ เทหํ	ดาวตฺตํ อคณฺถหํ ๑
ปจฺฉิเม ๑ ภเว ทานิ	ชาโตหํ โกติเย ปุเร
ชตฺติเย กตฺสมฺปนฺเน	อิทฺเช ฌเต มหทฺธเน ๑
ยทา กมฺปิตฺตตฺถมฺมํ	พฺทฺโธ ธมฺมํ อเทสฺยิ
คทา ปสฺนโน สุกเต	ปพฺพชฺชิ อนคาวริยํ ๑
กงฺขา เม พฺทฺตา ธาสิ	กปฺปากปฺเป ตฺหิ ตฺหิ
ตํ สพฺพํ วินยิ พฺทฺโ	เทเสตฺวา ธมฺมมฺมตฺตมํ ๑

คโคหิ คินฺนุณฺสํสาโร ตทา ฌานสุเข รโต
 วิหรามิ ตทา พุทฺโธ มํ ทิสฺวา เอตทพุทฺธิ ๑
 ยากาจิ กงฺขา อึชฺช วา หุริ วา
 สกเวทียา วา ปรวเททียา วา
 ฌายีโน ตา ปชฺชนฺติ สํพุทฺธา
 อาคามีโน พุทฺทมจฺริยํ จรณฺตา ๑

สทฺธสฺสเถ กตํ กมฺมํ ผลํ ทสฺสเถสิ เม อึชฺช
 สมนฺตุโต สรวโคว กิเลเส ฌาปยฺมิ มม ๑
 คโต มํ ฌานนिरตํ ทิสฺวา โลกนฺตคฺคฺ มุนิ
 ฌายันํ ภิกฺขุณฺ อคฺโค ปญฺญาเปสิ มหามติ ๑ -
 กิเลสา ฌาปิตา มยฺหํ ภวา สพุเพ สมหฺตา
 นาโคว พนฺชนํ เจตฺวา วิหรามิ อนาสโว ๑
 สุวาคํ วต เม อาสิ มม พุทฺธสฺส สมนฺติเก
 ทิสฺโส วิชฺชา อนุปฺปตฺตา กตํ พุทฺธสฺส สํสํ ๑
 ปฏิสมฺภิตา จตฺโส วิโมกฺขามีจฺจ อฏฺฐิเม
 ฉพฺปิณฺญา สจฺฉิกตฺตา กตํ พุทฺธสฺส สํสํนฺติ ๑
 อิตฺถํ สฺกํ ขายสฺมา กงฺขาเรวโต เถโร อีมา คาทาโย อภาสิตฺถาติ ๑
 กงฺขาเรวตคฺคฺเรตฺส อปทานิ สมนฺตํ ๑

ตติยํ สิวลิตฺตฺเถราปทานํ (๔๔๓)

[๓๓๓] ปทุมุตฺตโร นาม ชิน	สพฺพชมฺเมสุ จกฺขมา
อโศก สัตตสหัสสมุหิ	กปฺเป อปฺปชฺชช นายโก ๑
สัถฺตสฺส อสงฺเขยฺย	สมาชิ วชิรฺรูปโม
อสงฺเขยฺย ฌาณวรี	วิมุตฺติ จ อโนปมา ๑
มนุชามรฺณาคานํ	พฺรหฺมานญจ สมากเม
สํมณพฺรหฺมณากิณฺเณ	ชมฺมํ เทเสสิ นายโก ๑
สํวากํ มหาตักิ	ปฺปญฺณวณฺตํ ชุตินฺชวรี
จเปสิ เอตทคฺคฺมุหิ	ปริสาสุ วิสารโท ๑
ตทาทิ ชุตฺติโย อาสั	นคเร หัสสวฺหเย
สุตฺวา ชินสฺส ตํ วากุญฺ	สํวากสฺส คุณฺํ พหุ ๑
นิมนฺตฺยิตฺวา สตฺตาทิ	โกชยิตฺวา สํวากํ
มหาทานํ ททิตฺวาน	ตํ จานํ อภิปตฺถยิ ๑
ตทา มํ วจินฺตํ ปาเท	ทิสฺวาน ปฺริสาสโก
สเรน มหตา ชีโร	อิมํ วจณมพฺรวิ ๑
คโศก ชินสฺส วจัน	โสตุกามา มหาชนา
เทวตา อถ คนฺธพฺพา	พฺรหฺมานอ จ มหิทฺธิกา ๑
สํมณพฺรหฺมณา เจว	นมนฺตัสสุ กตญฺชตํ
นโม เต ปฺริสาชฌณ	นโม เต ปฺริสฺสคฺคฺตม ๑

ชคฺคิเยน มหาทานํ	ทินฺนํ สํตฺตาทกาทิกํ
โสศฺคฺคามํ ฌตํ สํสํสํ	พฺยากโรหิ มหามุณี ๑
คโต อโวก ภาควา	สํณาก มม ภาสํคํ
อปปเมยฺยมุหิ พุทฺทมุหิ	สํสํชฺมุหิ ปตฺติจฺจิตา ๑
ทกฺขิณาทาย โก วตฺตา	อปปเมยฺยผลา หิ สํ
อปีเจส มหาโกโค	จํนํ ปตฺเตติ ชุทฺตมํ ๑
ตาภํ วิปฺลตฺตาภานํ	ยถา ภิกฺขุ สํทสฺสโน
คถาหมบี ภาเวยฺยนฺติ	ถจฺจนฺเตํ อนาคเต ๑
สํสํสํสํสํ อโโค กปฺเป	โอยฺยกาณฺถสํมฺภาโว
โคตโม นาม นามเน	สํตฺตา โดเก ภวิสฺสํติ ๑
สํสํสํ ชฺมุเมสฺส ทายาโท	โอรโส ชฺมุมนิมฺมิโต
สํวตฺสํ นาม นามเน	เหสฺสํติ สํตฺตสํวโก ๑
เตน กมฺเมเน สํกเตน	เจตนาปณฺธิจฺจิ ๑
ชหิตฺวา มานุสํ เทหํ	ดาวตฺตํ อคณฺณํ ๑
เอกนวุเต อโโค กปฺเป	วิปฺสํสํ โลกนายนโก
อปปชฺช จารุณโย	สํพฺพชฺมุวิปฺสํสํโก ๑
คทาหํ พนฺชฺมตฺติยา	กุตฺสํสํณฺณตฺรสํสํ ๑
ทโยโค วุจฺจโค เจว	ธาสํ กมฺมณฺตพฺพายวโฆ ๑
คทา อณฺณคโร ปุคฺโค	วิปฺสํสํสํสํ มเหสิโน
ปริเวณํ อกาเรติ	มหนฺตมิตฺติ วิสํสํคํ ๑

นิธิเจเต จ มหาทาน
 นว ทธี มชฺญเจว
 ตทาหนุตํ คเหตุวาน
 กมฺมตํมิมฺหิ คจฺฉิ
 สหสฺสํมปี ทตุวาน
 ตโตหเมว จินฺตสึ
 ยถา อิมे ชนา สพุเพ
 อหฺมปี การิ กริสฺสํม
 ตทาหเมว เนตุวาน
 มทฺธิตฺวา โลกนาถสฺส
 เทน กมฺเมน สุกเตน
 ชฺหิตฺวา มานุสํ เทหิ
 ปุณฺหาหิ พาราณสียํ
 สตฺตฺกฺกสฺส ตทา ทฺวโง
 ตทา ตปสฺสสินิ รุทฺธา
 ตโต ตสฺส วิปาเกน
 ปจฺฉิเม จ ภเว ทานิ
 สุปฺปวาสาถ เม มาตา
 ชฺชติเย ปุณฺณกมฺเมน
 สตตฺตวสฺสํนิ นิสฺสึ

ททฺ ฐฐชกตณฺณตํ
 วิจิณฺ ฌเน อททตฺ ๑
 นวทชฺ มชฺมปฺ
 ตเมตฺนตา มมททตฺ ๑
 นาทกิตฺต สททญํ
 เนตฺ ฌตฺตติ โอรกํ ๑
 สกฺกโรนฺติ ตถาคตํ
 สสงฺฆเ โถกนายนเก ๑
 ทชฺ มชฺมปฺ เอกโต
 สสงฺฆตฺต อททตฺ ๑
 เจตนาปณฺธิ ๑
 ตวตฺตํ อคณฺณํ ๑
 ราชฯ หุตฺวา มหายโส
 ทวารโรชฺ อการยํ ๑
 เอกาทํ รกฺขิตา อหุ
 ปาปฺมฺยํ นีรยํ ภูตํ ๑
 ชาโคทํ โถกียะ ปุเร
 มหาตติจฺฉนฺติ เม ปิตา ๑
 ทวารโรชฺตฺ วาหสา
 มาตฺตจฺฉนฺติ ทกฺขิตา ๑

กิเลสā ฌามีตา มยุห์ ภวา สพุเพ สมหุตา
 นาโคว พนฺธน์ เณฺตฺวา วิหฺรามิ ฌนาสโว ๑
 สฺวาคํ วัต เม ชาติ มม พุทฺธสฺส สันฺติเก
 ทิสฺโส วิชฺชา อนุปฺปตฺตา กํ พุทฺธสฺส สํสํ ๑
 ปฏฺฐสมฺภิตา จตฺโส วิโมกฺขามิฯ อฏฺฐิเม
 ฉนฺทิตฺวา สจฺฉิตฺวา กํ พุทฺธสฺส สํสํ ๑
 อิตฺถํ สฺมํ อายสฺมา สํวตฺถํ เถโร อิมํ คาทาโย อภาสิตฺตํ ๑
 สํวตฺถํ เถโร สํวตฺถํ เถโร

จตุตถิ วงศ์สัตตเถราปทาน (๕๔๔)

[๓๓๕] ปทุมุตโตโร นาม ชีโน	ตพพมเมสุ จกขฺมา
อิโต ตตสฺสสฺสํ	กบฺเป อปฺปชฺชि นายโก ๑
ยถาปี ตาคเร อุมฺมิ	คคเน วีย ตารกา
เชวํ ปาวจณํ ตตฺส	อรหนฺตเอหิ จิตฺติคํ ๑
สฺสเทवासฺสุรนาเคหิ	มนุเชหิ ปฺรภุชฺโต
สํณพฺพราหฺมณานิณฺเน	ชนมชฺเณ ชินฺนุตฺโตโม ๑
ปภาหิ อนุรณฺชนฺโต	โตเก โถกนฺตคฺคฺ ชีโน
วจเนน วิโพเรนฺโต	เวเนยฺยปทุมานิ โส ๑
เวสํารชฺเชหิ สํมุปนฺโน	จตุหิ ปฺริสฺสุตฺโตโม
ปทึนภยสํารชฺโช	เชมปฺปตฺโต วิสํารโท ๑

อาณนํ ปวโร จานํ	พุกุชฌมิมินฺนํ เกวณฺ
ปฐิชาณนํ โลกคฺคโค	นคฺคิ สณฺโฆทโก กุจฺจํ ๑
สัณฺหาทมนมฺภักตํ	นทโต ตสฺส ตาติโน
เทโว นโร วา พุรุหฺมา วา	ปฐิวดคฺคา น วิชฺชติ ๑
เทเสนฺโต ปวโร ชมฺมํ	สณฺดาเรณฺโต สเทวณํ
ชมฺมจกฺกํ ปวคฺเคติ	ปรีสาสุ วิสํวโร ๑
ปฐิภาณวตํ อคฺคํ	สาวกํ สาชฺชมฺมตํ
คฺคณํ พหุํ ปกิตฺเตตฺตวา	เขตทคฺเค เจเปติ ตํ ๑
ตทาทํ หังสวติยา	พฺราหฺมโณ สาชฺชมฺมโต
สพฺพเวทวิทฺฐ ชฺาโต	วงฺคิโส วาติสฺสทโน ๑
อุเปจฺจ ตํ มหาวีรํ	สคฺควา ตํ ชมฺมเทสํ
ปฐิวิรํ ปฐิณํ	สาวกสฺส คฺคเน วโต ๑
นิมนฺตยิตฺวา สคฺคํ	สสงฺฆํ โลกนฺนทํ
สคฺคทาหํ โภชยิตฺวาหํ	ทุสฺเสหิ ฉาทยิ ตทา ๑
นิปจฺจ สิริสา ปาทะ	กโตกาโส กตณฺชตํ
เอกมนฺตํ จิโต หฺนุโ	สณฺทวิ ชินฺนคฺคตมํ ๑
นโม เต วาติสฺสทน	นโม เต อธิสฺสคฺคตม
นโม เต สพฺพโลกคฺค	นโม เต อภยํกร ๑
นโม เต มารมถน	นโม เต ทิฏฺฐิวิสฺสทน
นโม เต สณฺทิสฺสท	นโม เต สรณํกร ๑

อนาถานํ ภวํ นาโถ
 วิสุตํ ภูมิตนฺตํ
 เขวมาทํหิ สมฺพุทฺธํ
 อโวกํ วาทีสุรุตํ
 ตทา อโวกํ ภควา
 โย โส พุทฺธํ อโภเชติ
 คุณญฺจ เม ปกิตฺเตติ
 เอโส ปตฺถยเต ชานํ
 อนาคตมฺหิ อทฺธาน
 เทวมนุสฺสํสมฺปตฺตี
 สตฺสทฺสเส อิตฺถ กปฺเป
 โคตโม นาม นามเน
 ตสฺส ชมฺเมสุ ทายาโท
 วังคีโส นาม นามเน
 ตํ สุตฺวา มุทิตฺถ หุตฺวา
 ปจฺจเยหิ อุปฺปจฺจํ
 เตน กมฺเมเน สุกฺเตน
 ชหิตฺวา มานุสํ เทหํ
 ปจฺฉิเม จ ภเว ทานิ
 ปจฺฉา ชาโต ยทา อาสํ

ภีตานํ อภยปฺปโต
 สฺรณํ สฺรณเสนํ ฯ
 สมนฺตวิตุวา มหาคฺคณํ
 คตํ ปปฺโปมิ ภิกฺขุโน ฯ
 อนนฺตปฏฺฐิภาณวา
 สตฺตาทํ สทฺสาวกํ ฯ
 ปสฺนโน เสงฺหิ ปาณิภิ
 วาทีสุรุตํ ภิกฺขุโน ฯ
 ตจฺจนเสตํ มโนรํ
 อนุโภตฺวา อนปฺปกํ ฯ
 โยกฺกาทกฺกตสมฺภโว
 สตฺตภา โตเก ภวิสฺสติ ฯ
 โอวโส ชมฺมนิมฺมิโต
 เสดฺสติ สตฺตสฺสาวโก ฯ
 ยาวชฺฉํ ตทา ชินํ
 เมตฺตจิตฺโต ตถาคตํ ฯ
 เจตนาปณฺธิหิ จ
 ตาวตีสํ อคณฺณหํ ฯ
 ปรีพฺพาชฺชกฺเต อหํ
 ชาตียา สตฺตวสฺสโก ฯ

สัพพะเวทวิชฺช ชลาโต	วาทสคฤทธีวารโท
วคฺคสุตฺตโร จิตฺตกถิ์	ปรจวาทปฺปมทฺทโน ฯ
วงฺเก ชลาโตติ วงฺคิ์โส	วงเน อิตฺตํโรติ วา
วงฺคิ์โส อิติ เม นามิ์	อคฺคุมหิ์ โลกสมฺมุตํ ฯ
ยทาหิ์ วิญญุตํ ปตุโต	จิโต ปจฺมโยพฺพเพ
คทา ราชคเห รถมเ	ธารูปุคฺคณฺจ อทุกฺกํ ฯ

ປະຊາວັສຕິມໍ ການວາງ າ

มีนุทนาย วิจรนต์ คัม	ปตฺตปานิ สุตฺวตฺ
อโธถุชฺ มิตรานิ	ยุคมตฺ อุตฺกษตฺ ๑
คัม ทิสฺวา วิมฺหิตอ หุตฺวา	อโวจมนนฺจฺจว
กณิการว นิจิตฺ	จิตฺ คทาปทํ อหํ ๑
อาจิตฺธิ โส เม สตฺถาร	สมฺพุทฺธํ โลกนายกํ
คทา โส ปณฺชิตอ ชโร	อตุตฺถํ สมฺโวจ เม ๑
วิราศฺสทิตฺ วากุญ	กตฺวา ทฺวทฺธมฺมุตฺตมํ
วิจิตฺตปฏฺิภาณนิ	โตสฺสโต เทน ตาทินา ๑
นิปฺจฺจ สิริสา ปาเท	ปพฺพชาเชทฺติ อพฺรวิ
คโต มํ ส มหปฺปณฺโณ	พุทฺธเสฏฺฐจฺมฺพานนิ ๑
นิปฺจฺจ สิริสา ปาเท	นิสฺสํ สตฺถุสฺสนฺติเก
มมาห วทตฺ เสฏฺโ	ตฺถจํ วรฺกํส กจฺจิ เท ๑

มคฺ สํสว วิทิตํ	สุคฺคิพุคฺคติมคฺ
คฺยุหํ วิชฺชาวิเสสํ	สเจ สกฺโกสิ วาจย ๑
อาโมติ เม ปฏฺญณาเต	คฺณิ สํสานิ ทสฺสยิ
อโถ นิริยเทเวสุ	อุปปนฺเน อวาจยิ ๑
คทา ชีณาสวสฺสว	สํสํ ทสฺสเสสิ นายโก
คโคทํ วิหิตารมฺโก	ปพฺพชฺชํ สมฺยาจิสํ ๑
ปพฺพชิตฺวาน สุกคํ	สนฺถวามิ ยหิ คหิ
คโค มํ กวิจิตฺคโคติ	อชฺชณฺยานนฺติ หิ ภิกฺขโว ๑
คโค วิมฺสนฺตํ เม	อาห พุทฺโธ วินายโก
คกฺกิตานํ อีมา คาคา	จํานโส ปฏฺฏิณฺนติ วา ๑
น กพฺยจิตฺคโคทํ วีร	จํานโส ปฏฺฏิณฺนติ เม
เตนหิ ทานิ วงฺคิส	จํานโส สนฺถวามิ มํ ๑
คทาหํ สฺนฺถวํ ชีวํ	คาคาหิ อิตฺติสฺสคฺคมํ
โส จํานโส คทา คฺยุจฺโ	ชิโน อคฺเค จเปติ มํ ๑
ปฏฺฏิภาณฺเนน จิตฺเตน	อณฺเฑสํมคฺคิมณฺณหํ
เปสโส เตน สํวิคฺโค	อํรหคฺคํ อปาปฺณิ ๑
ปฏฺฏิภาณวคํ อคฺโค	อณฺโณ โทจิ น วิชฺชติ
ยถายํ ภิกฺขุ วงฺคิโส	เอวํ ชาเรถ ภิกฺขโว ๑
สคฺตสฺสเส กคํ กมฺมํ	ผถํ ทสฺสเสสิ เม อิช
สุมฺคโค สรเวคฺโค	กิตเตสา ฌาบีตา มม ๑

กิเลสา ฉามีตา มยุหิ ภวา สัพเพ สมหทา
 นาโคว พนฺธนี เณฺฏวา วิหรามิ อนาสโว ๑
 สฺวาคํ วต เม อสฺมิ มม พุทฺธสฺส สันฺติเก
 คิเลโส วิชฺชา อนุปฺปตฺตา กตํ พุทฺธสฺส สํสํ ๑
 ปฏฺฐิสมฺภิกา จตฺสโส วิโมกฺขามิฯ อฏฺฐิเม
 ฉพฺปิณฺณา สจฺฉิกตา กตํ พุทฺธสฺส สํสํนฺติ ๑
 อิตถิ สฺมํ อายสฺมา วุคฺโส เถโร อีมา คาถาโย อภาสิตฺถาติ ๑
 วุคฺสฺสจฺเจรสฺส อปทานิ สมฺมตํ ๑

ปญฺจมี นนฺทกตฺเตวอปทานิ (๕๔๕)

[๓๓๕] ปทุมุตฺโตโร นาม ชีโน สัพฺพสมฺเมสุ จกฺขมา
 อิตฺถ สตฺสสฺสสมฺภิ กปฺเป อฺปปฺปชฺชิ นાયโก ๑
 หิตาย สัพฺพสฺสคฺคานํ สฺวาย วทํ วโร
 อตฺถาย ปุริสาชณฺโณ ปฏฺฐิปนฺโน สเทวเก ๑
 ยสฺสคฺคปตฺโต สิริมา กิตฺติวณฺณภาโฆ ชีโน
 ปุชฺชิตฺถ สัพฺพโลกสฺส ทิสฺวา สัพฺพา สฺวีสฺสโต ๑
 อุตฺตฺติณฺณวิจิกิฯ โส วัตฺติวตฺตกถกโก
 ปรีปฺปณฺณมนสฺสํกปฺโป ปตฺโต สมฺโพธิมุตฺตมํ ๑
 อนุปฺปนฺนสฺส มคฺคสฺส อฺปปาเทตา นรุตฺตโม
 อนกฺขาคณฺจ อกฺขาสี ชสฺสชฺชาตณฺจ สณฺขนี ๑

มคฺคณฺณ มคฺคจิตฺ ๑
 มคฺคตฺตํ กุสฺสโต สฺตถา
 ตทา มหาการุณิกโก
 นิมฺมคฺเค โมหปฏฺกมฺหิ
 ภิกฺขุณฺนี โอวทเน
 วณฺณณํ เอตทคฺคมฺหิ
 ตํ สุตฺวาหํ ปมฺพุทฺโต
 โภชยิตฺวา สสงฺฆนํ
 ตทา ปมฺพุทฺโต นาโก
 สฺสํ ภาวสฺสํ ทิฏฺฐาย
 สคฺคสฺสํ อิตฺโต กปฺเป
 โคตโม นาม นามเน
 ตสฺส ชมฺเมสฺส ทายาโท
 นนฺทโก นาม นามเน
 เตน กมฺเมเน สุกฺเตน
 ชหิตฺวา มานุสํ เทหิ
 ปจฺฉินเน ๑ ภเว ทานิ
 สวคฺคณฺณํ ปุรฺวเร
 ปุรฺปปเวเส สฺสคฺคํ
 เชตารามปฏฺฐิตฺวาเท

มคฺคกฺขายี นราสโก
 สวรณํ นรุตฺตโม ๑
 ชมฺมํ เทเสสิ นายโก
 สมฺพุทฺตติ ปาณิน ๑
 สวากํ เขยฺยสสมฺมตํ
 ปณฺณเวเปสิ มหามุนิ ๑
 นิมนฺเตตฺวา ตถาคคํ
 ปตฺถยิ ชานมฺมุคฺคมํ ๑
 มํ อโวจ มหาอิสิ
 ตจฺจเสตํ มโนรํ ๑
 โอฏฏากกตฺตสมฺภโว
 สฺตถา โสเก ภวิสฺสติ ๑
 โอวโส ชมฺมนิมฺมิโต
 เทสฺสติ สฺตถุสวโก ๑
 เจตนาปณฺธิชฺหิ ๑
 ตาวตีสํ อคณฺณํ ๑
 ชาโต เสยฺยจิกฺกุเต ชหิ
 อิทฺเต ฆีเต มหทฺตเน ๑
 ทิสฺวา วิมฺหิตมานโส
 ปพฺพชฺชึ อนคาริยํ ๑

น จิเรเนว กาเถน	อหตุตํ อปาปญฺ
ตโตหํ ติณฺณตํสาโร	สาตฺถิโต สพุทฺทสัจจนา ฯ
ภิกฺขุณฺโณ ชมฺมกถํ	ปริปุจฺจา กรึ อหํ
สาตฺถิกา ตา มยา สพุทฺธา	อภิวํสุ อนาสวาทา ฯ
สตันนิ ปณฺญานานิ	ตทา ตฺวํโส มหาหิโต
ภิกฺขุณฺโณ โอวทกํ	อภฺคฺคฺชฺชาเน ชฺเชตฺติ มํ ฯ
สจฺจสทฺธสฺส กตํ กมฺมํ	มตํ ทสฺสเสตฺติ เม อีช.
สุมฺมุคฺโค สรวโศว	กิตฺเตสา ฌาบีตา มม ฯ
กิตฺเตสา ฌาบีตา มยฺหํ	ภวาท สพุทฺธ สุมฺมุคฺคา
นาโศว พนฺธนํ เจตฺตวา	จิหฺรามี อนาสวาทา ฯ
สฺวาคตํ วต เม อาสี	มม พุทฺธสัจจ สันตฺติเก
ติสฺโส วิชฺชา อนุปฺปตฺตา	กตํ พุทฺธสัจจ สาธนํ ฯ
ปฏฺฐิสฺสภิกฺขา จตฺตโส	วิโมกฺขามิ จ อฏฺฐิเม
ฉพฺปิณฺณวา สจฺจนิคฺคา	กตํ พุทฺธสัจจ สาธนฺนํ ฯ

อิตฺถํ สฺกํ อายสฺมา นนฺทโก เถโร อีมา คาทาโย อภาสิตฺถาติ ฯ
 นนฺทกตฺตเดรสัจจ อปทานิ สมนฺตํ ฯ

ฉฺชฺชํ กาพฺพทายิตฺตเดรอปทานิ (๕๔๖)

[๓๓๖] ปทุมุตฺตโร นาม ชิน	สพุทฺธมเมตฺส จกฺขฺมา
อิตฺถํ สจฺจสทฺธสฺสภิกฺขา	กปฺเป อปฺปชฺชํ นายโก ฯ

นายทานิ วโร สตุตา	คุณาคุณวิฑู ชิโน
กตญญกตเวที จ	ติตฺเต โยเชติ ปาณินิ ๑
สพฺพญญ เตน ฉาเนน	ตฺตยิตฺวา ทยาสโย
เทเสติ ปวรํ ชมฺมํ	อนนตฺตคฺคณสฺสจโย ๑
ส กทาจิ มหาวิโร	อนนตฺตชนตํ สฺสํ
เทเสติ มชฺฐํ ชมฺมํ	จตุสฺสจฺจุสฺสณฺหิตํ ๑
สตุวาน ตํ ชมฺมวโร	อาทิมชฺชณนตฺตโสภนํ
ปาณสฺสตสฺสสฺสณํ	ชมฺมาภิสฺสมโย อหุ ๑
นิหฺนนาทิตา ตทา ภูมิ	คชฺชํสฺส จ ปโยจฺจรา
สํสฺสกาโร ปวตฺตํ	เทวพฺพรหมนราสฺสรา ๑
อโห การุณิก สตุตา	อโห สทฺชชฺชมฺมเทสฺนา
อโห ภวสฺสมทฺตสฺสํ	นิมฺมคฺเค อหฺมชฺชิ ชิโน ๑
เอวํ สํเวคชาเตสฺ	สณฺรามรพฺพรหฺเมสฺ
กุตฺตปฺปสํสํทกานคฺคํ	สํวณํ วนฺณนฺนิ ชิโน ๑
ตทาหํ หังสวติยา	ชาโตมจฺจุกฺกุเต อหุ
ปาสํสํทิก ทสฺสํสฺสํ	ปหฺมตฺตชณฺณนฺนวา ๑
หังสํรามมฺเปจฺจจํ	วนฺนิตฺตฺวา ตํ ตถาคตํ
สฺสณฺนิตฺตฺวา มชฺฐํ ชมฺมํ	กาโร กตฺวา จ ตาทินิ ๑
นิปจฺจ ปาทมฺมเตหํ	อิมํ วนฺนณพฺพรจิ
กุตฺตปฺปสํสํทกานคฺคโค	โย ตว สํสํเน มุเน ๑

คาทิสฺสํ มหาวรั	พุกฺขเสฏฺฐสุตฺตํ สาสเน
คทา มหาการุณิก	สยฺยจฺนุโตวามเตน มํ ๑
อาห มํ ปุคฺค อุตฺตสิฏฺฐ	ตจฺจนฺตํ มโนรํ
กถํ นาม ชินฺนํ การํ	กตฺวาน วิมฺลโต สยฺยา ๑
สคฺคสฺสสฺส อิตฺโต กปฺเป	โศกฺกาทกฺกตฺตมฺภโว
โคตโม นาม นามเน	สคฺคา โถเก ภวิสฺสติ ๑
คตฺตํ ชมฺเมตฺตํ ทายาท	โอรสํ ชมฺมนิมฺมิต
อูทายํ นาม นามเน	เหตฺตํ สคฺคสฺสวโก ๑
คํ สคฺควา มุทิตฺโต หุคฺควา	ยาวรํ คทา ชินํ
เมตฺตจฺจิตฺโต ปริจฺจ	ปจฺจเยหิ วิณายกํ ๑
เตน กมฺมวิปาเกน	เจตนาปณฺธิชฺหิ ๑
ชหิตฺวา มานุสฺสํ เทหํ	ตาวคฺคํ อคณฺณํ ๑
ปจฺจนิเม ๑ ภเว ทานิ	รมฺเม กามํตฺตคฺคเว
ชาโต มหามจฺจกฺเต	สุทฺตฺตโน มหํปติ ๑
คทา อชฺยาสิ สหคฺคโค	รมฺเม สุมฺพินิกานเน
หิตาย สหคฺคโค	สุทฺตฺต ๑ นรเวทโก ๑
คทเหว อหํ ชาโต	สทฺเตเนว วทฺตฺตมิโต
บีโย สหาโย ทโยโก	วิสฺสสุทฺตํ นีติโกวิโต ๑
เอกฺกนฺตํ อยสฺสา	นิกฺขนฺโต ปพฺพชิตฺตํ โส
นตฺตํ นานิ วิณามตฺตวา	อาสิ พุทฺธ วิณายโก ๑

เชตฺวา สเสนกั มารี	เชปยิตฺวาน อาสเว
ภวณฺณจํ ตริตฺวาน	พุทฺโธ อาสี สเทวเก ๑
อิสิวฺหํ ปตนํ คนฺตฺวา	วิเนตฺวา ปณฺจวคฺคิเย
คโต วิเนสี ภควา	คนฺตฺวา คนฺตฺวา ตทึ ตทึ ๑
เวเนยฺเย วินยฺนโต โส	สงฺกณฺหนฺโต สเทวกั
อุเปจฺจ มคเช คิริ	วิหริตฺถ ตทา ชิโน ๑
ตทา สฺพุทฺโธเนนาหิ	ภุมฺปิยาถเน เปสีโต
คนฺตฺวา ทิสฺวา ทสฺสพฺถิ	ปพฺพชิตฺวารหา อหิ ๑
ตทา มเหสี ยาจิตฺวา	ปาปยิ กมิตฺวหฺนํ
คโต ปฺร่าหิ คนฺตฺวาน	ปสาเทสี มหาภุตํ ๑
ชิโน คสุมํ คุณฺเฑ คุญฺโช	มมาท ปฺริสาสโก
กุตฺตปฺปสาทกานคฺคิ	ปณฺณวาเปสี วินายโก ๑
กิเลสํ ฌาบีตา มยฺหิ	ภวา สพุเพ สมุทฺตา
นาโคว พนฺชนํ เณตฺวา	วิหรามิ อนาคตโว ๑
สฺวาคคํ วต เม อาสี	มม พุทฺธสฺส สนฺติเก
คิสฺโส วิชฺชา อนุปฺปตฺตา	กตํ พุทฺธสฺส สาสนํ ๑
ปฏิสมฺภิตา จตฺสโส	วิโมกฺขามีจ อฏฺฐิเม
ฉพฺปิณฺณา สจฺฉนิกตา	กตํ พุทฺธสฺส สาสนฺนํ ๑
อิคฺคิ สฺสํ ขายสฺมา กาลุทายิ เถโร	อิมา คาทาโย อภาสีตฺถาติ ๑
กาลุทายิตฺถสฺส อปทานํ สมคฺคํ ๑	

พุยาหํ ปุณฺรุตฺตํ วา
 นาทุทฺธํ ตสฺส มุณีโน
 น จิเรเนว กาถเน
 นิปฺเปเน พุทฺธวจาเน
 ตทา จตฺตสฺส คาลาโย
 สํนฺตจิตฺตวา ติโถกคฺคํ
 วิรตฺตโตสี มหาวิโร
 กรุณาย น นิพฺพายี
 ปุณฺณชฺชโนว โย สตฺตโต
 สมนฺปชาโน สติยตฺตโต
 ทุพฺพถานี กิเลตฺตานี
 ฌาณคฺคิปริททฺตมานี
 โย สพุพฺพโลกสฺส ทรุ
 ตถาปี โถกาจริโย
 เขวมาทํหิ สมนฺพุทฺธํ
 ยาวชฺฉิวั กริตฺตวาน
 สตฺตสฺสหสฺเส อิตฺถ กปฺเป
 ทุคฺคคฺคํ นวภิธานามิ
 เทวโลเก มหาราชฺชํ
 จกฺกตฺตมิมหาราชฺชํ

อปฺตถํ วา นิรตฺถกํ
 ตโต ปพฺพุชฺชิตฺถ อหํ ฯ
 สพุพฺพตฺถาปี วิสํวโร
 อโหสิ คณิสฺสมมโต ฯ
 คณฺถยิตฺตวา สพุพฺพณฺชนา
 เทสยิสฺสํ ทิเน ทิเน ฯ
 สํสํเร สภเย วสํ
 ตโต การุณิกो มุณี ฯ
 น กิเลตฺตวสํ อหุ
 ตสฺมา เขโส อจินฺตฺติโย ฯ
 ยสฺสํสาธยคตานิ เม
 น ชฺชัยสิ ตทพฺพุทฺธํ ฯ
 โลเก ยสฺสํ ตถา ทรุ
 โถโก ตสฺสํสาณฺนตฺตโตโก ฯ
 กิตฺตยํ ฌมฺมเทสํ
 คโต สคฺคํ ตโต จโต ฯ
 ยํ พุทฺธมภิกิตฺตยํ
 กิตฺตุนาย อิทํ ผลํ ฯ
 ทิพฺพพานุภิสฺสหนฺตทา
 พหุสฺสํนฺนํ อหํ ฯ

ทฺเว ภเว ปชายามิ	เทวตฺเต อถ มานุเส
อณฺณํ คคฺคํ น ชานามิ	กิตฺตุนาย อิทํ ผลํ ฯ
ทฺเว กุเต ปชายามิ	ชคฺคิเย อถ พุราหฺมणे
นฺนํ กุเต น ชานามิ	กิตฺตุนาย อิทํ ผลํ ฯ
ปจฺจิมํ ฯ ภเว ทานิ	คิรีพชฺชปฺรคฺคตเม
รณฺโณหํ พิมฺพิสํวรสฺส	ปฺรคฺคโต นามเน จาภโย ฯ
ปาปมิตฺตวสฺสํ คนฺตฺวา	นิคฺคเชน สโมหิโต
เปตฺติโต นวฺวปฺรคฺคเตน	พฺพุชฺเชฏฺฐํ อฺเปจฺจุหํ ฯ
ปจฺจติคฺคา นิปฺพนํ ปณฺหิ	สุคฺคา พฺยาการณฺคฺคตมํ
ปพฺพชิตฺวาน น จิรํ	อหคฺคํ อปาปฺณิ ฯ
กิตฺตยิตฺวา ชินวํ	กิตฺติโต โหมิ สพฺพทา
สุคฺคนฺทเทหวทโน	อาตฺมํ สุคฺคสมปฺปิตฺโต ฯ
คิกฺขหาสฺสทฺหุปฺปณฺโณ	มหาปณฺโณ ตเถวหํ
วิจิตฺตปฏฺฐาโน ฯ	คสฺสํ กมฺมคฺสฺสํ วาหสา ฯ

อภิตฺตยิตฺวา ปทฺมุคฺคตฺราหํ

ปตฺตฺนจิตฺโต อตฺมํ สยมฺภุ

นาคจฺฉิ กปฺปานิ อปายภฺมึ

สคฺคํ สคฺคํ สคฺคํ สคฺคํ ฯ

กิตฺเตสา ฌาปิตฺตา มยฺหิ ภวา สพฺเพ สมฺมุตฺตา

นาโคว พนฺชนํ เจตฺตฺวา จิหฺรามิ อนาสโว ฯ

สฺวาคํ วต เม ธาติ พุทฺธเสฏฺฐสฺส สฺนฺติเก
 ทิสฺโส วิชฺชา ธนุสฺสทฺตา กตํ พุทฺธสฺส ธาตํ ๑
 ปฏิสมฺภิตา จตฺตโส วิโมกฺขาบีจ อฏฺฐิเม
 ฌพฺปิณฺณา สจฺฉนิกฺขา กตํ พุทฺธสฺส ธาตํ สฺนฺติ ๑
 อิตฺถํ สฺกํ อายสฺมา อภโย เถโร อีมา คากาโย อภาตฺตภาติ ๑
 อภยตฺตเถรสฺส อปทานิ สฺมตฺตํ ๑

อฏฺฐมํ โสฬสตฺยตฺตเถรปาทานิ (๔๔๘)

[๓๓๘] อิมมฺหิ ภทฺทเก กปฺเป พุทฺหมพฺพชฺช มหายโส
 กสฺสโป นาม นามเน อปฺปชฺช วิทํ วโร ๑
 ตทาทิ จนฺทโน เจว ปพฺพชฺชิตฺวาน ธาตํ
 อปาณโกฏฺธิํ กมฺมํ ปุริยิตฺวาน ธาตํ ๑
 ตโต จูตา สฺนฺตฺตํ อปฺปนฺนา อฺโภ มยํ
 ตตฺถ ทิพฺเพหิ นจฺเจหิ คีเตหิ วาทิเตหิ จ ๑
 ฐาปิตฺตํ หงฺคะหิ อภิโภจฺตฺวาน เสตฺเท
 ยาวตํ วตฺตฺตฺวาน ธนุโภจฺตา มหาสฺสํ ๑
 ตโต จิตฺตฺวา ติทฺถํ จนฺทโน อปฺปชฺชก
 อหํ กมฺมิตฺตํ สฺมํ อชายํ สํกฺขิตฺวา ๑
 ยทา อุกาสิเตเรน อชฺชเมวฺว โสภณายโก
 ธนุสฺสํ สกฺขานํ อปฺเปติ กมฺมิตฺตํ ๑

ตทาติมานิโน ตถุยา	น พุทฺธสุตฺตํ คุณฺณญฺโญ
ปณฺณนุติ น ตมฺพุทฺธํ	ชาตฺถิตฺตํ อนาทรา ฯ
เตตฺถํ สํกฺกปฺปมณฺณาย	อาภาเส จงฺกมิ สฺสโน
ปชฺชุนฺโน วีย วสฺสิตฺตํ	ปชฺชิตฺตํ ยถา สฺสํ ฯ
ทสฺสํเตตฺวา ฐปฺมตฺตํ	ปฺน อนฺตรชายถ
เอโกมฺปิ หุตฺวา พุทฺธา	อโหสิ ปฺนเรกโก ฯ
อนฺธการํ ปกาธญฺจ	ทสฺสํยิตฺวา อนฺธกชา
ปาวฺฐิเหวํ กวิตฺวาน	จินฺย ฅาตเก มฺนิ ฯ
จาตุทฺทํไป มหาเมโส	ตาวเทว ปวสฺสํ
ตทา หิ ชาตํ พุทฺโธ	เวสฺสํนฺตรมเทสฺย ฯ
ตทา เต ชฺชติยา ตพฺเพ	นิหนฺตฺวา ชาตฺธิ มํ
อุเปตฺถํ สฺรณํ พุทฺธํ	อาห สฺสํชฺชทโน ตทา ฯ

อิตฺถิ ตติยํ ตว ฐวิปฺปณฺณ

ปาทานิ วณฺทามิ ตมฺนตจฺจุ

ยทา หิ ชาโต ปจฺจํ ปกมฺปิ

ยทา จ ตํ นชฺชหิ ชฺมพฺพญาสา ฯ

ตทา พุทฺธานุภาวนตํ	ทิสฺสุวา วิมฺหิตมานโส
ปพฺพชิตฺวาน ตตฺถเว	นิวสฺสิ มาตฺตปฺปโก ฯ
จนฺทโน เทวปฺปโต มํ	อุปคฺนตฺวา อปฺปจฺฉ
ภทฺเทภทฺตตฺตํ ตทา	ตงฺเขปฺปิตฺถการํ นยํ ฯ

โจทิโตหิ ตทา เทน	อุเปจฺจ นรนายกั
ภทฺเทกรตฺตํ สุตฺวาน	สัวิคฺโค วณฺณามโก ๑
ตทา มาตฺรมาปฺปจฺฉิ	วเน วจฺจนามิ เอกโก
สุตฺตมาโตติ เม มาตา	วารยิ เต ตทา วจ ๑
สพฺพํ กุสํ โปฏฺถกิตฺ	อุสฺสํ มุณฺษปพฺพชํ
อฺรสา ปนฺนุทิสฺสามิ	วิเวกมณฺญูรหํ ๑
ตทา วณฺํ ปวิฏฺฐโชนํ	สัริตฺตวา ชินสาสนํ
ภทฺเทกรตฺตโมวาทิ	อฺรหตฺตํ อปฺปาปณฺนิ ๑
อตฺตํ นานวาคเมยฺย	นปฺปฏฺถกฺกฺเข อนาคตํ
ยทตฺตมฺปทึนฺนตํ	อปฺปตฺตตฺตญฺจ อนาคตํ ๑
ปจฺจปฺปนฺนญฺจ โย ชมฺมํ	ตตฺถ ตตฺถ วิปัสฺสติ
อสฺสํหิ อสงฺกปฺปํ	ตํ วิทฺฐา อณฺุพฺรหฺมเย ๑
อชฺเชว กิจฺจมาตปฺปํ	โก ชนฺณวา มรณํ สุเว
น หิ โน สงฺครนฺเตน	มหาเสเนน มจฺจุนา ๑
เอวํ วิหาริมาตาปี	อโหฺรตฺตมตฺตนฺทิตํ
ตํ เว ภทฺเทกรตฺโตติ	สนฺโต อาจิกฺขเต มฺหิ ๑
กิตฺเตสา ฉาบีตา มยฺหิ	ภวา สพฺเพ สฺมฺหตา
นาโคว พนฺธนํ เณตฺวา	วิหฺวามิ อนาสโว ๑
สวาคตํ วต เม อาสึ	มม พุทฺธสฺส สันติเก
คิสุโส วิชฺฐา อณฺุปฺปตฺตา	กตํ พุทฺธสฺส สาสนํ ๑

ตทา วิปฺตเปเมน
 ตโต อฺโต กโต สฺสคํ
 สฺสคฺคา อฺโต มนุสฺสเสตฺถ
 อคฺคาร์ ฌทฺทชิตฺตฺวาน
 สมนฺเณ ตาปโส ทิโส
 หุตฺวา วตฺติ อรณฺณมฺหิ
 ปจฺฉิเม ๑ ภเว ทานิ
 วจุตฺตโคตฺโต ทิโส ตสฺส
 มาตฺถ เม โทหโห อตฺติ
 ชายมานธมฺปมฺหิ
 ตโต เม อชฺนิ มาตา
 คพฺพโต นิภฺชมนฺตํ มํ
 ตโต กุมารโ สิทฺตฺตโก
 ตสฺส มิตฺโต ปิโย อตฺติ
 สฺสคฺคตฺตาเรหิ นิภฺชนฺเต
 อหํ ปพฺพชิตฺตฺวาน
 วนาถํ ภาวณิ
 ทิสฺสุวา สฺสคฺคา ชินฺนปฺปาทํ
 โส เม ชมฺมํ อเทเสติ
 ตโตหํ ปพฺพชิตฺตฺวาน

อฺปาสิตฺตฺวา ชินฺตฺว
 ปวาโส สฺสวํ ยถา ๑
 นิพฺพตฺโต ปุณฺณกมฺมุนา
 ปพฺพชฺชํ พหุโส อหํ ๑
 ปริพฺพชาโส ตเถวหํ
 อเนกสฺสโต อหํ ๑
 รมฺเม กามิยวตฺตเว
 ชายาย อหโมกฺกมํ ๑
 ติโรกฺขจฺฉิตฺตสฺส เม
 วนวตฺตํ นิจุตฺตโย ๑
 รณฺณเย วนนฺตเร
 กาสาเยน ปฏิคฺคฺชํ ๑
 ชาโต สกฺยกฺกตฺตฺว
 สํวิสฺสํโส สุมานิโย ๑
 โอหાય วิปฺตํ ยสํ
 หิมวณฺตํ อฺปาคมํ ๑
 กสฺสํ ชุตฺวาทกํ
 อฺเปตฺติ นรธารกํ ๑
 สพฺพคฺคํ สมนฺนปกาธํ
 วนเมว ปุณฺณกมํ ๑

ตตฺถปฺปมตฺโต จิหฺร อโห สุตฺตทฺธตาโกมฺหิ กิเลสา ฌาบีตา มยฺหํ นาโคว พนฺชนํ เณตฺวา สฺวาคํ วจ เม อาสี ติสฺโส วิชฺชา อนุปฺปตฺตา ปฏิสมฺภิตา จตฺโส นพฺปิณฺณา สจฺฉิกิตฺตา	นพฺปิณฺณา ขปฺสฺสยํ สฺมิตฺเตนาหุณฺณมฺปิโต ฯ ภวา สฺพเพ สฺมฺหตา จิหฺรามี อนาสโว ฯ พุทฺธเสฏฺฐสฺส สํหิตเก กตํ พุทฺธสฺส สํสํนํ ฯ วิโมกฺขามิฯ อฏฺฐิเม กตํ พุทฺธสฺส สํสํนนฺติ ฯ
--	--

อิดัก สุกุ ขายสุมา วนาจุโน เถโร อีมา คากาโย อภาสิตุภาติ ฯ

วนวณตฺเถรธฺมฺมํ อปทานํ สมนตฺตํ ฯ

ทศมฺ จุพฺสฺคนฺนุชฺตฺเถวาทานํ (๕๕๐)

[๑๕๐] อิมมฺหิ ภทฺทเก กปฺเป	พฺรหฺมพฺนฺช มหยาโส
กตฺถโป นาม นามเณ	อฺปฺปชฺชช วทํ วโร ๑
อนฺพฺยณฺชนตฺมฺปนฺโน	พคฺคตํสวรทฺทฺชโน
พฺยยามปฺปภาปวิจุโต	วํสชาตตโมคฺโคโต ๑
อตฺถํเตตา ยถา จนฺโท	สฺวริยจ ปภจฺจโร
นิพฺพาเปตา ยถา เมโส	สํสจโร จ คุณฺนจโร ๑
ชรณํวิจ สํเตน	หิมจํจ สฺมาชิโน
อากาโส วิย ปณฺณาย	อตฺถจโค อนฺนิโต ยถา ๑

ตทาทิ พารานตียัม
 ปหุตชนชณฺณตัม
 มหตา ปริวารณ
 อุเปจฺจ ชมฺมมตฺถสํ
 ทวตฺถิสํสชฺชชโร
 อหุพฺพชณฺณตมฺปโน
 วตฺติชาตปริกฺขิตโต
 พุยามปฺปภาปวิโต
 สัณฺณณานโน ชินวโร
 กรุณาปฺปณฺณทโย
 โลกวิตฺถิสํสชฺชชโร
 ยตฺถา วิตโต ชีโร
 อตฺถชฺชชโร สพฺพชฺช
 ปตฺติชฺชา สพฺพชฺชชานํ
 อหุปตฺติโต โถเกณ
 กุวาทคจฺจชฺชชโร
 อคโต วิย สพฺพชฺช
 คณฺชชชชชชชช
 ชฺชชชชชชชชช
 สนิชฺชช จ นรชฺชชช

อุปปโน มหากุเต
 นานารตณฺณชฺชชช ๑
 นิสินฺนํ โลกนายกํ
 อมตํ มโนรหํ ๑
 สุนทฺชชชชชช จนฺทิม
 สํสชชชชชชชช ๑
 ทิตฺโตว กนทชชชช
 สตฺรชชชช ทิวากโร ๑
 รณณณณณณณณณ
 ชฺชชชชชชชชชชช ๑
 สนิชฺชชชชชชชชช
 อากาสชชชชชช มุณี ๑
 อนิโต วิย นายโก
 มทิว มุณี สชชชชช ๑
 โตเยน ปทุมํ ยถา
 อคฺคชชชชชชชช สชชช ๑
 กิเลตฺตชชชชชชชช
 ชฺชชชชชชชชชชช ๑
 รตณณณณณณณณณ
 กิเลตฺตชชชชชชชช ๑

วิษยํ มหาโยไซ	मारसेनापमทุกโน
จกฺกวดฺติว โส ราช	โพชฺฌนฺครตฺนิตฺตโร ๑
มหาภิสฺสกุณฺดงฺกาโส	โทสพฺยวชิตฺติจฺจนโก
สฺสตุลลคฺคฺโค ยถา เสฏฺโฐ	ทิจฺจุจฺจิตฺตวิฆาณโก ๑
โส ตทา โลกปชฺชโสโต	สนฺวามรฺสกุณฺดโค
ปริสาตุ นรทิจฺจุ	ชมฺมํ เทสฺยเต ชิโน ๑
ทานํ ทตฺวา มหาโกโก	สํเตน สฺสคฺคฺคฺโค
ภาวณาย จ นิพฺพาทิ	อิจฺเจวมนุสํสาถ ๑
เทสฺสนนฺตํ มหสฺสํ	อาทิมชฺฌนฺตโสณํ
สฺสณฺนํ ปริสา สพฺพา	อมคฺคํ มหารตํ ๑
สฺสตุวา สฺมชฺชํ ชมฺมํ	ปสฺสนโน ชินสํสาถเน
สฺสคฺคํ สรณํ คนฺตฺวา	ยาวชฺชํ นมสฺสํ ๑
มุนิโน คนฺชกฺกุชฺชา	อุพฺพชฺชฺชฺชํ ตทา มํ
จตุชฺชาเตน คนฺเชน	มาเส อชฺชํ ทิเน สฺสวํ ๑
ปณฺธิชฺชา สฺสคนฺชนฺตํ	สํวรฺตสฺส วิคนฺชโน
ตทา ชิโน วิทยาภาสึ	สฺสคนฺชตฺตนาภิตํ ๑
โยยํ คนฺชกฺกุชฺชํ	คนฺเชน อุพฺพชฺชํ สกฺ
เตน กมฺมวิปาเกน	อุปปนฺโน ยถิ คทํ ๑
สฺสคนฺชเทโห สพฺพคฺค	ภวิสฺสตี อยํ นโร
คฺคณคนฺชชฺชโค ทตฺวา	นิพฺพายิสฺสตีนาสโว ๑

เตน กมุเมน สุกเตน	เจตนาปณิธิ ๑
ชหิตฺวา มานุสํ เทหํ	ดาวตีสํ อคณฺณํ ๑
ปจฺจิมํ ๑ ภเว ทานิ	ชาโต วิปฺปกุเต อหํ
คพฺภํ เม วสโต มาตา	เทเหนาสี สุกนฺธิกา ๑
ยทา ๑ มาตฺตฺกฺกฺกฺกฺกฺกฺก	นิฏฺฐมามิ ตทา ปฺร
สํวตฺตํ สํพฺพคณฺเฑ	วาสิตา วิย วายถ ๑
ปฺปฺปฺปฺปฺปฺปฺปฺปฺป สํว	ทิพฺพคณฺธิ มโนรม
ฐปานิ ๑ มหคฺฆานิ	อุปวายิสฺส ดาวเท ๑
เทวา ๑ สํพฺพคณฺเฑ	ฐปฺปฺปฺปฺปฺปฺปฺปํ ทํ ฆร
วาสยิสฺส สุกนฺเฑ	ยสฺมิมิ ชาโต อหํ ฆเร ๑
ยทา ๑ ตฺวโรน ภาทโท	ปจฺเม โยพฺพเน จิโต
ตทา เสสํ สปริสํ	วิเนตฺวา นรธาริ ๑
เตหิ สํพฺเพหิ สหิโต	สํวตฺตํปฺรมาคโต
ตทา พุทฺธานุภาวนํ	ทิสฺวา ปพฺพชิโต อหํ ๑
สํตํ สํมาธิปญฺญํ	วิมุตฺติณํ ๑ อนุตฺตร
ภาเวตฺวา จตุโร ชมฺเม	ปฺปฺปฺปฺปํ อสวคฺคํ ๑
ยทา ปพฺพชิโต จาหํ	ยทา ๑ อรหํ อหํ
นิพฺพายิสฺสํ ยทา จาหํ	คณฺธวสฺสํ ตทา อหํ ๑
สํวคณฺโธ ๑ เสฏฺโฐจติเสติ เม	
มหารหํ จนฺทนํ จมฺปฺกฺกฺกฺก	

ตเถว คนฺเช อิตเร ฯ สพุพโส

ปตฺยห วายามิ กโต ยถิ คหิ ฯ

กิลเลสา ฌามิตา มยฺหํ ภวา สพุเพ สมุทตา

นาโคว พนฺธนํ เจตฺตวา วิหรามิ อนาสโว ฯ

สุวาคคํ วต เม อาสิ พุทฺธเสฏฺฐสุตฺต สมนฺติเก

คิสุโส วิชฺชา อนุปฺปตฺตา กตํ พุทฺธสุตฺต สํสํ ฯ

ปฏิสมฺภิตา จตฺตโส วิโมกฺขามิฯ อฏฺฐิเม

ฉพฺปิณฺณวา สจฺฉิกิตฺตา กตํ พุทฺธสุตฺต สํสํนฺนํ ฯ

อิตฺถํ สุทํ อายสฺมา จูฬสุคนฺโฆ เถโร อิมา คาถาโย อภาสิตฺถาติ ฯ

จูฬสุคนฺธคุเถรสฺส อปทานํ สํมตฺติ ฯ

อุทฺตทานํ

ภทฺธิโย เรวโต เถโร มหาธามิ ฯ สํวตฺติ

วรุคฺชีโส นนฺทโก เจว กาทุทายี ตถาภโย ฯ

โตมโส วณฺวจฺโณ ฯ สุคนฺโฆ ทสฺโม กโต

คฺฉินฺนิ คาทาสฺตา ตตฺถ โสฬสา ฯ ตทฺตฺตฺติริ ฯ

ภทฺธิยวคฺโค ปณฺจปณฺณาโส ฯ

อถ วคฺคุทฺตทานํ

กณิการวฺหโย วคฺโค ผลโท คินฺทายโก

กจฺจฺจาน ภาทฺธิโย วคฺโค คาถาโย คณฺธิวา วิสา ฯ

นว คาสตานี ๑

จตุรชาติเมว ๑

ฉปญฺฉาฬ ปญฺฉตา

อปทานา ปกาสิตา ๖

สท อุตฺตทานคาสตานี

ณ สหสฺสํสาณิ โทณฺติมา

เทว สตานี ๑ คาสตานี

อฏฺฐารสํ ตทฺฐตฺติ ๖

เอตฺตาวตฺตา พุทฺธวราปทานญฺจ ปจฺเจกพุทฺธวราปทานญฺจ เถรวราปทานญฺจ

สํมตฺตานี ๖

เถรียปทาน
 ปจโม สุมะชาวคฺโค
 ปจมี สุมะชาเถรียปทาน (.)
 อถ เถรียปทานานิ สุนาถ

[๓๔๓] ภควติ โภจนาคมน	สงฆารามมฺหิ นิเวสมฺหิ
ตฺธิโย ติสฺโส ชนฺธิโย	วิหารทานํ อทมฺหเส ๑
ทตฺถกฺขตฺตํ ตตฺถกฺขตฺตํ	ตฺตานํ ๑ ตตฺถกฺขตฺตํ
เทเวสุ อฺปฺปชฺชิมฺห	โก วาโท มานุเส ภเว ๑
เทเวสุ มหิทฺธิกา หุตฺวา	มานุสํมฺหิ โภ วาโท
ตฺตฺตรตนตฺส มเหตฺ	อิตฺถึรคฺฉนํ อหํ ภวํ ๑
ตตฺถ ตณฺจิตํ กุตฺถํ	ตฺสฺมิตฺถกฺขตฺตํ
ชนนฺชานํ ๑ เขมา ๑	อหํปิ ๑ ตโย ชนา ๑
อวรามํ ตฺกตํ กตฺวา	ตฺพพาวจวณฺณตฺ
พฺพุชฺชปฺมุตฺตํตฺส	นียฺยาเทตฺวา ปโมทิตา ๑
ยตฺถ ยตฺถปฺปชฺชามิ	ตตฺส กมฺมตฺส วาหสา
เทเวสุ อคฺคตํ ปตฺตา	มฺนุสเสสุ ตเถว ๑ ๑
อิมตฺถมฺเวย กปฺปตฺถมฺ	พฺรหฺมพฺนฺช มหายโส
กตฺสโป นาม นามเนน	อฺปฺปชฺชิตฺถ ๑ทตํ ๑โร ๑

อุฏฐาโก มเหสีสุต
 กาสีราชา ภิภี นาม
 ศุภสาธิต ฤทธิโร
 พุทฺธอุฏฐาณินรดา
 ตาธิต ฤทธิกา หุตฺวา
 ทตฺวา ทานานิ ฤทธิกจฺ
 เทน กมฺเมน ฤทธิเคน
 ฐิติตฺวา มานุสฺส เทหิ
 ตโต จูตา ยามาธิตฺ
 ตโต จ นิมนฺมานรติ
 ยตฺถ ยตฺถอุปปชฺชามิ
 ตตฺถ ตตฺถเถว ราชนิ
 ตโต จูตา มนุสฺสธิตฺ
 มนุสฺสธิตฺนญจ ราชนิ
 สมนฺปตฺติ อญฺโฆตฺวาน
 สัพพตฺถ ฤทธิตา หุตฺวา
 โส เทว จ โส ปภโว
 ตํ ปจมี สโมชานิ
 กิเลสา ฌาณิตา มยฺหิ
 นาคีว พนฺชนิ เถตฺวา

ตทา ชาติ นริสฺสโร
 พาราณสีปฺรตฺตเม ๑
 ราชกณฺญา สุเข จิตา
 พุทฺธมจฺริยํ จริสฺส ตา ๑
 สฺสเถสฺส สฺสมาหิตา
 อคาเรว วตฺติ จริ ๑
 เจตนาปณฺธิตี จ
 ตาวตฺธิสฺสคา อหิ ๑
 ตโตหิ สฺสธิตํ ตทา
 วสฺสวตฺติปฺริ ตทา ๑
 ปุณฺณกมฺมธมาหิตา
 มเหสีตฺตมการยิ ๑
 ราชนิ จกฺกวตฺตินิ
 มเหสีตฺตมการยิ ๑
 เทเวสฺส มานุสฺสธิต จ
 เนกชาติสฺส สฺสธิต ๑
 ตํ มุตฺตํ สาสเน ชมํ
 ตํ ชมมรตาย นิพฺพุตํ ๑
 ภวา สัพเพ สมนฺนทา
 วิหรามิ อนาถา ๑

สุวาคคํ วต เม ธาติ พุทฺธเสฏฺฐสุตฺตํ สันตฺติเก
 คิสุโส วิชฺชา ธนุปรตฺตา กตํ พุทฺธสุตฺตํ สํสาณํ ฯ
 ปฏิสมฺภิทา จตฺตโส วิโมกฺขามิฯ อฏฺฐิเม
 นพภิณฺณา สจฺฉิกตา กตํ พุทฺธสุตฺตํ สํสาณนฺติ ฯ
 อิตฺถํ สุทํ ธายตฺมา สุเมธา ภิกฺขุณฺโณ อิมา คาถาโย อภาสิตฺตภาติ ฯ
 สุเมธาเถรียา อปทานํ สํมคฺคํ ฯ

หุติยํ เมฆตทายิกาเถรยาปทานํ (๒)

[๑๔๒] สิทฺธสุตฺตํ ภคฺวโต ฐปการมกาสหํ
 เมฆติกา มยา ทินฺหา นวกมฺมสุตฺตํ สตฺตฺตโน ฯ
 นิฏฺฐิตฺเตฯ มหาภูเบ เมฆถํ ปุณฺทาสหํ
 โถกนาถสุตฺตํ มุนิโน ปสฺสนฺหา เสาหิ ปาณิกิ ฯ
 จตุรฺรุตฺเต อิตฺถ กปฺเป เมฆถํ อทฺทํ ตทา
 หุคฺคคํ นากิขานามิ ฐปการสุตฺตํ ฆตํ ฯ
 กิเลสา ฌาปิตา มยฺหํ ภวา สพุเพ สมุทฺตา
 นาคีว พนฺชนํ เจตฺวา วิหฺรามี ธนาสฺวา ฯ
 สุวาคคํ วต เม ธาติ พุทฺธเสฏฺฐสุตฺตํ สันตฺติเก
 คิสุโส วิชฺชา ธนุปรตฺตา กตํ พุทฺธสุตฺตํ สํสาณํ ฯ
 ปฏิสมฺภิทา จตฺตโส วิโมกฺขามิฯ อฏฺฐิเม
 นพภิณฺณา สจฺฉิกตา กตํ พุทฺธสุตฺตํ สํสาณนฺติ ฯ

อิตถัง สุทัง อายสฺมา เมฆตทายิกา ภิกขุณฺโณ อิมมา คาลาโย อภาสิตฺตฺถาติ ฯ
 เมฆตทายิกาเถรียา อปทานัม สฺมคฺคํ ฯ

ทศิยัม มณฺชปทายิกาเถรียาปทานัม (๓)

[๑๔๓]	โกนาคมนพฺพุตฺตํ	มณฺชปโต กาวีโต มยา
	อฺญญํ ปวรมหํ	พฺพุตฺตํ โลกพฺพชฺชโน ฯ
	ยํ ยํ ชนปทํ ยามิ	นิกเม ราชธานีโย
	สพฺพตฺถ ปุสฺสิดา โหมิ	ปฺญญกมฺมุสฺสํสํ ฆตํ ฯ
	กิตฺเตสา ฌาปิตา มยฺหํ	ภวา สพฺเพ สฺมฺหตา
	นาคํ พนฺธุณํ เณตฺวา	จิหฺรามี อนาสฺวา ฯ
	สฺวาคทํ วต เม ธาติ	มม พฺพุตฺตํ สันตฺติเก
	คิตฺตํ วิชฺชา อนุปฺปตฺตา	กตํ พฺพุตฺตํ สํสํนํ ฯ
	ปฏฺฐิสฺสภิกขา จตฺตํ	วิโมกฺขามิฯ อฏฺฐิเม
	ถพฺปณฺณวา สจฺฉนิกตา	กตํ พฺพุตฺตํ สํสํนนฺติ ฯ

อิตถัง สุทัง อายสฺมา มณฺชปทายิกา ภิกขุณฺโณ อิมมา คาลาโย อภาสิตฺตฺถาติ ฯ
 มณฺชปทายิกาเถรียา อปทานัม สฺมคฺคํ ฯ

จตุทฺถัง สจฺฉกมฺมทาเถรียาปทานัม (๔)

[๑๔๔]	โกณฺชกมฺมสฺสํ ภควโต	โลกเชฏฺฐสฺสํ ตาทีโน
	รทฺธิํ ปฏฺฐิพฺพนฺตํ	คารยณฺตสฺสํ ปาณินโน ฯ

ฆรโต นิภุมิตฺวาน	อวทฺชฺช นปชฺชหํ
อนุกมฺปโก โลกเชฏฺโง	สิริสํ อกฺกมํ ตทา ฯ
อภฺกมิตฺวาน สิริสํ	อคมา โลกนายโก
เตน จิตฺตปฺปสาเทน	คฺคฺคิํ อคมาสํหํ ฯ
ภิกฺกสฺมา ฌาบีตา มยฺหํ	ภวา สํพุเพ สํมฺหตา
นาคํว พนฺธนํ เณตฺวา	วิหฺรามี อนาสฺวา ฯ
สฺวาคคํ วต เม ชาติ	พฺพุทฺธเสฏฺฐสฺส สํนฺติเก
คิสุโส วิชฺชา อนุปฺปตฺตา	กคํ พฺพุทฺธสฺส สํสํนํ ฯ
ปฏิสํมฺภิตา จตฺสุโส	วิโมกฺขาบีจ อฏฺฐิเม
ฉฬภินฺนฺวา สจฺฉนิกตา	กคํ พฺพุทฺธสฺส สํสํนฺนํ ฯ

อิตฺถํ สุทํ ขายสฺมา สํกมฺนทา ภิกฺขุณฺโณ อิมา คาถาโย อภาสิตฺถาติ ฯ

สํกมฺนทาเถวียา อปทานํ สํมตฺตํ ฯ

ปญฺจามํ นพฺมาตिकाเถวียาปทานํ (๕)

[๓๔๕] จนฺตภาคานํทํคเร	อโหสํ ภินฺนํว ตทา
อทฺทสํ วิรชํ พฺพุทฺธ	สยฺมภุํ อปฺราสิตํ ฯ
ปตฺตํนจิตฺตา สุมฺนา	เวทชาตา กตญฺจสํ
นพฺมาถํ คเหตฺวาน	สยฺมภุํ อภิปฺพุชฺชํ ฯ
เตน กมฺเมเนน สุกฺเตเน	เจตนาปณฺธิทํ จ
ชหิตฺวา ภินฺนํวเทหํ	อคฺคจฺฉิํ คิทสํ คณํ ฯ

นตฺตํเตวราชฺญํ	มเหสีคฺคตมการยํ
ทสฺสนํ จกฺกตฺตํ	มเหสีคฺคตมการยํ ๑
เวทียิตฺวาน กุสฺลํ	ปพฺพชฺชํ อนคารยํ
กิเลสา ฌามิตา มยฺหํ	ภวา สํพุเพ สํมูหตา
สํพุพาสฺวา ปริกฺขณา	นตฺติ ทานิ ปุณฺณภาโว ๑
จตุทฺตํ อิตฺถํ กปฺเป	ยํ ปุณฺณมภิปรายํ
ทฺตํ นามิขานามิ	พฺพุชฺชปฺพายํ ๑
กิเลสา ฌามิตา มยฺหํ	ภวา สํพุเพ สํมูหตา
นาคํ พุทฺธํ เณตฺวา	วิหรามิ อนาสฺวา ๑
สํวาคํ วต เม ชาลํ	พฺพุชฺชสฺส สํนติเก
คิเลโส วิชฺชา อนุปฺปตฺตา	กตํ พฺพุชฺชสฺส สํสํ ๑
ปฏิสมฺภิตา จตฺตํ	วิโมกฺขามิ จ อฏฺฐิเม
นพกณฺเฑน สจฺจนิคฺคา	กตํ พฺพุชฺชสฺส สํสํนตฺติ ๑

อิติถํ สํ ฌายสฺมา นพมาติกา ภิกฺขุณี อิมํ คาถาโย อภาสิตฺวาติ ๑
 นพมาติกาเถรียา อปทานํ สํมตฺตํ ๑

อฏฺฐํ เอกปีณฺทปาททายิกาเถรียาปทานํ (๖)

[๓๔๖] นคเร พนฺธุตฺติยา พนฺธุมา นาม ชตฺติโย
 คตฺตํ วนฺโณ อหํ ภวียา เอกจฺจํ วาทยามหํ ๑

รโหคตา นิสฺสํหิตฺวา
 อาทาย คมนํ ยํ หิ.
 มหาภิตาปํ กฏุกํ
 นิรยํ นฺน กจฺจามิ
 ราชาเน อูปคณฺหฺควาน
 เขถํ เม สมนํ เทหิ
 อทาสิ เม มหาราชา
 ตสฺส ปตฺตํ กเหตุวาน
 ปุชฺชิตฺวา ปรมณฺณํ
 ชาเถน มิตฺทิตฺวาน
 อารมฺมณํ มม เขถํ
 ตตฺถ จิตฺตํ ปสาเทตฺวา
 ตํสํ ทเววราชฺฐํ
 มนสา ปตฺตํ มยฺหํ
 วีสํ จกฺกฺวตฺตํ
 อูปจิตฺตฺวา หุตฺวาน
 สพุพฺพนุชนมฺหฺตฺวาหิ
 สพุพาสวปริกฺขิณา
 เอกนวุเต อิตฺโต กปฺเป
 ทุคฺคํ นาภิชานามิ

เหว จินฺเตสฺสํ ททา
 กุสฺสํ นตฺถิ เม กตํ ฯ
 โฆรวรํ สุทฺดารุณํ
 เขตฺถ เม นตฺถิ สํสโย ฯ
 อิทํ วจนมพฺรวิ
 โภชยิสฺสํหิ ชตฺถิย ฯ
 สมนํ ภาวิตินฺทฺริยํ
 ปรมณฺเนน ตปฺปยิ ฯ
 คณฺชาเถปํ อทาสํ
 มิตฺทิจเณ ฉาทยิ ฯ
 สรามิ ยาวชฺชิตํ
 ตาวตฺตํ อคณฺหนํ ฯ
 มहेตฺตมการยิ
 นิพฺพุตฺตติ ยถิจฺจนํ ฯ
 มहेตฺตมการยิ
 สํสรามิ ภวํภเว ฯ
 อเปตา เม อูปาทิกา
 นตฺถิ ทานิ ปุณฺพภโว ฯ
 ยํ ทานมทํ ททา
 มิตฺตฺวาตสฺสํ ฆตํ ฯ

สกต มาตา คเหตุวาน
 นิสฺชช ปาสาทวเร
 ก็ เม อิมานิ มาตานิ
 วรํ เม พุทฺธเสฏฺฐสฺส
 สมนุพฺพุชฺชํ ปฏฺฐิมาเนนฺติ
 ยทา เอหิทิ สมนุพฺพุชฺช
 กกุชฺช วิตถนฺโตว
 ภิกฺขุสงฺฆเณ สหิโต
 พุทฺธสฺส วรํ ทิสฺวาน
 ทวารํ อปาลฺลนฺติทฺวาน
 สกต อุปปลตปฺปณฺณิ
 ฉาถิ กโรนฺตา พุทฺธสฺส
 อุกฺกุคฺคจิตฺตา สมนฺนา
 ตตฺถ จิตฺตํ ปสาเทตฺวา
 มหาเนตฺสฺส ฉาถนํ
 ทิพฺพคฺคณฺหํ ปวายติ
 กทาจิ นียมานาย
 ยาวตา ปริสา มยฺหํ
 สกตติเทวราชฺชนํ
 สพฺพคฺคต อิตฺถสฺวา หุตฺวา

อุปปลตา เทวคฺคณฺธิกา
 เอวํ จินฺเตสฺสิ ตาวเท ๑
 สิริสา โรบีตาหิ เม
 ฌาณมฺหิ อภิโรบีตํ ๑
 ทวาราสฺสนเณ นิสฺสํทํ
 ปุชฺชิสฺสํ มหามฺณํ ๑
 มิคฺรชาว เกธํ
 อากฺขณฺธิ วุฏฺฐิยา ชิน ๑
 หุตฺวา สํวิคฺคมาณสา
 พุทฺธเสฏฺฐํ อปฺปชฺชัย ๑
 สํวิตฺถิณฺณณานิ อมฺพเร
 มคฺคตเก ชารยณฺติ เต ๑
 เวทชาตา กตตฺตํ
 ตาวตฺถิํ อคฺคณฺทํ ๑
 ชาเรณฺติ มม มุทฺธนิ
 สกตอุปปลตานิทํ ผลํ ๑
 ฌาติสงฺฆเณ เม ตทา
 มหาเนตํ ชรียติ ๑
 มเหสฺสิตฺตํ อการยํ
 สํสรามิ ภวามเว ๑

เตสฺสจิจฺจกุกฺกตฺตํ	มเหสีคฺคํ อการยํ
สพฺเพ มํ อนุตฺตตนฺติ	อาเทยฺยวจนฺนา อหํ ฯ
อุปลฺลตสฺสํว เม วณฺโณ	คณฺโห เจว ปวายติ
ทฺถคฺคํ นาภิขานามิ	พฺพุทฺธปฺปชายิตํ ผลํ ฯ
อิทฺธิปาเทสฺส กุสฺสตา	โพชฺฌณฺคภาวนารตา
อภินฺนุณฺนาปารมมฺปคฺคตา	พฺพุทฺธปฺปชายิตํ ผลํ ฯ
สตีปฺปจฺฉานกุสฺสตา	สํมาธิมาโนโคจรา
สํมมฺปฺปชานมฺมยฺยคฺคตา	พฺพุทฺธปฺปชายิตํ ผลํ ฯ
วิริยํ เม ชฺรโชรยหํ	โยคกฺกเขมาธิวาทนํ
สพฺพาสวปริกุสฺสํ	นตฺถิ ทานิ ปุณฺณพฺภโว ฯ
เอกคฺคํเต อิตฺโต กปฺเป	ยํ ปุณฺณมภิปรุชฺชํ
ทฺถคฺคํ นาภิขานามิ	พฺพุทฺธปฺปชายิตํ ผลํ ฯ
กิตฺเตสา ฌาปิตา มยฺหํ	ภวา สพฺเพ สมนฺหตา
นาคํว พนฺชนํ เจตฺถวา	จิหฺรามี อนาสวํ ฯ
สวากตํ วต เม ชาติ	มม พฺพุทฺธสฺสํ สํนฺติเก
คิสุโส วิชฺชา อนุปฺปคฺคตา	กตํ พฺพุทฺธสฺสํ สํสํนํ ฯ
ปฏฺฐิสํมกฺกิทา จตฺสโส	วิโมกฺกขามีจฺจ อฏฺฐิเม
ฉพฺปิณฺณวา สจฺฉนิกตา	กตํ พฺพุทฺธสฺสํ สํสํนฺนํ ฯ

อิตฺถํ สํสํนํ อายสฺมา สจฺฉตฺตอุปลฺลตมาติกา ภิกฺขุณฺโณ อีมา คาทาโย อภาสิตฺตภาติ ฯ

สจฺฉตฺตอุปลฺลตมาติกาเถรียา อปทานํ สมนฺคฺคํ ฯ

นวม ปลูกที่ป่ากาเถรียาปทาน (๕)

[๓๕๘] นกเว หังวติยา

อวราเมเนว อวราม
 กาลปลูกมูหิ ทิวเส
 ตตุถ จิตฺติ ปสาเทตฺวา
 ครุจิตฺติ อฺปฺปญฺเจตฺวา
 โสมนสฺส ปเวเทตฺวา
 ยถิ พุทฺโธ อมิตฺตฺโน
 ทสฺเสตฺถ ปาฐิหิรฺ เม
 สห อวชฺชิตฺเต มยฺหิ
 สพุพฺโถวณฺณมยา อาสิ
 สตฺตฺรตฺตฺนินทิวํ ตตุถ
 สตฺตฺตเม ทิวเส ปตฺตเต
 อาสนํ ปวิจเวตฺวา
 ยาว อฺพเทติ สฺริโย
 เตน กมฺเมน สฺกฺเตน
 ชหิตฺวา มานุสํ เทหิ
 ตตุถ เม สฺกฺตํ พุยมฺหิ
 สตโยชนมฺพุเพชฺ

จารินฺ อาสนํ ตทา

จรามิ กุสฺสตฺตฺติกา ฯ
 อทฺทสํ โพธิมฺมุคฺคํ
 โพธิมฺมุเต นิสฺสํทํ ฯ
 สิวเร กตฺวาน อณฺชติ
 เขวํ จินฺเตสิ ตาวเท ฯ
 อสฺมปฺปฏฺฐิพฺปคฺโค
 โพธิ โอภาสฺส อยํ ฯ
 โพธิ ปชฺชติ ตาวเท
 ทิสฺวา สพุพา วิโรจติ ฯ
 โพธิมฺมุเต นิสฺสํทํ
 ที่ปฺปฐํ อภาสํทํ ฯ
 ปณฺจทปานิ ปชฺชตฺถ
 ทปานิ เม ปชฺชตฺถ ตทา ฯ
 เจตนาปณฺธิสิ จ
 ตาวตฺตํ อคณฺณํทํ ฯ
 ปณฺจทปานิ อจฺจุจติ
 สจฺจุจโยชนวิคฺคตํ ฯ

ทิพพจกขุ วิสุทฺธํ เม	ธมฺมาธิกฺขตฺตา ธมฺ
อภิญญาปารมฺปิปปตฺตา	ปรญจทัมฺมิกํ ฆตํ ๑
สพฺพโวสฺสิตโวธํนา	กตฺติจฺจุจฺจา ธนํสวา
ปรญจทัมฺปา มหาจิว	ปาเท วณฺทามิ จกฺขุมฺมา ๑
สทฺธสฺสสฺส อิตฺโต กปฺเป	ยํ ทปฺมททํ ททา
ทฺฤคฺคํ นามิขานามิ	ปรญจทัมฺมิกํ ฆตํ ๑
กิเลสา ฌามิตา มยฺหํ	ภวา สพฺเพ สฺมฺมฺมฺหา
นาคํว พฺนุชนํ เณฺตฺวา	วิหฺรามิ ธนํสวา ๑
สฺวาคํ วจ เม ธาตํ	พฺพุทฺธสฺสสฺส สฺนฺตฺติเก
ติสฺสสฺส วิชฺชา ธนฺปิปปตฺตา	กตํ พฺพุทฺธสฺส สํสํ ๑
ปฏิสมฺภิตา จตฺสสฺส	วิโมกฺขามิฯ อฏฺฐิเม
นพภิญญา สจฺฉิกตา	กตํ พฺพุทฺธสฺส สํสํนฺตฺติ ๑

อิตฺถํ สฺกํ ขายสฺมา ปรญจทัมฺมิกา ภิกฺขุณฺโณ อิมํ คาวาโย อภาสิตฺตฺวาติ ๑
 ปรญจทัมฺมิกาเถรียา อปทานํ สมฺคตํ ๑

ทสฺมํ อุกกททายิกาเถรียาปทานํ (๑๐)

[๑๕๐] นคเว พฺนุชฺฌมฺมิตฺยา	ธาสํ อุกกททาวิกา
อุทฺทหาเรน ชีวามิ	เตน โปเสมิ ทาวเก ๑
เทยฺยชฺฌโม จ เม นตฺถิ	ปฺปญฺญกฺกฺเขตฺเต ธนฺคฺคฺเต
โกฏฺฐกํ อฺปสงฺกมฺม	อฺทกํ ปฏฺฐสฺสเปสํ ๑

เคน กมุเมน สุกเคน	ดาวตัสส อคณ्ह
คตถ เม สุกตํ พุยมุหิ	อูททาเรน นิम्मิต्तํ ๑
อจฺจนํ สหสฺสสฺส	อหํ หิ ปวรา ตทา
ทสฺสจฺฉาเนหิ ตา สพุพา	อภิโกมิ ตทา อหํ ๑
ปณฺณาสํ เทวราชฺชนิ	มเหสีคฺคตมการยิ
วีสฺสติกุกฺกตฺตํ	มเหสีคฺคตมการยิ ๑
ทฺเว ภเว สํสฺรามิ	เทวคฺเค อถ มานุเส
ทฺคฺคตํ นาภิชานามิ	อูทททานสฺสํ ฌตํ ๑
ปพุทฺทคฺเค ทฺมคฺเค วา	อนตฺติกฺเข ๑ ภูมียิ
ยทา อูททมิจฺจนามิ	จิปฺปํ ปฏฺฐิททาหํ ๑
อจฺจุจิกา ทิสฺสา อตฺถิ	สํนตฺตทา จุปฺปิตา หิ เม
มม สํกปฺปมณฺณาย	มหาเมโฆ ปวสฺสติ ๑
กทาจิ นัยมานาย	ฌาติสํเขน เม ตทา
ยทา อิจฺจนามหิ วสฺสํ	มหาเมโฆ อชายถ ๑
อฺจนํ วา ปรีหาโห วา	สํวีเร เม น วิชฺชติ
กาเย ๑ เม วโฆ นตฺถิ	อูทททานสฺสํ ฌตํ ๑
วีสฺสทฺทมนสา อชฺช	อเปตมนปายิกา
สพุพาธวปริกฺขณา	นตฺถิ ทานิ ปุณฺณกฺโข ๑
เฮกนจฺเจ อีโธ กปฺเป	ยํ กมฺมมกฺกํ ตทา
ทฺคฺคตํ นาภิชานามิ	อูทททานสฺสํ ฌตํ ๑

กิลเลสา ฉาวบีตา มยุหํ	ภวา สพุเพ สมุทธา
นาคีฉ พนุชนํ เถตุวา	วิหรามิ ธนาสวา ฯ
สุวาคคํ วต เม อาสี	พุทฺธเสฏฺฐสฺส สันติเก
ทิสฺโส วิชฺชา ธนุปลุตฺตา	กตํ พุทฺธสฺส ธาตมํ ฯ
ปฏิสัมภิตา จตฺสโส	วิโมกฺขามีจ อฏฺฐิเม
ฉพภินฺณา สจฺฉิกตา	กตํ พุทฺธสฺส ธาตมฺมุตติ ฯ

อิตฺถํ สุกฺกํ อายสฺมา อุกกททายิกา ภิกฺขุณฺโณ อิมมา คาทาโย อภาสิตฺตาทิ ฯ
 อุกกททายิกาเถรียา ปทานํ สมตฺตํ ฯ

อุกฺกทานํ

สุเมธา เมฆตททา	มณฺฑปสงฺกมมฺมุตตา
นพมาถินี ปิณฺฑทททา	กฏฺฐจุฉฺฉอุปลตฺตปททา ฯ
ทปฺปอุกฺกททายี จ	คาทาโย คณฺนิตาวิท
เชกคาทา สคณฺเฏ	สคฺคฺตรสฺส ตทฺทศฺตรวิ ฯ

สุเมธาวคฺคโค ปจฺจิมो ฯ

ทุติโย เอกุโปสถวกุโค
ปจฺมํ เอกุโปสถิกาเถรียปทานํ (..)

[๓๕๓] นคเร พนฺธุมาติยา	พนฺธุมา นาม ชฺคฺติโย
ทิวเส ปุณฺณมาย โส	อุปวสี อุโปสถํ ๑
อหํ เตน ฌมเยน	กฺกุฏทาสํ อหุ คหิ
ทิสฺวา สฺวสํ กํ เสนิ	เชวาทํ จินฺตยิ ตทา ๑
ราชานํ ราชํ กตฺตเตจฺวา	อุปวสี อุโปสถํ
สณฺถํ นฺนํ คํ กมฺมํ	ชนกาโย ปโมทิตํ ๑
โยนิโส ปจฺจเวกฺขิตฺวา	ทฺตคฺคตฺตํ ทลิตฺตํ
มานสํ สมนฺทิตฺวา	อุปวสี อุโปสถํ ๑
อหํ อุโปสถํ กตฺวา	สมนฺทิตฺตํ พุทฺธสํ
เตน กมฺเมเนน สฺกเตน	ตาวตฺตํ อคณฺณํ ๑
คตฺถ เม สฺกตํ พุทฺธํ	อหํ โยชนมฺกตํ
กฺกุฏาคารวรูปํ	มหาตฺมํ สฺกตํ ๑
อจฺฉรา สฺตสฺสสฺส	อุปคฺคจฺนติ มํ ตทา
อณฺเฑว เทว อตฺถกมฺม	อติโรจามิ สฺพททา ๑
จตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺต	มเหตฺตฺตฺตฺตฺต
เตตฺตฺตฺตฺตฺตฺต	มเหตฺตฺตฺตฺตฺต ๑

สุวณฺณวณฺณา หุตฺวาน	ภเวสุ สัสมฺราหํ
สพฺพตฺถ ปวรา โหมิ	อุโปสถสฺสํ ฆตํ ๑
หตฺถิยานํ อสฺสยานํ	รตฺถยานญฺจ เกวลํ
ตภามิ สพฺพเมตมฺปิ	อุโปสถสฺสํ ฆตํ ๑
โสวณฺณมยํ ฐปฺมยํ	อโถมิ ผลิกามยํ
โถหิตฺตํกมยญฺเจว	สพฺพํ ปฏฺธิภามํ ๑
โกเสยฺยกมฺพตฺตานิ	โสมกปฺปาสิกานิ ๑
มหคฺคฺขานิ ๑ วตฺถานิ	สพฺพํ ปฏฺธิภามํ ๑
อนฺนปानํ ขาทนํ	วตฺถเสนาสฺซานิ ๑
สพฺพเมตํ ปฏฺธิเก	อุโปสถสฺสํ ฆตํ ๑
วรคฺคฺขญฺจ มาตญฺจ	จฺจณฺณกญฺจ จิตฺตปํ
สพฺพเมตํ ปฏฺธิเก	อุโปสถสฺสํ ฆตํ ๑
กุฏฺฐาคารญฺจ ปาสาทํ	มณฺฑปํ หมฺมมยํ คุทํ
สพฺพเมตํ ปฏฺธิเก	อุโปสถสฺสํ ฆตํ ๑
ชาติยา สตฺตวสฺสํ	ปพฺพชฺชํ อนคฺวาริยํ
อชฺชตฺตมาเส อสฺมปฺคฺเต	อหคฺคํ อปฺปาปฺณํ
สพฺพาสวปริกฺขัณฺหา	นคฺคิ ทานิ ปฺนพฺภโว ๑
เอกนฺนฺเต อิตฺโต กปฺเป	ยํ กมฺมมกฺกํ ตทา
ทฺทคฺคํ นานิขานานิ	อุโปสถสฺสํ ฆตํ ๑

กิเลสา ฌามิตา มยหิ ภาวา สพุเพ สมุหตา
 นาคีว พนฺชนํ เณตุวา วิหรามิ ธนาสวา ฯ
 สุวาคคํ วต เม ธาติ พุทฺธเสฏฺฐสุตฺต สันติเก
 คิสุโส วิชฺชา ธนุปรปฺตฺตา กตํ พุทฺธสุตฺต ธาตํ ฯ
 ปฏิสมฺภิตา จคฺคสุโส วิโมกฺขามิ จ อฏฺฐิเม
 นพภิณฺเฒา สจฺฉิกตฺตา กตํ พุทฺธสุตฺต ธาตํ นนฺติ ฯ
 อิตฺถํ สุทํ อายสฺมา เขฏฺโฏปตฺติกา ภิกฺขุณฺโณ อิมมา คาทาโย อภาสิตฺตฺตาติ ฯ
 เขฏฺโฏปตฺติกาเถรียา อปทานํ สมคฺคํ ฯ

ทฺธิยํ สลพปฺปฏิกิภาเถรียาปทานํ (๑๒)

[๓๕๒] จนฺทภากานทํตีเร อโหสิํ กิณฺณรี ตทา
 ธตฺตทลํ เทวเทวํ จงฺกมฺนตํ นราสภํ ฯ
 โอจนิตฺวา สลพปฺปณฺณํ พุทฺธเสฏฺฐสุตฺตทาธํ
 อฺปตฺติงฺขิ มหาวิโร สลพํ เทวคฺคฺขิกํ ฯ
 ปฏิกฺคฺเคตฺวา สมฺพุทฺโธ วิปสฺสิํ โลกนายนโก
 อฺปตฺติงฺขิ มหาวิโร เปกฺขมานาย เม ตทา ฯ
 อณฺฐลํ ปคฺคฺเคตฺวาน วนฺทิตฺวา ทิปฺพุตฺตมํ
 สกํ จิตฺตํ ปสาเทตฺวา ตโต ปพุพฺพตฺตมารูทํ ฯ
 เขกฺกนฺนุเต อโธ กปฺเป ยํ ปฺปณฺณทํ ตทา
 พุทฺธคฺคิ นามิชานามิ พุทฺธปฺปฺชายิทํ ผลํ ฯ

กิตเตสา ฉาบีตา มยุห์	ภวา สัพเพ สมฺมุตตา
นาคีว พนฺชนํ เณตฺวา	วิหรามิ อนาสฺวา ฯ
สุวาคคํ วต เม อาสี	พฺพุทฺธเสฏฺฐสฺส สันนฺติเก
ติสฺโส วิชฺชา อนุปฺปตฺตา	กตํ พฺพุทฺธสฺส สํสาณํ ฯ
ปฏิสัมภิตา จตฺสฺโส	วิโมกฺขาปียํ อฏฺฐิเม
ฉพภินฺณา สจฺจนิคฺตา	กตํ พฺพุทฺธสฺส สํสาณนฺติ ฯ

อิตฺถิ สุกฺกํ อายสฺมา สดพปฏิจกา ภิกฺขุณฺโณ อิมา คาถาโย อภาสิตฺวาติ ฯ

สดพปฏิจกาเถรียา อปทานํ สมฺมตํ ฯ

ตติยัม โมทกทายิกาเถรียาปทานัม (๑๓)

[๑๕๓] นคเร พนฺชมฺตียา	กุมฺภทาสํ อโหสํ
มม ภาคํ คเหตฺวาน	คจฺฉํ อุตฺถกหริเก ฯ
ปนฺณมฺหิ สมณํ ทิสฺวา	สันฺตจิตฺตํ สฺมาหิตํ
ปสฺสณฺนจิตฺตา สฺมณา	โมทเก คฺคณิทาสํ ฯ
เตน กมฺเมเน สุกฺเตน	เจตนาปณฺธิสฺสํ จ
เอกฺขนคฺคํ กปฺปานิ	วินิปาคํ น อคณฺณํ ฯ
สมฺปตฺติณฺจ กริตฺวาน	สพฺพํ อนุภวํ อหํ
โมทเก คฺคณิ ทตฺวาน	ปตฺตาหํ อจฺจํ ปทํ ฯ
กิตเตสา ฉาบีตา มยุห์	ภวา สัพเพ สมฺมุตตา
นาคีว พนฺชนํ เณตฺวา	วิหรามิ อนาสฺวา ฯ

สุวาคคํ วต เม ธาสี พุทฺธเสฏฺฐสุตฺตํ สันตฺติเก
 ทิสฺสุโส วิชฺชา อหุปฺปคฺคา กตํ พุทฺธสุตฺตํ ธาตํ ๑
 ปฏิสมฺภิทา จตฺตสุโส วิโมกฺขาบีจ อฏฺฐิเม
 ฉพฺปิณฺณวา สจฺฉนิกคา กตํ พุทฺธสุตฺตํ ธาตํ นนฺติ ๑
 อิตฺถํ สุทํ อายสฺมา โมทกททายิกา ภิกฺขุณฺโณ อีมา คาถาโย อภาสิตฺตคาถิ ๑
 โมทกททายิกาเถรียา อปทานํ สํมคฺคํ ๑

จตุตฺถํ เอกาสนททายิกาเถรียาปทานํ (๑๔)

[๑๕๔] นคเว หังสวติยา อโหสี มาติกา ตทา
 มาตา จ เม ปิตา เจว กมฺมุนฺทํ อคฺคิมฺสุ เต ๑
 มชฺฌนฺตีกมฺหิ สุวียะ อทฺทตฺตํ สมนฺ อหํ
 วุถิยา อหุจฺฉนฺทํ ธาตํ ปณฺณเปตฺตํ ๑
 โคณกจิตฺตกาถํหิ ปณฺณวาเปตฺตวาทฺธมนํ
 ปสฺสนนฺจิตฺตา สฺมมา อิมํ วจฺจนมฺพรวี ๑
 สนฺตคฺคา กจฺจิทา ภูมि สุโร มชฺฌนฺตีกอ จิโต
 มาตฺตา จ น วายนฺติ กาโต เจวตฺตเมหิติ ๑
 ปณฺณตฺตมาตฺถนมิทํ ตวตฺถาย มหามฺุณิ
 อหุจฺฉนฺทํ อปาทาย นิสฺสํท มม ธาตฺตเน ๑
 นิสฺสํท ตตฺถ สมนฺโน สุทฺทนฺโต สุทฺทมานโส
 ตตฺตํ ปตฺตํ คเหตฺตวณ ยถารนฺหํ อทาตํ ๑

ชาติโย มํ อูปฺปชฺชนฺติ	ชฺชชฺชา เจตาวกา พหุ
อญฺเคน อญฺคํ คจฺฉามิ	เอกาสนฺณลํ อิทํ ฯ
อญฺญา มเมว นฺหาเปนฺติ	อญฺญา โภเชนฺติ โภชนํ
อญฺญา มํ อตฺตกโรนฺติ	อญฺญา รเมนฺติ มํ ตทา ฯ
อญฺญา คนฺธํ วิตฺติมฺปนฺติ	เอกาสนฺณลํ อิทํ
มณฺหาเป รุกฺขมฺมูเต จา	สฺสญฺญาตาวะ วตฺตนิยา ฯ
มม ตํกมฺปมณฺญาย	ปตฺตงฺโก อูปฺติชฺชติ
อຍํ ปจฺฉิมฺโก มยฺหํ	จริโม วตฺตเต ภาโว ฯ
อชฺชวามี รชฺชํ ฉทฺทเทตฺวา	ปพฺพชฺชี อนคาวริยํ
ตตฺตหตฺตํ อิตฺโต กมฺปเป	ยํ ทานมทฺธิ ตทา ฯ
ทฺตคตฺถิ นาริชานามิ	เอกาสนฺณลํ อิทํ
กิตฺเตสา ฌาบีตา มยฺหํ	ภวา ตพฺเพ สฺมูหตา
นาคํ พนฺธนํ เจตฺวา	วิหฺรามิ อนาสฺวา ฯ
สฺวาคตฺถํ วต เม อาสิ	พฺพุชฺเชวฺชฺชตฺตํ สนฺติเก
ติสฺโส วิชฺชา อนุปฺปตฺตา	กตํ พฺพุชฺชตฺตํ ตาสนํ ฯ
ปฏฺฐิตมฺภิกา จตฺตโส	วิโมกฺขวามีจ อญฺจิเม
ฉพฺปิณฺญา ตจฺฉิกิตฺตา	กตํ พฺพุชฺชตฺตํ ตาสนนฺติ ฯ

อิตฺถํ สุตฺถํ อายสฺมา เอกาสนฺทายิกา ภิกฺขุณฺโฬ อิมาย คาถาโย อภาสิตฺตฺวาติ ฯ

เอกาสนฺทายิกาเถวียา อปทานํ สมตฺตํ ฯ

ปณฺจมนํ ปณฺจทีปทายิกาเถรียาปทานํ (๑๕)

[๑๕๕] นครเว หังสวติยา	จาริกา ขาสหํ ตทา
ธาวาเมณ วิหาราเมณ	จรามิ กุสฺสตฺตติกา ฯ
กาฬปถมฺหิ ทิวเส	อหุทํ โหมิมุคฺคํ
คตฺถ จิตฺตํ ปสาเตตฺวา	โหมิมุเต นิสฺสํทํ ฯ
ครุจิตฺตํ อปฺปฺเชตฺวา	ดีเร กตฺวาน ธนฺชติ
โสมนสฺสํ ปเวเตตฺวา	เอวํ จินฺเตสฺสิ ตาวเท ฯ
ยถิ พุทฺโธ อมิตฺคุโณ	อสนมฺปปฏิปฺคฺคโต
ทสฺสเสตฺถ ปาฏิหาริ เม	โหมิ โธภาสฺสํ อหํ ฯ
สํห ธาวชฺชิตฺเต มยฺหิ	โหมิ ปชฺชติ ตาวเท
สํพฺพโสวณฺณมยา ธาสิ	ทิสฺสา สํพฺพา วิโรจติ ฯ
สํตฺตฺรตฺตินทิวํ คตฺถ	โหมิมุเต นิสฺสํทํ
สํตฺตเม ทิวเส ปตฺเต	ทึปฺปฐํ อกาสํทํ ฯ
ธาสนํ ปริวารेतฺวา	ปณฺจ ทึปานิ ปชฺชตฺถ
ยาว อุตฺเทสิ สฺริโย	ทึปา เม ปชฺชตฺถ ตทา ฯ
เตน กมฺเมณ สํกเตน	เจตนาปณฺธิทึ จ
ชหิตฺวา มานุสํ เทหิ	ตาวคฺคิ อคณฺณํทํ ฯ
คตฺถ เม สํกตํ พุยมฺหิ	ปณฺจทึปาทิ อจฺจุจติ
สญฺชโยชนมฺพเพหิ	คฺคิโยชนวิคฺคตํ ฯ

อสงฺเขยฺยานิ ที่ปานิ
 ยาวตา เทวภวนํ
 ปุพฺพมฺุชา นิสฺสํทิตฺวา
 อุกฺกํ อโห ๑ ทิวิยํ
 ยาวตา อภิกงฺขามิ
 ตตฺถ อวฺรณํ นตฺถิ
 อสฺสํทิตฺวา
 สฺตํ ๑ กุกฺกนํ
 ยํ ยํ โยนฺนปฺปชฺชามิ
 ที่ปสฺสํทิตฺวา
 เทวโลกา จิตฺวาน
 มาตุ กุกฺกนํ สฺนํ
 ที่ปสฺสํทิตฺวา
 สฺนํ สุตฺตํ
 ปจฺฉิเม ภวสฺสํ
 อชฺชวามิ สฺสํ
 สฺนํ สุตฺตํ
 อปฺปชฺชามิ พุทฺโธ
 มนฺทปเป รุกฺขมฺุเต วา
 สฺนํ ปชฺชํทเต ที่ป

ปริวารํ สฺสํ เม
 ที่ปโลเกน โสตํ ๑
 ยทิ อิจฺฉามิ ปสฺสํ
 สฺนํ ปสฺสํ ๑ กุกฺกนํ ๑
 ทฺวํ สุตฺตํ
 รุกฺขํ ปุพฺพํ วา ๑
 มเหสฺสํ
 มเหสฺสํ ๑
 เทวํ อตฺถ มานํ
 ปริวารํ สฺนํ เม ๑
 อปฺปชฺชํ มาตุ กุกฺกนํ
 อุกฺกํ เม น นิมิตฺตํ ๑
 ปุณฺณมํ สฺนํ
 ปณฺณํ ที่ปนิทํ สฺนํ ๑
 มานํ วิทิตฺตํ
 นิพฺพานํ ปสฺสํ อหํ ๑
 อตฺถ อปฺปณํ
 ปณฺณํ ที่ปนิทํ สฺนํ ๑
 สฺนํ วา สฺนํ
 ปณฺณํ ที่ปนิทํ สฺนํ ๑

ทิพฺพพจกฺขุ วิสฺสุทฺธํ เม	ธมฺมาธิกฺกุสฺสตา ธมฺ
อภิญญาปารมมิตฺตํ	ปณฺจกัปปานิทํ ผลํ ฯ
สพฺพโอสถิตโอสถานา	กตทิกฺกุจา ธนาธว
ปณฺจกัปปา มหาจิว	ปาเท วณฺทามิ จกฺขุม ฯ
สทฺธสฺสสฺส อิตฺโต กปฺเป	ยํ ทานมททํ ตทา
ทฺตฺตํ นวภิธานามิ	ปณฺจกัปปานิทํ ผลํ ฯ
กิตฺเตสา ธมฺมปิตา มยฺหิ	ภว สพฺเพ ธมฺมุตทา
นาคํ พนฺชนํ เจตฺตวา	วิหฺรามิ ธนาธว ฯ
สฺวาคํ วต เม ธาติ	พฺพุทฺธเสวฺยสฺส ธมฺมุตเท
ติสฺสสฺส วิชฺชา ธนุสฺสํ	กตํ พฺพุทฺธสฺส ธาตํ ฯ
ปฏิสมฺภิตา จตฺสสฺส	วิโมกฺขามิ จ อฏฺฐิเม
นพภิณฺเฑสา สจฺฉนิกตา	กตํ พฺพุทฺธสฺส ธาตํ ธมฺมุตติ ฯ

อิตฺถํ สฺสํ อายสฺมา ปณฺจกัปปทายิกา ภิกฺขุณฺโณ อิมา คาถาโย อภาสิตฺตภาติ ฯ
 ปณฺจกัปปทายิกาเถรียา อปทานํ สมฺคตํ ฯ

ฉฺฉนํ นพมาตिकाเถรียาปทานํ (๑)

[๓๕๖] จนฺตภาคานทิตฺเต	อโหสํ กิณฺนรํ ตทา
อทุทํ วิรชํ พฺพุทฺธํ	สยฺมมฺภํ อปฺราสิตํ ฯ
ปสฺสนนจิตฺตภา สมนฺนา	เวทสาตา กตณฺหสฺส
นพมาตํ คเหตุวาน	สยฺมมฺภํ อภิปฺฐยํ ฯ

เตน กมฺเมเน สุตฺเตน	เจตนาปณฺธิํ ๑
ชฺหิตฺวา กิณฺฬรํเทหํ	คาวคัสสํ อคณฺณํ ๑
ฉตฺตัสสํเทวราชัน	มเหสีคฺคตมการยํ
มนสา ปคฺคิตํ มยฺหํ	นิพฺพุตฺตติ ยถิจุตฺตํ ๑
ทสฺสนํ จกฺกวจฺจํ	มเหสีคฺคตมการยํ
โอยิตฺตฺวา หุตฺวาน	สัสสรามิ ภเวสุํ ๑
กฺกตํ วิชฺชเต มยฺหํ	ปพฺพุตฺติ อนคารยํ
ปฺรชารหา อหํ อชฺช	สํกฺกยปฺคฺคตฺตํ สํสเน ๑
จตฺตุนฺนเต อิตฺถ กปฺเป	ยํ พุทฺธมภิปฺรชฺชํ
ทฺกคฺคํ นาภิชานามิ	นพมาถายิํ ฆตํ ๑
วิสุทฺธมนสา อชฺช	อเปตมณปาบีกา
สพฺพาสวปริกฺขณา	นคฺคิ ทานิ ปฺนพฺภโว ๑
กิเลสา ฉาบีตา มยฺหํ	ภวา สพฺเพ สฺมฺหตา
นาคํว พนฺธนํ เจตฺวา	จิหฺรามี อนาสวา ๑
สุวาคํ วต เม อาสี	พุทฺธเสฏฺฐสฺสํ สันติเก
ติสฺโส วิชฺชา อนุปฺปตฺตา	กตํ พุทฺธสฺสํ สํสเน ๑
ปฏิสมฺภิตา จตฺสโส	วิโมกฺขามิํ อฏฺฐิเม
ฉนภินฺนยา สจฺฉิกตา	กตํ พุทฺธสฺสํ สํสन्नฺติ ๑
อิตฺถํ สุํ อายสฺมา นพมาถิกา ภิกฺขุณฺโณ อิมา คาลาโย อภาสิตฺถาติ ๑	
นพมาถิกาเถรียา อปทานํ สมคฺคํ ๑	

สตฺตมัม มหาปชาปติโคตมีเถรียาปทานัม (๓๗)

[๓๕๗] เขกทา โลกปชฺโชโต
 กุฎาการเรตุํ สํถาย
 ตทา ชินตฺสํ มาตุจฺฉา
 ตทียะว ปุเร รมะเม
 ภิกฺขุณฺนีหิ วิมุตฺตาทิ
 รโหคตาย ตสฺสเสวํ
 พุทฺธสฺส ปรินิพฺพานํ
 ราชุถานนุทนนุทานํ
 ปฏิกจฺจายุตฺตจฺวาริ
 คจฺฉเยยฺมํ โลกนาถเณ
 ตถา ปณฺจสฺตทานํปิ
 ธาตึ เขมาทิกานมฺปิ
 ภูมิจาโต ตทา ธาตึ
 อุตฺตสฺสยาชิวตฺตยาโย
 วิถปนฺนตา สํกรณํ
 สํพฺพา ภิกฺขุณฺนีโย ตาทิ
 นิปจฺจ สิริสา ปาเท
 ตตฺถ โตถยวาสิตฺตทา

เวธํลยํ มหาจเณ
 วสฺเต นรธํวติ ฯ
 มหาโคตมิ ภิกฺขุณฺนี
 วสฺสิ ภิกฺขุณฺนุตฺตสฺสเย ฯ
 สฺเตหิ สห ปณฺจหิ
 จิตฺตสฺสํปิ วิตฺถกิตํ ฯ
 สํวคคฺคยฺคตฺสํ วา
 นาทํ ลจฺฉามิ ปตฺตํสํคํ ฯ
 โอตฺตชฺชิตฺตวณ นิพฺพุตํ
 อณฺณณฺณตา มเหตฺตนา ฯ
 ภิกฺขุณฺนี วิตฺถกิตํ
 เขตฺเทว วิตฺถกิตํ ฯ
 นาทิตา เทวทฺตทฺตทิ
 เทวตา สํกปฺปิตฺตา ฯ
 ตตฺถสฺสํนิ ปวตฺตยฺ
 อุตฺตคฺคตฺตวณ โคตมิ ฯ
 อิทํ จจณมพฺพจฺ
 มยมยเย รโหคตา ฯ

[illegible]

นาทิตา เทวทนต์กุ
 ภิมคฺคํ นุน โคตมิ ฯ
 ยถาปริวิตกุกิตฺ
 ยถาปริวิตกุกิตฺ ฯ
 นิพฺพานํ ปรมํ สิวํ
 พุทฺธานุญญาตปฺพุทฺเท ฯ
 ฆราวาสํ ภวามิ ฯ
 นิพฺพานํ ปรมุคฺคตมํ ฯ
 กิํ วฏฺฐามิ ตํ วทํ
 ภิกฺขุหนึ่งยนา ตทา ฯ
 เทวตา ตา ชมนนฺตุ เม
 ปจฺฉิมํ ทสฺสํ มม ฯ
 อปฺปิเยหิ สมากโม
 ตํ วชฺชิยํ อตฺถวตฺติ ฯ
 วณํ สุกโคตรสา
 อโห โน อปฺปปญฺญตา ฯ
 ภูโต ตาหิ วินา อยํ
 น ทิสฺสํ นติ ชินฺรสา ฯ
 สเทหิ สห ปณฺจหิ
 คงคา ปณฺจหิ สาครี ฯ

รทียาย วชนตัม คัม	ทิสฺสวา สทฺธธา อุปาติกา
จฺจรา นิกฺขมฺม ปาเทสฺสุ	นิปฺปจฺจ อิทฺมพฺพวํ ๑
ปตฺธิสฺสทฺธ มหาโกเค	อนาถาโย วิหาย โน
ตยา น ํ ยุตฺตํ นิพฺพาทุ	อิจฺจนฺนฺญา วิตฺถิํสฺสุ ตา ๑
คาสํ โสถปทานตฺถ	อโฆจ มชฺฐํ คิริ
รฺกฺกิตฺเตน อถํ ปฺปุตฺตา	หาสกาโดยมชฺฐ โว ๑
ปรีณฺณวตฺถ มยา ทฺถุชฺช	ทฺถุชฺชเหตฺถ วิจฺชชฺชิตฺถ
นิโรช เม สจฺจนิโกโต	มคฺคโค จามิ สฺสภาวิตฺถ ๑

ปจฺจมี ภานวารี ๑

ปรีจฺฉินฺโน มยา สจฺจธา	กตํ พุทฺธสฺส สํสํ
โอหิตฺถ ครุโก ภาวโร	ภวเนตฺติ สฺสมุหตา ๑
ยสฺสสจฺจถาย ปพฺพชฺชิตา	อคารสฺมา อนคาริยํ
โส เม อตฺถโก อนุปฺปตฺถิตฺถ	สพฺพสฺสโยชนกฺขโย ๑
พุทฺธโร ตสฺส ๑ สทฺธมฺโม	อนฺโน ยาว ติจฺฉจฺติ
นิพฺพาทุ ตาว กาโต เม	มา มํ โสจถ ปฺปตฺติกา ๑
โกณฺฑญฺญานนฺทนนฺทาทิ	ติจฺฉจฺนฺติ วาหุโต ชิน
สจฺจิตฺถ สหิตฺถ สจฺจโฆ	หตฺถปฺปาว ติตฺถิยา ๑
โอฏฺถากวสฺสสจฺจ ยโส	อุตฺถสฺสิตฺถ มารมทฺถโน
นนฺ สจฺจปฺปตฺติกาโต เม	นิพฺพทานตฺถาย ปฺปตฺติกา ๑

จิรปฏฺฐิตี ยํ มยฺหํ
 อานนฺทเกวิกาโตยํ
 ตํเจ มยิ ทยา อคฺคิ
 ตํทุชฺฌมฺมุจฺจิตฺติยา ตํพฺพา
 ถึนํ อทาสี ปพฺพชฺชํ
 ตสฺมา ยถาหํ นนฺทิสฺสํ
 ตา เหวมนฺตํสาตีตฺวา
 อฺเปจฺจ พฺทฺชํ วนฺทิตฺวา
 อหํ ตํคต เต มาตา
 ตํทุชฺฌมฺมุจฺจิตฺโต นาค
 สํวทฺธิโตยํ ตํคต
 อานนฺทโย ชมฺมกาโย
 มุหฺหุตฺตํ ตณฺหาตฺมมํ
 ตยาหํ ตํนตฺตมจฺจนตํ
 พนฺธนากรุชฺเช มยฺหํ
 ปฏฺตคกามิตฺถโย ยาจํ
 มนฺชาตาทินวินฺทาทํ
 นิมุคฺคทาหํ ตยา ปฏฺต
 รณฺโณ มาตา มเหตฺติ
 พุทฺธมาตาติ ยํ นามํ

ปฏฺฐิตํ ชชฺช สิชฺฌเต
 ถึ โว อตฺตํหิ ปฏฺฐิตกา ฯ
 ยถิ จคฺคิ กตณฺณตฺตา
 กโรถ วิริยํ ทพฺพํ ฯ
 ตมฺพทฺโธ ยาจิโต มยา
 ตกา ตํ ชนฺตฺติจฺจต ฯ
 ภิกฺขุณฺนีหิ ปฺรกรุชฺชา
 อหํ วจฺนมนพฺรวิ ฯ
 ตฺวํ ชีรํ ปิตา มม
 ตยา ชาตมฺหิ โคตม ฯ
 รูปกาโย มยา ตว
 มม สํวทฺธิโต ตยา ฯ
 ชีรํ ตฺวํ ปายีโต มยา
 ชมฺมชฺรณฺมปี ปายิตา ฯ
 อนนฺโณ ตฺวํ มหามฺเณ
 ถภนฺติ ตาทิสํ สุตํ ฯ
 ยา มาตา ตํ ภวณฺณเว
 ตาวิตา ภวตฺถาครา ฯ
 สุตํ นามมิตฺถินํ
 เขตํ ปรมทฺตฺตํ ฯ

ตณฺห จ ทฺวํ มหาวีร
 อนุทํ วา มหนตํ วา
 ปรีณิพฺพาทุมิจฺจุณามิ
 อนุชานาหิ เม วีร
 จกฺกฏฺฐกฺกฺสธชาภินฺนุเน
 ปสาเวหิ ปณามนฺเต
 สฺสวณฺณวราสฺสํกาสํ
 กตฺวา เทหํ สฺสํทฺธิจฺฉนฺเต
 ทฺวคฺคํตีสฺสทฺถวณฺณเปตํ
 สฺสณฺณคฺคชนาว พาทกฺขํ
 สฺสทฺถวณฺณวณฺโณสฺสกาเส
 จกฺกฏฺฐกฺกิตฺเต ปาทตเล
 ปณเมามิ นรชาติจํ
 ปจฺจุณิเม สฺสวณฺณํ มยฺหํ
 อิตฺถิโย นาม โลกคฺค
 ยถิ โภจฺจุณิ โทโส เม
 อิตฺถิกานนฺนํ ปพฺพชฺชํ
 ตตฺถ เจ อตฺถิ โทโส เม
 มยา ภิกฺขุณฺนิโย วีร
 ตตฺถ เจ อตฺถิ ทฺวณฺณํตํ

ปณิชนํ มมนฺตยา
 ตํ สฺสพฺพํ ปฺริติ ตยา ฯ
 วิหาเยมํ กเถว
 ทฺวคฺคชนกฺก นายก ฯ
 ปาเท กมตโกมเต
 กวิสฺสํ ปฺตฺตฺตเปมํ ฯ
 สฺสวณฺณํ กุรฺรปาทกฺขํ
 สฺสทฺถํ คจฺจุณามิ นายก ฯ
 สฺสํปฺปภาตฺถกํ ตณฺห
 มาตฺตจฺจุณํ ทสฺสยิ ชินฺโน ฯ
 ตฺวณฺณวณฺโณสฺสํปฺปเก
 ตโต สว สิวสา ปติ ฯ
 อชาติจฺจุณณฺตณฺณํ
 น ตํ ทกฺขวามํ ปุณฺณ ฯ
 สฺสพฺพโทสฺสกรว มตา
 ชมสฺสํ กุรฺรนากร ฯ
 ยมํ ยาจํ ปุณฺณปฺปณฺณํ
 ตํ ชมสฺสํ นราสก ฯ
 ตวานฺนุณฺณาย สวสฺสตา
 ตํ ชมสฺสํ ชมวชิติ ฯ

อภฺตฺตํคหํ นาม ชนฺตพฺพํ ก็ ภาเว คุณฺฏสฺสเน
 กิมุคฺตฺตฺรคหํ วฏฺฐามิ นิพฺพานาย วทณฺติยา ฯ

สุทฺตํเช อญฺเญ มม ภิกฺขุสงฺฆเ
 โถกา อิตฺถํ นิสฺสํวริตฺถํ ชมนฺเต
 ปภาตกาเต พุยฺสํนํคตํ
 ทิสฺสวณํ นิยฺยาติ ทิ จนฺตเลขา ฯ
 ตเตตฺตรา ภิกฺขุขุณฺโธ ชินคฺคํ
 คาราว จนฺตานุคตา สฺสเมวํ
 ปทกฺขิณํ กตฺว นิปจฺจ ปาเท
 จิตฺตา มุชฺชนตฺตสฺสํมุกฺขมานา ฯ
 น ติตฺติปฺพํ ตว ทสฺสเนน
 จกฺขุํ น โสคํ ตว ภาสึเตน
 จิตฺตํ มมํ เกวลเมกเมว
 ปปฺปยุยฺยํ คํ ชมฺมวเรณ ติตฺติํ ฯ

นทโต ปริธายนฺเต วาทิตปฺปปหาริโน
 เย เต ทกฺขณฺติ วทณํ ชณฺณา เต นรปฺจฺจว ฯ
 ที่ฆงฺคฺคิตมฺพนฺเต สฺสเก อายตปณฺทิกเ
 เย ปาเท ปณฺมายนฺติ เตปิ ชณฺณา รณนฺตค ฯ
 มชฺชรานิ ปทญฺจํนิ โทสฺสณานิ หิตานิ จ
 เย เต วากุยานิ สฺสณนฺติ เตปิ ชณฺณา นรุตฺตม ฯ

ชณฺณหาหนฺเต มหาวีร	ปาทปฺชนตปฺปวา
ติณฺณตํสํารกนฺตารา	สุวาทฺถน สิริมฺโต ๑
คโต สํ อนุสาเวตฺวา	ภิกฺขุสงฺฆมฺหิ สุปฺพตา
ราหุตฺตานนฺทนฺทเท ๑	วณฺทิตฺวา อิทมพฺรวิ ๑
อาสีวีสํถยสฺเม	โรคาจฺวาเส กเถวเร
นิพฺพิณฺณา ทฺฤตฺตสฺสเกเต	ชฺรามรณโคจเร ๑
นํนากุณฺปมตํกิณฺเณ	ปรายคฺเต นิรฺหเก
เตน นิพฺพวตฺตมิจฺฉามิ	อนุมฺมณฺต ปุคฺคกฯ ๑
นฺนโท ราหุตฺตภทฺโท ๑	วีสํโสกา นิราสฺวา
จิตฺตาจฺจา จิตฺตํ วีสฺวา	มฺมุตมมฺนุจฺฉินฺตยํ ๑
ชิริตฺถ สํวตฺตํ โลกํ	อสงฺารํ กทฺถปมํ
มายามวีจิสฺสทิสํ	อิตฺตวํ อนนฺนจฺจิตํ ๑
ยตฺถ นาม ชินฺตสํายํ	มาตฺตจฺฉา พุทฺธปัสสีกา
โคตมัม นิชนํ ยาทิ	อนิจฺจํ สุปฺพตฺตวตฺตํ ๑
อานนฺโท ๑ คทา เสโฆ	กนิฏฺโง ชินฺนจฺฉนฺโต
คตฺถตฺตสฺสุนิ กโรนฺโต โส	กรุณํ ปรีเทวติ ๑
ภาสฺสนฺตํ โคตมัม ยาทิ	นฺน พุทฺธโชนิ นิพฺพุตฺติ
กจฺฉติ น จิเรเนว	อคฺคิ วิย นิวิณฺชโน ๑
เอวํ วิตปฺमानนฺตํ	อานนฺทํ อาท โคตมัม
สุตฺตีสํครมฺมกัรํ	พุทฺธโชนฺนจฺฉานตปฺปวํ ๑

น บุคฺคํ โสจิกํ ปุคฺค
 ตสฺสํ เม มรณํ ปุคฺค
 ตยา ตาต สมนฺธิชฺชโ
 มา ปุคฺค วิมโน โหหิ
 ยํ น ทิฏฐํ ปุราณหิ
 คํ ปทํ สุกุมารํหิ
 พุทฺธธตฺตนาปาทตา
 ตตฺถ คจฺฉามหํ ปุคฺค
 กทาจิ ชมมํ เทเสนฺโต
 ตทาหํ อาสํสวาจํ
 จิรํ ชฺว มหาจฺร
 สพุทฺธโลกहितตฺถาย
 คํ ตถาวาทีนํ พุทฺโธ
 นเหว วนฺทียา พุทฺธา
 กถญฺจเรหิ สพุทฺธญฺ
 กถํ วนฺทียา พุทฺธา
 อารทฺธจิริเย ปหิตตฺเต
 สมนฺคฺเค ธาวเก ปสฺส
 ตโต อปสฺสณํ คนฺตฺวา
 สมนฺคํ ปวิสํ นาโก

หาตฺถกาเถ อปฺปจฺฉิเต
 นิพฺพานนฺตมฺปาคคํ ฯ
 ปพฺพชฺชํ อนฺชานิ โน
 สณฺโถ เต ปวิสฺสโม ฯ
 ติตฺติกาจิริเยหิ ฯ
 สตฺตวตฺตสํหิ เวทิตํ ฯ
 ปจฺฉิมํ ทสฺสณํ ตว
 คโต ยตฺถ น ทิสฺสตี ฯ
 ชีวี โลกคฺคณายโก
 อโวจํ อนุกมฺบิกา ฯ
 กปฺปํ ทิฏฐํ มหามฺเ
 ภวตฺตํ อชฺชราโม ฯ
 มมํ โส เอตทพุทฺธิ
 ยถา วนฺทิสฺส โคตมิ ฯ
 วนฺทิตพฺพา ตถาคตา
 คํ เม อภฺชานิ ปจฺฉิโต ฯ
 นิจฺจํ ทพฺพปรกฺกเม
 เอตํ พุทฺธาน วนฺทณํ ฯ
 เอภิกาหํ วิจินฺตยํ
 โรเจติ ติภวนฺตโค ฯ

หนุทาหิ ปรินิพฺพายํ
 เขวาทิ จินฺตยิตฺตฺวาน
 ปรินิพฺพทานกาทํ มํ
 ตโต โส สมนุญฺญาตี
 กิเตสา ฌาบีตา มยฺหํ
 นาคีว พนฺชนํ เณตฺวา
 สฺวากตํ วต เม ชาตี
 ติสฺโส วิชฺชา อานุปฺปตฺตา
 ปฏิสมฺภิทา จตฺตโส
 ฉพฺภินฺนฺวา สจฺฉนิกตา
 ถันํ ชมฺมาภิสฺสมเย
 เตสํ ทิฏฺฐิจิปฺพานตฺถํ
 ตทา นิปฺจจ สมนุพฺพุชฺชํ
 อิทฺธิ อเนกา ทสฺสเสตี
 เขกิกกา พหุชา ชาตี
 ชาวิภาวํ ติโรภาวํ
 อสฺสชฺชมานา อคฺมา
 อภิชฺชมาเน อุตฺเท
 สกฺกณฺโณ ยถากาเส
 วสํ วตฺเตตี กาเยน

มา วิปฺตฺติ ตมทฺทสํ
 ทิสฺวาน อิตฺตฺตตฺตมํ ฯ
 ชาโรเจมิ วินายกํ
 กาทํ ชานาหิ โคตมิ ฯ
 ภวา สพฺเพ สมนุหฺตา
 จิหฺรามิ ชนาสฺวา ฯ
 พุทฺธเสฏฺฐสฺส สันติเก
 กตํ พุทฺธสฺส สํสํ นํ ฯ
 วิโมกฺกชาบีจ อฏฺฐจีเม
 กตํ พุทฺธสฺส สํสํ นํ ฯ
 เย พาธา วิมตฺติ คตา
 อิทฺธิ ทสฺสเสหิ โคตมิ ฯ
 อุปตฺติตฺตฺวาน ชมฺพวํ
 พุทฺธชานุญฺญาตฺวา โคตมํ ฯ
 พหุกา เจกิกกา ตตา
 ติโรกฺกทฺทํ ติโรนคํ ฯ
 ภูมียมฺมํ นิมฺมุชฺชก
 อคฺณฺนิ มหิยํ ยถา ฯ
 ปตฺตจฺจเกน กมํ ตทา
 ยาว พุทฺธมนิเวสํ นํ ฯ

สีเนรุ ทณฺฑํ ภคฺฉวน	ฉตฺตํ ภคฺฉวา มหามหิ
ธมฺมํ ปวิตฺตเตตฺตวา	ชวริยํ จงฺกมํ นเก ๑
ฉตฺตํ วัชรทกกาโลว	โลกณฺจจากาสี รุจิํ
ยฺยคนฺเช วีย ตํ โถกํ	ชาตมาตาคฺคํ อกา ๑
มฺหจฺฉนฺทํ มหาลํ	เมรุ มนุทวาทททเว
ธํสฺสปานิฉ ธพฺพานิ	เอเกณคฺคณฺหิ มุญฺหิชา ๑
อญฺจคฺคคฺเคน ฉาเทสิ	ภากรํ ธนฺธํ
จณฺทสิริยธํสฺสํ	ชาเวฬมิฉ ชวริย ๑
จตฺตํ คจฺจวาทานิ	ชวริย เอกปาณินา
ยฺยคนฺชชททวาทํ	มหาวธํสํ อวธํสํ ๑
จกฺกคฺคคฺคํ ธมฺมํ	มาปยิ ธา นภคฺคเต
คจฺจํ ทจฺจวาทํ	ฉนฺทคฺคณฺจ ทธํยิ ๑
เอกิกา อภินิมฺมิตฺตวา	อปฺปเมยฺยํ ภิกฺขุณฺณคณฺ
ปฺปน อญฺจวาทเปตฺตวา	เอกิกา มุณิพฺพว ๑
มาตฺตจฺฉนา เท มหาวีร	คจฺจ ธํสฺสณวาทิกา
อญฺจปฺปตฺตวา ธกํ อคฺคํ	ปาเท ฉนฺทามิ จกฺขมา ๑
ทธํสฺสวา วิวิธํ อิทฺธิ	โอโรหิตฺตวา นภคฺคตา
ฉนฺทิตฺตวา โลกปจฺจวาท	เอกมณฺธํ นิสฺสํ ธา ๑
ธา จธํสฺสธํสฺสคิกกา	ชาตียาหํ มหามุณิ
อธํ เอตฺตวาทา จีร	นิพฺพายิสฺสํ นายก ๑

ตทาทิวิมุทิตา สพุพา
 อโวจยุเย กตํ อาสี
 ปทุมุตโตโร นาม ชีโน
 อิตโต สตฺยหุตฺตมฺหิ
 ตทาทํ หํสวตฺตียา
 สพุโปกการตฺมฺปนฺเน
 กทาจิ ปิตฺตนา สทฺธิ
 มหตา ปริวารเน
 วาสวํ กิย วตฺตฺตํ
 สรทาทิจฺจุสทฺธิ
 ทิสฺสุวา จิตฺตํ ปสาเทตฺตวา
 มาตฺตฺตํ ภิภูตฺตํ อคฺค
 สุตฺตวา ทตฺตวา มหาทานํ
 สตฺยตฺตํ นรคฺคตฺตํ
 นิปฺปจฺจ ปาทมฺมตฺตมฺหิ
 ตโต มหาปฺริสฺติ
 ยา สตฺยตฺตํ อโภเชติ
 ตมทํ กิตฺตยิสฺตํ
 สตฺยหุตฺตํ อิตโต กปฺเป
 โคตโม นาม นามเน

ปฺริสฺตา สํ กตฺตตฺตํ
 อตฺตติทฺธิ ปฺรภุทเม ๑
 สพุพรมฺเมตฺตํ จกฺขมา
 กปฺเป อปฺปตฺตํ นายโก ๑
 ชาตามจฺจุทฺเต อหุ
 อิทฺเต ตฺเต มหทฺตเน ๑
 ทตฺตคณปฺรภุทตา
 ตํ อปฺเปจฺจ นรตฺตํ ๑
 ตมมเมตฺตมณาสวํ
 วตฺตมาตฺตาทฺตํ ชินํ ๑
 สุตฺตวา จตฺตํ สฺภาสิตํ
 สเปตฺตํ นรณายกํ ๑
 สตฺยตาทํ ตตฺตํ ตาทิโน
 ปจฺจยานิ พฺหุณี จ ๑
 ตํ จานํ อภิปฺตฺตยํ
 อโวจ อิตฺติสฺตฺตโม ๑
 สตฺยตาทํ โถกนายกํ
 สฺตฺยตมม ภาสฺโต ๑
 โยกฺกาทกตฺตมฺภาโว
 สตฺยตา โถเก ภาวิสฺตฺติ ๑

คฺสฺส ชมฺเมสุ ทายาทา	โอรสา ชมฺมนิมิตฺตา
โคตมึ นาม นามเน	เหสฺสติ สฺสคฺคฺสาวิกา ฯ
คฺสฺส พุทฺธสฺส มาตฺตฺตฺตา	ชีวิตาปาทิกา อยํ
รคฺคตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺ	ภิกฺขุณฺนี ภิกฺษุสฺสติ ฯ
คํ สฺสคฺคฺวาหํ ปมฺมิตฺตา	ยวสฺสํ ตทา ชินํ
ปจฺจเยหิ อฺปฺปจฺจิตฺวา	ตโต กาลํ กตา อหํ ฯ
คาวตฺตฺเตสฺส เทเวสฺส	สฺสพฺพกามสฺสมีทฺธิสฺส
นิพฺพุตฺตา ทสฺสทฺทฺเทหิ	อณฺเณ อภิกฺขิ อหํ ฯ
รฺรปฺสทฺทฺเทหิ คนฺเธหิ	รเสหิ มุสฺสสเนหิ ฯ
อายนฺนํ วนฺนํ	สฺสฺวเน ยสฺสสํ ๑
คเกวชิปเตยฺเยน	อชฺชิตฺวา วิโรจํ
อโหสฺส อมฺรินฺทสฺส	มहेสฺส ทฺยิตา คหิ ฯ
สฺสสํเว สฺสสฺสคฺคฺหิ	กมฺมวายุสฺสเมริตา
กาสฺสกรณฺโณ วิสฺสเย	อชฺชํ ทาสฺสคามเก ฯ
ปณฺนทาสฺสคฺคฺคฺคฺคฺ	นิวสฺสติ คหิ ตทา
สฺสพฺเพสฺส คคฺคฺ โย ชฺชโ	คฺสฺส ชายา อโหสฺสํ ฯ
สฺสยมฺมโน ปณฺนคฺคฺ	คามํ ฌิตฺตํ ปาวิสฺส
เต ทิสฺสวาน อหํ คฺคฺคฺ	สฺส สฺสพฺเพหิ ฌิตฺติ ๑
กคฺคฺวา ปณฺนคฺคฺ กุจฺจํ	จาคฺคฺมาเต อฺปฺปจฺจ
คฺคฺคฺคฺคฺคฺคฺ ทคฺคฺคฺ	ปณฺนคฺคฺ สฺสคฺคฺมิภา ฯ

ตโต จุตา สปติกา
 ปจฺฉิเม จ ภเว ทานิ
 มีตา อณฺฐนสํโก เม
 ตโต กบีถวตฺตตฺตมํ
 สพุพา สกฺขยฺกเต ชาตา
 อหํ เสฏฺฐา จ สพุพาถํ
 ส เม ปุคฺโคกนิทฺตมม
 ปจฺฉาหํ ปพุพชิตฺวาน
 สํกิยานํหิ วุร่าหิ
 เข ตทา ปุพุพชาตียา
 สห ปุณฺณสฺส กตฺตาโร
 มุตฺตํ อรหตฺตณฺเต
 ตเตตรา ภิกฺขุณฺโณ
 สํกตฺตา วิย ตาราย
 อิทฺธี อนํกา ทสฺสเสถ
 กมฺมาโร กนทสฺสเสว
 ทสฺสเสตฺวา ปาฏิเทรานิ
 โตเสตฺวา วาทีจฺจว
 โอโรหิตฺวา นภตฺตา
 อนุณฺณาตา นรคฺเคน

ตาวตฺตํ ตตา มยํ
 ชาตา เทวทเห ปุเร ฯ
 มาตา มม สุตฺตฺตนา
 สุตฺตฺตนา สวํ ตตา ฯ
 สกฺขยานํ อรมาคมํ
 สินสฺสาปาทิกา อหํ ฯ
 พุทฺโธ อาสี วินายโก
 สเตหิ สห ปณฺจหิ ฯ
 สห สนฺติสฺสํ มุตฺตํ
 อสฺสํ อาสํ สามีโน ฯ
 มหาสมยการกา
 สุตฺเตนานุทฺตมํปิตา ฯ
 อารุทฺตํ นภตฺตํ
 วิโรจฺจํ มหิตฺตนา ฯ
 มิตฺตนาวิทฺติ ยถา
 ปุณฺณกมฺเมสฺส สิกฺขิตา ฯ
 วิวิชานิ พหุณี จ
 มุนี สปริตฺตํ ตทา ฯ
 วนฺทิตฺวา อิตฺตฺตมํ
 ยถาภูชาเน นิตฺตํ ฯ

อโหนกมณีกามุหากิ	สพฺพาสํ อีร โคตมํ
วาสิตา คาย ปุณฺณเวหิ	ปตฺตา โน อาสวกฺขยํ ๑
กิตฺถา ฌาบีตามุหากิ	ภวา สพฺเพ สมฺมุตฺตา
นาคีว พนฺชนํ เณตฺวา	จิหฺวาม อนาสวํ ๑
สุวาคคํ วต โน อาสี	พฺพุทฺธเสฏฺฐสฺส สํนฺติเก
คิสุโส วิชฺชา อนุปปตฺตา	กคํ พฺพุทฺธสฺส สํสํนํ ๑
ปฏิสมฺภิกา จตฺสุโส	วิโมกฺขามิํ อฏฺฐิเม
ฉพฺภินฺนวา สจฺฉนิกตา	กคํ พฺพุทฺธสฺส สํสํนํ ๑
อิทฺธิยญฺจ วสํ โหม	ทิพฺพาย โสตฺธาตฺวา
เจโตปฺริยฌานสฺส	วสํ โหม มหามฺณี ๑
ปฺพุเพนิวาสํ ชานาม	ทิพฺพจฺจุ วิโสธิตํ
สพฺพาสวปริกฺขณา	นคฺคิ ทานิ ปุณฺณโก ๑
อตุเถ ฐมฺเม จ เนรุตฺเต	ปฏฺฐิภาณํ จ วิชฺชติ
ฌานํ อมฺหํ มหาอีร	อุปฺปนฺนํ ตว สํนฺติเก ๑
อสุมาหิ ปริจิตฺตโนสฺสี	เมตฺตจิตฺตาทิ นายน
อนุชานาหิ สพฺพาย	นิพฺพานาย มหามฺเน ๑
นิพฺพายิสฺสํ อิจฺจเว	กิํ วกฺขามิ วทนฺติโย
ยสฺส ทานิ จ โว กาสํ	มณฺเฑถาติ ชินฺนพฺพวิ ๑
โคตมอิทาปิ ทาโย	ตทา ภิกฺขุณฺโณ ชินํ
วณฺทิตฺวา อาสนา ตมฺหา	อฏฺฐาย อคฺคิมฺสุ ตา ๑

มหตา ชนกาเยน
 อนฺตํสาวยิ ชีโร
 ตทา นิปติ ปาเทสุ
 สหตฺราหิ สพุพาหิ
 อิทํ ปจฺฉิมกํ มยฺหิ
 น ปุโน อมตการิ
 น จ เม วนฺทนี วีร
 สมฺมุติสฺสติ โลกคฺค
 รุเปณ กิณฺตวานเน
 สพุพฺ สํชฺชตฺเมเวติ
 ตา สห ตาหิ คนฺตฺวาน
 อชฺชตฺมปตฺตงฺกมาภฺช
 ตทา อฺปาติกา ตตฺถ
 ตสฺสา ปวตฺติ สุตฺวาน
 กเรหิ อูรํ ปฺหนฺตา
 รุทฺทตา กรุณํ รวํ
 มา โน สรณฺเท นาถ
 นิปติคฺตฺวาน ยาจาม
 ยา ปชานํ คมา ตาสํ
 ตสฺสา สํสํ ปมชฺชนฺตี

สห โลกคฺคณายโก
 มาตุจฺฉํ ยาว โกฏฺฐกํ ฯ
 โคตมํ โลกพนฺธุโน
 ปจฺฉิมํ ปาทวณฺทนี ฯ
 โลกนาถสฺส ทสฺสํ
 ปสฺสํสํสํมิมิ มุชฺ คว ฯ
 คว ปาเท สุกฺโกมเต
 อชฺช คจฺฉามิ นิพฺพุตํ ฯ
 ทิฏฺฐเช ชมฺเม ยถาตเถ
 อนฺตํสาติกมิตฺตวํ ฯ
 ภิกฺขุณฺสปสฺสํยํ สกํ
 นิสิตฺติ ปรมาสฺสเน ฯ
 พุทฺธสํสํนวจฺจถา
 อฺเปสฺสุ ปาทวณฺทิกา ฯ
 ฉินฺนมนฺธา ยถา ถตา
 สํกฏฺฐา ภูมิปาติกา ฯ
 วิหาયાคมิ นิพฺพุตํ
 สพุพาโย สิริสา มยํ ฯ
 สทฺธา ปณฺญา อฺปาติกา
 อิทํ วณฺณมพฺพวิ ฯ

อถํ ปุตุตา วิดาเปณ	मारपादानुवृत्तिना
อนิจฺจํ สงฺขตํ สหุพํ	विभोक्तुं अताज्जं ॥
คโต ตา ตา วิสฺสชิตฺวา	प्रसम्भ्रमानमुत्तमं
หุติยญฺจ คติยญฺจ	समाप्रश्चि अत्तुत्तํ ॥
อาภาส่ายคณญฺเจว	विण्णवानญฺจายคณํ ตถา
อาภิญฺจํ เหนวสณฺณญฺจ	समाप्रश्चि ยถากุณํ ॥
ปฏฺฐิตเมเน ฉานานิ	समाप्रชชก โคตมं
ยาวตา ปจฺมํ ฉานํ	คโต ยาว अत्तुत्तํ ॥
คโต อุฏฺฐาย นิพฺพายิ	त्थंपจ्जํ निरासवा
ภูมิจาโต มหา อาสี	नगसा विस्सुตา ปติ ॥
ปนาทิตา ทุนฺทุภโย.	प्रतिवेत्तु เทวता
ปุปฺผอุฏฺฐิ จ คคณา	अगिवत्तถ เมत्थนं ॥
กมฺมํโต เมรुरาชาบี	रज्जुकมฺมเม यथा นโฏ
โสเกน วาติที่โน จ	विराज आसी सาคโร ॥
เทวา นาคาสฺรา พุรหุมา	त्तํวิคฺคาหํ ตังघเน
อนิจฺจา วต สงฺขารว	यถายํ विट्ठं केता ॥
ยา เจมํ ปรีวาริสุ	सत्तुत्तาสन्नการिका
คาโยบี อนุปาทานา	त्थंपัสสา विभ निपुप्फता ॥
หา โยคา วิปฺปโยคณฺตา	हानिज्जํ सप्फสงฺขत्तํ
หา ชฺชิตํ วินาสนํ	อิजฺจาसी ปริเทวนา ॥

ตโต เทวา ฯ พุรุมา ฯ	โลกธมฺมานุวตฺตํ
กาดานุรูปํ กุพฺพนฺติ	อุเปตฺวา อีสฺสตฺตมํ ฯ
คทา อามนฺตฺย สตฺตา	ชานนฺทํ สฺตฺตํ
คจฺจนนฺทํ นินฺเวเทหิ	ภิกฺขุณฺโณ มาตุํ นินฺพุตฺตํ ฯ
คทานนฺโท นีรานนฺโท	ออสฺสนา ปุณฺณโลกโน
คคฺคเรณ สเรนาท	สํมาคจฺจนนฺทํ ภิกฺขโว ฯ
ปุพฺพุทฺธิกฺขณปจฺจาสฺ	อุตฺตราย วสฺนฺติ เย
มยฺหํ สํ ภิกฺขุณฺโณ มาตา	ภิกฺขโว สฺตฺตโคตรสํ ฯ
ยา วทฺธฺยิ ปยตฺเตน	สํวํ ปจฺจิมํ มุเน
สํ โคตมํ คทา สนฺตํ	ตาราว สฺริโยทเย ฯ
พุทฺธมาตาติ สณฺณตฺตํ	ชปฺยิตฺวา คทา สํ
น ยตฺถ ปณฺจเนตฺโตตี	คตฺถ ทกฺขติ นายโก ฯ
ยตฺตฺตฺติ สฺสคเต สฺทฺธา	โย วา สิสฺโส มหามุเน
พุทฺธสฺส มาตุํ สกฺกาวิ	กโรตุ สฺตฺตโคตรสํ ฯ
สฺสทฺธฺจํวํ ตํ สฺตฺวา	สํมาคจฺจน ภิกฺขโว
เกจิ พุทฺธานุภาเวน	เกจิ อิทฺธํสฺส โกวิทฺทา ฯ
กุฏฺฐาคารวเร รมฺเม	สํพุทฺธสฺสณฺณมเย สฺสเก
มณฺจกํ สมโรเปสฺ	ยตฺถ สฺตฺตคาสิ โคตมํ ฯ
จตฺตาโว โลกปาตา เย	อํเสหิ สมฺมรณฺ
เสสํ สกฺกาทิกา เทวา	กุฏฺฐาคาร สมฺมคฺคหํ ฯ

ក្ខន្ធាការានិ ឥតុត្ថានិ
 ឥត្ថាតិកាវណ្ណានិ
 ឥតុត្ថា គតិ ភិក្ខុធម្មិយោ
 តេជានំ ឧបាសានុយោ
 ឥតុត្ថោ នាតិកំ ឧត្ថិ
 ឥត្ថារា កុណតុត្ថា ។
 ប្បវាទា ឧត្ថិតិកាណេកា
 វិភាគកាសាបតុមា
 វិឥត្ថនិ កុណតុត្ថិយា
 មនុស្សកតិកាវិភាគិកា
 តេជោ វិភាគិកា កុណតេជោ
 វាតិកេតិ ។ កុណតេជោ
 កាសាបតុត្ថា ។ កុណតុត្ថា
 ប្បវិទុំ វិភាគនិយមនិ
 ឥតុត្ថាយោ ប្បវិទុំ និយមនិ
 កុណតេជោ ប្បវិទុំ
 ប្បវិទុំ តេជោកុណតេជោ
 ប្បវិទុំ ឥត្ថាវិភាគ កុណតេជោ
 កុណតេជោ ប្បវិទុំ
 កុណតេជោ ប្បវិទុំ

ឧត្ថិ ប្បវិទុំតាម វិ
 វិភាគកុណតាម វិ ។
 ឧត្ថិ មនុស្ស ឥត្ថិយោ
 វិភាគនិ កុណតុត្ថោ ។
 វិភាគនិ កុណតុត្ថោ
 កុណតេជោ កុណតេជោ ។
 វិភាគកា ប្បវិទុំកុណតេជោ
 មនុស្ស ប្បវិទុំកុណតេជោ ។
 វិភាគនិ ។ កុណតេជោ
 កុណតេជោ ឥត្ថិ កុណតេជោ ។
 ឥត្ថិកតិ ។ ប្បវិទុំ ។
 កុណតេជោ កុណតេជោ
 វិភាគកុណតេជោ ។
 វិភាគកា ឥត្ថិកតិ
 ឥត្ថកតា កុណតេជោ ។
 ឥត្ថកតា កុណតេជោ
 ប្បវិទុំ កុណតេជោ ។
 ឥត្ថិ ឥត្ថិ កុណតេជោ
 ឥត្ថិកតិ ឥត្ថិ កុណតេជោ

น พุทฺโธ พุทฺธนิพฺพาน	ธารูปุตฺตาภิ ภิกฺขโว
พุทฺโธ โคตมฺมิพฺพาน	ธารูปุตฺตาภิกา ยถา ฯ
จิตฺตานิ กริตฺตฺวาน	ธพฺพคณฺหมยานิ ฯ
คณฺฐจฺจุณฺณวิกิณฺณานิ	ณายิยฺสฺส ฯ ตา คทฺธิ ฯ
เสถสฺสากานิ ทฺยทฺธิยฺสฺส	อฏฺฐิเสถสฺสานิ ธพฺพโส
อาทนฺโท ฯ ตทาโวจ	ธเวคชนกํ วโจ ฯ
โคตมํ นิชนํ ยาทา	ททฺธมฺมญฺจสฺสธํ ธรรํ
ธงฺเกตํ พุทฺธนิพฺพานํ	น จิเรณ ภวิสฺสตี ฯ
คโต โคตมฺมิชาคฺคฺนิ	คสฺสธํ ปตฺตคฺคตานิ โส
อุปฺปนาเมตฺติ นาคสฺส	อาทนฺโท พุทฺธจโทคโต ฯ
ปาณินา ตานิ ปคฺคยฺห	อโวจ อธิสฺสคฺคโม
มทโต ธารวณฺฑสฺส	ยถา รุกฺขธสฺส คิณฺธุจโท ฯ
โย โส มหคฺคตโร ชนฺโช	ปถฺยเชยฺย อนิจฺจตา
ตถา ภิกฺขุณฺธิธงฺฆสฺส	โคตมํ ปรีนิพฺพุตา ฯ
อาทนฺนท ปสฺส พุทฺธสฺส	นิพฺพุตายมฺปิ มาตฺยา
ธรรํมคฺคตเสถาย	น โสภปริเทวนา ฯ
น โสจียา ปเรถํ ธา	คิณฺณธสฺสธารธาคฺรา
ปรีวชฺชิตถนฺดาปา	ธตฺติภฺกฺตา ธุนิพฺพุตา ฯ
ปณฺฑิตาสิ มหาปณฺณา	ปฺปฏฺปนฺณา คเถว ฯ
รตฺตคณฺณ ภิกฺขุณฺธิ ธา	เขวํ วิณฺณนาถ ภิกฺขโว ฯ

อิทธิยา จ วส อส	ทิพพาย โสตชาตยา
เจโตปริยญาณสัจจ	วส อส จ โคตม
ปุพฺพเพนิวาสมณฺณาสี	ทิพฺพจฺจุ วิโสจติ
สพฺพาสวา ปริกฺขัณฺหา	นตฺถิ ทานี ปุณฺณภาโว
อตุลธมฺมนิรุตฺตัสสุ	ปฏฺฐิภาเน ตเถว จ
ปริสฺสทฺธํ อหุ ฌานํ	คตฺตมา โสจฺณิยา น ส่า
อโยชนหตฺถสฺส	ชตฺโต ชาตเวทโส
อนุปฺพุทฺตปณฺณสสฺส	ยถา น ฌายเต คติ
เอวํ สมนฺมาวิมุคฺตตานํ	กามพฺนุโชนฺตารินํ
ปณฺณปาตํ คติ นตฺถิ	ปตฺตานํ อจฺจํ ปทํ
อตุลทปฺปา ตโต โท	สตีปฏฺฐานโคจฺรา
ภาเวตฺวา สจฺจตโปชฺฌณํ	ทฺถุชฺชนํทํ กริสฺสเถว
อิทฺถํ สํทํ อายสฺมา มหาปชาปติโคตมํ	ภิกฺขุณฺโณ อิมํ คทาโย
อภาสิตฺถาติ	
มหาปชาปติโคตมํเถวียา อปทานํ สมคฺคํ	

อฏฺฐมํ เขมาเถวียาปทานํ (๑๖)

[๑๕๘] ปทุมุตฺโตโร นาม สีโน	สพฺพธมฺเมสุ จกฺขมา
อิโต สตฺตสสฺสสมฺหิ	กปฺเป อปฺปชฺชํ นายโก

ตทาทิ หังสวติย	ชาตา เถฏฐิจุกฺเก อหุ
นानารตนปชฺชโรเต	มหาสุขสम्मปปีตา ฯ
อุเปตฺวา ตํ มหาวীর	อสุโสสี รมฺมเทสนํ
คโต ชาตปฺปสาทาทิ	อุเปสี สฺรณํ ชินํ ฯ
มาตวี ปิตฺรณฺจาทิ	ชายาจิตฺวา วินายกํ
นิมนฺตยิตฺวา สฺตฺตาทิ	โกชยิ สห สํวากํ ฯ
อติฏฺกนฺเต ๑ สฺตฺตาทิ	มหาปณฺณานมฺมุตฺตมํ
ภิกฺขุณี เอตทคฺคฺคฺคฺ	สฺเปสิ นรสารถิ ฯ
ตํ สฺตฺตฺวา มุทิตา หุตฺวา	ปฺน คตฺต มเหสีโน
การํ กตฺวาน ตํ จานํ	ปนิปจฺจ ปณฺธิทํ ฯ
คโต มํ ส ชิน อห	สีชฺฌตํ ปณฺธิ คว
สฺตฺตฺวเม เม กตํ การํ	อปฺปเมยฺยผลํ ตยา ฯ
สฺตฺตฺสฺสฺส อิตฺโต กปฺเป	โอยฺกาทกฺกตฺตมฺภโว
โคตโม นาม นามเน	สฺตฺตฺวา โตเก ภวิสฺสฺสฺติ ฯ
คตฺตํ รมฺมเมตฺถ ทายาทา	โอรสา รมฺมนิรมฺมิตา
เอตทคฺคฺคฺคฺคฺคฺคฺคฺ	เวมา นาม ภวิสฺสฺสฺติ ฯ
เตน กมฺมเมเน สฺสฺกเตน	เจตนาปณฺธิเชหิ ๑
ชหิตฺวา มานุสํ เทหํ	คาวคฺคฺคฺคฺคฺคฺคฺคฺ
คโต จฺจฺจ ยามมคฺ	คโตหํ คฺคฺคฺคฺคฺคฺ
คโต ๑ นิมนฺมานรคฺ	วตฺตคฺคฺคฺคฺคฺคฺคฺ

ยตถ ยตถุปปชฺชามิ	ตสฺส กมฺมสฺส วาหสา
ตตถ ตตถเเว ราชนํ	มเหสีตตถมการยํ ๑
คโต จูตา มนุสฺสํตเต	ราชนํ จกฺกตฺตคินิ
มณฺฑลันณํ ราชนํ	มเหสีตตถมการยํ ๑
สํปตฺติ อณุโกตฺวาน	เทเวสุ มานุสฺสํ จ
สพฺพตถ สฺวิตา หุตฺวา	เนกกปฺเปสุ สํสํ ๑
เอกนวุเต อิตถ กปฺเป	วิปสฺสํ โลกนายโก
อฺปฺปชฺช จารุทสฺสโน	สพฺพทมฺเม วิปสฺสโก ๑
ตมทํ โลกนายกํ	อฺเปตฺวา นรธํรทํ
ทมฺมํ ปณฺตํ สุตฺวาน	ปพฺพชํ อนคารยํ ๑
ทสฺวสฺสสทสฺสํ	ตสฺส จีวรสฺสํ ธาณเ
พฺรหฺมจริยํ จิตฺวาน	ยุตฺตโยคา พหุสฺสตา ๑
ปจฺจยาการกฺขตา	จกฺขจฺจวิธารทา
นิปฺพณา จิตฺตกถิกา	สจฺจกฺขสํนการิกา ๑
คโต จูตาหํ สฺวสฺสํ	อฺปฺปนฺนา ยสฺสสฺสํ
อภิปทํ ตทํ อชฺชเว	พฺรหฺมจริยผลเกทํ ๑
ยตถ ยตถโณปฺปนฺนาหํ	มหาโกตา มหทฺธนา
เมชาวีนํ รูปวตํ	วินิตฺตปริสาปํ ๑
ภวามิ เตน กมฺเมน	โยเคน ชินธาสเน
สพฺพา สํปตฺติโย มยทํ	สจฺจภา มนโส นียา ๑

โยมี เม ภวเต ภคฺตา	ยตฺถ ยตฺถ คตายมี
วิมานเติ น มํ โกจิ	ปฏฺธิปคฺคิณฺณ เม ๑
อิมมฺหิ ภทฺทเก กปฺเป	พฺรหฺมพฺนฺช มหายนฺ
นาเมน โภจนคฺมโน	อฺปฺปชฺช วิทํ วิโร ๑
คทา หิ พารานฺตียํ	สํสํมิทฺธิกฺกตฺตปฺปชา
ชนฺณชานํ สฺเมชา ๑	อหํมีจ คโย ชนา ๑
สงฺฆารามํ อทาสิมฺห	เนเก สหสฺสํเก มฺเ
สสงฺฆสฺส วิหารํ หิ	อฺกฺกตฺตํ การิกา มยํ ๑
คโต จฺตา มยํ สพฺพา	ตาวตฺตํปฺปคา อหํ
ยสฺสา อคฺคํ ปคฺตา	มณฺธสฺสํ คเถว ๑ ๑
อิมสฺมีเยว กปฺปมฺหิ	พฺรหฺมพฺนฺช มหายนฺ
กสฺสํโป นาม นามเน	อฺปฺปชฺช วิทํ วิโร ๑
อฺปฺปชฺชาโก มเหสฺสํ	คทา อาสํ นวิสฺสโร
กาธึรชา กิํ นาม	พารานฺติปฺรคฺคเม ๑
คสฺสํสํ ชฺชกฺกา ชฺชิตา	สํมณฺ อิตฺติ วิสฺสํตา
ชฺชมํ สฺสฺวา ชฺชนคฺคสฺส	ปพฺพชฺชํ สํมโรจยํ ๑
อณฺชานิ น โน ตาโต	อคาเรว คทา มยํ
วิสฺสํสฺสํสฺสํ	วิจฺจิมฺห อตฺตํคิตา ๑
โกมาริพฺรหฺมจฺจ	ราชกณฺณยา สฺสฺเช จิตา
พฺพุชฺชอฺปฺปชฺชานนิตฺตา	มฺกิตา สคฺคํ ชฺชิตโร ๑

ธรรม์ ธรรมคุณุตตา ฯ
 ชมฺมา เจว สฺชมนฺมา ฯ
 อหิ อุปฺปตฺตวณฺณา ฯ
 กิสาโคตมึ ชมฺมทินฺนา
 กทาจิ โส นรทิจฺโจ
 มหานิทานสูตรคุณํ
 เตหิ กมฺเมหิ สุกฺเตหิ
 ชหิตฺวา มานุสํ เทหิ
 ปจฺฉิเม ฯ ภเว ทานิ
 รณฺโณ มทฺตสฺส ชีตาตี
 สห เม ชาตมคฺคตมฺหิ
 คโต เขมาติ นามํ เม
 ยทาหิ โยพฺพนํ ปตฺตา
 ตทา อทาสิ มํ คาโต
 ตสฺสํหํ สํบิยา ฮาสิ
 รูปานํ โทสฺวาทิติ
 พิมฺพิสาโร ตทา ราชา
 วณฺณยิตฺวา เวพฺพนํ
 รมนํ เวพฺพนํ เยน
 น เตน นนฺทนํ ทิฏฺฐิ

ภิกฺขุณฺ्हิ ภิกฺขุชฺฐาสิกา
 สคฺคตมึ สงฺฆทาสิกา ฯ
 ปฏฺฐาจารา ฯ กุณฺฑลตา
 วิสาखा โหติ สคฺคตมึ ฯ
 ชมฺมํ เทเสติ อพฺภุคํ
 สคฺคฺวา ตํ ปริยาปฺณํ ฯ
 เจตนาปณฺธิชฺหิ ฯ
 ตาวคฺคิ สคฺคณฺณํ ฯ
 สํกตยาญํ ปุรฺรคฺคตเม
 มนาปา ทยิตา มียา ฯ
 เขมํ คมฺหิ ปุเร อหุ
 คฺคณโต อุปฺปชฺชต ฯ
 รูปวณฺณวิภูสิตา
 พิมฺพิสํวรสฺส ราชีโน ฯ
 รูปเกถายเน รตา
 น อฺเปมิ มหาทญํ ฯ
 มมานุคฺคหพฺพุชฺชิยา
 คายเก คาปยํ มม ฯ
 น ทิฏฺฐํ สคฺคตถญํ
 อิติ มณฺณมฺหเส มยํ ฯ

เยน เวพฺพวนํ ทิฏฐํ
 สุตฺติฏฐํ นนฺทํ เตน
 วิหาย นนฺทํ เทวา
 รมฺมํ เวพฺพวนํ ทิสฺวา
 ราชปฺปญฺเณน นิพฺพุตํ
 โโก วตฺตทา ตสฺสํ นิสฺสํ
 ตํ สุตฺตวา วณฺสํมิตฺติ
 ทฏฺฐกามา ตมฺมุขยานํ
 มหตา ปริวารเณ
 สํเปเสสิ ตมฺมุขยานํ
 คจฺฉน ปสฺสํ มหาโกเค
 ยํ สทา ภาติ สิริยา
 ยทา ๑ ปิณฺฑาทาย มฺหิ
 ปวิฏฺฐโงหํ ตทาเยว
 ตทา ตํ สํมุตฺตวณํ
 โกกิตากํตสฺสํ
 อปฺปสํทกฺขมณากณฺณํ
 กุฏฺฐิมณฺฑปสํกิณฺณํ
 วิจฺจวณฺํ อมณฺเณตฺสํ
 ตทามิ ตรฺวณํ ภิกฺขุ

นรนนฺทนนฺทํ
 อมวีนฺทสฺสนนฺทํ ๑
 โธตฺริตฺตวา มหิตฺเต
 น ตปฺปนฺติ สุตฺติมิตฺตา ๑
 พุทฺธปฺปญฺเณน ภูตฺติ
 วณฺสํ คุณสณฺจยํ ๑
 มม โสตมโนหริ
 รณฺโณ อาโรจยิ ตทา ๑
 ตทา มํ โส มหิปปติ
 ทสฺสํนาย สํมุตฺตํ ๑
 วณํ เนตฺตวณฺณํ
 สุตฺตภาณณฺณตฺติ ๑
 คิริพฺพชฺชปฺปจฺจตฺม
 วณํ ทฏฺฐํปจฺจมํ ๑
 นานาภมรฺกชฺชิตํ
 มยฺยรคณณจฺจิตํ ๑
 นานาจฺจกมฺภูตฺติ
 โยคํวิจฺจวณฺณตฺติ ๑
 สณฺถํ นยณํ มม
 ยุตฺตํ ทิสฺวา วิจฺจนฺตยิ ๑

อํทิสํมี วเน รุมเม	จิโตยํ นวโยพฺพเน
วตฺตมฺมิว กนฺเตน	ฐเปณ สุตฺตมฺหิโต ๑
นิสฺสินโน รุกฺขมฺมุตฺตมิ	มฺมุตฺโต สงฺฆาฐิปารุโต
ณายเต วตฺตํ ภิกฺขุ	หิตฺวา วิสยํ รัตํ ๑
นํ นาม คหฺมุจเณ	กามํ ภูตฺวา ยถาสฺสํ
ปรจฺจนา ชินฺนณฺเนน ชมฺโมยํ	จวิตฺพุโธ สุกฺกทโก ๑
สฺสณฺณกนฺติ วิทิตฺวาน	คณฺชเคหํ ชินาตยํ
อฺเปตฺวา ชินมทฺทกฺขิ	อฺทฺยนฺตํ ภากรํ ๑
เอกํ สฺสมาตฺตํ	วํชฺมานํ วริตฺถิยา
ทิสฺวาเนวํ วิจฺญฺเตตฺถิ	นํยํ ฐฺวเ นรเวสโก ๑
ธํ กณฺณวํ กนฺกาภาธํ	ปรุทฺมานนโลจนา
พิมฺโฬฏฺฐิ กุณฺททสฺสนา	มโนเนตฺตฺรธายนา ๑
เหมโทตา สุตฺตนา	กมฺตการสฺสทฺถํ
เวทิมชฺฉนา วรโธณํ	รุมฺโมรฺฐ จารุภฺฐนา ๑
วตฺตํสฺสทฺทสฺสพฺพานา	นิตฺตมฺมฺจฺฉินฺวาสนา
อตฺตปฺปเนยฺยฐฺวเปณ	สฺสพฺพาภรณมณฺธิตา ๑
ทิสฺวา คเมวํ จินฺนเตตฺถิ	อโหยมติรฺฐิณํ
น มยาเนน เนตฺเตน	ทฺธิฐปฺพุพา กุทาจํ ๑
คโต ชฺวราภิกฺขตา ธํ	จิวนฺณนา จิกฺคานนา
ฉินฺนทฺทตา เตตฺตฺติรา	สฺสตาตา วทฺนาสฺสจิ ๑

ตังขิตฺตกณฺณา	เสตฺถุขี	ถมฺพาสฺสภโยจฺจรา
วถฺถิตตตฺตพฺพงฺคิ		สีราวิตตเทหิณี ๑
นตงฺคิ	ทณฺฑทฺตติยา	อุปฺปนฺนุปฺปนฺนุทกา
ปเวธมานา	ปติตา	กิสสา
คโต	เม	นิตฺตตฺตมฺหิ มหุ มหุ ๑
จิริตฺถ	รฐํ	อพฺภุโต
คทา	มหาราฏฺฐนิโก	โตมฺหิสนิ
อุทฺทกฺกจิโต	สุมนิ	รมนฺเต
อาคฺรวํ	อสุจํ	ยตฺถ
อุคฺคฆรณํ	ปคฺคฆรณํ	พาลิสสา ๑
อสุกาย	จิตฺติ	ทิสฺสา
สฺติ	กายกตา	สํวิกฺขมานสํ
ยถา	อิทํ	อิมมา
อชฺชณฺตคฺคณฺ	พหิทฺธา	คาลา
อนิมิตฺตคฺคณฺ	ภาเวหิ	อภาสถ ๑
คโต	มานาภิสฺสมยา	ปสฺส
		เขม
		สํมุตฺตยํ
		พาลานํ
		อภินนฺทิตํ ๑
		เอกคฺคํ
		สํสฺมาหิตํ
		นิพฺพิทาพฺพุตา
		ภว ๑
		ยถา
		เอตํ
		ตถา
		อิทํ
		กาเย
		ณฺทํ
		วิรวชฺช ๑
		มานานุสย
		ปชฺชท
		อุปฺปนฺนทา
		จิริตฺตสฺส ๑

เย รากฺรตฺตทานุปตฺนติ โสคํ
 สยํ กตํ มกฺกฏโกถ ชาถํ
 เขตมฺหิ เตตฺถวาน ปริพฺพชฺชนฺติ
 อนเปกฺขิโน กามสฺสํ ปหาย ๑

ตโต กถุถิจิคุตฺตํ มํ
 มหานิทานํ เทเสถิ
 สัจจวา สัจจตนุสมี
 คคฺคญฺชิตาวหํ ธนํ
 นิปตฺติวา มเหตฺตสฺส
 อจฺจุยํ เทสํตถาย
 นโม เต สพฺพทสฺสํ
 นโม เต ติณฺณตฺสํ
 ภิยฺยสิคฺคหนปฺกฺขณตา
 ตยา สํมา อูปาเยน
 อทสฺสเนน วิหิตา
 อญฺโฆนฺติ มหาทฺถุ
 ยทาหํ โลกตฺสเร
 นาทุทสฺสามี มจฺจุตฺถิ
 มหาหิตํ วรทฺทํ
 โนเปตฺติ รูปนิรตา
 ตทา มจฺจุณฺนิคุโฆโส
 อโวก ติฏฺฐชฺ เชมติ
 ตทา ปณฺณม สิริสา
 คณฺฐวา ทิสฺสุวา นรปตฺติ

ฌตฺวาน นรตฺวาริ
 สัจจตนุสมี วินิยาย เม ฯ
 ปุพฺพสณฺณมณฺธสฺสริ
 ฌมฺมจกฺขุ วิโสธยิ ฯ
 ปาถมฺมมฺหิ ตาวเท
 อิมํ วจนมพฺพวํ ฯ
 นโม เต กรุณาสย
 นโม เต อมตฺนุทท ฯ
 กามราควิโมหิตา
 วินิตา วินเย รตา ฯ
 ตาทิสํ มเหตฺติ
 สัจจวา สัจจตนุสมี ฯ
 อตฺถิ มรณนฺตคฺค
 เทเสถสฺสามี ตมจฺจุยํ ฯ
 อหิโตติ วิสงฺกิตา
 เทเสถสฺสามี ตมจฺจุยํ ฯ
 มหาการุณิกิ ชิโน
 สนิมฺมโต อมเตน มํ ฯ
 กตฺวา จ นํ ปทกฺขิณ
 อิมํ วจนมพฺพวํ ฯ

อโห สมนฺมา อูปาโย เต	จินฺตฺติโดยมรฺินุทม
วนทตฺตํนกาหมาย	ทิจฺฐโง นิพฺพนโก มฺุณิ ๑
ยทิ เต รุจฺจุเต ราชฺา	ธํสเน ตตฺตํ ตาทิโน
ปพฺพชิตฺตํมี รูปํ	นิพฺพิณฺนา มฺุณิ ภานิณา ๑

ทฺุติยํ ภานิณวํ ๑

อณฺชตฺถํ ปคฺคเหตฺวาน	คทาหํ ส มหํปติ
อนฺชานามิ เต ภทฺุเท	ปพฺพชฺฐา ควํ สิชฺฌนฺตุ ๑
ปพฺพชิตฺวา คทา จาหํ	ตคฺคตฺมาเส อฺุปฏฺฐิจิเต
ทํโปทยนฺจ ภาทยนฺจ	ทิสฺสุวา สํวิคฺคตฺมานสํ ๑
นิพฺพิณฺนา สพฺพสํชฺชาเว	ปจฺจุยาการโกวิทฺทา
จคฺุโรเช อติภฺกมฺม	อรหตฺตํ อปฺปานิณํ ๑
อิทฺุชฺชา จ วสํ อาสํ	ทิจฺจุพฺพาย โสคชาคฺุยา
เจโตปริยญาณตฺตํ	วสํ จาปิ ภวามหํ ๑
ปฺุพฺเพนิวาสํ ชานามิ	ทิจฺจุพฺพจกฺุชฺฐํ วิโสชฺชิตํ
สพฺพาสฺวา ปริกฺขิณฺนา	นตฺติ ทานิ ปฺุณฺนพฺภโว ๑
อตฺถกมฺมมฺุณิรุตฺตํ	ปฏฺิภาณํ คเถว จ
ปริสฺสุทฺธํ มมํ ญาณํ	อฺุปฺปนฺนํ พุทฺธธํสเน ๑
กฺุสฺสธํ วิสฺสุทฺธํ	กถาวตฺถวิธํวาทา
อภิรฺมมฺนยณฺณ ๑	วสํปฺปคฺคตฺตามฺุหิ ธํสเน ๑

ตโต ไตรณวตฺตสุมิ	รณฺเณ โกธตตํามินา
ปฺปจฺฉิตฺวา นิปฺเปเน ปณฺเฑ	พฺยาทโรนฺตํ ยถากถํ ๑
ตทา ตํ ราชา สํคตํ	อุปลงฺกมฺมํ ปฺปจฺฉ
ตเถว พุทฺโธ พฺยาทาสี	ยถา เต พฺยาทตา มยา ๑
สีโน ตสฺมิํ คฺเชน ตฺวโง	เขตทคฺเค ชฺเปตี มํ
มหาปณฺณานมคฺคาคิ	ภิกฺขุณฺนี นรุตฺตโม ๑
กิลเลสา ฉาบีตา มยฺหิ	ภวา สํพเพ สํมูหตา
นาคํว พนฺธุณํ เณตฺวา	วิหรามิ อนาสฺวา ๑
สฺวาคตํ วต เม อาสี	พุทฺธเสฏฺฐสฺส สํนฺติเก
ติสฺโส วิชฺชา อนุปฺปตฺตา	กตํ พุทฺธสฺส สํสํนํ ๑
ปฏิสมฺภิทา จตฺสโส	วิโมกฺขาบีจ อฏฺฐิเม
ฉพณฺเณวา สจฺฉิกตา	กตํ พุทฺธสฺส สํสํนฺติ ๑

อิตฺถํ สํกํ อายสฺมา เขมา ภิกฺขุณฺนี อีมา คาถาโย อภาสิตฺถาติ ๑
 เขมาเถรียา อปทานํ สมตฺตํ ๑

นวมํ อุปฺปตฺตวณฺณาเถรียาปทานํ (๑๖)

[๑๕๘] ภิกฺขุณฺนี อุปฺปตฺตวณฺณา	อิทฺฐียา ปารมี คตา
วณฺทิตฺวา สตฺถุโน ปาเท	อิมิ วจฺนมพฺรวิ ๑
นิตฺติณฺณา ชาติสํสาร์	ปตฺตาทํ อจถํ ปทํ
สพฺพพุทฺธํ มยา ชีณํ	อาโรเจมิ มหามฺนิ ๑

ยาวตา ปริธา อตฺถิ	ปถมนุา ชินสาธเน
เยสญจ เมปราชิตฺถิ	ขมนตุ ชินสมมุขา ฯ
ธัมมาเร ธัมมรุตตา เม	ขตติเม สเส ภาเว
อาโรเจมิ มหาวัร	อปรารัม ขมสัสสะ เม ฯ
อิทฺฐิณญายี นิทสฺสเสหิ	มม สาสณการิกะ
จตสฺสโส ปริธา อชฺช	กขฺฉิ นิทฺทาหิ ยาวตา ฯ
ธัมมา คุญฺหิ มหาวัร	ปณฺณวณฺต ชฺฐินฺนร
พหุญจ ทุกฺกัรํ กมฺมํ	กตฺติ เม อติทุกฺกัรํ ฯ
อุปุปถสฺสเสว เม วณฺโณ	นาเมนุปุปถนามิกะ
ธัมมา ธัมมา เต มหาวัร	ปาเท วณฺทามิ จกฺขุมา ฯ
ราหุโล จ อหญฺเจว	เนกชาติสฺสเต พหุ
เอกสฺสมี สมนฺภาเว ชาตา	ธมฺมานณฺนทเจตธัมมา ฯ
นิพฺพุตฺติ เอกโต โหติ	ชาติยา จายี เอกโต
ปจฺฉิเม ภาวสฺมปฺตเต	อุกฺกโย นามสมนฺภาวา ฯ
ปฺตฺโตโต จ ราหุโล นาม	ธัมมา อุปุปถสฺสวหยา
ปสฺสสฺส วรํ มม อิทฺฐิ	พถํ ทสฺสเสมิ สตฺถุโน ฯ
มหาสฺสมุทฺเท จตุโร	ปจฺฉิมิ หตฺถปาณิยํ
เตถํ หตฺถกคฺคณฺเจว	อิทฺฐิโก โภมารโก ยถา ฯ
อฺพฺพุตฺตยิตฺถวา ปจฺฉิ	ปจฺฉิมิ หตฺถปาณิยํ
จิตฺตมฺมุขํ ยถา นาม	อฺญฺจ โภมารโก ยถา ฯ

จกฺกวาพตมํ ปาณํ
 วตฺถาเปตฺวาน ผุสฺสํ
 ภูมึ อุกฺกขตํ กตฺวา
 สีนะรุ มุตฺตํ กตฺวา
 ชิตาหํ พุทฺธเสฏฺฐสุตฺต
 อภินฺวาสํ วตฺถุตา
 นวนาวิกุพฺพนํ กตฺวา
 นามโคตฺตํ ปกาเสตฺวา
 อิทฺธิยา ฯ วตฺสํ โหมิ
 เจโตปรัยวณฺตสุ
 ปุพฺพเพณิวาสํ ชานามิ
 สทฺพาสฺวา ปริกฺขณา
 อตฺถธมฺมนิรุตฺตํ
 ฌาณํ เม วิปฺลํ สุทฺธิ
 ปริมาณํ ชินฺคฺคานํ
 อธิการํ พหุ มยฺหํ
 ยํ มยา ปุริมํ กมฺมํ
 ทวตฺถาย มหาวีร
 อภพฺพชฺชาเน วชฺเชตฺวา
 ทวตฺถาย มหาวีร

ฉาทยิตฺวาน มคฺคเก
 นานาฉณฺณํ ปุณฺนปุณฺนํ ฯ
 ชณฺณํ กตฺวาน สกฺขรํ
 มทฺธิ โกมาริกา ยถา ฯ
 นามะนุสฺสํปตฺตวฺทยา
 ทว สํสณฺนการิกา ฯ
 ทตฺเตตฺวา โลกนายกํ
 ปาเท วนฺทามิ จกฺขุมา ฯ
 ทิพฺพาย โสตฺธาตฺวา
 วตฺสํ โหมิ มหามฺเณ ฯ
 ทิพฺพจกฺขุํ วิโสธิตํ
 นคฺคิ ทานิ ปุณฺนพฺกโว ฯ
 ปฏฺฐิภาณํ ตเถว ฯ
 สภาเวณ มเหสีโน ฯ
 สํกฺคามนฺเตน ทตฺตํ
 ตฺยหตฺถาย มหามฺหิ ฯ
 กุตฺตํ สร เม มฺหิ
 ปุณฺณํ อปฺปจิตํ มยา ฯ
 ปรีปฺปาเจนฺโต อนาจารํ
 จตฺตํ เม ชีวิตฺตฺตมํ ฯ

ทตฺตโกฏฐิตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺต	อทาสิ มม ชีวติ
ปริจฺจตุตา จ เม โหมิ	ตวตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺต ๑
ตทาติวิมฺหิตา สฺพพา	สิรตฺตว กตฺตฺตฺต
อโวจยฺเย กตฺ อาสิ	อตุตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺต ๑
ตตฺตฺตฺตฺตฺต อิติ กปฺเป	นาคกณฺณวา อหิ ตทา
วิมฺตา นาม นามเน	กณฺณวานํ ตํสฺสํมฺมตา ๑
มโหโรโค มหาวาโค	ปตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺต
ปทุมฺมฺมฺมฺมฺมฺมฺมฺม	นิมฺมฺมฺมฺมฺมฺมฺมฺม ๑
รตฺตฺตฺตฺตฺตฺต มณฺทป	ปตฺตฺตฺตฺตฺต รตฺตฺตมย
รตฺตฺตวตฺตฺตฺตฺตฺต	อฺปฺปโกกํ รตฺตฺตมย ๑
มคฺคกณฺจ ปฏฺยิยาเทสิ	รตฺตฺตตฺตฺตฺต
ปจฺจจฺจคฺคคฺคคฺคค	วชฺชชฺชโค ตฺตฺตฺตฺต ๑
ปรีตฺตฺตฺต จ จตฺตฺต	มฺมฺมฺม โลกนํมยโก
มโหโรคฺตฺต ภาวเน	นิสฺสํมฺม ปรมํมตฺต ๑
อนฺนปฺปนํ ขาทนํ	โกชณฺณจ มหารท
วรํ วรณฺจ ปาทาสิ	นาคราชา มหายต ๑
ภุณฺณชิตฺตวณ ๑ สํมฺมฺมฺม	ปตฺตฺตฺต ๑
อนฺนโมทนิยํกาสิ	นาคกณฺณวา มหิตฺตฺต
สฺพพณฺณํ มุตฺตฺตฺตํ ทิสฺวา	นาคกณฺณวา มหายต
ปตฺตฺตํ ตตฺตฺตฺตฺต จิตฺตํ	ตฺตฺตฺตฺตฺต ๑

เอกนฺตเต อิตฺโต กปฺเป	วิปสฺสํ นาม นายโก
อุปฺปชฺชํ จารุณฺโน	สพฺพสมฺเมสุ จกฺขมา ฯ
เสฏฺฐิฉิตฺตา ตทา หุตฺวา	พารานตฺธิปฺรตฺตเม
นิมนฺเตตฺตวาน สมนุทฺทํ	สสงฺฆํ โลกนายกํ ฯ
มหาทานํ ททิตฺตวาน	อุปฺปเตหิ วินายกํ
ปฺรชฺยิตฺวา ฯ เตเหว	วณฺณโสภํ อปตฺตยํ ฯ
อิมมฺหิ ภทฺตเก กปฺเป	พฺรหฺมพฺนฺช มหાયโส
กสฺสโป นาม นามเน	อุปฺปชฺชํ วทํ วโร ฯ
อุปฺปชฺชาโก มเหตฺสฺส	ตทา ธาตํ นวิสฺสโร
กาธึราชา ปิถํนาม	พารานตฺธิปฺรตฺตเม ฯ
ตสฺสํสํ ทุตฺติยา ชิตฺตา	สมณํคฺคตสฺสวหฺยา
ธมฺมํ สุตฺวา ชินคฺคตสฺส	ปพฺพชฺชํ สมโรจยํ ฯ
อนุชานํ น โน ตาโต	อคาเรว ตทา มยํ
วสฺสํ วสฺสสฺสทสฺसानิ	วิจฺจิมฺห อตฺตนฺติตา ฯ
โกมาริพฺรหฺมจฺริยํ	ราชกณฺเฒา สฺสฺสฺสจฺจิตา
พฺพุโชปฺปชฺชานนฺวิตา	มุตฺติตา สฺสคฺค ชิตฺโร ฯ
สมณํ สมณคฺคตฺตา ฯ	ภิกฺขุณฺํ ภิกฺขุทาสิกา
ธมฺมา เจว สฺสธมฺมา ฯ	สฺสคฺคํ สงฺฆทาสิกา ฯ
อหํ เหมมา ฯ สฺสปฺปณฺเฒา	ปฏฺฐาจารา ฯ กุณฺนทตา
กิตฺตาโคตมํ ธมฺมทินฺนา	วิสาชา โหติ สฺสคฺคํ ฯ

เตหิ กมฺเมหิ สุกฺเตหิ

ชฺหิตฺวา มานุสํ เทหํ

คโต จุตา มนุสฺสเสสุ

ปิตมฏฺฐวํ ทุสฺสํ

คโต จุตา อวิฏฺฐปุเร

ชฺชิตา ติริฏฺฐิจฺจุตฺตํ

คโต จุตา ชนปฺเท

ปสุตา นาคีณฺตมฺหิ

ทิสฺสุวา ปจฺเจกสฺสมุพฺพุชฺชํ

ทคฺคา ปทุมณฺณานิ

ปคฺคยิ เตสุ ปคฺคเตสุ

คโต จุตา อรณฺณเยหํ

กาสิรวณฺโณ มเหสฺสํ

อชนิ ราชนปฺคฺคตานิ

ยทา เต โยพฺพนปฺปคฺคตา

ทิสฺสุวาน โอบคฺคตปทุมํ

ธมฺหิ เตหิ วินาฏฺฐา

จุตา อิตฺถิณฺตปฺปเต

ยทา พุทฺธาสุตฺตมฺหิ

ยาคุ อาทาย คจฺจุณฺตํ

เจตนาปณฺธิหิ จ

ดาวคฺคิธํ อคณฺณํ ๑

อุปฺปนฺนา มหาภูเต

อหํ อรหโต อหํ ๑

ชาตา วิปฺปกุเต อหํ

อุมฺมาทนต์ มโนหรํ ๑

ภูเต อณฺณคเร อหํ

ธมฺหิ โคเปมหนฺตทา ๑

ปณฺจจฺจาตฺตคณฺทํ

ปณฺจ ปุทฺตคฺคตานิมี ๑

มชฺชํ ทคฺคา สยมฺภุโน

อชายิ ปทฺโหมทเร ๑

ทคฺคา สกฺกคปฺปิตา

อณฺณํ สคฺคปณฺจกํ ๑

กัณฺหา ชลกัณฺทํ

ธมฺหิ ปจฺเจกนายนิกา ๑

สุตฺตเรหิ โสณิ

คามกมฺหิ อชายิหํ ๑

สุตฺตานิ อคฺคตโนมี

อชฺชํ ปจฺเจกนายนิกา ๑

ภิกฺขุชย คามั คจฺจนฺเต	ทิสฺสุวา ปุตฺเต อนฺนํ
ชีรชารว วิณิยฺยคณฺณิ	คทา เม ปุตฺตเปมสํ ๑
คโต เตสํ อทํ ยาคุ	ปสฺสนา เสหิ ปาณินิ
คโต จุตาหํ ทิทถํ	นนฺทนํ อุปฺปชฺชหํ ๑
อนฺนโกตฺตวา สฺสทฺถุชํ	ตํสฺสริตฺตวา ภวามเว
คตฺตถาย มหาวีร	ปริจฺจุจฺจคณฺจ ชีวิตํ ๑
เขวํ พหุวิชํ ทฺถุชํ	สํมปฺตํ ๑ พหุวิชา
ปจฺฉินเม ภวสํมปฺตเต	ชาตา สํวตฺตณิ ปุเร ๑
มททฺชเน เสฏฺฐิจฺจุเต	สฺสชิตฺเต สฺสชิตฺเต คทา
นानารคณปชฺชิตเต	สพฺพพฺภกามสํมิตฺทชเน ๑
สํกุกคปฺปชิตา เจว	มานิตาปจิตา คทา
รฺรูปสฺสริ อนฺนปฺปคฺตา	กฺกุเลสุ อคิตสํกุกคตา ๑
อคฺคํ ปคฺคิตา จาสํ	รฺรูปโกคคิตฺรหิ ๑
ปคฺคิตา เสฏฺฐิจฺจุเตหิ	อนเนเกหิ สํเตหิ ๑ ๑
อคารํ ปชฺชิตฺตวาน	ปพฺพชํ อนคาริยํ
อจฺจตฺตมาเส อสํมปฺตเต	จตฺตจฺจํ อปฺปาปฺณิ ๑
อิทฺธิยา อภินิมฺมิตฺตวา	จตฺตจฺจํ รกํ อทํ
พฺพุตฺตํ ปาเท อวณฺทิ	โลกนาถสฺสริมโต ๑
สํปฺปตฺตคฺคํ อุปคฺคม ปาทมํ	
เอกา ตฺวํ คิณฺณํ สํถมฺมเต	

น จามิ ชุบฺหิ พุติยตฺถิ โทจิ
 พาเต น ตฺวํ ภายสี ชุตฺตกานํ ฯ
 สํ ตํ สหสฺสํ นมิตฺตํ ชุตฺตกานํ
 อธิชาคตา เขทิสฺสกา ภเวยฺยํ
 โทมํ น อธิเช นมิตฺตํ สํปเวเช
 กิ เม ตฺวํ มาร กริสฺสเสโก ฯ

เฮธํ อนฺตรชายามิ	กฺขณํ วา ปวิสํมิ เต
ภมฺมกนฺตริกายนมิตฺตํ	ติฏฺฐนฺตํ มํ น ทกฺขสี ฯ
จิตฺตมฺหิ วสฺสกาหํ	อิทฺธิปาทา สฺสวภาวิตา
สํพพฺพนฺนมนฺตตามฺหิ	น ตํ ภายามิ อากุโส ฯ
สํคฺคตีสฺสูปมา กามา	ชนฺชามิตฺตํ อธิกฺกนฺตฺรา
ยชฺช กามรตฺติ พฺรุตฺติ	อวตฺติ ทานิ สํ มม ฯ
สํพพฺพตฺถ วิหิตา นนฺทิ	ตโมกฺกชนฺชา ปทาติตา
เฮวํ ชานาหิ ปาปม	นิหโต ตฺวณฺสี อนฺตก ฯ
ชิโน ตสฺมึ กุณฺเณ ชุชฺชโ	เขตฺตกฺกเค ชฺเชตฺติ มํ
เสฏฺฐชา อิทฺธิมคฺคินฺนติ	ปวิสํสฺสํ วินายโก ฯ
ปวิจฺฉนฺโณ มยา สํคฺคา	กตํ พุทฺธสฺสํ สํสํ
โอหิตโต ชุรฺรโก ภาโร	ภวเนตฺติ สํมูหตา ฯ
ยสฺสสํคฺคทาย ปพฺพชิตา	อการสฺสํมา อนฺตาวีรํ
โส เม อตฺถโก อนฺนปฺปตฺโต	สํพพฺสํโยชนกฺกชโย ฯ

จํวํ ปิณฑุทปาทนุจ	ปจฺจุยํ สยนาสนํ
ชณฺเณน อุปฺปนาเมนุติ	สทฺธสฺसानิ สมนุตฺโต ๑
กิเลสา ฉาบีตา มยฺหํ	ภวา สพุเพ สมหุตา
นาคีว พนฺธุณํ เจตฺวา	วิหฺรามิ อนาสฺวา ๑
สฺวาคคํ วต เม อาสี	พุทฺธเสฏฺฐสฺส สนฺติเก
คิสุโส วิชฺชา อนุปฺปตฺตา	กตํ พุทฺธสฺส สํสํ ๑
ปฏิสัมภิตา จตฺสุโส	วิโมกฺขาบีจ อยฺจิเม
ฉพภินฺนฺวา สจฺฉนิกตา	กตํ พุทฺธสฺส สํสํนฺติ ๑

อิตุถํ สุกํ ขายสฺมา อุปฺปตฺตวณฺณา ภิกฺขุณฺโณ อีมา คาถาโย อภาสิตฺถาติ ๑
 อุปฺปตฺตวณฺณาเถรียา ปทานํ สํมตฺตํ ๑

ทนต์ ปฏฺฐาจาธาเถรียาปทานํ (๒๐)

[๓๖๐] ปทุมฺมุตฺโตโร นาม ชินฺโน	สพุพฺพมฺมาน ปารคฺค
อิตฺโต สทฺธสฺสสมฺมิตฺติ	กบฺเบ อุปฺปชฺชิตฺติ นายโก ๑
ตทาทํ หังสวตฺติยํ	ชาตา เสฏฺฐิจฺจุเต อหุ
นानารตฺนปชฺชิสฺสเท	มหาสฺสชฺชสมฺมปฺปิตา ๑
อุเปตฺตฺวา ตํ มหาจิวํ	อสุโสสี รมฺมเทสนํ
ตโต ชาตปฺปตฺตาทาทํ	อุเปตฺติ สรณํ ชินํ ๑
ตโต วินยชาวรีนํ	อคฺคํ วณฺณเณสี นายโก
ภิกฺขุณฺโณ ตชฺชชินฺนํ ตาทิ	กบฺปปากบฺปวิสารทํ ๑

ตทา มุทิตจิตฺตาทิ
 นิมนฺเตตฺตวา ทสฺสพถํ
 โภชฺชิตฺตฺวาน สฺตฺตาทิ
 นิปฺปจฺจ สิริสา ปาเท
 ยา ตยา วณฺณิตา ชีร
 ตาทิสํหาญํ ภวิสฺสํ
 ตทา อโวจ มํ สฺตฺต
 อนาคคมฺหิ ชุทฺตฺวาเน
 สฺสทสฺสทสฺส อโศ กปฺเป
 โคตโม นาม นามเน
 สฺสทสฺส ชมฺเมตฺตํ ทายาทา
 ปฏฺฐาจาราติ นามเน
 ตทาทิ มุทิตา หุตฺตวา
 เมตฺตจิตฺตฺวา ปริจฺจ
 เทน กมฺเมเน สุกฺเตน
 ชหิตฺตฺวา มานุสํ เทหิ
 อิมมฺหิ ภาทฺตเก กปฺเป
 กสฺสทสฺสไป นาม นามเน
 อปฺปจฺจกาโก มเหสฺสทสฺส
 กาสิริราชา กิถีนาม

คํ ชานํ อภิกงฺขยํ
 สฺสทสฺสํ โลกนายกํ ฯ
 ททิตฺตฺวา ปตฺตจฺจวํ
 อิมํ วณฺณมพฺพวํ ฯ
 อโศ อญฺจเม มุณิ
 ยทิสฺสทสฺส นายก ฯ
 ภาทฺตเก มา ภายิ สฺสทสฺส
 สฺสทสฺสทสฺส มโนเรทํ ฯ
 โอฏฺฐากากกฺกตสฺสภโว
 สฺสทฺตา โสเก ภวิสฺสทติ ฯ
 โอวสา ชมฺมนิมฺมิตา
 เทสฺสทติ สฺสทฺตฺตวาทิกา ฯ
 ยาวชฺชวํ ตทา ชินํ
 สฺสทสฺสํ โลกนายกํ ฯ
 เจตนาปณฺธิชฺชิติ ฯ
 ตาวตฺตํ อคณฺณทํ ฯ
 พุทฺทมพฺพชฺช มหาวโส
 อปฺปชฺชชิติ วทํ วโร ฯ
 ตทา อาสิ นวิสฺสทโร
 พาวราณสฺสิปฺปจฺจคฺคเม ฯ

ศตฺตํ ตติยา ชีตา
 ชมมํ สุตฺวา ชินฺนคฺคตฺตํ
 ชนฺชานิ น โน ตาโต
 วุตฺตํ วตฺตตฺตํ หตฺตํ
 โกมาริพฺพหฺมจฺริยํ
 พุทฺโธปฺปชฺฌาณนิรตา
 ตมฺณํ ตมฺณคฺคตฺตา ฯ
 ชมฺมา เจว สฺวชฺชมา ฯ
 อหํ อปฺปปลวณฺณา ฯ
 กิสาโคตมํ ชมฺมทินฺนา
 เตหิ กมฺเมหิ สฺสคฺเตหิ
 ชหิตฺวา มานุสฺสํ เทหํ
 ปจฺฉิเม ฯ ภาเว ทานิ
 สํวตฺถิยํ ปุรเว
 ยทา ฯ โยพฺพนฺเปตา
 นรณฺชานปทํ ทิสฺวา
 เอกปฺปุตฺตปฺปุตฺตาทิ
 คทาหํ มาตาปิตโร
 นาริเจตฺติ ปตฺติ มยฺหํ
 เอกิภา นิลฺลคฺตา เกหา

ภิกฺขุณฺโณ อิติ วิสฺสุตฺตา
 ปพฺพชฺชํ ตมฺโรจยํ ฯ
 อคาเรว ตทา มยํ
 วิจฺจิมฺห อตฺตนิคฺคา ฯ
 ราชกณฺเฒา สฺวเชฏฺฐิจา
 มุทิตา สคฺค ชีตโร ฯ
 ภิกฺขุณฺโณ ภิกฺขุทาสิกา
 สคฺคตมํ สวฺชทาสิกา ฯ
 เขมา ภทฺธทา ฯ ภิกฺขุณฺโณ
 วิสาชา โหติ สคฺคตมํ ฯ
 เจตนาปณฺธิชฺชิตํ ฯ
 ตาวตฺตํ อคณฺณํ ฯ
 ชาตา เสฏฺฐิโกเต อหํ
 อิทฺเธ ฌเฏ มหทฺธเน ฯ
 วิตฺถกฺกตฺตา อหํ
 เตน สทฺธิ อคณฺณํ ฯ
 ทฺธิโย กุญฺชยา มม
 อิกฺขามํติ สฺนิจฺจนิคฺคา ฯ
 คทา คมฺภิ ปวาสีเต
 คณฺคํ สํวตฺถิมุคฺคตมํ ฯ

ตโต เม สามิ อากนฺตฺวา	สมฺภาเวสิ ปเถ มมํ
ตทา เม กมฺมชา วาตา	อุปฺปนฺนา อติหารุณา ฯ
อุทฺติโถว มหาเมโฆ	ปฐฺติสฺมเย มม
ทพฺพตฺถาย ตทา กนฺตฺวา	สามิ สฺปฺเปน มารีโต ฯ
ตทา วิชิตฺตทฺถุเชน	อนาถา กปฺปนา อหํ
กุนฺนทํ ปฺริตํ ทิสฺวา	คจฺฉนฺตํ สกฺกตลยํ ฯ
พาลํ อาทาย โธตฺรํ	ปารกฺกุเถ ฯ เขกิกา
ปายะตฺวา พาลกํ ปุคฺคํ	อิตรํ ตารณายหํ ฯ
นิวตฺตา อุฏฺฏโส หาสิ	ตฺรณํ วิตฺตปฺนตํ
อิตรณฺจ วหิ โสโต	สํหํ โสกสฺมปฺปิตา ฯ
สํวตฺถิณฺครํ กนฺตฺวา	อสุโสสี สฺชเน มเต
ตทา อโวจ โสกฏฺฐา	มหาโสกสฺมปฺปิตา ฯ
อุโภ ปุคฺคา กาลกตา	วเน มยฺหํ ปติ มโต
มาตา มิตา ฯ ภาตา ฯ	เขกิตฺตมฺหิ ทฺยฺหเร ฯ
ตทา ทิสฺวา ฯ ปณฺทฺ ฯ	อนาถา ทินฺมานสา
อิตโต ตโต คจฺฉนฺตํ	อทุทฺธํ นรธํวํ ฯ
ตโต อโวจ มํ สฺตฺถา	ปุคฺเค มา โสจิ อสุสฺส
อตฺตานํ เต คเวสฺสฺส	กิ นฺนิตํ วิหณฺณสิ ฯ
น สฺนฺติ ปุคฺคา ตาณาย	น ฅาติ นมฺปิ พนฺธฺวา
อนฺตเกณานิปฺนฺนสฺส	นตฺถิ ฅาตํ ตาณตา ฯ

คัม สุตฺวา มุณิโน วากุยฺ	ปจฺมัม ผลมชฺเชตฺ
ปพฺพชิตฺวาน น จิรํ	อหฺมคฺคํ อปฺปาปญฺญํ ๑
อิทฺธํสุ ๑ วตฺสํ โหมิ	ทิพฺพพาย โสตฺถาตุยา
ปรจิตฺตานิ ชานามิ	สฺสํ ๑ สํสํนการิกา ๑
ปพฺพเพณิวดํ ชานามิ	ทิพฺพจกฺขุํ วิโสธิตํ
เชเปตฺวา อาสเว สพฺเพ	วิสุตฺตาสํ สันนิมฺมตา ๑
ตโตหํ วินยํ สพฺพํ	สันติเก สพฺพทสฺสโน
อฺคฺคํ สพฺพจิตฺตารํ	พฺยาหรี ๑ ยถาคถํ ๑
ชินฺ คตฺถมํ คุณฺเณ คุญฺโช	เอตทคฺคเค ชเปตฺติ มํ
อคฺคํ วินยธารีณํ	ปฏาจาราว เถกิกา ๑
ปริจิตฺตโน มया สตุถา	กตํ พุทฺธสฺส สํสํนํ
โอยฺโหโต คุรุโก ภาวโร	ภวเนตฺติ สํมุหตา ๑
ยสฺส อตฺถาย ปพฺพชิตา	อการสฺมา อนคาริยํ
โส เม อตฺถโก อนุปฺปตฺโต	สพฺพสฺสโยชนกฺขโย ๑
กิตฺเตสา ฉาบีตา มยฺหํ	ภวา สพฺเพ สํมุหตา
นาคีว พนฺธนํ เถตฺวา	วิหฺรามิ อนาสฺวา ๑
สฺวาคคํ วต เม อาสิ	พุทฺธเสฏฺฐสฺส สันติเก
คิสฺโส วิชฺชา อนุปฺปตฺตา	กตํ พุทฺธสฺส สํสํนํ ๑
ปฏิสมฺภิทา จตฺสโส	วิโมกฺขาบีจ อฏฺฐิเม
ถพฺปิณฺณา สจฺจนิคตา	กตํ พุทฺธสฺส สํสํนนฺติ ๑

ចិត្តំ ឥតំ ចាយឥត្ថា ឧបតាណា ភិក្ខុធម៌ ធិនា គាតាប្យ ឧភាសិតុភាតិ ។
ឧបតាណាធម្មិយា ឧបតាណំ ឥតុត្ថំ ។

ឧត្តត្ថានំ

ឧត្តត្ថនិកាយ ឧត្ត	ឥតុត្ថ ឧត្ត ឧត្តត្ថ
ឧត្តត្ថនិកាយ ឧត្ត	ឧត្តត្ថ ឧត្ត ឧត្តត្ថ
ឧត្តត្ថនិកាយ ឧត្ត	ឧត្តត្ថ ឧត្ត ឧត្តត្ថ
ឧត្តត្ថនិកាយ ឧត្ត	ឧត្តត្ថ ឧត្ត ឧត្តត្ថ
ឧត្តត្ថនិកាយ ឧត្ត	ឧត្តត្ថ ឧត្ត ឧត្តត្ថ

ตติโย ฤๅษทลเกสวคโค
ปจมี ฤๅษทลเกสเธรียาปทาน (๒๑)

[๑๖๓] ปทุมุตฺตโร นาม ชิน	สพฺพชมฺมาน ปารคฺ
อิตฺตํ สทฺธสฺสํมฺหิ	กปฺเป อปฺปชฺชช นายโก ๑
คทาหํ หํสวตฺติยา	ชาตา เสฏฺฐจิกฺกุลเต อหุ
นาวารตนปชฺไชเต	มหาสุตฺตมปฺปิตา ๑
อฺเปตฺวา ตํ มหาจฺวี	อสุตฺตํ ชมฺมมฺมุตฺตมํ
คโค ชาตปฺปสาทาหํ	อฺเปตฺตํ สรณํ ชินํ ๑
คทา มหาการุณิกอ	ปทุมุตฺตรนายโก
จิปฺปภาณณฺณานมคฺคณฺติ	จปฺปิ ภิกฺขุณฺนี สฺสํ ๑
ตํ สุตฺวา มุทิตา หุตฺวา	ทานํ ทตฺวา มเหสฺสโน
นิปฺจฯ สิวสา ปาเท	ตํ ชานํ อภิปตฺถยํ ๑
อนฺโมทิ มหาจฺวี	ภทฺเท ยนฺเตภิปตฺถิตํ
สมฺมิชฺฌิตฺตํ ตํ สพฺพํ	สุตฺตํ โหหิ นิพฺพุตา ๑
สทฺธสฺสํ อิตฺตํ กปฺเป	โอยฺยกาณฺณกุตฺตมฺภโว
โคตโม นาม นามเน	สตุตา โถเก ภวิสฺสํ ๑
คตฺตํ ชมฺเมตฺส ทายาทา	โอรสา ชมฺมนิมฺมิตา
ภทฺทา ฤๅษทลเกสวตฺติ	เหตฺตํ สตุตฺตวตฺติกา ๑

เตน กมฺเมเน สุทฺเตน
 ชหิตฺวา มานุสฺสึ เทหิ
 ตโต จุตา ยามมคํ
 ตโต จ นิมนฺมานรตํ
 ยตฺต ยตฺตญฺญปชฺชามิ
 ตตฺต ตตฺเตว ราชฺชนํ
 ตโต จุตา มนุสฺสํเสตฺถํ
 มณฺฑลํทณฺเฑจ ราชฺชนํ
 สมนฺปะตฺถิ อานุโภตฺตฺวาน
 สหุพฺพตฺตํ สุชิตา หุตฺวา
 อิมมฺหิ ภาทฺตฺเท กปะเป
 กสฺสโป นาม นามเน
 อุปฏฺฐาโก มหะสิสุตฺต
 กาสีรชฺชา กิถํ นาม
 ตสฺส ชีตา จตฺตภาตฺถิ
 รมมํ สุตฺวา ชินคฺคสฺส
 อานุชานิ โน โน ตาโต
 วิตํ วสฺสสทฺสธานิ
 โกมาริพฺพหุมจฺริยํ
 พุทฺโฆปฏฺฐาณนิรตา

เจตนาปณิธิํ ๑
 ตาวคฺคํ อคณฺณํ ๑
 ตโตหิ ตฺถิตํ คตา
 วสฺสวตฺติปุริ คตา ๑
 ตสฺส กมฺมสฺส วาหสา
 มหะสิคฺคตมการยํ ๑
 ราชฺชนํ จกฺกวจฺติณํ
 มหะสิคฺคตมการยํ ๑
 เทเวสฺสุ มานุสฺสํ ๑
 เนกกปะเปสฺสุ สํสริ ๑
 พฺพหุมพฺพชฺช มหายโส
 อุปปชฺชติ วทํ วโร ๑
 ตทา อาสิ นริสฺสโร
 พาวาณตีปุรฺตตฺตเม ๑
 ภิกฺขุทาสฺสตี วิสฺสุตฺตา
 ปพฺพชฺชํ สมนฺโรจยํ ๑
 อคาเรว ตทา มยํ
 วิจฺจิมฺห อตฺตนิคฺคา ๑
 ราชกณฺเฑว สฺสฺสฺสจฺจิตา
 มุทิตา สตฺต ชีตโร ๑

ธรรม์ ธรรมคฤดา ๑
 ธรรมา เจว ธรรมมา ๑
 ธรรมา อุปปตถณนา ๑
 กิสาโคตมัม ธรรมทินนา
 เตหิ. กมเมหิ สุกเตหิ
 ชหิตฺวา มานุสํ เทหํ
 ปจฺฉิเม ๑ ภเว ทานิ
 ชาตา เตจฺจุจิกฺขเต ฌเเต
 โจรํ วจฺจตุํ นิยุยฺหตุํ
 ปิตา เม ตํ สหสฺสเสน
 อทาสี ตสฺส มํ ตาโต
 ตสฺสํหมาสึ วิสฺสํฐา
 โส เม ภูสณโถเภณ
 โจรปฺปปาคํ เนตฺวาน
 ตทาทํ ปณมิตฺวาน
 รกฺขนฺตี อตฺตโน ปาณํ
 อิทํ สฺวณฺณกายูรํ
 สหฺพํ หรตฺสํ ภาทฺทนฺเต
 โอโรปยตฺสํ กถฺยาณิ
 น จาหํ อภิธานามิ

ภิกฺขุณฺ ภิกฺขุทาสิกา
 ตตฺตมํ สงฺฆทาสิกา ๑
 ปญฺชาจาวา อหฺนตฺทา
 วิธาวา โหติ ตตฺตมํ ๑
 เจตนาปณฺธิหิ ๑
 ตาวตฺตํ อคณฺหนํ ๑
 คิริพฺพชฺชปฺปฏฺตเม
 ยทาทํ โยพฺพเน จิตฺตา ๑
 ทิสฺวา รตฺตา ตหิ อหํ
 โมจยิตฺวา วชา ตโต ๑
 วิทิตฺวาน มนํ มม
 อตฺตว ทยิตา ทิตา ๑
 พถํ ปจฺจาทวํ ทิโส
 ปพฺพเต เจตยิ วรํ ๑
 ตตฺตํ สุกคณฺธํ
 อิมํ วณฺณมพฺพวํ ๑
 มุคฺตา เวฬุริยา พหุ
 มณฺเฑ ทาสฺสตี สํวย ๑
 มา พาพหํ ปรีเทวสิ
 อหฺนตฺวา วณฺณมคฺคํ ๑

ยโต สรามิ อตฺตทานํ
 น จาหิ อภิชานามิ
 เขหิ ตํ อปฺปยุหิสฺสํ
 ตํ วณฺหามิ ปฺปนฺนํ นตฺถิ
 น หิ สพฺเพสุ จานฺเนสุ
 อิตฺถํ ปณฺณํ ใดทํ
 น หิ สพฺเพสุ จานฺเนสุ
 อิตฺถํ ปณฺณํ ใดทํ
 ทนฺนํ วต ชีปฺปนํ
 จิตฺตปฺปณฺณายตาเนว
 โย จ อปฺปติตํ อตฺถํ
 โส หนฺนํเต มนฺทมฺมํ
 โย จ อปฺปติตํ อตฺถํ
 มจฺเจเต สจฺจสฺสํพารํ
 ตทาทิ ปาตยิตฺวาน
 สํนํติํ เสดวตฺตทานํ
 สณฺนํเตน จ เกสํ เม
 ปพฺพชิตฺวาน สมํ
 ตโต ตํ อจฺจุคฺคเหตฺวาน
 สมํ ตํ วิจฺจเเตสํ

ยโต ปตฺตโตสฺสํ วิณฺญํ
 อยํ มยตฺรํ ตยา ๑
 กตฺวาน ตํ ปทกฺขิณํ
 มม ตฺยํ หนฺนํ สงฺกโม ๑
 ปฺริโส ใดทํ ปณฺณํ ใด
 ตตฺถ ตตฺถ วิจฺจุชฺฌา ๑
 ปฺริโส ใดทํ ปณฺณํ ใด
 ทํ อตฺถํ วิจฺจิตฺตา ๑
 เนกตฺเถ สมฺเจตฺติ
 ตทาทิ สจฺจํ วรํ ๑
 น ชีปฺนํ อนฺนํ หนฺนํ
 โจโรว คิริทฺตํ ๑
 ชีปฺนํ นิโพนฺติ
 ตทาทิ สจฺจํ ยถา ๑
 คิริทฺตํ สจฺจํ
 อปฺเปตา ปพฺพชํ อหํ ๑
 สจฺจํ สพฺพโส ตทา
 อจฺจุชฺสํ นินฺนํ ๑
 นิสฺสํ ตตฺถ เอกิกา
 สฺวาโน มานุสํ ภวํ ๑

ฉินฺนํ คยฺห สมีเป เม
 ทิสฺวา นิमितฺตํ ธตฺถิ
 ตโต อฏฺฐาย สํวึคฺคา
 เต อโวจํ วิชานนฺติ
 สํหํ คมคฺคํ ปุจฺฉิสฺสํ
 เต มมาทาย กจฺฉิสฺสํ
 โส เม ฆมฺมมเทเสถ
 อสฺสํภาณิจํ ทฺวชฺชาติ
 คสฺส ฆมฺมํ สฺสณฺนิทฺวาทํ
 ตโต วิญฺญาตสฺสทฺฆมฺมา
 อายาจิโต ตทา อาห
 ตทาทํ อฺปสฺมปฺนนา
 ปาทปฏฺฐาตเนนาทํ
 ตถา สฺพเพมี สํขารรา
 ตโต จิตฺตํ วิมฺจุจฺจิ เม
 ขิปฺปาภินฺวณนคฺคคฺคเม
 อิทฺธึสฺสํ ๑ วสฺสํ โหมิ
 ปรจิตฺตานิ ชานามิ
 ปุพฺเพนิวาสํ ชานามิ
 เขเปตฺวา อาสเว สฺพเพ

ปาตยิตฺวา อปฺกุกมิ
 ติญฺจฺชนฺตํ ปุพฺพากุตฺตํ ๑
 อาปุจฺฉิ สหฆมฺมิเก
 ตํ ธตฺถํ สกฺขยภิกฺขโว ๑
 อฺเปตฺวา พุทฺธสํวเก
 พุทฺธเสฏฺฐสฺสํ สนฺติเก ๑
 ขนฺธายตนธาคฺคโย
 อนตฺตาคิ ๑ นายโก ๑
 ฆมฺมจกฺขุ วิโสธยิ
 ปพฺพชฺชํ อฺปสฺมปทํ ๑
 เอหิ ภทฺเทติ นายโก
 ปริตฺตํ โดยมทฺทสฺสํ ๑
 ฌตฺวา สกฺขยพฺพยิ
 อิติ สํจินฺตยิ ตทา ๑
 อนฺนปาทาย สฺพพโส
 ตทา ปณฺณวปฺปิ ชีโน ๑
 ทิพฺพาย โสตธาคฺคยา
 สกฺคกฺคสาณการิกา ๑
 ทิพฺพจกฺขุ วิโสธิตํ
 วิสฺสทฺฐาสึ สฺสนิมฺมถา ๑

ปริจิณฺโณ มยา ศฺตถา	กตํ พุทฺธสุตฺตํ สํสาณํ
โธหิโต ครุโก ภาโร	ภวเนตฺติ สํมูหตา ๑
ยสุตฺตถาย ปพฺพชิตา	อการํมา อนคาริยํ
โส เม อตุโธ อนุปฺปตฺโต	สพฺพสํโยชนกฺขโย ๑
ชตฺถมฺมมนิรุตฺตํ	ปฏฺฐิภาณํ ตเถว ๑
ณานํ เม วิปฺลํ สุทฺธํ	พุทฺธเสฏฺฐสุตฺตํ วาหสา ๑
กิตฺเตสา ฌาปิตา มยฺหํ	ภวา สพฺเพ สํมูหตา
นาคํ พนฺธนํ เจตฺวา	จิหฺรามี อนาสวา ๑
สุวาคํ วต เม อาสี	พุทฺธเสฏฺฐสุตฺตํ สันตฺติเก
ติสุโส วิชฺชา อนุปฺปตฺตา	กตํ พุทฺธสุตฺตํ สํสาณํ ๑
ปฏฺฐิสํมูททา จตฺสุโส	วิโมกฺขาปึจฺจ อฏฺฐิเม
ฉพฺปิณฺณวา สจฺฉนิกตา	กตํ พุทฺธสุตฺตํ สํสาณนฺตฺติ ๑

อิตถํ สุทํ อายสฺมา ภทฺธา กุณฺฑลเกสา ภิกฺขุณฺโณ อีมา ศาถาโย
 อภาสิตถาติ ๑
 กุณฺฑลเกสเถเรวียา อปทานิ สมนฺตํ ๑

ทฺธิยํ กิตฺธาโคตมึเถเรวียาปทานิ (๒๒)

[๑๖๒] ปทฺมุทฺตโร นาม สีโน สพฺพพมฺมาน ปารกฺข
 อิตฺโต สตฺตสทฺธสมฺมทฺธิ กปฺเป อปฺปปฺปชฺชิ นายโก ๑

ตทาทิ หังสวตฺติยํ
 อูเปตฺวา ตํ นรฺวริ
 ชมฺมุณฺญํ ตสฺส อสฺสโสสํ
 มชฺฐํ ปรมสฺสํ
 ตทาสี ภิက္ขุณฺโณ ชีโว
 ชเปนฺโต เอตทคฺคฺคฺมฺหิ
 ชเนตฺวานปฺปกํ ปิตํ
 กาวํ กตฺวาน พุทฺธสฺส
 นิปฺปจฺจ มฺหิธีรฺนคํ
 ตทานุโมทิตํ สมฺพุทฺโธ
 สตสฺสสฺสํ อิตฺโต กปฺเป
 โคตโม นาม นามเณ
 ตสฺส ชมฺมุณฺญํ ทายาทา
 กิสาโคตมํ นาม นามเณ
 ตํ สุตฺวา มุทิตา พุทฺธา
 เมตฺตจิตฺตา ปริจรี
 เตหิ กมฺมุเมหิ สฺสฺสฺส
 ชหิตฺวา มานุสํ เทหํ
 อิมมฺหิ ภทฺทเก กปฺเป
 กสฺสโป นาม นามเณ

ชาตา อณฺณคเร กุเต
 สฺวณํ สมฺปาคมํ ฯ
 จตฺตจฺจุปฺสณฺหิตํ
 จิตฺตสฺสเนติสฺสวาทํ ฯ
 ญจจฺจวชาริกํ
 วณฺณณิ ปุริสฺสฺสฺสโม ฯ
 สุตฺวา ภิက္ขุณฺโณ คุณฺโณ
 ยถาสฺสฺสฺส ยถาสฺส ฯ
 ตํ ชานํ อภิปฺตฺตยํ
 ชานตาภาย นાયโก ฯ
 โยกุภากกุตสมฺภโว
 สฺสฺสฺส โสเก ภวิสฺสฺสฺส ฯ
 โอวสา ชมฺมุณฺญํมิตา
 เหตฺสฺสฺส สฺสฺสฺสวาทา ฯ
 ยาวชฺฉวํ ตทาสี
 ปจฺจเยหิ วินายกํ ฯ
 เจตนาปณฺธิธี จ
 ตาวคฺคํ อคณฺณทํ ฯ
 พุทฺธมฺพณฺฑ มหายุสํ
 อปฺปชฺชวํ วทํ วโร ฯ

อุปฺปชฺชาโก มเหสีสุต
 กาสีราชา ภิกิ นาม
 ปณฺณมํ คตฺถํ ชีตาหิ
 ชมฺมํ สุตฺวา ชินฺนคฺคตฺถํ
 อนฺชานิ น โน คาโต
 วิสฺวสุตฺตสฺสหานิ
 โกมาริพฺพหฺมจฺริยํ
 พุทฺโธปฺปชฺชานนिरตา
 สฺมณํ สฺมณคฺคตฺตา ฯ
 ชมฺมา เจว สฺมมฺมา ฯ
 เชมา อุปฺปตฺตวณฺณา ฯ
 อหฺนฺจ ชมฺมทินฺนา ฯ
 เตหิ กมฺเมหิ สฺกฺเตหิ
 ชหิตฺวา มานุสฺสํ เทหิ
 ปจฺจุตฺติเม ฯ ภเว ทานิ
 ทุคฺคเต อชเน นีเจ
 ปติฏฺฐเปตฺตวาน เสดฺสา เม
 ยทา ฯ ปสฺสุตา ธาตึ
 ยทา โส ตฺรฺโณ ปุตฺโต
 สฺปาณมिव กนฺโต เม

ตทา ธาตึ นริสฺสโร
 พาวราณสีปฺรตฺตเม ฯ
 ชมฺมา นามเน วิสฺสุตา
 ปพฺพชฺชํ สมนฺโรจยิ ฯ
 อคาเรว ตทา มยิ
 วิจฺจิมฺห อตฺตุนิศา ฯ
 ราชกณฺเฒา สฺสฺเช จิตา
 มุทิตา สฺตฺต ชีตโร ฯ
 ภิกฺขุณฺํ ภิกฺขุชฺชาตีกา
 สฺตฺตมํ สฺงฆชฺชาตีกา ฯ
 ปฏฺฐาจารา ฯ กุณฺนทตา
 วิสฺสาชา โหติ สฺตฺตมํ ฯ
 เจตนาปณฺธิชฺหิ ฯ
 ตาวตฺตํ อคณฺณหิ ฯ
 ชาตา เสดฺยฺจิกฺกุเต อหิ
 คตา ฯ สฺชนํ กุตฺติ ฯ
 ทิสฺสฺสนฺติ อชฺนา อิตฺติ
 สฺพเพตฺสํ ทยิตา ตทา ฯ
 โกมารโก สฺสฺเชยฺจิสฺส
 ตทา ยมวตฺส คโต ฯ

โสถญฺญา ทินวทนา	อัสสเนตฺตา รุทฺมฺชา
มคฺ คณฺปมาทาย	วิธปนฺตี คมามหํ ๑
ตทา เอเกน สฺนฺทิจฺจุสา	อุเปตฺวา ภิสกฺกฺกฺตมํ
อโวจํ เทหิ เกสฺสชฺชํ	ปฺตฺตฺตสฺสณฺชวณฺนํ โภ ๑
น วิชฺชนฺเต มตา ยสฺมึ	เคเห สิทฺทฺตฺตํ ตโต
อาหฺราติ ชินฺ อาห	วินโยปายโกวิโท ๑
ตทา คมิตฺวา สํวตฺถํ	น ธมฺมํ ตาทิสํ ชรํ
กฺุโต สิทฺทฺตฺตํ ตสฺมา	ตโต ตทฺธา สติ อหํ ๑
กฺุณมํ ฅทฺทฺทิตฺวาน	อุเปตฺตี โลกนายกํ
ทฺุโรโต ๑ มมํ ทิสฺวา	อโวจ มชฺฐสฺสโร ๑
โย ๑ วสฺสสฺสํ ชฺชเว	อปสฺสํ อุกฺกยพฺพํ
เอกาหํ ชฺชิตฺตํ เสยฺโย	ปสฺสโต อุกฺกยพฺพํ ๑

น คามชฺชโม นิคมสฺส ชฺชโม

น จามิยํ เอกกฺกสฺส ชฺชโม

สพฺพสฺส โลกสฺส สเทวกสฺส

เอโสว ชฺชโม ยทิตํ อนิจฺจุตา ๑

สํหํ สฺตฺวานิมา คาทา	ชฺชมจฺจุจฺจุ วิโสชฺชํ
ตโต วิญฺญาตสฺสทฺชมา	ปพฺพชฺชํ อนคาริยํ ๑
ตถาปิ ปพฺพชฺชิตา สฺนฺตี	ยฺญชฺชนฺตี ชินสาสเน
น จิเรเนว กาเถน	อรรหคฺคํ อปฺปาณฺณํ ๑

อิทฺธํ ๑ วสํ โหมิ	ทิพฺพาย โสคชาคฺคยา
ปรจิตฺตานิ ชานามิ	สัจจกถาสนนการิกา ๑
ปฺพเพณิชาลํ ชานามิ	ทิพฺพจกฺขํ วิโสธิตํ
เขเปตฺวา ชาลเณ สพฺเพ	วิสัจฺจชาลํ สนิมฺมตา ๑
ปริจิตฺตโน มया สัจฺจ	กตํ พุทฺธสัจจํ สัจจํ
โหติโต ครุโก ภาวโร	ภวเนตฺติ สมนฺหา ๑
ยสฺสสัจฺจาย ปพฺพชิตา	อการสฺมา อนการิยํ
โส เม อตฺตโก อนุปฺปตฺตโต	สพฺพสํโยชนกฺขโย ๑
อตฺตกสมฺมณิรุตฺตํ	ปฏฺธิภาเน ตเถว ๑
ณามํ เม วิปฺลวํ สัจฺจ	พุทฺธสัจฺจสัจจํ วาหสา ๑
สงฺการกฺขฺยา ชาหริตฺวา	สัจจํ ภาวามิ จํวํ ๑
ตโต สงฺฆาตฺตํ กตฺวา	สัจจํ ภาวามิ จํวํ ๑
ชินฺโน ตสฺมํ คฺคเณ คฺคฺชโ	สัจจํ ภาวามิ จํวํ ๑
ชเปติ เอตทคฺคสมฺหิ	ปรีตาสฺส วิณายโก ๑
กิตฺเตสา ฌาณิตา มยํ	ภวา สพฺเพ สมนฺหา
นาคํ พนฺธํ เณตฺวา	วิหรามิ อนาสวา ๑
สฺวาคํ วต เม ชาลํ	พุทฺธสัจฺจสัจจํ สนิมฺมตา
ติสฺโส วิชฺชา อนุปฺปตฺตา	กตํ พุทฺธสัจจํ สัจจํ ๑
ปฏฺธมฺภิตา จตฺตโส	วิโมกฺขามิ จ อฏฺฐิเม
ณภินฺนวา สจฺจนิคตา	กตํ พุทฺธสัจจํ สัจจมนฺนิ ๑

อิตถํ สุตํ ขยายสฺมา กิสาโคตมํ ภิกฺขุณฺํ อีมา คาถาโย อภาสิตฺตฺวาติ ๑
 กิสาโคตมฺเถรียา ขปทานํ สมตฺตํ ๑

ทศิยํ ฆมฺมทินฺนาเถรียาปทานํ (๒๓)

[๑๖๓] ปทุมุตฺตโร นาม สีโน	สพฺพฆมฺมาน ปารคฺ
อิโต สตฺสทสฺสํ	กปฺเป อปฺปชฺชํ นายโก ๑
ตทาทํ หังสวติยา	กฺกุเต อณฺณตเว อหุ
ปรกมฺมํ ภรี อาสี	นิปกา สํตตฺตฺวา ๑
ปทุมุตฺตรสฺสํ พุทฺธสฺสํ	สุชาโต อคฺคสวโก
วิหารา อภินิฏฺฆมฺม	บีณฺฆปาตาย คจฺจนฺติ ๑
ฆญฺํ คเหตฺวา คจฺจนฺตี	ตทา อุกทฬาริกา
คํ ทิสฺวา อทฺทํ ปุณฺ	ปตฺตนา เสงฺหิ ปาณินิ ๑
ปฏิกฺขเหตฺวา ตตฺถเว	นิสินฺโน ปริภุชฺชิ โส
คโต เนตฺวาน คํ เคหํ	อทาสี คตฺส โภชนํ ๑
คโต เม อยฺยโก ตฺถุโ	อกาสิ สฺสนฺตี สกํ
สํสฺสุยา สห คณฺตฺวาน	สมฺพทฺธํ อภิวาทยิ ๑
ตทา โส ฆมฺมกถิกํ	ภิกฺขุณฺํ ปริกิตฺตยํ
สเปสิ เอตทคฺคมฺหิ	คํ สุตฺวา มุทิตา อหํ ๑
นิมนฺตยิตฺวา สฺสคํ	สํสจฺฆํ โลกนายกํ
มหาทานํ ททิตฺวาน	คํ จานํ อภิปตฺตยิ ๑

ตโต มํ สุกโต อาห	ฉนนิหฺนนาทสฺสสฺสโร
มมฺปฏฺฐาณนิริตา	สฺสสฺสพริเวสิกา ฯ
สทฺทชฺมมสฺสวเน ยุตฺตา	คฺคณวาทฺตมิตฺตมานสา
ภทฺเท ภวสฺส มุทิตา	ตจฺจสฺสคํ ปณฺธิมิตํ ฯ
สทฺสทสฺส อีโต กปฺเป	โอยฺกกาถกฺกตสฺสมฺภาโว
โคตโม นาม นามเน	สทฺธทา โถเก ภวิสฺสสฺสติ ฯ
ตสฺส ชฺมเมสฺส ทายาทา	โอรสา ชฺมมนิมฺมิตา
ชฺมมทินฺนาติ นามเน	เหสฺสสฺส สทฺธธฺมวาทิกา ฯ
คํ สทฺธวา มุทิตา ทฺธวา	ยวสฺสวํ มหาภูมํ
เมตฺตจฺจิตฺตา ปริจรี	ปจฺจเยหิ วนายกํ ฯ
เตน กมฺเมเน สุกเตน	เจตนาปณฺธิมิตํ จ
ชฺหิตฺวา มานุสํ เทหํ	ตาวตฺตํ อคณฺณํ ฯ
อิมมฺหิ ภทฺทเก กปฺเป	พฺรหฺมพฺพชฺช มหายโส
กสฺสโป นาม นามเน	อฺปปชฺช วิทคํ วโร ฯ
อฺปปชฺชาโก มเหสฺสสฺส	ตทา อาสิ นวิสฺสโร
กาสิราชา กิํ นาม	พารานฺตีปฺรตฺตเม ฯ
ณฺฐสา ตสฺส อหํ ชฺชิตา	สทฺธมา อิติ วิสฺสสา
ชฺมมํ สทฺธวา ชินฺนคฺคสฺส	ปพฺพชฺชํ สมโรจยํ ฯ
อนฺชานิ น โน ตาโต	อคาเรว ตทา มยํ
วีสํ วสฺสสทฺสสาณิ	วิจฺจิมฺห อตฺตนิทฺตา ฯ

ตติยํ ภาณวารํ ฯ

โกมาริพรหมจริย
 พุทโธปฏฺฐานนิตา
 สมนํ สมนคฺคฺคา ฯ
 รมมา เจว สฺสรมมา ฯ
 เขมา อุปลถวณฺณา ฯ
 โคตมํ ฯ อหํ เจว
 เทหิ กมฺเมหิ สฺสฺสฺสฺส
 ชหิตฺวา มานสํ เทหํ
 ปจฺฉินฺเน ฯ ภเว ทานิ
 ชาตา เสฏฺฐิจฺจุเต ฌเณ
 ยทา รูปคฺคฺคฺคฺค
 ตทา ปรกฺกํ คณฺหฺวา
 อุเปตฺวา โลกสฺสวณํ
 วนาคามิณฺถ ปตฺโต
 ตทา คํ อนุชาเนตฺวา
 น จิเรเนว กาเถน
 ตทา อุปาถโก โส มํ
 คมฺภีเร นิปฺปฺเพน ปณฺเฑ
 ชินฺโน คสฺสํ คฺคฺคฺค
 ภิกฺขุณฺโณ วมุมกถิกํ

ราชกณฺญา สฺสฺสฺสฺส
 มุทิตา สฺสฺสฺส ชิตโร ฯ
 ภิกฺขุณฺโณ ภิกฺขุทาสิกา
 สฺสฺสฺส สฺสฺสฺสทาสิกา ฯ
 ปฏฺฐาจารา ฯ กุณฺนทลา
 วิสาखा โหติ สฺสฺสฺส ฯ
 เจตนาปณฺธิชฺชิตฺวา
 ตาวคฺคํ คคณฺณํ ฯ
 คิริพฺพชฺชปฺปฺปฺป
 สฺสฺสฺสทามสฺสฺสทฺธเน ฯ
 ปจฺฉินฺเน โยพฺพเน จิตา
 วสํ สฺสฺสสฺสปฺปิตา ฯ
 สฺสฺสฺสฺส วมุมเทสํ
 สามีโก เม สฺสฺสฺสทฺธมา ฯ
 ปพฺพชฺชํ อนุคาริยํ
 อรหฺตํ อปฺปาปฺณํ ฯ
 อุปลคณฺหฺวา อุปลคณฺณ
 เต สฺสฺสฺส พฺยาควํ อหํ ฯ
 เขตฺตคฺคฺค จเปตฺวา มํ
 นานฺณํ ปสฺสํ เขตฺตํ ฯ

ชมฺมทินฺนา ยถา ชีรํ	เอวํ ชารเต ภิกฺขโว
เอวํ ปณฺณตฺตา นาม	นายถนนานุกมฺปิตา ฯ
ปริจฺจโน มยา ตฺตถา	กตํ พุทฺธสุตฺตํ ตํ
โหติโต คุรุโก ภาโร	ภวเนตฺติ สมฺมุตฺตา ฯ
ยตฺตตฺถาย ปพฺพชิตา	อการตฺมา อนคาริยํ
โส เม อตฺถโก อนุปฺปตฺโต	สพฺพสํโยชนกฺขโย ฯ
อิทฺธํ ๑ วสํ โหมิ	ทิพฺพาย โสตฺธาตฺวา
ปรจิตฺตานิ ชานามิ	พุทฺธตํสณฺณการิกา ฯ
ปฺพเพนิวาสํ ชานามิ	ทิพฺพจกฺขุ วิโสธิตํ
เชเปตฺวา ตาสว เสพฺเพ	วิสุทฺธาสี สนิมฺมตา ฯ
กิตฺเตสา ฌามิตา มยํ	ภวา เสพฺเพ สมฺมุตฺตา
นาคีว พนฺชนํ เจตฺวา	จิหฺรามี อนาสวํ ฯ
ตฺวาคตํ วต เม ตาสี	พุทฺธเสวฺยสุตฺตํ สันตฺติเก
ติตฺถโส วิชฺชา อนุปฺปตฺตา	กตํ พุทฺธสุตฺตํ ตํ
ปฏฺฐสมฺภิตา จตฺถโส	วิโมกฺขามิ ๑ อฏฺฐิเม
ฉพฺปิณฺณวา ตจฺฉิกฺตา	กตํ พุทฺธสุตฺตํ ตํ

อิตฺถํ สุทํ อายตฺมา ชมฺมทินฺนา ภิกฺขุณฺโณ อีมา คาทาโย อภาสิตฺถาติ ฯ
 ชมฺมทินฺนาเถรียา อปทานํ สมฺมตํ ฯ

จตุตถิ สกฺขตาเถรียาปทานิ (๒๔)

[๓๖๔] ปทุมุตฺตโร นาม ชีโน	สพฺพธมฺมาน ปารคฺช
อิโต สตฺสหัสสํมฺหิ	กบฺเบ อุมฺปชฺช นายโก ๑
หิตาย สพฺพสฺสคฺคานํ	สุขาย วทตํ วโร
อตุถาย ปุริสาชฌโย	ปฏฺธิปนฺโน สเทวเก ๑
ยสฺสคฺคปฺปตฺโต สิริมา	กิตฺติวถฺตณฺณโกโต ชีโน
ปฺปชฺชิตํ สพฺพโลกสฺส	ทิสํ สพฺพา สุวิสฺสุโต ๑
อตุตฺติณฺณวิจิจฺฉโน โส	วํสฺสคฺคกถกโก
สํปฺปณฺณมนสํกบฺโป	ปตฺโต สมนฺโพรหมุตฺตมํ ๑
อณฺุปฺปนฺนสฺส มคฺคสฺส	อุมฺปาทา นรุตฺตโม
อนกฺขาคณฺุ อกฺขาสิ	อธฺตฺตชาตณฺุ สณฺุชนํ ๑
มคฺคคณฺุ ๑ มคฺคคณฺุ	มคฺคกฺขายํ นราสโก
มคฺคสฺส กุสฺสโต สตุถา	สํวทํ นรุตฺตโม ๑
มหาการุณฺโโก นาค	ชมนํ เทเสติ นายโก
นิมฺมุคฺเต กามปงฺกมฺหิ	สํมุทฺตรติ ปาณินิ ๑
ตทาทํ หํสวตฺติ	ชาตา ชตฺติยนนทนา
สุรฺปา สชฺนา จามิ	ทยิตา ๑ สิริมตํ ๑
อาณนฺทสฺส มหารณฺุโย	ชิตา ปรมโสภนา
เวมาตา ภคินี จามิ	ปทุมุตฺตรนามินิ ๑

ราชกณฺฐาหิ สหิตา
 อูปคมฺม มหาวิร
 ตทา หิ โส โลกวิทู
 จตุปรีดา ย มชฺเฌ
 สฺสณฺธิวา ตมทํ หฺนุชา
 ปุชฺเชตฺวาน จ สมนุพฺพุ
 ตโต อโวจ มํ สตุถา
 ปทํปชฺชมทานานํ
 สตสฺสสฺส อโธ กปฺเป
 โคตโม นาม นามเน
 ตสฺส ชมฺเมสฺส ทฺยาทา
 สตุถาติ จ นามเน
 เตน กมฺเมเน สตุถเณ
 ชหิตฺวา มานุสํ เทหิ
 อิมมฺหิ ภทฺทเก กปฺเป
 กสฺสโป นาม นามเน
 ปรีพฺพาสินี อาสี
 ภิกฺขาย วิจริตฺวาน
 เตน ทํปํ ปทํเปตฺวา
 เจตีย์ ทิปทคฺคสฺส

สพุพฺพาภรณภูติตา
 อสฺสโสสี ชมฺมเทสนํ ฯ
 ภิกฺขุณี ทิพฺพจกฺขุ
 อคฺคชฺชานเ จเปสี ตํ ฯ
 ทานํ ทตฺวาน สตุถโน
 ทิพฺพจกฺขุ อปตฺถยํ ฯ
 นนฺเต อจฺฉติ ปตฺติติ
 ผลเมตํ สฺสณฺธิติ ฯ
 โยกฺกาทกฺกตสฺมภาโว
 สตุถา โลกเก ภวิสฺสติ ฯ
 โอวสา ชมฺมนิรมิตา
 เหลสฺสตี สตุถสาวิกา ฯ
 เจตนาปณฺธิหิ จ
 ตาวตฺตํ อคฺคณฺทํ ฯ
 พุทฺทมพนฺธุ มหายโส
 อูปปชฺชิ วทคํ วโร ฯ
 ตทาหิ เอกจาวินี
 อถภิ เตถมตฺตคํ ฯ
 อูปชฺชํ สพุพลฺลวํ
 วิปฺปสฺสนเนน เจตสา ฯ

เตน กมฺเมน สฺกฺเตน
 ชหิตฺวา มานุสํ เทหิ
 ยตฺถ ยตฺถุปปชฺชามิ
 สณฺชตฺตนิ มหาทปฺปา
 ทิโรกฺขทฺทํ ทิโรเสถ
 ปสฺสตามํ ยทิจฺฉามิ
 วิสฺสุทฺถนยนา โหมิ
 สทฺธชา ปญฺญวตฺติ เจว
 ปจฺฉิเม จ ภเว ทานิ
 ปนฺนตฺตชนนฺตมฺปิ
 อหํ สทฺธพฺพกสฺมปฺนนา
 ปุรปฺปเวเส สฺกฺตํ
 ทิสฺวา ชตฺตํ ยสฺสา
 อนฺนพฺยณฺชนสฺมปฺนํ
 อุกฺกจฺจิตฺตา สฺมนา
 น จิเรเนว กาเถน
 อิทฺธีสุ จ วสฺสิ โหมิ
 ปฺรจิตฺตานิ ชานามิ
 ปุพฺเพนิวตฺติ ชานามิ
 เขเปตฺวา อตฺถเว สทฺธเพ

เจตนาปณิธิํ จ
 ตาวตฺถิ อคฺคณฺทํ ๑
 ตสฺส กมฺมสฺส วาหสา
 ตตฺถ ตตฺถ คตฺตา เม ๑
 สมฺตฺติคฺคยฺห ปพฺพตํ
 ทปฺทานสฺสทํ ผลํ ๑
 ยสฺสา ปชฺชตฺตามํ
 ทปฺทานสฺสทํ ผลํ ๑
 ชาตา วิปฺปุกฺเก อหํ
 มุทิตฺเต ราชปฺริเต ๑
 สทฺธพฺพาภรณฺภูตฺตา
 วาตปาเน จิตฺตา อหํ ๑
 เทวมนุสฺสสฺสทฺทํ
 ตกฺขณฺเห วิภูตฺติ ๑
 ปพฺพชฺชํ สมฺโรจยิ
 อรหตฺตํ อปฺปาปฺณิ ๑
 ทิพฺพาย โสตฺธาตฺตยา
 สทฺธสฺสทฺธกาวริกา ๑
 ทพฺพจกฺขุ วิโสธิตํ
 วิสฺสุทฺธาสฺสํ สฺนิมฺมตา ๑

ปริจิณฺโณ มยา ตฺตถา	กตํ พุทฺธสุตฺตํ สํสาณํ
โอยฺหิตํ คุรุโก ภาโร	ภวเนตฺติ สํมูหตา ฯ
ยสุตฺตถาย ปพฺพชิตา	อคารสฺมา อนคาริยํ
โส เม อตฺถโก อนุปฺปตฺโต	สพฺพสํโยชนกฺขโย ฯ
ตโต มหาคารุณิโก	เอตทฺทเค ชฺเชตฺติ มํ
ทิพฺพจกฺขุณฺณํ อคฺคา	สํกฺกตาติ นรุตฺตโม ฯ
กิตเตสา ฉาบีตา มยฺหิ	ภวา สพฺเพ สํมูหตา
นาคีว พฺนฺชนํ เตตฺวา	วิหฺรามิ อนาสฺวา ฯ
สุวาคํ วต เม ชาลํ	พุทฺธเสฏฺฐสุตฺตํ สันตฺติเก
ติสุโส วิชฺชา อนุปฺปตฺตา	กตํ พุทฺธสุตฺตํ สํสาณํ ฯ
ปฏิสัมภิตา จตฺสุโส	วิโมกฺขามิํ อฏฺฐิเม
ฉพฺปิณฺเฒา สจฺฉนิกตา	กตํ พุทฺธสุตฺตํ สํสาณนฺติ ฯ

อิติถํ สุทํ ขายสฺมา สํกฺกตา ภิกฺขุณฺโณ อีมา คาลาโย อภาสิตฺตภาติ ฯ
 สํกฺกตาเถรียา อปทานิ สมนฺตํ ฯ

ปณฺจมนํ นนฺทาเถรียาปทานิ (๒๕)

[๑๖๕] ปทุมุตฺตโร นาม ชีโน	สพฺพพรมฺมาน ปารคฺค
อิโต สตสฺสสุตฺตมฺหิ	กปฺเป อปฺปชฺชํ นายโก ฯ
โอวาทโก วิณฺเฒาปโก	ตาวโก สพฺพปาณินํ
เทสํนาคฺสุโต พุทฺโธ	ตาเวติ ชนตํ พหุํ ฯ

อนุกมฺปโก การุณิโก
 สมนฺปตฺเต ติตฺถิเย สพฺเพ
 เอวํ นิรากฺตํ อาสี
 วิจิตฺตํ อรหณฺเตหิ
 รตนานนฺวชฺฌปณฺณาสํ
 กณฺณนคฺคฺขิยสํภาโส
 วสฺสสํสํสํสํสํ
 ตาวตฺตา ตินฺนุจฺจมาโน โส
 ตทาหํ หังสวตฺถิ
 นานารตนปชฺชฺชโร
 อุนฺนปฺตฺวา ตํ มหาวรั
 อมตํ ปรมสฺสํ
 ตทา นิมฺนคฺคฺขิตฺวาน
 ทตฺวา ตสฺส มหาทานํ
 ฉายินฺนํ ภิกฺขุณฺนํ
 นิปฺปจฺจ สิริสา วรั
 ตทา อทฺตทมโก
 พฺยาภาสี นรสฺสฺสโร
 สคฺคสํสํสํ อิตฺโต กปฺเป
 โคตโม นาม นามเนน

หิเตสํ สพฺพปาณินํ
 ปณฺณสํเต ปติฏฺฐหิ ๑
 สฺสณฺณตํ ติตฺถิเยหิ ๑
 วสฺสํเตหิ ตาทิกิ ๑
 อุกฺคโต โส มหามุนิ
 ทตฺตํตํสํวรตฺถุโน ๑
 อายุ วิชฺชติ ตาวเท
 ตาเรสี ชนตํ พหุ ๑
 ชาตา เสฏฺฐิจฺจุเต อหุ
 มหาสฺสชฺชมปฺปิตา ๑
 อสฺสํสํสํ รมฺมเทสนํ
 ปรมตฺถํ นิเวทกํ ๑
 สสํสํ โลกนายกํ
 ปสฺสนฺนา เสหิ ปาณิกิ ๑
 อคฺคกฺขจฺจํ อปคฺคกฺขิ
 สสํสํ โลกนายกํ ๑
 ติโลกสฺสรโน ปญฺ
 ตจฺจเสตํ สฺสปคฺคกฺขิ ๑
 โอฏฺฏากกฺกตฺตมฺภโว
 สคฺคตา โตเก ภวิสฺสติ ๑

คตฺตํ ชมฺเมสุ ทายาทา	โอรสา ชมฺมนิมิตฺตา
นนฺทาทิ นาม นามเณ	เหตฺตํคิ สฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺต ๑
คํ สฺตฺตฺตฺต มุทิตา หุตฺตฺต	ยาวชฺชํ ตทา ชินํ
เมตฺตฺตจิตฺตฺตา ปริจวี	ปจฺจเยหิ วิณายกํ ๑
เตน กมฺเมเน สฺสฺสฺสฺส	เจตนาปณฺธิจฺจิ ๑
ชฺหิตฺตฺต มาณสํ เทหํ	ตาวคฺคํ อคณฺณํ ๑
คโต จุตา ยามมคํ	คโตหํ คุสฺสํ คตา
คโต ๑ นิมนฺมานรตฺติ	วตฺตคฺคิปปุริ คตา ๑
ยคฺคต ยคฺคตฺตปชฺชามิ	คตฺตํ กมฺมคตฺต วาหสา
คคฺคต คคฺคตฺต ราชฺชนํ	มเหสฺสิตฺตมการยํ ๑
คโต จุตา มนุสฺสคตฺตเต	ราชฺชนํ จกฺกวคฺคินํ
มณฺทกฺคณฺณจ ราชฺชนํ	มเหสฺสิตฺตมการยํ ๑
สํมปคฺคิ อญฺโฆคฺคฺตฺต	เทเวสุ มนุสฺเสสุ ๑
สพฺพคฺคต สฺสฺสฺสฺส หุตฺตฺต	เนกกปฺเปสุ สํสวํ ๑
ปจฺจนิเม ภวตฺตมปคฺคเต	ปฺปวสฺสํ กมฺมิตฺตวฺเห
รณฺโณ สฺสฺสฺสฺสคตฺตสํ	ชฺชิตา อาสํ อนินฺนิตฺตา ๑
วตฺตวิจ รุณฺณํ ทิสฺสา	นนฺทิตํ อาสํ คํ กุณฺ
เตน นนฺทาทิ เม นามํ	สฺสฺสฺสฺส ปวรา อหํ ๑
ยวคฺคณฺณจ สพฺพคฺคต	กคฺคยณฺณคิ ๑ วิสฺสฺสฺส
คตฺตมฺมํ นคเว รณฺเม	ชฺชเปคฺคต คํ ยโสธวํ ๑

เชฏโฐ ภาตา ติโลกคุโต	ปจฺจนิโม อรหา ตถา
เอกกนํ คหฺนุสาหํ	มาตุยา ปริโจทิตา ฯ
ธากิยมุหิ กุเล ชาตา	ปฺปฺตฺเต พุทฺธานุชา คุวํ
นนฺเทนํ วินา ภูตา	อคาเร ก็ นุ ฤจฺจติ ฯ
ชราวณํ โยพฺพณํ	รูปํ อสฺสํมมํ
โรคนตฺตมํจาโรคฺยํ	สํวิตํ มรณนฺตํ ฯ
อิทํ เต สฺสํ รูปํ	สตีกนํ มโนหฺรํ
ภูตํ นนํ อตฺตการํ	สรีรํสํเกตสํนิภํ ฯ
ปฺรชิตํ โลกสํวํ	นยฺยานํ รสาณํ
ปฺปญฺณํ กิตฺติชนํ	โอฏฺถากกฺกนฺนํ ฯ
น จิเรเนว กาเถน	ชรา สมนิภิสฺสตี
ปฺปาย เคหํ คารยฺหํ	จร ชมฺมมณินฺนํเต ฯ
สฺสฺสวํ มาตุ วณํ	ปฺปพฺชํ อนคาริยํ
เทเห น คุ จิตฺเตน	รูปโยพฺพนํโลกิตา ฯ
มหตา จ ปยฺยเตน	ฉานชฺเชน สํ มนํ
กาตุญฺจ วทเต มาตา	น จาหํ ตตฺถ อสฺสํกา ฯ
ตโต มหาคารุณิโก	ทิสฺสวา มํ กมถานํ
นิพฺพิทฺตํรูปํ	มม จกฺขฺยเต ชิโน ฯ
สเกน อานุกาเรน	อิตฺถิ มาเปตี โสภนํ
ทสฺสํยํ สฺสํจิวํ	มมโตมํ สฺสํมณินํ ฯ

คมฺหิ วิมฺหิตา ทิสฺวา
 จินฺตยิ สฺมถํ เมติ
 คมฺหิ เอหิ สุภณฺเ
 กุตฺตเต นามโคตฺตตฺต
 น ปนฺนทกาโต สุภณฺเ
 สฺสทฺทิตฺว มมฺกคานิ
 คโต สฺสํ มมฺกเก สํ
 คตฺตํ ฤตาเต ปติตา
 สห คตฺตํ นิปาเตน
 ปคฺคหริสฺส ปภินฺนา ฯ
 สมนฺนิหนํ วทนฺนจายี
 ชุทฺตชฺฐมาตํ วิเนตฺต
 สํ ปเวชิตสฺสพฺพํ
 เวทยนฺตํ สกํ ทฺวชํ
 ทฺวเชน ทฺวชิตา โหมิ
 มหาทฺวเช นิมฺมคฺคมฺหิ
 กุทฺติ วทนโสภณฺเต
 คมฺพพิมฺพวโรจฺจสนฺเต
 กุทฺติ สฺสนิภา วณฺณํ
 ทามามาตฺตจ เต กณฺณ

อติวิมฺหิตเทหิ
 เนตฺตตถาภณฺจ มานุสํ ฯ
 เยนตฺโต ตํ วเทหิ เม
 วท เม ยทิ เต มียํ ฯ
 ชุจฺจจฺเจ มํ นิเวสย
 ปสฺสํปย มุทฺตตฺกํ ฯ
 กตฺวา สยิ สฺสโสภณา
 ชุทฺตา ปรมทารุณา ฯ
 มียกา ชุปฺปชฺชถ
 กุณฺปา ปุพฺพโถหิตา ฯ
 กุณฺเปปฺปติคฺคหริ
 สฺสพฺพจายี สฺสวรั
 นิสฺสสฺสณฺตํ มหํ มหํ
 กรณํ ปรีเทวยิ ฯ
 สฺสยณฺตํ ฯ เวทนา
 สฺสวณํ โหหิ เม สฺสํ ฯ
 กุหิณฺเต ชฺชกฺคนาสิกา
 วทนฺนเต กุทฺติ คตํ ฯ
 กมฺพคฺคิตฺวา กุทฺติ คตา
 เววณฺณํ สมนฺปาตํ ฯ

มกฺกตปทุมากการา
 ปภินฺหา ปฺมุตฺติกฺกณฺปา
 เวทิมชฺฌมา ปุณฺณสฺสโณ
 ชาตา อมชฺฌณภริตา
 สํพพํ สํวรตฺตชฺฌาตํ
 สุตฺตํมิมํ เชคฺคํ
 ตทา มหาการุณฺโณ
 ทิสฺวา สํวิคฺคจิตฺตํ มํ
 อาตุรํ กุณฺเป ปฺมุตฺติ
 อสฺสํกาย จิตฺตํ ภาเวหิ
 ยถา อิทํ ตถา เอตํ
 ทฺวคฺคณฺหิ ปฺมุตฺติกํ วาติ
 เชวเมตํ อเวกฺขณฺติ
 ตโต สํกาย ปณฺณมาย
 ตโตหํ อาสี สํวิคฺคา
 ตตฺตฺวจฺจิตฺตวํ สํหํ
 ยตฺถ ยตฺถ นิสินฺนาหํ
 ฮินฺโน ตสฺมํ คฺกุณฺเณ คฺกุณฺโช
 กิเลสา ฌาปิตา มยฺหํ
 นาคํว พนฺชนํ เณคฺควา

กตฺถาว ปโยชรา
 ทฺวชฺคณฺชฌมาคตา ฯ
 สุตฺตาว นํตฺกิพฺพิสา
 อโห รุเป อสฺสสฺสํ ๑
 ปฺมุตฺติคณฺหิ ภายานกํ
 รมนฺเต ยตฺถ พาลิยา ฯ
 ภาตา เม โลกนายโก
 อิมํ คาลา อภาสํ ๑
 ปสฺส นนฺเต สํมุตฺตํ
 เอกคฺคํ สุตฺตมาหิตํ ๑
 ยถา เอตํ ตถา อิทํ
 พาลานํ อภินฺนุทิตํ ๑
 รตฺตฺนุทิตฺตมตฺตทิตา
 อภินฺนุทิตฺตํ ทกฺขติ ๑
 สุตฺตวา คาลา สุตฺตาสิตา
 อรหฺตํ อปาปฺณํ ๑
 ตทา ฌานปรายณา
 เขตฺตคฺคเ จเปติ มํ ๑
 ภวา สํพเพ สํมุตฺตา
 วิหรามิ อภาสวา ๑

ตตฺถ ชมฺเมตฺถ ทายาทา	โอรสา ชมฺมนิมฺมิตา
โสณาทิ นาม นามเน	เหตฺตติ ตตฺถสํวาทิกา ฯ
คํ ตตฺถวา มุทิตา หุตฺวา	ยาวชฺชํ ตทา ชินํ
เมตฺตจิจฺจตา ปริจฺจ	ปจฺจเยหิ วินายกํ ฯ
เตน กมฺเมเน ตถเตน	เจตนาปณฺธิชฺหิ ฯ
ชหิตฺวา มานุสํ เทหํ	ดาวคฺคิํ ชคณฺณํ ฯ
ปจฺจนิเม ฯ ภาเว ทานิ	ชาตา เสฏฺฐิจฺจุเต อหํ
ธาวตฺถิยํ ปุรวเร	อิทฺเธ ฝั่งเต มหทฺชเน ฯ
ยทา ฯ โยพฺพนํ ปตฺตา	คณฺฐวา ปตฺติกฺคํ อหํ
ทส ปตฺตทานิ อชฺชนิ	สุรฺรปานิ จิสฺสโต ฯ
สุชฺเช จิตฺตา ฯ เต สพฺเพ	ชนเนตฺตมโนหฺรา
อมิตฺตานมฺปิ ฐจิตฺตา	มม ปเคว เต ปิยา ฯ
คโต มยฺหํ อกามาย	ทสฺสปตฺตปฺรทฺชโต
ปพฺพชฺชิตฺถ ส เม ภตฺตา	เทวเทวตฺถ สํสเน ฯ
ตเทกิกา วิจฺจนเตสํ	ชฺชิตฺเตนาถมตฺถ เม
ชินาย ปตฺติปฺตเตหิ	พฺพชฺชายมฺปิ วราภิยา ฯ
อหํปิ ตตฺถ คจฺฉิตฺตํ	สํปตฺโต ยตฺถ เม ปติ
เอวาทํ จินฺตยิตฺวาน	ปพฺพชฺชํ อนคาริยํ ฯ
คโต มมํ ภิกฺขุณฺโณ	เอกํ ภิกฺขุณฺสปตฺสเย
วิहाย คณฺณโมวาทํ	ตาเปหิ ตฺถกํ อิติ ฯ

คทา อุตกมาเนตวา	โอทิตฺตฺวาน กุมภิยา
จตุรเณ ชเปตฺวา ชาตฺนา	คโต จิตฺตํ สํมาทํ ๑
ชนฺเช อนิจฺจโต ทิสฺวา	ทฺกฺขโต ๑ อนตฺตโต
เชเปตฺวา ชาตฺเว สพุเพ	อหตฺตํ อปฺปาปํ ๑
คทาคนฺตฺวา ภิกฺขุณฺโณ	อฺณฺโหนทกมฺปฺจฺจิตฺตํ
เตโชธาคํ อธิฏฺฐาย	ชิปฺปํ สมนฺตาปยํ ชตํ ๑
วิมฺหิตา ตา ชินฺวํ	เอตมฺคตฺมสํวํ
คํ สุตฺวา มุทิตฺวา นาโถ	อิมํ คตํ อภาสถ ๑
โย ๑ วสฺสสฺสํ ชฺเว	กฺุสฺสโต หินฺวํโย
เอกาหํ ชฺวิตํ เสยฺโย	วิริยารภโต ทพฺพํ ๑
อวราชิตฺวา มหาจฺวีโร	มยา สุปฺปฏฺธิปคฺติยา
อวราชิตฺวา วิริยานคฺคํ	มมาท ส มหามฺนิ ๑
กิตฺเตสา ฉาปิตา มยฺหํ	ภวา สพุเพ สมนฺตฺวา
นาคํ พนฺชนํ เณตฺวา	วิหฺรามิ อนาสฺวา ๑
สฺวาคคํ วต เม ชาตฺ	พฺพุชฺเชยฺยสฺส สมนฺติเก
คิสฺโส วิชฺชา อนุปฺปคฺตา	กตํ พฺพุชฺสํ สํสํ ๑
ปฏฺธิสมฺภิตา จตฺสฺโส	วิโมกฺขามิ ๑ อฏฺฐิเม
ฉพฺภิตฺวา สจฺฉนิกตา	กตํ พฺพุชฺสํ สํสํ ๑
อิตฺถํ สฺกํ ชายสฺมา โสณฺนา ภิกฺขุณฺโณ	อิมํ คาลาโย อภาสิตฺวา ๑
โสณฺนาเถรียา ๒๖๖ สมนฺตํ ๑	

สตฺตมํ ภทฺทกาปีถานีเถรียปทานํ (๒๗)

[๑๖๗] ปทุมุตฺตโร นาม ชีโน
 อโธ สตฺตหุตฺตมฺหิ
 ตทา หิ หังสวตฺถิ
 เสฏฺฐี ปหุตฺตรโณ
 กทาจิ โส นรทิจฺจ
 ชมฺมํ อตฺถโสถิ พุทฺธสตฺต
 ตาวกํ ชุตฺตวาทานํ
 ตฺตฺวา ตฺตฺตาทิกํ ทานํ
 นิปฺปจฺจ สิริสา ปาเท
 ตฺ หาสยนฺโต ปริตํ
 เสฏฺฐชีโน อนุกมฺปาย
 ตจฺจเส ปตฺถิตํ ชานํ
 สตฺตหุตฺตเส อโธ กปฺเป
 โคตโม นาม นามเน
 ตตฺตํ ชมฺเมตฺส ทายาโท
 กตฺตโป นาม นามเน
 ตํ ตฺตฺวา มุทฺติโต พุทฺธวา
 เมตฺตจฺจิตฺโต ปริจฺริ

ตฺตพฺพชฺชมาน ปารคฺค
 กปฺเป อปฺปชฺช นายโก ๑
 วิเทโห นาม นามโก
 ตตฺตํ ชายา อโธสํ ๑
 อปฺเปจฺจ สปริชฺชโน
 ตฺตพฺพทฺตชฺชชวาทํ ๑
 อคฺคํ กิตฺเตตฺติ นายโก
 ทตฺตวา พุทฺธสตฺต ตาทิโน ๑
 ตํ ชานํ อภิปตฺถยิ
 ตทา หิ นรปฺจฺจโค ๑
 อีมา คาลา อภาตฺถ
 นิพฺพุโต โหหิ ปุทฺตก ๑
 โยกฺกาทกตฺตมฺภโว
 ตตฺตา โตเก ภวิตฺตฺติ ๑
 โอวโส ชมฺมนิมฺมิโต
 เหตฺตติ ตตฺตตฺตวโก ๑
 ยาวชฺวํ ตทา ชินํ
 ปจฺจเยหิ วินายกํ ๑

สัจจํ ไสยิตฺตฺวาน
 เวเนยฺยํ วินยิตฺตฺวาน
 นิพฺพุเต ตมฺหิ โถกคฺเค
 ฌาติมิตฺเต สฺมานेतฺวา
 สจฺจตโยชนิกํ ภูมึ
 ชตนํ สจฺจํ
 สจฺจตสฺสจฺจสฺสํ
 นพคฺคิ วิย ไสตนฺเต
 กนฺตเตเลหิ ปุเรตฺวา
 ปุชฺชนตฺถาย มเหสีสฺส
 สจฺจตสฺสจฺจสฺสํ
 รตนเนหฺว ปุณฺณนาหิ
 มชฺเฌ อฏฺฐจฺจกฺกมฺภินํ
 อติโรจนฺติ วณฺณเณ
 จตุทฺตฺวาเรสุ โสภนฺติ
 อุตฺตํสฺสตา ผลกา รมฺมา
 วิโรจนฺติ ปริกฺขาย
 อุตฺตํสฺสตานิ ปฏฺฐากานิ
 สจฺจตํ สจฺจตมฺเจตํ
 อติโรจนฺติ วณฺณเณ

โส มหฺมตฺตฺวา กุติคฺคิเย
 นิพฺพุโต โส สจฺจวโก ฯ
 ปุชฺชนตฺถาย สจฺจตฺถโน
 สห เตหิ อการยิ ฯ
 อพฺเพชํ รตนามยํ
 สจฺจวราชํ ผลุตฺตํ ฯ
 จาติโย สจฺจต การยิ
 รตนเนหฺว สจฺจตฺติ ฯ
 ที่ปานิ อชฺชชฺลยํ ตํ
 สจฺจตฺถตฺถานุกมฺภินํ ฯ
 ปุณฺณกมฺภานิ การยิ
 ปุชฺชนตฺถาย มเหสีนํ ฯ
 อุตฺตํสฺสตา กณฺจกฺขมฺภิโย
 สจฺจวเทว ทิวากโร ฯ
 ไตรณํ รตนามยา
 โสภนฺติ รตนามยา ฯ
 อฏฺฐจฺจํ สุนิมฺมิตา
 รตนานิ วิโรจเร ฯ
 เจตियํ รตนามยํ
 สจฺจชฺฌาว ทิวากโร ฯ

อฺปฺสํ เม ทิสํ ทิสํโส	หริตาเถน ปฺรยํ
เอกา มโนสีตาเยกา	อณฺชเนน จ เอภิกกา ฯ
ปฺฐํ เอตาทิสํ รมฺมํ	กาเรตฺวา วรฺวาทิโน
อทาสํ ทานํ สงฺฆสฺส	ยาวชฺฉิํ ยถาพทํ ฯ
สหาหํ เสฏฺฐิณา เตน	ตานิ ปุณฺณานิ สหุพฺโส
ยาวชฺฉิํ ภริตฺวาน	สหาจ สุกฺคํ คตา ฯ
สมฺปตฺติโยนฺนุกฺตฺวาน	เทวตฺเต อถ มานุเส
ฉายา วีย สํเรณ	สห เตเนจ สํสริ ฯ
เอกนวุเต อิต กปฺเป	วิปฺสฺสํ นาม นายโก
อฺปฺปชฺชิ จารุณฺยโน	สพฺพสมฺมวิปฺสฺสโก ฯ
คทา หิ พนฺธุมฺมิตฺยา	พฺรหฺมโน ธาตุสมฺมโต
อทฺโธ สฺนฺโต กุณฺเณนาสิ	ชเนน จ สุกฺกคฺโต ฯ
คทามิ คสฺสํหา อาสํ	พฺรหฺมณํ สมฺเจตสา
กทาจิ โส ทิชฺวโร	สงฺกเมสิ มหามฺนี ฯ
นิตฺติณํ ชนกายมฺหิ	เทเสนํ อมํ ปทํ
สฺสฺวา รมฺมํ ปมฺพุทฺโต	อทาสิ เอกธฺมาฏฺเฐ ฯ
ชริ เอเกน วตฺถเณ	คณฺฐวาทเนตํ มมพฺริ
อนฺโมท มหาปุณฺณเ	ทินํ พุทฺธสฺส ธาฏฺเฐ ฯ
คทาหํ อณฺชตํ กตฺวา	อนฺโมทํ สุวิตฺตา
สุทินฺโน ธาฏฺโก สามี	พุทฺธเสฏฺฐสฺส คาทิโน ฯ

สุริโคต สุริโคต หุตวา
 พารานต์ปุเร รมเม
 ตทา ตตต มเหตหิ
 ตตตัมปี ทุตติกา อาสี
 ปัตนุทาย วิจรนเต โส
 ทิสฺวา ปมุตโต หุตวา
 พุทฺเช นิมนตฺยิตฺวาน
 กมฺมารเหติ กตมฏฺฐํ
 สฺมาเนตฺวาน เต สพุเพ
 เสนาสฺเน ปวิฏฺฐานํ
 ตมปี ทานํ สหาทาสี
 ปุณฺหาฬิ พารานตฺยิ
 กุฏฺฐมฺพิกกุเถ ฉีเต
 เขฏฺฐสฺส ภาตฺุโน ชายา
 ปจฺเจกพุทฺธํ ทิสฺวาน
 ภาตฺุ ภตฺตํ ตตฺสํ ทตฺวา
 นาภินนฺตฺยิตฺวา โส ทานํ
 พุทฺธานานิยํ ตํ อนฺนํ
 ตํ ทานํ ฉทฺทฺยิตฺวาน
 ปตฺตํ กตตปฺปณฺณนํ

สัมมโต ภวากเว
 ราชา อาสี มหิปติ ฯ
 อิตถักุมพัสส อุตตมา
 ปุพฺพตีเนเหเน อุตฺตริ ฯ
 อฏฺฐ ปจฺเจกนายนเก
 ทตฺวา ปิณฺฑํ มหาวรํ ฯ
 กตฺวา รตนมณฺฑปํ
 โสวณฺณํ สตฺหตฺถกํ ฯ
 เตสํ ทานมทาสี โส
 ปสฺสนโน เสหิ ปาณินิ ฯ
 กาสีราเชนหุตฺตา
 ชาตา กาสิกคามเก ฯ
 สฺมุทฺโต โส สภาคุโก
 อโหสํ สุปฺติพฺพตา ฯ
 มม ภตฺตุนิยโส
 อากเต คมฺหิ ปาวทิ ฯ
 ตโต คสฺสํ อทาสํ
 ปุโน คสฺสฺเสว โส อทา ฯ
 ทฏฺฐา พุทฺธสฺสํ ททา
 อทาสํ คสฺสํ ตาทิโน ฯ

ทาเน ๑ คทณ เจว
 สัมจิตฺตมฺหํ ทิสฺวา
 ปุโน ปตฺติ คเหตุวาน
 ปสนฺนจิตฺตา ปฺเรตฺวา
 ยตฺถ ยตฺถุปปชฺชามิ
 พุทฺธสฺส อปการณ
 ปุโน กสฺสปรีรตฺส
 โสวณฺณํ อธิวํ วั
 ๑ตฺตชฺชาเตน คนฺธ
 มุตฺตา ทฺตฺตคฺคฺชโทสฺมา
 สตฺตปาทิสฺสทฺธานิ
 การตฺวา ฆตฺตปฺรานิ
 ปกฺขิเปตฺวา ปทฺธิเปตฺวา
 ปฺชฺชนตฺถํ โลกนาถสฺส
 คทามิ คสฺมํ ปุณฺณคฺคํ
 ปุโน กาสฺสํ สณฺชาโต
 คสฺสทฺทํ ภริยา อาสํ
 คทา ปจฺเจกมฺนิโน
 คสฺสทฺทํ ภากินิ อาสํ
 ปุโนมี กาสฺสวชฺชมฺหิ

อปเจ ปทฺธมฺปิ
 คทาทํ สํวชิ ภูตํ ๑
 โสชยิตฺวา สฺสคฺคฺชนา
 สมตํ สกฺกํ อทํ ๑
 สฺสรฺปา โหมิ ทานโต
 ทฺตฺตคฺคฺช มทณ ๑ ๑
 นิฏฺฐามิ คมฺหิ เจติเย
 อทาสํ มุทิตา อทํ ๑
 เตมยิตฺวา คมฺหิ ๑
 สพฺพกสฺสทฺทมาคตา ๑
 รัตเนหิ ๑ สตฺตคฺคิ
 วชฺชํ ๑ สทฺธสฺสโต ๑
 ๑ปยิ สตฺต ปนฺติโย
 วิปฺปสนฺนเนน เจตสา ๑
 ภากินิ วิเสสโต
 สฺมิตฺโต อิติ วิสฺสโต ๑
 สฺชิตา สชฺชิตา มียา
 อทาสํ ฆนเวชฺชนํ ๑
 โมทิตฺวา ทานมฺคฺคฺช
 ชาโต โทถยชาคิยา ๑

ตทา โกถียปุตฺตานํ	สฺเตหิ สห ปญฺจหิ
ปญฺจ ปุจฺเจกพุทฺธานํ	สฺตานิ สฺมุปฺปชฺหิ ฯ
เตมาถิ วาสยิตฺวาน	อทาสิ ฯ คิञฺจวํ
ชายา คสฺส ตทา ธาถิ	ปฺปญฺญกมฺมปถานุตา ฯ
คโต จโต อหุ ราชฺวา	นนฺโท นาม มหายุโส
คสฺสํวํ มเหสฺส ธาถิ	สฺพพุทฺธามสฺมิทฺธินํ ฯ
คโต อหุ จิตฺวาน	พฺรหฺมทตฺโต มหิํปต
ปทฺตมาวตฺติปุตฺตานํ	ปุจฺเจกมุนินิ ตทา ฯ
สฺตานิ ปญฺจมนฺนาหิ	ยาวสฺสํวํ อฺปปชฺหิ
ราชฺยุยาเน นิฉาเสตฺวา	นิพฺพุตานิ ฯ ปุชฺชํ ฯ
เจตฺยานิ ฯ การเวตฺวา	ปพฺพชิตฺวา อุกฺโก มยํ
ภาเวตฺวา อปฺปมณฺญาโย	พฺรหฺมโลกํ อคฺคหเส ฯ
คโต จโต มหาคิตฺเต	สุชาโต มียํผตฺตายน
มาตา สฺมณเทวํ ฯ	โกถิโกตฺโต ทิโส มียา ฯ
อหิ มทฺเต ชนปเท	สํกถายํ ปุรฺรุตฺตเม
กมิตฺสสฺส ทิชฺสสํวํ	ชิตฺวา มาตา สฺจิมติ ฯ
ชนกณฺจณพิมฺเพน	นิมฺมิทฺตฺวาน มํ มียา
อทา กสฺสํปชฺชิตฺส	กาเมหิ วชฺชิตฺสสฺส ฯ
กทาจิ โส คฺคฺคฺคฺโก	คณฺตฺวา กมฺมมฺนตฺตเปกฺขโก
กาภาทิกฺเกหิ ชชฺชชฺเต	ปาณํ ทิสฺวาน สํวชิ ฯ

ฆเรปาทํ ทิเล ชาเต	ทิสฺวานาตปตาปเน
กิมิกาเกหิ ชฺชชฺชเต	ตํเวคมถํ คทา ฯ
คทา โส ปพฺพชฺช ชฺโร	อหํ คํ อณฺุปพฺพชฺชํ
ปญฺจวตฺถุสํนิ นิวตฺติ	ปวิพฺพชฺชปเถ อหํ ฯ
ยทา ปพฺพชฺชิตา ธาติ	โคตมํ ชินโปสีกา
คทาหํ คมฺปาคนฺคฺวา	พฺพุเรน อณฺุสํสิตา ฯ
น จิเรเนว กาเถน	อหคฺคํ อปายุณฺิ
อโห กถฺยาณมิตฺตคฺคํ	กตฺถปตฺถํ สิริมฺโต ฯ
ปฺคฺโคท พฺพุชฺชตฺถ ทายาโท	กตฺถโป สุตฺตมาหิโต
ปฺพฺเพ นินาถํ โส เวทิ	ตฺถคฺคาปายญฺจ ปตฺถสฺติ ฯ
อโห ชาติกุชฺชํ ปฺคฺโคท	อภินฺเวนาโวลีโต มุนิ
เอตาทิ คํหิ วิชฺชชฺหาหิ	เตวิชฺชโส โหติ พฺรหฺมาหฺมโน ฯ
คเถว ภทฺทกถาปิธานํ	เตวิชฺชชา มจฺจุหาณินํ
ชาเรนคํ อณฺุคิมํ เทหํ	เชตฺตฺวา มารํ สวาทนํ ฯ
ทิสฺวา อาทนํว โถเก	อฺุโก ปพฺพชฺชิตา มยํ
คยฺมฺหา ชฺชนาถฺวา ทนฺตา	สํติญฺญวามฺห นินฺนพฺพุตา ฯ
กิลเลสา ฉาวปิตฺตา มยฺหํ	ภวา ตฺพฺเพ สมฺมุทฺตา
นาคํว พนฺธุรํ เณตฺตฺวา	วิหฺรามิ อณฺาถฺวา ฯ
สฺวาคคํ วต เม ธาติ	พฺพุชฺชเสฏฺฐสฺส ตณฺุติเก
ทิสฺโส วิชฺชชา อณฺุปฺปตฺตา	กตํ พฺพุชฺชตฺถํ สํสํนํ ฯ

ตัณฺทริคฺคา ๑ ตัณฺทาเว
 อาโรเจมิ มหาจัน
 อิทฺธิณฺณํ นิตฺตํเสหิ
 ปริสาณณฺจ สํพฺพาตํ
 ยโสธรา อหํ จัน
 ตํกียมฺหิ กุเล ชาตา
 ถินํ สตฺตสฺสํสาณํ
 อคาเร เต อหํ จัน
 รุปฺจารคฺคณฺเปตา
 สํพฺพา มํ อปฺจาณนฺติ
 กณฺณวาสสํสํปฺมุชา
 สํมานสฺสํทกฺขา ตา
 กามธาคฺคณฺติกกฺกนฺตา
 รุเปณํ สทิสํ นตฺถิ
 สํพฺพุตฺตํ อภิวาเทตฺวา
 เนกา นานาวิธาการว
 จกฺกตฺวาพสฺสํ กายํ
 อุกฺโก ปกฺกขา ทฺเว ทปฺปา
 ทกฺขิณณฺจ สวํ ปิณฺณํ
 จนฺทณฺจ สฺวริยณฺจกฺกํ

ขุติตณฺเฏ มมนฺตยิ
 อปฺราธํ ชมตฺตํ เม ฯ
 มม ตํสาณการิก
 กงฺกํ นินฺทตฺตํ ตํสาเน ฯ
 อคาเร เต ปชาปติ
 อิตฺถํอญฺเค ปติจฺจุจिता ฯ
 นนฺตํ นนฺตํ
 ปาโมกฺखा สํพฺพมิตฺตฺวา ฯ
 โยพฺพนนฺทฺชามิ สํพฺพทา
 เทวตา วิย มานุสา ฯ
 สกฺกยปฺกฺคณฺโณวสเน
 เทวตา วิย นนฺทเน ฯ
 ปณฺชิตา รุปราคฺคยา
 สเปตฺวา โลกนายนํ ฯ
 อิทฺธิํ ทสฺสํเสหิ สกฺกนฺโน
 มหาอิตฺธิมฺปิ ทสฺสํยิ ฯ
 สํสํ อุตฺตรโต กุรุ
 ชมฺพุทฺธิมฺปิ สวํโต ฯ
 นานาสาธา ตฺว ปตฺตกา
 เมรฺพพฺพตโต สิทฺธิ ฯ

เนกโกฏฐิตสฺสํ

น ตตฺถ วิมฺนา โหมิ

เนกโกฏฐิตสฺสํ

น ตตฺถ วิมฺนา โหมิ

เนกโกฏฐิตสฺสํ

น ตตฺถ วิมฺนา โหมิ

เนกโกฏฐิตสฺสํ

ภยโมกฺขํ ภริตฺสฺสํ

อํคเต อตฺถกาเร

อิติภณฺเต น คุญฺหามิ

ชนชณฺณปริจฺจาคํ

เขตฺตํ ปุตฺตา จ ชีตา จ

หตฺถํ อตฺถํ คจฺฉญฺจาปิ

คุญฺหตฺถาย มหาวิร

ยํ มยฺหํ ปฏิมนฺเตสึ

วิมฺนํ เม น ปตฺถามิ

นानาวิธํ พหุํ ทฺวํ

คุญฺหตฺถาย มหาวิร

ตฺถปฺปตฺตานุโมทามิ

สพฺพตฺถํ สุตฺตา โหมิ

ภริยตฺถายทาสี มํ

คุญฺหตฺถาย มหามุเน ๑

อุปการายทาสี มํ

คุญฺหตฺถาย มหามุเน ๑

โกชนตฺถายทาสี มํ

คุญฺหตฺถาย มหามุเน ๑

ชีวิตานิ ปริจฺจํ

ททามิ มม ชีวิตํ

วตฺเต นานาวิธํ พหุ

คุญฺหตฺถาย มหามุเน ๑

คามานิ นิคมานิ จ

ปริจฺจตฺตํ มหามุณี ๑

ทาสีโย ปริจฺจาริกา

ปริจฺจตฺตา อตฺถชยา ๑

ทณฺฑํ ทตฺถามิ ยาจเก

ททโต ทานมุตฺตมํ ๑

ตตฺถาเร จ พหุวิธํ

อนุกฺคตํ อตฺถชยํ ๑

น จ ทฺวํเขตฺตํ ทมฺมมนา

คุญฺหตฺถาย มหามุณี ๑

อหุมฺคฺเคน สมนุพฺพุโ
 อหุโกตฺวา สุตฺตทกฺกั
 พุทฺธมฺเทวณฺฯ สมนุพฺพุ
 อณฺเณสํ โลกนาคานํ
 อธิการํ พหุํ มยฺหํ
 กเวสฺสนํ พุทฺธชมฺมํ
 กปฺปสฺสทสฺสทสฺสํ ฯ
 ที่ปฺงกโร มหาวิโร
 ปจฺจกฺกนฺตเทสฺสวีสย
 ทสฺสํ อากมฺมํ มคฺคํ
 เตน กาลเณ สํ อาสี
 มคฺคณฺฯ ปฏฺยิยาเทสี
 เตน กาลเณหิ อาสี
 สุมิตฺตฺวา นาม นามเณ
 อชฺชํ อปฺปตฺตทกฺกานิ
 อาทาย ชนสฺสํ มชฺเช
 จิรานุคตํ ทยิตํ
 ทิสฺสวา ตทา อมณฺเณสฺสํ
 ปรรกฺกมฺมตํ สณฺถํ
 ปุพฺพกมฺเมเน สมนุพฺพุเช

ยิ ชมฺมํ อภินฺทริ
 ปตฺโต โพธิ์ มหามุณี ฯ
 โคตมํ โถถนายกํ
 สงฺกมฺมเต พหุํ มยา ฯ
 ตฺยฺยทฺตทกฺกาย มหามุณี
 อหฺนเต ปรีจาริกา ฯ
 จตุโร ฯ อสงฺขย
 อปฺปชฺชํ โลกนาคโก ฯ
 นิมนฺเตตฺวา ตถาคตํ
 สํเรณฺติ ตฺยฺยชฺชมานสา ฯ
 สุมฺโห นาม พุทฺธมฺโณ
 อายโต สพุทฺธสฺสฺสโน ฯ
 กณฺเณ พุทฺธมฺมณฺสํภวา
 อปฺปคณฺธิ สมากมฺ ฯ
 ปุชฺชนทฺกทกฺกานิ
 อทฺทสํ อธิมฺมตฺตมํ ฯ
 อติฏฺกนฺตํ มโนหริ
 สณฺถํ ชีวิตํ มม ฯ
 อทฺทสํ อธิโน ตทา
 จิตฺตคณฺจาปี ปสฺสํ เม ฯ

ภิกฺขุโย จิตฺตํ ปสาเทสํ อโธ อุกฺกคฺคมาเน
 เทยฺยํ อณฺณํ น ปสฺสํามิ เทมิ ปุပ္ฺผานิ เต อโธ ๑
 ปณฺจ หตฺถา ตว โหนฺตุ ตโย โหนฺตุ มม อโธ
 เทน สทฺธิํ สมา โหนฺตุ โพชิตฺถาย ตว อโธ ๑

จตุตฺถํ ภาณวารี ๑

อิตฺติ คเหตฺวา ปุပ္ฺผานิ อากฺขณฺตํ มหายถํ
 ปุชฺเชติ ชนฺตํ มชฺเช โพชิตฺถาย มหาอิตฺติ ๑
 ปสฺสํติจฺวา ชนฺตํ มชฺเช ที่ปงฺกรมหามุณี
 วิทยาภาสํ มหาวิโร อิตฺติมุคฺคตมาเน ๑
 อปริเมยฺเย อโธ กปฺเป ที่ปงฺกรมหามุณี
 มม กมฺมํ วิทยาภาสํ อชฺชภาวํ มหามุณี ๑
 สมนจิตฺตา สมนกฺขมา สมนการํ ภวิสฺสติ
 มียา เหลสฺสติ กมนฺน ตฺยหตฺถาย มหาอโธ ๑
 สุตฺตํสนา สุมียา จ มนาปา มียวาทินํ
 ตสฺสํ ชมฺเมสฺสุ ทายาทา วิหริสฺสติ อิทฺธิกา ๑
 ยถามี ภาณฺทตฺถามุคฺคํ อนฺนรฺกฺชนฺติ สามีโน
 เอวํ กุสฺสชมนฺนํ อนฺนรฺกฺชิสฺสเต อโย ๑
 ตสฺสํ ตํ อนฺนกฺกมนฺนํ ปุริยิสฺสติ ปารมี
 สโหว ปณฺชวํ หิตฺวา ปาปฺพนิสฺสติ โพชียํ ๑

วีสโกฏิสตา พุทฺธา	ตีสโกฏิสตานิ ๑
เอเตสํ เทวเทวานํ	มหาทานํ ปวตฺตยํ ๑
อธิการํ มหา มยฺหํ	มหาราช สฺสโนหิ เม
จตุตฺตาสโกฏิสตา	ปณฺณโกฏิสตานิ ๑ ๑
เอเตสํ เทวเทวานํ	มหาทานํ ปวตฺตยํ
อธิการํ มหา มยฺหํ	มหาราช สฺสโนหิ เม ๑
สทฺฐจโกฏิสตา พุทฺธา	สทฺฐจโกฏิสตาน ๑
เอเตสํ เทวเทวานํ	มหาทานํ ปวตฺตยํ ๑
อธิการํ มหา มยฺหํ	มหาราช สฺสโนหิ เม
อัสติโกฏิสตา พุทฺธา	นวุติโกฏิสตานิ ๑ ๑
เอเตสํ เทวเทวานํ	มหาทานํ ปวตฺตยํ
อธิการํ มหา มยฺหํ	มหาราช สฺสโนหิ เม ๑
โกฏิสทฺตสทฺสตานิ	โหนติ โลกคฺคณายกา
เอเตสํ เทวเทวานํ	มหาทานํ ปวตฺตยํ ๑
อธิการํ มหา มยฺหํ	มหาราช สฺสโนหิ เม
นวกโกฏิสทฺสตานิ	อปเร โลกนายกา ๑
เอเตสํ เทวเทวานํ	มหาทานํ ปวตฺตยํ
อธิการํ มหา มยฺหํ	มหาราช สฺสโนหิ เม ๑
โกฏิสทฺตสทฺสตานิ	ปณฺณาสติ มहेสินํ
ปณฺณาสติโกฏิสตา	สทฺตวีสติ โกฏิโย ๑

เอเตสึ เทวเทวานิ	มหาทานิ ปวตฺตยิ
อชิการิ มหา มยฺหิ	มหาราช สุโณหิ เม ฯ
ปจฺเจกพุทฺธา จิตฺราคา	อฏฺฐมตฺถกโกฏฺโธ
อชิการิ มหา มยฺหิ	มหาราช สุโณหิ เม ฯ
ชีณาสฺวา จิตฺมถา	อสงฺเขยฺยา พุทฺธสาวกา
อชิการิ มหา มยฺหิ	มหาราช สุโณหิ เม ฯ
เอวํ ธมฺเมสุ จินฺณานิ	สทา สทฺธมฺมจาริโน
ธมฺมจาริ สุขิ เสติ	อสุมี โถเก ปรมฺหิ ฯ
ธมฺมญฺเฐ สุจฺริตํ	น ตํ ทฺวสุจฺริตํ จเร
ธมฺมจาริ สุขิ เสติ	อสุมี โถเก ปรมฺหิ ฯ
นิพฺพิทิตฺวานํ สํสาเร	ปพฺพชฺชि อนคาริยํ
สทฺธสฺสปริวารेณ	ปพฺพชฺชิตฺวา อภิณฺจนา ฯ
อคาริ วิชฺชิตฺวาน	ปพฺพชฺชิ อนคาริยํ
อทฺถมมาเส อสฺมปฺตเต	จตุสฺสจํ อปาปฺณิ ฯ
จิวํ ปิณฺณทปาทนฺจ	ปจฺจยํ สยนาสนํ
อุปเนหฺติ พฺหุเนเก	สํสาคเรเยว อุมฺมิโย ฯ
กิเลสา ฌาบีตา มยฺหิ	ภวา สพุเพ สมหฺตา
นาคีว พนฺชนํ เจตฺวา	วิหฺรามิ อนาสฺวา ฯ
สฺวาคํ วต เม ธาติ	พุทฺธเสฏฺฐสฺส สนฺติเก
ติสฺโส วิชฺชา อนุปฺปตฺตา	กตํ พุทฺธสฺส สํสาสนํ ฯ

ปฏิสัมภิตา จตฺตโส	วิโมกฺขณิยา อฏฺฐังกเม
นพภิณฺณา สจฺจนิคฺคา	กตํ พุทฺธสฺส ตํสํ ๑
เขวํ พหุวิธํ ทฺวํ	สํปฏฺฐิตํ ๑ พหุวิธํ
วิสฺสุทฺธภาวสํปฏฺฐิตา	ธมฺมา สํพุทฺธสํปฏฺฐิตา ๑
โย ททาติ สกตฺตนา	ปฺปญฺญตฺตถาย มเหสีโน
สหายสํปฏฺฐิตา โหนฺติ	นิพฺพานปทมนสฺส ๑
ปริกฺขณํ อตฺตคณฺ	ปจฺจุปฺปนฺนํ อนาคตํ
สพุทฺธกมฺมํ มมํ ชีณํ	ปาเท วณฺทามิ จกฺขฺมาติ ๑

อิตฺถํ สํ ชาติสฺมา ยโสธรา ภิกฺขุณี ภควโต สมนุสฺสา อีมา คทาโย
อภาสิตฺตภาติ ๑

ยโสธรรวาทะปิฏกํ สมนฺตํ ๑

นวมํ ทตฺตสทฺตสเถรียาปิฏกํ (๒๘)

[๓๖๘] กปฺเบ สทฺตสทฺตสเถ ๑	จตุโร ๑ อสงฺขเย
ทํปฺงกโร นาม ชีโน	อุปฺปชฺชิ โลกนายโก ๑
ทํปฺงกโร มหาจฺจโร	วียากาสี วินายโก
สุเมธญฺ	สํมานสฺสทฺทฺทํ ๑
สเทวณญฺ	วิจฺรณฺโต สเทวณํ
เตสํ ปกิตฺตเน อมฺเห	อุปคฺคมฺ สํมาคฺคํ ๑

อมุหิ สพุพปติ โหติ	อนาคตตมามเค
สพุพวาอ คฺยุหิ ภริยา	มณาปา ปิยวาทิกา ฯ
ทานิ สัตถมยํ สพุพ	ภาวนา ฯ สภาวิตา
ทิสฺสวตฺตมิตํ สพุพ	ปริจฺจตุตํ มหามุเน ฯ
คณฺฐมาถํ จิเลปนํ	ทปฺปญฺจ รตนามยํ
ยงฺกณฺธิ ปตฺตติ สพุพ	ปริจฺจตุตํ มหามุณี ฯ
อณฺณํ วาปี กตํ กมฺมํ	ปริโภกณฺญํ มานุสํ
ทิสฺสวตฺตํ หิ โน สพุพ	ปริจฺจตุตํ มหามุเน ฯ
อนนฺทสาธุติสฺสํ	พหุပ္ပณฺณํ หิ โน กตํ
อิธฺสํ อนุโภคฺตฺวาน	ติสฺสวิตฺตา ภวาทเว ฯ
ปจฺจติเม ภวตฺตมฺปตฺเต	ตฺถกฺขยฺยตฺตนิเวสฺสเน
นानากุณฺณปณฺนาโย	อจฺจุฉรา กามวณฺณินิ ฯ
ถาภคฺเคน ยถํ ปตฺตา	ปฺปฐิตา สพุพตฺถกฺตา
ถาภิโย อนฺนปานานํ	ตฺถา ตมฺมมานิตา มยํ ฯ
อคารํ ปชฺหิตฺตฺวาน	ปพฺพชฺชิมฺหนฺตาริยํ
อชฺชตฺตมฺมาเส อตฺตมฺปตฺเต	สพุพพา ปตฺตตามฺหํ นิพฺพุตฺติ ฯ
ถาภิโย อนฺนปานานํ	วตฺตเสนาสนานิ ฯ
อุเปตฺติ ปจฺจยา สพุเพ	ตฺถา ตฺถกฺกตฺตปฐิตา ฯ
กิลฺเลสา ฌาปิตา มยฺหิ	ภวา สพุเพ ตมฺมทว
นาคีว พนฺธนํ เจตฺตา	จิหฺราม อนาสฺวา ฯ

สฺวาคคํ วต โน ธาติ พุทฺธเสฏฺฐสฺส สํหิติเก
 ทิสฺโส วิชฺชา อนุปฺปตฺตา กตํ พุทฺธสฺส ธาตํ ๑
 ปฏิสัมภิตา จตฺโส วิโมกฺขามิํ อญฺจิเน
 นพภิณฺเฒา สจฺฉิกตา กตํ พุทฺธสฺส ธาตํนหฺติ ๑
 อิตฺถํ สฺกํ ยโสธรรูปมฺวานิ ทสฺ ภิกฺขุณฺสฺสหัสฺसानิ ภควโต สํมมฺวรา
 อิมา คาทาโย อภาสิตฺถาติ ๑
 ทสฺสหัสฺสเดวียนํ อปทานํ สํมคฺคํ ๑

ทสฺมิ อญฺจารสฺสเดวีสฺสทสฺसानมปทานํ (๓๐)

[๓๗๐] อญฺจารสฺสทสฺसानิ ภิกฺขุณฺสฺส ธากิยสํมมฺวรา
 ยโสธรรูปมฺวานิ สํมพุทฺธํ อปฺสงฺกมฺ ๑
 อญฺจารสฺสทสฺसानิ สพุทฺธา โหนฺติ มหิตฺธิกา
 วรทฺตนิ มุณิโน ปาเท อารโจะนฺติ ยถาพถํ ๑
 ชาติ ชีณฺา ชรา พุยาธิ มรณญฺฯ มหามุเ
 ธนาธวํ ปทํ สํคํ อมคํ ยาม นายกํ ๑
 ขตฺติคญฺฯ ปุเร อตฺถิ สพุทฺธาสํมมฺมํ มหามุณิ
 อปรารชํ ปชานนฺติ ขม อมฺหํ วินายก ๑
 อิทฺธิคญฺฯ นิตฺถสฺสเถก มม ธาตํนการิกา
 ปริธานญฺฯ สพุทฺธสํ กงฺขํ ฉินฺทก ยาวตา ๑

ยโสธรา มหาจัน
 ฐพพา คุยหิ มหาจัน
 ถันนิ สดตฺตสฺสฺสฺสฺ
 อคาเร เต มยิ จัน
 รุปรากาญญเปตา
 ฐพพาโย อปจายนฺติ
 อญฺจารสสฺสฺสฺสฺ
 ยโสธรี สดตฺตสฺสฺ
 กามชาตุมตฺติกนฺดา
 รุเปณ สทิสฺสา นตฺติ
 สมนุทฺตํ อภิชาเตตฺวา
 เนกา นานาวิชาคารา
 จกฺกฺวาฬสฺมํ กายิ
 อุกโก ปกฺกฺวา ทุเว ทปฺปา
 ทกฺกฺกณฺณํ สวํ นีณฺณํ
 จนฺทณฺณํ สฺวณฺณํ
 จกฺกฺวาฬสิริ คุณฺทํ
 จันฺมานา อฺปฺปาคนฺตฺวา
 หตฺถิกวณฺณํ ตเถวสฺสํ
 จนฺทณฺณํ สฺวณฺณํ เมว

มนาปา นียทสฺสฺสฺ
 อคารสฺมํ ปชาปติ ๑
 นนฺตํ นนฺตฺติ
 ปาโมกฺกฺวา ฐพฺพิสฺสฺสฺ ๑
 โยพฺพนนฺทฺวา นียททา
 เทวตา วิย มาณสา ๑
 ฐพฺพา สกฺกฺยสฺมกฺกฺวา
 ปาโมกฺกฺวา อีสฺสฺสฺสฺ ตทา ๑
 สดเจติยา รุปรากาญญา
 สดตฺตสฺสฺสฺ มหามฺนุ ๑
 อิทฺธิ เทเสสฺสฺ สดตฺตโน
 มหาอิตฺธิ นีสฺสฺสฺ ๑
 สดํ อุตฺตรโต กุรุ
 สมนุทฺตํ สวณฺณํ ๑
 นานาสาชา คุ ปกฺกฺกา
 เมรฺพพฺพตฺโต สิทฺธิ ๑
 สมนุทฺตํ สมนุทฺตํ
 จนฺทณฺณํ โถกนายนํ ๑
 ปพฺพตฺติ สดตฺตทา
 สดกฺกวณฺณณฺณํ นีสฺสฺสฺ ๑

ยโสธรา มยิ วร
 ทว จิรปภาเวน
 อิตฺตํ ๑ วร โหม
 เจโตปริยญาณตฺถ
 ปุพฺเพนิวา สานาม
 สพุทฺธวปรกฺษณา
 อตฺถธมฺมนิรุตฺตํ
 ฌานํ อมฺหํ มหาจฺร
 พุทฺธานํ โถกนาถานํ
 อธิการา พหุ อมฺเห
 ยํ อมฺหํ ปุริมํ กมฺมํ
 คุยฺหตฺถาย มหาจฺร
 อภพฺพชฺาเน วชฺเชตฺวา
 คุยฺหตฺถาย มหาจฺร
 เนกโกฏฺฐสฺสํสาณิ
 น ตตฺถ วิมฺนา โหม
 เนกโกฏฺฐสฺสํสาณิ
 น ตตฺถ วิมฺนา โหม
 เนกโกฏฺฐสฺสํสาณิ
 น ตตฺถ วิมฺนา โหม

ปาเท วนฺตาม จกฺขุม
 นิปฺพนฺนา นรนาถ ๑
 ทิพฺพาย โสธธาคุยา
 วร โหม มหามฺเห ๑
 ทิพฺพจกฺขุ วิโสธิตํ
 นตฺถิ ทาณิ ปุณฺพภโว ๑
 ปฏฺิภาณํ ตเถว ๑
 อปฺปณฺนํ ทว สํนติเก ๑
 สจฺจํ โน นิทฺถสฺสํ
 คุยฺหตฺถาย มหามฺเห ๑
 กุสฺสํ สรเส มฺเห
 ปุณฺณวณฺณปจฺจาทิ โน ๑
 วารยิมฺห อนาจํ
 สณฺจตฺตํ ชีวิตมฺปิ โน ๑
 ภิริยตฺถายทาสิ โน
 คุยฺหตฺถาย มหามฺเห ๑
 อุปการายทาสิ โน
 คุยฺหตฺถาย มหามฺเห ๑
 โภชนตฺถายทาสิ โน
 คุยฺหตฺถาย มหามฺเห ๑

เนกโกฏฐิตฺตสุตฺตานิ	ชีวิตานิ จชิมฺหเส
ภยโมกฺขํ กริตฺตํ	ชีวิตานิ จชิมฺหเส ฯ
องฺคคเต อตฺตกาเร	วตฺเต นานาวิเช พฺหุ
อิติภิกฺขุเต น คฺยฺหาม	คฺยฺหตฺตถาย มหามฺเ
ชนชณฺณปริจฺจาคํ	คามานิ นิคฺคามานิ จ
เวตฺตํ ปุคฺคตณฺเ จ ฐิตณฺเ จ	ปริจฺจตฺตํ มหามฺเ
หตฺตํอิตฺตํ คจฺฉนฺจมี	ทาสีโย ปริจฺจริกา
คฺยฺหตฺตถาย มหาวิร	ปริจฺจตฺตํ อตฺตจฺจํ ฯ
ยํ อมฺเห ปฏิมนฺเตติ	ทานํ ทตฺตํ ยาจเก
วิมฺมํ โน น ปตฺตํ	ททโต ทานมฺมตฺตมํ ฯ
นानาวิเช พฺหุ ทุกฺขํ	ตฺตํเร จ พฺหุพฺพิเช
คฺยฺหตฺตถาย มหาวิร	อนฺนตฺตํ อตฺตจฺจํ ฯ
ตฺตํ ปคฺคตานุโมทาม	น จ ทุกฺขเวตฺตํ ทมฺมนา
ตฺตํพคฺคตํ คฺคิตา โหเม	คฺยฺหตฺตถาย มหามฺเ
อนฺนคฺคเตน ตมฺมพฺพุโ	ยํ ชมฺมํ อภินฺทริ
อนฺนโกตฺวา ตฺตํทุกฺขํ	ปคฺคโต โพธิ์ มหามฺเ
พฺรหฺมเทวณฺเ จ ตมฺมพฺพุ	โคตมํ โลกนายกํ
อณฺเณตํ โลกนาถานํ	ตฺตํคฺคตมฺเตหิ โน พฺหุ ฯ
อชฺชิวํ พฺหุ อมฺหํ	คฺยฺหตฺตถาย มหามฺเ
คเวตฺโต พฺพุชชมฺมํ	มยฺนเต ปริจฺจริกา ฯ

กบฺเป ๑ ศคฺสฺสํ
 ที่ปงฺกโร มหาวิโร
 ปจฺจกฺกตฺเตวํ
 ศคฺสํ อากมฺมํ มคฺคํ
 เตน กาลเณ โส อาสี
 มคฺคณฺจ ปฏฺยาสี
 เตน กาลเณ อหุมฺห
 ฌฏฺฐาติปฺปญฺญานํ
 ศคฺมํ โส สฺมเย พุทฺโธ
 วิทยาภาสํ มหาวิโร
 จตฺติ รวติ ปจฺจ
 ศคฺสํ กมฺมํ ปกิตฺเตนฺโต
 เทวณฺณมา มนุสฺสา ๑
 นานาปฺปชฺฌิ ภาณํ
 เตสํ พุทฺโธ วิทยาภาสํ
 อชฺช เย ปตฺติกา อตฺติ
 อปฺริเมยฺเย อิตฺโต กบฺเป
 คํ วาจํ อหุมฺห
 ศคฺสํ กมฺมํ สกฺกตฺสํ
 เทวมาณฺสกํ โยนิ

จตุโร ๑ อสงฺขเย
 อปฺปชฺช โลกนายโก ๑
 นิมนฺเตตฺวา ตถาคคํ
 โสเชนฺติ ตฺวํชฺฌมาณสา ๑
 สฺมุเมโส นาม พุทฺธาหุมฺโณ
 อายโต สพุทฺธสฺสโน ๑
 สพุทฺธา พุทฺธาหุมฺณสฺมา
 อาหริมฺห สฺมาคมํ ๑
 ที่ปงฺกโร มหาโย
 อธิสมฺมุคฺคตฺมาณสํ ๑
 สกฺกมฺปติ สเทวเก
 อธิสมฺมุคฺคตฺมาณสํ ๑
 มยฺญจามิ สเทวกา
 ปชฺชิตฺวาน ปตฺตํ ๑
 โสติที่ปสฺสนามโก
 เต ภวิสฺสํ สกฺกมา ๑
 ยํ โน พุทฺโธ วิทยาภา
 เอวํการี อหุมฺห โน ๑
 ศคฺค จิตฺตํ ปสาทํ
 อหุมฺโห อสงฺขยํ ๑

ปฐิธมฺภิกขา จตฺตโส	วิโมกฺขาบีจ อฏฺฐิเม
ฉฬภิกฺขณา ตฺถุณิกตา	กตํ พุทฺธตฺตํ ตาสนํ ๑
เชวํ พหุวิธํ ทุกฺขํ	ธมฺมปคฺคิณฺณํ พหุพฺพิชํ
วิธฺตฺตภาวํ ธมฺมปคฺคา	ตภาม ตฺถุพฺพธมฺมปคฺคา ๑
ยา ททฺนติ ตฺถคฺคตฺตานํ	ปญฺญตฺตถาย มเหตฺติโน
ตฺถายธมฺมปคฺคา โหนฺติ	นิพฺพานํ ปทฺมตฺตจฺจํ ๑
ปรีกฺขณํ ตตฺถคฺคณฺณ	ปจฺจุปฺปนฺนํ อนาคตํ
ตฺถุพฺพกมฺมมฺปิ โน ชฺฉิณํ	ปาเท วณฺฑาณํ จกฺขมา ๑
นิพฺพานาย วทฺนตฺตํ	กิํ โว วณฺฑาณํ อุตฺตริ
ตฺถคฺคตฺตจฺจตฺถาโส โย	ปปฺโปถ อมตํ ปทฺนติ ๑

อิตฺถํ ตํ ยโสธราปมฺภวานิ อฏฺฐารส ภิกฺขุณฺสทฺสทฺธานิ ภควโต ธมฺมุตฺตา

อิมํ คาทาโย อภาสิตฺตภาติ ๑

อฏฺฐารสเถรวิสัยสหัสสาณํ อปทานํ ธมฺมคํ ๑

อฏฺฐาทานํ

กฺกุณฺฑตา โคตมํ เจว	ชมฺมทินฺนา จ ตฺถุตา
วณฺณนฺทา จ โสณํ จ	กาบีตานํ ยโสธรา ๑
ทตฺสทฺสทฺสภิกฺขุณฺ	อฏฺฐารสทฺสทฺสกา
ตฺตานิ เจว จตฺตาริ	อฏฺฐตฺตคฺคิเมว จ ๑

กฺกุณฺฑตฺตทฺสทฺสทฺสโค ตติโย ๑

ຈຸຕຸໂຕ ຫຼັກກຳລັງກຳລັງ

ปจัน อภิจารสสหัสสขตติยกณฺณาเถรีนมปทานํ (๓๑)

[๓๗๓] ภาว สัพเพ ปริกฺขณา

สหประชาชาติ ใน นตถิ

ปริกษมณฑล กุศล

ปริโกต มยา ทินนํ

พุทธปาเจกพุทธานํ

ปริโภค มยา ทนน์

อุรุกันคิ มยา กมนิ

๑. จากทฤษฎีบท

เตเนว ตุกกมฺเตน

มานุสํกมตักกนตา

อุปจิตะ กเต กมฺเม

ปฐนิเม เอกโต ชาทา

รูปวดี โภควดี

อนเตปุเร มหาวิ

นพพทททว อคารมทา

กติปาหิ อุปาทาย

ภวตฺถนิ วิโมจิตา

อาโรเจน มหามุเน ฯ

ยงกิตติ ศาข ปัตติ

ศุขหัตถาย มหามุนเ ๖

สำรวจงานวิจัย ปศุสัตว์

ศุภหิตถาย มหามุนี ๗

ภิกขุณํ ๑๐๐ ปตฺถิตํ

กตมเหทธิ มหามเห ๑

โจทิตา กมฺมสัมปทา

ថ្ងៃទី ១២ ខែ កុម្ភៈ ឆ្នាំ ២០២១

ชาติยา จานี เอกโต

[illegible]

ตามหลักการปฐิตา

เทวณํ ชิว นนทเพ ๑

ปพพชฌมฺหานคารยํ

สรรพ ปรตตามห นิพพัต ๑

จํวํ มีณฺทปาทนํ	ปจฺจยํ สยนาสนํ
อุปเนนฺติ พหุ อมฺเห	สฺทา สกฺกตปฐิตา ฯ
กิเลสา ฌาบีตา อมฺหํ	ภวา สพฺเพ สมนฺหตา
นาคีว พนฺธนํ เถตุวา	วิหราม อนาสวา ฯ
สุวากคํ วต โน ธาสี	พฺพุทฺธเสฏฺฐสฺส สันติเก
ติสุโส วิชฺชา อนุปฺปตฺตา	กตํ พฺพุทฺธสฺส สํสาสนํ ฯ
ปฏิสัมภิตา จตฺสุโส	วิโมกฺขามิฯ อฏฺฐิเม
ณพกณฺณเฏว สจฺฉนิกตา	กตํ พฺพุทฺธสฺส สํสาสนนฺติ ฯ

อิตถํ สุทํ ยํสวคํปมุชานิ ชฺตฺติยกณฺณเฏว ภิกฺขุณฺโณ อฏฺฐารสฺสหัสฺสํสาสนิ
 ภกฺวโต สมนุชฺชา อีมา คาลาโย อภาสิตุถาติ ฯ
 อฏฺฐารสฺสหัสฺสชฺตฺติยกณฺณเฏวีนํ อปทานํ สมตฺตํ ฯ

ทุติยํ จตุรราชํติสฺสหัสฺสปุราหุมนกณฺณเฏวีนมปทานํ (๓๒)

[๓๗๒] จุฬาสีตฺสหัสฺสํสาสนิ	พุราหุมนกฺกตฺสุมภวา
สุชฺฌมาถหตฺถปาทา	ปุเร คุยฺหิ มหามุเน ฯ
เวสฺสสฺสํทกฺกเต ชฺาตา	เทวา นาคา ฯ กิณฺนรา
จตุทฺทปฺปา พหุ กณฺณเฏว	ปุเร คุยฺหิ มหามุเน ฯ
กาจิ ปพฺพุชฺชิตา อตฺถิ	สพฺพุทฺธสํสาวิโน พหุ
เทวา ฯ กิณฺนรา นาคา	พฺพุณิสฺสํสนฺติ อนาคเต ฯ

อนุกุโฏวา ยถํ สพุพ	ปคุวาน สพุพสมุปทา
คฺมุหํ ปสาทํ ปฏิตทฺชา	พุชฺฌิตุสฺสนฺติ อนาคเต ๑
อมฺเห พฺราหฺมณชฺชา ตุ	พฺรหฺมณฺณกุตตมํภาวา
ถกฺขณา ๑ มหาวิ	ปาเท วนฺทาม จกฺขมา ๑
อฺปาหตา ภาวา สพุเพ	มฺหตตฺตนา สฺมุตตา
สฺมุจฺจนิหฺนา อนุสฺยา	ปฺญฺณสงฺฆารทาถิตา ๑
สฺมาชิโคจฺรา สพุพา	สฺมาปคฺคิวิธํ ตถา
ณานน ชมฺมรติยา	วิหริตฺถาม โน สฺทา ๑
ภวเนตฺติ อวิชฺชา ๑	สงฺฆารามิ ๑ เขปีตา
สุทฺทุทฺถํ ปทํ คณฺตุวา	อนฺชานิเมห นายก ๑
อฺปการา มมํ คฺมุเห	ทฺชเรตฺตํ คคฺคฺชิโน
จตุณฺนํ สํสํยํ เจตฺวา	สพุพา จจฺจถ นิพฺพุตี ๑
วนฺทิตฺตฺวา มุณิโน ปาเท	กตฺวา อิทฺธิวิกฺขุพฺพนํ
กาจิ ทสฺสเนตฺติ อาโลกํ	อนฺชการํ ตถาปรํ ๑
ทสฺสเนตฺติ จนฺทสฺสริเย	สํครมฺมจ สมฺจจกํ
สีเนวํ ปริภณฺทณฺจ	ทสฺสเนตฺติ ปาวิธคฺคกํ ๑
ดาวตฺตํสณฺจ ภวณํ	ยามํ ทสฺสเนตฺติ อิทฺธิยา
คฺสุตฺติตา นิมฺมิตฺตา เทวา	วสฺวตฺตํ มหิสฺสฺสวา ๑
พฺรหฺมาโน กาจิ ทสฺสเนตฺติ	จจฺจกมฺมจ มหารทํ
พฺรหฺมณฺณณฺณจ มาเปตฺวา	ชมฺมํ เทสฺสเนตฺติ สฺญฺณตํ ๑

นานาวิกุพฺพนํ กตฺวา
 ทสฺสยํสฺส พถํ สํพฺพา
 อิทํสฺส จ วสฺส โหเม
 เจโตปฺริยฌานสฺส
 ปุพฺเพนิวาสํ ชานาม
 สํพฺพาตฺวปฺริยชฺฌนา
 อตฺถกมฺมณิรุตฺตํ
 ฌานํ อมฺหํ มหาวீร
 พุทฺธานํ โลกนาถานํ
 อธิการา พหุ อมฺเห
 ยํ อมฺหํ ปฺริมํ กมฺมํ
 คุยฺหตฺถาย มหาวீร
 สตฺสทสฺสเส อิตฺโต กปฺเป
 ปุริ หังสวตฺตํ นาม
 ทฺวาเรน หังสวตฺตํ
 อพฺพาพฺพา นทียา ภิกฺขุ
 ทิวสํ เทว ตโย เจว
 จาตุมาตฺมมฺปี สมนฺพฺณณํ
 ตทา อหุ สตฺตคตฺตาโร
 โอรตฺสเร ภิกฺขโว ทิสฺวา

อิทํ ทสฺสยํ สตฺตโน
 ปาเท วณฺทิสฺส สตฺตโน ๑
 ทิพฺพาย สตฺตชาตฺยา
 วสฺส โหเม มหามฺเ ๑
 ทิพฺพจกฺขุ วิโสธิตํ
 นตฺติ ทานิ ปุณฺณโก ๑
 ปฏฺิภาณํ คเถว จ
 อฺปฺปณฺณํ ตํว สํนติเก ๑
 สํกมฺมณฺเตหิ ทสฺสิตํ
 คุยฺหตฺถาย มหามฺเ ๑
 กุสฺสํ สร ตํ มฺหิ
 ปุณฺณณุปฺจิตานิ โน ๑
 ปทฺมุตฺตโร มหามฺหิ
 สมนฺพฺทสฺส กุถาลยํ ๑
 คงฺคา สมนฺทติ สํพฺพทา
 คมนํ น ตณฺหติ เต ๑
 สตฺตทาหํ มาสํกํ ตโต
 คมนํ น ตณฺหติ เต ๑
 ชฺชชฺชโย นาม วฏฺฐโก
 เสตฺถํ คงฺคาย การมฺย ๑

ตทา สัจจสัจจเสหิ	เสตุ คัจจกาย การยิ
สัจจสัจจ ปาริเม คิเร	จิหารณญจ อการยิ ๑
อิตฺติโย ปุริสา เจว	อุจฺจານิจฺจกฺกฺกานิ ๑
ตสฺส เสตุ จิหาริ ๑	สम्मภาคิ อกฺกิสฺส เต ๑
อมฺเห อณฺเณ ๑ มนุชา	จิปฺปสฺสนฺเนน เจตสา
ตสฺส ชมฺเมสฺส ทายาทา	นคเว ชนปฺเทสฺส ๑ ๑
อิตฺถิ ปุมา กุมารว ๑	พหุ เจว กุมาริกา
เสตุโน ๑ จิหารสฺส	วาสฺสกา อากิวิสฺส เต ๑
วักกิสฺสมฺมชฺชนิ กตฺวา	กตฺถิปฺปณฺณชฺชทฺธชา
ฐปฺปี จุณฺณณฺญจ มาถณฺญจ	การิ กตฺวาน สตฺตฺตฺโน ๑
เสตุจิหารเว กตฺวาน	นิมนฺเตตฺวา จินายกิ
มหาทานิ ททิตฺวาน	สम्मโฬชฺชิ อภิปตฺถยิ ๑
ปทฺมุตฺตโร มหาวิโร	ครุโก สพฺพปาณินิ
อนฺนโมทนิยิ กตฺวา	พฺยาภาสี มหามฺนิ ๑
สัจจสัจจเส อติกฺกนฺเต	กปฺโป เหสฺสติ ภาทฺทโก
ภวาทเว สฺสํ ททฺธา	ปาปฺปณฺณิสฺสติ โฬชฺยิ ๑
เย เกจิ ทตฺถกมฺมณฺญจ	กตาวี นรนาวิโย
อนาคตฺตฺมิ อทฺธาเน	สพฺเพ เหสฺสณฺติ สम्मุชา ๑
เตน กมฺมวิปาเกน	เจตนาปณฺณิขฺหิ ๑
อุปฺปนฺนา เทวภวเน	คฺยฺหนฺเต ปริจาริกา ๑

ทิพฺพสุขํ อสงฺเขยฺยํ	มานุสฺสณฺจ อสงฺขิยํ
อนุโกนฺหติ จิรํ กาลํ	สํสริตฺวา ภวามเว ๑
สคฺคสหัสเส อิตฺถ กปฺเป	สุกคํ กมฺมสฺมปทํ
สุขฺขมาติมนุสฺสเสสุ	อโถ เทวปฺปเร วเร ๑
รูปโกคยสฺสญฺเจว	อโถ กิตฺติสฺสํ มียํ
ตถา ม สคคํ สพฺพํ	สุกคํ กมฺมสฺมปทํ ๑
ปจฺจนิเม ภวสฺมปฺตเต	ชಾಯาม พฺราหฺมณเ กุเถ
สุขฺขมาตฺตคฺคปาทา	สกุญฺยปฺตฺตนิเวสเณ ๑
สพฺพกาลมฺมี ปจฺจวิ	น ปสฺสํตาม นตฺถกคํ
จิกฺขุชฺชุตฺถํ ภูมึ คมนํ	น ปสฺสํตาม มหามุณิ ๑
อคาราวสฺสเนเต อมฺเห	สกุการํ สพฺพกาลิกํ
อุปเนนฺหติ สทา สพฺพํ	ปฺพพฺพกมฺมณฺเณ โน ๑
อการํ ปชฺหิตฺวาน	ปฺพพชฺชิตฺวานคาวิยํ
สํสํวปถํ นิติณฺเณ	นตฺถิ ทานิ ปฺนพฺภโว ๑
จิวํ มีณฺชปาทญฺจ	ปจฺจยํ สยนาสนํ
อุปเนนฺหติ สทา อมฺเห	สสฺสํสํนิ คโต คโต ๑
กิเลสา ฌามีตามุหากํ	ภวา สพฺเพ สฺมุหตา
นาคีว พนฺชนํ เจตฺวา	วิหฺราม อนาสวํ ๑
สุวาคคํ วต โน ธาติ	พฺพุชฺเชฏฺฐสฺส สนฺนิเก
ติสฺโส วิชฺชา อนุปฺปตฺตา	กคํ พฺพุชฺสสฺส สํสํ ๑

ปฏิสัมภิตา จตฺสຸໄສ วิໂມกฺขາມີຈ ອງຸຈິເມ
 ດພກິໄພວາ ສຳຈຸນິຄຕາ ກຕຸ່ ພຸທຸຂຸດຸດ ສຳສັນນຕິ າ
 ອິຕຸດຸ່ ສຸທຸ່ ຈຸຖຸຣາສຸຕິ ພຸຣາຸມນຄໄພວາກິຸຊຸ໌ສຸດສຳນິ ກຄວໂຕ ສຸມຸຊາ
 ອິມາ ດາຄາໂຍ ອກາສິຕຸຄາຕິ າ
 ຈຸຖຸຣາສຸຕິສຸດສຸພຸຣາຸມນຄໄພວາເຄວ໌ນຶ ອປທານຶ ສຸມຕຸຕຸ່ າ

ตติยํ อຸປປສทາຍິกาເຄຣຍິยาປທານຶ (๓๓)

[๑๗๓] นกเว อรຸณວຕິຍາ ອຣຸໂຣນ ນາມ ຂຸຕຸຕິໂຍ
 ດສຸດ ຣໄພໄພ ອທຶ ກກິຍາ ເອກຈຸ່ ວາທຍາມທຶ າ
 ຣໂຫຕາ ນິສຸຕິຕຸວາ ເອວຶ ຈິນເຕສຸທຶ ດທາ
 ກຸດຸດ ເມ ກຕຸ່ ນຕຸຕິ ຂາທາຍ ດມິຍຶ ມມ າ
 ມຫາກິຕາປຶ ດງຸດຸ່ ໂໄຊຣຸປຶ ສຸທາຣຸດຸ່
 ນິຣຍຶ ນຸນ ດຈຸດາມິ ເອຕຸດ ເມ ນຕຸຕິ ສຸດໂຍ າ
 ເອວາທຶ ຈິນເຕຍິຕຸວານ ປທຶເສຕຸວານ ມານສຸ່
 ຣາຊານຶ ອຸປຄນຕຸວານ ອິທຶ ວຈນມພຸຣວຶ າ
 ອິຕຸດຸ່ ນາມ ມຍຶ ທວ ປຸຣິສຳ ນ ກວາມ ໂນ
 ເອກຶ ເມ ສຸມນຶ ທຸຕິ ໂກຊຍິສຸດສຳມິ ຂຸຕຸຕິຍ າ
 ອທາສິ ເມ ດທາ ຣາຊາ ສຸມນຶ ກາວິຕິນຸທຸຣິຍຶ
 ດສຸດ ປຕຸຕຶ ດເຫຕຸວານ ປຣມນຸເນນ ປຸຣິຍຶ າ

ปุเรตฺวา ปรมํ อนนํ	สทฺธํ สุกฺขนฺธเลปนํ
มหาเจเตน ฉาเตตฺวา	อทาสํ ตฺวํจฺมานสา ๑
เตน กมฺมุเนน สุกฺเตน	เจตนาปณฺธิํ ๑
ชหิตฺวา มานุสํ เทหํ	ดาวคัสสํ อคณฺณํ ๑
สทฺธสฺสเทวราชฺชนํ	มเหสีคฺคตมการยํ
สทฺธสฺสจกฺกวจฺตํ	มเหสีคฺคตมการยํ ๑
ปเทสฺสวชฺชํ วิปฺลวํ	คณฺหาโต อสงฺขยํ
นानาวิชฺชํ พหุํ ชณฺณํ	คสฺสํ กมฺมุผลํ คโต ๑
อุปฺปตฺตสฺสธฺว เม วณฺโณ	อภิวฺวา สทฺธสฺสณา
อิคฺคํ สทฺธพฺพคสฺมปฺนนา	อภิชาตา ชฺชุตินฺทรา ๑
ปจฺจุตฺติเม ภวสฺมปฺตฺเต	อชายํ สํกิเย กุเต
นาริสฺสทฺธสฺสปาโมกฺขา	สทฺธโรทฺถนสทฺธสฺสํ ๑
นิพฺพิชฺชิตฺวา อคาเรหํ	ปพฺพชฺชํ อนคาวยํ
สทฺธคฺคมีรคฺคตมปฺปคฺคา	จทฺธจฺจํ อปฺปาปฺณํ ๑
จิวฺวํ มีณฺทปาทคฺคจ	ปจฺจุยํ สยนาถํ
ปรีเมคฺคํ น สทฺธโกมิ	มีณฺทปาทคฺคตฺติํ ผลํ ๑
ยํ มยฺหํ ปุริมํ กมฺมุ	กุสฺสํ สรเส มฺหิ
คฺคฺยหคฺคตฺตา มหาจิวฺว	ปวิจคฺคํ พหุํ มยา ๑
เอกคัสสํ อีโต กปฺเป	ยํ ทานมทฺทํ ททา
ทคฺคคคฺคํ นากิชานามิ	มีณฺทปาทคฺคตฺติํ ผลํ ๑

จตุตถิ สัจจคาถาภาวณียาปทานิ (๓๘)

[๓๗๕] ปทุมุตตโร นาม ชิน	สพฺพธมฺมาน ปารคฺ
อิโต สตฺตสฺสสฺสํ	กปฺเป อปฺปชฺช นายโก ฯ
ตทาทิ หังสวติยา	ชาตามจฺจกฺกเต อหุ
นानารตนปชฺชโร	อิทฺเต มฺเเต มหทฺทเน ฯ
มีตฺตนา สทฺ คณฺฏวณ	มหาชนปฺรกฺขตา
ธมฺมํ พุทฺธสฺส สุตฺตวณ	ปพฺพชฺช อนุคาริยิ ฯ
ปพฺพชิตฺตวณ กาเยน	ปาปกมฺมํ วิชฺชชฺช
วจฺจทฺทจฺจวิคฺคํ หิตฺตวา	ธาสฺสํ ปรีโสชฺชํ ฯ
พุทฺธเช ปสฺสณนา ธมฺเม จ	สงฺฆเ จ ติพฺพการว
สทฺธธมฺมสฺสสฺสวเน ยุตฺตวา	พุทฺธทสฺสสฺสสฺสวณ ฯ
อภฺคํ สทฺธชาธิมุตฺตทานิ	อสฺสสฺสํ ภิกฺขุณฺโณ ตท
คํ ชานํ ปตฺตญิตฺตวณ	ติสฺสสฺสํ สิกฺขา อปฺปมฺมํ ฯ
คโต มํ สุตฺตโต อาท	กรณานุกตาสโย
ยสฺส สทฺธชา ตถาคเต	อจฺจตา สุตฺตปฺปชฺชิตา ฯ
สัสสญฺจ ยสฺส กตฺตยณฺ	อวิยกนฺตํ ปสฺสสฺสํ
สงฺฆเ ปสฺสาทิ ยสฺสสฺส	อชฺชฏคณฺจ ทสฺสสฺสํ ฯ
อทฺททฺททิติ คํ อาท	อโมฆํ คสฺสสฺสํ ชฺชิตํ
คสฺสมา สทฺธธมฺมํ สัสสญฺจ	ปสฺสาทิ ธมฺมทสฺสสฺสํ ฯ

อนนฺยุญฺเชถ เมธาวี	ธวั พุทฺธชานํ ตาตถนํ
คํ สุตฺตวาหํ ปมฺมุทิตา	อปฺปจฺฉิ ปณฺธิชฺชํ มม ๑
คทา อโนโม อมิโต	พฺยูภากริตฺตํ วิณายโก
พุทฺธสูตรํ ปสฺสนโน กตฺถยาณํ	ถจฺจนฺตํ สุปฺปตฺติคํ ๑
สคฺคหสฺสํ อิติ กปฺปเป	โอยฺยกาณฺถกตฺถสมฺภโว
โคตโม นาม นามเน	สคฺคตา โลเก ภวิสฺสํติ ๑
คตฺถํ ชมฺเมสฺสุ ทายาทา	โอรสา ชมฺมนิมฺมุทิตา
สิงฺกาสกตฺถํ ยา มาตา	เหตฺถํติ สคฺคกตฺถาวิกา ๑
คํ สุตฺตวา มุทิตา หุตฺตวา	ยาวชฺชวํ คทา ชินํ
เมคฺคตฺถิจิตฺตา ปริจฺจวี	ปฺปฏฺธิปคฺคํทํทํทํ ทายกํ ๑
เตน กมฺมเนน สุกฺเตน	เจตนาปณฺธิชฺชํทํ ๑
ชหิตฺตวา มานุสฺสํ เทหํ	คาวคฺคํ อคณฺณํ ๑
ปจฺฉินฺเน ๑ ภเว ทานิ	คิริพฺพชปฺปคฺคตฺถเม
ชาตา เสฏฺฐิจฺจุเต ฆํเต	มหารคณฺถณฺจเย ๑
ปฺปตฺโต สิงฺกาสโก นาม	มมาสี วิปเต รโต
ทิจฺจุชฺชกณฺณปคฺคชนโน	ทิสฺสาปฺปชนคปฺปโร ๑
นानาทิสฺสา นมสฺสํติ	ปฺปณฺทาย นคฺคํ วชฺ
คํ ทิสฺตวา อวทํ พุทฺธโ	มคฺคเต ชคฺควา วิณายโก ๑
คตฺถํ เทสฺยโต ชมฺมํ	ปนาโท วิมฺบโอย อหุ
เทวโกฏินรนาวันํ	ชมฺมาภิสฺสมโย อหุ ๑

ตทา คํ ปริตํ คนฺตุวา
 โสตาปคฺคิณํ ปตฺวา
 น จิเรเนว กาถเน
 อนุสฺสํ คํ ภาเวตฺวา
 ทสฺสณคฺคยา พุทฺธสฺส
 อติคฺคยาเยว ปสฺสํมิ
 สพุพปารมมฺภคฺค
 ฐปํ สพุพสฺสภากิณฺณํ
 ชินฺโน คสฺมิมิ คฺคเน คฺคฺชโ
 สัจจกถาสฺส ยถา มาตา
 อิทฺธํ ๑ วสฺสํ โหมิ
 เจโตปริยญาณสฺส
 ปุพฺเพนิวาธํ ชานามิ
 สพุพปาสฺสเว ปริณฺณาย
 อตฺถธมฺมนิรุตฺตํ
 ญาณํ มม มหาวิร
 กิถสฺสา ฌามิตา มยฺหํ
 นาคํ พนฺธนํ เณตฺวา
 สฺวาคํ วต เม ชาสิ
 คิธฺโส วิชฺชา อนุปฺปตฺตา

สฺสวา สฺสคฺคภาสํ
 ปพุพฺพํ อนคฺคาวํ ๑
 พุทฺธทสฺสณคฺคยา
 อรหคฺคํ อปาปฺณํ ๑
 สพุพฺพทา ๑ วชามหิ
 ฐปํ นยณนฺทนํ ๑
 ลกฺขณินฺทนํ ปริ
 อติคฺคยา วิหรามหิ ๑
 เขตทคฺคเจ จเปตํ มํ
 อคฺคา สฺสทฺธามิคฺคภาสํ ๑
 ทิพฺพาย โสคฺคทฺธาย
 วสฺสํ โหมิ มหามฺเณ ๑
 ทิพฺพจกฺขุ วิโสธํ
 นคฺคิ ทานํ ปุณฺณํ ๑
 ปฏฺฐิภาเน คเณว ๑
 อปฺปนฺนํ คว สนฺติเก ๑
 ภวา สพุเพ สนฺททา
 วิหรามิ อนาสฺวา ๑
 พุทฺธสฺสทสฺสณคฺคยา
 กคฺคํ พุทฺธสฺส สานํ ๑

ปฐิสุมภิตา จตตโต

๖ โหมกขาน้ำจ ๑๑๑ จิเม

นพวิมล ธรรมนิเทศ

กตํ พุทฺธสฺส ตํสํนฺนํ ๑

๑. ๒. ๓. ๔. ๕. ๖. ๗. ๘. ๙. ๑๐. ๑๑. ๑๒. ๑๓. ๑๔. ๑๕. ๑๖. ๑๗. ๑๘. ๑๙. ๒๐. ๒๑. ๒๒. ๒๓. ๒๔. ๒๕. ๒๖. ๒๗. ๒๘. ๒๙. ๓๐. ๓๑. ๓๒. ๓๓. ๓๔. ๓๕. ๓๖. ๓๗. ๓๘. ๓๙. ๔๐. ๔๑. ๔๒. ๔๓. ๔๔. ๔๕. ๔๖. ๔๗. ๔๘. ๔๙. ๕๐. ๕๑. ๕๒. ๕๓. ๕๔. ๕๕. ๕๖. ๕๗. ๕๘. ๕๙. ๖๐. ๖๑. ๖๒. ๖๓. ๖๔. ๖๕. ๖๖. ๖๗. ๖๘. ๖๙. ๗๐. ๗๑. ๗๒. ๗๓. ๗๔. ๗๕. ๗๖. ๗๗. ๗๘. ๗๙. ๘๐. ๘๑. ๘๒. ๘๓. ๘๔. ๘๕. ๘๖. ๘๗. ๘๘. ๘๙. ๙๐. ๙๑. ๙๒. ๙๓. ๙๔. ๙๕. ๙๖. ๙๗. ๙๘. ๙๙. ๑๐๐.

สิ่งสามาตาเกวีย ๑ปทาน์ สมคุดิ ฯ

ປຣຸຈນ໌ ສຸກຸກາເຄຣຍາປຫນ໌ (໓໕)

[๑๗๕] เขกนวุเต อีโต กปฺเป

วิปสัต์ นาม นายโก

อุปปชชี ภารุณยโน

ศัพทมูลมวีสํสโก ๖

คทาห์ พนฺชมตยั

วิชา อภินิหาร กุศ

๑๖๖

ปพฺพชฺ ๑๑๐๐ ๑

พหุสัตา ชุมชรา

ปฏิจจกถา ๑๖

วิจิตรคดี กาบ

จีนตำส่นการิกา ฯ

คทา ชุ่มกต กตฺวา

หิตาย ชนคํ์ สทา

๓๓๓

อุปปนนา ยตฺตํติ นี ๗

ເອກຕໍ່ເອ ວິໄທ ກປປ

สิ่ง วิย สิ่ง ชโน

คปนโต ยสสา โลกั

ចុប្បឌុប ភាគ ១ ។

คทาภิ ปพพิชิตวาน

พุทธศาสนโกวิท

ไฮเตตควา ชินวากุยานิ

๓๒๖ ตโตหิ ตติวฺกตฺตา ฯ

ເອກຕໍ່ເຕ ວິໄທ ກປປ

เวสต์สภ นาม นายโก

อุปปชชิตถ มหายานิ

คทาปี่จ คเถวห่ ๖

ปพฺพชิตฺวา ชมฺมชรา
 คนฺตุวา มรฺปรํ รมฺมํ
 อิมมฺหิ ภทฺทเก กปฺเป
 อปฺปชฺช นรตฺทฺโต
 ปพฺพชฺช ชินสาสนํ
 ตโต จฺจุทาหํ ทิทถํ
 อิมสฺมึเขว กปฺปมฺหิ
 อปฺปชฺช วทคํ วโร
 ตทฺทามิ ปพฺพชิตฺวาน
 พหุสฺสฺสา ชมฺมชรา
 อิมสฺมึเขว กปฺปมฺหิ
 อปฺปชฺช โลกสฺสรโณ
 ตสฺสํว นรชฺรตฺส
 ปริยาปฺยสฺสทฺชมฺมา
 สฺสํสา ทชฺชินํ เจว
 พหุ ชมฺมกถํ กตฺวา
 เตน กมฺมวิปาเกน
 ชหิตฺวา มานุสํ เทหํ
 ปจฺจุณฺเณ จ ภเว ทานิ
 ชาตา เสฏฺฐิจฺจุเต ฌีเต

ไซคยฺย ชินสาสนํ
 อนฺุโกมิ มหาสฺสํ ๑
 กกุสฺสนฺุไซ ชินฺนฺุคฺคโม
 ตทฺทามิ จ ตเถวหํ ๑
 ไซคยิตฺวา ยถายุกํ
 อคํ สภวณํ ยถา ๑
 โกณาคมนนายโก
 สพฺพสฺสคฺคานมฺมุตฺตโม ๑
 สาสเน ตสฺสํ ตาทิโน
 ไซคยฺย ชินสาสนํ ๑
 กสฺสํโป มฺหิ สคฺคโม
 อรโณ มรณนฺนฺุคฺค ๑
 ปพฺพชิตฺวาน สาสเน
 ปริปฺปจฺจาวินฺนํสาธา ๓
 ตํสฺสํ สิกฺขาสฺสํ โกวิทา
 ยาวชฺชํ มหามฺเณ ๑
 เจตนาปณฺิขฺหิ จ
 ตาวคํสํ อคณฺุณหํ ๑
 ศิริพฺพชปฺปรคฺคเม
 มหารตนสฺสณฺุจเย ๑

ยทา ภิกฺขุสฺสหัสฺเสน ปเรโต โลกนายโก
อุปาคมิ ราชคหิ สหสฺสํกฺเขหิ วนฺณโต ๑

ทนฺโต ทนฺเตหิ สห ปุราณชฺฐิเถหิ
วิปฺปมฺมุโต วิปฺปมฺมุเตหิ
สังฺกนิฏฺฐสฺสวณฺโณ
ราชคหิ ปาวิตฺติ ภคฺวา ๑

ทิสฺสุวา พุทฺธานุภาวนํ	สุตฺสุวา ๑ คุณสฺสณฺจยํ
พุทฺธเช จิตฺตํ ปสาเทตฺสุวา	ปฺฐมียํ ตํ มหพฺพตํ ๑
อปรเรน ๑ กาเถน	ธมฺมทินฺนาย สํนฺติเก
อคารา นิฏฺฐมิตฺตฺวาน	ปพฺพชฺชํ อนคาวีรํ ๑
เกเสสฺสุ นิชฺชมาเนสฺสุ	กิเถเส ฌาปยิ อหิ
อุคฺคหิ สาสํ สพฺพ	ปพฺพชิตฺตฺวา น จิเรนทํ ๑
คโต ธมฺมํ อเทเสสฺส	มหาชนสฺสมากเม
ธมฺเม เทธียมานมฺหิ	ธมฺมภิสฺสมโย อหุ ๑
เนกปาณสฺสหัสฺसानิ	ตํ วิทิตฺตฺวา วิชฺฌมฺหิโต
อภิปฺปสฺสนฺโน เม ยกฺโข	คฺมิตฺตฺวาน คิริพฺพชํ ๑
กิ เม กตา ราชคฺเห มนุสฺสํ	มชฺฐํ ปิตาว อจฺจนเร
เย สุกฺกํ น ปยิรฺุปาสฺสนฺติ	เทเสนฺตํ อมตํ ปทํ ๑
คณฺจ ปน อปฺปฏฺฐาณิยํ	อเสจฺนกโมชวํ
มิตฺตํ มณฺเฑ สปฺปณฺณ	วตาทกมิตฺตฺวชฺช ๑

อิทฺธํ ๑ วธํ โหมิ	ทิพฺพาย โสคธาตุยา
เจโตปริยญาณํ	วธํ โหมิ มหามุเน ๑
ปฺพุเพนิวํ ชานามิ	ทิพฺพจกฺขุ วิโสธิตํ
สพฺพาสวปริกฺขณา	นตฺถิ ทานิ ปุณฺพภโว ๑
อตฺถกมฺมณิรุตฺตํ	ปฏฺฐิภาณํ คเถว ๑
ณานํ มม มหาจิว	อุปฺปन्नํ ทว สฺนฺติเก ๑
กิเลสา ฉาบีตา มยฺหํ	ภวา สพฺเพ สฺมฺมฺหตา
นาคํ พนฺชนํ เณตฺวา	วิหฺรามิ อนาสวา ๑
สฺวาคํ วต เม อาสิ	พฺพุชฺเชฏฺฐสฺส สฺนฺติเก
ติสฺโส วิชฺชา อนุปฺปตฺตา	กตํ พฺพุชฺสํ สํสํ ๑
ปฏฺฐิสํภิตา จตฺสโส	วิโมกฺขาบีจ อฏฺฐิเม
นพภินฺนวา สจฺจิกตา	กตํ พฺพุชฺสํ สํสํนฺติ ๑

อิตฺถํ สุกํ ขายสฺมา สุกกา ภิกฺขุณฺโณ อีมา คาลาโย อภาสิตฺถาติ ๑
 สุกกาเถรียา อปทานํ สมคฺคํ ๑
 ปณฺณํ ภาณวารํ ๑

ฉฐํ อภิรูปนฺนทาเถรียาปทานํ (๓๖)

[๓๗๖] เอกนวุเต อิตฺถ กปฺเป	วิปสฺสํ นาม นายโก
อุปฺปชฺชิ จารุญฺโณ	สพฺพมฺมเมสฺส จกฺขุมา ๑

ตทาทิ พนฺชมคฺคิยา
 ชาตา สุรฺรปา ทฺยิตา
 อุปคฺคตฺวา มหาวรี
 ชมฺมํ สุตฺตวาน สฺวณํ
 ตํเตสุ สํวฺตฺตา หุตฺวา
 ชาตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺต
 มุตฺตจฺจาคา สํตฺตวคฺคิ
 ชหิตฺวา มานุสฺสํ เทหิ
 ตทาทิ ทสฺสํ ชานฺเห
 รูปสฺสํเทหิ คณฺชหิ
 อายุนาบีจ วณฺณเนน
 ตเถวาชิปเตยฺเยน
 ปจฺจนิเม จ ภาเว ทานิ
 ชิตฺตา เขมกสฺสํกตฺต
 อภिरูปสฺมปทฺมมฺมํ
 ยทาทิ โยพฺพนํ ปตฺตฺตา
 อิชฺช มมตฺเต สกฺกฺยานํ
 ปพฺพพาเซสฺสํ ตโต ตาโต
 ปพฺพชิตฺตฺวาน ตถาคคฺคิ
 สุตฺตฺวาน โนปคจฺจณามิ

อิทฺเธ ฆเต มหาภูเต
 ปุชฺชนียา ชนสฺสํ จ ๑ ๑
 วิปสฺสํ โลกนํ
 อุปสฺสํ นรนาถํ ๑
 นิพฺพุเต จ นรุตฺตเม
 สฺสอณฺณตฺตํ อปฺปชฺชํ ๑
 ยาวชฺชํ ตโต จฺจ
 ตาวคคฺคิ อคฺคณฺณํ ๑
 อภิปทฺตฺวา อเสสฺสโต
 รเสหิ สุตฺตสฺสเนหิ จ ๑
 สุตฺเตน ยสฺสํ
 อชฺชคฺคิ วิโรจํ ๑
 ชาตาทิ กมฺมิตฺตฺวา
 นนฺทาทิ นามเน วิสฺสํตฺตา ๑
 อหุ เมกฺกนฺติ สฺสํ
 รูปวณฺณวิภูสิตา ๑
 วิจฺจาโท สุมหา อหุ
 มา สกฺกฺยา วินสฺสํ อิตฺติ ๑
 รูปเทสฺสํ นรุตฺตมํ
 มม รูปเนน คพฺพิตา ๑

โอวาทบี น คจฺฉามิ
 ตทา ชีโน อฺปาเยน
 ทิสฺสํติโย นิสฺสํเตติ
 อจฺฉวรูปสํทิสํ
 ตโย ทิสฺวา สุตฺตํวิคฺคา
 อจฺฉาสํ ภวณิพฺพิททา
 อคฺคํ อสฺสํ ปุํ
 อคฺคฆรณํ ปคฺคฆรณํ
 อสฺสํกาย จิตฺตํ ภาเวหิ
 ยถา อิทํ ตถา เอตํ
 เอวเมตํ อเวกฺขนฺตํ
 ตโต สํกาย ปณฺณาย
 ตสฺสํ เม อปฺปมคฺคตายน
 ยถาภูตํ อโย กาโย
 อถ นิพฺพิททิทํ กายเ
 อปฺปมคฺคตา วิสํยคฺคตา
 อิทํสํ ๑ วสํ โหมิ
 เจโตปริยญาณสฺส
 ปุพฺเพนิวาสํ ชานามิ
 สํพพาสวปริกฺขณํ

พุทฺธทสฺสํภีรูกา
 อฺปเนตฺวา สตฺตํทิกํ ๑
 อิทํชยา มคฺคโกวิท
 ตรุณํ ชวิทํ มคฺคํ ๑
 วิรคฺคตาเส กเถวเร
 ตโต มํ อหา นายโก ๑
 ปสฺสํ นนฺเต สมนุสฺสํ
 พาลานํ อภิปรคฺคิตํ ๑
 เอกคฺคํ สุตฺตมาหิตํ
 ยถา เอตํ ตถา อิทํ ๑
 รคฺคินฺทิมคฺคตคฺคิตา
 อภินิพฺพิชฺช วจฺฉนฺติ ๑
 วิจินฺนคฺคํ โยนิโส
 ทิฏฺฐิโส สมนุคฺคพาหิโร ๑
 อชฺฉนคฺคตคฺคํ วิรชฺชทํ
 อฺปสฺสํคฺคทมิ นิพฺพุตา ๑
 ทิพฺพาย โสตคฺคาชฺชา
 วสํ โหมิ มหามุเน ๑
 ทิพฺพจกฺขุ วิโสธิตํ
 นคฺคิ ทานิ ปฺนพฺภโว ๑

อตุลขมฺมนิรุตฺตํ	ปฏฺฐิภาณํ คเถว ฯ
ณฺณํ มม มหาจฺร	อุปฺปนฺนํ ทว สํนฺติเก ฯ
กิเลสา ฌาบีตา มยฺหํ	ภวา สพฺเพ สฺมุตฺตา
นาคีว พฺนฺชนํ เณตุวา	วิหฺรามี อนาสฺวา ฯ
สํวาคํ วต เม อาสํ	พฺพุทฺธเสฏฺฐสฺส สํนฺติเก
คิเลโส วิชฺชา อนุปฺปตฺตา	กตํ พฺพุทฺธสฺส สํสํนํ ฯ
ปฏฺฐิสํมฺภาทา จตฺสโล	วิโมกฺขาบีจ อฏฺฐิเม
นหฺมณฺเณว สจฺจนิคฺคา	กตํ พฺพุทฺธสฺส สํสํนฺติ ฯ

อิตุถํ สํมํ อายสฺมา อภิรฺูปนฺนฺทา ภิกฺขุณฺโณ อีมา คาคาโย อภาสิตฺถาติ ฯ
 อภิรฺูปนฺนฺทาเถรียา อปทานํ สํมคฺคํ ฯ

สูตรกนฺตมฺปิฏเก ชุทฺตกนิกายอปทานํ (๓๗)

[๓๗๗] อิมมฺหิ ภทฺตเก กปฺเป	พฺรหฺมพฺนฺช มหายโส
กสฺสโป นาม นามเณ	อุปฺปชฺชิตฺว ทตํ วโร ฯ
คทาหํ ปพฺพชิตฺวาน	ตสฺส พฺพุทฺธสฺส สํสํเน
สํวตา ปาฏฺฐิโมกฺขมฺหิ	อินฺทฺริเยสุ ฯ ปณฺจสุ ฯ
มคฺคตณฺณํ นิจฺจาสเน	ยฺยตฺตา ชาคฺริเยบีจ
วสฺสํ ยฺยตฺตโยคาคํ	ภิกฺขุณฺโณ วิคฺคาสํวํ ฯ
อภฺโกโส ทฺวชฺชิจิตฺตาคํ	คณฺเณติ สํกํ คทา
เตเนว ปาปกมฺเมเน	นिरยมฺหิ อปจฺจิสํ ฯ

เตเนว กมมธะเสณ

พหุโธวปราชินา

กาถิธะฐิถิถุเต ชาตา

อชฏมถิ วีย เทเวสุ

ทิสถวาน ทสสณิย ม

คณิกตเต นิเวธะสุ

ธะหิ สณิถวาน สทชมม

ปพพวาสนธมปนา

ตทปธมปทตถาย

มคเต ชตเต จิเต ทิสถวา

สพพกมม ปริกขณิ

สพพธสวามุคตินนา

อิทฐิสุ ๑ วส โหมิ

เจโตปริญวณธส

ปพเพนิวาล ชานามิ

สพพาสวปริกขณา

อชฏชมมนิรุตติส

ณาน มม มหาจวิ

กิธธสา ณาปิตา มยห

นาคีว พนชน เทตวา

อชายิ คณิกากุเต

ปจณิมาย ๑ ชาติยา ๑

พุททมจวิยณเถนห

อโหสิ รุปธมปทา ๑

คิริพพชปฏตเม

อชฏโกธณณเถน เม ๑

พุททธะฐิธส ภาสิต

ปพพช อนุคาริย ๑

กชณนติ ชินนตติ

ถมิ ทโตปธมปท ๑

ปญญปายิ ตเถว ๑

คณิกตตตต ฐะปิต ๑

ทิจพพาย โสธชาตยา

วส โหมิ มหามุเน ๑

ทิจพพช วิโสชิต

นตติ ทานิ ปนพทว ๑

ปฏิกาณ ตเถว ๑

อชฏปณน ตว สนตติเก ๑

ภวา สพเพ สมหทา

วิหรามิ อนุธวา ๑

สุวาคคํ วต เม ธาณี พุทฺธเสฏฺฐสุตฺตํ สํหติเก
 ทิสฺโส วิชฺชา อหุပ္ปตฺตา กตํ พุทฺธสุตฺตํ สํสาณํ ฯ
 ปฏิสัมภิตา จตฺตโส วิโมกฺขามีจ อฏฺฐิเม
 ฉพภินฺนา สจฺฉิกตา กตํ พุทฺธสุตฺตํ สํสาณนฺติ ฯ
 อิตฺถํ สํ ภาเยสฺมา อชฺชกาสิกา ภิกฺขุ อิมมา คาถาโย อภาสิตฺตาติ ฯ
 อชฺชกาสีเถรียา อปทานํ สํมุตฺตํ ฯ

อฏฺฐมํ ปุณฺณิกาเถรียาปทานํ (๓๘)

[๓๗๘] วิปสฺสีโน ภกฺวโต สิวโน เวสฺสภุสฺส จ
 กกุสฺสนฺธสุตฺตํ มุณิโน โจนาคมนตาทิโน ฯ
 กุสฺสปสฺส จ พุทฺธสุตฺตํ ปพฺพชิตฺวาน สํสาเน
 ภิกฺขุ สัตถสฺมปฺนนา นิปกา สํวตฺตินฺทริยา ฯ
 พหุสฺสตา ชมฺมชรา ชมฺมตฺถปริปฺพุตฺตา
 อุกฺกุทฺเตว จ ชมฺมานํ โสตา ปยฺยรฺาติกา ฯ
 เทเสนฺตี ชนฺมชฺเชทํ อโหสํ ชินฺสาณํ
 พาหุสฺสเจเน เตนาหํ เปสฺสา อติมณฺณิยํ ฯ
 ปจฺฉิเม จ ภเว ทานิ สํวตฺตियํ ปุรฺรุตฺตเม
 อนาถมีณฺทฺธิโน เคเห ชาตาทํ กุมฺภทาสียา ฯ
 คตา อุกฺกทาวริยํ โสตฺตियํ ทิชฺมทฺทํ
 สัตถฺยํ ไทยมชฺฌมฺหิ ตํ ทิสฺวา อิทฺมพฺพรจํ ฯ

อุทกหารี อหิ สัตเต	ธทา อุทกโมตริ
อชฺชยานํ ทณฺหภยภิตา	วาจาโรธภยฏฐิตา ฯ
กตฺถํ พุราหุมน ตฺวํ ภโต	ธทา อุทกโมตริ
เวชฺชมานเห คตฺเตหิ	สํคํ เวทเยเส ภูตํ ฯ
ชานนฺตํ วต มํ โภคํ	ปุณณิกา ปวิปุณฺณิ
กโรนฺตํ ภูตํ กมฺมํ	นุทฺตํ กมฺมปาปํ ฯ
โย อุทฺโธ ททโร จาปิ	ปาปกมฺมํ ปกุกฺกตํ
อุทกภาณิเสจฺจนา โสปี	ปาปกมฺมา ปมฺมจฺจติ ฯ
อุตฺตรนฺตสฺส อกฺขสํ	ธมฺมตฺถสํหิตํ ปทํ
คณฺจ สฺสววา สฺสํวิคฺโค	ปพฺพชิตฺตวราหา อหุ ฯ
ปุเรนฺตํ อุนกสํ	ชาตา ทาสิกฺกุเต ยโต
คโต ปุณฺณนาติ นามํ เม	ภุชิสฺสํ มํ อกฺกํ เต ฯ
เสฏฺฐิ ตโตนฺนโมเทตฺวา	ปพฺพชฺชํ อนคาริยํ
น จิเรเนว กาเถน	อรรหตฺตํ อปาปุณฺนี ฯ
อิทฺธิสฺสํ จ วสํ โหมิ	ทิพฺพาย โสตฺตชาตฺตยา
เจโตปฺปิยณาณสฺส	วสํ โหมิ มหามฺเณ ฯ
ปฺพเพณิวสํ ชานามิ	ทิพฺพจกฺขํ วิโสธิตํ
สพฺพาสวปฺปิกฺขณา	นตฺถิ ทานิ ปุณฺนพฺภโว ฯ
อตฺถธมฺมนิรุตฺตํ	ปฏฺฐิภาณเณ ตเถว จ
ณานํ เม วิมตํ สฺสทฺธิ	พฺพชฺชเสฏฺฐสฺส วาหสา ฯ

ภาวนาย มหาปณฺณา	สุตฺเตเนว สุตาจิณฺ
มาเนน นิจฺจกฺขชา	น หิ กมฺมํ ปนฺตฺตติ ฯ
กิเลสา ฉาปิศา มยฺหํ	ภวา สพุเพ สมหฺตา
นาคีร พนฺธนํ เจตฺวา	วิหรามิ ธนาสฺวา ฯ
สุวากตํ วต เม ธาตึ	พุทฺธเสฏฺฐสุตฺตํ สันตฺติเก
ติสุโส วิชฺชา ธนุสฺสํ	กตํ พุทฺธสุตฺตํ สํสาณํ ฯ
ปฏิสัมภิตา จตฺตสุโส	วิโมกฺขสมาธิํ อฏฺฐิเม
ฉพฺพณฺณา สจฺจนิคฺคา	กตํ พุทฺธสุตฺตํ สํสาณนฺติ ฯ

อิคฺคํ สุทํ อายสฺมา ปุณฺณนิกา ภิกฺขุณฺโห อีมา คาถาโย อภาสิตฺตภาติ ฯ
 ปุณฺณนิกาเถรียา อปทานํ สมฺมุตฺตํ ฯ

นวมํ อมฺพปาสีเถรียาปทานํ (๓๘)

[๓๗๘] โย วีสริจฺจิตาเวโ	สุตฺตสุ นาม มหาภูนิ
ตสฺสํหาณํ ภคินฺ อาสํ	อชาโย ชฺชติเย กุเต ฯ
ตสฺสํ ฐมฺมํ สฺสันติวาทํ	วิปฺปสฺสนฺเนน เจตฺสา
มหาทานํ ททิตฺวาน	ปตฺตญฺญํ ฐปฺตมฺพทํ ฯ
เอกคฺคํ อโศ กปฺเป	สีขํ โลกคุศฺนายนโก
อุปฺปนฺโน โลกปชฺชโศโต	ติโลกสฺสรโณ จินฺโน ฯ
คทา อรุณปุเร รมฺเม	พุทฺธมฺพณฺณกฺกุสฺสมฺภวา
วิมฺมุตฺตจิตฺตํ กุปฺปีตา	ภิกฺขุณฺโห อภิสํปปี ฯ

เวสิกา ๑ ธนาจาวา	ชินสาณทฐิกา
เขว อุกุโธสยิตฺวาน	เตน ปาเปน กมฺมุนา ๑
ทาวุณฺณํ นิริยํ คณฺหฺวา	มหาทฺถุชฺฌมปฺปิตา
คโต จุตา มนุสฺเสสุ	อุปปนฺนา คปฺปสฺสึ ๑
ทสฺสาทิสฺสทฺสฺสาณิ	คณฺณิกคฺคํ อการยิ
คโต ปาปา น มฺหฺจฺจิสฺสํ	ภฺกฺตฺวา ทฺฐจฺจิสฺสํ ยถา ๑
พฺรหฺมเวสฺมเสวิสฺสํ	กสฺสเป ชินสาณเ
เตน กมฺมวิปาเกน	อชายิ คิทฺเต ปุเร ๑
ปจฺฉิเม ภวสฺมปคฺเต	อโหสฺสํ โอบปาติกา
อมฺพสาขนฺตเร ชาตา	อมฺพปาดฺติ เตนํ ๑
ปวิจฺจตา ปาณโกฏฺฐิ	ปพฺพชฺช ชินสาณเ
ปคฺคาหํ อจฺฉํ ชานํ	ธฺมฺมา พุทฺธสฺสํ โอรสา ๑
อิทฺธํ ๑ วสฺสํ โหมิ	ทิพฺพาย โสคฺชาคฺคา
เจโตปฺริยวณฺณสฺสํ	วสฺสํ โหมิ มหามฺเ
ปฺพเพณิชาตํ ชานามิ	ทิพฺพจฺจฺจํ วิโสชฺคํ
สพฺพาสวปฺริยชฺฌนา	นตฺถิ ทานิ ปฺนพฺภโว ๑
อคฺคธมฺมนิรุตฺตํ	ปฏฺธิภาณเ คเถว ๑
ณณํ เม วิมตฺตํ สฺสทฺธํ	พุทฺธเสวฺจฺจสฺสํ วาหสา ๑
กิลเลสา ฌามิตา มยฺหํ	ภวา สพฺเพ สฺมฺมฺหา
นาคํ พนฺธนํ เณฺทฺวา	วิหฺรามิ ธนาสา ๑

สุวาคํ วต เม อาสี พุทฺธเสฏฺฐสุตฺตํ สํนฺตึเก
 คิสุโส วิชฺชา อญฺญปฺปตฺตา กตํ พุทฺธสุตฺตํ สํสํนํ ๑
 ปฏฺฐิสมฺภิกา จตฺสุโส วิโมกฺขามิ จ อญฺจิเม
 นพภินฺนวา สจฺฉิกตฺตา กตํ พุทฺธสุตฺตํ สํสํนํนฺตึ ๑
 อิตฺถํ สุทํ อายสฺมา อมฺพปาดิํ ภิกฺขุณฺโณ อีมา คากาโย อภาสิตฺถาติ ๑
 อมฺพปาดิํเถรียา อปทานํ สํมคฺคํ ๑

ทศมํ เสดาเถรียาปทานํ (๔๐)

[๓๘๐] อิมมฺหิ ภทฺทเก กปฺเป พุทฺทมพฺพชฺช มหายโส
 กตฺสุโป นาม นามเน อญฺญปฺปชฺชํ วทํ วโร ๑
 สวคฺคณฺโณ ปุทฺธเว อปาสกฺกณฺโณ อหํ
 ปตฺตา นํ ชินวํ ทิสฺวา สุตฺตา จ เทสํ ๑
 ตํ วีรํ สรณํ คนฺตุวา สีสํ ๑ สํมาทฺธิ
 กทาจิ โส มหาวีโร มหาชนฺธมฺภคเม ๑
 อตฺตโน อภิสํโพธิ ปกาเสสิ นราสโก
 อนนฺตสุตฺตมฺภคํ ปุพฺเพ ทฺวาทิเกสุ จ ๑
 จกฺขฺ ฌาณญจ ปญฺญา จ วิชฺชาโตกํ จ อาสี เม
 ตํ สุตฺตา อคฺคเหตุวาน ปริปุจฺจามิ ภิกฺขโว ๑
 เตน กมฺเมณ สุกฺเตน เจตนาปณฺธิหิ จ
 ชหิตฺวา มานุสํ เทหิ ตาวคิสิ อคฺคณฺโณ ๑

ปจฺจิมเม ๑ ภเว ทานิ	ชาตา เสดฺจิมหากุเล
อุเปจฺจ พุทฺธํ สทฺธมฺมํ	สุตฺตวา มจฺจุปถํหิตํ ๑
ปพฺพชิตฺตวา น จิเรเนว	สพฺพทตฺตานิ วิจิณฺตยํ
เชเปตฺตวา ชาลเว สพฺพเพ	อภิตฺตํ อปฺปาปญฺญํ ๑
อิทฺธํสุ ๑ วสํ โหมิ	ทิพฺพาย โสคชาตฺตยา
เจโตปริยญาณสฺส	วสํ โหมิ มหามุเน ๑
ปฺพเพณิชาลํ ชานามิ	ทิพฺพจกฺขุ วิโสธิตํ
สพฺพาสวปริกฺขณา	นตฺถิ ทานิ ปุณฺณทวํ ๑
อตฺถธมฺมนิรุตฺตํ	ปฏฺฐิภาเน ตเถว ๑
ญาณํ เม วิมตฺตํ สทฺธํ	พุทฺธเสฏฺฐสฺส วาหสา ๑
กิลเลสา ฌายีตา มยฺหํ	ภวา สพฺพเพ สมฺมุตตา
นาคํ พนฺธุณิ เณตฺตวา	วิหฺรามิ อนาคตฺตา ๑
สุวาคตํ วต เม ชาลํ	พุทฺธเสฏฺฐสฺส สมนฺติเก
คิสุโส วิชฺชา อานุปฺปตฺตา	กตํ พุทฺธสฺส สํสํ ๑
ปฏฺฐิสมฺภิตา จตฺสุโส	วิโมกฺขามิ จ อญฺจิม
นพภินฺนวา สจฺฉนิกตา	กตํ พุทฺธสฺส สํสํนตฺติ ๑
อิทฺถํ สทฺธํ อายสฺมา เสดา ภิกฺขุณฺโณ อิมา คากาโย อภาสิตฺตภาติ ๑	
เสดาเถรียา อปทานํ สมตฺตํ ๑	

อุทฺทหานํ

ឧត្តិយបុរាណុក្ខំ ខេ គតា ចុប្បតាយិកា
 តិកាតាតា តុក្កា ។ ឧក្ខិប្បនុក្ខា ខេ
 ឧត្តិយកាតិកា ខេ បុណ្ណា ។ ឧប្បាត្ត តេតា ភិក្ខុភ័ន្តិ ។
 ឧត្តិយកណ្ណាវគ្គកុក្ក កុក្កុត្ថ ។
 ឧបតានំ ឆិក្ខុតិកំ ។

ສຸຕຕນຸຕປິຼເກ ຫຼຸທທກນິກາຍສຸສ
ພຸທຸວໄສ

สุตตนปิฎกาทุททกนิกายสุต
พุทธวโร

นโม คตัส ภควโต อรหโต สมมาสัมพุทธัสส
วทนังกมนกณโฑ

[๑] พุทฺธมา จ โลกาทิปตี สหฺมปติ

กตณฺขตฺถิ อนนฺธิวํ อยาจถ

สํหํสํ สํคฺคา อปฺปพรทฺธชาติกา

เทเสหิ ชมฺมํ อนุกมฺมิมิ ปชฺชนฺติ ฯ

[ภควา โลกาทิปตี นรุตฺตโม

กตณฺขตฺถิ พุทฺธมฺ คณฺเหหิ ยาจโถ

สํหํสํ ชีวราปฺปพรทฺธชาติกา

เทเสตฺถุ ชมฺมํ อนุกมฺมิมิ ปชฺชํ ฯ

เทเสตฺถุ สํคฺคาโต ชมฺมํ เทเสตฺถุ อมตํ ปทํ

โลกานมฺมกมฺมปาย ชมฺมํ เทเสตฺถุ นายกํ] ฯ

สํปฺพนวิชฺชาจรรณฺตัสส ตาทิโน

ชฺชฺติณฺชวณฺตัสส นุตฺติมเททฺทวาริโน

ตถาคตฺตสฺสํ ปฏฺฐิปปุคฺคตฺตสฺสํ

อฺปฺปชฺชชฺชํ การุณฺณตฺตา สํพุทฺธตฺเต ฯ

[ตัม สุตวา ภควา ตตถา อิทํ วาจนมพฺรวิ]

อปรารุตา เต อมตสูตร ทวาราว
 เข โสถวนโต ปมฺพญานตฺ สทฺธํ
 วิหิตฺตณฺณํ ปศฺชนํ น ภาตํ
 ชมฺมํ ปณฺณํ มนุเชตฺ พฺรเหฺมทิ ๑

[ภควา ตตฺถํ สมฺเย	เวเนยฺยานํ นุกมฺปโก
อชฺชาตนิโครธทฺมา	ปายาสี มฺหิปฺจฺจโว ๑
อนุกฺกเมเน คมเนน	พารานตีมุปาคมิ
ตตฺถํ หิ ปตฺตงฺกจเร	นิสฺสํทิ ภควา ตทา ๑
ปมฺพญานํ วคฺคิยานณฺจ	ชมฺมจกฺกมฺปวตฺตยิ
ทฺวชฺชํ ทฺวชฺชสฺมฺปปาทํ	นิโรธํ มคฺคมฺตฺตมํ ๑
ปวตฺตยิ ตํ ภควา	อิตฺถํ เต ปมฺพจวคฺคิยา
อชฺชารตฺโกฏฺฐิ ตทา	พฺรเหฺมเทวคณฺา สห ๑
ปจฺมตฺถํ สมนฺนิปาเต	ชมฺมาภิสํมยา ธมฺม
โกณฺทณฺโณ ภาทฺธิโย วปฺโป	มหานาโม ๑ อตฺตสฺสิ ๑
วินฺนิตา เทเน ปเรน	สพฺเพปิ อนุปฺพุทฺโธ
อชฺชารตฺโกฏฺฐิ ตทา	พฺรเหฺมเทวคณฺา สห ๑
ปจฺมตฺถํ สมนฺนิปาเต	โสตาปตฺตติผลํ ตทา
อนุกฺกเมเน คมเนน	ราชคหฺมฺปาคมิ ๑

เวศวน มหาวิหาเร
 คัม สุตฺวา พิมฺพิสาโร ๑
 เอกาทศนหุเตเนว
 ที่ป คนฺช ชุป มาตาทนี
 ศสฺมี สฺมาคเมเยว
 เทสฺนาปริโยธานเ
 จตุราศฺติสฺสหสฺसानิ
 คัม สุตฺวาน มิตา ราชา
 นวสฺสสฺส ปริวารเห
 นวสฺสสฺส ปริวารว
 กาพฺทายิ ปริโยธานเ
 สหสฺสสฺส ปริวารเห
 นิมนฺตมจิราเสตฺวา
 วิสฺติสฺสหสฺส ภิกฺขุชฺหิ
 อนุกฺกเมน คมเนน
 โรหิณียา นทิตเร
 ศสฺมี ปถตฺตงฺกมชฺฌมฺหิ
 มหาเวสฺสสฺส นตรชฺฌมฺ
 จตุราศฺติสฺสหสฺसानิ

วิหาสี มฺหิ ปุญฺคโว
 ภควนฺตมฺปตฺตงฺกมิ ๑
 ปริวารว มหา อหุ
 ภควนฺตมภิปฺฐยิ ๑
 กามาทันนว เทสฺยิ
 ราชานมฺปมฺมุชฺ คทา ๑
 ชมฺมาภิสฺมโย อหุ
 นว ทูตานิ เปสฺยิ ๑
 ปพฺพชฺชํ ยายเต มฺหิ
 อรหตฺตมฺปาคมฺ ๑
 ภิกฺขุชฺเรสฺส คเหตฺวา โส
 ภควนฺตํ นิมนฺตยิ ๑
 มหามคฺคํ ปฏิปชฺชติ
 ปายาสี สกฺย ปุญฺคโว ๑
 กมีตฺตตฺตมฺปาคมิ
 ปาฏิหารมกาสี โส ๑
 นิสฺสํติ สกฺย ปุญฺคโว
 เทเสตฺวา ภควา มิตฺ
 ชมฺมาภิสฺมโย อหุ] ๑

น เหาเต ชานนฺติ ตฺเถว มนุสฺสํ
 พุทฺโธ อโย กิํทิสฺสโก นรุตฺตโม
 อิทฺธิพฺถํ ปญฺญาพตฺตญํ กิํทิสฺ
 พุทฺธพฺถํ โลกहितสฺส กิํทิสฺ ๑

น เหาเต ชานนฺติ ตฺเถว มนุสฺสํ
 พุทฺโธ อโย อิทฺธิสฺสโก นรุตฺตโม
 อิทฺธิพฺถํ ปญฺญาพตฺตญํ อิทฺธิ
 พุทฺธพฺถํ โลกहितสฺส อิทฺธิ ๑

ทนฺทาทิ ทสฺสยิสฺสํมํ พุทฺธพฺถํ อนุตฺตรํ
 จงฺกมํ มาปยิสฺสํมํ นเถ รตนมณฺฑิตํ ๑

ภุมฺมา มหาวาสิกา ตาวตฺตํ
 ยามา ๑ เทวา คุสฺสิดา ๑ นิมฺมิตา
 ปรมิณฺมิตา เขมฺมิกา พุรฺหมกายิกา
 ชานนฺทิดา วิปฺลวมกฺกํ ไชยสํ ๑
 โอภาสิดา ๑ ปชวี ตฺเถวกา
 ปุณฺณ ๑ โลกนฺตริกา อสฺสํคฺคา
 ตโม ๑ ติพฺโพ วิหโต ตทา อหุ
 ทิสฺสวาน อจฺเจวกปาณิหิรํ ๑
 ตฺเถว คณฺชพฺพ มนุสฺสํ รกฺขเส
 อภา อพารวา วิปฺลวา อชายน

อิมตมฺหิ โลกํ ปรตมฺหิ จุญฺญ
 อโชนิํ อุกฺขํ ทิวิยญฺญํ วิตฺตคํ ๑
 สตฺตคฺคฺคฺตโม อนนฺทโร วินายโก
 สตฺตภา อหุ เทวมนุสฺสํ ปุทฺธิโต
 มหານຸກາໂວ ສຕປຸນຸນລຄຸໂນ
 ทสเสตฺติ อจฺເນรคປາฏີหິรຶຍີ ๑

[ตถัมมิ สมากเม สตุถา อพุกุคนตฺวา นภ ตเต
 ตินรูปพพตํ รหมํ ลกฺกมํ มาปยํ ชิน ๑
 ทสสฬสฺสํ โลกชาตุ- เทวตา ชินสฺนติเก
 ตถาคตํ นมสฺสตีตฺวา พุทฺธชฺชํ กวีรํ เต] ๑

โส ยาจิต เทวเรน จกฺขมา
 อตฺถํ สเมกฺขิตฺวา ตทา นรุตฺตโม
 จกฺกมํ มาปยิ โลกนายโก
 สุนิฏฺฐิตํ สพฺพรตฺตนิมิตฺํ ฯ
 อิทฺธิ จ อาทิสํหานุสาธน์
 ตปฺปาทิเร ภคฺวา วสํ อหุ
 จกฺกมํ มาปยิ โลกนายโก
 สุนิฏฺฐิตํ สพฺพรตฺตนิมิตฺํ ฯ

ทศสหัสดี โลกชาตยา สีนรุพพพตตตเม ฅมฺภเว
ทศเสดี ปฏิปาฐยา จงกเม รัตนามเย ฯ

ทตฺตทตฺตํ อติฏกมฺม	จฺจนํ มาปยฺ-ชิโน
สพฺพโสวณฺณมยา ปตฺเต	จฺจนเม รตนามเย ฯ
คฺคาตฺตจฺจนานุคฺคา	โสวณฺณผลกคฺคา
เวทิกา สพฺพโสวณฺณา	ทฺธโต ปตฺเตสุ นิรมิตา ฯ
มณฺนิมุตฺตาจฺจกุกกณฺโณ	นิรมิต รตนามโย
โอภาเสติ ทิสฺสา สพฺพา	สทฺธวโร อุกฺกโต ฯ
ตตฺตํ จฺจนเม ชีโร	ทฺธตฺตํ สวรทฺธโน
วิโรจมานโน สมฺพุทฺโธ	จฺจนเม จฺจนํ ชีโน ฯ
ทิพฺพํ มนฺทารวํ ปุณฺณํ	ปทฺธํ ปาริตฺตกํ
จฺจนเม โอภิตฺติ	สพฺเพ เทวา สมากตา ฯ
ปตฺตํติ ตํ เทวตฺตจฺจา	ทตฺตทตฺตํ สมากตา
นตฺตํมานา นิปตฺตํ	คฺคาตฺตจฺจา ปโมทิตา ฯ
คฺคาตฺตํ จ ยามา จ	คฺคาตฺตา จาปิ เทวตา
นิมฺมานวตฺติโน เทวา	เย เทวา วสทฺธโน
อฺกคฺคจฺจคฺคา สมนา	ปตฺตํติ โลกนายกํ ฯ

สเทวคฺคจฺจคฺคา มนฺตํ สวรทฺธ
 นาคา สฺสพฺพณา อภวาปิ กิณฺนรา
 ปตฺตํติ ตํ โลกहितานุกมฺปกํ
 นนฺทอ อจฺจคฺคจฺจคฺคา มนฺตํ ๑

อาภัสสรวา สุกกิตินหา	เวทปณดา อกนิฐชา ๑
สุตฺตทฺธ สุกกตฺตทฺธนา	ติฐฺชนฺติ ปณฺชตฺกตา ๑
มฺญจฺนฺติ ปุปฺผํ ปน ปณฺจวณฺณิกํ	
มณฺทาวํ จนฺทณฺจณฺณมิตฺตํ	
ภมฺนฺติ เจตานิ ๑ อมฺพเร ตทา	
อโห ชฺโชน โลกหิตานุกมฺปโก ๑	
ตุวํ สฺตฺตภา ๑ เกตุ ๑	ชฺโช ยฺโย ๑ ปาณินํ
ปฺรายนฺ ปติฐฺชา ๑	ทํโป ๑ ทิปฺทฺตฺตโม ๑
ทสฺสทสฺสํ โลกชาตฺยา	เทวตาโย มหิตฺธิกา
ปฺริวารตฺตา นมสฺสฺชนฺติ	ตุฐฺชฺหฺฐฺชา ปโมทิตา ๑
เทวตา เทวณฺณวา ๑	ปสฺสนฺหา ตฺยฺชฺมานสา
ปณฺจวณฺณิกปฺปฺเผหิ	ปฺรชฺชนฺติ นรทฺถํ ๑
ปสฺสฺชนฺติ ทํ เทวตฺตฺตา	ปสฺสนฺหา ตฺยฺชฺมานสา
ปณฺจวณฺณิกปฺปฺเผหิ	ปฺรชฺชนฺติ นรทฺถํ ๑
อโห อจฺฉริยํ โถเก	อพฺภุทํ โถมทฺถนํ
น เมทิสํ ภูตปฺปฺพุพฺ	อจฺฉเรวํ โถมทฺถนํ ๑
ตฺถตฺถมฺหิ ภวเน	นิตฺตฺติตฺตฺวาน เทวตา
ทสฺนฺติ ตา มหาทสฺสํ	ทิสฺตฺวานจฺฉเรทํ นเก ๑
อาภาตฺยฺชา ๑ ภูมฺมฺยฺชา	ติโนตฺตฺติโนวาตฺติโน
กตฺตฺยฺชฺสํ นมสฺสฺชนฺติ	ตุฐฺชฺหฺฐฺชา ปโมทิตา ๑

เยมี ทิฆายุกา นาคา	ปฺปญฺจนฺโต มหิทฺธิกา
ปโมทิตา นมตฺตฺนฺติ	ปฺรชยฺนฺติ นรุตฺตมํ ๑
ตฺถคฺคิตฺติโย ปวตฺตฺนฺติ	อมฺพเร อนิตฺตชฺเช
จมนฺนทฺธานิ จาเทนฺติ	ทิสฺสวานจฺเจรํ นเภ ๑
ตฺถชา ๑ ปณฺวา เจว	อโถมี เทณฺจิทฺตา พหุ
อนตฺถิกขตฺตํ วชฺชยฺนฺติ	ทิสฺสวานจฺเจรํ นเภ ๑
อพฺภูโต วต โน อชฺช	อฺปฺปชฺช โถมฺหํสโน
ชฺววมตฺตฺตฺถิ ฅกาม	ชโน โน ปฏฺิปปาฏฺิโต ๑
พุทฺธโรติ เตสํ ตฺถวณ	มีติ อฺปฺปชฺช ตาวเท
พุทฺธโร พุทฺธโรติ กถยนฺตา	ติฏฺฐนฺติ ปณฺชตฺถกตา ๑
หิงฺการํ ตาชฺวการณฺจ	อฺกฺกฏฺฐจิสฺมปนาทนํ
ปชา ๑ วิวิชา คคเน	วตฺตฺนฺติ ปณฺชตฺถกตา ๑

คายนฺติ เตเพนฺติ ๑ วาทยนฺติ ๑
 ภาณานิปฺโปเญนฺติ ๑ นจฺยนฺติ ๑
 มุณฺจนฺติ ปฺปณฺ ปน ปณฺจวณฺณิกํ
 มนฺทารวํ จนฺทนจฺจณฺณมิตฺตํ ๑

ยถา ตฺยหํ มหาจฺว	ปาเทสฺ จกฺกตฺตฺตฺต
ชฺชํ วชฺรปฏฺากํ	วชฺชมานจฺจกฺกตฺตํ ๑
รฺเบ ตฺเต ตมาชฺมิหิ	ปณฺณาย ๑ อตฺถทิสฺ
วิมุตฺติยา อตฺตมโ	ชมนจกฺกตฺตปวตฺตเน ๑

ทศนาคพล์ กาเย	ตุยหิ ปากติกั พถั
อิทธิพิณณ อตโม	ขมุจกฏกปฺปวตฺตเน ๑
เอวํ สพุพคฺคณฺเนปถั	สพุพคฺค สมุปากถั
มหามุนี การุณิกั	โลกนาคํ นมสฺสถ ๑
อภิวาทนํ โถมนนฺดา	จนฺทนนฺดา ปถสฺสนํ
นมสฺสณฺดา ปุณฺดา	สพุพ ปรหสฺสํ ตุวํ ๑
เย เกจิ โถเก จนฺทเนยฺยา	จนฺทนํ ปรหนฺติ เย
สพุพเสฏฺฐโส มหาวีร	สทิสํ เต น วิชฺชติ ๑
สวรัปฺปโต มหาปณฺโณ	สมาชิขฺฌมาน โทวิโท
คิขฺฌณฺณเจ จิโตเยว	ปถสฺสติ โลกนาคํ ๑
สฺมุถฺถํ สาลวราชํ	จนฺทํว คคเน ยถา
มชฺฌนฺติกเกว สฺริยํ	โอโตเกติ นวราสภํ ๑
ชตฺตํ ที่ปรกฺขํ	ตฺตณฺสฺริยํ อุกฺคตํ
พฺยาเมปฺปภาณฺนุชิตํ	ปถสฺสติ โลกนาคํ ๑
ปณฺณนํ ภิกฺขุสฺสตาณํ	กตฺติจฺจาน ตาทินํ
ชฺฌนาสฺวานํ วิมตฺตาณํ	ชฌเนน สฺนนิปาตยิ ๑
โลกปฺปสาทณํ นาม	ปาวฺฐิหิวิ นิตฺถสฺสยิ
อมฺเหปํ ตตฺถ คนฺตฺตฺวาน	จนฺทิสฺสํม มยํ ชินํ ๑
เอถ สพุเพ คมิสฺสํม	ปฺจุณฺทิสฺสํม มยํ ชินํ
กิงฺขํ วิโนทยิสฺสํม	ปถสฺสติจฺวา โลกนาคํ ๑

ตำฐติ เต ปฐิสสุตฺวา
 ปคฺคจํวมาทาย
 ฐณาสเวหิ วิมเตหิ
 ตำรํปฺคฺโต มหาปณฺโณ
 เตหิ ภิกฺขุหิ ปรีวฺโต
 ถิพนฺโต เทโวว คคเน
 อุกฺกาสิตณฺจ ฐิมิตฺตณฺจ
 สคารวํ สํปฺปติสฺสํ
 อุปสงฺกมิตฺวา ปสฺสณฺติ
 นเก อจฺจุคฺคตํ วั
 ชตณฺตํ ที่ปฺรภุชํ
 มชฺฌนฺติเกว สุริยํ
 ปณฺจภิกฺขุสฺสตา สพฺเพ
 รหตมिव วิปฺปสฺสนํ
 อณฺุชฺฐิ ปคฺคเหตฺวาน
 นมสฺสํมานา นิปตฺนฺติ
 ตำรํปฺคฺโต มหาปณฺโณ
 สฺมาชิชฺฌานํ กุสฺโล
 กชฺฐิโต กาลเมโฆว
 อิทฺธิพฺเลน อสโม

นิปกา สํวตฺตนิทฺธิยา
 ตรมานา อุปาสมํ ๑
 ทนฺเตหิ อุกฺคตเม ทเม
 อิทฺธิยา อุปสงฺกมิมิ ๑
 ตำรํปฺคฺโต มหาคณฺ
 อิทฺธิยา อุปสงฺกมิมิ ๑
 อชฺฌนฺตปฏฺธิชฺฌานํ สํพฺพุตา
 สมนํภุชํ อุปสงฺกมิมิ ๑
 สยมํภุชํ โลกนายกํ
 จนฺตํว คคเน ยถา ๑
 วิชฺชว คคเน ยถา
 ปสฺสณฺติ โลกนายกํ ๑
 ปสฺสณฺติ โลกนายกํ
 สํมุตฺตํ ปทุมํ ยถา ๑
 ตฺวํชฺชํทฺวํชา ปโมทิตา
 สตฺถุโน จกฺกตฺถุชฺฌเน ๑
 โกรณฺท สมนํภุชํ
 วนฺทติ โลกนายกํ ๑
 นํอุปฺปต สมนํภุชํ
 โมคฺคกฺกตาโน มหิทฺธิโก ๑

มหาภัสสปเถโรมี
 ชุตตฺถเน อคฺคณิกฺขิตฺโต
 ทิพฺพจกฺขณ โย อคฺคโค
 ฌาติเสฏฺฐโส ภคฺวโต
 อาปตฺติชนาปตฺติยา
 วจินเย อคฺคณิกฺขิตฺโต
 สจฺจุม นิปฺปนตฺถปฏฺธิวฺทฺธโ
 ชิตฺติ มนฺตานิยา ปฺตฺโต
 เขเตตฺถ จิตฺตมณฺเฑน
 กจฺจํ เณโท มหาวโร
 จตฺตาวโร เต อสงฺเขยฺยา
 สจฺจตกาโย จ อาภาโส
 พุทฺธฌาณํ อปฺปเมยฺยํ
 กิเมตฺถ อจฺฉริยํ โลก
 อณฺเฏ พหุ อจฺฉริยา
 ยทาหิ ตฺถเต กาเย
 ทสฺสทสฺสํ สมากมฺม
 กาโลยํ เต มหาจโร
 สเทวํ คารยณฺโต

อคฺคต กนก สมนิโก
 โถมิโต สจฺจวณฺณโต ๑
 อนฺนรฺทฺธ มหาคณิ
 อวิทฺธเรว ทิฏฺฐติ ๑
 สเทกิกฺขณาย โกวิท
 อฺปาทิ สจฺจวณฺณโต ๑
 กถิกานํ ปวโร คณิ
 ปฺนฺโน นามาติ วิสฺสุโต ๑
 โอปมฺม กุสฺโส มฺหิ
 กเถสิ อตฺตโน คุณฺ ๑
 โกฏฺฐิ เยตํ น นાયติ
 จกฺกวาพา ชนฺนตกา
 น สจฺจกา เณเต วิชานิตุํ ๑
 ยํ เม อิทฺธิวิภฺพณํ
 อพฺภุตา โถมหิสนา ๑
 สจฺจตฺติโต นามหิ ตทา
 ยาจฺหติ อณฺชตฺถ มมํ ๑
 อฺปฺปชฺช มาตฺตฺตฺถกฺก
 พุทฺธสฺส อมตํ ปทํ ๑

ศุติตา กายา จิตฺตฺวาน	ยทา โยกฺกมฺมิ กุสุณฺณิ
ทสฺสทสฺสํ โลกชาตุ	กมฺปติ ชรณํ ตทา ฯ
ยทาหํ มาตุกุสุณฺณิโต	สมฺปชาโนว นิกฺขมํ
สาธุการํ ปวตฺตุนฺติ	ทสฺสทสฺสํ ปกมฺปถ ฯ
โยกฺกนฺติ เม สโม นคฺติ	ชาติโต อภินิกฺขเม
สมฺโพธิยํ อหํ เสฏฺโฐ	ชมฺมจกฺกปฺปวตฺตเน ฯ
อโห อจฺจนฺนํ โถเก	พุทฺธานํ คุณฺมหนฺตตา
ทสฺสทสฺสํ โลกชาตุ	ถปฺปการํ ปกมฺปถ
โอภาโส ฯ มหา ธาตี	อจฺเจวํ โถมทํสนํ ฯ
ภควา ฯ ตมฺหิ สมเย	โลกเสฏฺโฐ นรเวสโก
สเทวํ ทสฺสยนฺโต	อิทฺธิยา จงฺกมํ ชินฺโน ฯ
จงฺกเม จงฺกมฺนฺโตว	กเถสิ โลกนายนโก
อนฺตรว น นีวตฺเตติ	จตุหตฺถे จงฺกเม ยถา ฯ
สาร์ปฺตฺโต มหาปณฺโณ	สมาชิชฺฌมาน โทวิโท
ปณฺณาย ปารมิปฺปตฺโต	ปฺปจฺจติ โลกนายนกํ ฯ
กัทธิโส เต มหาจีร	อภินฺหาโร นรุตฺตม
กิมฺหิ กาเถ ตยา จีร	ปตฺติตา โพธิมุตฺตมา ฯ
ทานํ สํตณฺญํ เนกฺขมฺมํ	ปณฺณาวิริยณฺญํ กัทธิสํ
ชนฺติสจฺจ มจฺจุจฺจํ	เมตฺตฺวเปกฺขา ฯ กัทธิสา ฯ

ทศปารมี มหาอัม	กัทธิสา โดกนายก
กถิ อุปปารมี ปุณฺณนา	ปรหมตฺตปารมี กถิ ๑
[กตฺติกมฺม อธิฏฺฐาย	อธิปติ ๑ กัทธิสา
กัทธิสา ปารมี โหนฺติ	จันฺรา โดกสุมิ กัทธิสา ๑
เมตฺตตา กรุณา มุทิตา	อุเปกฺขา จาบี กัทธิสา
กัทธิสํ พุทฺธชมฺมานํ	เกวณฺํ ปริปุรย]
ตสฺส ปุญฺโง วิยาภาสิ	กรวณฺํ รุทฺติโร
นิพฺพุทฺตปญฺโง หทยํ	หาตฺตยฺนโง สทฺเวกํ ๑

อตฺตํ พุทฺธาน ชินาน เทสํ

นิทฺธิกํ พุทฺธปรหมฺปราคํ

ปุพฺเพ นิวาตฺตานุคตาย พุทฺธิยา

ปกาสย์ โดกหิตํ สทฺเวก ๑

ปิตฺติปาโมชฺชชนนํ	โสถสฺสตฺตวิโนทนํ
สพฺพสฺสมฺปตฺติปฏฺธิตา	จิตฺตํ กตฺวา สฺสณาก เม ๑
มทฺธิมฺมทนํ โสถนุทํ	สํสํว ปริโมจนํ
สพฺพพุทฺธชกฺขยํ มคฺคํ	สทฺธกฺกจํ ปฏฺธิปชฺชก ๑

รตนางุมณกณโฑ นิฏฺฐิโต ๑

ปลาโม ที่ปงกรพุทธรวโส

[illegible]

ยนฺนนิมฺ ปุติกาบํ
 ฉทฺทกฺขิตฺวาน คจฺเฉยฺยํ
 อคฺคฺติ เหนฺติ ใส มคฺโค
 ปริเยสฺสึสฺสามิ ตํ มคฺคํ
 ยถาบี ทุฏฺเฐ วิชฺชนฺเต
 เขวํ ภเว วิชฺชนฺมาเน
 ยถาบี อญฺเฐ วิชฺชนฺเต
 เขวํ ทิวิจฺจคฺคิ วิชฺชนฺเต
 ยถาบี ปาเป วิชฺชนฺเต
 เขวเมว ชาติ วิชฺชนฺเต
 ยถา คุฏฺฐคโค ปุริโส
 น คเวสฺสตี คพากํ
 เขวํ กิเลสํมตฺต ไซวนํ
 น คเวสฺสตี คพากํ
 ยถา อรฺหิ ปริวฺรฺตฺโต
 น ปตฺตายตี ใส ปุริโส
 เขวํ กิเลสํปริวฺรฺตฺโต
 น คเวสฺสตี ตํ มคฺคํ
 ยถา พุยาธิโก ปุริโส
 น ติกิจุฉาเปตี ตํ พุยาธิ

นานากุณเปปฺปิตํ
 อนเปกฺโข อนคฺคฺติโก ๑
 น ใส สกฺกา น เหตุเย
 ภวโต ปริมุคฺติยา ๑
 สฺสํ นามบี วิชฺชตี
 จิภาโว อิจฺฉิตฺตพฺพโก ๑
 อปรํ วิชฺชตี สํตตํ
 นิพฺพานํ อิจฺฉิตฺตพฺพกํ ๑
 กตฺถยาณมบี วิชฺชตี
 อชาติ อิจฺฉิตฺตพฺพกํ ๑
 คพากํ ทิสฺสุวาน ปุริตํ
 น โทโส คพากสฺส ใส ๑
 วิชฺชนฺเต อมตฺตคฺคฺเต
 น โทโส อมตฺตคฺคฺเต ๑
 วิชฺชนฺเต คมนํปถ
 น โทโส อณฺฐสฺส ใส ๑
 วิชฺชนฺมาเน สิว ปถ
 น โทโส สิวมณฺฐเส ๑
 วิชฺชนฺมาเน ติกิจุฉเก
 น ใส โทโส ติกิจุฉเก ๑

เอวาทิ จินฺตยิตฺวาน
 นาทานานัน ทตฺวาน
 หิมวณฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺ
 อตฺตโม ตฺกโต มยฺหิ
 จงฺกมํ ตตฺถ มาเปตฺติ
 อญฺจฺจุณ ๘ มุเปตฺติ
 ตาญฺกํ ปชฺหิ ตตฺถ
 วากจํ วิวาเสตฺติ
 อญฺจฺจุณ ๘ มากิณฺณํ
 อฺปาคมํ รุกฺขมฺตํ
 วามิตํ โรปิตํ ๘ ๘
 อเนก ๘ ๘ ๘ ๘
 ตตฺถปฺปชานํ ปทหิ
 อพฺกนฺตรมฺหิ ๘ ๘ ๘ ๘
 เอวํ เม สิทฺธิปตฺตฺตฺตฺ
 ที่ปงฺกโร นาม ๘ ๘
 อฺปฺปชฺชนฺเต ๘ ๘ ๘ ๘
 จตุโร นิมิตฺเต นาทฺตฺ
 ปจฺจนฺต เทสฺวิเต
 ตตฺตฺ อากมณํ มคฺคํ

เนก โกฏิตํ ๘ ๘
 หิมวณฺตํ อฺปาคมํ ๑
 ๘ ๘ ๘ ๘ ๘ ๘
 ปณฺณตฺตฺต ๘ ๘ ๘ ๘ ๘
 ปณฺจ โทสฺวิวชฺชิตํ
 อภิณฺญา พตฺตมาหริ ๑
 นว โทสฺมุปาคํ
 ทฺวาทสฺ ๘ ๘ ๘ ๘ ๘
 ปชฺหิ ปณฺณตฺตํ
 ๘ ๘ ๘ ๘ ๘ ๘
 ปชฺหิ นีรเวเสตฺโต
 ปวตฺตผลมาทยิ ๑
 นิสฺสชฺช ๘ ๘ ๘ ๘ ๘
 อภิณฺญา พตฺตปาปณฺ ๑
 ๘ ๘ ๘ ๘ ๘ ๘
 อฺปฺปชฺช โลกนายโก ๑
 พุชฺฌนฺเต ๘ ๘ ๘ ๘ ๘
 ๘ ๘ ๘ ๘ ๘ ๘
 นิมนฺเตตฺวา ตถาคํ
 โสเชนฺติ ๘ ๘ ๘ ๘ ๘

อหฺนฺเตน สฺมเยน
 ชุณฺโณ จากจฺรานิ
 เวทชาตํ ชนํ ทิสฺวา
 โอโรหิตฺวาน คคฺนา
 ตฺวฺชฺหฺวโจ ปมฺพุทฺโต
 กสฺสํ โสธียํ มคฺโค
 เต เม ปฺปฺชฺชา วิยาถํสุ
 ที่ปงฺกโร นาม ชีโน
 ตสฺสํ โสธียเต มคฺโค
 พุทฺธโรติ มม สุตฺวาน
 พุทฺธโร พุทฺธโรติ กถยนฺโต
 ตตฺถ ชตฺวา วิจินฺเตสฺสํ
 อธิ วชฺชานิ โรปิตฺสํ
 ยถิ พุทฺธสฺสํ โสเชถ
 อหฺมึ โสธียิตฺสํ
 อทฺธํ เต มโมกาเส
 พุทฺธโร พุทฺธโรติ จินฺเตนฺโต
 อนิฏฺฐิเต มโมกาเส
 จตฺถิ สทฺธสฺสํ
 ชินฺนํ เวหิ วิมเลหิ

นิภฺชมิตฺวา สกสฺสํมา
 คจฺฉามิ อมฺพเร ตทา ฯ
 ตฺวฺชฺหฺวโจ ปมฺพุทฺธํ
 มนฺธสฺสํ ปฺปฺชฺชิ ตาวเท ฯ
 เวทชาโต มหาชนโน
 อณฺธสฺสํ วญฺญํยานํ ฯ
 พุทฺธโร โถเก อนุตฺตโร
 อปฺปชฺชชิ โลกนายนโก
 อณฺธสฺสํ วญฺญํยานํ ฯ
 ปิตํ อปฺปชฺชชิ ตาวเท
 โสมนสฺสํ ปเวทียํ ฯ
 ตฺวฺชฺหฺวโจ สํวิคฺคฺมานโส
 ชโน เว มา อปฺปจฺจกา ฯ
 เอโกกาธํ ททาถ เม
 อณฺธสฺสํ วญฺญํยานํ ฯ
 โสเชตฺถ อณฺธสฺสํ ตทา
 มคฺคํ โสเชมฺหฺนฺตทา ฯ
 ที่ปงฺกโร มหามุณี
 นพฺภิณฺณเวหิ ตาทิหิ
 ปฏฺฐิพฺปชฺชิ อณฺธสฺสํ ชีโน ฯ

ปจจุคฺคมนา วตฺตุนฺติ
 อาโมทิตา นรมฺร
 เทวา มนุสฺสเส ปสฺสณฺติ
 อูโรปปี เต ปณฺชติกา
 เทวา ทิพฺเพหิ ตฺริเยหิ
 อูโรปปี เต วรฺชยนฺตา
 ทิพฺพํ มนุทารวํ ปุปฺผํ
 ทิโสทิสํ โอกิรินฺติ
 ทิพฺพํ จนฺตุนฺจณฺณญจ
 ทิโสทิสํ โอกิรินฺติ
 จมฺปกํ สลฺฬํ นีปํ
 ทิโสทิสํ โอกิรินฺติ
 เกสํ มุณฺจิตฺวาหํ ตตฺถ
 กตเต ปตฺถวิตุวาน
 อกฺกมิตฺวาน มํ พุทฺโธ
 มา นํ กตถํ อกฺกมิตฺถ
 ปจฺฉิยํ นิปฺนฺนสฺส
 อิจฺจมาโน อหํ อชฺช
 กิ เม อณฺเวยาทเวเสน
 สพุพฺพณฺตุํ ปาปฺปณฺติวา

วรฺชนฺติ เภริโย พุ
 สํสการํ ปวตฺตยํ ๑
 มนุสฺสํ ปสฺสณฺติ เทวตา
 อณฺยนฺติ ตถาคคํ ๑
 มนุสฺสํ มานุสฺสเกหิ ๑
 อณฺยนฺติ ตถาคคํ ๑
 ปทุมํ ปาริฉตฺตํ
 อาภาเส นกคา มฺร ๑
 วรคฺคณฺญจ เกวถ
 อาภาเส นกคา มฺร ๑
 นาค ปุณฺนาค เกตก
 ภูมิตถ คตา นวา ๑
 วาถจฺจ ๑ จมฺปก
 อวฺกฺขฺโง นิปชฺชหํ ๑
 สห สิสฺสเสหิ คจฺจตฺถ
 หิตาย เม ภวิสฺสติ ๑
 เอวํ เม อาสิ เจตโส
 กิเลสํ ฌาปเย มม ๑
 ชมฺมํ สจฺฉิกฺคเตนฺนิ
 มุตฺโต โมเจ สเทวเก ๑

กั เม เณน คินฺน	ปริเณน กามทสฺสินา
สพฺพพณฺณํ ปาปฺณิตฺวา	สนฺตาเรตฺสํ สเทวเก ๑
อิมินา เม อธิกาเรน	กเตน ปริตฺตํเม
สพฺพพณฺณํ ปาปฺณามิ	ตาเรมิ สหํ พหุ ๑
ตํสํโรตํ คินฺนิตฺวา	วิทฺธํเสตฺวา ตโย ภเว
ธมฺมนาวํ สมารุห	สนฺตาเรตฺสํ สเทวเก ๑
ทํปฏฺกโร โลกวิทู	อาหุคฺฉํ ปฏฺกคฺโค
อุตฺตํสํเก มํ ชคฺวาน	อิทํ วจนํพฺรวิ ๑
ปตฺสํถ อิมํ ตาปสํ	ชฺชิตํ อุกฺคตาปนํ
อปริเมยฺเย อิตฺถ กปฺเป	พุทฺโธ โลกเก ภวิสฺสติ ๑
อหุ กมฺมิตฺตวหา รมฺมา	นิกฺขมิตฺวา ตถาคโต
ปชานํ ปทฺทิตฺวาน	กตฺวา ทุกฺกกราริกํ ๑
อชฺชาต รุกฺขมฺมุตฺตมํ	นิสฺสํทิตฺวา ตถาคโต
ตตฺถ ปายาสํ ปคฺคยฺห	เนรณฺชรมฺเปหิติ ๑
เนรณฺชราย ตํรมฺหิ	ปายาสํ อทิ โส ชิโน
ปฏฺยิตฺตวรมคฺเคน	โพธิมฺมุตฺตมํ อหิติ ๑
ตโต ปทฺทิตฺวา	โพธิมฺมุตฺตํ อหิตํ
อตฺตํตถ รุกฺขมฺมุตฺตมํ	พุทฺธมฺสฺสติ มหายโส ๑
อิมํสํ ชนิกา มาตา	มายา นาม ภวิสฺสติ
มิตา สฺสํโรทโน นาม	อโย เหนฺตฺสติ โคตโม ๑

โกติโต อุตฺติสฺส ๑	อคฺคา เหตุสนฺติ สํวกา
อนาสฺวา วัตราคา	สนฺตจิตฺตา สํมาหิตา
อาณนฺโท นามุပ္ปฐาโก	อุပ္ปฐิสฺสตีมนํ ชินฺ ๑
เขมา อุปลตวณฺณา ๑	อคฺคา เหตุสนฺติ สํวิกา
อนาสฺวา วัตราคา	สนฺตจิตฺตา สํมาหิตา ๑
โพธิ คตฺถ ภาควโต	อตฺถตฺถโกติ ปวฺจจติ
จิตฺโต ๑ หตฺถาพวโก	อคฺคา เหตุสนฺตฺตฺตฺตฺตฺต ๑
นนฺทมาตา ๑ อุตฺตฺตรา	อคฺคา เหตุสนฺตฺตฺตฺตฺต ๑
อายุ วตฺถตฺถํ คตฺถ	โกตฺมตฺถ ยตฺถตฺถโน ๑
อิทํ สุตฺวาน วจัน	อตฺมตฺถ มเหสีโน
อาโมทิตา นรมฺ	พุทฺธวํชํกุโร อยํ ๑
อุกฺกฏฺฐิสฺสทฺทา วตฺตฺตฺต	อปฺโปเนนฺติ หตฺตฺต ๑
กตฺตฺตฺต นมตฺตฺต	ทตฺตฺตตฺต สทฺทวกา ๑
ยทิมตฺถ โลกนาถตฺถ	วิรตฺตตฺตตํ ตาตฺถ
อนาคตฺตฺต อทฺธาเน	เหตุตํ ตมฺมฺมฺม อิมํ ๑
ยกา มนฺตฺตํ นทํ ตรฺนฺตา	ปฏิตฺตํ วิรตฺต
เหฏฺฐาติคฺคํ คเหตุวาน	อตุตฺตฺต มหานทํ ๑
เฮวเมว มยํ สพุเพ	ยทิม มุณฺณจามิม ชินํ
อนาคตฺตฺต อทฺธาเน	เหตุตํ ตมฺมฺมฺม อิมํ ๑

ที่ปงกุโร โลกวิทู	อาหุคัน ปรียาคุโ
มม กมมํ ปกิตฺเตตฺตา	ทกฺขิณปาทมฺพุทฺธิ ๑
เย ตตฺถ อาสุํ ชินฺนปฺปตฺตา	สพฺเพ ปทกฺขิณมกํสุ มํ
เทวา มนุสฺสา อสุรา ยถา	อภิวาเทตฺวาน ปกฺกมํ ๑
ทสฺสํ เม อติกฺกนฺเต	สสงฺฆเ โลกนายนเก
ธยนา วุฏฺฐหิตฺวาน	ปตฺตงฺกํ อากุชฺชํ ตทา ๑
สุเขน สุวิโต โหมิ	ปาโมชฺเชน ปโมทิตो
ปิตฺติยา ฯ อภิสฺสณฺโน	ปตฺตงฺกํ อากุชฺชํ ตทา ๑
ปตฺตงฺเกน นิสฺสิตฺวา	เชวํ จินฺนเตสฺสํ ตทา
วสฺสํโต อหํ ฉานเ	อภินฺญาปารมฺังคโต ๑
สทฺธสฺสยมฺหิ โลกมฺหิ	อิสฺสโย นตฺถิ เม สมา
อสมโ อิทฺธิมฺเมตฺสุ	อถภิ อิทฺธํ สฺวํ ๑
ปตฺตงฺกาภุชเ มยฺหํ	ทสฺสทสฺสํสาธิวาสิน
มหานาถํ ปวตฺเตตฺสุ	ชฺวํ พุทฺโธ ภวิสฺสสึ ๑
ยา ปฺพุเพ โขจิสฺสฺตานํ	ปตฺตงฺกวมฺภาสุ
นิมิตฺตานํ ปทิสฺสณฺติ	ตานํ อชฺช ปทิสฺสเร ๑
สํคํ พฺยาปคํ โหติ	อฺญนฺตฺวา อฺปสฺมมฺติ
ตานํ อชฺช ปทิสฺสณฺติ	ชฺวํ พุทฺโธ ภวิสฺสสึ ๑
ทสฺสทสฺสํ โลกธาทู	นิสฺสทฺทา โหติ นิราภฺตา
ตานํ อชฺช ปทิสฺสณฺติ	ชฺวํ พุทฺโธ ภวิสฺสสึ ๑

มหาวาตา น วายนุติ	น สันทนุติ สนวนุติโย
ตานิ อชฺช ปทิสฺสนุติ	ชฺวํ พุทฺโธ ภวิสฺสตี ๑
ถตฺตา ชตฺตา ปุปฺผา	สพฺเพ ปุปฺผนุติ ตาวเท
เตปฺปชฺช ปุปฺผิตา สพฺเพ	ชฺวํ พุทฺโธ ภวิสฺสตี ๑
ถตา วา ยทิวา รุกฺขา	ผลํ ชาเรณฺติ ตาวเท
เตปฺปชฺช ผลิตา สพฺเพ	ชฺวํ พุทฺโธ ภวิสฺสตี ๑
อากาสญฺจํ ๑ ภูมิสมญฺจํ	รตนา โชนฺตฺติ ตาวเท
เตปฺปชฺช รตนา โชนฺตฺติ	ชฺวํ พุทฺโธ ภวิสฺสตี ๑
มานุสฺสิกา ๑ ทิพฺพา ๑	คฺิริยา วชฺชนฺติ ตาวเท
เตปฺปชฺชโก อภิวณฺติ	ชฺวํ พุทฺโธ ภวิสฺสตี ๑
วิจิตฺตปุปฺผา คคฺนา	อภิวสฺสนฺติ ตาวเท
เตมี อชฺช ปทิสฺสนุติ	ชฺวํ พุทฺโธ ภวิสฺสตี ๑
มหาสมฺมุทโท อากฺขติ	ทสฺสทสฺสํ ปกมฺปติ
เตปฺปชฺชโก อภิวณฺติ	ชฺวํ พุทฺโธ ภวิสฺสตี ๑
นิรเย ทสฺสทสฺสา	อคฺคํ นิพฺพนฺติ ตาวเท
เตปฺปชฺช นิพฺพุตา อคฺคํ	ชฺวํ พุทฺโธ ภวิสฺสตี ๑
วิมฺโถ โหติ สฺริโย	สพฺพา ทิสฺสนฺติ ตาวกา
เตมี อชฺช ปทิสฺสนุติ	ชฺวํ พุทฺโธ ภวิสฺสตี ๑
อโนวฺจฺเชน อุกกํ	มทฺธิยา อพฺภิชฺชิ ตาวเท
ตปฺปชฺชพฺภิชฺชเต มทฺธิยา	ชฺวํ พุทฺโธ ภวิสฺสตี ๑

ตาราคณา วิโรจนฺติ	นภชตุตา คคณ มณฺฑลเต
วิสาखा จนฺติมายตุตา	ชฺวํ พุทฺโธ ภวิสฺสํ ๑
วิสาขยา ทวีรียา	นิภฺชมนฺติ สกาธยา
เตปชฺช ธาธยา ลุทฺธา	ชฺวํ พุทฺโธ ภวิสฺสํ ๑
น โหติ อรติ สคฺคตานิ	สณฺฑชฺชา โหนฺติ ตาวเท
เตปชฺช สพฺเพ สณฺฑชฺชา	ชฺวํ พุทฺโธ ภวิสฺสํ ๑
โรคา ตนฺตปัสสมนฺติ	ชฺชจฺฉา ๑ วินสฺสํ
ตานิปชฺช ปทิสฺสํ	ชฺวํ พุทฺโธ ภวิสฺสํ ๑
ราโค ตทา ตนฺ โหติ	โทโส โมโห วินสฺสํ
เตปชฺช วิคตา สพฺเพ	ชฺวํ พุทฺโธ ภวิสฺสํ ๑
ภยํ ตทา น ภวติ	อชฺชเปตํ ปทิสฺสํ
เตน ถึงฺเคน ชานาม	ชฺวํ พุทฺโธ ภวิสฺสํ ๑
วโรนุทฺตํ อุตฺตํ	อชฺชเปตํ ปทิสฺสํ
เตน ถึงฺเคน ชานาม	ชฺวํ พุทฺโธ ภวิสฺสํ ๑
อนิฏฺฐคฺคฺช ปกฺกมฺติ	ทพฺพคฺคฺช ปวายติ
โสปชฺช วายติ คฺคฺช	ชฺวํ พุทฺโธ ภวิสฺสํ ๑
สพฺเพ เทวา ปทิสฺสํ	สเปตฺวา ๑ อรฺหํ
เตปชฺช สพฺเพ ทิสฺสํ	ชฺวํ พุทฺโธ ภวิสฺสํ ๑
ยาวตา นิรยา นาม	สพฺเพ ทิสฺสํ ตาวเท
เตปชฺช สพฺเพ ทิสฺสํ	ชฺวํ พุทฺโธ ภวิสฺสํ ๑

กุฏา กวาฐา เตถา ๑
 อากาสภูตา เทปฐ
 จุติ ๑ อุปปตฺติ ๑
 คานิ อฐฐ ปทิสฺสนฺติ
 [อิมะ นิमितฺตา ทิสฺสนฺติ
 ทพฺหิ ปคฺคยฺห วิริยํ
 มยฺเปตํ วิชานาม
 พุทฺธสฺส วจันํ สุตฺวา
 ตฺยฺชฺหฺวโส ปโมทิตो
 อเทวฺสฺส วจนา พุทฺธา
 วิตถิ นตฺติ พุทฺธานํ
 ยถา ชิตฺถํ นภะ เตถฺวํ
 ตเถว พุทฺธเสฏฺฐจํ
 [วิตถิ นตฺติ พุทฺธานํ
 ยถามี สพฺพสฺส ตานํ
 ตเถว พุทฺธเสฏฺฐจํ
 ยถา วตฺติกฺขเย ปคฺคเต
 ตเถว พุทฺธเสฏฺฐจํ
 ยถา นิภฺขนฺต สยนสฺส
 ตเถว พุทฺธเสฏฺฐจํ

น โหนฺตาวรณา ตทา
 ชฺวํ พุทฺโธ ภวิสฺสสึ ๑
 ชเน- ตสฺมี น วิชฺชติ
 ชฺวํ พุทฺโธ ภวิสฺสสึ ๑
 สมนฺโพชฺตถาย ปาณินํ]
 มา นินฺตฺต อภิกฺกม
 ชฺวํ พุทฺโธ ภวิสฺสสึ ๑
 ทสฺสทสฺสํ จูภยํ
 เขวํ จินฺเตติหนฺตทา ๑
 อโมชฺวจนา ชินา
 ชฺวํ พุทฺโธ ภวามิหํ ๑
 ชฺวํ ปตฺติ ภูมียํ
 วจันํ ชฺวสฺสสฺสํ ๑
 ชฺวํ พุทฺโธ ภวามิหํ]
 มรณํ ชฺวสฺสสฺสํ
 วจันํ ชฺวสฺสสฺสํ ๑
 สฺวียกฺคฺคมนํ ชฺวํ
 วจันํ ชฺวสฺสสฺสํ ๑
 สฺสทสฺส นทณํ ชฺวํ
 วจันํ ชฺวสฺสสฺสํ ๑

យតា ចាប្បន្តតុតានំ	ភាវ មៃរោបនំ គុវំ
គពោ បុត្តសេន្យុទានំ	វទនំ គុវឥតុត្ថំ ។
អនុត បុត្តភវេ ធម្មេ	វិទិនាមិ ចិត្តិកិត្ត
ឧត្តមំ ចត្វ ភត្តតិទា	យាវតា ធម្មមន្តាគុយា ។
វិទិន្នតោ គតា ភក្ខិ	ឦសំ តាណឦសំ
បុព្វុភេតិ មហេត្ថិ	ចនុទិណ្ឌំ មហាឦសំ ។
ចិនំ គុវំ ឦសំ តាវ	តត្ថំ កត្វា ឥនាភិយ
តាណឦសិតំ កុទ្ធ	យតិ ភិទ្ធំ ឦសត្ថុមិទុត្តិ ។
យតាបី កុម្ភិកា ឥនុប្បន្តនៃ	យឥតុ ឥតុត្ថិ ចត្តិកិត្ត
ឧបេតេ ឧត្តកំ និស្សេត្តំ	ន គតុត ឦសត្ថិតិ ។
គពោ យាទេ ភិទ្ធា	តីន មុកុក្ខុទ្ធមនុស្សេ
តតាភិ តាណំ និស្សេត្តំ	កុម្ភិកា វិទិ ចត្តិកិត្ត ។
ន ហេតេ ចេតុត្ថកាយេវ	បុត្តធម្មេ ភាវិតុត្ថេ
ចនុប្បេនី វិទិនិត្តាមិ	យេ ធម្មេ ភិទ្ធឦសានា ។
វិទិន្នតោ គតា ភក្ខិ	តុតិយំ ឥត្ថឦសំ
បុព្វុភេតិ មហេត្ថិ	ចាតេវិតំ និសេវិតំ ។
ចិនំ គុវំ តុតិយំ តាវ	តត្ថំ កត្វា ឥនាភិយ
ឥត្ថឦសិតំ កុទ្ធ	យតិ ភិទ្ធំ ឦសត្ថុមិទុត្តិ ។
យតាបី ទាមវី វាតំ	ភិទ្ធុមិទុត្តិ ឦសត្ថិតិ
ឧបេតិ មរណំ គតុត	ន វិទិត្ថេតិ វាតតិ ។

คเถว จตุตฺถํ ฐมิตฺตํ
 ปวิตรกฺข สํพพทา สัตถํ
 น เทเต เขตฺตกาเยว
 อณฺเวยี วิจินิตฺตํ
 วิจินนฺโต ตทา ทกฺขิ
 ปุพฺพเกหิ มเหสฺสํ
 อิมํ ตวํ ตตฺถิยํ ตาว
 เนกขมฺมปารมิตํ คจฺจน
 ยถา อชฺชวเร ปวิตร
 น ตตฺถ ราชํ อภิชเนติ
 คเถว ตวํ สํพพทา
 เนกขมฺมาภิมุข โหหิ
 น เทเต เขตฺตกาเยว
 อณฺเวยี วิจินิตฺตํ
 วิจินนฺโต ตทา ทกฺขิ
 ปุพฺพเกหิ มเหสฺสํ
 อิมํ ตวํ จตุตฺถํ ตาว
 ปณฺณปาปารมิตํ คจฺจน
 ยถาปี ภิกฺขุ ภิกฺขนฺโต
 กุณฺดาณิ น วิวชฺชนฺโต

สัตถาณิ ปวิตรกฺข
 จามรี วีย วาถิ ๑
 พุทฺธชมฺมา ภวิสฺสเว
 เย ชมฺมา โพธิปาณา ๑
 ตตฺถิยํ เนกขมฺมปารมิตํ
 ธาเสวิตํ นิเสวิตํ ๑
 ทพฺหํ กตฺวา สํมาทีย
 ยถิ โพธิํ ปตฺตุมิจฺจนตี ๑
 จิรํ อชฺชวโร ทกฺขทกฺกโต
 มุคฺคิเยว คเวสฺสตี ๑
 ปตฺสํ อชฺชวเร วีย
 ภวโต ปวิตรกฺกตฺวา ๑
 พุทฺธชมฺมา ภวิสฺสเว
 เย ชมฺมา โพธิปาณา ๑
 จตุตฺถํ ปณฺณปาปารมิตํ
 ธาเสวิตํ นิเสวิตํ ๑
 ทพฺหํ กตฺวา สํมาทีย
 ยถิ โพธิํ ปตฺตุมิจฺจนตี ๑
 ธีนํ มุกฺกชฺชมฺมณิเม
 เขวํ ลภติ ยทาปํ ๑

ตเถว ตฺวํมี สพุเพสํ
 ขนฺติปารมิตํ คนฺตฺวา
 น เหตุ เหตุตฺถกาเยว
 อญฺเฌมปี วิจินฺตฺสํมิ
 วิจินฺนฺโต ตทา ทกฺขิ
 ปุพฺพเกหิ มเหสฺสํ
 อิมํ ตฺวํ สคฺคํ ตาว
 ตตฺถ อเหตุตฺถววจโน
 ยถาปี โอสถิ นาม
 สมนฺเย อุตฺตฺตฺสํ วา
 ตเถว ตฺวํมี สจฺจํ
 สจฺจปารมิตํ คนฺตฺวา
 น เหตุ เหตุตฺถกาเยว
 อญฺเฌมปี วิจินฺตฺสํมิ
 วิจินฺนฺโต ตทา ทกฺขิ
 ปุพฺพเกหิ มเหสฺสํ
 อิมํ ตฺวํ อชฺชํ ตาว
 ตตฺถ ตฺวํ นิจฺจโต หุตฺวา
 ยถาปี ปพฺพโต เตโธ
 น กมฺปติ ภูตฺวาเตหิ

สมนฺนานาวมานกฺขโม
 สมนฺโพธิ ปาปฺพนิสฺสํ ๑
 พุทฺธชฺชมา ภวิสฺสเร
 เย ชมฺมา โพธิปาจนา ๑
 สคฺคํ สจฺจปารมิตํ
 อาสเวตํ นิสเวตํ ๑
 ทพฺหํ กตฺวา สมาทีย
 สมนฺโพธิ ปาปฺพนิสฺสํ ๑
 ตฺถาภฺตฺวา สเทวเก
 น โวภกฺกมฺติ วักฺกโต ๑
 มา โวภกฺกมฺติ วักฺกโต
 สมนฺโพธิ ปาปฺพนิสฺสํ ๑
 พุทฺธชฺชมา ภวิสฺสเร
 เย ชมฺมา โพธิปาจนา ๑
 อชฺชํ อชฺชชานปารมิตํ
 อาสเวตํ นิสเวตํ ๑
 ทพฺหํ กตฺวา สมาทีย
 สมนฺโพธิ ปาปฺพนิสฺสํ ๑
 อจฺจโต สุปฺพิชฺชจฺจโต
 สกฺกชฺชานเณว ตฺถจฺจติ ๑

ตเถว คุวํ อธิฏฺฐาเน	สพฺพทา อจฺโถ ภว
อธิฏฺฐาเนปารมิตํ คนฺตฺวา	สมฺโพธิํ ปาปฺปณิสฺสตี ๑
น เหตุ เหตุตถกาเยว	พุทฺธชมฺมา ภวิสฺสเร
อณฺเณมี วิจฺฉินิสฺสํ	เย ชมฺมา โพธิปาจนา ๑
วิจฺฉินฺนโต ตทา ทกฺขิ	นวมํ เมตฺตาปารมึ
ปฺพุพฺเพहि มเหสฺสํ	อาเสวิตํ นิเสวิตํ ๑
อิมํ คุวํ นวมํ ตาว	ทพฺพํ กตฺวา สํมาทีย
เมตฺตาย อสโม โหหิ	ยทิ โพธิํ ปตฺตุมิจฺฉตี ๑
ยถามี อุกกํ นาม	กตฺยาณ ปาปเก ชเน
สมํ ฆรติ สฺสํเตน	ปวาทติ รโฆมถํ ๑
ตเถว คุวํ หิตาหิตะ	สมํ เมตฺตาย ภาวย
เมตฺตาปารมิตํ คนฺตฺวา	สมฺโพธิํ ปาปฺปณิสฺสตี ๑
น เหตุ เหตุตถกาเยว	พุทฺธชมฺมา ภวิสฺสเร
อณฺเณมี วิจฺฉินิสฺสํ	เย ชมฺมา โพธิปาจนา ๑
วิจฺฉินฺนโต ตทา ทกฺขิ	ทสมํ อฺเปกฺขาปารมึ
ปฺพุพฺเพहि มเหสฺสํ	อาเสวิตํ นิเสวิตํ ๑
อิมํ คุวํ ทสมํ ตาว	ทพฺพํ กตฺวา สํมาทีย
คฺฤตาญฺโตะ ทพฺโห หุตฺวา	สมฺโพธิํ ปาปฺปณิสฺสตี ๑
ยถามี ปสฺวํ นาม	นิกฺขิตฺตํ อสฺสํ สฺสํ
อฺเปกฺขติ อฺโภเปเต	โกธานุนยวชฺชิตา ๑

คเถว ทฺวํ สฺย ทฺวํ
 อฺเปกฺขาปารมิตํ คณฺหฺวา
 เขตฺตกาเยว เต โถเก
 ตทฺทํ นตฺถิ อณฺณตฺร
 อิมํ ชมฺเม สฺมมตฺโต
 ชมฺเมเตเชน วสุธา
 จตฺติ วตฺติ ปจฺวํ
 เตถยนฺตํ ยถา จกฺกํ
 ยาวตา ปริสา ธาธา
 ปเวรमानา ธา ตตฺถ
 ชฆาเนกสฺสทฺธานิ
 สฺมจฺญณฺณ มถิตา ตตฺถ
 อฺพุทฺธิคฺคา ตตฺถิธา ภาตา
 มหาชนา สฺมาคมฺม
 กิ ภาวิสฺสตี โลกสฺส
 สพุโพ อฺปทฺทฺโต โถโก
 เตสํ ตทา สฺมณฺเฑสิ
 วิสฺสุชา โทถ มา ภาถ
 ยมํ อชฺช พฺยาภาสี
 เอโส สฺมมตฺตํ ชมฺมํ

ตฺวาทฺวโต สฺทา ภา
 สฺมโพธิ ปาปฺนิสฺสตี ๑
 เย ชมฺมา โพธิปาจนา
 ทพฺพํ ตตฺถ ปติฏฺฐตี ๑
 สภาวสฺสสทฺทฺธเน
 ทสฺสทฺสสํ ปกมฺปถ ๑
 อฺจฺจุณฺณตฺวํ ปิพฺพิ
 เอวํ กมฺปติ เมทนี ๑
 พุทฺธสฺส ปริเวธเน
 มุจฺฉิตา เสดิ ภูมิมิ ๑
 กุมฺภินฺณจฺจ สฺทา พุ
 อณฺณมณฺณํ ปชฺชวฺวตี ๑
 ภนฺตา พุยฺยิตฺมานสา
 ที่ปงกรมฺปาคมฺ ๑
 กตฺถยาณํ อถ ปาปํ
 ตํ วิโนเทหิ จกฺขมา ๑
 ที่ปงกรโร มหาภูมि
 อิมสฺมิ ปจฺจิกมฺปเน ๑
 พุทฺธโธ โถเก ภาวิสฺสตี
 ปุพฺพกํ ชินฺเตวติ ๑

ศุส สมนสโต ชมน
 เตนายิ กมฺปตี ปจฺฉี
 พุทฺธศุส วณฺเณ สุตฺวา
 สพุเพ มํ อุปสงฺกมฺม
 สมาทยิตฺวา พุทฺธคฺคณํ
 ทํปงฺกโร นมสฺสิตฺวา
 ทิพุพํ มานุสฺสํ ปุณฺณ
 สโมกิริยติ ปุณฺณเห
 เวทยนฺติ จ เต สฺสคฺคิ
 มหนฺตํ ปตฺติคํ ตฺยหํ
 สพุพฺพิตฺติโย วิวชฺชนฺตุ
 มา เต ภวตฺตวณฺตราย
 ยถา สมนเย สมนฺปตฺเต
 ตเถว ตฺวํ มหาวรั
 ยถา เย เกจิ สมนฺพุทฺธา
 ตเถว ตฺวํ มหาวรั
 ยถา เย เกจิ สมนฺพุทฺธา
 ตเถว ตฺวํ มหาวรั
 ยถา เย เกจิ สมนฺพุทฺธา
 ตเถว ตฺวํ มหาวรั

พุทฺธมฺมิมเสตโต
 ทสฺสทสฺสํ สเทวเถ ๑
 มโน นิพุพฺพาติ ตาวเท
 ปุณฺณํ อภิวันฺทิสฺสุ ๑
 ทพฺหํ กตฺวาน มานสํ
 ธาสนา วุชฺชํหิ ตทา ๑
 เทวา มานุสฺสกา อุกฺโก
 วุชฺชํหนฺตสฺส ธาสนา ๑
 เทวา มานุสฺสกา อุกฺโก
 ตํ ธมฺมํ ยถิยํ ๑
 สฺสโก โรโค วิวชฺชนฺตุ
 สุตฺสํ อธิปฺปํ โพธิมุตฺตมํ ๑
 ปุณฺณนฺติ ปุณฺณโน ทูมา
 พุทฺธมาเถน ปุณฺณสํ ๑
 ปฺรยํ ทสฺสปารมํ
 ปฺรยํ ทสฺสปารมํ ๑
 โพธิมณฺฑลํ พุทฺธเว
 พุทฺธสฺสํ ชินโพธิยํ ๑
 ชมนจกฺกํ ปวตฺตยํ
 ชมนจกฺกํ ปวตฺตย ๑

ปฺนุณฺณมัยฺ ยถา จนฺโท	ปฺริปฺนุณฺโน วิโรจติ
ตถေว ตฺวํ ปฺนุณฺณมโน	วิโรจ ทสฺสทสฺสํ ๑
ราหุํมฺพุโต ยถา สุริโย	ตาเปน อติโรจติ
ตถेว โลกกา มุณฺณิจิตฺวา	วิโรจ สิริยา ตฺวํ ๑
ยถา ยถา กาจิ นทฺธิโย	โอสฺสรมฺหิ มโหทธี
เอวํ สทฺธกกา โลกกา	โอสฺสรมฺหิ ทวณฺติเก ๑
เตหิ ฤติปฺปสฺสโต โส	ทสฺสมฺเม สฺมาทฺธิย
เต ชมฺเม ปฺริปฺนุเรนฺโต	ปวณฺ ปรวีสํ ตทา ๑

สฺเมชกกา นิฏฺฐิตา ๑

ตทา เต โภชยิตฺวาน	สฺสํจํ โลกนํยํ
อุปกณฺณํ สฺรณํ ทสฺส	ที่ปงกรสฺส สฺตฤโน ๑
สฺรณาคมนเ กณฺจิ	นิเวเสสิ ตถาคโต
กณฺจิ ปณฺจสฺส สฺสเถ	สฺสเถ ทสฺสวเช ปว ๑
กสฺสจฺจิ เทติ สํมณฺณ	จตุโร ผลมฺพุตเม
กสฺสจฺจิ อสฺเม ชมฺเม	เทติ โส ปฏิสมฺภิตา ๑
กสฺสจฺจิ วรฺสมาปคฺติโย	อฏฺฐ เทติ นรฺสโภ
ติสฺสโส กสฺสจฺจิ วิชฺชาโย	ฉฬภินฺนมา ปเวจฺจติ ๑
เตน โยเคน ชนกายํ	โอวทติ มหามฺนิ
เตน วิชฺชาวํ กิ อสฺสิ	โลกนํยสฺส สํสํ ๑

มหาหุณฺสภกฺขุโ
 พุทฺธ ชเน คารยติ
 โภชนเยยฺยชํ ทิสฺวา
 ชเนน อูปคณฺตุวาน
 ปจฺมาภิสํมเย พุทฺธโ
 ทฺติยาภิสํมเย นาทิ
 ยทา ฯ เทวภวณฺมุหิ
 นวฺติ โภฏิสํสํสํ
 สนิปาทา คโย อาสํ
 โภฏิสํสํสํ
 ปุณ นารทญฺมุหิ
 ชีณาสฺวา วิตมถา
 ยมุหิ กาเถ มหาวิโร
 นวฺติ โภฏิสํสํสํ
 อหํ เตน สมนเณ
 ชนฺตติภฺชมุหิ จรเณ
 ทสํวีสํสํ
 เอกทฺวินนํ อภิสํมโย
 วิตุถาริกํ พุทฺธญฺ
 ที่ปจฺกรสํสํ ภควโต

ที่ปจฺกร สนามโก
 ปริโมเจติ ทฺคคํ ๑
 สคสํสํสํ โยชเน
 โภเจติ คํ มหามุหิ ๑
 โภฏิสํสํมโย
 นวฺติ โภฏิมโยชโย ๑
 พุทฺธโ ชมมมเทสโย
 คติยาภิสํมโย อหุ ๑
 ที่ปจฺกรสํสํ สคฺคโน
 ปจฺโม อาสิ สมากโม ๑
 ปจฺเวกคเต ชเน
 สนิสํ สคฺคโย ๑
 สคฺคสํสํสํ
 ปวาทสิ มหามุหิ ๑
 ชฺชิตโต อคฺคตาปโน
 ปณฺจาภินฺณาสํ ปารคฺ ๑
 ชมฺมาภิสํมโย อหุ
 คณนาโต สคฺคโย ๑
 อิทฺธิ มํคิ อห คทา
 สํสํ สคฺคิโสชคํ ๑

จตุตถาริ สดสหัสธานิ	ฉพภินญา มหิตุชิกา
ที่ปงกร โลกวิทุ	ปริวารนติ สพุพทา ๑
เย เกจิ เตน สมนเณ	ชหนติ มานุสมุภว
อปปตฺตมานสา เสฏฺฐา	ครหิตา ภวณติ เต ๑
สุปปุณฺธิ ปาวจัน	อรรหนเตหิ ตาทิหิ
ฉัณฺดาสเวหิ วิมเลหิ	อุปโสภติ สพุพทา ๑
นกร รมุมวตฺ นาม	สุเทโว นาม ชตฺติโย
สุเมธา นาม ชนิกา	ที่ปงกรสฺส สตฺถุโน ๑
ทส วสฺสสสสฺสธานิ	อการ อยฺธวาสฺส ชิน
หิสา โกณฺจา มายูรากุชฺช	ตโย ปาสาทมุตฺตมา ๑
คณิ สดสหัสธานิ	นารโย สมนตฺตกา
ปทุมมา นาม ส นาร	อฺธภกฺขนฺโฆ นาม อตฺโร ๑
นิมิตฺเต จตุโร ทิสฺวา	หตฺติยาเนน นิกฺขมิ
อนฺนทสฺมาธานิ	ปชานํ ปทหิ ชิน ๑
ปชานจาว จริตฺวาน	อพฺพณิ มานสา มุณี
พฺรหฺมณา ยาจิตฺ สมนฺโต	ที่ปงกรโร มหามุณี ๑
วตฺตจฺจโก มหาวิโร	นนฺทารามे วสฺส ชิน
นิสฺสินโน สิริสฺสมุตฺตมิ	อกาสิ ติตฺติยมทฺทนํ ๑
สุมฺภคโต จ ติสฺโส จ	อเหสฺส อคฺคสาวกา
สาโค นามปฺปญฺสาโก	ที่ปงกรสฺส สตฺถุโน ๑

นันทา เจว สุนันทา ฯ	อเหตุสฺส อคฺคธาวิกา
โพธิ สุตฺต ภควโต	มีปฺผลตฺติ ปฏฺฐจฺติ ฯ
คปฺปุตฺตภตฺติกา นาม	อเหตุสฺส อคฺคปฺปฐกํ
สิริมา โสณนา อปฺปฐิจา	ที่ปฺงกรสฺส สตฺถุโน ฯ
อสฺสติ หตฺถมฺพุเพโธ	ที่ปฺงกโร มหามฺุณี
โสภติ ที่ปฺรภุชฺชว	ธาวราชาว ผุตฺติโต ฯ
ปภา นิทฺฐาวตฺถิ สุตฺต	ธมฺมตา ทสฺสโยชเน
สสฺสทสฺสวสฺสธมฺมิ	อายุ สุตฺต มเหตฺติโน ฯ
ดาวตา ติญฺจมาโน โส	ดาวเรสิ ชนตฺถํ พหุํ
โสทยิตฺวาน สทฺธมฺมํ	ธมฺมดาวเรตฺวา มหาชนํ ฯ
ชติตฺวา อคฺคิกุชฺชนโธ	นิพฺพุโต โส สธาวโก
ธํ ฯ อิทฺธิ โส ฯ ยโส	ตานิ ฯ ปาเทสฺส จกฺกกรตฺตานิ ฯ
สพฺพํ ธมฺมตรหิตํ	นนุ วิตฺตา สพฺพสงฺฆาราทิ
ที่ปฺงกโร ชิโน สตฺถา	นันทารามมฺุหิ นิพฺพุโต ฯ
คตฺถเกว สุตฺต ชินฺธุโป	นตฺถิสฺสพฺเพชโยชโน ฯ
ปตฺตจํวํ ปริกฺขารํ	ปรีโกคณฺจ สตฺถุโน
โพธิมฺุเต คทา ภูโป	ติ โยชนธมฺุคฺคโต ฯ
	ที่ปฺงกรพุทฺธวโส ปจฺจโม ฯ

ทุติโย โภจนุทญญพุทฺธวโส

[๓] ที่ปงฺกฺรตฺส อปฺเรน	โภจนุทญฺญ นาม นายโก
อนนฺตเตชามิตฺยโส	อปฺปเมยฺโย ทฺราสโท ๑
จฺรณฺูปโม โส ชมนน	สํเตน สํครุโป
สฺมาธินา เมรฺอุปโม	ฉาเนน คคฺนฺอุปโม ๑
อินฺทฺริยพล โขชฺฌนฺค-	มคฺค สจฺจปฺปกาสนํ
ปกาเสตี สทา พุทฺโธ	หิตาย สพุพฺพาณินํ ๑
ชมนฺจกฺกํ ปวตฺเตนฺเต	โภจนุทญฺญ โลกนายเก
โกฏฺฐสฺตสฺสทฺสฺสํ	ปจฺจมาภิสฺมโย อหุ ๑
คโต ปรีเป เทเสนฺเต	นรฺมรฺจนํ สฺมากเม
นวุติโกฏฺฐสฺสทฺสฺสํ	ทฺตฺติยาภิสฺมโย อหุ ๑
คิตฺติเย อภิมทฺทนฺโต	ยทา ชมนฺมเทสฺยิ
อัสสํติโกฏฺฐสฺสทฺสฺสํ	คิตฺติยาภิสฺมโย อหุ ๑
สํนิปาตา คโย อาสํ	โภจนุทญฺญสฺส มहेสฺสิโน
ฉินฺนาสฺวานํ วิมตฺตํ	สํนุคจิตฺตาทน ตาทินํ ๑
โกฏฺฐสฺตสฺสทฺสฺสํ	ปจฺจโม อาสี สฺมากโม
ทุติโย โภจฺญสฺสทฺสฺสํ	คติโย นวุติโกฏฺฐินํ ๑
อหํ เตน สมนฺ	วิชิตฺตาวํ นาม ชคฺติโย
สํมทฺท อนฺตมนฺเตน	อิสฺสํริยํ วตฺตยามีทํ ๑

โกฏิ ศตสหัสฐานิ	วิมลानิ มเหสินิ
สห โลกคฺคนาถน	ปรมนนเนน ตปฺปยิ ๑
โสมี มํ พุทฺโธ พุยาภาสิ	โกณฺฑนฺตโย โลกนายโก
อปริเมยเย อิตो กปฺเป	พุทฺโธ โลเก ภวิสฺสติ ๑
อหุ กมฺปิถวหา รมฺมา	นิภฺขมิตฺวา ตถาคโต
ปชานํ ปทฺธิตฺวาน	กตฺวา ทฺถกฺกรกาวิกิ ๑
อชฺปาต รุกฺขมฺมุตฺตมํ	นิสฺสํกตฺวา ตถาคโต
ตตฺถ ปายาสํ ปคฺคยฺห	เนรมชฺรรมุเปหิติ ๑
เนรมชฺรราย ตํรมฺหิ	ปายาสํ อทิ โส ชิโน
ปฏฺยิตฺตวรมคฺเคน	โพธิมฺมุตฺตมํ เถหิติ ๑
ตโต ปทกฺขิณํ กตฺวา	โพธิมฺมุตฺตํ อนฺนตฺตวํ
อตฺตตฺถ รุกฺขมฺมุตฺตมํ	พฺุชฺฌิสฺสํ มหายโส ๑
อิมสฺสํ ชนิกา มาตา	มายา นาม ภวิสฺสติ
มีตา สฺสทฺโรทโน นาม	อโย เหสฺสติ โคตโม ๑
โกตฺติโต อปฺปติสฺสํ ๑	อคฺคา เหสฺสํนฺติ สํวภา
อนาสวํ วิตฺราตา	สํนฺตจิตฺตา สํมาหิตา
อานนฺโต นามุปฺปจฺจโก	อฺปฺปจฺจิสฺสํคิมํ ชินํ ๑
เขมา อฺปฺปตฺถวณฺณา ๑	อคฺคา เหสฺสํนฺติ สํวิกา
อนาสวํ วิตฺราตา	สํนฺตจิตฺตา สํมาหิตา ๑

โพธิ คตฺถ ภควโต	อตฺถตฺถโกติ ปจฺจุจติ
จิตฺโต จ หตฺถาพวโก	อคฺคา เหตุตฺถนตฺถปฏฺฐิกา ๑
นนฺทมาตา จ อุตฺตรวา	อคฺคา เหตุตฺถนตฺถปฏฺฐิกา
อายุ วตฺถตฺถํ คตฺถ	โคตมตฺถ ยตฺถสฺสโน ๑
อิทํ ตฺถวณ วณํ	อตฺถมตฺถ มเหตฺถโน
อาไปทิตา นรมฺ	พทฺฐวตฺถงฺกุโร อโย ๑
อฏฺฏกฺขจิสฺสททา วตฺถนติ	อปฺโปเชนติ หตฺถนติ จ
กตฺถตฺถ นมตฺถนติ	ทตฺถตฺถตฺถ สเทวกา ๑
ยทิมตฺถ โลกนาถตฺถ	วิชรณตฺถตฺถม ตาตฺถนํ
อนาคตฺถมฺหิ อทฺฐาเน	เหตุตฺถม ตมฺมุชา อิมํ ๑
ยถา มนุสฺสา นทํ ตฺถนตา	ปฏฺฐิตตฺถ วิชรณมฺ
เหฏฺฐาตฺถตฺถ กเหตุวณ	อุตฺตรนติ มหานทํ ๑
เอวเมว มโย ตฺถเพ	ยทิม มุญฺจามิมํ ชินํ
อนาคตฺถมฺหิ อทฺฐาเน	เหตุตฺถม ตมฺมุชา อิมํ ๑
คตฺถตฺถ วณํ ตฺถวา	ภยโย จิตฺตํ ปตฺถาทิ
คเมว อคฺคํ ตาเชนโต	มหารชฺช ชิน อทํ
มหารชฺช ททิตฺถวณ	ปพฺพชฺช คตฺถ ตฺถนติเก ๑
ตฺถตฺถนตฺถ วินยณฺจามิ	นวกค ตฺถตฺถตฺถตฺถ
ตฺถพํ ปริยาปฺปิตฺถวณ	โสภณ ชินตฺถตฺถนํ ๑

ตคฺคปฺปมคฺคโต วิหรนฺโต	นิตฺตชฺชชฺช ชาน จงฺกเม
อภินฺญาปารมมํ คณฺหคฺคา	พฺรหฺมโตกมคณฺหิหํ ฯ
นคฺวี รมฺมวตฺถํ นาม	สฺสณฺโห นาม ชฺชติโย
สุชฺชาตา นาม ชนิกา	โกณฺฑชฺชชฺช มเหสีโน ฯ
ทสฺส วสฺสสฺสทสฺสานิ	อศฺวารมชฺชเม จ สฺส วสฺส
รฺกฺกํ สฺสรฺกํ สฺสโก จ	คโย ปาสาทมคฺคตมา ฯ
คฺคณฺโณ สฺสทสฺสทสฺสานิ	นาริโย สฺมตงฺกตา
รฺกฺกํ เทวํ นาม สฺวา นาริ	ชฺชิตฺเตโน นาม อคฺคฺวโร ฯ
นินฺนิตฺเต จคฺคฺวโร ทิสฺวา	รทฺธานน นิกฺขมมิ
อนฺนทสฺสมาสฺสานิ	ปชานํ ปทหิ ชฺชิโน ฯ
พฺรหฺมมฺหา ยาจิตฺโต สฺสณฺโห	โกณฺฑชฺชชฺช ทิปทฺตคฺคโม
วคฺคจกฺโก มหาจฺจโร	เทวณฺณจ มหาวเน ฯ
ภทฺโท เจว สฺสภทฺโท จ	อเหตุํ อคฺคคฺคสาวกา
อนฺนรฺกฺกํ นามปฺปชฺชาโก	โกณฺฑชฺชชฺช มเหสีโน ฯ
คิสฺสา จ อปคิสฺสา จ	อเหตุํ อคฺคคฺคสาวิกา
สํวตฺถกคฺคณฺโณ โภชิ	โกณฺฑชฺชชฺช มเหสีโน ฯ
สฺสโน จ อปสฺสโน จ	อเหตุํ อคฺคคฺคปฺปชฺชกา
นนฺทา เจว สฺสริมา จ	อเหตุํ อคฺคคฺคปฺปชฺชิกา ฯ
สฺส อชฺชชฺชคฺคคฺคณฺโณ	อจฺจคฺคคฺคโต มหามุนิ
สฺสภคิ อพฺรชฺชาว	สฺสริโย มชฺชคณฺหิฏฺเฐ ยถา ฯ

วสฺสํ สทฺธํ สทฺธํ	อายุ วิชฺชติ ตาวเท
ตาวตา ตัญญุมาโน โธ	ตาเรติ ชนตํ พหุ ๑
ฉัณฺดา เวหิ วิมเลหิ	วิจิตฺตา อาสิ เมทนี
ยถา คคณํ อุกฺกุ	เอวํ โธ อูปโสภณ ๑
เตมี นาคา อปฺปเมยฺยา	อสงฺโฆ พุทฺธา ทฺวราสทา
วิชฺชุปฺปาทวํ ทสฺสํ เตจฺจวา	นิพฺพุตา เต มหายธมา ๑
ธมา จ อตฺตยา ชินสฺสํ อิทฺธิ	ฉานนปริภาวโต สมาธิ
สพฺพํ สมนุคฺคหิตํ	นनु วิตฺตา สพฺพสงฺฆาราทิ ๑
โกณฑัญญโธ สิริชโร พุทฺโธ	นนทารามมฺหิ นิพฺพุโต
คตฺตเถว เจติโย คตฺต	คตฺต โยชนมุตฺตสิโตติ ๑

โกณฑัญญพุทฺธวโธ ทุติโย ๑

ตติโย มงฺคลพฺพุทฺธวโธ

[๔] โกณฑัญญสฺสํ อปเรณ	มงฺคโล นาม นายโก
คมํ โถเก นิหนุตฺวาน	ขมฺโมภกฺกมภิขารยิ ๑
อตุลาสิ ปภา คตฺต	ชินฺเนหฺมเบหิ อุตฺตริ
จนฺทสฺสํ ปปฺปํ หนุตฺวา	ทสฺสํ สทฺธํ วิโรจติ ๑
โธมี พุทฺโธ ปกาเสติ	จตุโร สจฺจจวฺรคฺคเม
เต เต สจฺจจธํ ปิตฺวา	วินิเทนฺติ มหาคมํ ๑

ปศุวาน โปชนิคุต

โกฏิตตสหตฺตานํ

สุรินทร์ เทวภวเน

คทา โภฏิสตคตหตุตถาม

ขทา สุนนโท จกกวตติ

คทา อาหนิ สมพุทโธ

ต้นนกกตู่ตานจาว จ

ศัพท์เทศ นิรุกตศัพท์

สนธิปาตา คโย ฮาตุ

โกฏิสคตสหตฺตานํ

โกฏิตตสหตฺตานํ

คตฺติเย นวฺตฺติโกງฺนํ

ชื่อนาถวาน วิมตาน

๑๓๑ เตน สมน

อชฺฌายิกอ มนุทธโร

คตมห์ อุปสงกม

๑๓๖

ปฐะตวาทะ คณธมาเถน

โศภี ม่ พุทโธ พยาภาติ

อปริเมยเย อโศ กปเป

ปฐมา ชุมมเทตเน

ปฐมาภิสมโย อหุ ฯ

พุทธโธ ชมฺมมเทศยิ

ทฤษฎีภัสสมโย อหุ ฯ

๓. พุทธมุนี

ชุมนุมเกวี่ วรุตตมံ ๖

ศทาส์ นวติ โกฏโย

อแห่ง เอหิกษุตา ฯ

มณฑลอุดร มเหสิน

ปจโม ชาติ สมากโม ฯ

ทฤติโย อาสี สมากโม

คติโย อาสิ สมากโม ฯ

คทา ชาติ ตมาคโม

สุริย นาม พุราหุมนโน ฯ

คินัน เวทาน ปารค

สรณํ คนฺตวาน สํตถุโน ฯ

คนธมาเดณ ปุชย์

ควาเนน ตปป์ย ฯ

มณฑล ทิพทูตโม

อย่า พุทโธ ภวิสสติ ฯ

อหุ กมิตวหยา รมมา	นิกฺขมิตฺวา ตถาคฺโค
ปชานํ ปททิตฺวาน	กตฺวา ทฺวกรราริกํ ฯ
อชฺชปาถ รุกฺขมฺมุตฺตมํ	นิสฺสํทิตฺวา ตถาคโค
ตตฺถ ปายาสํ ปคฺคยฺห	เนรณฺชรมุเปหิติ ฯ
เนรณฺชราย ตํรมฺหิ	ปายาสํ อทิ โส ชิน
ปฏฺยตฺตวรมคฺเคน	โพธิมฺมุตฺตมํ เอหิติ ฯ
ตโต ปทกฺขิณํ กตฺวา	โพธิมณฺฑํ อนฺนตฺตํ
อตฺตตฺถ รุกฺขมฺมุตฺตมํ	พฺพณิสฺสํติ มหายโส ฯ
อิมสฺส ชนิกา มาตา	มายา นาม ภวิสฺสํติ
บีตา สฺสทฺโธทโน นาม	อโยฺ हेตฺสํติ โคตโม ฯ
อนาสฺวา วิตฺตวาคา	สํนตฺตจิตฺตา สํมาหิตา
โกตฺติโต อุตฺติสฺสโ	อคฺคา हेตฺสํนฺติ สํวกา
อานนฺโท นามุปฺปจฺจโก	อฺปฺปจฺจิสฺสํติมํ ชินํ ฯ
เขมา อฺปฺปตฺตวณฺณา ฯ	อคฺคา हेตฺสํนฺติ สํวิกา
อนาสฺวา วิตฺตวาคา	สํนตฺตจิตฺตา สํมาหิตา ฯ
โพธิ ตสฺส ภคฺวโต	อตฺตตฺถ โถติ ปจฺจุจฺติ
จิตฺโต ฯ หตฺถาพวโก	อคฺคา हेตฺสํนฺนุปฺปจฺจกา ฯ
นนฺทมาตา ฯ อุตฺตว	อคฺคา हेตฺสํนฺนุปฺปจฺจกา
อายํ วตฺสํสํ ตสฺส	โคตมสฺส ยตฺสํสํโน ฯ

นว วรุตตตหุตตานิ	อคาริ อชฺฌมาวสี โส
ยสฺวา สฺจุมา สิริมา	ตโย ปาสาทมุตตมา ฯ
สมตฺตตตหุตตานิ	นาริโย สมนตฺตกา
ยสฺวตี นาม นาริ	สํวโต นาม อตฺตโร ฯ
นิมิตฺเต จตุโร ทิสฺวา	อตฺตยาเนน นิกฺขมิ
อนฺนํ อญฺจมาตานิ	ปชานํ ปทหิ ชินํ ฯ
พฺรหฺมณา ยาจิตฺตํ สมนฺโต	มจฺจโต โลกนายโก
วตฺตจฺจโก มหาจฺจโร	จเรตี ทิปฺตฺตฺตโม ฯ
สฺวเตโว ชมฺมเสโน จ	อเหตุํ อคฺคสํวภา
ปวตฺติโต นามุปฺปจฺจโก	มจฺจตฺตต มเหตุโน ฯ
สํวตา จ อโสกา จ	อเหตุํ อคฺคสํวภา
โพธิ ตตฺต ภาวโต	นาคฺคฺจฺจโรติ จุจฺจติ ฯ
นมนฺโต เจว วิสาโช จ	อเหตุํ อคฺคฺจฺจภา
อนฺนํ เจว สมนฺนา จ	อเหตุํ อคฺคฺจฺจภา ฯ
อญฺจาสํตฺตฺตฺตฺตานิ	อจฺจจฺจโคติ มหามนิ
ตโต นิทฺตฺตวตฺติ รัสสิ	อเนกตตตตตตตตโย ฯ
นวุติ วรุตตตตตตตตต	อญฺ วิชฺชติ ตาวเท
ตาวตา ติจฺจมาโน โส	ตาวเรตี ชนตํ พหุํ ฯ
ยถาบี สํวเร อุมฺมิ	น สกฺกา เต คณฺเฑเย
ตเถว สํวภา ตตฺต	น สกฺกา เต คณฺเฑเย ฯ

ยาว อฏฺฐาสิ สมนฺพุทฺโธ	มฺกโคโต โถกนายโก
น ตสฺส สํสเน อคฺคิ	สํกิลตมฺรณํ ตทา ฯ
ขมฺโมกฺกํ ชารยิตฺวาน	สฺนุตาเรตฺวา มหาชนํ
ชฺติตฺวา ชุมฺเภตฺว	นิพุทฺโต โส มหายโส ฯ
สงฺฆารานํ สภาวตฺตํ	ทสฺสยิตฺวา สเทวเก
ชฺติตฺวา อคฺคิกฺขณฺโชว	สุริโย อตฺตจฺจโคติ ยถา ฯ
อฺยฺยาเน เวสฺสเร นาม	พุทฺโธ นิพุพฺพายิ มฺกโคโต
ตตฺถเวรสุตฺตํ ชินฺธุโป	คัสสํ โยชนมฺกฺกโคติ ฯ

มฺกคตฺต พุทฺธวโร ตติโย ฯ

จตุตฺถโก สุมณฺ พุทฺธวโร

[๕] มฺกคตฺตํ อปฺเรน	สุมโน นาม นายโก
สพฺพขมฺเมหิ อสโม	สพฺพสฺสคฺคานมฺกฺกโคโม ฯ
คทา อมตเกวียโย	อาหนิ เมตฺเต ปุเร
ขมฺมํ สงฺฆํ สํมายุตฺตํ	นวงฺกชินฺตํสนํ ฯ
วิชินฺติตฺวา กิลตฺเต โส	ปตฺโต สมนฺโพชิมฺกฺกคฺมํ
มาเปตี นคฺวํ สคฺคา	สทฺทขมฺมํ ปุรฺววฺรตฺตมํ ฯ
นิรนคฺวํ อคฺคฺจิตํ	อชฺชํ วิปฺลวฺจิตฺตํ
มาเปตี โส มหาจิกิ	สตีปฏฺฐาน วรฺรตฺตมํ ฯ

ฆเถ จตุตาริ สามณเณ
 ฌพณเณวชฺชตมาปคฺคํ
 เย อปฺปมคฺคา อชิตา
 เต เต อิมे คุณฺณเว
 เหวเมว เตเน โยเคน
 โพเชติ ปชํมํ สตฺถา
 ยมฺหิ กาเถ มหาจฺวีโร
 โกฏฺฐสฺตสฺสทฺธํ
 ยทา เทวา มนุสฺสํ ๑
 นิโรชปณฺหํ ปุจฺฉิสุ
 ตทาบิ ชมฺมเทสฺสเน
 นจฺจติ โกฏฺฐสฺสทฺธํ
 สมนฺนิปาตา ตโย อาสุ
 ชินฺนาสฺสวณํ วิมตฺตานํ
 วสฺสํ อจฺจุสฺสทฺธํ ภาควโต
 โกฏฺฐสฺตสฺสทฺธํ
 ตโต ปวํ สมนฺนิปาเต
 นจฺจติ โกฏฺฐสฺสทฺธํ
 ยทา สกฺโก เทวราชา
 อสฺสํติ โกฏฺฐสฺสทฺธํ

จตฺถุโส ปฏฺฐิสฺสภิกา
 ปสาเรติ ตตฺถ วัณฺณํ ๑
 หิริวิริเยหฺพาคตา
 อาทียนฺติ ยทา สฺสํ ๑
 อุตฺตชฺชนโต มหาชนํ
 โกฏฺฐสฺตสฺสทฺธํ ๑
 โอวทิ ตติยฺเย คเณ
 ทฺติเย ชมฺมเทสฺสเน ๑
 สมนคฺคา เอกมานสํ
 สํสยณฺจายิ มานสํ ๑
 นิโรชปริทฺตปเน
 ตติยาภิสฺสมโย อหุ ๑
 สุมณสฺส มเหสีโน
 สมนฺติจิตฺตาน ตาทินํ ๑
 อภิสํจฺจุเช ปวารเณ
 ปวาเรติ ตถาคโต ๑
 วิมเต กณฺจนปพฺพเต
 ทฺติโย อาสิ สมากโม ๑
 พุกฺขทฺธสฺสทฺธํ ปากมิ
 ตติโย อาสิ สมากโม ๑

อหิ เตน สมนเณ	นาคราชา มหิทฺธิโก
อตุโธ นาม นามเณ	อุปปนฺนกุตตตณฺโง ๑
ตทาทิ นาคภวนา	นิกฺขมิตฺวา สฉาติภิ
นาคานํ ทิพฺพสุริเยหิ	ตตฺถมํ ชินฺนุญฺจํ ๑
โกฏฺฐิตตตฺถสํนิ	อนฺนปาทเน ตปฺบํ
ปจฺเจกตตฺถยฺกํ ทตฺวา	ตฺรณํ ตมฺปาคมํ ๑
โสมี มํ พุทฺโธ พุยาภาสิ	สุมน โลกนายโก
อปริเมยฺเย อิตฺโต กปฺเป	อโย พุทฺโธ ภวิสฺสติ ๑
อหุ กมิตฺตวฺหยา รมฺมา	นิกฺขมิตฺวา ตถาคโต
ปชานํ ปทฺธิตฺวาน	กตฺวา ทฺวักขกราริกํ ๑
อชฺชาต รุกฺขมฺมุตฺตมํ	นิสฺสํทิตฺวา ตถาคโต
ตตฺถ ปายาสํ ปคฺคยฺห	เนรณฺตรมฺเปหิติ ๑
เนรณฺตรราย ตํรุมฺหิ	ปายาสํ อหิ โส ชิน
ปฏฺยิตฺตวรมคฺเคน	โพชฺฌมฺมํ เอยฺหิติ ๑
ตโต ปทฺธิชฺฌนํ กตฺวา	โพชฺฌมฺมํ อนฺตฺตรํ
อตฺตตฺถ รุกฺขมฺมุตฺตมํ	พฺพณฺตฺตติ มหายโส ๑
อิมตฺตํ ชนิกา มาตา	มายา นาม ภวิสฺสติ
มีตา ตฺถุโชนโน นาม	อโย เอยฺหิติ โคตโม ๑
อนาสวํ จิตฺตภา	ตฺนฺตจิตฺตา ตมาหิตา
โกตฺติโต อุปตฺติโส ๑	อคฺคา เอยฺหตฺตติ ตาวกา
อานนฺโท นามุญฺจสาโก	อุปฺนุจฺจิตฺตมํ ชิน ๑

เขมา อุปปตตวณฺณา ๑

อนาสวา จิตฺราคา

โพธิ ตตฺถ ภคฺวโต

จิตฺโต ๑ หตฺถาพวโก

นนฺทมาตา ๑ อุตฺตฺรา

อายุ วตฺถตฺถํ ตตฺถ

อิทํ สุตฺตฺวาน วณฺ

ชาโมทิตา นร มร

อุกฺกฏจิสฺสททา วตฺตฺนฺติ

กตญฺชตฺถํ นมสฺสํนฺติ

ยทิมสฺสํ โลกนาถตฺถ

อนาคตมฺหิ อทฺฐาเน

ยถา มนุสฺสํ นทํ ตฺรณฺตา

เหฏฺฐาติตฺถํ คเหตฺตฺวาน

เฮวเมว มยํ สพฺเพ

อนาคตมฺหิ อทฺฐาเน

ตตฺถํปิ วณฺ สุตฺตฺวา

อุตฺตฺรํ วตฺตฺมจฺฉิชาตํ

เมตฺถํ นาม นกรํ

สิริมา นาม ชนิกา

อคฺคา เหตุสํนฺติ ตาวิกา

สํนฺตจิตฺตา ตมาทิตา ๑

อตฺถตฺตฺโกติ ปวฺจฺจติ

อคฺคา เหตุสํนฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺต ๑

อคฺคา เหตุสํนฺตฺตฺตฺตฺตฺต ๑

โคตมสฺสํ ยตฺถสฺสํโน ๑

อตฺมสฺสํ มเหสฺสํโน

พฺพุทฺธวโร อยํ ๑

อปฺปไมญฺเณติ หตฺนฺติ ๑

ทตฺถทตฺถํ สทฺเวกา ๑

วิรชฺชิสฺสํ ตาณํ

เหตุสํมํ สมนฺตฺตฺตฺตํ อิมํ ๑

ปฏฺติตฺถํ วิรชฺชณิ

อุตฺตฺรณฺติ มหานทํ ๑

ยทํ มุญฺจามิมํ ชินํ

เหตุสํมํ สมนฺตฺตฺตํ อิมํ ๑

ภิชฺชโย จิตฺตํ ปสาทํ

ทตฺตปารมิปฺริยา ๑

สฺสทฺตฺโต นาม ชตฺติโย

สุมณสฺสํ มเหสฺสํโน ๑

นพปุตตสหัสธานี	อคาริ อชฺฌาณสี โส
จนุโท สจฺจนุโท วญฺโธ	ตโย ปาสาทมุตตมา ฯ
เคตฺตฺตฺตฺตสหัสธานี	นารีโย สมนตฺตกา
วญฺฐํกํ นาม นารี	อนุปโม นาม อตฺตโร ฯ
นิมิตฺเต จตุโร ทิสฺวา	หตฺถิยาเนน นิทฺธิมิ
อนฺนทสฺมาธานี	ปชานํ ปทํ ธีโน ฯ
พฺรหฺมณา ยาจิตฺโต สนฺโต	สุมโน โลกนายนโก
วตฺตจกฺโก มหาวิโร	เมตเต ปฺรพฺรตฺตเม ฯ
สวโน ภาวิตฺตโต ฯ	อเหตุํ อคฺคสํวกา
อฺเทโน นามุปฺปชฺชาโก	สุมนฺตํ มเหสีโน ฯ
โสณํ ฯ อฺปโสณํ ฯ	อเหตุํ อคฺคสํวิกา
โสปี พุทฺโธ อสมตฺโม	นาคมฺเถ อพฺพมฺเถ ฯ
วรุณ เจว สวโน ฯ	อเหตุํ อคฺคปฺปชฺชา
จาลา ฯ อฺปจาลา ฯ	อเหตุํ อคฺคปฺปชฺชิกา ฯ
อจฺจตฺตเนน โส พุทฺโธ	นวุติหตฺตมฺคฺคโต
กณฺณคฺคณฺณกสฺสกาโส	ทตฺตสฺสํ วิโรจติ ฯ
นวุติวตฺตสหัสธานี	อายุ วิชฺชติ ตาวเท
ตาวตา ติวฺจมาโน โส	ตาวเรตี ชนตํ พหุํ ฯ
ตาวณฺเณ ตาวณฺณวา	โพชนเยเย อโพชนิ
ปรีนิพฺพายิ สมนุพฺพุโธ	อฺพฺรชฺชาว อคฺคมิ ฯ

เต จ ชีณาสว ภิภุช	โส จ พุทฺโธ อสทิสโส
อตุตฺถ ปภี ทตฺตยิตฺวา	นิพพุตา เต มหายธา ฯ
คณฺจ ฌาณมตฺตยิ	ตานิ จ อตฺตยานิ รตนาณิ
สพฺพํ สมนฺตรหิตํ	นหฺน วิตฺตา สพฺพสงฺฆาราทิ ฯ
สุมโน ยตฺตโร พุทฺโธ	องฺคารามนุหิ นิพพุโต
ตตฺถเกว ตตฺส ชินฺนุโป	จตุโยชนมุกฺคโต ฯ

สุมณพุทฺธวโร จตุตถโก ฯ

ปณฺจโม เวตพุทฺธวโร

[๖] สุมณสฺส อปฺเรน	เวโต นาม นายโก
อนุปโม อสทิสโส	อตุโต อุตฺตโม ชิโน ฯ
โสปี ชมมํ ปกาเสติ	พฺรหฺมณา อภียาจิโต
ชนฺชชาตฺตวตฺตถานํ	อปปวตฺตํ ภวากเว ฯ
ตตฺตสํมิตฺตมยา คีณิ	อเหตุํ ชมฺมเทสเน
คณฺนายน น วตฺตพฺโพ	ปจฺจมาภิสฺสมโย อหุ ฯ
ยทา อรินฺทมนํ ราชํ	จิเนติ เวโต มุนิ
ตทา โกฏิสฺสสฺสทํ	ทุตฺติยาภิสฺสมโย อหุ ฯ
สตุตฺตาทํ ปฏิสฺสทฺธานา	อูฏฺฐจฺหิตฺวา นรทโก
โกฏิสฺสทํ นร มรฺณํ	จิเนติ อุตฺตเม ฆเต ฯ

ตณฺนิปาตา ตโย อาสุ	เวรตตฺส มเหสีโน
ขณฺณสวานํ วิมตฺตานํ	สุวิมุตฺตาน ตาทินํ ฯ
อติกนฺตคณฺนปถา	ปจฺมา เย ตมาคตา
โกฏฺฐตตฺสทสฺสํ	ทฺติโย อาสี ตมาคโม ฯ
โย โส ปณฺณาย อตฺโม	ตตฺส จกฺกานฺนตฺตโก
โส ตทา พฺยาชโก อาสี	ปตฺโต ชฺวีตตตฺสํ ฯ
ตตฺส คิตฺตานปฺจฺนายน	เย ตทา อฺปคตา มุนี
โกฏฺฐตตฺสทสฺสํ	ตติโย อาสี ตมาคโม ฯ
อหํ เตน สมเยน	อติเทโว นาม พฺราหฺมโน
อฺปคฺนตฺวา เวรตํ พุทฺธํ	สฺวณํ ตตฺส คณฺณํ ฯ
ตตฺส ตตฺส ตมาธิณฺจ	ปณฺณาคณฺณมฺนตฺตํ
โถมยิตฺวา ยถาทามํ	อฺตฺตตฺริยํ อทาสํ ฯ
โสมี มํ พุทฺโฆ พฺยาภาสี	เวรโต โถกนายนโก
อปริเมยเย อิตฺโต กปฺเป	อโย พุทฺโฆ ภวิสฺสติ ฯ
อหุ กมฺมิตฺตวฺยา รมฺมา	นิกฺขมิตฺวา ตถาคโต
ปชานํ ปทฺทิตฺวาน	กตฺวา ทฺตฺตกรราริกํ ฯ
อชฺปาล รุกฺขมฺลตฺสํ	นิตฺตํ ตตฺวา ตถาคโต
คตฺถ ปายาสํ ปคฺคยฺห	เนรณฺชรมฺเปหิติ ฯ
เนรณฺชรวาย ตีรฺมฺหิ	ปายาสํ อหิ โส ชีโน
ปฏฺยิตฺตวรมคฺเคน	โพชฺชิตฺตมฺหิ เขหิติ ฯ

ตโต ปทกฺขิณํ กตฺวา	โพธิมณฺฑลํ อณฺตุตฺรํ
อตุตฺตตฺถรฺกขมฺมุตฺตมฺหิ	พฺพชฺฌิตฺตํ มหาวโธ ๑
อิมสฺส ชนิกา มาตา	มายา นาม ภวิตฺตํ
บีตา สฺสทฺโฆทโน นาม	อโยฺ เหตุตฺตํ โคตโม ๑
อนาสฺวา วุตฺตาราคา	สํนฺตจิตฺตา สฺมาหิตา
โกถิตโต อฺปฺปติสฺสโธ ๑	อคฺคา เหตุสํนฺติ สํวกา
อาณนฺโท นามุปฺปญฺชาโก	อฺปฺปญฺจิสฺสํมํ ชินํ ๑
เชมา อฺปฺปปถวณฺณา ๑	อคฺคา เหตุสํนฺติ สํวิกา
อนาสฺวา วุตฺตาราคา	สํนฺตจิตฺตา สฺมาหิตา ๑
โพธิ ตสฺส ภคฺวโต	อตุตฺตตฺถโกติ ปจฺจุจฺติ
จิตฺโต ๑ หตฺถาพวโก	อคฺคา เหตุสํนฺตฺตฺตฺตฺตฺต ๑
นนฺทมาตา ๑ อุตฺตฺตฺต	อคฺคา เหตุสํนฺตฺตฺตฺตฺต ๑
อายุ วตฺตสฺสํ ตสฺส	โคตมสฺส ยตฺตฺตฺตโน ๑
อิทํ สฺสทฺวาน วจัน	อตฺมสฺส มเหสีโน
อาโมทิตา นรมฺ	พฺพชฺฌิตฺตํ อโย ๑
อฺปฺปญฺจิสฺสทฺทา วตฺตฺตฺต	อปฺปโณเจนฺติ หตฺตํ ๑
กตฺตฺตํ นมสฺสํ	ทตฺตสฺสํ สทฺเวกา ๑
ยทิมสฺส โลกนาถสฺส	วิชรฺมิตฺตํ สํ
อนาคตฺตมฺหิ อทฺธาน	เหตุสํม สํมฺมฺมา อิมํ ๑

ยถา มนุสฺสา นทํ ทรนฺตา	ปฏฺธิตฺตํ วิรชฺฌิย
เหฏฺฐาติตฺตํ คเหตฺวาน	อตุตฺตรนฺติ มหานทํ ๑
เอวเมว มยํ สพุเพ	ยถิ มุญฺจามิมํ ชินํ
อนาคตมฺหิ อทฺธาน	เหตฺสํม สมนุชฺชา อิมํ ๑
ตสฺสํมมํ วจนํ สุตฺวา	ภิชฺชโย จิตฺตํ ปสฺสาทยิ
อตุตฺตรํ วตฺตมชฺชิตฺตํ	ทสฺสปารมมฺปิรยา ๑
ตทามิ ตํ พุทฺธมฺมํ	สริตฺวา อนุพฺพุทฺธิ
อาหริตฺสํมมํ ตํ ชมฺมํ	ยํ มยทํ อภิปตฺติตํ ๑
นทฺรํ สุตฺตมฺมํ นาม	วิปฺปโต นาม ชตฺติโย
วิปฺปตา นาม ชนิกา	เรวตสฺส มเหสีโน ๑
ฉพุพฺพสฺสสฺสทฺสํม	อคารํ อชฺฌมาวสฺส โส
สฺสทฺสํสโน จ รัตนคฺฆิ	อาเวโฬ จ วิภูสฺสีโต
ปฺปญฺญกมฺมาภินิพฺพุตฺตา	ตโย ปาสาทมุตฺตมา ๑
เตตฺตํสฺสสฺสทฺสํม	นาริโย สมนฺจกฺตว
สฺสทฺสํสนา นาม นาริ	วรฺุณ นาม อตฺตรโฬ ๑
นิมิตฺเต จตฺุโร ทิสฺวา	รทฺยํเนน นิกฺขมฺมิ
อนฺนํ สุตฺตมาสนิ	ปชานํ ปททํ ชิโน ๑
พฺรหฺมณฺนา ยาจิตฺโต สฺนโต	เรวโต โลกนายโก
วตฺตจกฺโก มหาวิโร	วรฺุณารามํ วสฺสํ ชิโน ๑

วรุโณ พุทฺธมเทโว ๑	อเหตุ อคฺคสํวากา
ธมฺภโว นามุปฺปฐาโก	เวตตสฺส มเหสีโน ๑
ภทฺทา เจว ธมฺภทฺทา ๑	อเหตุ อคฺคสํวากา
โสมี พุทฺธโธ ธมฺมธโม	นาคมฺมเถ อพฺพมฺมเถ ๑
วรุโณ ๑ ธวโร ๑	อเหตุ อคฺคปฺปฐกา
ปาดา ๑ อปฺปาดา ๑	อเหตุ อคฺคปฺปฐจิกา ๑
อจฺจุตฺตเนน โธ พุทฺธโธ	อัสสํทิตฺตมฺมคฺคโต
โอภาเสสสิ ทิสฺสา ธพฺพา	อินฺทเกตฺตว อคฺคโต ๑
ตสฺส สวโร นิพฺพุตฺตา	ปภามาตา อนุคฺตฺรา
ทิวา วา ยทิวา รตฺติ	ธมฺมุตฺตา ผรติ โยชนํ ๑
สญฺจิวดสฺส สหสฺसानิ	อายุ วิชฺชติ ตาวเท
ตาวตา ติญฺจมาโน โธ	ตาเรสิ ชนตํ พหุ ๑
ทสฺสยิตฺตวา พุทฺธพฺถ	อมตํ โลเก ปภาสยิ
นิพฺพุตฺติ อนุปาทาโน	ยถาคฺคปาทานสงฺขยา ๑
โส ๑ กาโย รตนนิโร	โส ๑ ชมฺโม อสํทิสฺส
ธพฺพํ ธมฺมตฺตริทํ	นฺน วิตฺตวา ธพฺพสงฺขาราทิ ๑
เวตโต ยสฺสโร พุทฺธโธ	นิพฺพุโต โธ มหาปฺปญฺโญ
ชาตฺตวิตฺตาริกํ อสสิ	เตสฺส เตสฺส ปเทสฺสโตติ ๑

เวตพุทฺธวโธ ปณจโม ๑

ฉฏฺฐสย โสภิตพุทฺธวโร

[๗] เรวตสุต อปเรน	โสภิต นาม นายโก
ธมาหิต ธนุจจิตโต	ธมโม อปปฏิปคฺคโต ฯ
โส ชิน สกเคหมหิ	มานถํ วิณิตฺตยิ
ปตฺตวาน เกวถํ โพธิ	ธมฺมจกฺกํ ปวตฺตยิ ฯ
ยาว ชุทฺธํ อวิจิตโต	ภวคฺคา จาเมี เหฏฺฐโต
เชตฺตณฺตเร เขถปรีธา	อโหสิ ธมฺมเทสเน ฯ
ตาย ปรีธาย ธมฺพุทฺโธ	ธมฺมจกฺกํ ปวตฺตยิ
คณนาย น วตฺตพุโพ	ปจฺจมาภิสํโย อหุ ฯ
คโต ปรีธี เทเสนเต	นรมฺมํ ธมฺมาคเม
นวุติ โกฏฺฐสฺสธํ	ทุตฺติยาภิสํโย อหุ ฯ
ปฺนูปริ ราชปฺตโต	ชยเสโน นาม ชุตฺติโย
อารามํ โรปยิตฺตวาน	พุทฺธเช นิยุยาทธี ตทา ฯ
ตสฺส ยาคํ ปกิตฺเตนโต	ธมฺมํ เทเสสิ จกฺขมา
ตทา โกฏฺฐสฺสธํ	ตติยาภิสํโย อหุ ฯ
ธนนฺนิปาตา ตโย อาสุ	โสภิตสฺส มहेสิโน
ชฺฌนาสฺสวานํ วิมตฺตํ	ธนุจจิตฺตาน ตาทินํ ฯ
ชฺชคฺคโต นาม โส ราชา	ทานํ เทติ นรุตฺตเม
ตมฺหิ ทาเน ธมฺมาคณฺฐิ	อรรหนฺตา สคโกฏฺฐโย ฯ

ปุณาปรํ ปุคคโณ
 ตทา นวุติโกฏฺฐํ
 เทวโลเก วสิตฺวาน
 ตทา อสฺสติโกฏฺฐํ
 อหนฺเตน สมนฺเณ
 ตทา สํวากํ พุทฺธํ
 โสมี มํ พุทฺโธ พุยาภาสี
 อปริเมยฺเย อิตฺถ กปฺเป
 อหุ กมิตฺตวฺหยา รมฺมา
 ปธานํ ปทหิตฺวาน
 อชฺปาตฺตํ รุกฺขมฺมุตฺตมํ
 ตตฺถ ปายาสํ ปคฺคยฺห
 เวนฺนชฺรเวย ตํรมฺหิ
 ปฏฺยิตฺตวรมคฺเคน
 ตโต ปทกฺขิณํ กตฺวา
 อสฺสํตฺตํ รุกฺขมฺมุตฺตมํ
 อิมสฺสํ ชนิกา มาตา
 มีตา สฺสํโธทโน นาม
 อนาสฺวา วิตฺตวาคา
 โกลิตฺโต อปฺปติสฺโส ๑
 อานนฺโท นามปฺปญฺชาโก

ทานํ เทติ นรุตฺตเม
 ทฺติโย อาสี สํมาคโม ๑
 ยทา โอโรหตํ ชิโน
 ตติโย อาสี สํมาคโม ๑
 สฺสาโต นาม พุราหุมนฺโณ
 อนนฺปาเนน ตปฺปยิ ๑
 โสภิตโต โลกนายโก
 อยํ พุทฺโธ ภวิสฺสํติ ๑
 นิภฺชมิตฺวา ตถาคโต
 กตฺวา ทฺถกฺกรการิกํ ๑
 นิสฺสํกิตฺวา ตถาคโต
 เวนฺนชฺรเวยฺเปหิ ๑
 ปายาสํ อทิ โส ชิโน
 โฬชฺมิมฺมุตฺตมํ เอหิ ๑
 โฬชฺมิมฺมุตฺตมํ อนุตฺตมํ
 พุชฺฌิสฺสํติ มหายโส ๑
 มายา นาม ภวิสฺสํติ
 อยํ เหสฺสํติ โคตโม ๑
 สมนฺตจิตฺตา สํมาหิตา
 อคฺคา เหสฺสํนฺติ สํวากา
 อปฺปญฺจิสฺสํติ มํ ชินํ ๑

นพวตฺตํ สหสฺสํ	อการํ อชฺฌวตฺติ โธ
กมุโท นพฺพิํ ปทฺโม	ตโย ปาสาทมุตฺตมา ฯ
ติจตุตฺตาริ สหสฺสํ	นาริโย สมตฺตงฺกตา
มกิตา นาม ธา นาริ	สํโห นามาสิ อตฺตรโธ ฯ
นิमितฺเต จตุโร ทิสฺวา	ปาสาเทนาภินิภุมมิ
สตุตฺตาหิ ปชานนาริ	จริตฺวา ปุริสฺสตุตฺตโม ฯ
พฺรหฺมณา ยาจิตฺโต สหฺโต	โสภิตฺโต โลกนายนโก
วตฺตจฺจโก มหาวิโร	สฺสุมมุขยานมุตฺตเม ฯ
อธโม จ สฺสเนตฺโต จ	อเหตุํ อคฺคสํวากา
อนโม นามุปฺปฏฺฐาโก	โสภิตสฺส มเหสิโน ฯ
นกุลตา จ สฺสวาทา จ	อเหตุํ อคฺคสํวากา
พฺพชฺฌมาโน จ โธ พุทฺธโธ	นาคมฺมุเต อพฺพชฺฌน ฯ
รมโม เจว สฺสเนตฺโต จ	อเหตุํ อคฺคปฺปฏฺฐงฺกา
นกุลตา เจว จิตฺตา จ	อเหตุํ อคฺคปฺปฏฺฐงฺกา ฯ
อฏฺฐปณฺณวตฺตรตนํ	อจฺจุคฺคโต มหามุณี
โองาเสติ ทิสฺวา สพฺพา	สฺสตรวิธํ อคฺคโต ฯ
ยถา สฺสยฺยตฺตํ ปวณํ	นानาคนฺนุเชหิ ชฺฐีตํ
ตเถว ตสฺส ปาวจณํ	สฺสํคณฺนุเชหิ ชฺฐีตํ ฯ
ยถาปิ ธาคโร นาม	ทสฺสเนน อตปฺปมฺปิโย
ตเถว ตสฺส ปาวจณํ	สวเนน อตปฺปมฺปิยํ ฯ

นวุติวสุตฺตํ สหสุตฺตานิ	ธายุ วิชฺชติ ตาวเท
ตาวตา ติฏฺฐมาโน โส	ตาวเรติ ชนตํ พหุํ ฯ
โธวาทํ ธนุสฺสิจิณฺฑ	ทตฺตวาน เสดฺสเก ชเน
หุตาสนนฺว ตาเปตฺวา	นิพฺพุโต โส สํสาวกโก ฯ
โส ฯ พุทฺธโธ ธมฺมสโม	เต ฯ สํวกา พตฺตปฺปตฺตา
สพฺพํ สมนฺนตฺตวทิตํ	นनु วิกฺขตา สพฺพสํวาราติ ฯ
โสภิตโต วรธมฺพฺพุโธ	สํหารามมฺหิ นิพฺพุโต
ชาตฺตวิทฺถวาทิกํ ธาสี	เตสุ เตสุ ปเทตฺโตติ ฯ

โสภิตพุทฺธวํโส ธญฺโซ ฯ

สุตฺตโม อโนมทสุตฺติพุทฺธวํโส

[๘] โสภิตสุตฺตํ อปเรน	ธมฺพฺพุโธ ทิปฺพุตฺตโม
อโนมทสุตฺตํ อมิตฺตโย	เตชฺสํ ทฺวติฏฺกโม ฯ
โส ธะตฺวา พนฺชนํ สพฺพํ	วิทฺธํเสตฺวา ตโย ภเว
อนิวดตฺติคมนํ มคฺคํ	เทเสสิ เทวมานุเส ฯ
ธาคโรว ธตฺตฺตฺตฺตฺตฺ	ปพฺพุโตว ทฺวราสโต
ธากาโสว ธนฺนฺนฺนฺนฺนฺ	ธากวราชาว ธตฺตฺตฺตฺ
ทตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺ ตํ พุทฺธํ	โตติตา โหนฺติ ปาณิน
พฺยาหฺรณตํ ทิวิ ธตฺตฺวา	ธมตํ ปาปฺพณฺนฺนฺนฺนฺ

รมฺมาภิสโย ตตฺส
 โกฏิสตานิ อภิสมีสุ
 ตโตปรํ อภิสมเย
 อตฺติโกฏี อภิสมีสุ
 ตโตปรํ หิ วตฺตฺนเต
 อฏฺฐตฺตติโกฏี
 สนนฺนิปาตา คโย อาสุ
 อภินฺนวาพต ปฺปตฺตฺตานํ
 อฏฺฐตฺตตฺสทฺสํ
 ปทฺธิน มท โมหานํ
 สตฺตตฺตตฺสทฺสํ
 อนนฺตคณานํ วิรชานํ
 ฉนฺนํ สตฺตตฺสทฺสํ
 อภินฺนวาพต ปฺปตฺตฺตานํ
 อหฺนฺเตนํ สมฺเยน
 เนกานํ ยกฺขโกฏี
 ตทาสี ทํ พุทฺธวโร
 อนนฺปาเนน ตปฺเปตฺติ
 ใสมี มํ ตทท พฺยาภาส
 อปริเมยเย อิตฺโต กปฺเป

อิทฺโต ติโต ตทท อหฺ
 ปชฺเม รมฺมเทสเน ๑
 วตฺตฺนเต รมฺมวฏฺฐิโย
 ทฺติเย รมฺมเทสเน ๑
 ตปฺปยนฺเตว ปาณินํ
 ตติยาภิสมโย อหฺ ๑
 ตตฺสํ ๑ มเหสีโน
 ปฺปตฺตฺตานํ วิมฺมตฺติยา ๑
 สนนฺนิปาตา ตทท อหฺ
 สนฺตติตฺตาน ตาทินํ ๑
 ทฺติโย อาสํ สมากโม
 อปฺตฺตฺตาน ตาทินํ ๑
 ตติโย อาสํ สมากโม
 นิพฺพุตฺตานํ ตปฺตฺตฺตํ ๑
 ยกฺโข อาสํ มหิตฺติโก
 วตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺต
 อปฺคณฺตฺวา มเหสี
 สตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺต
 วิสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺส
 อหฺ พุทฺธวโร ภวิสฺสฺส ๑

อหุ กบิลลวหยา รุมมา
 ปธานํ ปททิตฺตฺวาน
 อชฺชปาท รุกฺขมฺมุตตฺถํ
 ตตฺถ ปายาสํ ปคฺคยฺห
 เหนรชฺชราย ตํรุมฺหิ
 ปฏฺยิตฺตฺวรมคฺเคน
 ตโต ปทกฺขิณํ กตฺวา
 อตฺถตฺถ รุกฺขมฺมุตตฺถํ
 อิมตฺถํ ชนิกา มาตา
 บิิดา สฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺส
 อนาสฺสวา วิตฺตฺราคา
 โกถิตโต อุตฺตฺตฺสฺสฺส
 อานนฺโท นามุปฺปจฺจสาโก
 เขมา อุตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺต
 อนาสฺสวา วิตฺตฺราคา
 โทชิต ตตฺถ ภาวโต
 จิตฺโต ๑ หตฺถาพฺพโก
 นนฺทมาตา ๑ อุตฺตฺตฺต
 อายฺย วตฺถตฺตํ ตตฺถ

นิภูษมิตฺวา ตถาคโค
 กตฺวา ทุฏฺฐการิกิ ๑
 นิสัทธิตฺวา ตถาคโค
 เพรณฺชรมุเปหิติ ๑
 ปายาสํ อทิ โส ชิโน
 โพธิมฺมณฺหิ เอหิติ ๑
 โพธิมณฺทํ อนุตฺตํ
 พุชฺฌิสฺสํติ มหายุโส ๑
 มายา นาม ภวิสฺสํติ
 อยํ เหลสฺสํติ โคตโม ๑
 สันตฺติจิตฺตา สสมาหิตา
 อคฺคา เหลสฺสํณฺติ สํวธา
 อปฺปญฺจิสฺสํติมํ ชินํ ๑
 อคฺคา เหลสฺสํณฺติ สํวธา
 สันตฺติจิตฺตา สสมาหิตา ๑
 อสฺสํตฺตฺโตติ ปฏฺจจติ
 อคฺคา เหลสฺสํณฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺต ๑
 อคฺคา เหลสฺสํณฺตฺตฺตฺตฺต ๑
 โคตมสฺสํ ยสฺสํติโน ๑

อิทํ สุตฺวาน วจัน	อธมสฺส มเหสีโน
อาโมทิตา นรมฺร	พุทฺธวํชงฺกุโร อยํ ๑
อุกฺกุฏจิสฺสททา วตฺตุนฺติ	อปฺโปณฺเณติ หสฺสนฺติ ๑
กตฺตชฺชํ นมสฺสํ	ทสฺสทสฺสํ สทฺธกกา ๑
ยทิมสฺส โลกนาถสฺส	วิรัชฌิสฺสํ สํสํ
อนาคคมฺหิ อทฺธาน	เหตฺสํ สมนฺุชา อิมํ ๑
ยถา มนุสฺสา นทํ ตรณฺตา	ปฏฺธิตฺถํ วิรัชฌิย
เหฏฺฐาติตฺถํ กเหตฺวาน	อุตฺตตฺรณฺติ มหानทํ ๑
เอวเมว มยํ สพุเพ	ยทิมฺ มุญฺจามิมํ ชินํ
อนาคคมฺหิ อทฺธาน	เหตฺสํ สมนฺุชา อิมํ ๑
ตสฺสํวํ วจัน สุตฺวา	คฺกุโข สํวิคฺคฺมานโส
อุตฺตริ วตฺตมฺหิฏฺฐาติ	ทสฺสปารมฺปิรียา ๑
นทํ จนฺทวทํ นาม	ยสฺวา นาม ชคฺคิโย
มาตา ยโสชฺชา นาม	อนมทสฺสิปุทฺธวโส ๑
ทสฺสวสฺสทสฺสํ	อการํ อชฺฌวสฺสํ โส
สฺริ อปฺสฺริ วทฺโฆ	ตโย ปาสาทมุตฺตมา ๑
เตวํสฺสทสฺสํ	นาริโย สมนฺุชฺชกตา
สฺริมา นาม สํ นาริ	อุปฺสาโต นาม อตฺตโร ๑
นิมิตฺเต จตุโร ทิสฺวา	สํวิกาชาภินิฏฺฐมิ
อนฺมทสฺมาตํ	ปชานํ ปทํ ชิน ๑

พฺรหฺมณา ยาจิโต สฺนโต	อโนมทสุตฺตํ มหามุณี
วตฺตจกฺโก มหาวิโร	สุทฺตสฺสญฺยานมุตฺตเม ๑
นิสฺสโก ๑ อโนโม ๑	อเหสุ อคฺคสาวกา
วรุโณ นามุပ္ปญฺชาโก	อโนมทสุตฺตํ สฺตถุโน ๑
สฺนทรา ๑ สฺมณา ๑	อเหสุ อคฺคสาวิกา
โพธิ คฺคสฺส ภควโต	อชฺชไนติ ปวฺจฺจติ ๑
นทิวทฺโฆ สิริวทฺโฆ	อเหสุ อคฺคปญฺชกา
อุปลดา ๑ ปทุมมา ๑	อเหสุ อคฺคปญฺชิกา ๑
อฏฺฐปณฺณาสรตฺถํ	อจฺจุคฺคโต มหามุณี
ปภา นิตฺทาวตํ คฺคสฺส	สฺตวํสํ อคฺคโต ๑
วสฺสํ สฺคสฺสสฺสํ	ธายู วิชฺชติ ตาวเท
ตาวตา ติญฺจมาโน โส	ตาเวสสิ ชนตํ พหุ ๑
สฺสฺสฺสํ ปาณินํ	อหฺนเตหิ ตาภิหิ
วิตฺตราเคหิ วิมเลหิ	โสภติ ชินฺสาสนํ ๑
โส ๑ สฺตถา อมิตฺยโส	ยฺศานิ ตานิ อตฺถิยานิ
สพฺพํ สมนฺตรหิตํ	นนุ วิตฺตา สพฺพสงฺฆาราทิ ๑
อโนมทสุตฺตํ ชิโน สฺตถา	ธมฺมารามมฺหิ นีพฺพุโต
คตฺถเกว คฺคสฺส ชินฺธุโป	อุพฺเพโฆ ปน วีสํกตํ ๑
อโนมทสุตฺตํ พุทฺธวโถ	สฺตคฺคโม ๑

อัญจโม ปทุมพทุธวโส

- [๘] อโนมทสุตีสสุต อปเรน
 ปทุโม นาม นามเนน
 คตฺถํ อตฺถํ ตํ
 อตฺถํเขยฺยํ ฌาณวโร
 คตฺถํ อคฺคตฺถํ
 อภิสํยา คโย อาสุ
 ปจฺจมาภิสํเย พุทฺโธ
 ทุติยาภิสํเย ชีโว
 ยทา จ ปทุโม พุทฺโธ
 ตทา อตฺถโกฏฺโณ
 สนิปาทา คโย อาสุ
 โกฏฺธตฺถํ
 กจฺจิตฺถํ
 ฌมฺมเสนาปติคฺคยา
 ตทา เท วิมลา ภิกฺขุ
 ตฺถนิ สคฺคตฺถํ
 ปุณฺณปวโร โส นรคฺค
 ตทา สมากโม อาสิ
- สมฺพทุโธ ทิปทุคฺคโม
 อตฺถโม อปฺปฏฺฐคฺคโต ๑
 สมาริณี อนนฺตโก
 วิมุตฺติณี อานุมา ๑
 ฌมฺมจกฺกปฺปวตฺถเน
 มหาตมปวาทนา ๑
 โกฏฺธตมโพธิ
 นวตฺติโกฏฺธมโพธิ ๑
 โอวทิตํ สกมคฺค
 ทุติยาภิสํโย อหุ ๑
 ปทุมตฺถํ มเหตฺติโน
 ปจฺจโม อาสิ สมากโม ๑
 อปฺปนฺเน กจฺจิจฺจเว
 ภิกฺขุ สัพพิสฺสุ จีวรํ ๑
 ฌมฺมเสนา มหิตฺติกา
 สมิสฺสุ อปฺปวาทนา ๑
 ปวเน วาสํ อปฺปาคมิ
 ทุติยํ สคฺคตฺถํ ๑

อหฺนฺเตน สมนฺเณ
 วิเวกมนุพฺพุทฺตํ
 จนฺตึทฺวา สิริสา ปาเท
 ติกฺขตฺตํ อภินาตึทฺวา
 สจฺจตาหํ วรตฺมาปตฺติยา
 มนสา จินฺตยิตฺวาน
 ตทาสี โส มหาวโร
 อปฺริเมยฺเย อิตฺถ กปฺเป
 อหุ กมิตฺตวฺหยา รมฺมา
 ปชานํ ปทกฺขิณํ
 อชฺชปาตฺตํ รุกฺขมฺมุตฺตมํ
 ตตฺถ ปายาสํ ปคฺคยฺห
 เนรณฺชรวาย ตํรมฺหิ
 ปฏฺยตฺตวรมคฺเคน
 ตโต ปทกฺขิณํ กตฺวา
 อสฺสจฺจตฺตํ รุกฺขมฺมุตฺตมํ
 อิมสฺส ชนิกา มาตา
 มีตา สฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺส นาม
 อนาถวา วิตราคา
 โกตฺติโต อปฺปติสฺสํ ฯ
 อานนฺโท นามปฺปจฺจาโก

สโห อาสํ มิคากิฏ
 ปวเน อทฺทสํ ชินํ ฯ
 กตฺวาน ตํ ปทกฺขิณํ
 สจฺจตาหํ ชินมฺปจฺจํ ๑
 อจฺจุสฺสิตฺวา ตถาคโต
 โกฏฺฐิกิฏฺฐ สมานยิ ฯ
 เตสํ มชฺเฌ วิยากริ
 อยํ พุทฺโธ ภวิสฺสติ ๑
 นิกฺขมิตฺวา ตถาคโต
 กตฺวา ทุกฺกกรกักริ ๑
 นิสฺสิตฺวา ตถาคโต
 เนรณฺชรมฺเปหิติ ๑
 ปายาสํ อทิ โส ชิน
 โพธิมฺมุตฺตมํ เอหิติ ๑
 โพธิมฺมุตฺตมํ อนุตฺตรํ
 พุชฺฌิสฺสจฺจติ มหายโส ๑
 มายา นาม ภวิสฺสติ
 อยํ เหลสฺสติ โคตโม ๑
 สมนฺตจิตฺตา สมาหิตา
 อคฺคา เหลสฺสจฺจติ สวภา
 อจฺจุสฺสจฺจติมํ ชินํ ๑

เขมา อุปฺปตฺตวณฺณา ฯ
 ชนาตฺวา วัฏฺฐราคา
 โภชิ ตสฺส ภควโต
 จิตฺโต ฯ หตฺถาพวโก
 นนฺทมาตา ฯ อุตฺตฺรา
 ฉาย วสฺสสํ ตสฺส
 อิทํ สุตฺวาน วจัน
 อามิตฺตา นรมฺร
 อุกฺกุจฺสีตฺทา วตฺตฺนติ
 กตฺตฺตํ นมสฺสํ
 ยทิมสฺส โลกนาถสฺส
 ชนาตฺตมฺหิ อทฺธาเน
 ยถา มนุสฺสา นทํ ตฺรณฺตา
 เหฏฺฐาติคฺคํ คเหตฺวา
 เขวเมว มยํ สพุเพ
 ชนาตฺตมฺหิ อทฺธาเน
 ตสฺสํว วจัน สุตฺวา
 อุตฺตรํ วตฺตมฺหิ จาตฺตํ
 จมฺปกํ นาม นกรํ
 อตฺมา นาม ชนิกา

อคฺคา เหตุสฺสํ ตาวิกา
 สมนฺตจิตฺตา สมาหิตา ฯ
 อสฺสํโกติ ปจฺจุจติ
 อคฺคา เหตุสฺสํอฏฺฐกา ฯ
 อคฺคา เหตุสฺสํอฏฺฐิกา
 โคตมสฺส ยสฺสํโน ฯ
 อตฺมสฺส มเหสีโน
 พุทฺธวํสํโร อยํ ฯ
 อปฺโปเนนฺติ หสฺนติ ฯ
 ทสฺสํสฺสํ สเทวกา ฯ
 วิรชณฺสํตาม สานํ
 เหตุสํ สมนฺตา อิมํ ฯ
 ปฏิคฺคํ วิรชณฺย
 อุตฺตรนฺติ มหานทํ ฯ
 ยทิมฺ จมฺปามิมํ ชนํ
 เหตุสํ สมนฺตา อิมํ ฯ
 ภิชฺโย จิตฺตํ ปสาทยํ
 ทสฺสปารมิตฺติยา ฯ
 อตฺโม นาม ชตฺติโย
 ปทุมสฺส มเหสีโน ฯ

ทสฺวสุตฺตสฺสทสฺสาณิ	อคารํ อชฺฌวาสิ โส
นนฺโท วสุ ยสฺสทฺสโร	ตโย ปาสาทมุตฺตมา ฯ
เตตฺตํทสฺสทสฺสาณิ	นาริโย สฺมตฺตงฺกตา
อฺตุตฺตรา นาม ตา นาริ	รมฺโฆ นามาสิ อตฺตรโฆ ฯ
นิมิตฺเต จตฺตโร ทิสฺวา	รทฺยาเนน นิกฺขมิ
อนฺนํ อฏฺฐมาสาณิ	ปฺชานํ ปทํ ชินํ ฯ
พฺรหฺมณา ยาจิโต สฺนโต	ปทฺตฺวา โลกนายนโก
วตฺตจฺจโก มหาจฺจโร	ชนฺณชฺชยุยานมุตฺตเม ฯ
สาโต จ อฺปฺสาโต จ	อเหตุํ อคฺคสํวากา
วรฺุณํ นามุปฺปฏฺฐาโก	ปทฺมสุตฺตํ มเหสีนํ ฯ
ราชา เจว สฺราชา จ	อเหตุํ อคฺคสํวากา
โพธิ ตสฺส ภควโต	มหาโสโณติ อจฺจุติ ฯ
สภิโย เจว อสโม จ	อเหตุํ อคฺคปฏฺฐกา
รฺุจิ จ นนฺทิมารว จ	อเหตุํ อคฺคปฏฺฐิกา ฯ
อฏฺฐปฺปณฺณาสฺสรัตนํ	อจฺจุคฺคโต มหามุณี
ปภา นิตฺตวาทิ ตสฺส	อสมํ สพฺพโต ทิสฺวา ฯ
จฺนทปฺปภา สฺริยปฺปภา	รัตนคฺคิมณิปฺปภา
สพฺพปภี ตา หตา โหนฺติ	ปตฺวา ชินปฺปฏฺฐตฺมํ ฯ
วสุตฺตสฺสทสฺสาณิ	อายุ วิชฺชติ ตาวเท
ตาวตา ทิฏฺฐมาโน โส	ตาวเรสิ ชนฺตํ พทฺ ํ

ปริปกกมานเส ตตฺเต	โพชยิตฺวา อเสตโต
เสตณฺเณ อนฺธาสตฺวา	นิพฺพุโต โส ตตฺตวโก ๑
อฺรโคว ตจํ ชินฺณํ	อฺรทฺธมปตฺตํ ปาทโป
ชหิตฺวา สพฺพสงฺขาร	นิพฺพุโต โส ยถา สิจฺฉติ ๑
ปทุมโม ชินฺวโร ตตฺถา	ชมฺมารามมฺหิ นิพฺพุโต
ธาคฺคิตฺถาริกํ ชาติ	เตสุ เตสุ ปเทตฺโตติ ๑

ปทุมพุทธวงศ์ อชฺฐโม ๑

นวโม นารทพุทธวงศ์

[๓๐] ปทุมุตฺถ อปเรน	สมฺพุทฺโธ ทิปทตฺตโม
นารโท นาม นามเณ	อตฺโม อปฺปปฏิปฺกฺกโต ๑
โส พุทฺโธ จกฺกตฺตติตฺถ	เชฏฺโฐ ทยิตฺโอรโส
อามตฺตมณฺยาภรโณ	อฺยฺยานํ อฺปตฺตํมฺหิ ๑
ตตฺถาสี รุกฺโข วิปฺปโต	อภฺริวโป พฺรหฺมา สฺสจฺจิ
ตมชฺฌปตฺวา นิสฺสํ	มหาโสณุตฺถ เทวฺจฺจโต ๑
ตตฺถ ฌาณวรูปฺปชฺช	อนนฺตํ วชิรฺรปมํ
เตน วิจิณฺโณ สงฺขาร	อฺกฺกชฺชมวชฺชชตฺ ๑
ตตฺถ สพฺพกิเลตฺตานิ	อเสตมภิกฺขาหิ
ปาปฺปณิ เกวตํ โพธิ	พุทฺธฌาเน จ อฺกฺกทตฺ ๑

ปาปฺปณฺนิคฺคฺวาน สมนุโพธิ์	ชมฺมจกุกํ ปวตฺตติ
โกฏฺฐิสฺสทสฺสสุตฺตํ	ปจฺจมาภิสฺสมโย อหุ ๑
มหาโทณํ นาคราชํ	ฉินฺยนฺนโต มหามุณี
ปาฏีเหรี ตทาภาสี	ทสฺสฺสนฺนโต สฺสเทวเก ๑
ตทา เทวมนุสฺสสุตฺตํ	ตมฺหิ ชมฺมปฺปภาสฺสเน
นวุติ โกฏฺฐิสฺสทสฺสสุตฺตํ	ตวิสฺสุ สฺสพฺพสฺสํยํ ๑
ยมฺหิ กาเถ มหาวีโร	โอวทฺธิ สฺสกมตฺตฺตํ
อัสสีติ โกฏฺฐิสฺสทสฺสสุตฺตํ	ตติยาภิสฺสมโย อหุ ๑
สฺสนฺนิปาตา ตโย อาสุ	นารทสฺส มเหสีโน
โกฏฺฐิสฺสทสฺสสุตฺตํ	ปจฺจโม อาสี สฺสมาคโม ๑
ยทา พุทฺธโช พุทฺธคุณฺ	สฺสนิทานํ ปภาสฺสยิ
นวุติ โกฏฺฐิสฺสทสฺสสุตฺตํ	สํมัสฺสุ ฉิมฉา ตทา ๑
ยทา เวโรจโน นาคโค	ทานํ ททาติ สฺสทฺถโน
ตทา สํมัสฺสุ ชินฺนปฺปตฺตา	อัสสีติสฺสทสฺสสุตฺตโน ๑
อหฺนฺเตน สมนฺเยน	ชฺชฺชิตฺโต อุกฺกตฺตาปโน
อนุตฺตติกฺขจโร อาสี	ปญฺจาภินฺนฺวาสุ ปารคฺค ๑
ตทาปาหํ อสฺสมสฺมํ	สฺสสงฺฆํ สฺสปริชํ
อนฺนปฺปาเนน ตปฺปเปตฺวา	จฺนฺตเนนาภินฺนฺชฺชํ ๑
โสมี มํ ตทา พฺยาภาสี	นารโท โลกนายนโก
อปริเมยฺเย อิตฺโต กปฺปเป	พุทฺธโช โดเก ภวิสฺสตี ๑

อหุ กบิลวุทยา รุมมา	นิกฺขมิตฺวา ตถาคโค
ปชานํ ปทหิตฺวาน	กตฺวา ทุกฺกกรราริกํ ๑
อชฺชปาต รุกฺขมฺมุตฺตมํ	นิสฺสํกิตฺวา ตถาคโค
ตตฺถ ปายาสํ ปคฺคยฺห	เนรณฺชรมุเปหิติ ๑
เนรณฺชราย ตํรมหิ	ปายาสํ อหิ โส ชิโน
ปฏฺยิตฺตวรมคฺเคน	โพชฺฌมฺมมฺหิ เอหิติ ๑
คโค ปทกฺขิณํ กตฺวา	โพชฺฌมฺมมฺหิ อหุคฺคฺร
อสนฺตฺตถ รุกฺขมฺมุตฺตมํ	พฺพณฺนิสฺสํติ มหાયโธ ๑
อิมสฺส ชนิกา มาตา	มายา นาม ภวิสฺสํติ
บีตา สฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺส นาม	อโยฺ เหนฺสฺสํติ โคตโม ๑
อนาสฺวา วิตฺตราคา	สํนฺตจิตฺตา สํมาหิตา
โกถิตฺโต อฺปฺปติสฺสโธ ๑	อคฺคา เหนฺสฺสํนฺติ สํวกา
อานนฺโท นามุปฺปญฺชาโก	อฺปฺปญฺจิสฺสํติมํ ชินํ ๑
เขมา อฺปฺปปถวณฺณา ๑	อคฺคา เหนฺสฺสํนฺติ สํวิกา
อนาสฺวา วิตฺตราคา	สํนฺตจิตฺตา สํมาหิตา ๑
โพชฺ ติสฺสํ ภคฺวโค	อสนฺตฺตถโกติ ปวฺจฺจติ
จิตฺโต ๑ หตฺถาพวโก	อคฺคา เหนฺสฺสํนฺตฺตปฺปญฺชกา ๑
นนฺทมาตา ๑ อุตฺตรา	อคฺคา เหนฺสฺสํนฺตฺตปฺปญฺชกา
อายฺ วสฺสํสํติ ติสฺสํ	โคตมสฺสํ ยสฺสํสฺสฺสฺสฺสฺส ๑

อิทํ สุตฺตวาน วจัน	อสุตฺตมสุตฺต สฺสเหตีโน
อาโมทิตา นรมฺร	พุทฺธวโรชงฺกุโร อโย ๑
อญฺญจิสฺสททา วตฺตุนฺติ	อปฺโปฆฺเณนฺติ หสฺสนฺติ ๑
กตณฺชธํ นมสฺสนฺติ	ทสฺสทสฺสํ สฺสเทวกา ๑
ยทิมสุตฺต โลกนาถสุตฺต	วิรัชณิสฺสํสา มํสาณํ
อนาคคมฺหิ อทฺธาเน	เหตฺสํสา มํมุชา อิมํ ๑
ยถา มนุสฺสา นทํ ทรนฺตา	ปฏิตฺตํ วิรัชณิย
เหฏฺฐาติตฺถํ คเหตฺวาน	อตุตฺตรนฺติ มหानทํ ๑
เอวเมว มยํ สพุเพ	ยทิม มุณฺดาณิมํ ชินํ
อนาคคมฺหิ อทฺธาเน	เหตฺสํสา มํมุชา อิมํ ๑
คสฺสํสาหํ วจัน สุตฺตวา	ภิชฺชโย หาสฺสํสาณ มานสํ
อริยฺยํทํ วตฺถํ อญฺญํ	ทสฺสปารมมฺปิรียา ๑
นทํ ฆณฺณวตฺถํ นาม	สุทฺเทโว นาม ชุตฺติโย
อนินฺมา นาม ชนิกา	นารทสุตฺต มเหตีโน ๑
นทวสุตฺตํทสฺสํสาณิ	อคารํ อชฺฌณวโร โส
ชิตฺโต วิชิตฺตาริราโม	ตโย ปาสาทมุตฺตมา ๑
ติจฺจตุตฺตาริ สฺสทสฺสํสาณิ	นาริโย สมนฺตงฺกตา
วิจิตฺตเสนา นาม สํ นาริ	นทฺตฺตฺตโร นาม อตุตฺตโร ๑
นิมิตฺเต จตุโร ทิสฺสวา	ปทสา คมเนน นิกฺขมมิ
สฺสทฺตาหํ ปชานจาว	อจริ ปริสุตฺตโม ๑

พฺรหฺมณา ยาจิตฺโต สมนฺโต	นารโท โลกนายโก
วตฺตจกโก มหาวิโร	ชนนฺชยฺยานมุตฺตเม ๑
ภทฺทสาโธ ชิตมิตฺโต	อเหตุํ อคฺคสาวกา
วาเสฏฺโฐ นามุปฺปุชาโก	นารทสฺส มเหสีโน ๑
อฺคฺคตรา ผคฺคฺชนํ เจว	อเหตุํ อคฺคสาวิกา
โพธิ ตสฺส ภควโต	มหาโสณฺติ อฺจุจติ ๑
อฺคฺคกรินฺโท วตฺโโก ๑	อเหตุํ อคฺคปฺปุชา
อินฺทรวี ๑ คณฺฐี ๑	อเหตุํ อคฺคปฺปุจิกา ๑
อฏฺฐาตฺถิตฺตวตฺตานิ	อจฺจุคฺคโต มหามฺนิ
กณฺจนคฺคมิทฺตงฺกาโส	ทสฺสทสฺสํ วิโรจติ ๑
ตสฺส พุชฺฌมปฺปภาทโย	นิตฺทวาทิ ทิสฺสทิสฺ
นินฺทวํ ทิวา วตฺติ	โยชนํ ผรเต สทา ๑
น เกจิ เตน สมนฺเยน	สมนฺตา โยชนเ ชนา
อฺกฺกา ปทํเป อฺชชฺเตนฺติ	พุทฺธวโธ โอบุทฺตา ๑
นวุตฺติวสฺสํ สทสฺसानิ	อายุ วิชฺชติ ตาวเท
ตาวตา ติวฺชมาโน โส	ตาเรติ ชนตํ พหุํ ๑
ยถา อฺพฺภา คคณํ	วิจิตฺตํ อฺปโสภติ
ตเถว สํสํ ตสฺส	อรรหนฺเตหิ โสภติ ๑
สํสํวโรตฺตํ ตาวณาย	เสสฺสเก ปฏฺฐปนฺนเก
ชมฺมเสตฺถํ ทพฺพํ กตฺวา	นิพฺพุโต โส นรเวสโก ๑

ใสบี พุทฺธโ อตมตโม เตบี ชีณาสว อตฺตเตชา
 สพฺพํ สมนตฺรหิตํ นนุ วิตฺตา สพฺพสงฺขาราทิ ฯ
 นารโท ชินวฺสโก นิพฺพุโต สุตฺตสเน ปุเร
 ตเถว ญฺปวโร จตุโยชนมุกฺคโตติ ฯ
 นารทพุทฺธวโร นวโม ฯ

ทสโม ปทุมุตฺตรพุทฺธวโร

[๓๓] นารทสฺส อปเรน สมฺพุทฺธโ ทิปทุตฺตโม
 ปทุมุตฺตรโ นาม ชินโน อภฺโฆพฺโภ สาครวฺปโม ฯ
 มณฺฑกบฺโป จ โส ธาสี ยมฺหิ พุทฺธโ อชายถ
 อุตฺตมฺมกุตฺตา ชนตา ตมฺหิ กปฺเป อชายถ ฯ
 ปทุมุตฺตรสฺส ภควโต ปจฺเจเม ชมฺมเทสฺสเน
 โกฏฺฐิตตสฺสทสฺसानํ ชมฺมาภิสฺมโย อหุ ฯ
 ตโตปรวี วุตฺตมฺเต ตปฺปยนฺเต จ ปาณินเ
 สจฺจตฺตฺตสฺสทสฺसानํ ทุติยาภิสฺมโย อหุ ฯ
 ยมฺหิ กาเถ มหาวโร อานนฺทํ อุตฺตมฺมิกิ
 บีตุ สมนฺติกิ อุตฺตมฺตฺวา อานนฺทํ อมตทฺนทฺทิกิ ฯ
 อาหเต อมตเถวิมฺหิ วุตฺตมฺเต ชมฺมวฺจฺจโย
 ปณฺณาสฺสทสฺสทสฺसानํ ตติยาภิสฺมโย อหุ ฯ

โธวาทโก วิณฺณวาทโก	ตารโก สัพพปาณิน
เทสฺสนากุสโล พุทฺโธ	ตาวเรติ ชนตํ พหุ ๑
สณฺนิปาตา ตโย ชาสุ	ปทุมุตตรุตฺต สत्ตถุโน
โกฏิสทสฺสสํ	ปจฺจโม ชาลิตี สํมาคโม ๑
ยทา พุทฺโธ อสฺมสโม	วสี เวการปพฺพเต
นวุติ โกฏิสทสฺสสํ	ทฺติโย ชาลิตี สํมาคโม ๑
ปฺน จาริกํ ปกฺกนฺเต	คามนิคม รฏฺฐโต
อัสสํโกฏิสทสฺสสํ	ตติโย ชาลิตี สํมาคโม ๑
อหฺนฺเตน สมนฺ	ชฺชิวโต นาม รฏฺฐิจิโก
สํมพุทฺธปฺปมฺมํ สงฺฆํ	สภคฺคํ ทฺตสํมหาสิหํ ๑
โสมี มํ พุทฺโธ พฺยาภาสิ	สงฺฆมฺมชฺเช นิสฺสํ
สทฺธสฺสเส อิตฺถ กปฺเป	อโย พุทฺโธ ภวิสสํติ ๑
อหุ กมฺมิตฺตวฺยา รมฺมา	นิภฺชมิตฺตวา ตถาคโต
ปชานํ ปทฺธิตฺตวาน	กตฺวา ทฺตกฺกรการิกํ ๑
อชฺชปาต รุกฺขมฺมุตฺตมํ	นิสฺสํติตฺตวา ตถาคโต
ตคฺค ปายาสํ ปคฺคยฺห	เนรณฺชรมฺมเปหิติ ๑
เนรณฺชราย ตฺริมฺหิ	ปายาสํ อทิ โส ชิน
ปฏฺยิตฺตจรมคฺเคน	โพธิมฺมุตฺตมํ เหหิติ ๑
คโต ปทฺทชฺฉินํ กตฺวา	โพธิมณฺฑลํ อณฺุตฺตรํ
อตฺตสทฺถ รุกฺขมฺมุตฺตมํ	พุทฺธนิสฺสํติ มหายโส ๑

เขวเมว มยํ สพุเพ
 อนาถคมฺหิ อทฺธาเน
 ตสฺสํวปี วณํ สุตฺวา
 อกาธํ อุกฺกํ ทพฺหํ ชิตํ
 พุยาหตา ติตฺถิยา สพุเพ
 น เตสํ เกจิ ปริจฺรนฺติ
 สพุเพ ตตฺถ สมากนฺตฺวา
 ตุวํ นาโก มหาวัร
 อนุกมฺปโก การุณโก
 สมนฺตฺเต ติตฺถิเย สพุเพ
 เขวํ นิรากลฺลํ อาสํ
 วิจิตฺตํ อรหณฺเตหิ
 นครํ หํสวตฺตํ นาม
 สฺวชาตา นาม ชนิกา
 นววสฺสํสหสฺसानิ
 นาริ พาทโน ยสฺวตฺตํ
 ติจตฺตาริ สหสฺसानิ
 วสฺสํทตฺตา นาม นาริ
 นิमितฺเต จตุโร ทิสฺวา
 สตฺตนาหํ ปธานจาริ

ยถิ มุญฺจามิมํ ชินํ
 เหลสฺตาม สมนฺตฺวา อิมํ ๑
 อุตฺตริ วตฺตมชฺชิตฺตํ
 ทสฺสปารมิปฺปริยา ๑
 วิมฺนา ทุมฺมนา ตทา
 วญฺชโต นิจฺจุณฺนติ เต ๑
 อูปคจฺจุํ พุทฺธสฺสํติเก
 สฺรณํ โหติ จกฺขฺมา ๑
 ทิเตสํ สพุพปานิ
 ปณฺจสฺสํเต ปติญฺจติ ๑
 สฺสฺสฺสํเต ติตฺถิเยหิ ตํ
 วสฺสํเตหิ ตาทิหิ ๑
 อานนฺโต นาม ชตฺติโย
 ปฐมุตฺตร สตฺตโน ๑
 อการิ อชฺฌาวสฺสิ โส
 ตโย ปาสาทมุตฺตมา ๑
 นาริโย สมนฺตฺกตา
 อุตฺตโร นาม อตฺตโร ๑
 ปาสาเทนาภินิฏฺฐมิ
 อจริ ปุริสฺสุตฺตโม ๑

พฺรหฺมณา ยาจิตฺตํ สฺสโต	ปทุมุตฺตโร วิณายโก
วตฺตจกโก มหาวิโร	มิตฺตยฺยานมุตฺตเม ๑
เทวโต ๑ สฺสชาติ ๑	อเหสฺสํ อคฺคธาวกา
สุมโน นามปฺปฐาโก	ปทุมุตฺตรสฺส สฺสทฺธโน ๑
อมิตา ธมฺมา เจว	อเหสฺสํ อคฺคธาวิกา
โพธิ สฺสสฺส ภกฺวโต	สฺสทโพธิ ปวฺวจฺจติ ๑
อมิตฺตํ เจว ทิสฺโส ๑	อเหสฺสํ อคฺคปฺปฐกา
หตฺถา เจว สฺสจฺจิตฺตา ๑	อเหสฺสํ อคฺคปฺปฐจิกา ๑
อฏฺฐปณฺณาสฺสวณฺ	อจฺจุคฺคโต มหามุณี
กณฺจณคฺคฺชิก สฺสกาโส	ทฺวตฺตํสฺสวตฺตทฺธโน ๑
กุกฺกุทา กวาวฺหา ภิกฺขุติ ๑	รฺกฺกชา นคฺคิสฺสจฺจโย
น สฺสธาววณฺ อคฺคิ	สฺสมนฺตา ทฺวาทสฺสโยชเน ๑
วสฺสสฺสทฺธสฺสทฺธานิ	อายุ วิชฺชติ ตาวเท
ตาวตา ตฺวาชฺมาโน โส	ตาวเรติ ชนตํ พหุํ ๑
สฺสนฺตาเรตฺวา พหุชฺฌณํ	ฉินฺทิตฺวา สฺสพฺพสฺสยํ
ชฺชิตฺวา อคฺคิกฺกชนฺโฆ	นิพฺพุโต โส สฺสธาวโก ๑
ปทุมุตฺตโร ชินฺโน พุทฺธो	นนฺทารามมฺหิ นิพฺพุโต
ตตฺถเกว สฺสสฺส ฐปฺปวโร	ทฺวาทสฺสมุพฺเพชโยชไนติ ๑
ปทุมุตฺตรพุทฺธวโร ทสฺสโม ๑	

เอกาทศไม สุมะฐพุทฺธวโร

[๓๒] ปทุมุตฺตรุตฺต อปเรน	สุมะฐ นาม นายโก
ทฺวราตฺโท อุกฺกเตโธ	ตฺพฺพลอฺกุตฺตโม ชิโน ๑
ปตฺนฺนเนตฺโต สุมุโธ	พฺรหา อฺชฺช ปตาปวา
หิเตตฺตํ ตฺพฺพตฺตฺตานํ	พหุ โมเจติ พนฺธนา ๑
ยทา พุทฺโธ ปาปฺปณฺติว	เกวตํ โพธิมุตฺตมํ
สฺกตฺตํมฺหิ นคเร	ธมฺมจกฺกํ ปวตฺตยิ ๑
ตสฺสํวํ อภิสฺมยา ตํณิ	อเหตฺตํ ธมฺมเทสฺเน
โกฏฺฐตฺตสฺสํ	ปจฺจมาภิสฺมโย อหุ ๑
ปฺนฺนาปวํ กุมฺภกณฺณํ	ยกฺขณฺจ ทมยํ ชิโน
นวุติ โกฏฺฐตฺตสฺสํ	ทฺติยาภิสฺมโย อหุ ๑
ปฺนฺนาปวํ อมิตฺยโธ	จตุตฺตจํ ปกาธยิ
อตฺตํโกฏฺฐตฺตสฺสํ	ตฺติยาภิสฺมโย อหุ ๑
สฺนฺนิปาตา ตโย อาสฺมํ	สุมะฐตฺตํ มเหตฺติโน
ฐิตฺตสฺสํ วิมตฺตํ	สฺนฺตจิตฺตฺตาน ตาทินํ ๑
สฺกตฺตํมฺหิ นคเร	อฺปคณฺณิ ชิโน ยทา
ตทา ฐิตฺตสฺสํ วิกฺขุ	ตมฺมํสฺสํ สฺตโกฏฺฐโย ๑
ปฺนฺนาปวํ เทวกฺกุเ	วิกฺขุณฺณํ กจฺจินตฺตเต
ตทา นวุติโกฏฺฐํ	ทฺติโย อาสิ สฺมาคโม ๑

ปุณาปรํ ทสฺสโต
 ตทา อตฺตโกฏฺฐิํ
 อหฺนฺเตน สฺมเยน
 อตฺตโกฏฺฐิโย มยฺหิ
 เกวถํ สํพุทฺธิ ทตฺตวาน
 สฺรณํ คตฺตํ อปฺคณฺธิ
 โสมี มํ ตทา พุยาภาสิ
 คีตํ กปฺปํ สหสฺสํมฺหิ
 อหฺนฺ กมฺมิตฺตวฺหา รมฺมา
 ปชานํ ปททิตฺตวาน
 อชฺชปาต รุกฺขมฺมุตฺตมฺหิ
 ตตฺถ ปายาถํ ปคฺคยฺห
 เนรณฺชรราย ตํรมฺหิ
 ปฏฺยิตฺตวรมคฺเคน
 ตโต ปทกฺขิณํ กตฺวา
 อตฺตํตฺถ รุกฺขมฺมุตฺตมฺหิ
 อิมสฺส ชนิกา มาตา
 ปิตา สุกฺโขทฺทโน นาม
 อนาถวา วิตฺตราคา
 โกถิโต อปฺปติสฺสโต ๑
 อานนฺโท นามุปฺปชฺชาโก

ยथा จรติ จาริกํ
 ตติโย ธาตํ สฺมาคโม ๑
 อุตฺตโร นาม มาณโว
 ชเว สํนิหิจฺจํ ชนํ ๑
 สสฺสเม โถกนายเก
 ปพฺพชฺชํ อภิโรจยํ ๑
 กโรนฺโต อนฺนโมทนํ -
 อยํ พุทฺธโธ ภวิสฺสติ ๑
 นิภฺชมิตฺวา ตถาคโต
 กตฺวา ทุกฺกกรการิกํ ๑
 นิสฺสํกิตฺวา ตถาคโต
 เนรณฺชรรนุเปหิติ ๑
 ปายาถํ อทิ โส ชินโน
 โพชฺชิมุตฺตมฺหิ เอหิติ ๑
 โพชฺชิมณฺฑํ อนฺนคฺคฺรํ
 พุชฺชณฺิสฺสติ มหાયโส ๑
 มายา นาม ภวิสฺสติ
 อยํ เหลสฺสติ โคคโม ๑
 สมนฺตจิจฺจตา สฺมาหิตา
 อคฺคา เหลสฺสณฺติ สวากา
 อปฺปชฺชิสฺสติมนํ ชินํ ๑

เขมา อุปปลวณฺณา ๑	อตุคา เหตุสนฺติ สํวิกา
อนาสฺวา วัตรวาคา	สนฺตจิตฺตา สฺมาหิตา ๑
โพธิ ตตฺถ ภควโต	อตฺถตฺถโกติ ปจฺจุจติ
จิตฺโต ๑ หตฺถาพวโก	อตุคา เหตุสนฺตฺตฺตฺตฺตฺต ๑
นนฺทมาตา ๑ อตุตฺตรา	อตุคา เหตุสนฺตฺตฺตฺตฺตฺต ๑
อายุ วตฺถตฺตํ ตตฺถ	โคตมตฺถ ยตฺถตฺตโน ๑
อิทํ สุตฺวาน วณฺ	อตฺมตฺถ มเหตฺตโน
อาโมทิตา นร มร	พุทธวโรชฺชงฺกุโร อยํ ๑
อุกฺกุฏจิสฺสทฺทา วตฺตฺตฺต	อปฺปโมจฺเจตฺติ หตฺตฺต ๑
กตฺตฺตตฺต นมตฺตฺต	ทตฺตตฺตตฺต สทฺทวกา ๑
ยทิมตฺถ โลกนาถตฺถ	วิรชฺชิตฺตํ สํสํ
อนาคตมฺหิ อทฺธาเน	เหตุตํ สมนฺทฺตา อิมํ ๑
ยถา มนฺตฺตา นทํ ตฺรณฺตา	ปฏฺติตฺตํ วิรชฺชิต
เหตุจฺจาทิตฺตํ คเหตุวาน	อตุตฺตรนฺติ มหานทํ ๑
เอวเมว มยํ สทฺเพ	ยทิม มุณฺฑามิมํ ชินํ
อนาคตมฺหิ อทฺธาเน	เหตุตํ สมนฺทฺตา อิมํ ๑
ตตฺถสํ วิณํ สุตฺวา	ภิกฺขุโย จิตฺตํ ปตฺตทยํ
อตุตฺตรํ วตฺตมฺหิวิจฺจํ	ทตฺตปารมิตฺตํ ๑
สุตฺตฺตํ วิณญฺญามิ	นวฺวทตฺตตฺตํ
สทฺพํ ปริยาปฺนิตฺตํ	โสภณํ ชินตํ ๑

ตตฺตปฺปมตฺโต วิหรนฺโต	นิสฺสชฺช ชานจฺจนเม
อภิญฺญาปารมี ปตฺวา	พฺรหฺมโลกมคฺคณฺโฑ ๑
ศุทฺธสฺสํ นาม นคฺร	ศุทฺธตฺโต นาม ชฺคตฺติโย
ศุทฺธตฺตา นาม ชนิกา	ศุเมชฺชสฺส มเหสีโน ๑
นววสฺสสฺสสฺสํ	อคารํ อชฺฌวสฺสํ โส
ศุจฺจนโท กณฺจโน สิริวชฺชโฆ	ตโย ปาสาทมุตฺตมา ๑
ติโสฬสสฺสสฺสํ	นาริโย สมตฺตกตา .
สุมฺนา นาม สํ นาริ	ปฺนพฺโพ นาม อตฺตโร ๑
นิมิตฺเต จตฺตโร ทิสฺวา	หตฺถิยาเนน นิกฺขมิ
อนฺนํ อชฺชจฺจํ	ปชานํ ปทํ ชีโน ๑
พฺรหฺมณฺหา ยาจิตฺตํ สมนฺโต	ศุเมชฺช โลกนายโก
วตฺตจฺจโก มหาวีโร	ศุทฺธสฺสญฺยานมุตฺตเม ๑
สวโร จ สพฺพกาโม จ	อเหตุํ อคฺคสวกา
สาคโร นามปฺปชฺชาโก	ศุเมชฺชสฺส มเหสีโน ๑
รามา เจว สฺวรามา จ	อเหตุํ อคฺคสวิกา
โพธิ ศุทฺธํ ภควโต	นิมฺพฺรหฺมโฆติ ปวฺจจติ ๑
อชฺชเวตา เจว ยสฺวา จ	อเหตุํ อคฺคปฺปชฺชกา
ยสฺมา นาม สิริวา จ	อเหตุํ อคฺคปฺปชฺชิกา ๑
อชฺชจฺจํ สิริวชฺชํ	อจฺจจฺจโคตฺโต มหามุนิ
โอภาเสติ ทิสฺมา สพฺพา	จฺนโท ตารคณฺเฑ ยถา ๑

จกุกวตฺติมณิ นาม	ยถา คปติ โยชนิ
คเถว ตตฺถ รตนํ	สมนฺตา ฆรติ โยชนิ ฯ
นวุตฺตตฺถ สหตฺถานิ	อายุ วิชฺชติ ตาวเท
คาวตา ตินฺนุสมาโน โส	คาวเรติ ชนตํ พหุํ ฯ
เตวิชฺชาณพินฺนุณฺหา	พลปฺปคฺเตหิ ตาทิหิ
สํมาภุตฺตมิตํ อาสี	อรหนฺเตหิ สํสํ นํ ฯ
เตมี สพุเพ อมิตยสา	วิปฺปมฺมุคฺตา นิรุปํ
ณานาโตกํ ทตฺถยิตฺวา	นิพุพฺพา เต มหายสา ฯ
สุเมโห ชินฺวโร พุทฺโธ	เมฆารามมฺหิ นิพุพฺโตะ
ชาตุวิคฺคาวริกํ อาสี	เตสุ เตสุ ปเทสโตติ ฯ

สุเมฆ พุทฺธวโส เขกาทสโม ฯ

ทฺวาทสโม สุตฺตาท พุทฺธวโส

[๓๓] คตฺถเถว มณฺฑกปฺปมฺหิ	สุตฺตาโต นาม นายโก
สํทหนฺ อุตฺตภกฺขนฺโ	อปฺปเมยฺโย ทฺราสโต ฯ
จนฺโทว วิมฺโถ สุตฺโ	สตรํสํ ปตาปวา
เอวํ โสภติ สุมฺพุทฺโ	ชถนฺโต สิริยา สทา ฯ
ปามฺปณฺติจฺวาน สุมฺพุทฺโ	เกวถํ โพธิมฺมุคฺตมํ
สุมฺภคฺตมฺหิ นคเร	ชมฺมจกฺกํ ปวคฺตยิ ฯ

เทเสนโต ปวโร ชมมํ
 อสฺสติกโฏฐิ อภิสัมมํ
 ยทา สุตฺราโต อมิตยโส
 สตฺตคฺคตัสส สตฺสทสฺสทํ
 ยทา สุตฺราโต อสโม
 สจฺจุสฺสทสฺสทํ
 สมนิปาตา คโย อาสฺสุ
 ชีณาสวณํ วิมตฺตํ
 อภินิเวทิตฺวา ปตฺตคานํ
 สจฺจุสฺสทสฺสทํ
 ปุณฺนาปโร สมนิปาเต
 ปณฺณวตฺสสทสฺสทํ
 อุตฺตมํ นรุตฺตมํ
 จตุทฺธิ สตฺสทสฺสทํ
 อหฺนฺเตน สมนฺเณ
 อนฺตคฺคทฺสวโร อาสฺส
 จตุทฺธิเป มหารชฺชํ
 พุทฺธเช นียฺยาทยิตฺวาน
 อารามิกา ชนปเท
 อุตฺตมํ ภิคฺคตฺสทสฺส

สุตฺราโต โลกนายโก
 ปจฺจเม ชมมเทสเณ ฯ
 เทเว วุตฺตมฺภาคมิ
 ทุตฺติยาภิสมฺโย อหฺนฺ ๑
 อุตฺตมํ นียฺยาทยิตฺวาน
 คตฺติยาภิสมฺโย อหฺนฺ ๑
 สุตฺราตสฺส มเหตฺติโน
 สมนฺตจิตฺตคาน คาทินํ ๑
 อุตฺตมํ นียฺยาทยิตฺวาน
 ปจฺจเม สมนิปาตํ เท ๑
 คตฺติโกโรหิณเณ ชีเน
 ทุตฺติโย อาสฺส สมนฺตคโม ๑
 สจฺจุสฺส โย อุตฺตมํ
 สมนฺตคํ อุตฺตมํ ๑
 จตุทฺธิปมฺหิ อุตฺตมโร
 จกฺกตฺติ มหฺนฺตคโม ๑
 รตฺเต สจฺจุ อุตฺตม
 ปจฺจเม สจฺจุ สมนฺตคโม ๑
 อุตฺตมํ ปจฺจเม
 ปจฺจเม สมนฺตคํ ๑

โธมฺมํ มํ ตทา พุยาภาติ	ทตฺตํหตฺตํมฺหิ อิตฺตํโร
ตํสํ กปฺปตฺตํหตฺตํ	อํ พุทฺธโ ภาวิตฺตํ ๑
อหํ กปฺปิตฺตํหยา รมฺมา	นิกฺขมิตฺตวา ตถาคโค
ปฺชานํ ปทฺทิตฺตวา	กตฺตวา ทฺตํกฺกาวาริกํ ๑
อชฺชปาด รุกฺขมฺมตฺตํ	นิตฺตํทิตฺตวา ตถาคโค
ตตฺตํ ปายาสํ ปคฺคยฺห	เนรณฺตรมฺมเปหิติ ๑
เนรณฺตรราย ตํรฺมฺหิ	ปายาสํ อทิ โธ ชิโน
ปฏฺยิตฺตํวรมคฺเคน	โพธิมฺมตฺตํ เอหิติ ๑
ตโค ปทฺทิตฺตํ กตฺตวา	โพธิมฺมตฺตํ อนฺตฺตํ
อตฺตํตฺตํ รุกฺขมฺมตฺตํ	พุทฺธมฺมตฺตํ มหายโส ๑
อิมตฺตํ ชนิกา มาตา	มายา นาม ภาวิตฺตํ
บีตา ตฺตํโชนโน นาม	อํ เหนตฺตํ โคตโม ๑
อนาสฺวา วิตรากา	ตฺตํตฺตํตฺตํ ตมาหิตา
โกตฺติโค อุตฺตํโธ ๑	อคฺคา เหนตฺตํตฺตํ ตาภา
อานนฺโท นามฺมฺมฺมฺมฺมฺม	อุตฺตํตฺตํตฺตํตฺตํ ชิโน ๑
เขมา อุตฺตํตฺตํ ๑	อคฺคา เหนตฺตํตฺตํ ตาภา
อนาสฺวา วิตรากา	ตฺตํตฺตํตฺตํ ตมาหิตา ๑
โพธิ ตตฺตํ ภาวโค	อตฺตํตฺตํ โธ ปฏฺยิตฺตํ
จิตฺติโค ๑ หตฺตํภาวโก	อคฺคา เหนตฺตํตฺตํตฺตํ ๑

นนทมาตา ๑ อุตตรา

ဇာယု ဂုဏ် ဂုဏ် ဂုဏ်

ฉันทํ สุตวาน วรณํ

อาโมฤตดา นร มร

ចុកក្បូង ឥតតា រតនត្ថិ.

กตเวชต์ นมัสสนิ

ยทิมตต์ โลกนาถตต์

อนาคตมฺหิ อทฺธาเน

ยถา มนุสฺสํ นทํ ตรณตา

เหฐชาติดัง คเหตุวาน

ເຂດເມວ ມຍ໌ ສພພ

อนาคตมฺหิ อทฺชาเน

คตฺถํวํ วณํ สุตฺวา

ចរិយ្យាវិធី វត្ថុ បុគ្គល

สุดท้ายนี้ วิจารณ์

ศัพท์ ปริยาปนิตฺวาน

คตถ ปปมตโต จิหรนโต

อภินิหารต์ ปารมี คนตว

ตุ้มจตุร นาม นกขี

มาตา ปภาวดี นาม

อคฺคา เหตุสนฺตปฏิจฺจา

โคทมสฺส ยสฺสตีโน ฯ

อดมตต์ มเหสีโน

พุทธวิงกุโร ยม ๗

อุปโลภะนุติ หสฺนุติ ฯ

ทศัณฐ์ สเทวกา ฯ

วิรัชฉัตรสาม สำนั

แหล่งสาม สมมุตา อิม ๑

ប្រតិភូតំ វិរុទ្ធដម

อุตตรนที มหานที ๑

ຍທ ມຸນາມິມ ສັມ

เหตุตาม สมมุติ อิมิ ฯ

ภิกขุ โย หาส์ ชเน อหิ

ทศปารมย์ปริยา ๖

นวกค สัตตธำสนั

ไต่ถ้อย ชินสาสน์ ฯ

พฺรหฺม ภาเวตฺวา ภาวํ

พรหมโลกมคณฉินิ ๖

อุคคโต นาม ขัตติโย

ตุษาคตุส มเหตีโน ฯ

นพปุตตสหัสธานี	อคาริ อชฺฌาณสี โส
สิริ อุปสิริ จนุโท	ตโย ปาสาทมุตตมา ฯ
เตวีสติสหัสธานี	นาริโย สมนงกตา
สิรินนุทา นาม นาริ	อุปเสน นาม อตฺตโร ฯ
นิมิตฺเต จตุโร ทิสฺวา	อตุตฺตยาเนน นิกฺขมิ
อนุนนวมธานี	ปชานํ ปทหิ สีโน ฯ
พฺรหฺมณา ยาจิตฺโต สมนฺโต	สุชาโต โลกนายโก
วตฺตจกโก มหาวิโร	สุมฺงคณฺยยานมุตตมา ฯ
สุทตฺตโน สุเทโว จ	อเหตุํ อคฺคธาวกา
นารโท นามุปฺปฐาโก	สุชาตตฺต มเหสีโน ฯ
นาคา นาคสมานา จ	อเหตุํ อคฺคธาวิกา
โพธิ ตตฺต ภาควโต	มหาเวสฺสตี วุจฺจติ ฯ
โส จ รุกฺโข ฆนฺทฆนฺโต	อจฺฉิตฺตโท โหติ ปตฺติโก
อชฺช วิโส พฺรหฺมา โหติ	ทตฺตเนยฺโย มโนรม ๓
เอกฆนฺโต ปวทณฺมิตฺวา	ตโต ธาธา จ ภิชฺชติ
ยถา สุพฺพโต โมรหฺตโก	เอวํ โสภติ โส ทโม ฯ
น ตตฺต กณฺฐกา โหนฺติ	นามี-ณฺทํ มหา อหุ
วิตฺติณฺณสาโร อวิโร	สพฺพทฺถาโย มโนรม ฯ
สุทตฺโต เจว จิตฺโต จ	อเหตุํ อคฺคปฺปฐกา
สุภทฺทา เจว ปทฺมา จ	อเหตุํ อคฺคปฺปฐิกา ฯ

ปณฺณาสวตโน อาสี	อุจฺจตุคฺคเนน โส ชีโน
สพฺพภาการวรูปโต	สพฺพคุณมฺปาคโต ฯ
ตสุตฺต ปภา อสฺมสฺมา	นิตฺตชาตฺติ สมนฺตโต
อปฺปมาโน อตุลฺลโย	อฺปเมหิ อฺนุปโม ฯ
นวุตฺตสฺส สหสฺสํ	อายุ วิชฺชติ ตาวเท
ตาวตา ติญฺจมาโน โส	ตาเวสฺส ชนตํ พหุํ ฯ
ยถาปํ สาคเร อุมฺมิ	คคเน ตารกา ยถา
เอวํ ตทา ปาจาณํ	อฺรหฺนฺเตหิ จิตฺตํ ฯ
[เตวฺชฺชา นหฺมณฺณายา	พตฺตปฺปตฺเตหิ ตาทิหิ
สฺมากุตฺตมิตํ อาสี	อฺรหฺนฺเตหิ ตาทิภิ] ฯ
โส ฯ พุทฺโธ อสฺมสฺโม	คุณานิ ฯ ตานิ อตุลฺลยานิ
สพฺพํ สมนฺตฺรหิตํ	นฺน วิตฺตา สพฺพสงฺขาราทิ ฯ
สุชาโต ชินวโร พุทฺโธ	เสถารามมฺหิ นิตฺตํ
ตตฺถเว เจตฺตโย สตฺถุ	ตํณิ คาวตฺตมฺมคฺคโตติ ฯ

สุชาตพุทฺธวโธ ทฺวาทสโม ฯ

เตวสโม ปิยทสฺสิตฺตพุทฺธวโธ

[๑๔] สุชาตสุตฺต อปฺปเวณ	สยฺมญฺญ โลกนายนโถ
ทฺวาทโต อสฺมสฺโม	ปิยทสฺสํ มหายโส ฯ

โสมี พุทฺโธ อมิตยโส
 นิหนตฺวาน ตมํ สพุทฺธิ
 ตสฺสํ อคฺคเตชสฺส
 โกฏฺฐตสฺสหฺสฺสํ
 สฺสทสฺสโน เทวราชา
 ตสฺส ทิฏฺฐิ วิโนเทนฺโต
 ชนฺตนิปาโต อคฺคโต
 นว โกฏฺฐตสฺสํ
 ยทา โทณมุขํ หตฺถิ
 อสฺสติโกฏฺฐตสฺสํ
 สฺสนิปาตา คโย อาสุ
 โกฏฺฐตสฺสหฺสฺสํ
 คโคปรํ นวตฺติโกฏฺฐิ
 คคิเย สฺสนิปาตมฺหิ
 อหนฺเตน สฺมเยน
 อชฺฌายิโก มนฺตชโร
 ตสฺส ชมมํ สฺสนิตฺวาน
 โกฏฺฐตสฺสหฺสฺสํ
 ตสฺส ทตฺวาน อารามํ
 สฺรณํ ปณฺจสฺสํ ฯ

อาทิจฺจโร วิโรจติ
 ชมฺมจกฺกํ ปวตฺตติ ฯ
 อเหสุ อภิสฺมยา คโย
 ปจฺมาภิสฺโม อหุ ฯ
 มิจฺฉาทิฏฺฐิมโรจยิ
 สฺสคฺคา ชมฺมมเทสฺยิ ฯ
 มหา สฺสนิปรํ คทา
 ทุตฺติยาภิสฺมโย อหุ ฯ
 วิเนติ นรธารติ
 คตฺติยาภิสฺมโย อหุ ฯ
 ตสฺสํ บียทสฺสโน
 ปจฺโม อาสิ สฺมาคโม ฯ
 สฺมึสุ เอกโต มุนี
 อสฺสติโกฏฺฐโย อหุ ฯ
 กสฺสโป นาม มาณโว
 คิณฺณํ เวทาน ปารคฺคฺ ฯ
 ปสาทํ ชนฺธิ อหํ
 สงฺฆารามํ อมาปยิ ฯ
 หฏฺฐโง สฺวิกฺคฺมานโส
 ทพฺพํ กตฺวา สฺมาทยิ ฯ

โศมี มํ พุทฺโธ พุยาภาสิ	สงฺฆมชฺเช นิสฺสํ
อชฺชารตฺถกปฺปตฺเต	อโย พุทฺโธ ภวิสฺสํ ๑
อหํ กปฺปิตฺตวหา รมฺมา	นิกฺขมิตฺตวา ตถาคโค
ปชานํ ปทหิตฺตวาน	กตฺตวา ชุทฺตกรราริกํ ๑
อชฺชปาล รุกฺขมุตฺตมํ	นิสฺสํทิตฺตวา ตถาคโค
ตตฺถ ปายาสํ ปคฺคยฺห	เนรณฺชรมุเปหิติ ๑
เนรณฺชราย ตํรมฺหิ	ปายาสํ อหิ โส ชิน
ปฏฺยิตฺตวรมคฺเคน	โพธิมุตฺตมํ เอหิติ ๑
คโค ปทกฺขิณํ กตฺตวา	โพธิมณฺฑลํ อนุตฺตรํ
อตฺตํตฺถกรุกฺขมุตฺตมํ	พฺพณิสฺสํ มหายโส ๑
อิมํสุตฺตํ ชนิกา มาตา	มายา นาม ภวิสฺสํ
ปิตา สุทฺโธทโน นาม	อโย เสดฺสํ คโคโม ๑
อนาสฺวา อิตฺตวรา	สํนตฺตจิตฺตวา สํมาหิตา
โกตฺติโค อปฺปติสฺสํ ๑	อคฺควา เสดฺสํนตฺติ สํวกา
อานนฺโท นามุปฺปชฺชาโก	อฺปฺปจฺฉิตฺตํ ชินํ ๑
เชมา อฺปฺปตฺตวณฺณา ๑	อคฺควา เสดฺสํนตฺติ สํวิกา
อนาสฺวา อิตฺตวรา	สํนตฺตจิตฺตวา สํมาหิตา ๑
โพธิ ตตฺตํ ภควโค	อตฺตํตฺถโกติ ปจฺจุจฺติ
จิตฺโต ๑ หตฺถาพวโก	อคฺควา เสดฺสํนตฺตฺตฺตฺตภา ๑

นนทมาตา จ อุตฺตรา

อายุ วสฺสสํ ตสฺส

อิทํ สุตฺวาน วณฺ

อาโมทิตา นรมฺ

อุกฺกุจฺสีตฺทา วตฺตนฺติ

กตญฺสํ นมสฺสํ

ยทิมสฺส โลกนาถสฺส

อนาคตมฺหิ อทฺธาเน

ยกา มนุสฺสา นทํ ตรฺนตา

เหฏฺฐาติฏฺฐํ คํเหตุวาน

เขวเมว มยํ สพุเพ

อนาคตมฺหิ อทฺธาเน

ตสฺสํวณฺ สุตฺวา

อฺตุตฺรํ วตฺตมฺหิ จาตํ

สฺสญฺญํ นาม นทฺ

สฺสญฺหา นาม ชนิกา

นววสฺสํ สหสฺสานิ

สฺสนิมฺมลํ วิมฺลํ คิริคฺคา

เตตฺถตฺสํ สหสฺสานิ

วิมฺลา นาม สํ นารํ

อคฺคา เหตุสฺสนุปฺปจฺจิกา

โคตมสฺส ยสฺสสฺสโน ๑

อสมสฺส มเหสฺสโน

พุทฺธวสฺสํ อยํ ๑

อปฺโปเนนฺติ หสฺนํ ๑

ทสฺสํทสฺสํ สทฺเวกา ๑

วิรัชฺชิตฺตํ สํ

เหตุสํ สมนุชา อิมํ ๑

ปฏฺธิตฺถํ วิรัชฺชิตฺ

อฺตุตฺรนฺติ มหานทํ ๑

ยทิมฺมํ จามิมํ ชนํ

เหตุสํ สมนุชา อิมํ ๑

ภิกฺขุ จิตฺตํ ปสาทํ

ทสฺสปารมิตฺตํ ๑

สฺสทฺโธ นาม ชตฺติโย

บียทสฺสตี สทฺธโน ๑

อคารํ อชฺชวสฺสํ ส

ตโย ปาสาทํ มุคฺตมา ๑

นาริโย สมนุชฺชา

กณฺณนาเวฬอฺตฺรโร ๑

นิมิตฺเต จตุโร ทิสฺวา	รทฺยาเนน นิกฺขมฺมิ
ณฺมาถํ ปชานจาวํ	อจฺริ ปริสฺสฺสฺสฺสโม ๑
พฺรหฺมณฺหา ยาจิตฺโต สฺสฺสฺส	มียทสฺสํ มหามฺนิ
วตฺตจกฺโก มหาจฺจิโร	อฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺส มโนรมเ ๑
ปาทิตฺโต สฺสพฺพทสฺสํ ๑	อเหสฺสุ อคฺคสฺสฺสวกา
โสภิตฺโต นามุปฺปชฺชาโก	มียทสฺสํ สฺสฺสฺสฺส ๑
สฺสฺสฺสฺส ฌมฺมทินฺนา ๑	อเหสฺสุ อคฺคสฺสวิกา
โพธิ คตฺสฺส ภาควโต	กฺกฺกฺกฺกฺกฺกฺก ๑
สฺสฺสฺส ฌมฺมิโก เจว	อเหสฺสุ อคฺคฺสฺสฺส
วิธฺสฺส ฌมฺมทินฺนา ๑	อเหสฺสุ อคฺคฺสฺสฺส ๑
โสภี พุทฺโธ อมิตฺยโส	ทฺวตฺตํ สฺสวทฺทฺท
อตฺตํ ทตฺตมฺพฺเพ	สฺสวทฺท ๑
อคฺคิยา จนฺตฺตฺต	นตฺติ ตาทิสฺสว ปภา
ยถา อหุ ปภา คตฺส	อตฺมสฺส มเหสฺส ๑
คตฺสํ เทวเทวสฺส	อหุ ตาวตฺตกา อหุ
นตฺติวสฺส สฺสสฺส	โตเก อฏฺฐาติ จกฺขฺมา ๑
โสภี พุทฺโธ อตฺมสฺโม	ยฺยคานี ตานิ อตฺตฺต
สพฺพํ สมนฺตฺต	นนุ วิธฺสฺส สฺสพฺพสฺสวทฺท ๑
มียทสฺสํ มฺนิวโร	อตฺสฺสฺสวทฺท นินฺนํ
คตฺตเวว คตฺส ฌินฺนํ	ตฺตนิ โยชนมฺมคฺค
มียทสฺสํ พุทฺธวโร	๑
คตฺสโม ๑	

จุฑาทสโม อตฺถทสฺสึ พุทฺธวโธ

[๓๕] ตตฺถเอว มณฺฑาทกปฺปมฺหิ	อตฺถทสฺสึ มหายโธ
มหาตมํ นิหนฺตฺวาน	ปตฺโต ตมฺโพธิมุตฺตมํ ฯ
พุทฺธมฺนา ยาจิโต สฺนฺโต	ธมฺมจกฺกํ ปวตฺตยิ
อมเตน ตปฺปยิ โลกํ	ทสฺสทสฺสึ สเทวกา ฯ
ตสฺสํปิ โลกนาถสฺส	อเหตุํ อภิสมฺยา ตโย
โกฏฺฐิตตสฺสทสฺสํ	ปจฺมาภิสมฺโย อหุ ฯ
ยทา พุทฺโธ อตฺถทสฺสึ	จรติ เทวจาริกํ
โกฏฺฐิตตสฺสทสฺสํ	ทุตฺติยาภิสมฺโย อหุ ฯ
ปฺนาปวํ ยทา พุทฺโธ	เทเสติ ปิตุ สฺนฺติเก
โกฏฺฐิตตสฺสทสฺสํ	ตติยาภิสมฺโย อหุ ฯ
สฺนฺนิปาตา ตโย อาสุ	ตสฺสํปิ จ มहेติโน
วึณฺณสฺวานํ วิมตฺตานํ	สฺนฺตจิตฺตฺวาน ตาทินิ ฯ
อฏฺฐสนฺนุติสฺสทสฺสํ	ปจฺโม อาสิ สฺมาคโม
อฏฺฐจาสฺสึทิสฺสทสฺสํ	ทุตฺติโย อาสิ สฺมาคโม ฯ
อฏฺฐสฺสทตฺติสฺสทสฺสํ	ตติโย อาสิ สฺมาคโม
อนุปาทาวิมุตฺตานํ	วิมตฺตานํ มहेสินิ ฯ
อหฺนฺเตน สฺมเยน	ชฺชฺริโถ อุกฺกตาปโน
สฺสึโม นาม นามเนน	มหิยา เสฏฺฐสฺสํมโต ฯ

ทิพฺพํ มนุสฺสํ ปุณฺณํ	ปทุมํ ปาริณตํ
เทวโลกา อหริตฺวา	สมฺพุทฺธํ อภิปรุชฺชํ ๑
โสมี มํ พุทฺโธ พยาภาสี	อตุลทสฺสํ มหามุนิ
อฏฺฐารเส กปฺปสฺสเด	อโย พุทฺโธ ภวิสฺสตี ๑
อหุ กปฺปิตฺตํ รามมา	นิกฺขมิตฺวา ตถาคโต
ปชานํ ปทฺทิตฺวาน	กตฺวา ทฺวกรกาวริกํ ๑
อชฺชปาต รุกฺขมุตฺตมํ	นิตฺตํทฺวา ตถาคโต
ตตฺถ ปายาสํ ปคฺคยฺห	เนรณฺตรมฺเปหิติ ๑
เนรณฺตราย ตมฺมํ	ปายาสํ อทิ โส ชิน
ปฏฺยตฺตวรมคฺเคน	โพชฺฌมฺมํ เหหิติ ๑
ตโต ปทฺทิตฺตํ กตฺวา	โพชฺฌมฺมํ อหฺนฺตํ
อสฺสํตฺถ รุกฺขมุตฺตมํ	พุทฺธสฺสตี มหายโส ๑
อิมสฺส ชนิกา มาตา	มายา นาม ภวิสฺสตี
มิตา สฺสํชโร นาม	อโย เหสฺสตี โคตโม ๑
อนาสฺวา วิตราคา	สฺนฺตจิตฺตา สฺมาหิตา
โกตฺติโต อุตฺติสฺโส ๑	อคฺคา เหสฺสํนฺติ สํวกา
อานนฺโท นามุฏฺฐาโก	อฺปฺปจิสฺสตี มํ ชินํ ๑
เขมา อฺปฺปตฺตวณฺณา ๑	อคฺคา เหสฺสํนฺติ สํวิกา
อนาสฺวา วิตราคา	สฺนฺตจิตฺตา สฺมาหิตา ๑

เตะตฺถํตฺถํทิสฺสํหํสาณิ
 วิสาชา นาม ธา นารี
 นิमितฺเต จตุโร ทิสฺวา
 อหฺนํ อหฺนํสมาธาณิ
 พุทฺธมฺมา ยาจิโต สมนฺโต
 วตฺตจกฺโก มหาวิโร
 สมนฺโต ฯ อปฺปสมนฺโต ฯ
 อภโย นามปฺปฐจาโก
 ขมฺมา เจว สฺขมฺมา ฯ
 โพธิ ตสฺส ภควโต
 นกฺโข เจว นิสฺโส ฯ
 มกฺกิกา ฯ สุนฺนทา ฯ •
 โสมี พุทฺโธ อสฺมมฺโม
 โสภติ สํวราชาว
 ตสฺส ปากฏิกา วโร
 ชุทฺธํ อโห ทสฺสทิสฺวา
 โสมี พุทฺโธ นรุตฺตโม
 วตฺตํตฺถํทิสฺสํหํสาณิ
 อตฺถํ ทสฺสเสตฺวา โสภติ
 โสมี อนิจฺจํ ปตฺโต

นารีโย สมนฺจกฺตา
 เสโต นามาสิ อตฺตรโห ฯ
 อตฺตํยาเนน นิภูมิมิ
 ปธานํ ปทํ ธีโน ฯ
 อตฺถทสฺสํ มหาโย
 อโนมฺมยาเน นรุตฺตโม ฯ
 อเหตุํ อคฺคสํวกา
 อตฺถทสฺสํสฺสํ มเหสีโน ฯ
 อเหตุํ อคฺคสํวิกา
 จมฺปโกติ ปจฺจุจฺติ ฯ
 อเหตุํ อคฺคปฐจาโก
 อเหตุํ อคฺคปฐจิกา ฯ
 อตฺถํวตฺตนํมคฺคโต
 ชุพฺราชาว ปุริโต ฯ
 อเนกสฺสโกฏฺธิโย
 สฺวณฺติ โยชนํ สทา ฯ
 สํพพฺสํตฺตํมโม มุนิ
 โสเก อหฺนํสาณิ จกฺขมา ฯ
 วิโรเจตฺวา สเทวเก
 ยถาคฺคปาทานสํชยา ฯ

อตุททสฺสิจิ ชินวโร อโนมารามมฺห นิพุพุโต
 ชาติวิจิตฺตารกํ อาสี เสดฺ สุ เสดฺ ปเทสฺสโคติ ๑
 อตุททสฺสิจิพุทฺธวโร จุกุทสโม ๑

ปณฺณรตโม ชมฺมทสฺสิจิพุทฺธวโร

[๑๖] ตตฺถเกว มณฺจทกปฺปมฺหิ ชมฺมทสฺสิจิ มหายโร
 คมฺมชฺชการํ วิชฺฌิตฺวา อติโรจติ สฺสเทวเก ๑
 ตสฺสํสาปํ อตุทฺเตชฺชสฺส ชมฺมจกฺกปฺปวตฺตเน
 โกฏฺฐิสฺสทสฺสํสาณํ ปจฺจมาภิสฺสมโย อหุ ๑
 ยทา พุทฺโธ ชมฺมทสฺสิจิ วิเนสฺสิ สฺสณฺชยํ อีสึ
 ตทา นวฺตฺติโกฏฺฐินํ ทุตฺติยาภิสฺสมโย อหุ ๑
 ยทา สกฺโก อปฺปคณฺณิ สปริโส วิฌายกํ
 ตทา อสฺสํติโกฏฺฐินํ คตฺติยาภิสฺสมโย อหุ ๑
 ตสฺสํสาปํ เทวเทวสฺส สมนฺนิปาตา ตโย อาสุ
 ชินฺนาสฺสวณํ วิมตฺตานํ สมนฺนจิตฺตฺตาน คาทินํ ๑
 ยทา พุทฺโธ ชมฺมทสฺสิจิ สรวณฺเณ วสฺสํ อปฺปาคมิ
 ตทา โกฏฺฐิสฺสทสฺสํสาณํ ปจฺจโม อาสี สฺสมาคโม ๑
 ปุณฺนาปรี ยทา พุทฺโธ เทวโต เขติ มานุสํ
 ตทาบิ สกฺโกฏฺฐินํ ทุตฺติโย อาสี สฺสมาคโม ๑

ปุณฺหาปรี ยทา พุทฺโธ
 ตทา อสฺสํโกฏินํ
 อหฺนฺเตน สมนฺเณ
 ทิพฺพคฺคฺเคน มาเถน
 โสมี มํ ตทา พุยาภาสํ
 อญฺจารสํกปฺปสฺสเถ
 อหุ กมฺมิตฺตวฺยา รมฺมา
 ปชานํ ปทฺทิตฺตวฺยาน
 อชฺชาต รุกฺขมฺมุตฺตมํ
 ตตฺถ ปายาสํ ปคฺคฺคฺยห
 เณรณฺชราย ตํรฺมํ
 ปฏฺยิตฺตวฺรณคฺคฺเคน
 ตโต ปทฺทิตฺตํ กตฺวา
 อสฺสํตฺถ รุกฺขมฺมุตฺตมํ
 อิมสฺส ชนิกา มาตา
 มิตา สุตฺตโรทโน นาม
 โกถิตโต อปฺปติสฺสํ ๑
 อนาสวํ วิตฺตวาคา
 อานนฺโท นามุปฺปจฺจาโก

ปกาเสสํ ชฺเชนํ คฺคฺเคน
 ตติโย อสฺสํ สมากโม ๑
 สกฺโก อสฺสํ ปุริสฺสํ
 ตฺวิเยน อภิปฺปชฺชํ ๑
 เทวณฺชเณ นิสฺสํ
 อญํ พุทฺโธ ภาวิสฺสํ ๑
 นิกฺขมิตฺตวํ ตถาคโต
 กตฺวา ทฏฺฐกรราริกํ ๑
 นิสฺสํกตฺวา ตถาคโต
 เณรณฺชรายเปหิตํ ๑
 ปายาสํ อทิ โส ชฺโน
 โฬชฺมิตฺตมํ เอหิตํ ๑
 โฬชฺมิตฺตมํ อนุคฺคฺตํ
 พุชฺฌิตฺตํ มหายโส ๑
 มายา นาม ภาวิสฺสํ
 อญํ เหนสฺสํ โคตโม ๑
 อคฺคา เหนสฺสํ สวภา
 สนฺตจิตฺตวํ สมหิตา
 อปฺปจฺจิตฺตํ มํ ชินํ ๑

เขมา อูปปถวณฺณา - ๑	อคฺคา เหตุสนฺนิตี ต้าวิกา
อนาสวา วิตราคา	สนฺนจิตฺตา ตมาหิตา ๑
โพธิ คตฺตํ ภกฺวโต	อตฺตตฺตโกติ ปจฺจุจฺติ
จิตฺโต ๑ หตฺถาพวโก	อคฺคา เหตุสนฺนตฺตฺตฺตฺตภา ๑
นนฺทมาตา ๑ อุตฺตฺตรา	อคฺคา เหตุสนฺนตฺตฺตฺตฺตภา
อายุ วตฺตตฺตํ คตฺตํ	โคตมตฺตํ ยตฺตฺตฺตฺตโน ๑
อิทํ ตฺตฺตฺตวณ วจัน	อตฺมตฺตํ มเหตฺตโน
อาโมทิตา นรมฺม	พุทฺธวํสํกุโร อยํ ๑
อุกฺกฏจิสฺสทฺทา วตฺตฺตฺตฺต	อปฺปโฆเณตฺติ หตฺตฺต ๑
กตฺตฺตฺตํ นมตฺตฺตฺต	ทตฺตํทตฺตํ ตฺตฺตภา ๑
ยทิมตฺตํ โลกนาคตฺตํ	วิรตฺตตฺตํ ตาสนํ
อนาคตฺตฺตํ อทฺตฺตาเน	เหตุตฺตํ ตมฺมตฺตา อิมํ ๑
ยถา มนฺตฺตํ นทํ ตฺตฺตฺต	ปฏิตฺตํ วิรตฺตตฺต
เหตุจํตฺตํ คเหตุวณ	อุตฺตฺตฺตํ มหानทํ ๑
เอวเมว มยํ ตฺตฺต	ยทิมฺมจามิมํ ชินํ
อนาคตฺตฺตํ อทฺตฺตาเน	เหตุตฺตํ ตมฺมตฺตา อิมํ ๑
คตฺตํว จจัน ตฺตฺต	ภียโย จิตฺตํ ปตฺตาทยํ
อุตฺตฺตํ วตฺตมจิสฺสจํ	ทตฺตปารมิตฺตภา ๑
ตฺตํ นาม นทํ	ตฺตโน นาม ทตฺตโย
ตฺตฺตภา นาม ชนิกา	ขมมทตฺตตฺตํ ตตฺตโน ๑

อฏฺฐาสุตฺตํ สหสฺสํ	อคารํ อชฺฌาวาสี โส
อโร วิโร สุทฺธสฺสโน	ตโย ปาสาทมุตฺตมา ฯ
จตุตฺตาสฺส สหสฺสํ	นารียํ สมตฺตงฺกตา
วิจิโกถํ นาม นาริ	อตุโร ปุณฺณวทฺธโน ฯ
นิมิตฺเต จตุโร ทิสฺวา	ปาสาเทนาภินิฏฺฐมิ
สตุตฺตาหํ ปชานจารํ	อจริ ปุริสฺสตุตฺตโม ฯ
พฺรหฺมมฺหา ยาจิตํ สมนฺโต	ธมฺมทสฺสํ นราสโก
วตฺตจกโก มหาวิโร	มิกทาเย นรุตฺตโม ฯ
ปทุโม ปุสฺสเทโว ฯ	อเหตุํ อคฺคสํวกา
สุทฺธโต นามปฏฺฐาโก	ธมฺมทสฺสํ สตุตฺตโน ฯ
เขมา ฯ สจฺจนามา ฯ	อเหตุํ อคฺคสํวากา
โพธิ ทสฺสํ ภควโต	ติมฺพชาโตติ อจฺจุติ ฯ
สุทฺธโท กฏฺฐสฺสโท เจว	อเหตุํ อคฺคปฏฺฐงฺกา
สาฬสา ฯ กฬิสฺสา ฯ	อเหตุํ อคฺคปฏฺฐงฺกา ฯ
โสมี พุทฺธโ อสมตฺโม	อัสสํ ทคฺคมคฺคโต
อติโรจติ เตเชน	ทสฺสทสฺสํหิ ชาคฺยา ฯ
สุตฺตโต สํวราชาว	วิชฺชว คคเน ยถา
มชฺฌนฺติเกว สุริโย	เอวํ โส อปฺปโสภณ ฯ
ทสฺสํ อคฺคเตชฺสํ	สมกํ อาสิ สํจิตํ
วตฺตํ สหสฺสํ	โตเก อฏฺฐาสิ จกฺขมา ฯ

โฆภาสํ ทสฺสยิตฺวาน	วิมตฺตํ กตฺวาน	ธาสณํ
จวิ จนฺโทว คคเน	นิพฺพุโต	โส สํวาทโกติ ๑
ชมฺมทสฺสี มหาวิโร	เกสารามมฺหิ	นิพฺพุโต
ตสฺสเดว โส ญฺปวโร	คฺคณํ	โยชนมฺมุคฺคโคติ ๑

ชมฺมทสฺสีพุทฺธวโร ปณฺณรตโม ๑

โสฬสโม สิทฺธชฺชุตฺตพุทฺธวโร

[๓๗] ชมฺมทสฺสีสฺส อปเรน	สิทฺธชฺชุตฺโต	โลกนายโก
นิทฺทชฺชุตฺวาน คมํ สพฺพํ	สุริโย	อพฺภุคฺคโคติ ยถา ๑
โสมี ปชฺชุตฺวาน สมนฺโพธิ	สนฺตาราเนโต	สํเทวํ
อภิวสฺสตี ชมฺมเมเชน	นิพฺพุทาเปเนโต	สํเทวํ ๑
ตสฺสํสามี อคฺคตเตชฺสสฺส	อเหสฺสุ	อภิสํมยา คโย
โกฏฺฐิสฺสคตฺสสฺสํ	ปจฺจมาภิสํมโย	อหุ ๑
ปฺนุณาปวํ ภิมฺมวฺชฺเช	ยถา	อาหนิ ทฺนุทฺทิกิ
คทา นวฺคฺติโกฏฺฐินํ	ทฺติยาภิสํมโย	อหุ ๑
ยทา พุทฺธโ ชมฺมํ เทเสสฺส	เวภาเร	โส นรฺคชฺชุตฺโต
คทา นวฺคฺติโกฏฺฐินํ	คตฺติยาภิสํมโย	อหุ ๑
สํนฺนิปาตา คโย อาสฺสุ	สิทฺธชฺชุตฺตสฺส	มเหสฺสโน
วชิณฺณาสฺวานํ วิมถานํ	สนฺตจิตฺตฺวาน	คาคินํ ๑

โกฏิธตานิ นวคยา
 เขต อาสั ตโย ชานา
 อหนฺเตน สมฺเยน
 อุกฺกเตโส ทุปฺปสโห
 สมฺพุโต ผตฺตมาหตฺวา
 ปฏิกฺกเหตฺวาน สมฺพุทฺโธ
 ปสฺสสอ อิมํ ตาปสํ
 จตฺตุนวฺติ อิตฺถ กปฺเป
 อหุ กมฺมิตฺตวฺยา รมฺมา
 ปชานํ ปททิตฺตฺวาน
 อชฺปาต รุกฺขมฺมุตฺตมํ
 ตตฺถ ปายาสํ ปคฺคยฺห
 เวนฺนชฺรเว ยถํ
 ปฏฺยตฺตวรมคฺเคน
 ตโต ปททิตฺตํ กตฺวา
 อสฺสสจฺจ รุกฺขมฺมุตฺตมํ
 อิมสฺส ชนิกา มาตา
 มิตา สุตฺตโรทโน นาม
 โกถิตฺถ อปฺปติสฺสํ จ
 อนาถว จิตฺตวาคา
 อานนฺโท นามปฺปญฺชาโก

อัสสคิยวปฺปโก โภจฺจํ
 อิมถานํ สมฺมาคเม ๑
 มงฺกโต นาม ตาปสํ
 อภินฺเวยฺวาต สฺมาทิตฺถ ๑
 สิทฺธสจฺจสฺส อทาสํ
 อิทํ วจฺนมนฺนํ ๑
 ชฺชิตํ อุกฺกตฺวาปํ
 อยํ พุทฺโธ ภวีสฺสสฺส ๑
 นิกฺขมิตฺตวฺยา ตถาคโต
 กตฺวา ทุกฺกกรกฺกํ ๑
 นิสฺสิตฺตวฺยา ตถาคโต
 เวนฺนชฺรเวปฺปิตฺติ ๑
 ปายาสํ อทิ สํ ชิโน
 โภจฺจมนฺนํ อิทฺติ ๑
 โภจฺจมนฺนํ อนฺนตฺตํ
 พุชฺชิสฺสสฺส มหายสํ ๑
 มายา นาม ภวีสฺสสฺส
 อยํ เสสฺสสฺส โคตโม ๑
 อคฺคา เสสฺสสฺส สวภา
 สมนฺนจิตฺตวฺยา สฺมาทิตา
 อปฺปญฺจิสฺสสฺส ชินํ ๑

ເໝາ ອຸປະປັດວຸດຖາ ຈ

อนาสว ^๕จิตราคา

โพธิ์ คตต ภควโต

จิตโต ๑ หตถาพวโก

นันทมาตา ๑ อุตตรา

ឆាយ រត្នត័ត្ថ តត្ថ

อิทํ สุตวาน วรณํ

อาโมทิตา นร นร

อุกฤษฏ์ ภัทรา วศนิต

กตเวชต์ นมัสสันติ

ยทิ มตฺต โถกนาถตฺต

อนาคตมฺหิ อทฺชาเน

ยถา มนุสฺสา นทํ คตฺตนา

เหวเจ้า-ติดกั คเหตวาน

เอวเมว มย ๓๗๗

อนาคตมฺหิ อทฺชาเน

๓๓๓๓๓๓ ๖๖๖๖ ๓๓๓๓

ဗုဒ္ဓဘိဝံသ ဂုဏ်တော်များ

เวลา นาม นคร

សុដ៏សា អាម ឌុំកា

อศุภา เห่งสนธิ์ สำนึกา

ต้นจิตตา สมาหิตา ฯ

ចតុត្ថក្ខណ្ឌ បរិបទ

อศุภา เสด็จนตฺปฐจกา ฯ

อศุคา เหน็ดสนตฺตปฏิจกา

โคตมตต ยตตติโน ฯ

อดมตต์ มเหตโน

พุทธวิงกุโร อภัย ฯ

อပ္โปเณนติ หสฺนติ ฯ

ทศัศัศัศั ศะเทวกา ๖

วิชฌนิตตาม ตาตม

แหล่งที่มา สัมมนา อิม ๑

ប្រតិភូត វិរុទ្ធិ

อุตรนที มหานที ๗

ຍທີ ມຸນຈາມີມ໌ ຈີນ໌

เหตุตาม สมมุตา อัม ๑

ภิกขุ โย จิตฺตํ ปสาทณํ

ทศ ปารมปิรียา ฯ

อุเทน นาม ขัตติโย

ตีทชดถดถ มเหสีโน ๗

ทสฺสวสุตฺตสทสฺสํ	อคารํ อชฺฌวาทิํ โส
โกกาสุปฺปตฺตโกกนฺททา	ตโย ปาสาทมุตฺตมา ๖
ติโสฬสสทสฺสํ	นาริโย สมนฺตกฺคา
สุมฺนา นาม สํ นาริ	อนุปโม นาม อตุโร ๗
นิมิตฺเต จตุโร ทิสฺวา	สิจฺจายาภินิฏฺฐมิ
อนฺนทสฺมาตํ	ปธานํ ปทํ ฌิโน ๘
พฺรหฺมณฺหา ยาจิตฺตํ สมนฺโต	สิจฺจตฺตโก โดกนํายโก
วตฺตจฺจโก มหาวโร	มิกฺทายเ นรุตฺตโม ๙
สํพโต ๑ สุมิตฺโต ๑	อเหตุํ อคฺคสํวกา
เรวโต นามุปฺปจฺจโก	สิจฺจตฺตสฺส มเหสีโน ๑๐
สํวตา ๑ สฺวมา ๑	อเหตุํ อคฺคสํวิกา
โพธิ สทฺธํ ภควโต	กณฺณิกาโรติ วุจฺจติ ๑๑
สุมฺปิโย ๑ สมนฺพุทฺโธ ๑	อเหตุํ อคฺคปฺปจฺจกา
รมฺมา เจว สฺวรมฺมา ๑	อเหตุํ อคฺคปฺปจฺจิกา ๑๒
โส พุทฺโธ สจฺจจิริตนํ	อโหสิ นภมฺมคฺคโต
กณฺจณคฺคิกสํกาสํ	ทสฺสทสฺสํ วิโรจติ ๑๓
โสมี พุทฺโธ อสฺมสโม	อตฺโต อปฺปปฏิปฺคฺคโต
วสุตฺตสทสฺสํ	โตเก อฏฺฐาสิ จกฺขมา ๑๔
วิปฺลปฺปภํ ทสฺสยิตฺวา	ปฺปฺปเภาเปตฺวาน สํวเก
วิดาเสตฺวา วรตฺมาปตฺติยา	นิพฺพุโต โส สํวโก ๑๕

สิทฺธตฺตโต มุนิวโร พุทฺโธ อโนมารามมฺหิ นิพฺพุโต
 ตตฺตเถว ตตฺตํ ญฺปวโร จตุโยชนมฺกุคฺคโตติ ๑
 สิทฺธตฺตพฺพทฺธวโส โสฬสโม ๑

ตตฺตทฺรศโม ติสฺสพฺพทฺธวโส

[๑๘] สิทฺธตฺตตตฺตํ อปฺเรน	ตตฺตโม อปฺปปฏิปฺตฺตโต
อนนตฺตํโต อมิตฺยโส	ติสฺสโส โลกคฺคณายโก ๑
คณนุชการํ วิชมิคฺคา	โสภาเสตฺวา สเทวกํ
อนุกมฺปโก มหาวิโร	โตเก อฺปฺปชฺชิจิ จกฺขุมมา ๑
ตตฺตํวปี อตฺตลา อิทฺธิ	อตฺตลา ตตฺตํวปฺปโย
สพฺพตฺต ปวรมี คณคฺคา	ชมฺมจกฺกํ ปวตฺตติ ๑
โส พุทฺโธ ทตฺตํทตฺตํมฺหิ	วิณฺณวเปสสิ คิริํ สฺสํ
โกฏฺฐิตานิ อภิสํมิตฺตํ	ปจฺจเม ชมฺมเทสเน ๑
ทฺตติโย นวตฺติโกฏฺฐิ	คตฺติเย สฺสจฺจิโกฏฺฐิโย
พนฺธนาโต ปโมเจติ	สํปตฺตเต นรณฺรํ ตทา ๑
ตณฺนิปาตา ตโย ชาตฺตํ	ติสฺสตตฺตํ จ มहेสฺสิโน
ชฺฌณาสฺวานํ วิมถานํ	ตณฺนตฺตจิตฺตาทนํ ตาทินํ ๑
ชฺฌณาสวํ ตตฺตํทตฺตํ	ปจฺจโม ชาสสิ สํมาคโม
นวตฺติตตฺตํทตฺตํ	ทฺตติโย ชาสสิ สํมาคโม ๑

อัสสํ สกฺกสฺสสุตฺตํ
 ฐิตํ สวณํ วิมตฺตํ
 อหฺนฺเตน สมนฺเณ
 มหาโกคํ ฉทฺทํ ยิตฺวา
 มยิ ปพฺพชิตฺเต สมนฺเต
 พุทฺธชิตฺติ สทฺทํ สุตฺตวณ
 ทิพฺพิ มนฺทารวํ ปุณฺณํ
 อุกฺโก หตฺถเกหิ ปคฺคยฺห
 ปาตุวณฺณปรีวํ
 คมทํ ปุณฺณํ คเหตุวณ
 โสมี มํ ตทา พุยาภาสํ
 ทฺวณฺณวเต อิตฺถ กปฺเป
 อหฺนฺ กปฺปิตฺตวฺยา รมฺมา
 ปธานํ ปททิตฺตวณ
 อชฺชปาต รุกฺขมุตฺตมํ
 ตตฺถ ปายาสํ ปคฺคยฺห
 เนรณฺชราย ตํรุมฺหิ
 ปฏฺยิตฺตวณฺนคฺเคน
 ตโต ปทกฺขณํ กตฺวา
 อสฺสํ ตตฺถ รุกฺขมุตฺตมํ

ตติโย อาสํ สมากโม
 ปุณฺณิตานํ วิมุตฺติยา ฯ
 สุชาโต นาม ชฺชตติโย
 ปพฺพชํ อัสสํ ปพฺพชํ ฯ
 อปฺปชฺชํ โลกนายโก
 ปิตี เม อปฺปชฺชต ฯ
 ปทุมํ ปาริตฺตํ
 รุณฺมาโน อปฺปาคมํ ฯ
 ติสฺสํ โลกคฺคณายกํ
 มตฺถเก ชารเย ชินํ ฯ
 ชนฺนชฺเช นิสฺสํ
 อยํ พุทฺธโก ภวิสฺสํติ ฯ
 นิกฺขมิตฺตวา ตถาคโต
 กตฺวา ทฺวณฺณกรวริกํ ฯ
 นิสฺสํติ ตถาคโต
 เนรณฺชรมฺเปหิติ ฯ
 ปายาสํ อตฺถิ โส ชิน
 โพธิมุตฺตมํ เอหิติ ฯ
 โพธิมณฺฑํ อนฺนคฺคํ
 พุทฺธนิสฺสํติ มหายโถ ฯ

อิมสฺส ชนิกา มาตา	มายา นาม ภวิสฺสติ
บีตา สฺสฺสฺสฺสฺส นาม	อภัยฺสฺสฺสฺสฺส โคตโม ๑
โกตฺติโก อุตฺติสฺสํ ๑	อศฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺส
อนาสฺวา วิตรวาคา	สฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺส
อานนฺโท นามุปฺปชฺชาโก	อฺปฺปชฺชิสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺส
เชมา อฺปฺปตฺตวณฺณนา ๑	อศฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺส
อนาสฺวา วิตรวาคา	สฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺส
โพธิ ตสฺส ภคฺวโต	อสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺส
จิตฺโต ๑ หตฺถาพฺวโก	อศฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺส
นหฺมมาตา ๑ อศฺสฺสฺส	อศฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺส
อาญฺ วสฺสฺสฺสฺสฺส ตสฺส	โคตมสฺสฺสฺสฺส
อิทํ สฺสฺสฺสฺสฺส วณฺ	อสฺสฺสฺสฺสฺส
อาโมทิตา นรฺมรฺ	พุทฺธวโร
อศฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺส	อศฺสฺสฺสฺส
กตฺตฺสฺสฺส นมสฺสฺส	ทสฺสฺส
ยทิมสฺสฺส โลกนาคสฺส	วิรชฺชิสฺส
อนาคตมฺหิ อทฺธาเน	สฺส
ยถา มนุสฺสํ นทํ ตรณฺตา	ปฏฺธิกํ
เหฐา ติตฺถํ คเหฐวณ	อศฺสฺส

เหวเมว มยํ สพุเพ
 อนาถคตมฺหิ อทฺธชานะ
 ตสฺสํวํ วจันํ สุตฺวา
 อุตฺตวี วตฺตมธฺมชฺชาตํ
 เขมกํ นาม นคฺวํ
 ปทฺธมา นาม ชนิกา
 สุตฺตวสุตฺตสฺสทฺธํ
 คุณฺเตธานาทิยนิสฺสโก
 สมนิสฺสทฺธํ
 สุตฺตทฺธมา นาม นารํ
 นิमितฺเต จตุโร ทิสฺวา
 อณฺณกํ อทฺธมมาตํ
 พุทฺธมฺมา ยาจิตฺโต สมนฺโต
 วตฺตจกฺโก มหาวิโร
 พุทฺธมเทโว จ อุตฺโต จ
 สมนโค นามุปฺปชฺชาโก
 สุตฺตํว จเฐ สุตฺตคตา จ
 โพธิ ตสฺส ภาควโต
 สมนฺพโต จ สิริ จเฐ
 กิธํวโคตมํ อปฺเปธนา

ยทิ มุญฺจามิมํ ชินํ
 เหวตฺตาม สมนฺมชฺชา อิมํ ๑
 ภิโย จิตฺตํ ปสฺสทฺธํ
 ทสฺสปารมมฺปิยา ๑
 ชนตฺตโน นาม ชุตฺติโย
 ติสฺสสุตฺต จ มเหตฺติโน ๑
 อคฺวํ อชฺชฌาตฺติ โส
 ตโย ปาสาทมุตฺตมา ๑
 นาริโย สมนตฺตคตา
 อานนฺโต นาม อตฺตโร ๑
 อตฺตชฺชาเนน นิทฺตมํ
 ปชานํ ปทฺธํ ชินํ ๑
 ติสฺสโส โลกคฺคณายโก
 ยสฺสวตฺตทายมุตฺตเม ๑
 อเหตฺตํ อคฺคตฺตวกา
 ติสฺสสุตฺต จ มเหตฺติโน ๑
 อเหตฺตํ อคฺคตฺตวกา
 อตฺตโนติ ปจฺจุจติ ๑
 อเหตฺตํ อคฺคตฺตวชฺชา
 อเหตฺตํ อคฺคตฺตวชฺชิกา ๑

ไธยํ พุทฺโธ สยฺหิจฺจิตโน	อหุ อจฺจุตฺตเน ชิโน
อนุปโม อสฺสทิสฺส	หิมวา วีย ทิสฺสติ ๑
ตสฺสํวํ อตฺตเตชฺสสฺส	อายุ อาสี อนุตฺตโร
วสฺสํตสฺสํสฺสํ	โตเก อชฺชวสฺสํ จกฺขมา ๑
อตุตฺตํ ปวโร สยฺหิจฺจ	อนุโกตฺวา มหายสฺ
ชฺชิตฺวา อคฺคิกฺขณฺโรว	นิพฺพุโต โส สฺสวโก ๑
วตฺถาโกว อนิเณ	สุริเยน วีย อุตฺสโร
อนุชกาโรว ที่เปณ	นิพฺพุโต โส สฺสวโก ๑
ทิสฺสํ ชิโนโร พุทฺโธ	นนฺทารามมฺหิ นิพฺพุโต
ตตฺตเวว ตสฺสํ ชิโนโร	คฺคิ โยชนสฺสํสฺสํสฺสํ ๑

ทิสฺสํ พุทฺธวํโส สตุตฺรศโม ๑

อชฺชวสฺสโม ปุสฺสํ พุทฺธวํโส

[๓๘] ตตฺตเวว มณฺฑาทปฺปมฺหิ	อหุ สฺสวตา อนุตฺตโร
อนุปโม อสฺสมสฺโม	ปุสฺสํ โลกคฺคณายโก ๑
ไธยํ สพุทฺธํ ตมํ หนฺตฺวา	วิชฺชเวตฺวา มหาชฺช
สเทวํ ทปฺปยณฺโต	อภิวสฺสํ อมตมฺพนา ๑
ชมฺมจกฺกํ ปวตฺเตนเต	มุสฺสํ นกฺขตฺตมฺจกฺเต
อสฺสํตสฺสํสฺสํ	ปจฺจมาภิสฺสโม อหุ ๑

นวุติสฺสคตฺตหุสฺสํ	ทุติยาภิสฺสโม อหุ
อัสติสฺสคตฺตหุสฺสํ	คตฺติยาภิสฺสโม อหุ ฯ
สํนิปาตา คโย อาสุ	ปุตฺตสฺส จ มहेสิโน
ชัณฺดาถวานํ วิมถานํ	สํนุคจิตฺตาน ตาทินํ ฯ
สญฺจิสฺสคตฺตหุสฺสํ	ปจฺจโม อาสิ สํมาคโม
ปณฺณาสฺสคตฺตหุสฺสํ	ทุติยา อาสิ สํมาคโม ฯ
จตุคฺคาฬสฺสคตฺตหุสฺสํ	คตฺติโย อาสิ สํมาคโม
อนุปาทา วิมุตฺตานํ	โวจฺฉินฺนปฺปฏิสฺสณฺนินํ ฯ
อหฺนฺเตน สํมเยน	วิชิโต นาม ชตฺติโย
ฉทฺทฺทฺทฺทฺทฺทฺทฺทฺทฺทฺ	ปพฺพชฺชี คตฺตํ สํนุคิเก ฯ
โสมี มํ พุทฺโฆ พุยาภาสิ	ปุตฺตโส โลกคฺคณายโก
เทวณฺนุเต อิตฺโต กปฺเป	อโย พุทฺโฆ ภวิสฺสติ ฯ
อหุ กมฺมิตฺตวฺหยา รมฺมา	นิกฺขมิตฺวา ตถาคโต
ปชานํ ปทฺทิตฺวาน	กตฺวา ทฺวกรฺการิกํ ฯ
อชฺปาถ รุกฺขมฺมุตฺตมํ	นิสฺสิตฺวา ตถาคโต
ตคฺคถ ปายาถํ ปคฺคคฺคท	เนรณฺชรรมฺเปหิติ ฯ
เนรณฺชรราย ตัมมํ	ปายาถํ อทฺธิ โส ชิน
ปฏฺยคฺคจรรณคฺคเณ	โพชฺชมฺมํ เชหิติ ฯ
คโต ปทฺทชฺฉินํ กตฺวา	โพชฺชมฺมํ อนฺนคฺค
อตฺตคฺคจรรณคฺค	พฺพณฺนิตฺติ มหายโส ฯ

อิมสฺส ชนิกา มาตา	มายา นาม ภวิสฺสติ
ปิตา สฺสทฺธโร นาม	อโยฺ หสฺสติ โคตโม ๑
โกตฺติโต อุตฺติสฺสโต ๑	อคฺคา หสฺสณฺติ สํวกา
อนาสฺวา วิตรากา	สฺสณฺติจิตฺตา สํมาหิตา
อานนฺโท นามุปฺปฐาโก	อฺปฺปฐจิสฺสติมฺ ชินฺ ๑
เชมา อฺปฺปตฺตวณฺณา ๑	อคฺคา หสฺสณฺติ สํวกา
อนาสฺวา วิตรากา	สฺสณฺติจิตฺตา สํมาหิตา ๑
โพธิ ทสฺส ภควโต	อสฺสทฺธโกติ ปวฺจจติ
จิตฺโต ๑ หตฺถาหฺวโก	อคฺคา หสฺสณฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺต ๑
นนฺทมาตา ๑ อุตฺตรา	อคฺคา หสฺสณฺตฺตฺตฺตฺต ๑
ธายฺ วสฺสสฺสทฺ ทสฺส	โคตมสฺส ยสฺสสฺสโน ๑
อิทํ สฺสทฺวาน วจฺนํ	อสฺมสฺส มหสิโน
อาโมทิตา นรมารุ	พฺพุทฺธวํสํกุโร อโย ๑
อฺกฺกฺกฺกฺกฺกฺกฺกฺกฺกฺกฺก	อปฺโปเนนฺติ หสฺสณฺติ ๑
กตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺต	ทสฺสทสฺส สํวกา ๑
ยทิมสฺส โลกนาถสฺส	วิรชฺฉิสฺสตาม สํสํ
อนาคคมฺหิ อทฺธาเน	หสฺสตาม สํมฺมุชา อิมํ ๑
ทสฺสํว จจฺนํ สฺสทฺวา	ภิชฺชโย จิตฺตํ ปสาทํ
อฺกฺกฺกฺกฺกฺกฺกฺกฺก	ทสฺสปารมิตฺตํ ๑

สตฺตุนตฺตํ ฅินยณฺณจามี	นวกุคฺค สตฺตถุสฺสํ
สตฺตพฺพํ ปริยาปฺปณฺณิตฺตฺวาน	โสภณํ ฅินตฺตํ ๑
คคฺคตฺตปฺปมคฺคโต ฅิหรณฺโต	พฺพหุมนํ ภาเวตฺตฺวา ภาวณํ
อภินฺณณาสํ ปารมมํ คณฺตฺตฺวา	พฺพหุมนํ โลกมคฺคณฺณิตฺตํ ๑
กาสิกํ นาม นคฺคํ	ฅยเตโน นาม ฅตฺตติโย
สฺสริมา นาม ฅนิกา	ปฺปุตฺตสตฺตํ ๑ มเหสฺสโน ๑
นวกุคฺคสตฺตถุสฺสํ	อคฺคาวํ อคฺคณวตฺติ โส
คคฺคพฺพํ ฅตฺตถุคฺคณตฺตารา	คโย ปาสาทมคฺคตฺตมา ๑
เตวํสฺสคฺคิสฺสถุสฺสํ	นาริโย สมนตฺตคฺคตา
กัฏฺฐาโคคฺคํ นาม	ฅานนฺโต นาม ฅตฺตรโ ๑
นินฺนิตฺเต ฅคฺคโร ฅิสฺสฺวา	หคฺคติยาเนน นิกคฺคมิ
สตฺตคฺคานํ ปชานจาวํ	อจริ ปฺปิสฺสคฺคตฺตโม ๑
พฺพหุมนฺนา ยาจิตฺตํ สนฺโต	ปฺปุตฺตโส โลกคฺคคฺคณายโก
วคฺคตฺตจกฺโก มหาจฺจโร	มิกคทาเย นรคฺคตฺตโม ๑
ตฺตฺตคฺคิโต ฅมฺมเตโน	อเหตุํ อคฺคคฺคสาวกา
ตฺตคฺคิโย นามปฺปฏฺฐาโก	ปฺปุตฺตสตฺตํ ๑ มเหสฺสโน ๑
จาทา ๑ อฺปจาทา ๑	อเหตุํ อคฺคคฺคสาวิกา
โพธิ คคฺคํ ฅคฺคโต	ฅามตโกติ อจฺจติ ๑
อนณฺชโย วิธํ ๑	อเหตุํ อคฺคคฺคปฏฺฐา
ปทฺตมา สฺสริมาคฺคา ๑	อเหตุํ อคฺคคฺคปฏฺฐจิกา ๑

อฏฐปณฺณาสวณํ	โสมี อจฺจุคฺคโต มุนิ
โสภติ สฺตวํสํ	อุพฺพาสาว ปุริโต ฯ
นวุทฺติวสฺสํ สหสฺสํ	อายุ วิชฺชติ ตาวเท
ตาวตา ทิฏฺฐมาโน โส	ตาวเรสิ ชนตํ พหุํ ฯ
โอวทิตฺวา พหุํ สฺตฺเต	สํนฺตาวเรตฺวา พหุํ ชเน
โสมี สฺตฺตภา อตฺตยโส	นิพฺพุโต โส สํสาวกํ ฯ
ปุสฺสโส ชินวโร สฺตฺตภา	เสนารามมฺหิ นิพฺพุโต
ชาตุวิคฺคณาริกํ อสึ	เคสุ เคสุ ปเทสฺสโตติ ฯ

ปุสฺสพุทฺธวํโส อฏฐารสโม ฯ

เอกฺกณวีสฺสตีโม วิปสฺสตี พุทฺธวํโส

[๒๐] ปุสฺสสฺสํ อปเรน	สํมพุทฺธโห ทิปทฺตฺตโม
วิปสฺสตี นาม นามเน	โตเก อปฺปชฺชชิ จกฺขมา ฯ
อวิชฺชณฺทํ ปทาเตตฺวา	ปตฺโต สํมโพธิมุตฺตมํ
ชมฺมจกฺกํ ปวตฺเตตฺถ	ปฏกามิ พนฺชมตฺตํปฺรํ ฯ
ชมฺมจกฺกํ ปวตฺเตตฺวา	อุโก โพเชสิ นายโก
กณฺเฬน น วตฺตพฺโพ	ปจฺจมาภิสํมโย อหุํ ฯ
ปุณฺหาปรี อมิตยโส	ตตฺถ สจฺจํ ปกาสยิ
จตุรารตฺตํ สหสฺสํ	ทุตฺติยาภิสํมโย อหุํ ฯ

จตุราศติ สหสฺสํ
 เตสฺมาราม ปตฺตานํ
 สพุทฺธกาเรน ภาสโต
 เตปํ ชมฺมวโร คณฺหฺวา
 สนิปาทา คโย ธาตุ
 ฐึณาสฺวานํ วิมถานํ
 อญฺชสฺสจฺฉิ สหสฺสํ
 ภิกฺขุสฺส สหสฺสํ
 อสฺสติภิกฺขุสฺส สหสฺสํ
 คคฺค ภิกฺขุคณฺ มชฺเช
 อหนฺเตน สมนฺ
 อตุโธ นาม นามเณ
 เนกานํ นาคโกฐิณํ
 วชฺชนฺโต ทิพฺพตฺริเยหิ
 อุปสฺสงฺกมิตฺวาน สมนฺ
 มณิ มุตฺตาวรตน ฐจิตฺ
 นิมนฺเตตฺวา ชมฺมราชสฺส
 โสปี นํ พุทฺโธ พุยาภาสิ
 เอกนวฺติ อิติ กมฺเป

สมนฺ พุทฺธมนุปฺพุทฺธ
 ชมฺมํ เทเสถิ จกฺขมา ฯ
 จตฺวา อุนฺนิสฺสํ ฐิโน
 คติยาภิสมโย อหุ ฯ
 วิปฺปสฺสิสฺส มहेสฺสิโน
 สมนฺคจิตฺตาน คาทินํ ฯ
 ปจฺจโม ธาสิ สมากโม
 ทฺติโย ธาสิ สมากโม ฯ
 คติโย ธาสิ สมากโม
 สมนฺพุทฺโธ อติโรจติ ฯ
 นาคราชา มหิทฺธิโก
 ปุณฺณวณฺโต ชฺชุตินฺชโร ฯ
 ปริวาริตฺวานนํ คทา
 โลกเชฏฺฐํ อุปากมํ ฯ
 วิปฺปสฺสํ โลกนายกํ
 สพุทฺธภรณวิภูติ
 สฺสวณฺณปมฺมทาสํ ฯ
 สจฺจมนฺชฺเช นิสฺสํ
 อยํ พุทฺโธ ภวิสฺสติ ฯ

อหุ กบิวดวฺหยา รมนฺนา
 ปชานํ ปทหิตฺตฺวาน
 อชฺฌาต รุกฺขมฺมุตฺตมํ
 ตตฺถ ปายาสํ ปคฺคยฺห
 เวนฺนชฺรย ตํรฺมํหิ
 ปฏฺยิตฺตฺวรมคฺเคน
 ตโต ปทกฺขิณํ กตฺวา
 อสฺสํสํมฺมเต สมนฺโพธิ
 อิมํสฺส ชนิกา มาตา
 บิิตา สฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺส นาม
 โกตฺติโต อฺปฺปติสฺสํโส ๑
 อนาสฺวา วัสฺสวาคา
 อานนฺโท นามฺปฏฺฐาโก
 เขมา อฺปฺปปลวณฺณนา ๑
 อนาสฺวา วัสฺสวาคา
 โพธิ ตสฺสํ ภาควโต
 จิตฺโต ๑ หตฺถาพวโก
 นนฺทมาตา ๑ อคฺคฺตรา
 อายฺย วสฺสํสํสํสํสํ

นิกฺขมิตฺวา ตถาคโต
 กตฺวา ทฺถกฺกรการิกํ ๑
 นิสฺสํทิตฺวา ตถาคโต
 เวนฺนชฺรยมนฺเปหิติ ๑
 ปายาสํ อทิ สํโส ชิน
 โพธิมฺมุตฺตมํหิ เอยฺหิติ ๑
 โพธิมณฺฑลํ อนคฺคฺตรํ
 พุทฺธนิสฺสํสํสํสํสํสํ ๑
 มายา นาม ภวิสฺสํสํ
 อยํ เอยฺหํสํสํสํสํสํ ๑
 อคฺคา เอยฺหํสํสํสํสํสํ
 สมนฺทจิตฺตา สมนฺทิตา
 อฺปฺปฏฺฐิจสฺสํสํสํสํสํ ๑
 อคฺคา เอยฺหํสํสํสํสํสํ
 สมนฺทจิตฺตา สมนฺทิตา ๑
 อสฺสํสํสํสํสํสํสํ
 อคฺคา เอยฺหํสํสํสํสํสํ ๑
 อคฺคา เอยฺหํสํสํสํสํสํ
 โคตมสฺสํสํสํสํสํสํ ๑

ឱតិ ឥតុវាន វទនំ	ឧត្តមឥត្តេ មហេតិណ្ឌ
ចាមិតិកា អរមរុ	ពុត្តវន្តុកុរោ ឱមំ ។
ឧត្តុក្ខន្ធិតុកា វត្ថុត្ថនុប	ឧប្បន្នេតិ អនុតិ ។
កត្ថនុប អនុត្ថនុប	តត្ថនុត្ថន្ត តតេវកា ។
យតិមឥត្តេ លោកនាឥត្តេ	វិទ្យនុត្ថនាម តានំ
ឧនាកត្ថមិ ឧត្តរាណេ	តេត្ថនាម តមុនុត្ថា ឱមំ ។
យតា អនុត្ថនា អតី គរុតា	ប្រតិកុតំ វិទ្យនុប
តេត្ថនាតិកុតំ កតេត្ថនា	ឧត្តគរុតិ អតានតី ។
តេវមេវ មមំ តត្ថេ	យតិ អនុត្ថនាមិ ឱមំ
ឧនាកត្ថមិ ឧត្តរាណេ	តេត្ថនាម តមុនុត្ថា ឱមំ ។
តត្ថនាមី វទនំ ឥតុវា	រិយុបៃ តិកុតំ បតាតិ
ឧត្តគរុ វត្ថុត្ថនុបន្ទិកា	តត្ថនាមិប្រិយា ។
អករិ អនុត្ថនា អនាម	អនុត្ថនា អនាម ឧត្តគរុ
អនាម អនុត្ថនា អនាម	វិបត្តិឥត្តេ មហេតិណ្ឌ ។
ឧត្តវ ឥត្តនុត្ថនា	ឧត្តវ ឧត្តនា តត្ថ តត្ថ
អនុត្ថ ឥត្តនុត្ថ តត្ថនា	តត្ថ បតាត្ថនុត្ថនា ។
តត្ថនុត្ថនា អនាម អនាម	អនុត្ថ តត្ថនុត្ថនា
អនុត្ថនា អនុត្ថនា អនុត្ថនា	តត្ថនុត្ថនា អនាម ឧត្តគរុ ។
អនុត្ថនា អនុត្ថនា អនុត្ថនា	រត្ថនាម អនុត្ថនា
អនុត្ថនា អនុត្ថនា អនុត្ថនា	បតានំ បតានំ ឱមំ ។

พฺรหฺมณา ยาจิโต สฺนฺโต	วิปัสสี โลกนายโก
วตฺตจโก มหาวิโร	มิกทาเย นรุตฺตโม ๑
ขฺนฺโต ๑ ติสฺสํหาโม ๑	อเหตุํ อคฺคสาวกา
อโสโก นามุปฺปฐาโก	วิปัสสีสฺส มเหสีโน ๑
จนฺทา ๑ จนฺทมิตฺตา ๑	อเหตุํ อคฺคสาวิกา
โพธิ คสฺส ภกฺวโต	ปาวุถฺติ ปวฺจฺจติ ๑
ปฺนพฺพสฺสมิตฺโต นาโค ๑	อเหตุํ อคฺคปฺปฐกา
ธีริมา อุตฺตฺรา เจว	อเหตุํ อคฺคปฺปฐิกา ๑
อัสสี หตฺถมฺพุเพโธ	วิปัสสี โลกนายโก
ปภา นิตฺถาวตี คสฺส	สฺมนฺตา สฺตฺต โยชนเ ๑
อัสสีวสฺส สหสฺसानิ	อายุ พุทฺธสฺส ตาวเท
ดาวตา คิฏฺฐมาโน โส	ตาเวสี ชนตํ พหุ ๑
พหุเทว มนุสฺसानิ	พนฺชนํ ปริโมจยิ
มคฺคามคฺคณฺจ อากิฏฺฐิ	อวเสสํ ปุณฺณชนเ ๑
อาโลกํ ทสฺสยิตฺวาน	ทสฺเสตฺวา อมตํ ปทํ
ชติตฺวา อคฺคิกฺขฺนฺโธว	นิพฺพุโต โส สฺสาวโก ๑
อิทฺธิวํ ปุณฺณวํ	ถกฺขณจกฺกสฺमितํ
สพฺพิ สมนฺตฺรหิตํ	นฺน วิตฺตา สพฺพสฺงฺขาราติ ๑
วิปัสสี นรโวโร วิโร	สฺมิตฺตารามมฺหิ นิพฺพุโต
ตตฺเถว คสฺส ญฺปวโร	สฺตฺต โยชนมฺุสฺสีโตติ ๑

วิปัสสีพุทธวจัส เอภูนวีสติโม ๑ ๖๖

พหุทนต์วรั ทตฺวา
 อตฺถกตฺติ หตฺถิยานํ
 หตฺถิยานํ นิมนฺนิตฺวา
 ปุริยํ มานสํ มยฺหํ
 โสปี มํ พุทฺโธ พุยาภาสิ
 เอกคฺคิเส อิตฺโต กปฺเป
 อหุ กมิตฺตวฺหยา รมฺมา
 ปชานํ ปทหิตฺวาน
 อชฺชปาต รุกฺขมฺมุตฺตมํ
 ตตฺถ ปายาสํ ปคฺคยฺห
 เพรณฺชราย ตีรฺมฺหิ
 ปฏฺยิตฺตวรมคฺเคน
 ตโต ปทกฺขิณํ กตฺวา
 อตฺตํคฺค รุกฺขมฺมุตฺตมํ
 อิมสฺส ชนิกา มาตา
 มิตา สฺสทฺโธทโน นาม
 อนาสฺวา วิตฺราคา
 โกติโต อุตฺติสฺสโต ฯ
 อานนฺโท นามุฏฺฐาโก

ทนต์โกฏฺฐิ อนนฺตปโก
 สมนฺพุทฺธสฺส อทาสํ ๑
 กปฺปิยํ อูปนามยํ
 นิจุจํ ทพฺพมฺุฏฺฐิจิตํ ๑
 สัตฺติ โลกคฺคณายโก
 อยํ พุทฺโธ ภวิสฺสติ ๑
 นิฏฺฐมิตฺวา ตถาคโต
 กตฺวา ทกฺกกรการิกํ ๑
 นิสฺสํทิตฺวา ตถาคโต
 เพรณฺชรมุเปหิติ ๑
 ปายาสํ อทิ โส ชิน
 โพรชฺมุตฺตมํ เอหิติ ๑
 โพรชฺมิตฺตํ อนุตฺตมํ
 พุชฺฌิตฺตํ มหายโส ๑
 มายา นาม ภวิสฺสติ
 อยํ เหตฺสฺสติ โคตโม ๑
 สมนฺตจิตฺตา สฺมาหิตา
 อคฺคา เหตฺสฺสนฺติ สวภา
 อุตฺตมฺุฏฺฐิจิตฺตํ ชินํ ๑

เขมา อูปปตวณฺณา ๑

อนาสวา จิตฺวาคา

โพธิ คตฺต ภาวโต

จิตฺโต ๑ หตฺถาพวโก

นนฺทมาตา ๑ อุตฺตฺตรา

อายุ วตฺตตํ คตฺต

อิทํ สุตฺวาน วจัน

อาโมทิตา นรมฺร

อุกฺกฏจิสฺสททา วตฺตฺตฺต

กตฺตชฺชํ นมตฺตฺต

ยทิมตฺตํ โลกนาถตฺต

อนาคตฺตมฺหิ อทฺตฺตนา

ยถา มนุสฺสํ นทํ ตฺรณฺตา

เหฏฺฐาติคฺคํ คเหตุวาน

เฮวเมว มยํ สพฺเพ

อนาคตฺตมฺหิ อทฺตฺตนา

คตฺตํวํ วจัน สุตฺวา

อุตฺตฺตํ วตฺตมฺหิฐาตํ

นทํ อรฺุณวตํ นาม

ปภาวตํ นาม ชนิกา

อตุคา เหตุตฺตฺตํ ตาวิกา

ตฺตฺตฺตฺตํ ตมาทิตา ๑

อตฺตฺตฺตํ ปวฺจจติ

อตุคา เหตุตฺตฺตํ ปวฺจจติ ๑

อตุคา เหตุตฺตฺตํ ปวฺจจติ

โคตมตฺตํ ยตฺตฺตํ

อตฺตมตฺตํ มเหตุโน

พุทฺธวโร อมํ ๑

อปฺปไมญฺเณติ หตฺตํ ๑

ทตฺตํทตฺตํ สทฺทวาท ๑

วิธมฺตํตาม ตาตํ

เหตุตาม ตมฺมฺมา อิมํ ๑

ปฏิตฺตํ วิธมฺตํ

อตุตฺตมฺหิ มหานทํ ๑

ยทิมฺมํ อมํ ชินํ

เหตุตาม ตมฺมฺมา อิมํ ๑

ภิกฺขุโย จิตฺตํ ปสาทํ

ทตฺตปารมิตฺตํ ๑

อรฺุณ นาม ชตฺตฺตโย

ตฺตํ ๑ มเหตุโน ๑

ตฺตฺตวตฺตตฺตหตฺตตฺตานิ	อคารํ อชฺฌาวาสี ใต้
ตฺตฺตวตฺตโก ทิวิ นาริฉาหโน	ตโย ปาสาทมมุตฺตมา ฯ
จตฺตวตฺตตฺตหตฺตตฺตานิ	นาริโย สมนตฺตงฺกตา
ตฺตฺตพฺพกามา นาม ตา นาริ	อตุโล นาม อตฺตรโ ๑
นิมิตฺเต จตฺตร ทิสฺวา	หตฺติยานน นิกฺขมิ
อฏฺฐมาตฺถิ ปชานจาริ	อจริ ปุริตฺตฺตโม ๑
พฺรหฺมุนา ยาจิตฺโต สมนฺโต	สิจฺฉิ โลกคฺคณายโก
วตฺตจกฺโก มหาวีโร	มิตฺทาเย นรุตฺตโม ๑
อภิกฺขุ สมนฺภาโว นาม	อเหตุํ อคฺคตฺตาวกา
เชมจฺกโร นามุฏฺฐาโก	สิจฺฉตฺต ๑ มเหตฺติโน ๑
มชฺฌา ๑ ปทฺตมา ๑	อเหตุํ อคฺคตฺตาวิกา
โพธิ ตตฺต ภาควโต	ปฺนุทฺตวโรทิติ อจฺจติ ๑
สิจฺฉิตฺตโม ๑ นนฺโท ๑	อเหตุํ อคฺคตฺตปฏฺฐกา
จิตฺตา เจว ตฺตจิตฺตา ๑	อเหตุํ อคฺคตฺตปฏฺฐิจา ๑
อจฺจจตฺตเนน ใต้ พุทฺธโ	ตฺตตฺตติหตฺตมมุตฺตโต
กณฺจณคฺคฆิกตฺตงฺกาใต้	ทวตฺตตฺตวตฺตทวโน ๑
ตตฺตตฺตํ พุชฺฌามปฺปภา กายา	นิจฺจนฺตติ นิรฺนตฺตว
ทิสฺสทิสฺส นิจฺจนฺตติ	ตฺตนิ โยชนานิ ใต้ ปภา ๑
ตฺตตฺตติวตฺตตฺตหตฺตตฺตานิ	อายุ ตตฺต มเหตฺติโน
ตาวตา ติจฺจมาโน ใต้	ตาวเรตฺติ ชนตฺตํ พหุ ๑

ชมมเมฆี วรุตติวาน	เทมยิตวา สเทวเก
เขมตํ ปาปยิตวาน	นิพพุโต โส สสาวโก ฯ
อนุพยุชน สมนุญ	ทวตฺถิ สวรรคณ
สพฺพํ สมนุทริหิตํ	นनु วิตุตา สพุพฺสงฺขาราคิ ฯ
สีธํ มุนิวโร พุทฺโธ	อสุตํรามมฺหิ นิพพุโต
ตตฺถเกว ตสฺส ญฺปนโร	ตฺถนิ โยชนมฺกุคฺคโตติ ฯ

สีธํพุทธรังสี วีสติโม ฯ

เอกวิสติโม เวสฺสฏฺฐพุทธรังสี

[๒๒] ตตฺถเกว มณฺฑกปฺปมฺหิ	อสุโม อปฺปปฏิปฺคฺคโต
เวสฺสฏฺฐํ นาม นามเน	โตเก อปฺปชฺชํ โส ชินํ ฯ
อาทิตฺตํ อิท รากคฺคิ	คณฺหานํ วิชิตํ ชานํ
นาโคว พนฺธนํ เจตฺวา	ปตฺโต สมนุโพธิมุตฺตมํ ฯ
ชมฺมจกฺกํ ปวตฺเตติ	เวสฺสฏฺฐํ โลกนายโก
อสุตํ โภจฺจิสฺสํ	ปจฺจมาภิสฺสมโย อหุ ฯ
ปฏกฺกนฺเต จาริกํ รหฺมฺ	โลกเชฏฺฐํ นรารุเก
ศตฺตติ โภจฺจิสฺสํ	ทุตฺติยาภิสฺสมโย อหุ ฯ
มหาทฺธิจฺฉํ วิโนทฺเทนโต	ปาวฺธิเหว กโรติ โส
สํมาคตา นร มร	ทสฺสทสฺสํสํสํสํสํสํสํสํสํ

มหาอจุณวิย์ ทิสฺวา
 เทวา เจว มนุสฺสา ๑
 สนิปาคา ตโย อาสุ
 ชีณาสวานํ วิมถานํ
 อสฺติโกฏิสฺหฺสฺถานํ
 สฺตฺตติภิกฺขุสฺหฺสฺถานํ
 สฺตฺตติภิกฺขุสฺหฺสฺถานํ
 ชราทิภยภิกฺขุ
 สฺตฺต พุทฺธสฺส อสฺมสฺส
 สฺตฺตวาน ปณฺธิตํ ชมมํ
 อหฺนฺเตน สฺมเยน
 อนฺนปฺปาเนน วตฺถเกน
 มหาทานํ ปวตฺเตตฺตวา
 ปพฺพชฺชํ คุณฺธสฺมปฺนํ
 อาจาร คุณฺธสฺมปฺนํ
 สฺตฺตพฺพญฺญํ คเวสฺสนํ
 สฺตฺตชฺชาปิตํ อฺปฺปาทฺเตตฺตวา
 ปิตํ อฺปฺปปฺชชติ มยฺหํ
 อนิวกฺตฺตมานสํ ฌตฺตวา
 เอกตฺตฺเต อิตฺโต กปฺเป

อพฺภุทํ โถมฺหํ
 พุทฺธเว สฺตฺตติโกฏิโย ๑
 เวสต์สฺสฺส มเหสฺสิน
 สฺนฺตฺตติภิกฺขุ ตาทินํ ๑
 ปสฺสโม อาสฺติ สฺมาคโม
 ทฺตติโย อาสฺติ สฺมาคโม ๑
 ตติโย อาสฺติ สฺมาคโม
 โอวธานํ มเหสฺสิน ๑
 จกฺกํ วตฺตติมฺมตฺตมํ
 ปพฺพชฺชมภิโรจยิ ๑
 สฺตฺตสฺสโน นาม ชตฺตติโย
 สฺตฺตมํ ชินมปฺชฺชยิ ๑
 วตฺตติภิกฺขุ มคฺคนํ
 ปพฺพชฺชํ ชินสฺนํ
 วตฺตติภิกฺขุ สฺมาคโม
 รามํ ชินสฺนํ
 พุทฺธํ ฌนฺทามํ สฺตฺตติ
 โพธิยาเยว การณํ ๑
 สฺมพฺพุทฺธํ เอกทพฺพรวิ
 อโย พุทฺธํ ฌนฺทามํ ๑

อหุ กมิตฺตวฺหา รมฺมา
 ปชานํ ปทหิตฺวาน
 อชฺชาต รุกฺขมฺมุตฺตมํ
 ตตฺถ ปายาถํ ปคฺคยฺห
 เนรณฺชราย ตํรมฺหิ
 ปฏฺยิตฺตวรมคฺเคน
 ตโต ปทกฺขิณํ กตฺวา
 อตฺตตฺถ รุกฺขมฺมุตฺตมํ
 อิมตฺตํ ชนิกา มาตา
 มีตา สฺสฺสโรทโน นาม
 โกถิตโต อุตฺติสฺสํ ๑
 อนาสฺวา วิตฺราคา
 อานนฺโท นามุปฺปชฺชาโก
 เขมา อุตฺตปตฺตวณฺณา ๑
 อนาสฺวา วิตฺราคา
 โฬหิ ตตฺตํ ภควโต
 จิตฺโต ๑ หตฺถาพฺพโก
 นนฺทมาตา ๑ อุตฺตตรา
 อายํ วตฺตตฺตํ ตตฺตํ

นิรุชฺชิตฺวา ตถาคโต
 กตฺวา ชุทฺถกรราริกํ ๑
 นิสฺสํทิตฺวา ตถาคโต
 เนรณฺชรมุเปหิติ ๑
 ปายาถํ อหิ สฺสํ ชิโน
 โฬหิมฺมุตฺตมํ เอหิติ ๑
 โฬหิมณฺฑํ อนฺนุตฺตรํ
 พุชฺฌตฺตํ มหายสฺส ๑
 มายา นาม ภวิสฺสํ
 อยํ เหตฺตํ โคตโม ๑
 อคฺคา เหตฺตํนฺติ สํวกา
 สํนตฺตจิตฺตา สํมาหิตา
 อุตฺตจิสฺสํตมํ ชินํ ๑
 อคฺคา เหตฺตํนฺติ สํวิกา
 สํนตฺตจิตฺตา สํมาหิตา ๑
 อตฺตตฺถโกติ ปจฺจุจติ
 อคฺคา เหตฺตํนฺตฺตฺตฺตํ ๑
 อคฺคา เหตฺตํนฺตฺตฺตฺตํ
 โคตมตฺตํ ยตฺตํชิโน ๑

อิทํ สุตฺวาน วจนํ	อสมสฺส มเหสีโน
อาโมทิตา นรมฺ	พฺพุทฺธวํชฺชโร อโย ๑
อุกฺกฏฺฐิสังกฺกทา วตฺตุนฺติ	อปฺโปเนนฺติ หตฺตุนฺติ ๑
กตฺตฺตํ นมสฺสฺสฺส	ทตฺตฺตํ สทฺทวกา ๑
ยทิมสฺส โลกนาถสฺส	วิรัชณิสฺสํ สาสนํ
อนาคตมฺหิ อทฺธาน	เหตฺสํ สมฺมุชา อิมํ ๑
ยถา มนุสฺสา นทํ ตรฺนตา	ปฏฺติคฺคํ วิรัชณิ
เหฏฺฐา ติตฺถํ คเหตฺวาน	อุตฺตฺตุนฺติ มหานทํ ๑
เขวเมว มโย สพฺเพ	ยทิมฺมุจฺจามิมํ ชินํ
อนาคตมฺหิ อทฺธาน	เหตฺสํ สมฺมุชา อิมํ ๑
ตสฺสํ วจนํ สุตฺวา	ภิชฺชโย จิตฺตํ ปสาทโย
อุตฺตฺตํ วตฺตมฺหิ ฐาตี	ทสฺสปารมฺปิรียา ๑
อโนมํ นาม นกรํ	สุปฺปติโต นาม ชตฺติโย
มาตา ยสฺวตํ นาม	เวสฺสฺสฺส มเหสีโน ๑
นพฺพตฺสํ สทฺสฺสํ	อการํ อชฺชวาทิ โส
รฺจํ สฺวติ วทฺธมฺกา	ตโย ปาสาทมฺมุตฺตมา ๑
อนฺนํ ตสฺส สทฺสฺสํ	นาริโย สมตฺตฺต
สุจิตฺตา นาม สํ นาริ	สุปฺปพฺพุทฺโธ นาม อตฺตโร ๑
นิมิตฺเต จตฺโร ทิสฺวา	สิวิกาเยนินฺนํ
กมาตํ ปชานจวํ	อจริ มฺริสฺสฺสโม ๑

พฺรหฺมณา ยาจิโต สมนุโต	เวสฺสสฺสญฺ โถกนายโก
วตฺตจกโก มหาวิโร	อรุณเณปปี นรุตฺตโม ๑
โสโณ ๑ อุตฺตโร เจว	อเหสฺสํ อคฺคสํวกา
อุปฺสันฺโต นามุပ္ปฐาโก	เวสฺสสฺสสฺส มเหสฺสิโน ๑
รามา เจว สฺมาตา นาม	อเหสฺสํ อคฺคสํวากา
โพธิ ตสฺส ภคฺวโต	มหาสํโถติ อรุจติ ๑
โสตุถิโก เจว รมนุโม ๑	อเหสฺสํ อคฺคูปฺปฐกา
โคตมึ ๑ สิริมา ๑	อเหสฺสํ อคฺคูปฺปฐจิกา ๑
สฺยจิวรตฺตมฺพเพโธ	เหมยฺยุป สฺมฺบุปโม
กายา นิจฺจนฺตติ วิธิ	รตฺตํว ปพฺพเต สฺธิ ๑
สฺยจิวสฺสสฺสสฺสสฺส	อายุ ตสฺส มเหสฺสิโน
ตาวตา ติวฺจมาโน โส	ตาเรติ ชนตํ พหุํ ๑
ธมฺมํ วิตฺถาริกํ กตฺวา	วิภชฺชิตฺวา มหาชนํ
ธมฺมมฺนาวิ ชเปตฺวาน	นิพฺพุโต โส สํสํวโก ๑
ทสฺสเนยฺยํ สพฺพชนํ	วิหาวํ อิริยาปถํ
สพฺพํ สมนฺตรหิตํ	นनु วิตฺตา สพฺพสํขาราทิ ๑
เวสฺสสฺสญฺ ชินฺนโร สฺตฺถา	เขมารามมฺหิ นิพฺพุโต
ชาตุวิตฺถาริกํ อาสิ	เตสฺสํ เตสฺสํ ปเทสฺสโตติ ๑

เวสฺสสฺสญฺ พุทฺธวโธ . เอกวิธติโม ๑

ทวารวีสติโม กุกกุสันธพุทฺธวโร

[๒๓] เวตฺถกุกฺกุสฺสํ อปฺปเรน

กุกกุสันฺธโ ข นาม นามเนน

อฺคฺคฺคาญฺเญตฺวา สํพุทฺธวํ

สํโหว ปณฺชวํ เกตฺวา

ขมฺมจกฺกํ ปวตฺตเตนฺเต

จตฺตาฬิํสํ โกฏฺฐิํสํหํสํ

อนฺตติกฺขมฺหิ อากาเส

คิํสํ โกฏฺฐิํสํหํสํ

นรเทวสฺสํ ยกฺขสฺสํ

ขมฺมาภิสํมโย ตสฺสํ

กุกกุสันฺธสฺสํ ภควโต

วํณาสํวานํ วิมถานํ

จตฺตาฬิํสํสํหํสํ

ทนฺตญฺมิ มนุสฺสํปฺปตฺตานํ

อหฺนฺเตน สํมเยน

ตถาคเต ชินปฺปตฺเต

ปตฺตตฺตญฺ จิํวํ ทตฺวา

อิเมตํ ปตฺติตํ สํพุทฺ

ธมฺพุทฺโ ข ทิปปทฺตฺตโม

อปฺปเมยฺโย ทฺวารสํโ ๑

จริยาย ปารมิํจฺโคโต

ปตฺโต สมนฺโฬจิมฺมตฺตมํ ๑

กุกกุสันฺธเ โลกนายเก

ปจฺจมาภิสํมโย อหฺ ๑

ยมกํ กตฺวา วิกฺขุพฺพนํ

โฬเรสิ เทวมาณฺสํ ๑

จตฺตํจฺจปฺปกาเสเน

คณฺหาโต อสงฺขิโย ๑

เอโก อาสิ สํมาคโม

สํนฺตจิจฺจฺจทาน ตาทินํ ๑

ตทา อาสิ สํมาคโม

อาสวาทิกณฺณกฺขยา ๑

เชโม นามาสิ ชฺชตฺติโย

ทานํ ทตฺวา อนนฺตํปํ ๑

อณฺชํ มชฺชตฺตจิกํ

ปฏฺธิยาเทมิ วํ วํ ๑

โสมี มํ มุณี พุยาภาสี
 อิมมฺหิ ภาทฺทเก กปะเป
 อหุ กมีตวฺหยา รมฺมา
 ปชานํ ปทหิตฺวาน
 อชฺชาต รุกฺขมฺมุตฺตมํ
 ตตฺถ ปายาสํ ปคฺคยฺห
 เพรณฺชราย ตํรมฺหิ
 ปฏฺยิตฺตวรมคฺเคน
 ตโต ปทกฺขิณํ กตฺวา
 อสฺสํคฺค รุกฺขมฺมุตฺตมํ
 อิมสฺส ชนิกา มาตา
 มีตา สฺสฺสฺสฺสฺสฺส นาม
 โกถิโต อูปติสฺสํ ๑
 อนาสฺวา วิตราคา
 อานนฺโท นามุปฺปจฺจโก
 เขมา อูปปตฺตวณฺณา ๑
 อนาสฺวา วิตราคา
 โหสิ ตสฺส ภาควโต
 จิตฺโต ๑ หตฺถาพวโก

กุกฺกสฺสนฺโห วินายโก
 อยํ พุทฺโธ ภวิสฺสํติ ๑
 นิภฺชมิตฺวา ตถาคโต
 กตฺวา ทฺถกฺกราวริโก ๑
 นิสฺสํติตฺวา ตถาคโต
 เพรณฺชรมุเปหิติ ๑
 ปายาสํ อทิ โส ชิน
 โหสิมฺมุตฺตมํ เอหิติ ๑
 โหสิมฺมุตฺตมํ อนนฺตฺร
 พุชฺฌิสฺสํติ มหายโส ๑
 มายา นาม ภวิสฺสํติ
 อยํ เหตฺสํติ โคตโม ๑
 อคฺคา เหตฺสํติ สํวกา
 สํนฺตจิตฺตา สํมาหิตา
 อูปฺปจฺจิสฺสํติมํ ชินํ ๑
 อคฺคา เหตฺสํติ สํวิกา
 สํนฺตจิตฺตา สํมาหิตา ๑
 อสฺสํคฺคโกติ ปจฺจจติ
 อคฺคา เหตฺสํคฺคปฺปจฺจกา ๑

นนุทมาตา จ อตุตตรา
 อายุ วุตตตตติ คตต
 อิทํ สุตฺวาน วจัน
 อาโมทิตา นรมฺ
 อุกกุฏจิสํหา วตฺตุนติ
 กตตตตตตตตตตต
 ยทิมุตต โลกนาคตต
 อนาคตมฺหิ อทฺธาน
 ยถา มนุตฺตา นทํ ตรุตตา
 เหฏฐาติคตํ คเหตุวาน
 เอวเมว มยํ ตพฺเพ
 อนาคตมฺหิ อทฺธาน
 ตตฺตตตตตตตตตต
 อตุตฺตริ วตฺตมฺหิ
 นคฺวํ เชมวตฺติ นาม
 ตพฺพณฺณตํ คเวตฺต
 พฺราหฺมโณ อคฺคิตฺต
 วิสาขา นาม ชนิกา
 วตฺติ คตฺต เชมปฺเร
 นรานํ ปวํ เณฺจ

อตุตฺตา เหตุตฺตตตตตต
 โคตมตตตตตตตตต
 ตตตตตตตตตตต
 พทุชวฺชงฺกุโร อยํ ๑
 อปฺโปเนนฺต หตฺตติ ๑
 ทตตตตตตตตตต
 วิชฺชตตตตตตตต
 เหตุตตตตตตตตต
 ปฏิตฺตตตตตตตต
 อตุตฺตุนติ มหานทํ ๑
 ยทิมฺหิ มุญฺจามิมํ ชนํ
 เหตุตตตตตตตตต
 ภิโยจย จิตฺตํ ปตฺตทํ
 ทตตตตตตตตตต
 เชมโณ นามาสทํ ตทา
 ปพฺพชํ คตตตตตตต
 อาตํ พทุชวฺชวโส ปิตา
 กุกกุสันธุพตฺตตตต
 ตตตตตตตตตตต
 ชาคิมนฺตํ มหาวตํ ๑

จตุวสุตฺตํ สหสฺสํ	อคารํ อชฺฌวาทิ โส
กามวทฺธมฺ กามสุทฺธิ รัตติวทฺธมโน	ตโย ปาสาทมุตฺตมา ฯ
สมคฺคิํ สหสฺสํ	นาริโย สมตฺถกตา
โรหิํ นาม สํ นาริ	อุตฺตโร นาม อุตฺตรโ
นิมิตฺเต จตุโร ทิสฺวา	รตฺถาเนน นิกฺขมมิ
อนฺนํ อชฺชมาตํ	ปชานํ ปทหํ ชิโน ฯ
พฺรหฺมณา ยาจิโต สมนฺโต	กุกฺกุสฺสนฺโ ช โลกนฺายโก
วตฺตจกฺโก มหาวิโร	มิตฺทาเย นรุตฺตโม ฯ
วิชฺชโร สมนฺตฺวณฺาโม จ	อเหตุํ อคฺคสํวกฺกา
พุทฺธิโ นามุปฺปจฺจโก	กุกฺกุสฺสนฺนํ มเหสิโน ฯ
สํมา จ จมฺปนามา จ	อเหตุํ อคฺคสํวิกฺกา
โพธิ คตฺตํ ภคฺวโต	สิริโสติ ปวฺจจติ ฯ
อจฺจุคฺคโต จ สมนฺโน	อเหตุํ อคฺคูปฺปจฺจกา
นนฺทา เจว สมนฺนทา จ	อเหตุํ อคฺคูปฺปจฺจิกา ฯ
จตุตาฬิํ รัตตนาณิ	อจฺจุคฺคโต มหามุณี
กนฺกปฺปภา นิจฺจติ	สมนฺนทา ทสฺโยชนํ ฯ
จตุตาฬิํ วสุตฺตํ สหสฺสํ	อายุ คตฺตํ มเหสิโน
ดาวตา ทิฏฺฐมาโน โส	ตาเรติ ชนตํ พหุํ ฯ
ชมฺมาปณํ ปสาเวตฺวา	นรนาริํ สเทวเก
นทิตฺวา สํหนาทํ	นิพฺพุโต โส สํวากโก ฯ

อฏฺฐังค วณ สมนฺโน	อจฺฉิพุทฺธานิ นิรหุตฺรํ
สพฺพํ สมนฺตรหิตํ	นนุ วิตฺตา สพฺพสงฺฆาราทิ ฯ
กุกกุสณฺโห ชินวโร	เขมารามมฺหิ นิพฺพุโต
ตตฺถเกว ตตฺถ อนุปวโร	คาวุตฺตณฺมคฺคโตติ ฯ

กุกกุสณฺห พุทฺธวโส ทวารวีสติโม ฯ

เทวีสติโม โจนาคมนฺ พุทฺธวโส

[๒๔] กุกกุสณฺหสฺส อปเรน	สมนฺพุทฺโห ทิปทฺตุตฺโต
โจนาคมนฺ นาม ชิน	โลกเชฏฺโห นรตฺโก ฯ
ทสฺสมเม ปุริยิตฺวาน	กนฺตาวํ สมตฺติกมฺิ
ปวหาเย มถํ สพฺพํ	ปตฺโต สมนฺโพธิมุตฺตมํ ฯ
สมฺมจกฺกํ ปวตฺเตนฺเต	โจนาคมนฺ เวินายเก
คัสส โภจฺจิสฺสทฺธานํ	ปจฺจมาภิสฺสมโย อหุ ฯ
ปาฏีหิรํ กโรนฺเต จ	ปรจฺจาทปฺปมทฺตเน
วีสติ โภจฺจิสฺสทฺธานํ	ทุตฺติยาภิสฺสมโย อหุ ฯ
ตโต วิกฺขุพฺพนํ กตฺวา	ชินฺ เทวปฺปวํ คโต
วีสติ ตตฺถ สมนฺพุทฺโห	สิตาย ปณฺทกฺกมฺพเต ฯ
ปกรณํ สตฺต เทเสนฺโต	วสฺสํ วสฺติ โส มฺหิ
ทสฺ โภจฺจิสฺสทฺธานํ	ตฺติยาภิสฺสมโย อหุ ฯ

ตัสสามี เทวเทวสูตร
 ชีณาสวานํ วิมถานํ
 คัสสํ ภิกขุสฺสหสูตรานํ
 โอฆาน มตฺถิกกนฺธานํ
 อหฺนฺเตน สมนฺเณ
 มิตฺตํ มจฺเจหิ สมนฺโน
 สมนฺพุทฺธํ ทสฺสํ คณฺหา
 นินฺนํเตตฺวา สฺชินํ สํฆํ
 ปตฺตํ ตณฺณํ จันปฏฺญํ
 โสวณฺณ ปาทุกณฺเฏ
 โสมี มํ มุํ พฺยาภาสํ
 อิมสฺมิ ภาทฺตเก ทปฺเป
 อหฺ กมฺมิตฺตํ รมฺมา
 ปชานํ ปทฺทิตฺวาน
 อชฺปาต รุกฺขมฺมุตฺตํ
 ตตฺถ ปายาสํ ปคฺคยฺห
 เณรณฺชราย ตฺรมฺหิ
 ปฏฺยิตฺตํ วรฺมคฺเคน
 ตโต ปทฺทิตฺตํ กตฺวา
 อตฺตํ ตตฺถ รุกฺขมฺมุตฺตํ

เอโก อาสี สํมาคโม
 สมนฺตจิตฺตานํ ตาทินํ ฯ
 ตทา อาสี สํมาคโม
 ภิกฺขุชิตานณฺจ มจฺจุยา ฯ
 ปพฺพโต นาม ชฺชติโย
 พตฺตํ พาทนํ ปฏกํ ฯ
 สุตฺวา สมฺมมณฺเฑ
 ทานํ ทตฺวา ยทิจฺฉกํ ฯ
 โกเสยฺยํ กมฺมุตฺตํ
 อทาสี สตฺถุ สํวาเก ฯ
 สํฆมฺมชฺเณ นิสฺสํ
 อหฺ พุทฺโธ ภวิสฺสํติ ฯ
 นิกฺขมิตฺวา ตถาคโต
 กตฺวา ทุกฺกกรทริกํ ฯ
 นิสฺสํทิตฺวา ตถาคโต
 เณรณฺชราย ปเทติ ฯ
 ปายาสํ อหิ โส ชฺโน
 โพชฺฌนํ มหิ เอหิติ ฯ
 โพชฺฌนํ อหฺนฺตํ
 พุชฺฌนํ สตฺติ มหายโส ฯ

อิมสฺส ชนิกา มาตา	มายา นาม ภวิสฺสติ
บีตา สุกฺโขทโน นาม	อัยฺ हेตฺสฺสติ โคตโม ๑
อนาสฺวา วัตตาราคา	สํนฺตจิตฺตฺตา สฺมาหิตา
โกถิโต อุมฺปิตฺสฺโส ๑	อคฺคฺคา हेตฺสํนฺติ สํวกา
อานนฺโท นามฺบุฏฺฐาโก	อุมฺบุฏฺฐิสฺสํติมฺ ชินฺ ๑
เขมา อุมฺปตฺตวณฺณา ๑	อคฺคฺคา हेตฺสํนฺติ สํวิกา
อนาสฺวา วัตตาราคา	สํนฺตจิตฺตฺตา สฺมาหิตา ๑
โพธิ ตสฺสํ ภกฺวโต	อสฺสํตฺตโกถิ ปวฺจฺจติ
จิตฺโต ๑ หตฺถาพวโก	อคฺคฺคา हेตฺสํนฺตุมฺบุฏฺฐิกา ๑
นนฺทมาตา ๑ อุตฺตฺตรา	อคฺคฺคา हेตฺสํนฺตุมฺบุฏฺฐิกา
อายฺ วสฺสํสํตํ ตสฺสํ	โคตมสฺสํ ยสฺสํสฺสโน ๑
อิทํ สํตฺตฺวาน วจฺนํ	อสฺมํสฺสํ มहेสฺสโน
อาโมทิตา นรํมฺร	พุทฺธวีสํชํกุโร อัยฺ ๑
อุมฺบุฏฺฐิสฺสํททา วตฺตฺตฺนฺติ	อุมฺโฆเณนฺติ หสฺนฺติ ๑
กตฺตฺตฺสํ นมฺสํสํนฺติ	ทสฺสํทสฺสํ สํเทวกา ๑
ยทิมสฺสํ โถกนาถสฺสํ	วิรชฺณิสฺสํสํม สํสํนํ
อนากตฺมฺหิ อทฺฐาเน	हेตฺสํสํม สํมฺมุชา อิมํ ๑
ยถา มนฺสํสา นทํ ตวณฺตา	ปฏฺธิตฺตํ วิรชฺณีย
เหฏฺฐาติตฺตํ คเหตฺตฺวาน	อุมฺตฺตวณฺติ มหานทํ ๑

เอยเมว มยํ สพุเพ
 อนาถคณฺหิ อทฺธานเ
 คสุตฺตํ วจันํ สุตฺวา
 อุตฺตรํ วตฺตคณฺหิชาลํ
 สพุพฺพณฺฑํ คเวสณฺโตะ
 โอหยาหํ มหารชฺชํ
 นครํ โสภวตฺถํ นาม
 วตฺติ คตฺถ นคเร
 พุราหุมนฺโณ ยณฺณทคฺคโตะ ๑
 อุตฺตรวา นาม ชนิกา
 ตึณิ วสฺสํ สหสฺสํ
 คุตฺติคํ สหคุตฺติคํ สหคฺคฺชํ
 อณฺเฐนํ สหสฺสํ
 รุจิคคฺคา นาม นารํ
 นิมิคฺเค ๑คฺคโร ทิสฺวา
 ฌมาลํ ปชานจวํ
 พุทฺธมฺมํ ยาจิโตะ สนฺโตะ
 วตฺตจกฺโก มหาวิโร
 ภิชฺชโยโส อุตฺตรโร นาม
 โสคฺคิโย นามุปฺปจฺจาโก

ยถิ มุญฺจามิมํ ชินํ
 เสดฺสํ สมนฺนํ อิมํ ๑
 ภิชฺชโย จิตฺตํ ปสาทยิ
 ทสฺส ปารมมิตฺติยา ๑
 ทานํ ทตฺวา นรุตฺตโม
 ปพฺพชฺชํ ชินสฺสณฺฑิเก ๑
 โสโก นามาสิ ชุตฺติโย
 สมนฺนํ พุทฺธํ มหาคฺคํ ๑
 อาสิ พุทฺธํ โส ปิตา
 โกนาถคณฺหํ สหคฺคฺชํ ๑
 อคฺคํ อชฺชวณฺโณ โส
 คโย ปาสาทมุตฺตมา ๑
 นาริโย สมนฺนํ
 สหคฺคฺชํ นาม อคฺคโร ๑
 หคฺคิยาเนน นิกฺขมมิ
 อจริ ปริสุตฺตโม ๑
 โกนาถคณฺโณ โลกนายโก
 มิคทาเย นรุตฺตโม ๑
 อเสฏฺฐํ อคฺคํ สวณฺโณ
 โกนาถคณฺหํ ยสฺสํ สนิ ๑

สมุทฺทา อุตฺตรา เจว	อเหตุํ อคฺคสาวิกา
โพธิ ตตฺถ ภควโต	อุมฺพโรติ วุจฺจติ ฯ
อฺกุโ จ โสเมเทโว จ	อเหตุํ อคฺคปญฺจกา
สํวธา เจว สํมา จ	อเหตุํ อคฺคปญฺจิกา ฯ
อฺจุจตฺตเนน โส พุทฺโธ	คิํสํ หตฺถสมฺมุคฺโค
อฺกฺกามุเข ยถา คมฺพํ	เอวํ วิสํสี มณฺชิโต ฯ
คิํสํวตฺถสํหตฺธานิ	ชายู พุทฺธสํสํ คาวเท
คาวตา คิญฺจมาโน โส	คาเรสี ชนตํ พหุํ ฯ
สมฺมเจตยิํ สํมุตฺตติว	สมฺมทตฺถวิภูติคํ
สมฺมปฺปณฺณํ กตฺวา	นิพฺพุโต โส สํสาวกิ ฯ
มหาวิธวโร ตตฺถ ชโน	สีวิสมฺมปฺปกาสนโน
สพฺพํ สมนฺตรหิตํ	นनु วิคฺคตา สพฺพสงฺฆาราคิ ฯ
โจนาคมนโน สํพุทฺโธ	ปพฺพตารามมฺหิ นิพฺพุโต
ชาตฺตวิคฺคาวาริกิ อสํ	เตสํ เตสํ ปเทสโตติ ฯ

โจนาคมนพุทฺธวโร เทวีสติโม ฯ

จตุวิสติโม กตฺสปปพุทฺธวโร

[๒๕] โจนาคมนตฺถ อปเรน	สํพุทฺโธ ติปฺพุตฺตโม
กตฺสปป นาม นามเนน	สมฺมวฺชา ปภงฺกโร ฯ

๕ นทฺธิคํ กุณฺมุตํ
 ทตฺตวาน ทายเก ทานํ
 อุตฺตโกวาทกํ เกตฺตวา
 ๖ รมฺมจกํ ปวตฺตเตนฺเต
 ๗ วิสฺสติ โกฏิสฺสหสฺสํ
 ๘ จตฺตมาตํ ยทา พุทฺธโ
 ๙ ทสฺส โกฏิสฺสหสฺสํ
 ๑๐ ยมกํ วิกุพฺพนํ กตฺตวา
 ๑๑ ปณฺญา โกฏิสฺสหสฺสํ
 ๑๒ สุตฺตมฺมเทวปฺปเว รมฺมเม
 ๑๓ คีณิ โกฏิสฺสหสฺสํ
 ๑๔ นรเทวสุตฺต ยกฺขสุตฺต
 ๑๕ เอตฺตํ อภิสฺสมโย
 ๑๖ ตสฺสํมี เทวเทวสุตฺต
 ๑๗ ชีณาสฺสวานํ วิมฺตํ
 ๑๘ วิสฺสติภิกฺขุสฺสหสฺสํ
 ๑๙ อภิกฺกนฺตภวนฺตํ
 ๒๐ อหํ ตทา มาณเวโก
 ๒๑ อชฺฌณายิโก มนฺตรโร

พหุณํ ปาณปฺปิตํ
 ปฺปยุตฺตวาน มานสํ
 ปตฺตโต สมนุโพธิมฺมุตฺตมํ ๑
 กตฺตสฺเป โลกนายเก
 ปจฺจมาภิสฺสมโย อหุ ๑
 โลกเก จรติ จาริกํ
 ทุตฺติยาภิสฺสมโย อหุ ๑
 ฌาณธาคํ ปกิตฺตติ
 ตติยาภิสฺสมโย อหุ ๑
 ตตฺถ รมฺมํ ปกิตฺตติ
 เทวานํ โพธิยํ ชิโน ๑
 อปเว ๑ รมฺมเทสฺสเน
 คณฺหาโต อสงฺขโย ๑
 เอตฺตํ อสฺสํ สมากโม
 สมนุตฺตจิตฺตํ ตาทินํ ๑
 ตทา อสฺสํ สมากโม
 หิริสฺสํ ตาทินํ ๑
 โสติปาโลติ วิสฺสํ
 ตินฺนํ เวทาน ปารคฺค ๑

ฤทฺธเน อิตฺติหาเส จ
 ภูมฺมนนฺตติภูเข กุสโล
 กถุสปปสฺส ภควโต
 สคารโว สปปติสฺสโต
 อาทาย มํ อฏฺฐิกาโร
 ตสฺส ฐมมํ สุนฺนิตฺวาน
 อารทฺธวิริโย หุตฺวา
 น กุวจิ ปริหายามิ
 ยาวตา พุทฺธภณฺตี
 สพุพฺ ปรียาปฺนิตฺวาน
 มม อจฺฉริยํ ทิสฺวา
 อิมมฺหิ ภทฺทเก กปฺเป
 อหุ กมฺมิตฺตวฺหา รมฺมา
 ปชานํ ปทฺทิตฺวาน
 อชฺชปาต รุกฺขมฺมตฺตํ
 ตตฺถ ปายาถํ สฺมาทาย
 เหนวฺชฺชราย ตํรฺมฺหิ
 ปฏฺยตฺตวรมคฺเคน
 คโต ปทฺทฺธิณํ กตฺวา
 อสฺสตฺตมฺมเต สฺมฺโพธิ

สทฺธมฺเม ปาวมํ คโต
 กตฺติชฺช โอนามโย ๑
 อฏฺฐิกาโร นามปฺยชฺชโก
 นิพฺพุโต ตตฺติเย ฌเต ๑
 อปคณฺธิ กถุสสฺสํ ชินํ
 ปพฺพชฺชํ ตสฺส สฺนฺตฺติเก ๑
 วตฺตาวตฺตเตสฺส โกวิทฺโ
 ปฺปูเรมิ ชินสาสนํ ๑
 นวฺงคฺสฺสตฺตสาสนํ
 สฺสํภํ ชินสาสนํ ๑
 สฺสํภํ พุทฺธโธ วิทยากริ
 อยํ พุทฺธโธ ภวิสฺสตี ๑
 นิทฺธชฺชิตฺวา ตถาคโต
 กตฺวา ทฺถกฺกรกาวริํ ๑
 นิสฺสํทิตฺวา ตถาคโต
 เหนวฺชฺชรมฺมเปหิติ ๑
 ปายาถํ ปรีภฺณชฺช
 โพชฺชิตฺตมฺมฺหิ เอตฺติ ๑
 โพชฺชิตฺตมฺมํ อณฺุคฺตรํ
 พุชฺชณิสฺสตี มหายโส ๑

อิมสฺส ชนิกา มาตา	มายา นาม ภวิสฺสติ
มีตา สุตฺตโรทโน นาม	อโยฺยฺยํ เหฬสฺสติ โคตโม ๑
โกถิโต อุตฺติสฺสโต ๑	อคฺคา เฬสฺสนฺติ สํวกา
อนาสวอ วิตฺตวาคา	สํนฺตจิตฺตา สํมาหิตา
อานนฺโท นามุปฺปจฺจาโก	อูปฺปจฺจิสฺสติมนํ ชินํ ๑
เขมา อูปฺปตฺตวณฺณนา ๑	อคฺคา เฬสฺสนฺติ สํวิกา
อนาสวอ วิตฺตวาคา	สํนฺตจิตฺตา สํมาหิตา ๑
โพธิ ตสฺส ภควโต	อสฺสสฺสโกติ ปจฺจุจฺติ
จิตฺโต ๑ หตฺถาพวโก	อคฺคา เฬสฺสนฺตูปฺปจฺจิกา ๑
นนฺทมาตา ๑ อุตฺตตรา	อคฺคา เฬสฺสนฺตูปฺปจฺจิกา
อายุ วสฺสสฺสํ ตสฺส	โคตมสฺส ยสฺสสฺสโน ๑
อิทํ สุตฺตวาน วจัน	อสฺมสฺส มเหสิโน
อาโมทิตา นรมฺม	พุทฺธวํชงฺกุโร อโยฺย ๑
อุกฺกฏฺจิสฺสทฺทา วตฺตนฺติ	อปฺโปเนนฺติ หสฺนฺติ ๑
กตฺตชฺชํ นมสฺสนฺติ	ทสฺสทสฺสํ สํเทวกา ๑
ยทิมสฺส โลกนาถสฺส	วิรชฺฉิสฺสํ สํสาณํ
อนาคตมฺหิ อทฺธาน	हेฬสํ สํมฺมุชา อิมํ ๑
ยถา มนฺตฺสา นทํ ตฺรณฺตา	ปฏฺธิตฺถํ วิรชฺฉิย
เหฏฺฐาติตฺถํ คเหตฺวาน	อุตฺตฺรณฺติ มหานทํ ๑

เอมเมว มยํ สัพเพ
 อนาคคมุหิ อทฺธาเน
 ตตฺถาบี วจันํ สุตฺวา
 อุตฺตรํ วตฺตมธฺยชาติ
 เอมมํ สํสริตฺวา
 ทุกฺกํ ปกตํ มยํ
 นครํ พวราณสํ นาม
 วตฺติ ตตฺถ นคร
 พฺรหฺมโณ พฺรหฺमतฺโต ฯ
 มาตา ชนวกํ นาม
 ทฺเว วสฺสสฺสหานิ
 หํโส ยโส สิริจนฺโท
 ติโสฬสสฺสหานิ
 สุนฺนทา นาม ตา นารี
 นิमितฺเต จตุโร ทิสฺวา
 สุตฺตาทํ ปธานจวํ
 พฺรหฺมณา ยาจิตฺโต สมนฺโต
 วตฺตจกฺโก มหาจิวโร
 ติสฺโส ฯ ภวทฺวาไซ ฯ
 สัพพมิตฺโต นามุปฺปจฺจาโก

ยถิ มุญฺจามิมํ ชินํ
 เหตุสํม สมนฺธา อิมํ ฯ
 ภฺยโย จิตฺตํ ปตฺททํ
 ทตฺตปารมิปฺรียา ฯ
 ปวิชฺเชนฺโต อนาจรํ
 โพรธิยาเยว การณา ฯ
 กํกิ นามาสิ ชุตฺติโย
 สมนฺพุทฺธสฺส มหากุตฺโต ฯ
 อาสิ พุทฺธสฺส โส ปิตา
 กัสสปสฺส มहेสิโน ฯ
 อคารํ อชฺฌาวลสิ โส
 ตโย ปาสาทมุตฺตมา ฯ
 นาวิโย สมนฺตงฺกตา
 วิชิตเตโน นาม อตฺตโร ฯ
 ปาสาเทนาภินิฏฺขมิ
 อจริ ปุริสุตฺตโม ฯ
 กัสสป โลกนายโก
 มิคทาเย นรุตฺตโม ฯ
 อเหตุํ อคฺคสํวกา
 กัสสปสฺส มहेสิโน ฯ

อนุตา ฯ อรุเวตา ฯ
 โหติ ศสฺส ภควโต
 สุมงฺกโล อฏฺฐิกาโร ฯ
 วิชิตเสนา ฯ ภาททา ฯ
 อจฺจคฺคเนน โส พุทฺโธ
 วิชฺชุตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺต
 วิสฺสวสฺส สหสฺสธา
 ตาวตา ตฺวชฺมาโน โส
 รมฺมตฺตภา กฺมาปยิตฺวา
 รมฺมทฺสสฺส นิวาเสตฺวา
 รมฺมวิมตฺมาทาส์
 เกจิ นิพฺพานํ ปตฺถเนตฺวา
 สัสส กณฺฐกํ ทตฺวาน
 รมฺมจฺมมํ ปารุญฺชิตฺวา
 สติผลกํ ทตฺวาน
 รมฺมชคฺควํ ทตฺวา
 เทวชฺชาภุสํ ทตฺวาน
 ฉพฺปิณฺณวาทนํ ทตฺวา
 สทฺธรมฺมปณฺททฺรจฺจคฺคํ
 มาปยิตฺวา อภยํ ปุณฺณ

อเหตุํ อคฺคสํวิกา
 นิโคโรโรติ ปวฺจฺจติ ฯ
 อเหตุํ อคฺคปฺปชฺชา
 อเหตุํ อคฺคปฺปชฺชิกา ฯ
 วิสฺสทิตฺตณฺมคฺคโค
 จนฺโทว คหปฺปโรติ ฯ
 อายุ ศสฺส มเหตุโน
 ตาเวติ ชนคํ พหุํ ฯ
 สัสส ทตฺวา วิเลปนํ
 รมฺมมาถํ วิภชฺชีย ฯ
 จปยิตฺวา มหาชเน
 ปตฺถสฺสคฺค เม อตฺถกโร ฯ
 ฌานกจฺจจฺมมิกํ
 ทตฺวา สันนาหมฺมคฺคํ ฯ
 ตฺติชฺฌณณกณฺฐคํ
 สัสส สทฺธคฺคปฺปมทฺทณํ ฯ
 อเวฬุ จตุโร ฌเต
 รมฺมปฺปณฺณมิตฺตณฺณํ ฯ
 ทตฺวา ปาปนิวารณํ
 นิพฺพุโต โส สทฺธวโก ฯ

เอโส หิ สมฺมาสมฺพุทฺโธ	อปปเมโย ทฺราสโต
เอโส หิ สมฺมรตโน	สุวากฺขโต เอหิปสฺสโก ๑
เอโส หิ สงฺฆรตโน	สุปฏิปนฺโน อนุตฺตรो
สพฺพํ สมฺนตฺรหิตํ	นनु วิตฺตา สพฺพสงฺฆาราทิ ๑
มหากถุสสโป ชินो สตฺถา	เสตพฺยารามมฺหิ นิพฺพุโต
ตตฺถเวท กถุสสํ ชินฺนโป	โยชนุพฺเพชมฺมุคฺคโตติ ๑

กถุสปปพุทฺธวโร จตุรัสติโม ๑

ปญฺจวีสติโม โคตมพุทฺธวโร

[๒๖] อหเมตฺรหิ สมฺพุทฺโธ	โคตโม สกฺยวฑฺฒโน
ปชานํ ปทหิตฺวาน	ปตฺโต สมฺโพธิมุตฺตมํ ๑
พฺรหฺมุนา ยาจิตฺวา สมนฺโต	สมฺมจกฺกํ ปวตฺตยิ
อฏฺฐารสํนํ โกฏฺฐิ	ปจฺจมาภิสมฺโย อหุ ๑
ตโตปรณฺจ เทเสนฺโต	นรเทวสฺมาคเม
คณฺนาย น วตฺตพฺโพ	ทุตฺติยาภิสมฺโย อหุ ๑
อิเชวํเห เอตฺรหิ	โอวทํ มม อตฺตรขํ
คณฺนาย น วตฺตพฺโพ	ตติยาภิสมฺโย อหุ ๑
เอโกสฺมิ สมนฺนิปาโต เม	สํวากานํ มเหตฺตํ
อชฺชวตฺเตพฺสํ สํตํ	ภิกฺขุชฺฌนาสฺมิ สํมาคโม ๑

วิโรจมาโน วิมโล	ภิกขุสงฺฆมคฺคํ มชฺฌมคฺคํ
ททามิ ปตฺถิติ สํพุทฺธิ	มคฺคํ สํพุทฺธกามโท ๑
ผลมากงฺขมานานํ	ภวฺจฺจนํ ชฺเชตฺถิ
จตุสฺสํ ปกาเสติ	อนุกมฺปาย ปาณินิ ๑
ทสฺสํ สหสฺสํ	ชฺมมาภิสํโย อหุ
เอกทฺธินํ อภิสํโย	คณนาโต อสงฺขโย ๑
วิตุฏฺฐาวัคฺคํ พหุชฺฌนํ	อิทฺธํ ฌตํ สํมุตฺถิตํ
อิทฺธํ มยฺหํ สกฺขมฺนิโน	สํสํ สํวิโสชิตํ ๑
อนาสวํ วิตรากา	สํมุตฺถิตา สํมาหิตา
ภิกขุ เนกสฺสา สํพุทฺธิ	ปริวารมคฺคํ มํ สทา ๑
อิทฺธานิ เย เขตฺตริ	ชฺชนนํ มานุสํ ภวํ
อปฺปตฺตมานสา เตภฺชา	เต ภิกขุ วิมฺบญฺจกรหิตา ๑
อวิญฺญสํ โกมยฺนตา	สทา ชฺมมวตา ชนา
พฺพมคฺคํ สติ สติมมโต	สํสํสริตา นรา ๑
นคฺคํ กมฺมิตฺตํ เม	ราชา สํพุทฺธโน ปิตา
มยฺหํ ชเนตฺติกา มาตา	มายาเทวํติ อจฺจติ ๑
เอญฺจํ สหสฺสํ	อคารํ อชฺฌวสํ
สํจฺจโต โกกมฺมโต โกณฺโ	คโย ปาสาทมคฺคมา ๑
จตุสฺสํ สหสฺสํ	นาริโย สํมถกฺกา
ยโสจฺจรา นาม นาริ	ราหุโล นาม อคฺคโร ๑

นิมิตฺเต จตุโร ทิสฺวา	อสุตฺตยาเนน นิภูมมํ
ฉวสุตฺตํ ปชานจาวํ	อจฺรํ ทุกฺกวํ อหํ ฯ
พารานตฺถํ อธิปตฺเต	ชินฺโน จกฺกํ ปวตฺตยํ
อหํ โคตม สมนุพฺพุโ	สฺรณํ สพุทฺธปาณินํ ฯ
โกฏฺฐิตฺโต อุตฺติสฺสุโ	เทวํ ภิกฺขุ อคฺคสํวากา
ชานนฺโท นามุปฺปฐาโก	สํนติกาจโร มม ฯ
เขมา อุตฺตปถวณฺณา ฯ	ภิกฺขุณฺโณ อคฺคสํวากา
จิตฺโต ฯ หตฺถกาพวโก	อคฺคูปฺปฐาจุปาสกา ฯ
นนฺทมาตา ฯ อุตฺตตรา	อคฺคูปฺปฐาจุปาสิกา
อหํ อสุตฺตตถมฺมุตฺตํ	ปตฺตฺโต สมนุโพธิมุตฺตมํ ฯ
พฺยยามปฺปภา สทา มยฺหํ	โสฬสํ หตฺถมคฺคโต
อปฺปมํ วสุตฺตํ สคํ อายุ	มเมตฺรหิ วิชฺชติ ฯ
ดาวตา คิณฺฐสมาโนหํ	ตาเรตฺถํ ชนตํ พหุ
จฺปยิตฺตฺวาน ชมฺโมโมกฺกํ	ปจฺจุณฺณชนโพชนํ ฯ
อหํปิ นจิริสฺเสว	สทฺธิํ สํวากสฺสขโต
อิเชว ปรีนิพฺพุตฺตํ	อคฺคิจาหาร สจฺจยา ฯ
ตานิ อตฺตเตชานิ	อิมานิ ฯ ยสฺส พถานิ อิทฺธิโย
อหํ คุณฺธชาโรเน เทโ	ทฺวตฺตํ สจฺจวตฺตณฺณวิจิตฺโต ฯ
ทสฺสทิสฺสา ปภาเสตฺวา	สจฺจวโร นปฺปภา
สพุทฺธา สมนุคฺตรเหตฺตฺสนฺติ	นนุ วิตฺตฺวา สพุทฺธสจฺจชาราทิ ฯ

โคตมพุทฺธวโร ปณจวัสติโม ฯ

พุทฺธปฺปกิตฺตณกกณโฑ

- [๒๗] อปฺริเมยฺเย อิทฺธ กปฺเป
 คณฺหุโร เมฆุโร
 ที่ปฺงุโร ๑ สฺมพุทฺโธ
 ที่ปฺงุรสุตฺต อปฺเรน
 เขโถว เขกกปฺมฺหิ
 ที่ปฺงุรสุตฺต ภควโต
 เขเตสฺส อนฺตฺรา กปฺปา
 โกณฺชาณฺณสุตฺต อปฺเรน
 เตสฺส อนฺตฺรา กปฺปา
 มงฺคโล ๑ สฺมโน ๑
 เตมี พุทฺธา เขกกปฺเป
 โสภิตสุตฺต อปฺเรน
 เตสฺส อนฺตฺรา กปฺปา
 อโนมทสุตฺต ปทุโม
 เตมี พุทฺธา เขกกปฺเป
 นารทสุตฺต อปฺเรน
 เขกกปฺมฺหิ ชุปฺปนโน
- จตุโร อาสุ วินายกา
 อโถมี สฺรณฺงุโร
 เขกกปฺมฺหิ เต ชินา ๑
 โกณฺชาณฺณโย นาม นายโก
 ตาเรติ ชนฺตํ พหุ ๑
 โกณฺชาณฺณสุตฺต ๑ สฺตฺถุโน
 คณฺหาโต อตฺถฺเขยฺยา ๑
 มงฺคโล นาม นายโก
 คณฺหาโต อตฺถฺเขยฺยา ๑
 เวโต โสภิต มุณี
 จกฺขฺมฺโนโต ปภงฺกรา ๑
 อโนมทสุตฺต มหามุณี
 คณฺหาโต อตฺถฺเขยฺยา ๑
 นารโท จาบี นายโก
 ตมนฺตกรณํ มุนี ๑
 ปทุมุตฺโต นาม นายโก
 ตาเรติ ชนฺตํ พหุ ๑

นารทสูต ภควโต	ปทุมุตตรสูต ตตฺถโน
เตสมี อนุตฺรา กปฺปา	คณนาโต อสงฺเขยฺยา ฯ
กปฺปตตตฺทสูตมฺหิ	เอโก อาสิ มหามฺนิ
ปทุมุตฺตโร โลกวิทุ	อาหุตฺถํ ปฏิคฺคโต ฯ
ตีสํกปฺปตตฺทสูตมฺหิ	ทฺเว อาสึสุ นายกา
สุเมโธ ฯ สุชาโต ฯ	โอรโต ปทุมุตฺตโร ฯ
อฏฺฐารสํกปฺปตเต	ตโย อาสึสุ นายกา
มียทสูตํ อตฺถทสูตํ	ธมฺมทสูตํ ฯ นายกา ฯ
โอรโต ฯ สุชาตสูต	ธมฺพทฺธา ทิปทฺตมา
เอกกปฺปมฺหิ ธมฺพทฺธา	โตเก อปฺปปฏิปฺคฺคตา ฯ
จตุทฺตเต อิตฺ กปฺเป	เอโก อาสิ มหามฺนิ
สิทฺทตฺโต โส โลกวิทุ	ตตฺถกฺขโต อนุตฺตโร ฯ
เทวทฺตเต อิตฺ กปฺเป	ทฺเว อาสึสุ นายกา
ตีสฺโส ปุสฺโส ฯ ธมฺพทฺโธ	อสมฺ อปฺปปฏิปฺคฺคโต ฯ
เอกทฺตเต อิตฺ กปฺเป	วิปสฺสํ โลกนายโก
โสมี พุทฺโธ การุณิโก	ตตฺเต โมเจสิ พนฺธนา ฯ
เอกตฺตเต อิตฺ กปฺเป	ทฺเว อาสึสุ นายกา
สิจฺจํ ฯ เวสฺสภู เจว	อสมฺ อปฺปปฏิปฺคฺคตา ฯ
อิมมฺหิ ภทฺทเก กปฺเป	ตโย อาสึสุ นายกา
กุกฺกสฺสโม โกนาทมน	กสฺสโป จามิ นายโก ฯ

อหเมตฺรหิ สมนุพุทฺโธ เมตฺเตยฺโย จามิ เหตฺสฺสติ
 เอเตมฺปิเม ปญฺจ พุทฺธา ชีวรา โถกานุกมฺปกา ฯ
 เอเตสฺส ชมฺมวราชนํ ชณฺเณสฺส เนกโกฏิํ
 อากิณฺณิตฺวานํ ทํ มคฺคํ นิพฺพุโต โส สํสํวโกติ ฯ
 พุทฺธปฺปกิณฺณกณฺโถ นิฏฺฐิโต ฯ

ธาทุภาณนียกถา

[๒๘]. มหาโคตโม ชินวโร กุสินารมฺหิ นิพฺพุโต
 ธาตุวิคฺคตาริกํ ธาติ เตสฺส เตสฺส ปเทสฺสโต ฯ
 เอโก อชาตสฺสคฺคฺสฺส เอโก เวสํสํติยา ปุเร
 เอโก กมฺปิณฺณคฺคฺคฺสฺส เอโก จ อลฺลสฺสคฺคฺคฺสฺส ฯ
 เอโก จ รามคามมฺหิ เอโก จ เวชฺฐสฺสคฺคฺคฺสฺส
 เอโก ปาเวชฺฐมฺหิ มลฺลเต เอโก จ โกสินารมฺหิ ฯ
 คุมฺภสฺส กุมฺภํ กาเรติ พุราหุมนฺโณ โทณํ สวฺหุโย
 อญฺชํ คารุณํ กาเรติ โมริยา คุมฺภสฺสคฺคฺคฺสฺส ฯ
 อญฺชํ สํวริกา กุมฺภํ นวโม คุมฺภสฺสคฺคฺคฺสฺส
 อญฺชํ คารุณํ ทสฺสโม คทาเยว ปติฏฺฐิโต ฯ
 เอกา ทาชา คิณฺณปฺปเร เอกา นาคปฺปเร อหุ
 เอกา คณฺวารวิสฺสเย เอกา กาลิงฺคฺราชิโน ฯ

จตุตาฬีสตมา ทนุตา	เกสา โดมา จ สพุพโส
เทวา หริสฺสฺ เอเกกั	จกุกวาฬปรมฺปรา ฯ
วชิรายํ ภควโต	ปตุโต ทนุโฑ จ จัวร
นิวาสนํ กุชฺฆเร	ปจฺจจตุถรณํ สิตวฺหเย ฯ
ปาวุถฺตปฺปตฺตนคร	กวกํ กายพฺพนํ
จมุปายํ อุกทสาฎก	อุนฺนณโถมณฺจ โกลฺเล ฯ
กาสาวกํ พุทฺทมโถเก	เวชนํ คิทฺเต ปุเร
[ปาสาณเก ปทํ เสงฺฆํ]	ยถามี กจฺจตํ ปุริ]
นิสฺสํหานิ อวฺนตฺสฺ	เทวฏฺเฐ อตฺถรณํ ตทา ฯ
อรรณิ จ มิตฺถายํ	วิทฺเท ปริสาณํ
วาสํ สฺสจฺจิมรณฺจามี	อินฺทปตฺตปุเร ตทา ฯ
ปริกฺขารว อวเสสา	ชนปทนฺตเก ตทา
ปริกฺขตานิ มุณินา	มเหสฺสํนติ มนฺสา ตทา ฯ
ชาตฺตวิตุถาริกํ อาสิ	โคตมสฺส มเหสฺสิโน
ปาวณํ อนุกมฺปาย	อหุ โปรวณิกํ ตทาติ ฯ

ชาตภาษนียกถา นิฏฺฐิตา ฯ

พุทฺธวโส นิฏฺฐิตอ ฯ

សុត្តន្តបិដកេ ឧបសម្ពន្ធនិកាយសុត្ត
ជរិយាបិដកំ

สัททนต์ปิฎก สุตทนต์นิภายสัท
จริยาปิฎก

นโม ตสฺส ภควโต อรหโต สมฺมาสมฺพุทฺธสฺส

๑. ทานปารมิตา

ปจฺมํ อภิตฺติจริยํ

[๑] กปฺเป จ สตฺถสฺส	จตุโร จ อสงฺเขยเย
เชตฺถนฺตเร ยํ จริตํ	สพฺพนํ โพธิปาจนํ ๑
อตฺถกปฺเป จริตํ	จฺปยิตฺวา ภวามเว
อิมมฺหิ กปฺเป จริตํ	ปวฺกฺขิตฺสํ สุโณหิ เม ๑
ยทา อหํ พุทฺธารณฺเณ	สฺสญฺเณ วิวน กานเน
อชฺโณคเหตฺวา วิหฺรามิ	อภิตฺติ นาม ตาปโส ๑
ตทา มํ ตปเตเชน	สํวตฺตโต ติธิวาทิน
ชาเรนฺโต พุราหฺมณวณฺณํ	ภิกฺขาย มํ อูปากมิ ๑
ปวฺนา อากฺขํ ปณฺณํ	อเตตญฺจ อโณณิกํ
มม ทฺวารเ จิตํ ทิสฺวา	สํกฺขาทเน อากิรํ ๑
ตสฺส ทตฺวานหํ ปณฺณํ	นิกฺขจฺจิตฺวาน ภาชนํ
ปฺเนตฺนํ ชหิตฺวาน	ปาวิตฺถิ ปณฺณสาตกํ ๑

ทฺธิยํ ทิวสํ คตฺธิยํ	อุปคฺจุณิ มมนฺตฺติเก
อภมฺบิโต อโนถคฺโค	เอวเมวมทาสํ ๑
น เม คปฺปจฺจุยา อตฺถิ	สํวรัสมิํ วิจฺจนฺณิ
มิตฺติสฺสเวน วตฺติยา	วฺจติณามะมิ ตํ ทิวํ ๑
ยทฺธิ มาสํมิํ ทฺธิมาสํ	ทกฺขิณฺณํ วรํ ธมฺมา
อภมฺบิโต อโนถโน	ททฺธํ ทานมฺมุคฺคํ ๑
น คตฺสํ ทานํ ททฺมาโน	ยสํ ทาณญํ ปตฺถํ
สพฺพพณฺณํ ปตฺถยาโน	ทานิ กมฺมานิ อจฺจริณฺติ ๑

อภิตฺติจริยํ ปจฺจํ ๑

ทฺธิยํ สจฺจพฺรหฺมณจริยํ

[๒] ปุณฺนาปรํ ยทา โหมิ	พฺรหฺมณฺโน สจฺจสฺสวฺทโย
มหาสมฺมุทํ ตริศฺกาโม	อุปคฺจุณามิ ปญฺญํ ๑
คตฺตทฺทสํมิ ปฏฺธิเป	สยมฺภุํ อปฺราซีตํ
กนฺตารมทฺธานํ ปฏฺธิปนํ	คตฺตทฺท กจฺจินฺนํมิยา ๑
คมํ ปฏฺธิเป ทิสฺสา	อิมมคฺคํ วิจฺจิตฺยํ
อิมํ เขตฺตํ อนฺนปฺปตฺตํ	ปฺปณฺณกามสฺส ชนฺตโน ๑
ยถาปิ กตฺสํโก ปฺริโส	เขตฺตํ ทิสฺสา มหาวรํ
น คตฺถ พฺสี โรเปติ	น โส ชณฺเณน อตฺถิโก ๑

เอวเมวาทิ ปุณฺณกาโม	ทิสฺวา เขตฺตํ วรุตฺตมํ
ยทิ การํ น กโรมิ	นาหํ ปุณฺณเณน อตฺถิโก ๑
ยถา อมฺจุโง มุทฺทกาโม	รณฺโณ อนฺเตปุเร ชเน
น เทติ เตสํ ชนธณฺณํ	มุทฺทโต ปริหายติ ๑
เอวเมวาทิ ปุณฺณกาโม	วิปฺลํ ทิสฺวาน ทกฺขิณํ
ยทิ ตตฺถ ทานํ น ทามิ	ปริหายิสฺสํ ปุณฺณโต ๑
เอวาทิ จินฺตยิตฺวาน	โอโรหิตฺวา อุปาหนา
ตสฺส ปาทานิ วนฺทิตฺวา	อทาสี ฉตฺตฺปาหนํ ๑
เตนาหํ ตตฺถคุณโต	สุตฺตมาโถ สฺสเชชฺโช
อบีจ ทานํ ปริปุเรนฺโต	เอวํ ตสฺส อทาสหนฺติ ๑

สงขพราหมณจริย์ ทศิย์ ๑

ทศิย์ กุรุทมฺมจริย์

[๓] ปุณาปรี ยทา โหมิ	อินฺทปตฺเต ปุรุตฺตเม
ราชา ธนฺชโย นาม	กฺุสฺสเดหิ ทสฺสฺปาโคโต ๑
กาตฺถิครฏฺฐวิธฺยา	พฺราหฺมณา อุปคฺจฺจุ มํ
อฺยาจํ มํ หตฺถิณาคํ	ธณฺณํ มงฺกคตสฺสมํ ๑
อวฺยจฺจิโก ชนปโท	ทฺพฺภิกฺโข ฉาตโก มหา
ททาหิ ปวรี นาคํ	นํถํ อณฺชนสฺสวฺหํ ๑

น เม ยาจกมนุปรตเต	ปฏิกะโร โอนุจโ
มา เม ภิชชิ ตมาทานิ	ทตฺตํมิ วิปตฺ คชํ ๑
นาคํ คเหตฺวา โสณฺฑาย	ภิกฺคาเว รตนามเย
ชตฺถํ หตฺถเก อากิริตฺวา	พฺรามาณํ อทํ คชํ ๑
ตตฺตํ นาคเ ปทินฺนํ	อมฺมา เจตทพฺรจํ
กํ นุ ตฺยํ วั นาคํ	ยาจกานํ ๑- ทตฺตํ ๑
ชณฺณํ มงฺกตตมฺปนฺนํ	สงฺคามวิชฺชุตฺตมํ
ตตฺตํ นาคเ ปทินฺนํ	ภิกฺคาเว รชชํ ภริตฺตํ ๑
รชชํมี เม ทเท สพฺพํ	สวํ ทชฺชมตฺตโน
สพฺพณฺณํ มี มยํ	ตตฺมา นาคํ อทาสฺสํ ๑

กฐณมจริยํ คติยํ ๑

จตุตฺถ มหาสุทตฺตโน จริยํ

[๔] กุสวตฺติมิ นคเว	ยทา อตฺถํ มหํปติ
มหาสุทตฺตโน นาม	จกฺกตฺติ มหพฺพโต ๑
ตตฺถาหํ ทิวเส ติกฺขตฺตํ	โฆสาเปมิ คหิ คหิ
โก กิ อิจฺฉติ ปตฺเทติ	กตฺตํ กิ ทิยฺยตฺถ ชนํ ๑
โก ฉาตโก โก ตติโต	โก มาถํ โก วิเลปนํ
นानารตฺตานิ วตฺตานิ	โก นคฺโค ปริทฺธิตฺตํ
โก ปเต ฉตฺตมาเทติ	โกปาทนา มุทฺธํ สุภา ๑

อิติ สายญฺจ ปาโต จ	โฆสาเปมิ ตถิ ตถิ
น ตํ ทตฺตํ จาเนตฺ	น หิ จานตเตตฺ วา ฯ
อเนกตตจําเนตฺ	ปฏฺยตฺตํ ยาจเก ชนํ
ทิวา วา ยทิวา รตฺตํ	ยทิ เตติ จณิพฺพุโก ฯ
ตทฺชา ยทิจฺจํ โภคํ	ปฺรหตฺโตว คจฺจติ
เอวํ มหาทานํ	อทาสํ ยาวชฺชํ ๑
นปาทิ เทตฺตํ ชนํ ทมฺมิ	นํ นคฺติ นิจโย มยิ
ยถาํ อากฺโข นาม	โรคโต ปริมุคฺติยา ฯ
ชเนน เวชฺชํ ตปฺเปตฺวา	โรคโต ปริมุจฺจติ
ตเถวาทิ ชานมาโน	ปริปฺรเวตฺ อเสตฺโต ๑
อุนมนํ ปฺรยิตฺ	เทมิ ทานํ จณิพฺพุเก
นิราถโย อปจฺจาโส	สมฺโพชมนุปคฺติยาติ ๑

มหาสุทตฺตณ จริย จตุตฺถ ๑

ปณฺจมนํ มหาโควินฺท จริย

[๕] ปุณฺาปรี ยทา โหมิ	ตฺตตฺตราชปฺโรหิโต
ปฺรชิตो นรเทเวหิ	มหาโควินฺท พฺราหฺมณเ ๑
ตทาทิ ตฺตตฺตราชเชตฺ	ยํ เม อาสิ อูปายนํ
เตน เทมิ มหาทานํ	อภฺโชภํ ตาครุปมํ ๑

น เม เทตฺถํ ฌนณฺณํ นมี นคฺคิ นิจโย มยิ
 สัพพณฺณคฺคิ มียิ มยฺหิ ตสฺมา เทมิ วรํ ฌนฺนํ ๑
 มหาโควินทจริยํ ปณฺจมนํ ๑

กฺขุสฺมนํ เนมิราชจริยํ

[๖] ปุณาปรี ยทา โหมิ มิถิยายํ ปุรุสฺสเม
 เนมิ นาม มหาราชฯ ปณฺทิตโต กุสฺสตฺตฺติโก ๑
 ตทาทิ มาปยิตฺวาน จตุสํสํ จตุมนุชํ
 ตตฺถ ทานํ ปวตฺเตสฺสิ มิคปฏฺฐินราทินํ ๑
 อจฺฉาทนํ สยณณฺจ ฌนฺนํ ปาณณฺจ โภชนํ
 อพฺโพจฺฉินฺนํ กิริตฺวาน มหาทานํ ปวตฺตยิ ๑
 ยถามี เสวโก สํมิ ฌนเหตุมนุสฺสาคโต
 กาเยน วาจามนสา อารานฺหิยเมตฺติ ๑
 ตเถวาทิ สัพพภเว ปริเยสฺสิตฺตํ โพธิชํ
 ทาเนน สตฺเต ตปฺเปตฺวา อิจฺฉามิ โพธิมุตฺตมนฺติ ๑
 เนมิราชจริยํ กฺขุสฺมนํ ๑

สฺตฺตมนํ จนฺตกุมารจริยํ

[๗] ปุณาปรี ยทา โหมิ เอกราชสุตฺต อตฺตรโฆ
 นคเร ปุณฺณวคฺชียา กุมารโ จนฺตสวฺหโย ๑

ตทาทิ ยชนา มุทุโต	นิคุชฌุโต ยณฺณวา ตโต
ส่วกั ชนยิตฺวาน	มหาทานิ ปวตฺตยิ ๑
นาหิ มิวามิ ขาทามิ	นบี ภูณฺชามิ โภชนํ
ทกุชฺฌเณยฺเย อทตฺวาน	อบี ฉปฺปณฺจ รตฺติโย ๑
ยถาบี วาณิโส นาม	กตฺวาน ภณฺทสฺสณฺญํ
ยตฺถ ตาโก มหา โหติ	ตตฺถ ตํ หรติ ภณฺทกํ ๑
ตถเว สกฺกตฺตมึ	ปเว ทินฺนํ มหพฺพตํ
ตสฺมา ปรตฺส ทาทพฺพํ	สตภาโค ภวิสฺสติ ๑
เอตมตฺถวตฺถํ ฌตฺวา	เทมิ ทานํ ภวากฺเข
น ปฏิกุกฺกามิ ทานโต	สฺมโพรหมนุปตฺติยาติ ๑

จันทกุมารจริย สตุตม์ ๑

อฏฺฐสฺมํ สิวิราชจริย

[๔] อฏฺฐสฺสวฺหเย นคเร	สิวิ นามาสิ ขตฺติโย
นิสฺสชฺช ปาสาทวเร	เอวํ จินฺตสฺสทํ ตทา ๑
ยํกิลฺลิจิ มานุสํ ทานํ	อทินฺนํ เม น วิชฺชติ
โยมึ ยายฺเจยฺย มํ จกฺขุ	ทเทยฺยํ อวิกฺกมฺมึโต ๑
มม สํกฺกปฺปมณฺณาย	สํกฺโก เทวานมิตฺสฺสโร
นิสินฺโน เทวปรีตํ	อิทํ วจฺนมพฺพรวิ ๑

นิสฺสชฺช ปาสาทจเร
 จินฺตเนฺโต วิวิธํ ทานํ
 ตถนฺนุ วิตถนฺเนตํ
 มุหุตฺตํ อากเมยฺยถ
 ปเวธมาโน. ปตฺติสฺสโร
 ธนฺตจฺฉนฺโน จ หุตฺตวาน.
 โส ตทา ปคฺคเหตฺตฺวาน
 สิริสฺมํ ธนฺตํ กตฺวา
 ยาจามิ ตํ มหาราชา
 ตว ทานรตา กิตฺติ
 อุกฺโกมฺมํ เนตฺตฺวา นยนา
 ธกํ เม นยฺนํ เทหิ
 ตสฺสํสาหํ วณฺํ สุตฺตฺวา
 กตฺตฺวาธํ เวทสาโต
 อิทานาหํ จินฺตยิตฺตฺวาน
 ตวํ มม จิตฺตฺมณฺเณย
 อโห เม มานสํ สิทฺธํ
 อทินฺนปฺพุพฺพํ ทานวํ
 เอหิ สิวก อฏฺฐเจหิ
 อุกฺโกมฺมํ. นยฺนํ เทหิ

สิวิ ราชานํ มหิตฺตฺโก
 อเทยฺยํ โส น ปสฺสตี ๑
 หนฺนท วมฺมํสยามี ตํ
 ยาว ชานามิ ตํ มนํ ๑
 วิตฺตฺตฺวา ชราตฺตฺวา
 ราชานํ อุตฺตํกมฺมิ ๑
 วามํ ทกฺขิณฺ พหุณฺจ
 อิทํ วณฺมมพฺพวิ
 ธมฺมิก ฐยฺยวทฺตฺมณ
 อุกฺกตฺวา เทวมาณเส ๑
 ธนฺตฺตฺวา นยนา
 ตวํ เม นยฺนํ เทหิ ๑
 อโห สิวิกฺกมาณโส
 อิทํ วณฺมมพฺพวิ ๑
 ปาสาทโต อิทาโต
 เนตฺตํ ยาจิตฺตฺมาโต ๑
 สกฺกปฺโป. เม ปรีติโร
 ธชฺช ทสฺสํสาหํ ยาจเก ๑
 มา ทนฺตฺวา มา ปเวธยิ
 อุตฺตํปเวธจฺฉา วณฺมมพฺพเก ๑

๓๒๒ ๓๒๓ ๓๒๔ ๓๒๕ ๓๒๖ ๓๒๗ ๓๒๘ ๓๒๙ ๓๓๐ ๓๓๑ ๓๓๒ ๓๓๓ ๓๓๔ ๓๓๕ ๓๓๖ ๓๓๗ ๓๓๘ ๓๓๙ ๓๔๐ ๓๔๑ ๓๔๒ ๓๔๓ ๓๔๔ ๓๔๕ ๓๔๖ ๓๔๗ ๓๔๘ ๓๔๙ ๓๕๐ ๓๕๑ ๓๕๒ ๓๕๓ ๓๕๔ ๓๕๕ ๓๕๖ ๓๕๗ ๓๕๘ ๓๕๙ ๓๖๐ ๓๖๑ ๓๖๒ ๓๖๓ ๓๖๔ ๓๖๕ ๓๖๖ ๓๖๗ ๓๖๘ ๓๖๙ ๓๗๐ ๓๗๑ ๓๗๒ ๓๗๓ ๓๗๔ ๓๗๕ ๓๗๖ ๓๗๗ ๓๗๘ ๓๗๙ ๓๘๐ ๓๘๑ ๓๘๒ ๓๘๓ ๓๘๔ ๓๘๕ ๓๘๖ ๓๘๗ ๓๘๘ ๓๘๙ ๓๙๐ ๓๙๑ ๓๙๒ ๓๙๓ ๓๙๔ ๓๙๕ ๓๙๖ ๓๙๗ ๓๙๘ ๓๙๙ ๔๐๐	๓๒๒ ๓๒๓ ๓๒๔ ๓๒๕ ๓๒๖ ๓๒๗ ๓๒๘ ๓๒๙ ๓๓๐ ๓๓๑ ๓๓๒ ๓๓๓ ๓๓๔ ๓๓๕ ๓๓๖ ๓๓๗ ๓๓๘ ๓๓๙ ๓๔๐ ๓๔๑ ๓๔๒ ๓๔๓ ๓๔๔ ๓๔๕ ๓๔๖ ๓๔๗ ๓๔๘ ๓๔๙ ๓๕๐ ๓๕๑ ๓๕๒ ๓๕๓ ๓๕๔ ๓๕๕ ๓๕๖ ๓๕๗ ๓๕๘ ๓๕๙ ๓๖๐ ๓๖๑ ๓๖๒ ๓๖๓ ๓๖๔ ๓๖๕ ๓๖๖ ๓๖๗ ๓๖๘ ๓๖๙ ๓๗๐ ๓๗๑ ๓๗๒ ๓๗๓ ๓๗๔ ๓๗๕ ๓๗๖ ๓๗๗ ๓๗๘ ๓๗๙ ๓๘๐ ๓๘๑ ๓๘๒ ๓๘๓ ๓๘๔ ๓๘๕ ๓๘๖ ๓๘๗ ๓๘๘ ๓๘๙ ๓๙๐ ๓๙๑ ๓๙๒ ๓๙๓ ๓๙๔ ๓๙๕ ๓๙๖ ๓๙๗ ๓๙๘ ๓๙๙ ๔๐๐
---	---

นวม เวสฺสฺนฺตรจฺริยํ

[๘] ยะ เม อโหสิ ชนิกา	ผู้สดดี นาม ขตติยา
ธำ ธตฺตาสุ ธาตฺตํ	ตถกตฺตํ มเหสฺสํ สียา ๑
ตตฺตํ อายุญญํ ทิสฺวา	เทวินฺโท เอตทพฺพวิ
ททามิ เต ทตฺตเว	วรภทฺเท ยทิจฺฉติ ๑
เอวํ วุตฺตาว ธา เทวํ	ตถกํ ปุณฺนิทมพฺพวิ
กํ นุ เม อปฺปราชฺติ	กํ นุ เทตฺตํ อทฺตว
รมฺมา จาเวสสิ มํ ชานา	วาโตว ชรณํรຸทํ ๑
เอวํ วุตฺโตว โส ตถกํ	ปุณฺ ตตฺตติทมพฺพวิ
น เจว เต กตํ ปาปํ	น จ เม ตฺวณฺติ อปฺปียา ๑
เอตฺตกํเยว เต อายุ	จวนฺนกาโต ภวิสฺสติ
ปฏิกุคฺคณฺห มยา ทินฺเน	วเร ทตฺต วรุตฺตเม ๑

สกฺกเกณฺ ฌา ทินฺนวรา
 มมํ อพฺภนฺตรํ กตฺวา
 ตโต จฺจ ฌา สฺส สฺสสฺสํ
 เชตฺตคฺครมฺหิ นคเร
 ยทาหิ สฺสสฺสคฺคิยา ญจฺฉิ
 มม เตเชน เม มาตา
 อชเน อากฺขเร ชินฺนเถ
 สมนฺเถ พฺรหฺมาหฺมเถ ชีเถ
 ทสฺ มาเส ฌาวยิตฺวา
 เวสฺสํ ฌา ฌา ฌา ฌา
 น มยฺหิ มคฺคิกํ นามํ
 ฌาเตตฺถ เวสฺสํ ฌา ฌา
 ยทาหิ ทารโก โหมิ
 ตทา นิสฺสชฺช ปาสาเท
 ททํ ททํ ฌา ฌา
 ททํ ฌา ฌา ฌา
 สภาวํ จินฺตยฺนคฺคสฺส
 อคฺคมี คคฺค ปจฺฉิ
 อนฺวคฺคมาเส ปนฺนเร
 ปจฺฉิ นาคมาวฺยห

ฌา ฌา ฌา ฌา ฌา
 สฺสสฺสํ ทสฺ ฌา ฌา ฌา
 ฌา ฌา ฌา ฌา
 สฺสชเยน สฺสมาคฺคิ ฌา
 โอฏฺถนฺโต นียมาวฺยห
 สฺทา ทานวตา อหุ ฌา
 ยาจเก อหฺมิเก ฌา
 เทติ ทานํ อคฺคิเก ฌา
 กโรนฺเต ปุริ ปทกฺคิณํ
 ฌา ฌา สฺสสฺสํ มมํ ฌา
 นนํ เปตฺติคสฺสภวํ
 คคฺคมา เวสฺสํ นคฺคโร อหุ ฌา
 ฌา ฌา ฌา ฌา ฌา
 ทานํ ทาตุ ฌา ฌา ฌา ฌา
 มํ ฌา ฌา ฌา ฌา
 ยทิ โภ ยาจเย มมํ ฌา
 อคฺคมีคคฺคคฺค
 สฺสชเยน ฌา ฌา ฌา ฌา
 ปุณฺณมาเส อุปฺปสเก
 ทานํ ทาตุ ฌา ฌา ฌา ฌา

กาลิงกรฐวิธยา
 ยาจํ มํ หตฺถินาคํ
 อวฺฐชิโก ชนปโท
 ททาหิ ปวริ นาคํ
 ททามิ น วิกรมปามิ
 สหติ นปฺปฏิกฺขุหามิ
 น เม ยาจกมฺหุปฺปตฺเต
 มา เม ภิชฺชิ สฺมาทามํ
 นาคํ คเหตุวา โสณฺฑาย
 ชติ หตฺถเ อากิริตฺวา
 ปุณาปริ ททนฺตสฺส
 ตทามิ ปจฺวี กมฺบิ
 คสฺส นาคสฺส ทาเนน
 ปพฺพาเชตฺถํ สกา ฐสา
 เตสํ นิจุณฺณมานานํ
 มหาทามํ ปวตฺเตตฺถํ
 ยาจิตา สิวโย สพฺเพ
 สํวยิตฺวา กณฺณเกวรี
 อเถตฺถ วตฺตติ สทฺโท
 ทาเนนิมํ นีหฺรนฺติ

พุราหุมนเา อฺปคฺคณฺ มํ
 ชณฺณํ มงฺกตสฺสมมตํ ๑
 ทฺพฺภิกฺโข ฉาตโก มหา
 สฺพฺเพเสตํ คชฺชุตฺตมํ ๑
 ยํ มํ ยาจนฺติ พุราหุมนเา
 ทาเน เม รมตี มโน ๑
 ปฏิกฺขเาโป อหฺนฺจโว
 ทสฺสํมิ วิปฺลํ คชฺ ๑
 ภิงฺคาเร รตนามเย
 พุราหุมนานํ อทํ คชฺ ๑
 สฺพฺเพเสตํ คชฺชุตฺตมํ
 สีนฺเรวณวฺยฺสกา ๑
 สิวโย กุทฺธา สฺมาคตา
 วรฺกํ คจฺจตฺถ ปพฺพตํ ๑
 อกมฺบิตมสฺสจฺจิตํ
 เอกวรมยาจินํ ๑
 เอกํ วรมทฺถํ เม
 มหาทามํ ททามหิ ๑
 ตินฺนุโล เกวโว มหา
 ปุณฺ ทามํ ททาตยํ ๑

หตุถิ อตฺเต รเถ ทตฺวา	ทาสี ทาสี ควํ ชนิ
มหาทานิ ททิตฺวาน	นคฺรา นิคุชฺมิ ตทา ฯ
นิฉฺฉมิตฺวาน นคฺรา	นิฉฺฉเตตฺวา วิโลกิตะ
ตทามิ ปสฺวี กมฺบิ	สฺสเนรฺจน วฐิตฺตา ฯ
จตุวาทิรํ ทตฺวา	จตุวาท จตุมาหาปเถ
เอภาทิโก อทฺติโย	มทฺธิ เทวํทมพฺรวิ ฯ
ตวํ มทฺธิ กณฺหํ คณฺหาหิ	ตทฺธา เอสํ กนิฏฺฐจกา
อหํ ชาตํ คหิสฺสํามิ	ครุโก ภาติโก หิ โส ฯ
ปทุมํ ปุณฺทรวรํ	มทฺธิ กณฺหาหิ คหิ
อหํ สฺวณฺณพิมฺพํ	ชาตํ ชตฺติยมคฺคหิ ฯ
อภิสาตา สฺวมาตา	ชตฺติยา จตุโร ชนา
วิธมฺสมํ อกกมฺนตา	วงฺกํ คจฺฉาม ปพฺพตํ ฯ
เย เกสิ มนุชา เชนฺติ	อนุมคฺเค ปฏฺิเป
มคฺคนฺเต ปฏฺิปุจฺฉาม	กฺกํ วงฺกตปพฺพโต ฯ
เต ตตฺถ อมฺเห ปสฺสิตฺวา	กรณํ คิรมฺทฺรยํ
ทกฺขณฺเต ปฏฺิเวทนฺติ	ทฺวเร วงฺกตปพฺพโต ฯ
ยทิ ปสฺสณฺติ ปวเน	ทวฺรกา สลิตะ ทฺวเม
เตสํ สณฺนํ เหตุํมฺหิ	อฺปโรทฺนติ ทวฺรกา ฯ
โรทฺนเต ทวฺรเก ทิสฺวา	อฺพฺภิกฺคา วิปฺปตา ทฺวมา
สยเมวณฺมิตฺวาน	อฺปคจฺฉนฺติ ทวฺรเก ฯ

อิทํ อจุฉริยํ ทิสฺวา
 สํวการํ ปวตฺเตสึ
 อจุฉริํ วต โลกสมฺมํ
 เวสสันดรสฺส เตเชน
 สจฺฉิมฺปิสุ ปถํ ยกฺขชา
 นิกฺขนฺตทิวสํเนว
 สจฺฉิจิรราชสหสฺสํ
 สพฺเพ ปณฺชติกา หุตฺวา
 ตตฺถ วตฺเตตฺตฺวา สถิตาปิ
 เต ตโต นิกฺขมิตฺวาน
 อามนฺตยิตฺวา เทวินฺโท
 อสฺสํมํ สุกตํ รมํ
 สกฺกสฺส วจฺนํ สุตฺวา
 อสฺสํมํ สุกตํ รมํ
 อชฺโฌคเหตฺวา ปวณฺ
 จตุโร ชนา มยํ ตตฺถ
 อหฺนฺจ มทฺทํ เทวํ ๑
 อณฺณมณฺณํ โสภนฺทา
 ทารเก อหฺรฺกฺชนฺโต
 มทฺทํ ผลํ อหฺรฺติ

อพฺภุทํ โดมหํสนํ
 มทฺทํ สพฺพํคโสภณา ๑
 อพฺภุทํ โดมหํสนํ
 สยเมวเอนตา ทฺมา ๑
 อนุกมฺปาย ทารเก
 เจตฺรจฺจุสมฺปาคมฺ ๑
 ตทา วสฺนติ มาตุลา
 โรทมานา อฺปาคมฺ ๑
 เจเตหิ เจตปฺตฺเตหิ
 วรฺกํ อคมฺ ปพฺพตํ ๑
 วิสฺสํกมฺมํ มหิทฺธิกํ
 ปณฺณสํถํ สฺมาปย ๑
 วิสฺสํกมฺโม มหิทฺธิโก
 ปณฺณสํถํ สฺมาปย ๑
 อปฺปสํทํ นิรากฺตํ
 วสํม ปพฺพตฺตฺเร ๑
 ชาตํ กณฺหาชินา จฺโก
 วสํม อสฺสํเม ตทา ๑
 อสฺสํเม โหมิ อสฺสํเม
 โปเสติ สํ ตโย ชเน ๑

ปวเน วตฺถมานสุต	อตุฏฺโถ มํ อูปาคมิ
อยาจิ ปุตุตเต มยฺหิ	ชาตํ กณฺหาชินํ จุโ
ยวํ อูปคตํ ทิสฺวา	หาโส เม อูปปชฺชถ
อุโ ปุตุเต คเหตุวณ	อทาสํ พุราหุมนเณ ตทา ๑
ตเก ปุตุเต จษนฺตสฺส	ชฺชเก พุราหุมนเณ ยทา
คทามิ ปจฺวํ กมฺมํ	สีเนรฺวนวฺจฺสงกา ๑
ปฺนเทว ตฺถโก โอริยุห	หุตฺวา พุราหุมนฺตฺสนิโก
อยาจิ มํ มทฺธิ เทว	ตฺถวตฺติ ปติพฺพตํ ๑
มทฺธิ หตฺถเก คเหตุวณ	อฺทกณฺชติ ปฺรย
ปตฺนมนตฺถกปโป	ตสฺส มทฺธิ อทาสํ ๑
มทฺธิยา ทิยมานาย	คคเน เทวา ปโมทิตา
คทามิ ปจฺวํ กมฺมํ	สีเนรฺวนวฺจฺสงกา ๑
ชาตํ กณฺหาชินํ ชิตฺตุ	มทฺธิ เทว ปติพฺพตํ
จษมาโน น จินฺเตตฺติ	โพชฺชียเยว การณา ๑
น เม เทตฺถา อุโ ปุตุตา	มทฺธิ เทว น เทตฺถียา
ตพฺพณฺณตฺติ มียํ มยฺหิ	ตสฺมา มียเ อทาสํ ๑
ปฺนาปรี พุทฺหารณฺเณ	มาตวามิ ตสฺมากเม
กรุณํ ปริเทวณฺเต	ตตฺตปนฺเต สฺสํ ทฺถุขํ ๑
หิโรตฺตปฺเปน กรุณํ	อฺภินนํ อูปตฺถกมิ
คทามิ ปจฺวํ กมฺมํ	สีเนรฺวนวฺจฺสงกา ๑

ยทา มหาภุจฺญสฺส	อาทิตฺโต อมมมายติ
ตทฺฐปฺปติคฺคา ปปฺติ	มชฺเช ชาดสฺสชฺชเร ฯ
ยถา สํโศทกํ นาม	ปวิฏฺฐํ ยสฺส กสฺสจฺจิ
สเมติ ทรณฺทปริพาหํ	อสฺสํทํ เทติ ปฺปติ จ ฯ
ตถเว ชติตํ อคฺคํ	ปวิฏฺฐสฺส มมํ ตทา
สพฺพํ สเมติ ทรณํ	ยถา สํโศทกํ วีย ฯ
ณฺวิ จมฺมณฺจ มํสณฺจ	นหารุ อฏฺฐิ ททฺยพฺพณฺ
เกวณฺณํ สกณฺณํ กายํ	พฺรหฺมณฺณสฺส อทาสฺสณฺติ ฯ

สตุสสฺสททฺธานํ ทศมัมม ฯ

สตุสสฺสททฺธานํ

อภิตฺติ พฺรหฺมณฺโณ สงฺโฆ	กฺกุรฺวรา ฐณฺชโย
มหาสฺสทสฺสโน ราชา	มหาโควินฺทพฺรหฺมณฺโณ ฯ
เนมิ จนฺตกฺกุมาโร จ	สํวิ เวสฺสณฺทโร สโธ
อหเมว ตทา อาสํ	โย เต ทานวเร อทา ฯ
เอเต ทานปริกฺขารา	เอเต ทานสฺส ปารมมํ
ชฺชวิตํ ยาจเก ทคฺคา	อิมํ ปารมมํ ปุรยิ ฯ
ภิกฺขาย อูปคตํ ทิสฺวา	สกฺกตฺตานํ ปริจฺจชํ
ทาเนน เม สโม นตฺติ	เอตํ เม ทานปารมมํ ฯ

ทานปารมมิตา นิฏฺฐิตา ฯ

๒. สัตถ์ปารมิตา ปจิมํ สัตถ์วนาคจริยํ

[๑๓] ยทา ธโหสิ ปวเน	กฤษโรว มาตุโปสโก
น ตทา ธตฺติ มหิยา	คุณน มม สาทิสํ ๑
ปวเน ทิสฺวา วนจโร	รณฺโณ มํ ปฏฺเวทฺยิ
ตวานุจฺจว มหาราช	คโช ธตฺติ กานเน ๑
น ตสฺส ปริกฺขายตฺโต	นมี อากุทฺทกาสุยา
สํมาคฺคิเต โสณฺฑาย	สยเมว อีเรหิติ ๑
ตสฺส ตํ วณํ สุตฺวา	ราชานํ คุณฺธมานโส
เปเสสิ หตฺติทมกํ	เดกาจริยํ สุตฺติกฺขิตํ ๑
คนฺตฺวา โส หตฺติทมโก	อทุทส ปทุมสฺสเร
ภิสฺมุพาทํ อุกฺขรณฺตํ	ยาปนตฺถาย มาตุยา ๑
วิณฺณาย เม สัตถ์คุณํ	ลกฺขณํ อปฺปารายิ
เอหิ ปุคฺคทาติ วตฺวาน	โสณฺฑาย มม ธคฺคหิ ๑
ยํ เม ตทา ปากตฺกํ	สวรัณฺณคฺคํ พตํ
อชฺช นาคสฺสทฺธานํ	พถเน สมนฺธาทิสํ ๑
ยทฺธิหนฺเตสํ ปกฺกปฺเปยฺยํ	อฺเปตํ คณฺณาย มํ
ปฏฺิพฺโถ ภเว เตสํ	ยาอ. รชฺชมนํ มานุสํ ๑

อมีจาทิ สัตตวณาย	สัตตปารมมจริยา
น กโรม จิตเต อณฺณตตํ	ปฏิจฺชนํ มมาหุเท ๑
ยทิ เต มํ ตตฺถ โกธเยยฺยํ	ผรุตฺติ โตมเรหิ ๑
เนว เตสํ ปฏฺฐเปยฺยํ	สัตตวณฺทภยา มมาติ ๑

สัตตวณาคจริยํ ปจมี ๑

ทุติยํ ฐวาทตจริยํ

[๓๒] ปุณฺนาปรํ ยทา โหมิ	ฐวาทตโต มหิตฺติโก
วิรูปกฺเขน มหารณฺณา	เทวโลกมกฺกจฺจํ ๑
ตตฺถ ปสฺสํติจฺจาทิ เทเว	เอกนฺต สุตฺตมปฺปิตฺเต
คํ สคฺคํ คมมตฺถาย	สัตตพฺพคํ สมาทฺธิ ๑
สํวริทฺทจฺจํ กตฺถวาน	ภุตฺตวา ยทาปมตฺตกํ
จตุโร องฺเก อธิฐฺฐาย	เสมิ วมฺมิกมฺมทฺธนิ ๑
ฉวิยา จมฺเมเน มํเสเน	นุหารุท อฏฺฐิจฺเจหิ วา
ยสฺสํ เอเตน กรณฺเญ	ทินฺนํเยว หราตุ โส ๑
สํสํโต อกตณฺณนา	อาตมฺพนาโน มมคฺคหิ
เปฬาย ปฏฺฐิมํติจฺจวาน	กํเพติ มํ ตํหิ ตํหิ ๑
เปฬาย ปฏฺฐิชนํเตมี	มํ มทฺททฺธเตมี ปาณินา
อาตมฺพนาเน น กุปฺปามิ	สัตตวณฺทภยา มม ๑

กามัง ภิษุชตุ ยัม กาโย อีเชว จิกรียตุ
 เนว สัตถัม ภิณฺเฑยัม จิกรนฺเต ภูตัม วียาติ ฯ
 จมฺเปยฺย จริยัม ตติยัม ฯ

จตุตถัง จูฬโพธิจริยัม

[๓๔] ปุณฺนาปรํ ยทา โหมิ จูฬโพธิ สุตฺตวา
 ภวํ ทิสฺสุวาน ภยโต เนกขมมัม อภินิขมมัม ฯ
 ยา เม ทุติยิกา อาสี พุราหุมนํ กณกสฺสนฺนิภา
 สามี วฏฺเฐ ชนเปกฺขชา เนกขมมัม อภินิขมมิ ฯ
 นิราตยา ถินนฺพนฺร ชนเปกฺขชา ภูเต คณ
 จรณฺตา ความ นิคมัม พาวราณตัม ชุปฺปาคมัม ฯ
 ตตฺถ วสํ นิปกา ธตฺตํฐจํ ภูเต คณ
 นิรากูเต อปฺปสฺสทฺเท ราชฺยุยาเน วสํมูโก ฯ
 อฺยุยานทตฺถนํ คนฺตุวา ราชา อทฺทสฺส พุราหุมนํ
 อฺปฺปสฺสคฺคัมม มํ ปุจฺฉิ ตฺยฺเหสา กา กตฺถ ภาริยา ฯ
 เหวํ วุคฺคเต อหฺนฺตตฺถ อิทํ วจฺนมฺพุรฉิ
 น มยฺหิ ภาริยา เหวสา สหฺมมา เอกธํสาณํ ฯ
 ตตฺถสา สํวตฺตคฺคิโต คาหาเปตฺตวาน เจวฺเก
 นิปฺปิพฺพนฺโต พตฺสา ชนฺเตปรํ ปเวสฺยิ ฯ
 โอทปฺปคฺคิกิยา มยฺหิ สหฺชาตา เอกธํสาณํ
 อากทฺตคฺคิวา นยฺนคฺคิยา โกโป เม อฺปฺปชฺชต ฯ

สท โกเป สมนุปนเน	สัถฺตพฺพตมฺนุสฺสรั
ตตฺเถว โกปํ นิคฺคณฺหิ	นาทาสี วทฺตมฺปิฏฺปริ ๑
ยทิ ตํ พฺราหฺมณํ โกจิ	โกฏฺฐุชฺเชยฺย ตินฺนหฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺส
เนว สัถฺตํ ปณฺนํทฺยํ	โพธิยาเยว การณา ๑
น เม ตํ พฺราหฺมณํ เทสฺสา	นมี เม พถํ น วิชฺชติ
สพฺพพณฺณํ มียํ มยฺหิ	ตสฺมา สัถฺตานุภวฺสฺสฺสฺสฺสฺส
อฺพโพธิจริยํ จตฺตํ ๑	

ปญฺจมํ มหิสรราชจริยํ

[๓๕] ปุณาปรํ ยทา โหมิ	มहिโส ปวณฺจารโณ
ปวทฺตกาโย พถวา	มทฺตโต ภัทฺตสฺสโน ๑
ปพฺภาเว คิริทฺตฺเต ๑	รทฺตมฺมฺเต ทกาสฺเย
โหเตตฺตํ ชานํ มหิสานํ	โกจิ โกจิ ตทฺธิ ตทฺธิ ๑
วิจฺจฺนฺโต พฺรหฺมณฺณ	ชานมทฺตสฺส ภาทฺตํ
ตํ ชานํ อฺปคฺคณฺตฺวาน	ตฺติจฺจามิ ๑ สยามิ ๑ ๑
อเทตฺตํ กมฺมํคณฺตฺวา	ปาโป อนวิโย ตทฺ
ชฺนเช นตาเต ภามฺเ	มฺมฺเตติ โโฮเนติ ตํ ๑
สทฺธิํ ทิวสํ ทฺติยํ	ตฺติยํ จตฺตํมีจ
ทฺเตติ มํ สพฺพกาถํ	เตน โหมิ อฺปทฺตฺโต ๑

มมํ อุกุทฺตํ ทิสฺวา	ยกุโฆ มํ อิทมพฺรวิ
นาเสเหตํ ทวํ ปาปํ	สังเคหิ ฯ ชฺเรหิ ฯ ๑
เอวํ วุตฺเต ตทา ยกุเ	อหํ ตํ อิทมพฺรวิ
กํ ตวํ มกุเขสิ กุณเปณ	ปาเปณ อนริเยณ มํ ๑
ยทิหนุตฺตํ ปกุปฺเปยฺยํ	ตโต หีนตโร ภเว
สํตณฺณํ เม ปภิชฺเซยฺย	วิญญู ฯ ๑ ครเหยฺย มํ ๑
หิพิตา ชฺวีตา วาปี	ปริสฺสุทฺธเรน มตํ วรํ
กุยาหํ ชฺวีตเหตฺวี	กาหามิ พรเหณํ ๑
หีน มชฺฌิม อุกุกฺกุเ	สหนฺโต อวมานิตํ
เอวํ ทภติ สํปยุโณ	มณสา ยถา ปคฺคิตนฺติ ๑

มหิธรราชจริยํ ปณจมนํ ๑

ฉนฺนํ รุรัมมิตฺตจริยํ

[๑๖] ปุณฺหาปรี ยทา โหมิ	สุตฺตคฺคกนฺทสนฺนิโก
มิตฺตราชา รุรัมม	ปรมสํตตฺมาหิโต ๑
รมฺเม ปเทเส รมฺมณฺเ	วิวิคฺเต อมฺนสฺสเก
คคฺค วาฬํ อุกคณฺธิ	คฺคคาณฺเต มโนรเม ๑
อถ อฺปรี คฺคคา	ชนฺนิเกหิ ปริสฺสํ
ปฺริโส คฺคคา ปคฺติ	ชฺวามิ วา มรามิ วา ๑

รตฺตนิทฺธิวํ ใสํ กงฺคทาย	อุยฺหมาโน มโหทเก
รจฺจนฺโต กรฺรณํ รวํ	มชฺฌเณ กงฺคทาย คจฺจุตฺติ ฯ
คตฺตํสาหํ สํทกํ สุตฺตฺวาน	กรฺรณํ ปรีเทวโต
กงฺคทาย ตึเร จตฺตฺวา	อปฺปจฺฉิํ โกสฺสิ ตฺวํ นโร ฯ
ใสํ เม ปญฺโญ จิยาภาสํ	อตฺตโน การณํ ตทา
ชนิกะหิ ภาโต คตฺติโต	ปฏฺฐนฺโนมํ มหันทํ ฯ
คตฺตํ กตฺตฺวาน การุญฺญํ	จชฺชิตฺตฺวา มม ชีวิตํ
ปวิตฺติตฺตฺวา นีหริณฺคตฺตํ	อนุชการมฺหิ รตฺติยา ฯ
อตฺตํคฺคกาทมณฺเฑยาย	คตฺตํสาหํ อิทมพฺพวํ
เอกนฺตํ วรํ ยาจามิ	มา มํ กตฺตํจิ ปาวท ฯ
นคฺวํ คณฺคตฺตฺวาน อจฺจุตฺติ	ปฺปจฺฉิตฺโต ชนเหตุโก
ราชานํ ใสํ คเหตุตฺตฺวาน	อุปกคฺคณฺโฏ มมนฺตํกํ ฯ
ยาวตทา การณํ สํพฺพิ	รณฺโณ อโรจิตํ มยา
ราชา สุตฺตฺวาน วจฺนํ	อสุํ คตฺตํ ปกปฺปยิ ฯ
อิเชว ชาฏฺฐยิสฺสํสามิ	มิตฺตทฺทพฺภํ อนนฺริยํ
คตมํ อานุรทฺชนฺโต	นิมฺมีนํ มม อตฺตนา ฯ
คฺคิฏฺฐ เต ใสํ มหาราช	กามกาโร ภวามิ เต
อานุรทฺฐํ มม สํถํ	นารทฺฐํ มม ชีวิตํ
สํถวา หิ ตทา อาสํ	โพชฺชียาเยว การณาคิ ฯ

รุมฺมิกจริยํ ฌฏฺฐมนํ ฯ

สตฺตมํ มาตงฺคจริยํ

[๓๗] ปุณาปรํ ยทา โหมิ	ชฺชิตฺโต อุกฺคตาปโน
มาตงฺโก นาม นามเนน	สํตฺวา สุตฺตมาหิต ๑
อหฺนฺจ พฺราหฺมโณ เอโก	คงฺคาภูเต วตฺตานุโก
อหํ วตฺตมิ อปริ	เหฏฺฐา วตฺติ พฺราหฺมโณ ๑
วิจฺรหฺโต อนฺนุถมฺหิ	อฺกฺกมฺเม อตฺตมฺมกฺก
ตตฺถ มํ ปริภาสิตฺวา	อภิสฺสึ มุทฺตผาตํ ๑
ยถิ หนฺตสฺส ปกฺกเปยฺยํ	ยถิ สํตํ น โคปเย
โอโตเกตฺวาน หนฺตสฺส	กเรยฺยํ ฉาริกํ วีย ๑
ยํ โส ตทา มํ อภิสฺสึ	กฺกมฺโตะ ทฺวชฺชมานโส
ตสฺสเสว มตฺถเก นิปติ	โยเคนํ คํ ปโมจยํ ๑
อนฺนรฺกฺขํ มม สํตํ	นารฺกฺขํ มม ชีวิตํ
สํตฺวา หิ ตทา อาสํ	โพชฺชียเยว การณาคิ ๑

มาตงฺคจริยํ สตฺตมํ ๑

อฏฺฐมํ ธมฺมเทวปฺตฺตจริยํ

[๓๘] ปุณาปรํ ยทา โหมิ	มเหตฺกฺโข มหิตฺธิโก
ธมฺโม นาม มหายกฺโข	สพฺพโลกานุกมฺบโก ๑

ทศ กุศลกมุขปถ	ธมาทเพนโต มหาชนั
จรามิ คามนิคมั	ธมิตโต สปริชโน ๑
ปาโป กทริโย ยกุโฆ	ทึเพนโต ทศ ปาปเก
โสเปตฺต มหิยา จริติ	ธมิตโต สปริชโน ๑
ธมฺมวาทิ ธมฺโม ๑	อุโก ปจฺจนิกา มยั
ชฺเร ชฺรึ ชฺชยฺนตา	ธมิมฺหา ปฏฺิเปถ อุโก ๑
กตโห วตฺตตึ เกตฺตมา	กตฺตยาณปาปกตฺต ๑
มคฺคา อุกฺกมณฺตถาย	มหายุทฺโธ อุปฺยจฺจิโต ๑
ยทิหนฺตศฺธ ปกฺกเปยฺยั	ยทิ ภินฺเต ตโปคฺคณั
ศห ปริชนนฺตศฺธ	วชฺฐตึ กเรยฺยหิ ๑
อปฺปิจาหิ สัฏฺรกฺขาย	นิพฺพาเปตฺตวาน มานถั
ศห ชเนนฺกุกมิตฺตวา	ปถึ ปาปสฺส ทาสหิ ๑
ศห ปถโต อุกฺกนฺเต	กตฺวา จิตฺตศฺธ นิพฺพุตึ
วิวรึ อทาสิ ปชัวั	ปาปยฺกฺขศฺธ ตาวเทติ ๑

ธมฺมเทวปฺปตฺตจริยั อฏฺฐมั ๑

นวมิ ชยทิสจริยั

[๓๘] ปณฺจาทรวฺชเ นกรวเร	กปฺปิตถายั ปุรฺตฺตเม
วราชา ชยทิโส นาม	สัฏฺคณฺมุปากโต ๑

คตฺถ รณฺโณ อหํ ปุคฺโค	สุตฺตมฺโม สุตฺตวา
อถฺนตฺโค คุณวา	อนฺรทฺทปริชโน ตทา ๑
มีตา เม มิควํ คนฺตฺวา	โปริสาทํ อฺปาคมิ
โส เม มีตุมคฺคเหสี	ภกฺโขสี มม มา จติ ๑
คตฺถ คํ วจฺนํ สุตฺวา	ภโต คตฺติตฺตเวจฺจโต
อฺรทฺทมฺโม อหํ คตฺถ	ทิสฺวาน โปริสาทกํ ๑
มิควํ คเหตฺวา มฺนุจสฺส	กตฺวา อากมนํ ปุณ
พฺราหมณสฺส ฐนํ ทตฺวา	มีตา อามนฺตฺย มม ๑
รชฺชํ ปุคฺค ปฏฺธิปชฺช	มา ปมชฺช ปุริ อิทํ
กตํ เม โปริสาเทน	มม อากมนํ ปุณ ๑
มาตุปิตฺตฺว จนฺตฺวา	นิมฺมิทฺตฺวาน อตฺตํ
นิทฺตฺวา ฐนํ ชคฺคํ	โปริสาทมฺปาคมิ ๑
สฺสคฺคทฺตฺวคฺคทฺตฺวคฺค	กทาจิ โส คตฺติสฺสคฺค
เคน ภิขฺชิสฺสคฺคํ สฺสคฺค	ปริตฺตํ กเต มยิ ๑
สฺสคฺคทฺตฺวา มยํ	คตฺถ เทสฺส น พฺยาหริ
เมตฺตจฺจโค หิตฺวา	อิทํ วจฺนพฺรวิ ๑
อฺรทฺทเดหิ มหาอฺคค	ปปฺติสฺสํ รุกฺขโต
สฺสคฺคทฺตฺวา มณฺณ	ภกฺชย ตวํ มีตามหา ๑
อติ สฺสคฺคํ เท	นารุกฺขํ มม ชฺวิตํ
ปพฺพพาเชตฺตมฺคตฺถ	ตทา ปาณาติปาทิกฺขณํ ๑

ชยทิศจรัญ นวม ๑

ทตมํ สงฺขปาถ จริยํ

[๒๐] ปุณาปรํ ยทา โหมิ	สงฺขปาโถ มหิทธิโก
ทาตมาอุโธ โฆรวิโส	ทุวิสิอุโห อุมภาภิกุ ๑
จตุปปเถ มหาลเถ	นทานน สฺมาภูเต
จตุโร องฺเก อธิฏฺฐาย	ตตฺถ วาสํกปฺปยํ ๑
ถวิยา จมฺเมน มํเสน	นุหารุทฺติ อฏฺฐิเกทํ วา
ยตฺถ เอเตน กรณํ	ทินนํเยว หราตุ โส ๑
อทุกตฺตํ โภชปฺปตฺตา	ชรา อทุกฺชา อการุณา
อูปคจฺจุ มมํ ตตฺถ	ทณฺฑมฺมุคฺครปาณินอ ๑
นาตํย วิณิวิสุตฺติวา	นงฺคุญเช ปิฏฺฐิจกณฺฐเก
กาเช อารอฺปยิตฺวาน	โภชปฺปตฺตา หริตฺถ มํ ๑
ตตฺถาครนตํ ปจฺจ	ตกานนํ สปฺพุพฺพํ
อิจฺจนมาโน จหนฺ ตตฺถ	นาตฺวาเตน ฌาปเย ๑
ตฺถเทหิ วิชฺฌเยนฺเตปฺปี	โกฏฺฐยฺเยนฺเตปฺปี ตตฺถคิภิ
โภชปฺปตฺเต น กุปฺปามิ	เอตํ เม ตตฺถปารมตฺติ ๑

สงฺขปาถ จริยํ ทตมํ ๑

ตตฺถตฺถทฺทานํ

ทตฺถินาโก ภูริทตฺโต	จมฺเปยฺโย โฟธิ มาทิส
รฺร มาตงฺกคฺชโม ๑	อตฺตรโ ๑ ชยทฺทิส ๑

เอเต สพุเพ สัตถพลา	ปริกขารรา ปเทสิกา
ชีวิตัม ปริกรหิตวา	สัตถานิ อหุกรหิตสฺส ๑
ตงฺขปาถสฺส เม สโต	สพุพกาถปิ ชีวิตัม
ยสฺส กสฺสจ นิยุยหนํ	คสฺมา ตา สัตถปารมมิตี ๑
สัตถปารมมิตฺตเทโส นิฏฺฐจิตฺ ๑	

๓. เนกขมมาทิปารมิตา

ปจันม บุษบชยจริย

[๒๑] ยทาหํ อมิตยโส	ราชปุตฺโต บุษบชโย
อุสฺสธาวพินทุํ สุริยาตเป	ปตฺติํ ทิสฺวาน สํวชิ ๑
ตเมวาชปตฺติํ กตฺวา	สํเวคมานุพฺพุหิ
มาตุปิตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺต	ปพฺพชฺชมนุยาจิทํ ๑
ยาจฺญติ มํ ปณฺชติกา	สเนคมา สรวฺจกา
อชฺเชว ปุตฺต ปฏฺธิปชฺช	อิทฺธํ สิตํ มหามหิ ๑
สรวาเก สโธโรเช	สเนคเม สรวฺจเก
กรฺณํ ปริเทวฺนเต	อนเปกฺโข ปริจฺจชิ ๑
เกวถ ปจฺจวชฺช	ณาติปริชนํ ยถ
จชมาโน น จินฺเตสฺส	โพธิยาเยว การณา ๑
มาตา ปิตา น เม เทสฺสา	นมี เม เทสฺสา มหายสา
สพุพณฺณตฺติ นียํ มยฺหํ	คสฺมา รชฺชํ ปริจฺจชินฺติ ๑

บุษบชยจริย ปจันม ๑

ทุติย โสมนศุส จริย

- [๒๒] ปุณาปว ยทา โหมิ
 กามิโต ทยิโต ปุตุโต
 สัตถวา กุณธมฺปนโน
 อุกุณฺมาปจายี หิริมา
 ศุส รณโย ปฏิกโร
 อาราม มาถาคจุณฺจ
 ตมทํ ทิสฺวาน กุหํ
 ทุมว อนฺโตศุสริ
 นคฺติมศุส สคํ ชมโม
 หิริศุทฺถกมฺมชฺหิโต
 กุปฺปิโต อาสิ ปจฺจนฺโต
 คํ นิเสเชตุ คจฺจนฺโต
 มา ปมชฺช ตุวํ ตาต
 ยทิจฺฉกํ ปวตฺเตหิ
 ตมทํ กุณฺตฺวานุญฺชานํ
 กจฺจิ เต คหปติ กุสธํ
 เตน โส กุปฺปิโต อาสิ
 ขาฐาเปมิ ตุวํ อชฺช
 อิมฺหปคฺเต ปุตุคฺเต
 โสมนศุสฺส วิสฺสุโต ๑
 กตฺถยาณ ปฏิกานวา
 สงฺคเหสุ จ โกวิท ๑
 อโหสิ กุหกตาปโส
 โรปยิตฺวาน ชฺวติ ๑
 กุสฺราสฺมิ อคฺคฺชุตํ
 กทลิว อสวํ ๑
 สามณฺเฑว อปคฺโต ชย
 ชฺวติคฺคฺติการณา ๑
 อฏฺฐํหิ จรณฺติหิ
 อนุสํสาสิ มิตา มม ๑
 ชฺชิตฺเต อคฺคฺตาปเน
 สพุพฺพกามทฺโท หิ โส ๑
 อิทํ จจฺจนมฺพุวํ
 กิ วา เต อาหริยตุ ๑
 กุโกลิ มานนฺติสฺสิตโต
 รุชฺสา ปพุพฺพชยามิ วา ๑

นิเฒ่ขยิตุวา บจจันต์
 กจจิ ชมนัย คว
 คตส์ อจจิกุขต์ ปาไป
 คตส์ คํ วจัน สุตวา
 คตส์ คตฺเถว ฉินฺทิตฺวา
 วจยา วจยิ ทสฺเสถ
 คตฺถ เต กรณํ คณฺตุวา
 มาตุ องเก นิสฺสินฺตส์
 เตสํหิ เอวมวจํ
 วจโย ทสฺเสถ มํ ชิปป์
 เต มํ วจโย ทสฺสยีสฺ
 ทิสฺวาน คํ สณฺณาเปสึ
 ไส้ มํ คตฺถ ชมาเปสึ
 ไส้หํ คมํ ทาถยิตฺวา
 น เม เทสฺสํ มหารชฺชํ
 สัพพญญตํ บียํ มยฺหํ

ราชา กุทกมพฺรวิ
 สมนฺมาโน เต ปวตฺติโต ฯ
 กุมาริ ยถา นาสึโย
 อาณาเปสึ มหึปติ ฯ
 กตฺวาน จตฺตุนฺทิกํ
 สํ คติ ชฺชิตฺทหิศา ฯ
 จณฺทา สุตฺธา อการุณา
 อากกฺขมิตฺวา นยฺนติ มํ ฯ
 พนฺธตํ คาหฺหพนฺธนํ
 ราชกิริยานิ อตฺถิ เม ฯ
 ปาปสฺสํ ปาปเสวิโน
 มม จ วสฺมานยิ ฯ
 มหารชฺชํ อทาสึ เม
 ปพฺพชฺชํ อนคารยํ ฯ
 กามโกโค น เทสฺสึโย
 คตฺมา รชฺชํ ปริจฺจชินฺติ ฯ

ไส้มนต์สัจวัย กฤติย์ ฯ

តតិយំ ឧបៃឆវទរិយំ

[២៣] បុណាបរំ យកា លោមិ	កាឥរាឥត្ត ចតុរោ
ឧបៃឆវមុតិ ឥវត្ថុឆៃ	នាមេនាតំ ឧបៃឆវោ ។
កុកុឆេន ឥវិច្ឆា តតុរោ	ឥម្មិមេ បតិ បោតិច្ឆ
ចឆុឆេវ បុតុត បរិបឆុឆ	កេវតំ វត្ថុនុវរំ ចិមំ ។
ឥវត្ថុឆកំ ឥនិកមំ	ឥឆនំ វន្តិតុវា ឧត្តតិយំ
ចឆុឆតំ បកុកកេតុវា	ចិតំ វន្តនម្បុរិវំ ។
យេ កេតិ មតិយា ឥតុតា	តីន ចុកុកុឆុឆមឆុឆិមា
និរាវរកុឆា ឥកេ កេតេ	វត្ថុឆុឆុឆុឆ ឥកេឆាតិកិ ។
ចិតំ លោកេ ចុតុត្ថិយំ	ឥម្មិមេ មម បោតំ
ឧបៃឆវមុតិ ឥវត្ថុឆៃ	ចបុបេ កុកុតុត្ថិយេ ។
បុតិកុឆុឆ ឥម្មបុតុឆុឆ	មុតុតុតុវា មាតុ កុកុតុតុ
តតុ ឆៃវត្ថុ កុកុឆ	បុន បុតុតុតុតុតុតុតុ ។
យតិកំ តាតិកំ បុតុវា	កុកុឆំ បរមតារុតុ
រឆុឆេតុ យតិ រឆុឆាមិ	បាបាណំ ចុតុតុតុតុ តិយំ ។
ចុកុកុឆុឆុតុតុតុតុ កាឆេន	រឆុឆេនមុតិ ចន្តតុតុតុ
និវុតុតុ បរិយេតិឥត្តំ	យតុត មំ មកុកុ ម មតុតិយេ ។
កេវាណំ កុកុតុតុតុតុ	កុកុតុតុតុ មតាឆេន
នាតុកុ កុកុតុតុ កេតុវា	បាវិតិ កាណំ វនំ ។

มาตา มีตา น เม เทตฺสา นบี เม เทตฺสา มหายสา
 สัพพญญุคฺติ มียํ มยฺหํ ตตฺมา ราชํ ปริจุจฺฉินฺติ ฯ
 อโยธยารวี คติย์ ฯ

จตุตฺถํ ภาสจฺริยํ

[๒๔] ปุณฺนาปรํ ยทา โหมิ กาสันํ ปุรฉฺชุตฺตเม
 ภคินํ ฯ ภาตโร สฺตฺต นินฺพฺพตฺตา สฺตฺตฺติเย กุเต ฯ
 เอเตสํ ปุพฺพโส อาสํ หิริ สฺตฺตฺกมฺปาคโต
 ภวํ ทิสฺสุวาน ภยโต เนกฺขมฺมาภิริโต อหํ ฯ
 มาตาปิตฺตฺติ ปิตฺตา สหายา เอกมานสา
 กามหิ มํ นินฺนฺเตนฺติ กุลวํสํ ชาเวหิติ ฯ
 ยนฺเตสํ วจันํ จุตฺตํ คิหิธมฺเม สฺตฺตฺวหํ
 ตมฺเม อโหสิ กจันํ ตตฺตฺตฺตฺตฺตํ วิย ฯ
 เต มํ ตทา อุกฺกฺชิปฺนฺตํ ปุจฺฉิตฺตํ ปตฺติคํ มม
 กิํ ตวํ ปตฺตฺยสฺสิ สฺมมฺ ยทิ กามे น ภฺยฺชฺสฺสิ ฯ
 เตสํ เอมวจํ อตฺตกาโม หิเตสํ
 นาทํ ปตฺตฺเตมิ คิหิภาวํ เนกฺขมฺมาภิริโต อหํ ฯ
 เต มยฺหํ วจันํ สฺตฺตฺวา มีตํ มาตุญฺจํ สํวญฺญํ
 มาตา มีตา เอมมาหุ สฺตฺตฺเพมี ปพฺพชาม โภ ฯ

อุโป มาตา บิฑา มยหํ ภคินี ศุคฺค ภาตโร
 อมิตํ ชนํ ฌทฺทชิตฺตวา ปาวตฺติมฺหา มหาวนฺนติ ฯ
 ภิสฺสจริยํ จตุคฺคํ ฯ

ปณฺจมํ โสณนฺนทปณฺชิตจริยํ

[๒๕] ปุณฺาปรี ยทา โหมิ นคเร พุรหฺมวทฺชเน
 ศคฺค กุฉเว เสฏฺฐเช มหาสาเถ อชายิตํ ฯ
 ศทาสี โถภํ ทิสฺสุวาน ธนฺธมฺมํ ตโมคฺคตํ
 จิตฺตํ ภวโต ปฏฺฐิฏฺฐติ คฺคตเวคฺคหํ วิย ฯ
 ทิสฺสุวาน วิวิธํ ปาปํ เอยฺว จินฺตเสหํ ศทา
 กทาหิ เคหา นิภฺชมฺม ปวตฺติสฺสํสามิ กานนํ ฯ
 ศทามิ มํ นิมนฺตีสฺสุ กามโกเคหิ ฌาตโย
 เสดฺสึ ฌนฺทมาจิกฺขิ มา นิมนฺเตถ เตหิ มํ ฯ
 โย เม กนิฏฺฐโก ภาตา นนฺโท นามาติ ปณฺชิตโต
 โสปี มํ ธนฺตีกุชฺชโต ปพฺพชฺชํ สมโรจติ ฯ
 อหํ โสโณ จ นนฺโท จ อุโป มาตา บิฑา มม
 ศทามิ โภเค ฌทฺทชิตฺตวา ปาวตฺติมฺหา มหาวนฺนติ ฯ

โสณนฺนทปณฺชิตจริยํ ปณฺจมํ ฯ

ฉฐะมัมม มุคณกขจิริยัม

[๒๖] ปุณาปรี ยทา โหมิ	กาตึราชสฺส อตุโร
มุคณกขิตติ นามเน	เตมิโยติ วทนฺติ มัม ๑
โสฬสฺสิตฺถํ สหสฺสํ	น วิชฺชติ ปุโม ตทา
อโหระตฺตานมจฺจเยน	นิพฺพุตฺโต อหเมกโก ๑
กิจฺจนา ถทฺชํ มียํ ปุคฺคํ	อภิชฺชาตํ ชฺชิตฺตํ
เสตฺตจฺจตฺตํ ชารยิตฺตวณ	สยเน โปเสตฺติ มัม มิตฺตา ๑
นิทฺทายมาโน สยณวเร	ปพฺพุตฺตวณํ ตทา
อทฺทสํ ปณฺทพฺวํ ฌตฺตํ	เยนาหํ นิรยํ คโต ๑
สทฺทํ ภิญฺญจิสฺส เม ฌตฺตํ	คาโส อปฺปชฺชติ เภรว
วินิจฺจยํ สมาปฺนโน	กทาหํ อิมํ มุณฺณจิสฺสํ ๑
ปุพฺพุตฺตาโถหิตา มยฺหํ	เทวตา อตฺตกามินิ
สํ มัม ทิสฺสวณํ ทฺวชฺชิตํ	ตัสฺส ชานนฺตํ โยชฺชิ ๑
มา ปณฺทพฺพจฺจยํ วิภาวย	พาสมโต ภว สพฺพปาณินิ
สพฺโพ ตณฺขโน โอจฺจนาเยตฺต	เอวํ ตว อตฺตโก ภวิสฺสตี ๑
เอวํ อตฺตทายหํ ตสฺสํ	อิตํ วณฺนมพฺพวํ
กโรมิ เต ตํ วณํ	ยํ มัม ภณฺตี เทวเต ๑
อตฺตกามาสิ เม อมฺม	หิตกามาสิ เทวเต
ตสฺสํวํ วณํ สุตฺตวา	สํคเรว ถถํ ถมํ ๑

หฺมฺโง ติวฺกคฺคมาณโส	คโย องฺเค อธิฏฺฐหิ
มฺโห อโหสิ พฺชิโร	ผกฺโข คคฺคิวัชฺชิตฺโต ฯ
เอเต องฺเค อธิฏฺฐาย	วสุตฺตานิ โสฬสํ วสํ
คโต เม หตฺถเก ปาทเก ฯ	ชิวฺหํ โสคณฺจ มทฺททีย
อนฺนํ เม ปตฺตํติตฺวา	กาวกณฺณณฺติ นินฺทิตํ ฯ
คโต ชาณปทา สํพเพ	เสนาปติปฺปโรหิตา
สํพเพ เอกมฺนา หุตฺวา	ฉชฺชทฺธํ อนฺนโมทิตํ ฯ
โสหํ เตสํ มตฺถํ สุตฺวา	หฺมฺโง ติวฺกคฺคมาณโส
ยตฺถตฺถกฺกาย คโป จินฺนโณ	โส เม อตฺถโก สมิชฺฌต ฯ
นุหาเปตฺวา อนฺนํมฺเปตฺวา	เวเจตฺวา ราชเวชนํ
อภิสสิญฺจิตฺวา ฉตฺเตน	กาเวสํ ปุรํ ปทกฺขิณํ ฯ
ตฺถตาหํ ธารยิตฺวาน	อุคฺคเต รวิมณฺฑาเต
รณฺเน มํ นีหริตฺวา	สํวริ วนมฺปาคมิ ฯ
เอโกกาเส รตํ กตฺวา	ตฺชชตฺถํ หตฺถมฺมุจฺจิตฺโต
สํวริ ฆณฺตํ กาสํ	นิกฺขาทํ ปจฺฉิยา มมํ ฯ
อธิฏฺฐิตมธิฏฺฐานํ	คชฺเชนฺโต วิวิชการณา
น ภินฺทิตํ คมธิฏฺฐานํ	โพธิยาเยว การณา ฯ
มาตา ปิตา น เม เทสฺสา	อตฺตา เม น ฯ เทสฺสํติโย
สํพพฺพญฺญตํ นียํ มยฺหิ	คตฺถมาว คมธิฏฺฐหิ ฯ

เอเต อังเก อธิฏฺฐาย วสฺสํ โสฬสํ วสฺสํ
 อธิฏฺฐาเนน สโม นตฺถิ เอเต เม อธิฏฺฐาเนปารมิตี ฯ
 มุคณฺหจริยัม ฉฐะมัม ฯ

สตุตฺตัม กบีลราชจริยัม

[๒๗] ยทา อหํ กบี อาสึ นทฺถุเต ทวสฺสเย
 ปิฬิตโต สํสุมาเรน คมนํ น ตกามหํ ฯ
 ยมฺโหกาเส อหํ ชตุวา โธรา ปารํ ปตตามหํ
 ตตฺถจฺฉิ สตุตฺถวโก กุมฺภิตโต กุทฺตทสฺสโน ฯ
 โส มํ อสฺสึ เอหิตฺติ อหฺมเปมิตฺติ ตํ วทํ
 ตสฺส มตฺถกมกฺกมฺม ปรภูเต ปติฏฺฐหิ ฯ
 น ตสฺสํสํสํ ภาณิตํ ยถา ฉาญํ อวสฺสํ
 สจฺเจน เม สโม นตฺถิ เอเต เม สจฺเจนปารมิตี ฯ
 กบีลราชจริยัม สตุตฺตัม ฯ

ฉฐะมัม สจฺเจนสวฺหยปณฺฑิตจริยัม

[๒๘] ปุณาปรี ยทา โหมิ คาปโส สจฺเจนสวฺหโย
 สจฺเจน โลกํ ปาเลสํ สมนฺคํ ชนมกาสฺสหนฺติ ฯ
 สจฺเจนสวฺหยปณฺฑิตจริยัม ฉฐะมัม ฯ

นวมํ วฏฺฏกโปตกจริยํ

[๒๘] ปุณาปรี ยทา โหมิ	มคเช วฏฺฏโปตโก
อชาตปฏฺโฆ ตรุโณ	มัสเปสี กุตาเว ๑
มุขตฺตุนฺนเกน อหริตฺวา	มาตา ปอสยตี มมํ
ตสฺสํ ฆสฺสํ ฐวามิ	นตฺถิ เม กายิกํ พถํ ๑
สํวฺจฺจเว คิมุหฺสมเย	ทวทาโห ปทปฺปติ
อุปฺปจฺจติ อมฺหากํ	ปาวโก กณฺเหวตฺตนิ ๑
ธมฺมํ อิติ เอวํ	สํทฺทายนฺโต มหา สีธี
อนุปฺพุเพน ฌาเปนฺโต	อคฺคิ มมมฺปาคมิ ๑
อคฺคิเวคภยา ภีตา	ตสฺสีตา มาตา ปีตา มม
กุตาเว มํ อคฺคเตตฺวา	อตฺตํ ปรีโมจยํ ๑
ปาเท ปกฺขเ ปชฺหามิ	นตฺถิ เม กายิกํ พถํ
โสหํ อคฺคิโก ตตฺถ	เอวํ จินฺตสฺสํ ททา ๑
เยสํ อุปฺปชาเวยฺยํ	ภีโต ตสฺสเวชฺชิต
เต มํ โอหยา ปกฺกนฺตา	กถิ เม อชฺช กาคเว ๑
อคฺคิ โถเก สํตฺตฺตฺต	สจฺจํ โสเจยฺย นุทฺทยา
เตน สจฺเจน กาหามิ	สจฺจกิริยมฺมตฺตํ ๑
อวชฺชิตฺวา ธมฺมพถํ	สริตฺวา ปุพฺพเก ชิน
สจฺจพถมวสฺสํ	สจฺจกิริยมกาสํ ๑

สนฺติ ปกฺขา อปตนา	สนฺติ ปาภา อวณฺณา
มาตา ปิตา ฯ นิฏฺชนฺตา	ชาตเวท ปฏิกุม ๑
สห สจฺเจ กเต มยฺหิ	มหาปชฺชติโต สิริ
วชฺเชติ โสฬส กริธานิ	อุทกํ ปตฺวา ยถา สิริ
สจฺเจน เม สโม นตฺติ	เฮตฺวา เม สจฺจปารมฺมิตี ๑

วจุฏกโปตกจริย นวม์ ๑

ทศมฺ มจฺจนราชจริย

[๓๐] ปุณาปรี ยทา โหมิ	มจฺจนราชา มหาสเร
อุณฺเห สุริยสนฺตาเป	สเร อุทกํ ชัยถ ๑
คโต กากา ฯ คิชฺฌมา ฯ	กฏฺกา กุลลเสนฺกา
ภกฺชยนฺติ ทิवा รตฺติ	มจฺเจ อุปนิสฺสํ ๑
เอวํ จินฺเตสฺสํ ตตฺถ	สห ฌาตฺถิ ปิฬิโต
เกณ นุ โช อุปาเยน	ฌาตฺถิ ทุกฺขา ปโมจเย ๑
จินฺตยิตฺวาน ชมฺมตฺถํ	สจฺจํ อทฺทสํ ปตฺตํ
สจฺเจ ชตฺวา ปโมเจสฺสิ	ฌาตฺถิํ ตํ อติภฺชํ ๑
อนุสริตฺวา สตํ ชมฺมํ	ปรมตฺถํ วิจินฺตยํ
อกาสิ สจฺจจิริยํ	ยํ โลเก ชฺวสฺสสฺสํ ๑
ยโต สรามิ อตฺตานํ	ยโต ปตฺโตตฺถมิ วิญฺญตฺ
นาภิชานามิ สณฺณิจฺจ	เอกปาณมฺหิ หิสิตํ ๑

เอเตน สัจจวชฺเชน	ปชฺชุนโน อภิวสฺสตุ
อภิตฺถนย ปชฺชุนน	นิชฺชํ กากสฺส นาสย ๑
กาคํ โสกาย รนฺเชหิ	มจฺเจ โสกา ปโมจย
สท กเต สัจจเว	ปชฺชุนโน อภิคชฺชีย ๑
กตํ นินฺนญจ ปุเรนฺโต	ชณฺเณน อภิวสฺสก
เอวรูปํ สัจจว	กตฺวา จิริยมุคฺตมํ ๑
วสฺสํเปสํ มหาเมฆํ	สัจจเตสพตฺสตีโต
สัจเจน เม สโม นตฺถิ	เอสํ เม สัจจปารมิตี ๑

มจฺจวราชจิริยํ ทสฺมํ ๑

เอกาทสฺมํ กณฺหที่ปายน จิริยํ

[๓๑] ปุณาปรํ ยทา โหมิ	กณฺหที่ปายน โหสิ
ปโรปนฺนํวสฺสํวสฺสํ	อนภิวโต จรี อหํ ๑
น โกจิ เอตํ ชานาติ	อนภิวติมนํ มม
อหํมี กสฺสจฺจิ นาคิภู	อวติ เม จ วติมานเส ๑
สพฺพรหมจาร์ มณฺชฺชโทย	สหาโย เม มหาอิติ
ปุพฺพกมฺมํ สมายุตฺโต	สฺสุมารูปนํ ตถิ ๑
ตมทํ อปฺปชฺชิตฺตฺวาน	อาโรคฺยมนุปายี
อาปฺปชฺชิตฺตฺวาน อาคณฺฐิ	ยํ มยทํ สกมสฺสํ ๑

สหาโย พุราหฺมโน มยฺหิ	ภริยํ อาทาย ปฺตํ
ตโย ชนา สฺมาคนฺตุวา	อาคจฺญํ ปาหฺนาคํ ๑
สฺมโมทมาโน เตหิ สห	นิสินฺโน สกตสฺสเม
ทวโก วฏฺฐมนุชฺชิปํ	อาสํวิสฺมโกปยิ ๑
ตโต โส วฏฺฐคํ มคฺคํ	อเนวสฺนโต กุมารโก
อาสํวิสฺสํ หตฺถเกณ	อฺตุตฺตมํคํ ปรมสฺสิ ๑
ตสฺส อามสฺเน กุทฺโธ	สํปโป วิสฺสพตฺสํสํโต
กุปฺบิโต ปรมโกเปณ	อทฺธิ ทวกํ ชฺเชน ๑
สห ทฏฺโฐ อติวิเสน	ทวโก ปปติ ภูมียํ
เตนาหํ ทฺวชฺชิตํ อาสํ	มม วา หสฺสํ ทฺวชฺชํ ๑
ตฺยหาหํ อสฺสํสํยิตฺวาน	ทฺวชฺชิตํ โสกตฺตฺติเน
ปจฺฉมํ อกาสิ กิริยํ	อคฺคํ สจฺจจวตฺตมํ ๑

สจฺจตาหเมวาทํ ปสฺสนนจิตฺโต
 ปญฺญตฺตฺติโก อจฺฉิ พุราหฺมจริยํ
 อถาปวํ ยํ จริตํ มมํ อิทํ
 วสฺสํสาณิ ปญฺญาสํ สฺมาทิกานิ ๑
 อกามโก วาหิ อหณฺจรามิ
 เอเตน สจฺจเจน สจฺจตฺติ โทสุ
 หตํ วิสํ ชีวตุ ยญฺญตฺตฺติ ๑

สห สจฺเจ กเต มยฺหิ วิสเวเคน เวชิตो
 อพฺพชฺฌิตฺวาน วุญฺจาสิ อโรโค วาสิ มาณโว
 สจฺเจน เม สโม นตฺถิ เอตฺตา เม สจฺจปารมฺมิตี ฯ
 กณฺหทํปายน จริยํ เขกาทสมํ ฯ

ทฺวาทสมํ สุตฺโตสม จริยํ

[๓๒] ปุณฺาปรี ยทา โหมิ สุตฺโตสม มหิปปติ
 คหิโต โปริสาเทน พฺราหฺมณเณ สงฺกัรํ สรี ๑
 ชตฺตियานํ เอกสํ อวฺวณฺชิทฺวา กวตเต
 เอเต สมฺมมิตฺตาเปตฺวา ยณฺณตฺเต อฺปนํมํ มมํ ๑
 อวฺวณฺชิ มํ โปริสาโท กิํ ตฺวํ อิจฺฉาสิ นิสฺสงฺขํ
 ยถามตฺติ เต กาหามิ ยถิ เม ตฺวํ ปุเนหิสิ ๑
 ตสฺส ปฏฺฐิตฺวาน ปณฺเห อากมณํ มม
 อฺปนฺนตฺวา ปุริํ รมณํ รชฺชํ นียยาทยิํ ตทา ๑
 อนฺตฺตริทฺวา สํทํ รมณํ ปุพฺพกํ ชินฺเสวิตํ
 พฺราหฺมณสฺส ชนํ ทตฺวา โปริสาทํ อฺปาคมิ ๑
 นตฺถิ เม สํสโย ตตฺถ ฆายยิสฺสตี วา น วา
 สจฺจวาทนุทฺตโต ชีวิตํ จชฺชิตุมฺปาคมิ
 สจฺเจน เม สโม นตฺถิ เอตฺตา เม สจฺจปารมฺมิตี ๑

สุตฺโตสม จริยํ ทฺวาทสมํ ๑

เทรสนัม สุตฺตฺนณฺตํ จรียํ

- [๓๓] ตาโม ยทา วเน อาสี สกฺเกน อภินิมฺมิโต
 ปวเน สหฺพยุคฺเขหิ เมตฺตาย มุปนามยิ . ๑
 สหฺพยุคฺเขหิ ทมฺหิ อจฺเฉหิ มหิเสหิ จ
 ปสฺสทมิคฺฉวราเหหิ ปริจฺวาเรตฺตฺวา วเน วสฺสิ ๑
 น มํ โกจฺจิ อุตฺตฺตสฺติ นมฺหิ ภายามิ กสฺสฺสจฺจิ
 เมตฺตฺวา พณฺณูปตฺตฺกฺโข รมามิ ปวเน ตทาติ ๑
- สุตฺตฺนณฺตํ จรียํ เทรสนัม ๑

จตุทฺตฺนํ เอกราชจรียํ

- [๓๔] ปุณฺาปรี ยทา โหมิ เอกราชฺชาติ วิสฺสฺสฺสโต
 ปรมํ สํถํ อธิจฺจุชฺาย ปสฺสาตฺตํ มหามหิ ๑
 ทสฺส กุสฺสทกฺกมฺมปฺเป วตฺตฺตํ อนนฺวเสสฺสโต
 จตุหิ สงฺกฺกหวตฺตฺตฺติ สงฺกฺกณฺนามิ มหาชนํ ๑
 เขวํ เม อปฺปมตฺตฺตฺตฺส อธิ โถเก ปรรตฺต จ
 ทพฺพเสโน อฺปฺปาคณฺตฺตฺวา อจฺฉินฺนทฺนโต ปุริ มม ๑
 ราชฺปฺปชฺเว นิคฺเค สํพตฺตฺตฺเต สวฏฺฏเก
 สํพพิ หตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺวา กาสฺสฺยา นิคฺคณฺณํ มม ๑

อมจุจมนฺทถิ ราชิ ฌิตฺ อนุเตปรุ มม
 อจฺฉินฺทิจฺฉวาน คหิตฺ ฌียปฺปคฺคํ ปสฺสํ
 เมตฺตตาย เม สโม นตฺถิ เอตํ เม เมตฺตาปารมฺมิติ ฯ
 เอกราชจริยิ จุทฺตถมํ ฯ

ปณฺณวรธมํ มหาโถมทสฺสจริยิ

[๓๕] สุตฺตานเ เตยฺยํ กปฺเปมิ ฌวฺจิกํ อุปนิชาย
 ความมณฺฑตา อุปากนฺตฺวา รูปิ ทสฺสเสนฺติ นปฺปกํ ฯ
 อปเว คณฺชณฺจ มาถณฺจ โภชนํ วิวิธํ พหุ
 อุปายนานิ อุปเนนฺติ หฺจฺจํ สํวิคฺคมาณสา ฯ
 เย เม ทฺวํ อุปทฺรนฺติ เย จ เทนฺติ สฺวํ มม
 สพฺเพสํ สมโก โหมิ ทยา โกโป น วิชฺชติ ฯ
 สฺวทฺทฺเช ตฺตภาโต ยเสสฺส อยเสสฺส จ
 สพฺพตฺถ สมโก โหมิ เอตํ เม อุปฺเปกฺขาปารมฺมิติ ฯ
 มหาโถมทสฺสจริยิ ปณฺณวรธมํ ฯ

คตฺตสุทฺททานิ

ยฺชณฺชโย สโสมนสฺโส อโยฆรภิสฺเสน จ
 สโธณนฺโท มุคฺคณฺโฑ กบิราชสา สจฺจสฺสวฺทโย ฯ
 วฏฺฐโก มจฺฉวราช จ กณฺททปายโน อิติ
 สุตฺตโสโม ปฺปเว อาสิ ตาโม จ เอกราชสา จ
 อุปฺเปกฺขาปารมฺมิ อาสิ อิติ วุคฺคํ มเหสฺสินา ฯ

เอวํ พหุวิธํ ทกฺขํ	ตมฺปรตฺติณฺจ พหุวิธํ
ภวาทเว อนฺนทฺตฺวา	ปรตฺโต ตมฺโพรหมมุตฺตมํ ๑
ทตฺตา ทาทพฺพกํ ทานํ	สํสํ ปฺรเวตฺตา อเสสโต
นิทฺทมฺมปารมี คณฺตฺวา	ปรตฺโต ตมฺโพรหมมุตฺตมํ ๑
ปณฺทิตเ ปรีปฺจณฺตฺวา	วิริยํ กตฺตฺวาน อุตฺตมํ
ชนฺติยา ปารมี คณฺตฺวา	ปรตฺโต ตมฺโพรหมมุตฺตมํ ๑
กตฺตา ทพฺพทตฺตฺวานํ	ตจฺจวาทานฺนทฺตฺวา
เมตฺตตฺตา ปารมี คณฺตฺวา	ปรตฺโต ตมฺโพรหมมุตฺตมํ ๑
ตาภาตาภา ยสฺสยเส	ตมฺมานนาวมานเน
สพฺพทตฺต ตมฺโก หุตฺตา	ปรตฺโต ตมฺโพรหมมุตฺตมํ ๑
โกสฺสทฺตํ ภาตโต ทิสฺวา	วิริยารมฺภณฺจ เขมโต
อวทฺตวิริยา โท	เอตฺตา พุทฺธานุสํสํ ๑
วิทฺธํ ภาตโต ทิสฺวา	อวิทฺธทณฺจ เขมโต
ตมฺคฺคา สติตา โท	เอตฺตา พุทฺธานุสํสํ ๑
ปมาทํ ภาตโต ทิสฺวา	อปฺปมาทณฺจ เขมโต
ภาเวตฺตฺตฺตํ มคฺคํ	เอตฺตา พุทฺธานุสํสํ ๑
อิตฺถํ สํทํ ภคฺวา อตฺตโน ปุพฺพจริยํ ตมฺภาวายมาโน	
พุทฺธปาปทานิยํ นาม ชมฺมปริยายํ อภาสิตฺตภาติ ๑	
จริยาภิฏํ นิฏฺฐิตํ ๑	

สโมธานกถา

[๓๖] ทศเต ปารมี โหนติ
 ปรมตฺตา ทศ โหนติ
 สิวราชสฺส เสงฺฆสฺส
 เวสฺสณฺโศ ๑ เวตาโม
 อภิกฺขิตฺตยหฺทานน
 กุกฺกุฏ สีสฺสโส ภูโต
 มหากมฺปี ๑ ฉทฺทนฺโต
 สีสฺสปารมิตา ยนฺติ
 จมฺเปยฺยโก ภฺรึทฺทโต
 สงฺฆปาโ ๑ โย ชฺโร
 ยฺยชโย ๑ โควินฺโท
 ภตฺตาทิ โย สฺสโม ๑
 มชเทโ นิมิ เจว
 มโหสฺโส ชนฺนุโส
 ติตฺติโร ๑ สกฺกณ ๑
 วิชฺฐํ สมนฺทํ ปณฺณาย
 โย สีสฺส อจฺฉริยํ โปรา

ทศเต อุปปารมี
โพธิยา ปริปาณา ฯ
ทานปารมิตา ภเว
ภวนฺติ อุปปารมี ฯ
โหนฺติ ตา อุปปารมี
ปรมตฺตา ทานปารมี ฯ
นาโค ฯ มาตุโปสโก
อิติ วุตฺตํ มเหสีนา ฯ
สัฏเฐน อุปปารมี
ปรมตฺตา สัฏปารมี ฯ
หตฺธิปาโธ ฯ โยฆโร
โหนฺเตตา อุปปารมี ฯ
กัณฺฐาโธ จามิ ตณฺหิโธ
โหนฺเตตา อุปปารมี ฯ
อุภตา โหนฺติ ปารมี
สุริยพราหมโณ มาตงฺโค ฯ

สัตตฤทนต์ตณฺจ ปรมตฺถา
 สัตถวา วิริโย ราชชา
 ทพฺพปรกฺกโม ธาติ
 มหากมฺปี ปณฺจ คุรฺกกา
 ชมฺมปาโต กุมารโ ๑
 อุปปารมฺมํติ อจฺจณฺติ
 ชนฺติวาเทน ปรมตฺถา
 พุทฺธมฺมํ คเวตฺถนฺโต
 ตณฺฑปริ สจฺจคฺคณฺ
 สจฺจเจนคฺคณฺนิพฺพาวีโต
 อุตเท มจฺจโน ภวิตฺถวาน
 มหาเมฆํ ปวตฺตเสตฺติ
 สจฺจเจน นาวํ ตาเวตฺติ
 วิตํ สจฺจเจน ฆาเวตฺติ
 สจฺจเจน วานโร หุตฺถวา
 เขตฺถา ปารมิตา สตฺถ
 สุตโตโม นาม ราชชา
 โมเจติ เอกสํ ๒๕
 อธิฐฺฐาเนน กิํ กนฺโท
 ทุโก มาตงฺคโย เจว

เขตฺถา เว ปณฺณปารมฺ
 ชาตํ ชานกา วิญฺ ๑
 ปรมตฺถา วิริยปารมฺ
 วิริยา โหนฺติ ปารมฺ ๑
 ชนฺติยา โหนฺติ ปารมฺ
 ชมฺมาชมฺมิกททฺทวา ๑
 ชนฺติปารมฺปิรียา
 อกาธํ ทุกฺกํ พหุํ ๑
 สจฺจจฺจชฺชาตํ
 เขตฺถา ปารมิตา ภเว ๑
 อกาธํ สจฺจมฺมุตฺตมํ
 เขตฺถา เม สจฺจปารมฺ ๑
 ชีโร สุตฺตปารมฺปิโต
 กณฺหํทํปายโน อิติ ๑
 คงฺคา โสตํ ตวี ตทา
 โหนฺติ ตา อุปปารมฺ ๑
 รกฺชณฺโต สจฺจมฺมุตฺตมํ
 ปรมตฺถา สจฺจปารมฺ ๑
 ปารมฺ ภาตํ ตทา
 อธิฐฺฐาเนนอุปปารมฺ ๑

มุกตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺต	อริยฺยํ ชาติ ปารม
มหาตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺต	ตตฺต ๑ ราชโสดนา ๑
เอตฺตา ทุติยา อฏฺฐาตฺตา	เมตฺตาปารมิตา ภา
สัจจํ พุทฺธมฺมทตฺต ๑	โย วายํ คณฺหิตินฺทโก ๑
อภาสํ นนฺโท บิฏฺฐ	โหนติ ตา อปฺปารม
เอกราเชน ปรมตฺตา	นตฺติ เมตฺตํ อตฺถิโส ๑
เทวํ สุตฺวา อปฺปารม	ปรมตฺตา โถมฺหํ
เอตฺตา ทสฺส ปารม มยฺหิ	ปฏฺวิโส อคฺคโพนฺธิยา ๑
ทสฺสโต ปรมมา นตฺติ	ทสฺสโต นตฺติ อุนฺน
อนฺนนาณฺนิภา สพุทฺธา	ปฺปวฺติ ทสฺสปารมิติ ๑

สโมธานกถา นิฏฺฐิตา

จริยาบิฏกั สมตฺตํ ๑

อุปทาน

ปทานุกรกโม	ปพฺเพ	องฺเก
อภฺกมณฺสฺสํ ฌตํ	๔๕	๗๐
อภฺโกตฺถนฌเตน	๓๗๗	๓๘๕
อภฺโกวํ	๓๒	๒๖
อภฺคฺคทานฺสฺสํ ฌตํ	๓๐	๕๔
อภฺคฺคปฺคฺคโต	๘๐	๓๒๐
อภฺจํ	๘	๓๘
อภฺจํ	๓๗	๓๕
อชฺชวามรํ	๓๕๕	๒๗๘
อชฺชิตนฺนํ	๓๒๓	๓๗๘
อชฺชฌายิก	๗๒	๓๐๐
อชฺชํ	๓๘	๓๘
อชฺชํ	๘๕	๓๒๘
อชฺชํ	๗๒	๓๐๐
อชฺชํ	๘	๓๗
อชฺชํ	๓๒	๕๗
อชฺชํ	๓๓๘	๓๗๓
อชฺชํ	๗๒	๓๐๐

ปทานกุกโม	ปพฺพ	องฺเก
อนคาริย	๓	๘
อนนตฺตคฺคณฺตณฺโง	๓๓๖	๒๓๗
อนนตฺตปฏฺฐาณว	๓๓๔	๒๓๓
อนเปกฺข	๒	๖
อนาจิต	๓๓	๒๔
อนาสว	๓	๓
อนิมิตฺตวโร	๒๓	๔๔
อนินฺโส	๓๒๐	๓๗๔
อนุกมฺบโก	๓๔	๕๘
อนุกฺขณฺชนตฺมฺปนฺโน	๓๒๐	๓๗๓
อนุกฺตฺตณฺตเทหว	๓๒	๒๖
อนุปโม	๓๒๗	๒๓๗
อนเนโส	๓๒๓	๓๗๔
อนินฺนาโม	๓๒๒	๓๗๒
อนตฺตติฏฺฐวโร	๙๓	๓๓๘
อปราชิต	๒๗	๕๐
อเปตฺมณฺปาบีถา	๓๕๖	๒๗๐
อพฺภณฺชนตฺถิตํ ฌต	๓๓๔	๓๖๖
อภนฺต	๓๓	๒๔

อปทาน

๖๐๓

ปทานทุกโม	ปพฺพ	อฏฺเฏ
อมคํ	๓๐๘	๓๕๘
อมถํ	๒๒	๔๖
อมิตํ	๓๒	๒๖
อวณํ	๓๕๘	๓๐๘
อวโน	๓๗๕	๓๘๘
อตาอุตฺตํ อิทํ ผตํ	๒๐	๔๓
อโถถกฺขํ	๓๒๖	๒๐๓
อวนิพตํ	๓๒๘	๒๐๘
อตุตฺตญฺโฆ	๒๓	๔๔
อตุจฺจตํ	๓๒๐	๓๗๖
อตุจฺจยํ	๓	๓
อตุทฺติโส	๓๒๘	๒๐๗
อตุโม	๓๘	๓๖
อตุตฺตโม	๒	๔
อาภาตฺตมมานโส	๒๓	๔๔
อาตามินํ	๓๓๔	๓๖๖
อาทิมขุณฺณตฺโตภนํ	๓๓๖	๒๓๗
อาอนุภาเวณ	๗	๓๗
อาปาทิกา	๓๕๗	๒๘๓

ปทานุทุกโม	ปพฺพ	ของเก
อาณนฺทสฺส อิทํ ผลํ	๓๓๘	๓๗๒
อาวณฺณกา	๘	๓๗
อารามิโก	๕๗	๘๓
อาโถโก	๖	๓๕
อาสวกฺขยํ	๓๓๓	๓๖๔
อาสงฺกจิกฺโข	๒๓	๔๔
อาสนฺทปัสสการโก	๓๐	๒๓
อาสํสวาคํ	๓๕๗	๒๘๘
อาหุคฺคํ	๓	๒
อิจฺจนฺนฺยา	๓๕๗	๒๘๓
อินฺทฺริยตํวรปฺปหํ	๒๐	๔๒
อิสิสฺสคฺคํ	๓๓๓	๒๒๒
อิสฺสทนฺโต	๒๘	๕๒
อุกฺกทานสฺสทํ ผลํ	๔๔	๗๐
อุกฺกาชาวสฺสทํ ผลํ	๖๓	๘๓
อุกฺกฏจี	๓๒	๒๖
อุจฺจฺจนฺทสฺสทํ ผลํ	๒๕	๔๘
อุชฺฐกํ	๓๓	๒๔
อุตฺตมฺมณฺณวิจิกฺโข	๓๖๔	๓๓๘

ปทานุทุกโม	ปพฺพ	องฺเก
โฆชคิณฺณิ	๓	๓
โฆภาโส	๓๐๘	๓๕๘
โฆจาทโก	๓๒๔	๓๘๐
โฆจาทปฏิการว	๒	๗
กมณฺหตฺตฺสโร	๗๗	๓๓๒
กรวิกฺกโร	๒๓	๔๔
กรุณาดโย	๓๒๕	๓๘๕
กถมฺพตฺตํ อิทํ ผลํ	๒๖	๕๐
กตฺโก	๓๘	๓๖
กตฺติกมฺเมณ	๓๘	๓๖
การุณิโก	๓	๓
กิตฺตุนาย อิทํ ผลํ	๕๘	๘๔
กิณฺนรี	๓๔๕	๒๕๘
กุนฺนที	๓๖๐	๓๒๒
กุมารปริหาเรน	๓๒๕	๓๘๗
กุมฺภกาโร	๘๒	๓๔๓
กุมฺภทาสี	๓๕๓	๒๗๑
กุมฺภมาสตฺตํ อิทํ ผลํ	๖๕	๘๓
กุตฺตฺสฺสกตฺตํ ผลํ	๖๖	๘๓

อปทาน

๖๐๕

ปทานทุกโม	ปพฺพ	องฺเก
โกมารวิพฺรหฺมจริยํ	๓๕๘	๓๐๓
โกถทานสํสํกํ ฅถํ	๓๒	๕๗
ขัณนาสวโปวาทน	๓๒๔	๓๘๔
ขัโรทนฅถน	๓๒๔	๓๘๔
คตฺติ	๘	๓๘
คตฺติปงฺกวิโสธนํ	๓๒๓	๓๘๓
คตฺติปงฺกวิโสธนํ	๒๓	๔๔
คณฺโหทกสํสํกํ ฅถํ	๕๓	๗๘
คณฺภีรํ	๓๘	๔๓
คณฺณาคณฺณวิฑู	๓๓๖	๒๓๗
คณฺณานุสํสํรณน	๓๓๓	๒๒๒
ฅฏฺหมณฺทสํสํกํ ฅถํ	๓๖	๓๓
ฅตมณฺทสํสํกํ ฅถํ	๘๖	๓๓๐
ฅรททานสํสํกํ ฅถํ	๔๐	๖๕
โฆสํสณฺณายิทํ ฅถํ	๓๐๘	๓๕๘
จกฺขุมา	๓	๒
จกฺกโม	๓	๘
จณฺทาทาโถ	๓๐	๒๓
จคฺคกฺกโม	๓	๓๐

ปทานุฏโกโม	ปพฺพ	องฺเก
จตุตฺตจฺฉวาทา	๓๕๘	๓๐๒
จุมฺมวาท	๓๓๔	๓๖๖
จรณน	๘๗	๓๔๗
จวริกา	๓๕๕	๒๗๗
จวรี	๓๔๕	๒๖๕
จิตฺเต	๖	๓๕
จิตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺ	๕๐	๗๕
จิตฺตฺตฺตฺตฺตฺ	๒๐	๔๒
จิตฺตฺตฺตฺตฺตฺ	๓๓	๒๔
เจตนาปณิธิ	๓๐	๒๐
เจโตปสาเทน	๓๘	๔๐
นตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺ	๒. ๔๗	๘, ๗๒
นินฺนตฺตฺตฺ	๓๒๐	๓๗๔
นตฺตฺตฺตฺตฺตฺ	๔๓	๖๗
นรณณณณณ	๒๓	๔๔
นตฺตฺตฺตฺตฺตฺ	๓๒	๒๖
นินฺนตฺตฺตฺ	๗๘	๓๓๗
นินฺนตฺตฺ	๓๗๕	๓๘๘
นิน	๒๘	๕๓

ขปทาน

๖๐๗

ปทานุทุกโม	ปพฺพ	ของเก
ชีวิตาปาติกา	๓๕๗	๒๘๒
ชฺคินุชฺ	๓๓๓	๒๒๕
ฉานรตํ	๒๐	๔๒
ฉายิโน	๘	๓๗
ฉาณกิตฺตเน	๓	๔
ฉาณตุกฺคณายิโก ฌตํ	๒๔	๔๘
ฉาณาโลกํ	๗๒	๓๐๐
ตถาคโค	๒๓	๔๔
ตฺรณาย อิทํ ฌตํ	๗๘	๓๓๗
ตาทินิ	๘	๓๘
ตาทวณฺณสุตฺติโก ฌตํ	๕๕	๘๐
ตฺนมนุเช อิทํ ฌตํ	๓๓๓	๓๖๔
ตฺนหารโก	๓๒	๒๕
ตฺนณณตาโร	๓๒๓	๓๘๘
ตฺนทวตฺโค	๓๕๗	๒๘๘
ตฺโลกสรโณ	๓๖๕	๓๔๓
ตฺโลกคุโค	๓๒๖	๓๙๘
โตลยวาสิตฺตทา	๓๕๗	๒๘๓
ตฺปการสุตฺติโก ฌตํ	๓๔๒	๒๕๖

ปทานุญโกโม	ปพฺพ	องฺเก
โถมเน	๗๔	๓๐๗
ทกุฉิณิ	๓๒	๒๖
ทกุฉิณียุสฺส	๓๐	๕๔
ทณฺฑาทานสฺสทํ ผตฺ	๓๓๖	๓๖๘
ทยาตโย	๓๓๖	๒๓๗
ทิสฺสคฺคํ	๓๒๗	๒๐๔
ทิจฺฉิกณฺฑวิฆาตโก	๓๔๐	๒๕๐
ทปฺปทินฺนสฺส	๔๐	๖๕
ทปฺปทคฺคํ	๖	๓๔
ทิวากโร	๓๒๓	๓๘๖
ทุฏฺฐสฺสทฺถกโร	๗๘	๓๓๖
ทุฏฺฐ	๓๙	๔๓
ทุฏฺฐสฺส	๓๓๓	๒๒๐
ทุฏฺฐสฺส	๓๓๓	๒๒๐
ทุฏฺฐสฺส	๓๗๗	๓๙๕
ทวทว	๕๙	๘๓
ทวทว	๓๒๐	๓๗๔
ทวทว	๓๒๔	๓๙๐
ทวทว	๔๘	๗๔

ปทานุกฺกโม	ปพฺพ	อํ
นวตฺตตฺตํ ฌ	๓๘	๓๘
นพกฺกกายํ ฌ	๘๘	๓๓๖
นพมาตํ ฌ	๑๕๖	๒๘๐
นาโก	๒๓	๔๔
นิกฺโข	๒๓	๔๗
นิตินฺนโ	๒๐	๔๒
นปกา	๒	๖
นปฺนตฺตวิปตฺตโก	๓๒๐	๓๗๗
นปฺนา	๑๕๘	๓๐๒
นปฺปปณฺโ	๒๓	๔๔
นรยตฺตมฺ	๑๒	๒๖
นราตฺมโ	๒๓	๔๔
นรินฺน	๑๕๗	๒๘๗
นิตฺเตโป	๒๓	๔๔
เนตฺตรตฺตํ	๑๕๘	๓๐๕
ปจฺจยาการกฺต	๑๕๘	๓๐๒
ปณฺทปานิ ฌ	๑๕๘	๒๖๖
ปณฺจนิตฺเต	๘	๑๘
ปฏฺปตฺตม	๑๕๘	๓๐๓

ชปทาเน	๖๓๓
ปทานุทุกโม	ปพฺพ
ปฏิสตฺโต	๓
ปณฺฑริ	๓๓
ปณฺณเสวตา	๓๓
ปตาปวา	๓๓๓
ปตฺตททานสฺสํ ฅถํ	๘๒
ปตฺตโกทนสฺสํ ฅถํ	๘
ปทปฺปชายิํ ฅถํ	๓๕
ปทุมการวทโน	๓๒๒
ปทุมามตสฺสํ	๓๒๒
ปภงฺกกรา	๓
ปฏ	๓๖๕
ปรกมฺมายเน	๘
ปรมสฺสํ	๒๓
ปริพาโท	๓๓
ปสฺมาเรน	๓๕
ปทิตตฺตํ	๓๓๔
ปานจิสฺสํ อิทํ ฅถํ	๖๘
ปารคฺ	๓๒
มีณฺทปาทสฺสํ ฅถํ	๓๔๖
	๒๖๐

ปทานุกฺกโม	ปทุเพ	ชงฺเก
มียฺทตฺตโน	๓๒๐	๓๗๖
มียฺฐุเป	๗๕	๓๐๗
มียฺจฺกาวิ	๓๒๐	๓๗๖
มฺกุโค	๓๓๓	๒๒๖
มฺกฺกมฺมตฺตมฺกฺกโน	๓๘	๖๓
มฺกฺกมฺมตฺตํ ฌตฺ	๘๒	๓๔๓
มฺกฺกมฺมตฺตํ	๓๓	๕๘
มฺกฺกมฺมตฺตํ	๓๔	๓๐
มฺกฺกมฺมตฺตํ	๔๘	๗๓
มฺกฺกมฺมตฺตํ	๓	๔
มฺกฺกมฺมตฺตํ	๓	๓
มฺกฺกมฺมตฺตํ	๓	๓
มฺกฺกมฺมตฺตํ	๓๒๔	๓๘๒
มฺกฺกมฺมตฺตํ ฌตฺ	๗๐	๘๘
มฺกฺกมฺมตฺตํ	๓๓๓	๒๒๒
มฺกฺกมฺมตฺตํ ฌตฺ	๘๓	๓๔๔
มฺกฺกมฺมตฺตํ	๓๒๓	๓๘๐
มฺกฺกมฺมตฺตํ ฌตฺ	๖๔	๘๒
มฺกฺกมฺมตฺตํ ฌตฺ	๓	๒

อปทาน		๖๓๓
ปทานุกุโม	ปพฺพ	องฺเก
พฺพุชโปตฺติกา	๑๕๗	๒๘๘
พฺพุชฌามโก	๑๒๓	๑๘๘
พฺพุชฌณณายิโก ผตฺ	๒๓	๔๗
พฺพุชฌนุสฺสติเทสโก	๑๒๐	๑๗๗
พฺพุชฌปญฺจานนิตา	๑๔๑	๒๕๕
โพชฺฌิปปายิโก ผตฺ	๓๕	๖๐
โพชฺฌนุสฺสครตฺตนิสฺสโร	๑๔๐	๒๕๐
พฺยุฆกรณสฺสํผตฺ	๖๐	๘๕
พฺยุฆนุสฺสปภาปริกฺโข	๑๒๐	๑๗๓
พฺรหฺมคิโร	๑๓๒	๒๒๒
พฺรหฺมโฆโส	๒๑	๔๔
พฺรหฺมจาวิณณ	๑๒๔	๑๘๔
พฺรหฺมพฺพชฺ	๒๑	๔๔
ภคฺวา	๒	๗
ภตฺติโก	๘๕	๑๒๘
ภิกฺขุทธานสฺสํผตฺ	๑๔๗	๒๖๒
ภิกฺขุทธานสฺสํผตฺ	๗๓	๑๐๓
ภุมฺมิจาโต	๑๕๗	๒๘๑
ภริยฺปญฺณ	๑	๒

ปทานทุกโม	ปพฺพ	องฺเก
ภณฺดรตฺถํ อิทํ ผตํ	๒๘	๕๒
มคฺคกุขายี	๓๓๕	๒๓๕
มคฺคกณฺณ	๓๓๕	๒๓๕
มคฺคกวิทุ	๓๓๕	๒๓๕
มจฺจุทายนี	๓๖๗	๓๕๗
มณฺจาทนตฺถิโก ผตํ	๓๐	๒๒
มณฺธิปฺรชาโย ผตํ	๖๒	๘๘
มณฺฑปตฺถํ อิทํ ผตํ	๘๐	๓๒๓
มรฺุทํนตฺถิโก ผตํ	๔	๓๓
มโนภาวนิโย	๒๐	๔๒
มโนมมา	๒	๔
มโนหโร	๓	๓๐
มนฺตฺวโร	๗๒	๓๐๐
มนฺตปารกฺ	๓๐๘	๓๕๘
มทฺธปโป	๓๒๖	๓๖๘
มรณนฺตคํ	๓๕๘	๓๐๘
มหาอิติ	๓๓๕	๒๓๕
มหาการุณิก	๒๓	๔๔
มหาคติ	๓๓๒	๒๒๒

ขปทาน		๖๓๕
ปทานทุกโม	ปพฺเพ	ขงฺเก
มหาฐฏี	๑๒๘	๒๐๘
มหาณายี	๑๓๒	๒๒๒
มหาณณีนี	๑๒๑	๑๘๐
มหาตมวิธโน	๑๓๒	๒๒๒
มหาโพธิมโ	๒๒	๔๕
มหามติ	๑๒๒	๑๘๕
มหามเต	๑๒๑	๑๘๑
มหามุณี	๒	๗
มหายโส	๒	๘
มหายานี	๑๗๕	๓๘๘
มหาวิโร	๒๘	๕๓
มเหสีโน	๑๓	๒๘
มารเสนาปมทุกโน	๑๔๐	๒๕๐
มาติกา	๑๕๔	๒๗๔
มาติโก	๗	๑๖
มุตฺตจาคา	๑๗๖	๓๘๒
มุณี	๓	๓
มุณีวโร	๑๒๕	๓๘๕
โมทุกเ	๑๕๓	๒๗๓

ปทานุทุกโม	ปพฺพ	ขงฺเก
โมรหตุตถุสสีทํ ผลํ	๔๒	๖๘
โมหปฏกมุทิ	๓๓๕	๒๓๕
โมนันเเย	๓๓	๒๕
ยาคธมฺปทา	๓๔๗	๒๖๒
ยาคุทานตฺถิทํ ผลํ	๘	๓๘
ยุตฺตโยคา	๓๕๘	๓๐๒
วธิตาตมฺมุคฺคโต	๓๒๐	๓๗๓
วธันเเย	๓๓	๒๕
รูปเทถายเน	๓๕๘	๓๐๔
รูปวา	๓๒	๒๖
โลกคฺคโค	๓	๓
โลกเชฏฺฐิ	๓๘	๓๖
โลกตารณํ	๗	๓๗
โลกนายนโก	๓	๓
โลกนฺตคฺค	๓๒๓	๓๘๘
โลกปชฺชโชติ	๗	๓๗
โลกธรรณํ	๓๕๘	๓๐๘
โลกวิทฺ	๓๘	๓๗
วโลกโร	๓๒๖	๒๐๒

อปทาน		๖๓๗
ปทานทุกโม	ปพฺพ	ขงฺเก
วทคํวโร	๒๓	๔๔
วณกมุมิโก	๘	๒๐
วณจาร์	๘	๒๐
วณนามโก	๓๓๘	๒๔๕
วณฺทนาย อิทํ ผตํ	๗๓	๘๘
วสํ	๒๓	๔๔
วากจํรชโร	๓๘	๔๐
วาริโคจโร	๗๘	๓๓๕
วิชิตาจี	๒๒	๔๖
วิณฺณวปโก	๓๒๔	๓๘๐
วิตกุกวสฺสา	๓๖๐	๓๒๓
วิตกุกวสฺสโก	๗๘	๓๓๘
วินิปาตํ	๓๕๓	๒๗๓
วิรัช	๓๐๔	๓๕๔
วิเวกกาโม	๓	๓
วเวกกาภิตา	๘	๓๗
วิสุทฺธิ	๓๓	๒๔
วิสุทฺธิสํโถ	๓๒๖	๓๘๘
วชิณาย อิทํ ผตํ	๔๓	๖๘

ปทานุฏโม	ปพฺพ	องฺเก
วชิรวชิรุตฺตัม ฌตฺ	๓๓	๕๖
วตฺตวตฺตกถกถโก	๓๖๔	๓๓๘
วรัญฺครุปา	๓๒๘	๒๐๘
วตฺตํ คฺกุณ	๓๓๘	๓๖๘
วฺทฺธิกามา	๓๓๘	๓๗๓
วตฺตมโต	๔๕	๗๐
เวจฺจทานุตฺตัม ฌตฺ	๓๓๒	๓๖๕
เวทชาตา	๓๔๕	๒๕๘
เวทิกาย อิทํ ฌตฺ	๓๘	๖๔
เวณฺณณิยํ	๓๕๔	๒๗๕
ตฺถกายนฺตฺรปฏฺฐโส	๒๓	๔๕
ตฺถนฺ	๓๓๕	๒๓๔
ตฺถตฺตจฺจตฺตวฺทฺ	๓๓๒	๒๒๓
ตฺถตฺตปฺปทานิทํ ฌตฺ	๓๔๘	๒๖๓
ตฺถกา	๓	๓
ตฺถชาวนฺตํ	๓๒๘	๒๐๗
ตฺถตฺตจฺจตฺตโน	๒	๖
ตฺถตฺตโม	๓๒๓	๓๘๘
ตฺถปฺปณฺ	๓๒๖	๓๘๘

อปทาน	๖๓๙
ปทานุกุโม	ปพเพ
สพฺพกามสมิทฺธิ	๓๓๔
สพฺพญญ	๓
สพฺพภุทฺติเตสฺสิโน	๓๗
สพฺพโลกทิตฺโต	๓๒๕
สมฺปชาโน	๓
สมฺมชฺชนาย (ผล)	๓๓
สยมกุ	๒๗
สวณคมเน ผล	๓๓๓
สตุตฺตกคุโต	๓๓
สสงฺโก	๓๒๐
สาธุสมฺมโต	๓๒๘
สารคาหิณา	๘๘
สิจิ	๒๒
สัจฺจภาว	๓๕๕
สัจฺจหนุ	๓๓๒
สัจฺจสนฺตฺสิจิ ผล	๓๗
สกุฏมฺมเตน	๘๘
สกุเต	๖
สจฺจินฺนสฺส อิทํ ผล	๓๒๗
	๒๐๕

ปทานทุกโม	ปพฺพ	อંગ
สฺสณฺณคํ	๓๒๖	๒๐๓
สฺสณฺณคพฺพโก	๒๓	๔๔
สฺสติดํครคณํภี	๓๕๗	๒๘๗
สฺสทุทฺถํ	๓๐๘	๓๖๐
สฺสทนฺโต	๓๕๔	๒๗๔
สฺสทฺธมาณโธ	๓๕๔	๒๗๔
สฺสทฺธชาชีโว	๗๘	๓๓๘
สฺสทฺธิมคฺคํ	๓๓	๒๘
สฺสทฺ	๓๓๖	๒๓๗
สฺสนิปรุณํ	๓๐๘	๓๖๐
สฺสปรุณํ สฺสทฺ	๓๓๕	๓๖๗
สฺสพฺพเต	๓๓๖	๓๖๘
สฺสมะธํ	๓	๒
สฺสวณฺณวณฺณํ	๓๔	๕๘
สฺสวิมฺมุตฺตาน	๘	๓๘
สฺสวมาหิตํ	๓๐๔	๓๕๔
สฺสววิโก	๔	๓๒
สฺสวทฺธานสฺสทฺ	๕๔	๗๘
สฺสวสฺสทฺ	๓๓	๒๔

	อปทาน	๖๒๓
ปทานุกุโม	ปพฺเพ	อฺงเก
โตนฺณณฺฐปฺสฺสํ ฌถํ	๘๘	๓๓๕
โตนฺนสฺสสฺสํ	๓๗๓	๓๘๔
หตุถิราชา	๒๘	๕๒
หาโส	๓	๓๐
หิตถํ	๓๒๔	๓๘๐

อปทาน

อสาธารณนามานี	ปพฺพ	องเก
อกุกมหนทายโก เถโร	๔๕	๗๓
อจุโธ นาม ปพฺพโต	๓๐๗	๓๕๗
อชโน นาม สมฺพุทฺโธ	๘๗	๓๔๗
อชฺชนบุปฺผิโย เถโร	๓๐๖	๓๕๗
อชฺเชตผลทายโก เถโร	๘๗	๓๔๘
อณฺชนตฺถโก (มหาปชาปติยา บิฑา)	๓๕๗	๒๘๓
อทุฏฺมกาธิกา ภิกฺขุณี	๓๗๗	๓๘๖
อตุฏฺทสฺส (พุทฺโธ)	๒	๗
อนุรุทฺโธ (ปียทสฺสิสฺสํพุทฺธชาโก)	๘๐	๓๒๓
อนมทสฺส (พุทฺโธ)	๖๘	๘๕
อพฺภณฺชนทายโก เถโร	๓๓๔	๓๖๗
อภโย เถโร	๓๓๗	๒๔๓
อภีรฺพนนฺทา ภิกฺขุณี	๓๗๖	๓๘๔
อภิสฺสมุทฺโธ (พุทฺโธ)	๓๓๐	๓๖๒
อมฺพปาดิ ภิกฺขุณี	๓๗๘	๔๐๐
อมฺพปณฺฑิโย เถโร	๒๘	๕๓
อมฺพปฏฺกทายโก เถโร	๒๗	๕๓
อมฺพปฏฺกิโย เถโร	๓๖	๖๑

อปทาน

๖๒๓

	ปพฺพ	องฺเก
อสาธารณนามานิ		
อมรโก (นที)	๘๘	๑๓๓
อโมรผติโย เกโร	๘๘	๑๔๘
อวิฐุสฺสปุเร	๑๕๘	๓๑๖
อรุณํ นาม อฺปฺปตํ	๑๕๘	๓๓๔
อรุณวติยา (นคร)	๑๔๘	๒๖๒
อรุโณ นาม ชฺชติโย	๑๔๘	๒๖๒
อวฏฺผติโย เกโร	๕๖	๘๓
อสุตฺตโก (โพธิ)	๗๘	๑๑๘
อสุตฺตยาโน (มหาโกฏฐิกตฺเถรบีตา)	๑๒๗	๒๐๕
อามณฺฑผลทายโก เกโร	๑๑๘	๑๗๓
อิติหาเส	๗๒	๑๐๐
อุกฺกาสฺติโก เกโร	๖๓	๘๒
อุจฺจนฺคปฺปผิโย เกโร	๗	๑๗
อุจฺจุชฺชนฺทิโก เกโร	๒๕	๔๘
อุชฺเชนียํ ปุเร	๑๒๓	๑๘๓
อุทกทายโก เกโร	๘๗	๑๓๒
อุทกทายิกา ภิกฺขุณฺ	๑๕๐	๒๖๘
อุทฺทพฺพโต นาม ปพฺพโต	๘๒	๑๒๖
อุปทฺตมฺมสุตฺตทายโก เกโร	๘๕	๑๓๐

อสังขารณนามานี	ปพฺพ	อังเก
อุปริฏฐํ (ปจฺเจกพุทฺธํ)	๓๓๐	๒๓๖
อุปปตทายิกา ภิกฺขุณฺโณ	๓๗๓	๓๘๔
อุปปตวณฺณา ภิกฺขุณฺโณ	๓๕๘	๓๓๘
อุมุมาทนต์ (กณฺณ)	๓๕๘	๓๓๖
อุมุมาปฺปณฺโณ เถโร	๓๕	๖๐
อุรุเวถกตฺตโป เถโร	๓๒๘	๒๓๐
เอกคตฺติโย เถโร	๒	๘
เอกทมิโย เถโร	๖	๓๖
เอกทตฺตทายโก เถโร	๓๒	๒๗
เอกธมฺมตฺตนิโย เถโร	๓๗	๓๖
เอกปคฺคทายโก เถโร	๘๒	๓๔๔
เอกมิตฺตปาตทายิกา ภิกฺขุณฺโณ	๓๔๖	๒๖๓
เอกวินฺหาริโย เถโร	๒๓	๔๕
เอกตฺตนิโย เถโร	๒๒	๔๖
เอกาสนทายโก เถโร	๓๓	๓๐
เอกาสนทายิกา ภิกฺขุณฺโณ	๓๕๔	๒๗๖
เอกุปฺปตติกา ภิกฺขุณฺโณ	๓๕๓	๒๗๒
กกุตฺตมฺโห (พุทฺโธ)	๓๓	๕๖
กจฺจาวเรวโต เถโร	๓๓๒	๒๒๔

อปทาน

๖๒๕

อสงฆารณนามานิ	ปพฺพ	ชงฺเก
กฏฺฐกฏิกุทายิกา ภิกฺขุณฺ	๓๔๗	๒๖๒
กณิการิ (พุมฺหํ)	๘๓	๓๔๐
กทมฺโพ นาม ปพฺพโต	๓๔	๓๐
กมฺบิฐสฺสผลทายโก เถโร	๓๐๒	๓๕๓
กมฺบิถวตฺตฤๅมฺมิ (นคเว)	๓๓๒	๒๒๓
กมฺบิถสฺส ทิสฺสสฺส	๓๖๗	๓๕๖
กตมฺพทายโก เถโร	๒๖	๕๐
กสิโก นาม ปพฺพโต	๓๓	๒๘
กสฺสโป (พฺรหฺมโณ)	๓๓	๒๘
กสฺสโป (พฺพุโธ)	๒๓	๔๔
กาตุมาริกผลทายโก เถโร	๘๓	๓๔๕
กาพฺพายี เถโร	๓๓๖	๒๓๘
กัฏฺฐกฏฺฐนิโย เถโร	๘๔	๓๒๘
กิกิโน กาสีราชสฺส	๓๓๓	๒๒๓
กิสฺวาโคตมฺมิ ภิกฺขุณฺ	๓๖๒	๓๓๕
กุกฺกฏฺฐมฺหิ ปุเร	๓๒๓	๓๘๗
กุกฺกฏฺฐกฏฺฐนิโย เถโร	๓๐๗	๓๕๗
กุมารกสฺสโป เถโร	๓๒๕	๓๘๗
กุมฺมาตฺสทายโก เถโร	๖๕	๘๓

อสังฆารณนามานิ	ปพฺพ	อจฺเก
กฺุณฺณชยผตททยโก เถโร	๓๐๓	๓๕๒
กฺุสฺสชกททยโก เถโร	๖๖	๘๔
กฺุสฺสินาราย (นคเร)	๓๒๔	๓๘๓
เกตกปฺปญฺเญโย เถโร	๓๐๔	๓๕๕
โกนาคมน (พทุเช)	๓๔๓	๒๕๔
โกรณชปฺปญฺเญโย เถโร	๓๕	๓๒
โกตททยโก เถโร	๓๒	๕๗
โกตฺติเย ปุเร	๓๓๒	๒๒๓
โกตฺโต (ราชา)	๓๒๕	๓๘๗
โกตฺติโก นาม ภคฺวา	๖๓	๘๐
โกตฺติโคตฺโต (มหากสฺสปโคตฺโต)	๓๖๗	๓๕๖
โกสุมฺพณฺณโย เถโร	๓๐๓	๓๕๔
เขมก- สกฺกสฺส	๓๗๖	๓๘๒
เขมา ภิกฺขุณฺเณ	๓๕๘	๓๓๐
คยาสกฺกสฺสโป (ชฏฺโณ)	๓๒๘	๒๐๘
คณฺชปฺปโก เถโร	๕๐	๗๕
คิรีเนตฺตปฺปโก เถโร	๓๓๗	๓๖๘
คิรีปฺปนาคิโย เถโร	๖๗	๘๕
คิรีพฺพช- ปุรฺกตฺตเม	๓๓๗	๒๔๒

อปทาน

๖๒๗

อสังฆารณนามานิ	ปพฺพ	องฺเก
ขมฺมณฺฑาทายโก เถโร	๓๖	๓๓
ขตมณฺฑาทายโก เถโร	๘๖	๓๓๓
โฆตฺตณฺณโก เถโร	๓๐๘	๓๕๘
จฺนุทนปฺทฺมา (กจฺจจฺนุตฺต มาตา)	๓๒๓	๓๘๓
จฺนุทนมาติโย เถโร	๗๕	๓๓๓
จฺนุทภาคานํ- ตํเร	๒	๔
จฺนุทวฺตี (นคร)	๗๔	๓๐๕
จฺนุทวฺตี (มหาโกฏฺฐจิกฺขุเกร มาตา)	๓๒๗	๒๐๕
จารผลิโย เถโร	๘๕	๓๔๖
จิตกนิพฺพายโก เถโร	๕๓	๗๘
จิตกปฺฐโก เถโร	๕๒	๗๘
จฺวุตฺตคฺคฺโข เถโร	๓๔๐	๒๕๒
ณพฺภํ นาม ตกฺขณํ	๒	๗
ชคฺคิทายโก เถโร	๔๓	๖๘
ชชฺชโย (วฺจฺจโก)	๓๗๒	๓๗๖
ชมฺพฺพลิโย เถโร	๓๐	๕๔
ชาติปฺปณฺณิโย เถโร	๔๘	๗๔
ฌาณคฺคฺคิโก เถโร	๒๔	๔๘
ตฺรณิโย เถโร	๗๘	๓๓๗

อสังฆารณนามานิ	ปพฺเพ	อํกุ
คาสณฺธิโย เถโร	๘๘	๑๕๐
คินฺนุจฺจิกายโก เถโร	๑๑๓	๑๖๔
คินฺตฺตณฺณทนิโย เถโร	๓	๑๒
คินฺนุทฺทกขาริโย เถโร	๔๔	๗๐
คิมฺบิวดฺวํสํ (ปุโรหิตํ)	๑๒๓	๑๘๓
คิรฺรํวํสํ	๑๕๘	๓๑๖
คิรฺรํ (พฺทํ)	๒	๑๐
คณฺณิกณฺณการปฺปณฺธิโย เถโร	๘๓	๑๔๓
คณฺณิกกณฺณปฺปณฺธิโย เถโร	๘๓	๑๒๕
คฺคฺคิ (เทวโลกํ)	๑๕๘	๓๐๓
ทณฺฑททายโก เถโร	๑๑๖	๑๖๘
ทพฺพมตฺตปฺปคฺคโต เถโร	๑๒๔	๑๘๔
ทปฺปงฺกโร พฺทฺโธ	๗๘	๑๑๗
เทวทเห ปฺเร	๑๕๗	๒๘๓
เทวโล นาม คาสณฺธิ	๗๗	๑๑๓
ทมฺมทศฺสํ (พฺทํ)	๔๓	๖๗
ทมฺมทินฺนา ภิกฺขุณฺ	๑๖๓	๓๓๘
ทมฺมทฺจิ เถโร	๗๘	๑๒๐
ทมฺมา (ภิกฺขุณฺ ๕๓)	๑๕๘	๓๐๔

	อปทาน	๖๒๘
อสาขารณนามานิ	ปพฺเพ	องฺเก
ชาตฺตฺสโก เถโร	๗๖	๓๓๓
นทักสฺสป- สวฺทโย (ชฺฐิต)	๓๒๘	๒๐๘
นนฺทโก เถโร	๓๓๕	๒๓๖
นนฺทา ภิกฺขุณฺ	๓๖๕	๓๔๘
นนฺโท (ราชา)	๓๖๗	๓๕๖
นพฺกฺกิตฺทายโก เถโร	๘๘	๓๓๗
นพฺมาติกา ภิกฺขุณฺ	๓๔๕	๒๕๘
นพฺมาติโย เถโร	๖๓	๘๗
นาคปฺตฺตวโก เถโร	๕	๓๔
นาคปฺปฺนิโย เถโร	๓๐๕	๓๕๕
นารโท (ชฺฐิต)	๘๘	๓๓๒
นารโท (พฺราหฺมณ)	๓๓	๒๘
นารโท (สยฺมฏ)	๘๘	๓๓๖
นาติเกรผตฺทายโก เถโร	๓๐๐	๓๕๓
นิมิตฺตพฺยากรณโย เถโร	๖๐	๘๖
นิมฺมานรตฺ (เทวโลก)	๓๕๘	๓๐๓
บิํสฺสฺสโก เถโร	๘๒	๓๒๖
บิํสฺสฺสณฺณโก เถโร	๗๓	๓๐๐
ปณฺจทป (พฺยุมฺห)	๓๔๘	๒๖๕

อสงคารณนามานี	ปพฺพ	องฺเก
ปณฺจทีปทายิกา ภิกฺขุณฺโณ	๓๕๕	๒๗๘
ปณฺจทีปิกา ภิกฺขุณฺโณ	๓๕๘	๒๖๗
ปฏาจารา ภิกฺขุณฺโณ	๓๖๐	๓๒๔
ปตุโถทนทายโก เถโร	๘	๒๓
ปทุมธาวีโย เถโร	๓๓๑	๓๖๒
ปทุมุตฺตโร (พฺทฺโธ)	๓๒	๒๕
ปาวีหิรธมฺมโก เถโร	๒๓	๔๘
ปาทมีจีโย เถโร	๓๘	๖๓
ปานธิทายโก เถโร	๖๘	๘๗
ปียทสฺส (พฺทฺโธ)	๘๐	๓๒๐
ปียาดมฺมทายโก เถโร	๘๐	๓๓๘
ปุณฺณิกา ภิกฺขุณฺโณ	๓๗๘	๓๘๘
ปุณฺณโกกิล	๓๓๑	๒๒๐
ปุณฺณจกฺกมฺมโย เถโร	๗๐	๘๘
ปุณฺณธมฺมโย เถโร	๘๘	๓๓๖
ปุณฺณปฺปาทโก เถโร	๗๗	๓๓๕
มุสฺส (พฺทฺโธ)	๓๒๘	๒๐๗
พนฺธุมา (นคเว)	๔	๓๒
พนฺธุมา นาม ขตุติโย	๓๔๖	๒๕๘

อปทาน

๖๓๓

ข้ออาชาวนามานี	ปพฺพ	องฺเก
พารานตีย์ (นคเร)	๑๒๐	๑๗๓
พาหิโย เถโร	๑๒๖	๒๐๒
พิมพิสารุตฺต (รณฺโฆ)	๑๓๗	๒๔๒
พุกุชตณฺโณโก เถโร	๗๒	๑๐๒
โพชิสมฺมุชฺชโก เถโร	๑๑๘	๑๗๒
พฺรหฺมทตฺโต (ราชา)	๑๖๗	๓๕๖
ภทฺทากาบีถานี ภิกฺขุณฺี	๑๖๗	๓๕๘
ภทฺทา กุณฺฑลเกสา ภิกฺขุณฺี	๑๖๓	๓๓๐
ภทฺทาทิ เถโร	๑	๔
ภตฺตาทกทายโก เถโร	๓๔	๖๐
ภาคฺวีธ (คจฺจ)	๑๖	๓๓
ภาวุกฺกุเณ (ปุเร)	๑๒๖	๑๘๘
ภิกฺขุทาสิกา (กิกิธฺธ ชีตา)	๑๕๘	๓๐๔
ภิกฺขุณฺี (กิกิธฺธ ชีตา)	๑๕๘	๓๐๔
ภิสฺสทายโก เถโร	๗๓	๑๐๔
มณฺจทายโก เถโร	๑๐	๒๓
มณฺธิปฺปโก เถโร	๖๒	๘๐
มณฺฑปทายิกา ภิกฺขุณฺี	๑๔๓	๒๕๗
มทฺเท ชนฺปะเท-	๑๖๗	๓๕๖

อถารณนามานิ	ปพฺเพ	องฺเก
มกฺกสฺส (รณฺโณ)	๓๕๘	๓๐๔
มกฺกมัตถายโก เถโร	๔	๓๓
มหากจฺจายโน เถโร	๓๒๓	๓๘๓
มหาโกฏฺฐิจิโก เถโร	๓๒๗	๒๐๖
มหากมฺปฺปโน เถโร	๓๒๓	๓๘๐
มหาจฺจนฺท (นทฺธิ)	๓๒๓	๓๘๘
มหานิทานํ (สฺสฺสฺสฺส)	๓๕๘	๓๐๘
มหาปชาปติโกตมํ ภิกฺขุณฺโณ	๓๕๗	๓๐๐
มหาจฺจน (อณฺโณ)	๓๕๗	๒๘๓
มหาติ ลิจฺจวํ (สฺสฺสฺสฺสฺส)	๓๓๓	๒๒๗
มาตุตฺถกฺกมตฺถายโก เถโร	๘๖	๓๔๗
มิกทายํ (อนํ)	๓๒๐	๓๗๓
มิตฺถกฺกมตฺถายโก เถโร	๕๘	๘๓
เมฆททายิกา ภิกฺขุณฺโณ	๑๔๒	๒๕๗
เมโฆ (มาณโว)	๗๘	๓๓๘
โมฆรวชา เถโร	๓๓๐	๒๓๘
โมทททายิกา ภิกฺขุณฺโณ	๓๕๓	๒๗๔
โมรทฺตฺติโย เถโร	๔๒	๖๘
ยมโก นวม ปพฺพโต	๘๘	๓๓๒

อปทาน

๖๓๓

	ปพฺพ	องฺเก
อสาขารณนามานิ		
ยโสธรา ภิกฺขุณี	๓๖๘	๓๖๗
ยาคุทายโก เถโร	๘	๓๘
ยามํ (เทวโตกํ)	๓๕๘	๓๐๓
ราชคเห (นคเว)	๓๓๔	๒๓๒
ราโช เถโร	๓๒๘	๒๓๔
โรมโส นาม ปพฺพโต	๓๓๐	๓๖๒
โรมโส นาม สมฺพฺพุโ	๒๖	๕๐
ตฤณฏกภทฺธิโย เถโร	๓๓๓	๒๒๒
ตฤณเณ	๗๒	๓๐๐
ตพฺพผลทายโก เถโร	๕๗	๘๒
ตมฺพโก นาม ปพฺพโต	๓๓๓	๓๖๓
ตมฺพินิ- กานเน	๓๓๖	๒๓๘
โตมสฺสติโย เถโร	๓๓๘	๒๔๖
วกฺกติ เถโร	๓๒๒	๓๘๕
วจุสฺส เถโร	๓๓๔	๒๓๔
วนโกรณฺทฺธิโย เถโร	๔๖	๗๓
วนวฺจุโน เถโร	๓๓๘	๒๔๘
วรฺุณ (บียทสฺสิสฺสํ สาวกโก)	๘๐	๓๒๓
วรฺุณ (พฺราหฺมณ)	๓๐๘	๓๕๘

อสาขารณนามานิ	ปพฺพ	องฺเก
วฤตติการผลทนายโก เถโร	๖๘	๘๕
วธวคฺค- ปุริ (เทวโลก)	๓๕๘	๓๐๓
วิเทโห (เสฏฐี)	๓๖๗	๓๕๓
วินตา- นทียา	๗๘	๓๓๕
วิปสฺสีโน (พุกุชฺส)	๓๓	๒๔
วิภทกพีชโย เถโร	๓๒	๕๖
วิมตา (นาคกณฺฐา)	๓๕๘	๓๓๓
วิสุกมฺเมน (เทวปฺตฺเตน)	๔๐	๖๕
เวกรํ นาม นครํ	๗๕	๓๐๘
เวสุจกทนายโก เถโร	๓๓๒	๓๖๕
เวทียการโก เถโร	๓๘	๖๔
เวตุวณฺติโย เถโร	๓๓	๕๘
เวสํติยํ (นคเร)	๓๕๗	๒๘๓
เวสฺสฏฺ (พุกุช)	๓๖	๖๐
เวพฺพนํ (ฮาราม)	๓๕๘	๓๑๔
สํกัสมฺมชฺชโก เถโร	๓๓	๒๕
สํกฺตา ภิกฺขุณี	๓๖๔	๓๔๒
สํกฺมณฑา ภิกฺขุณี	๓๔๔	๒๕๘
สํชฺชทาสิกว (ภิกิสุส ชีตา)	๓๕๘	๓๐๔

อปทาน

๖๓๕

อสังฆาณนามานิ	ปพฺพ	ชงฺเก
สงฺกฺกเสณฺตฺต (ปทุมฺกตฺตสงฺกตฺ)	๓๓๐	๒๓๕
สงฺกตฺตํ นามุ ภควา	๕๖	๘๐
สงฺกตฺตอปฺปตฺตมาตฺถิกา ภิกฺขุณฺโณ	๓๔๘	๒๖๔
สงฺกตฺตททฺทปฺปตฺตมาตฺถิกา เกโร	๓๔	๓๓
สงฺกตฺตปณฺณิโย เกโร	๔๘	๗๕
สงฺกตฺตททฺทปฺปตฺตมาตฺถิกา	๗๒	๓๐๐
สงฺกตฺตททฺทปฺปตฺตมาตฺถิกา เกโร	๓๐๘	๓๖๓
สงฺกตฺตททฺทปฺปตฺตมาตฺถิกา (ภิกฺขุสงฺกตฺตํ ชีตา)	๓๕๘	๓๐๔
สงฺกตฺต (ภิกฺขุสงฺกตฺตํ ชีตา)	๓๕๘	๓๐๓
สงฺกตฺตปณฺณิโย เกโร	๕๘	๘๔
สงฺกตฺตททฺทปฺปตฺตมาตฺถิกา เกโร	๓๓๓	๓๖๖
สงฺกตฺตททฺทปฺปตฺตมาตฺถิกา ภิกฺขุณฺโณ	๓๕๒	๒๗๓
สงฺกตฺตททฺทปฺปตฺตมาตฺถิกา (ปฺปเว)	๓๕๘	๓๐๔
สงฺกตฺตททฺทปฺปตฺตมาตฺถิกา เกโร	๕๓	๗๗
สงฺกตฺตททฺทปฺปตฺตมาตฺถิกา เกโร	๘๐	๓๒๓
สงฺกตฺตททฺทปฺปตฺตมาตฺถิกา ปฺปเว	๘๘	๓๓๔
สงฺกตฺตททฺทปฺปตฺตมาตฺถิกา	๓๒	๕๗
สงฺกตฺตททฺทปฺปตฺตมาตฺถิกา (มาตฺตว)	๓๗๔	๓๘๖
สงฺกตฺตททฺทปฺปตฺตมาตฺถิกา ภิกฺขุณฺโณ	๓๗๔	๓๘๘

อสงคารณนามานิ	ปพฺเพ	องฺเก
สัทฺตฺเก (พุทฺธ)	๓๐	๒๓
สัทฺตฺโก (มหาปริโส)	๓๓๖	๒๓๘
สํวตฺติ เถโร	๓๓๓	๒๒๘
สํหาสนพฺพิชโย เถโร	๔๓	๖๘
สํหาสนนิโก เถโร	๓๗	๖๒
สํกุกา ภิกฺขุณฺโ	๓๗๕	๓๘๓
สํกฺโข เถโร	๓๒๐	๓๗๗
สํจิมติ (ภทฺทากาปิตานียา มาตา)	๓๖๗	๓๕๖
สํจินฺตฺโต เถโร	๓๘	๓๘
สํชาโต (ปทุมุตฺตรดาวโก)	๘๕	๓๒๘
สํทตฺตโน (ปทุมุตฺตรดาวโก)	๓๓๓	๒๒๖
สํทตฺตโน (พุทฺธ)	๓๐๗	๓๕๗
สํทตฺตโน (ราชา)	๒๒	๔๖
สํทฺโรทโน (พุทฺธบีตา)	๓๓๖	๒๓๘
สํมมา (กิริตฺต ชีตา)	๓๕๘	๓๐๔
สํปฏฺทายโก เถโร	๓๓๕	๓๖๗
สํปฺปวาสา (สํวตฺติเตรมาตา)	๓๓๓	๒๒๗
สํปฺปารกํ (ปฏฺฐนํ)	๓๒๖	๓๘๘
สํมนตาตณฺณฺนิโย เถโร	๕๕	๘๐

อปทาน

๖๓๗

อสังฆารณนามานิ	ปพฺพ	อญฺเ
สุมณฑี (มหากุสุมปมาตา)	๓๖๗	๓๕๖
สุมณฑีนิโย เถโร	๖๔	๘๒
สุมโน นาม สุมพฺพุโ	๖๘	๘๕
สุมิตฺตา (พฺรหฺมณกณฺณา)	๓๖๘	๓๖๒
สุมิตฺโต (พฺรหฺมโน)	๓๖๗	๓๕๕
สุมеща ภิกฺขุณฺ	๓๔๓	๒๕๖
สุมะโ นาม สุมพฺพุโ	๓	๓
สุตฺตกฺขณา (มหาปชาปติยา มาตา)	๓๕๗	๒๘๓
เสตฺถายโก เถโร	๕๔	๗๘
เสถา ภิกฺขุณฺ	๓๘๐	๔๐๓
โสธนา ภิกฺขุณฺ	๓๖๖	๓๕๐
โสณฺณกัณฺนิโย เถโร	๓๘	๔๓
โสภนํ นาม นครํ	๖๓	๘๑
โสภิต นาม สุมพฺพุโ	๖๗	๘๔
โสวณฺณโกนฺตริโก เถโร	๒๐	๔๓
หังสวติยา (นคร)	๓๒	๒๕
หังสวามิ	๓๓๖	๒๓๗
หริตฺถิกายโก เถโร	๒๘	๕๒
หุมิโก นาม ปพฺพโต	๘๘	๓๓๖

อปทาน

คาถานั ปจิมปาทา	ปพเพ	องเก
อภฺขนฺเต นาม ขนฺตพฺพ	๑๕๗	๒๘๖
อชฺเชว กิจฺจมาตปฺป	๑๓๘	๒๔๕
อคฺคํ นานฺวาคเมยฺย	๑๓๘	๒๔๕
อคฺคโต วิสยํ เคสํ	๗๕	๓๐๘
อคฺคตํปา คโต โหถ	๑๕๗	๓๐๐
อคฺคตานิ เต คเวตฺตสฺส	๑๖๐	๓๒๒
อถ รุปา อรูปา จ	๑๒๖	๒๐๒
อหฺตสฺสเนน สํพฺพญฺญ	๓	๓๐
อนนฺตาทินฺนโว กาโย	๑๒๒	๑๘๔
อนาถานํ ภวํ นาโก	๑๓๔	๒๓๓
อนิจฺจา วต สํขารํ	๑๗	๓๕
อนิมิตฺตญฺจ ภาเวหิ	๑๕๘	๓๐๗
อนฺุโน ยถาวิหาโร	๑๒๐	๑๗๓
อเนญฺโซ อจฺโต ชีโร	๑๒๐	๑๗๔
อภิกฺขุวิคฺขวา ปทุมฺคฺคฺวราหิ	๑๓๗	๒๔๒
อโยชนนทตฺตเสว	๑๕๗	๓๐๐
อยํ โถโก ปโร โถโก	๑๓๐	๒๑๖

อปทาน

๖๓๘

คาถา	ปฬมปาธา	ปฬุเพ	อังก
อถํ ปุตุตา วิถาเปณ	๓๕๗	๒๘๖	
อวิโต ฯ วิสตุโต ฯ	๓๒๐	๓๗๕	
อสุภาย จิตฺตํ ภาเวหิ	๓๕๘	๓๐๗	
อสุธาเสตา ยถา จนฺโท	๓๒๐	๓๗๓	
อสมํภีตา ฯ เต พุทฺธา	๗๗	๓๓๓	
อหํ สุกต เต มาตา	๓๕๗	๒๘๔	
อโห การุณิโก สตุถา	๓๓๖	๒๓๗	
อโห พุทฺโธ อโห รมฺโม	๒๓	๔๗	
อโห เม สุกโต ญโป	๘๘	๓๓๔	
อโห สมนฺมา อูปาโย เต	๓๕๘	๓๐๘	
อากาโส มินิํ สุกตา	๗๔	๓๐๕	
อาตุรํ อสุจํ ปฺตํ	๓๕๘	๓๐๗	
อาตุรํ กุณฺมํ ปฺตํ	๓๖๕	๓๔๗	
อาวทฺธวียะ ปหิตตฺเต	๓๕๗	๒๘๘	
อาสิวิสาทยสเม	๓๕๗	๒๘๗	
อาหนิตฺตา รมฺมเกวํ	๕๘	๘๓	
อิตฺติกาณณฺจ ปฬุพฺชํ	๓๕๗	๒๘๕	
อิตฺติโย นาม โลกคฺค	๓๕๗	๒๘๕	
อฺธิํ คตฺติยํ ทว ภูริปณณ	๓๓๘	๒๔๔	

คาถานํ ปจํปาทา	ปพฺเพ	ชงฺเก
อิทํ สํวณฺณกายูริ	๓๖๓	๓๒๗
อิมานํ กฏฺฐํ นิสฺสําย	๘๘	๓๓๔
อิทิสํ เต มหํนาคา	๗๗	๓๓๓
อิทิสํปี วเน รมฺเม	๓๕๘	๓๐๖
อุทกหารี อหํ สํเต	๓๗๘	๓๘๗
อุปลารวํ ๑ ยา นาริ	๓๖๘	๓๖๔
อุปฺปชฺชํ มาตฺตฺตฺตฺตํ	๖๐	๘๕
อุปฺปชฺชํนาคา ๑ สํมฺพุทฺธา	๗๗	๓๓๓
เอกิกา พุทฺธา ชาลํ	๓๕๗	๒๘๘
เอวํ อภิกฺกนฺตทตฺตํ	๓๓๐	๒๓๖
เอวํ โลกํ อเวกฺขนฺตํ	๓๓๐	๒๓๗
เอวํ สํมฺมาวิมฺุตตานํ	๓๕๗	๓๐๐
เอตํ ชีณาสํโว พุทฺโธ	๓๒๐	๓๗๔
เอตํ โส ภคฺวา พุทฺโธ	๓๒๐	๓๗๔
เอहि ทํ อุปลฺลยฺหิตํ	๓๖๓	๓๒๘
โอโรปยตฺตํ กตฺตฺตํ	๓๖๓	๓๒๗
อนฺชา ๑กฏฺฐํ อตฺตํ	๖๐	๘๕
กฏฺฐํ วิตตํ	๕๘	๘๓
กตฺตฺตํ วทตฺตํ ๑	๓๒๐	๓๗๕

อปทาน

๖๔๓

คาถานํ ปชัมปาทา	ปพฺเพ	อํกุเ
กถญจฺรหิ สํพุพฺพญ	๑๕๗	๒๘๘
กํ เม อิมานิ มาตานิ	๓๔๘	๒๖๓
กํ เม กตา ราชคฺเห มนุสฺสํ	๑๗๕	๓๘๐
กํทิสํ เต มหาวิร	๗๗	๓๑๒
กุสฺสํ กตฺตกาเมน	๘๘	๓๓๔
โก วา คุวํ กุสฺสํ วา ปุคฺโค	๗๕	๓๐๘
คจฺจนฺนา จ เต พุทฺธา	๗๗	๓๑๒
คจฺจนฺนา จ สํคตา	๗๗	๓๑๒
จตุตฺตาริ จ ปฏฺิปนฺนา	๑๘	๓๗
จิรํ ชิว มหาวิร	๑๕๗	๒๘๘
จรกาตมํคฺโคติ คยา	๗๘	๓๒๐
จรวาตํ โยพุพฺพญํ	๓๖๕	๓๔๕
ฉาเนน เต อูปมา นคฺคิ	๒๔	๔๘
คํ คถาวาทีนํ พุทฺโธ	๑๕๗	๒๘๘
คณฺจ ปน อปฺปฏฺิวนิยํ	๑๗๕	๓๘๐
คโค อโวจํ นรเทวณฺทโค	๓๒๖	๒๐๐
คโค ชราภิกฺขุตา ส	๓๕๘	๓๐๖
คโค เม ชาตี สํเวโค	๓๕๘	๓๐๗
คโค เม จิตฺตมณฺเฑน	๓๒๖	๓๘๘

คาถา	ปจฺมปาทา	ปทุเพ	องฺเก
คเถว เม กตํ กมฺมํ	๘๘	๑๓๔	
คเถวํ ปคฺคตทานํ	๘๒	๑๔๓	
คเถวํ พุทฺธเชตฺตํ	๗๘	๑๓๖	
คทา คโต นิกฺขมิตฺตฺวาน สฺตฺถโน	๑๒๖	๒๐๐	
คทา นิปฺปจฺจ สฺมฺพุทฺธํ	๑๕๗	๒๘๘	
คทสฺส สฺตฺถวา วจฺนํ สฺสํณิโต	๑๒๖	๒๐๐	
คเทตฺรา นิกฺขนิโย ชินคฺคํ	๑๕๗	๒๘๖	
คมนุชการํ นาสฺตฺถวา	๕๘	๘๓	
คยิ สฺสทฺชาย เม วีร	๑๒๘	๒๐๗	
คจ ทสฺสํมคฺคม	๓	๑๐	
คาเวตา อคฺคกาเวตา	๑๒๐	๑๗๕	
คฺคทณฺเฑ ชเปตฺตฺวาน	๗๔	๑๐๕	
คฺคํ สฺตฺถา จ เกตฺวา	๗๔	๑๐๕	
คณานุสฺสิจฺจํ มิคฺคยฺเพน	๑๒๕	๑๘๖	
ทนฺโต ทนฺเตหิ สห ปุรฺวณฺชฺชิตฺติ	๑๗๕	๓๘๐	
ทนฺโต ทเมตา สฺนฺโต จ	๑๒๐	๑๗๔	
ทิจฺจํ โน โว มนฺคปเท	๗๗	๑๑๒	
ทํมจฺจุคฺคิตฺตมฺพนเช	๑๕๗	๒๘๖	
ทุพฺพตานิ กิเลตฺตานิ	๑๓๗	๒๔๓	

อปทาน

๖๔๓

คาถานี้ ปจฺมปาทา	ปพฺพ	องฺก
เทวดา นุติ คนฺธพฺโพ	๗๕	๓๐๘
เทวดา นาคาสุรํ พุรฺรหฺมา	๓๕๗	๒๘๖
ธณฺญาหนฺเต มหาวิร	๓๕๗	๒๘๗
ขมุจจวํ สฺสํ เสดิ	๓๖๘	๓๖๖
ขรณฺวิร สฺสํ เสน	๓๒๐	๓๗๓
ชิตฺตุ สฺสํ โลกํ	๓๕๗	๒๘๗
นคฺรํ ปวีสฺสโต ยสฺส	๕๘	๘๔
น คามขมฺโม นิคมสฺส ขมฺโม	๓๖๒	๓๓๓
น ตตฺถ จนฺติมา ภาติ	๓๒๖	๒๐๒
น ติตฺติปฺพพํ คว ทสฺสํ เนน	๓๕๗	๒๘๖
นตฺถิ ชาติ ชรํ พฺยาชิ	๓๖๘	๓๕๘
นทโต ปริธายนฺเต	๓๕๗	๒๘๖
นหุ นาม คหฺนฺเชน	๓๕๘	๓๐๖
นโม เต ปฺริธาสฺสณ	๓	๔
นโม เต มารมถน	๓๓๔	๒๓๐
นโม เต วาทีสุทฺถน	๓๓๔	๒๓๐
นโม เต สฺสพฺพทสฺสํ	๓๕๘	๓๑๘
นมหิ เทโว น คนฺธพฺโพ	๗๕	๓๐๘
น สฺสํ ปุคฺคตา คาณาย	๓๖๐	๓๒๒

คาถา ปจฺมปาทา	ปพฺเพ	อจฺเก
น หิ สพุเพสุ จาเนสุ	๑๖๓	๓๒๘
นानากุณฺณมตาภิณฺเณ	๑๕๗	๒๘๗
นิโคฺรฆเมว เสงฺเขยฺย	๑๒๕	๓๘๖
นิตฺติณฺณกฺโข นิมนฺาโน	๑๒๐	๓๗๕
นิปตฺนติ ขณาคฺคา	๑๒๔	๓๘๓
นิพฺพิทฺธิย ตโต ฐเป	๑๒๒	๓๘๔
นิตฺติโน รุกฺขมุตฺตมฺหิ	๑๕๘	๓๐๖
เนปฺยุโย ทสฺสเน ชีโร	๗๔	๓๐๕
ปจฺจุยานํ ตทา ธารี	๑๒๖	๓๘๘
ปริจฺจिณฺโณ มยา สตุถา	๑๕๗	๒๘๓
ปรณฺณวตํ มยา ทุกฺขํ	๑๕๗	๒๘๓
ปริปฺกโก วโย มยฺหํ	๑๖๘	๓๕๘
ปสฺสณฺติ นริยณฺเจเต	๗๗	๓๓๓
ปฺยุณฺณคฺฤทฺธา เย ปสฺสณฺติ	๓๓	๒๘
ปฺยุชฺชโนว โย สตุโต	๓๓๗	๒๔๓
ปฺพิเนน กโต ฐโป	๗๗	๓๓๒
พฺตฺติสฺสทฺทฺชณา พุทฺธา	๗๗	๓๓๒
พนฺชนารุกฺขเน มยฺหํ	๑๕๗	๒๘๔
พุทฺธฐปรตํ ฌตฺวา	๑๒๒	๓๘๔

อปทาน

๖๔๕

คากานํ ปจฺมปาทา	ปพฺพ	องฺเก
พุทฺโธ ตตฺถ ๑ ตฺถสมฺโม	๑๕๗	๒๘๓
พุทฺโธ โลกมฺหิ อฺปฺปนฺโน	๗๒	๓๐๓
พฺยาหฺรณตตฺถ พุทฺธตฺถ	๕๘	๘๔
พฺราหฺมณ ๘ มณฺโณ นาโก	๑๒๐	๑๗๕
มนฺชาตาทินรินฺทานํ	๑๕๗	๒๘๔
มชฺฐานิ ปทฺฐานิ	๑๕๗	๒๘๖
มยา ภิกฺขุณฺโณ วีร	๑๕๗	๒๘๕
มหาสมฺมุเท อุกกํ	๗๔	๓๐๕
มานาติมานโต มุตฺตา	๗๗	๓๑๓
มฺหุตฺตํ ตณฺหาสมฺนํ	๑๕๗	๒๘๔
ยชนฺตานํ มนุสฺसानํ	๑๘	๓๗
ยโต ๘รามิ อตฺตานํ	๗๘	๓๑๖
ยตฺถ อาโป ๑ ปจฺวี	๑๒๖	๒๐๒
ยตฺถ นาม ชินฺตฺสํ	๑๕๗	๒๘๗
ยถา อิทํ ตถา เอตํ	๑๕๘	๓๐๗
ยถามี พตฺวา โปโส	๘๘	๓๓๔
ยถามี ภทฺทเก เขตฺเต	๗๘	๓๑๖
ยथा พุทฺธา จกฺขฺมณฺโต	๓	๓๐
ยทิ เต วฺจฺจเต วาชา	๑๕๘	๓๐๘

คาถานํ ปจํปาทา	ปพฺเพ	ชงฺเก
ยถิ พุทฺโธ อมิตคุโณ	๓๔๘	๒๖๕
ยถุํ ธมฺมา ตถาคเต	๓๗๔	๓๘๕
ยถุํ ฌณฺตี กวิคฺควาน	๕๘	๘๓
ยากาจิ กงฺขา อึชฺ ภา หุริ ภา	๓๓๒	๒๒๔
ยา เจมํ ปริวาริํสุ	๓๕๗	๒๘๖
ยาวตา เขตฺตา วิชฺชนฺติ	๘๒	๓๔๓
ยาวตา พุรฺหมโลกมฺหา	๕๘	๘๓
เยน เวพฺพนํ ทิฏฺฐิ	๓๕๘	๓๐๕
เย วาครตฺตานุปตฺนฺติ โสคิ	๓๕๘	๓๐๗
โย ๑ อูปฺปติคิ อคฺคํ	๓๖๓	๓๒๘
โย ๑ วสฺสํคํ ชีเว	๓๖๒	๓๓๓
โย ททาติ สกตฺตานํ	๓๖๘	๓๖๗
โย โส มหตฺตโร ชนฺโช	๓๕๗	๒๘๘
โย สพฺพโลกสฺส คฺรุ	๓๓๗	๒๔๓
โย หิ ปสฺสติ สทฺธมฺมํ	๓๒๒	๓๘๔
รณฺโณ มาตา มเหสฺสตี	๓๕๗	๒๘๔
รมํ เวพฺพนํ เยน	๓๕๘	๓๐๔
ราชปฺญฺเณน นิพฺพตฺติ	๓๕๘	๓๐๕
ตพฺพํ วต ชีปฺปณํ	๓๖๓	๓๒๘

คาถานี้ ปจฺมปาทา	ปพฺพ	ของเก
สหัสสัสมิ เจ คาถา	๓๒๖	๒๐๒
สุวากุขาโต ภิกฺขเว ชมฺโม	๓๒๓	๓๘๘
สา กณฺญา กนกาภาสา	๓๕๘	๓๐๖
สาวตฺถิยํ โกสฺสมนฺธิเร ชิโน	๓๒๖	๒๐๐
สุจิรํ วิหิตํ นุ เต มया	๗๘	๓๓๘
สุจิรํ สตปฺปณฺณตฺถนํ	๗๘	๓๓๘
สุณฺณโต โถกํ อเวกฺขสฺสุ	๓๓๐	๒๓๗
สุทฺธเช อญฺเณ มม ภิกฺขุสงฺฆ	๓๕๗	๒๘๖
สุปฺปฬิตคฺคํ อปคฺคฺม ปาทปํ	๓๕๘	๓๓๗
หา โยคา วิปฺปโยคนฺตา	๓๕๗	๒๘๖

พทุธวเส

ปทานุกุโม	ปพเพ	องเก
อชปาดรูกขมุตตม	๒	๔๒๒ ๗
อชฐโน (โพธิ)	๘	๔๖๖
อมตปท	๓	๔๓๓
อตโน (โพธิ)	๓๘	๕๓๐
อามตโก (โพธิ)	๓๘	๕๓๔
อุมุพโร (โพธิ)	๒๔	๕๓๗
กกุโธ (โพธิ)	๓๔	๔๘๔
กณณิการ (โพธิ)	๓๗	๕๐๖
กุตมเร	๒๘	๕๔๘
จกุกวคฺติ (โพธิตฺตโต)	๓๓	๔๘๖
จมุปโก (โพธิ)	๓๕	๔๘๘
ชฏโต (โพธิตฺตโต)	๓๐	๔๗๒
ติมุพชาโต (โพธิ)	๓๖	๕๐๒
เทวภูเฐ	๓๒	๔๘๓
เทวภวนมุหิ	๒	๔๓๖
ขมฺมจกุกปฺปวคฺตเน	๓	๔๓๐
นาคมุเต (โพธิรูกฺเช)	๕.๖.๗	๔๕๒, ๔๕๗, ๔๖๓

ปทานุกรกโม	ปพฺพ	อญฺเ
นาคกรฺกโ (โพธิ)	๔	๔๔๗
นิโคกรฺกโ (โพธิ)	๒๕	๕๔๒
นิมฺพกรฺกโ (โพธิ)	๓๒	๔๘๔
ปาวฺถ (โพธิ)	๒๐	๕๓๘
ปาวฺถิหิ	๓	๔๐๖
ปิปฺผติ (โพธิ)	๒	๔๓๘
ปฺณกรฺกโ (โพธิ)	๒๓	๕๒๓
มหาเวฬุ (โพธิ)	๓๓	๔๘๘
มหาสาโล (โพธิ)	๒๒	๕๒๘
มหาโสณ (โพธิ)	๘. ๓๐	๔๗๐, ๔๗๕
ยกรฺกโ (โพธิศฺคฺโต)	๘	๔๖๓
ตตโ (โพธิ)	๓๓	๔๘๐
ตตกตฺยาณิโก (โพธิ)	๓	๔๔๒
สิริตฺมมฺหิ (โพธิกรฺกเ)	๒	๔๓๗
สิริโส (โพธิ)	๒๓	๕๓๒
สโ (โพธิศฺคฺโต)	๘	๔๖๘

พุทธวิเส

อักษรารณนามานี	ป.พ.พ.	อง.เก
อศุทธิทตฺโต (พฺรหฺมโณ)	๒๓	๕๓๓
อชฺคารามมฺหิ	๕	๔๕๓
อจุจฺจฺกตฺโต (อฺปาสโก)	๒๓	๕๓๒
อชาตตฺตฺตฺตฺ (รณฺโณ)	๒๘	๕๔๘
อติเทโว (พฺรหฺมโณ)	๖	๔๕๔
อตุโล (นาคราชา)	๕. ๒๐	๔๕๐, ๕๓๖
อตุโล (อตุโร)	๒๓	๕๒๓
อตุลทตฺตฺ (พฺทฺโธ)	๓๕. ๒๗	๔๘๕, ๕๔๗
อนุปโม (อตุโร)	๕	๔๕๒
อนุรุทฺโธ (เถโร)	๓. ๓	๔๓๓, ๔๔๒
อนุตา (เถรี)	๒๕	๕๔๒
อนุพา (อฺปาสิกา)	๔	๔๔๗
อนมฺ (นคฺ)	๒๒	๕๒๗
อนมทตฺตฺ (พฺทฺโธ)	๘. ๒๗	๔๖๒, ๕๔๖
อนมา (ชนิกา)	๓๐	๔๗๔
อนมารามมฺหิ	๓๕. ๓๗	๔๘๘, ๕๐๗
อนโม (เถโร)	๗. ๘	๔๖๓, ๔๖๖

อสาขารณนามานี	ปพฺพ	องฺเก
อภโย (เถโร)	๓๕	๔๘๘
อภิกฺขุ (เถโร)	๒๓	๕๒๓
อมรํ (นครํ)	๒	๔๓๖
อมรคิสุรคิศิริพาหนา (ปาสาทา)	๓๕	๔๘๗
อมรวคิยา (นครเว)	๒	๔๓๖
อมิตา (เถรี)	๓๓	๔๘๐
อมิตโต (อุปาสโก)	๓๓	๔๘๐
อโรช วิโรช สุตตฺสโน (ปาสาทา)	๓๖	๕๐๒
อริหุทฺมํ (ราชานํ)	๖	๔๕๓
อริหุทฺโม (ชคฺคิโย)	๒๓	๕๒๐
อรุณวตํ (นครํ)	๒๓	๕๒๒
อรุणे (อาราเม)	๒๒	๕๒๘
อรุणे (ชคฺคิโย)	๒๓	๕๒๒
อดฺดกปฺปเก (รฏฺเฐ)	๒๘	๕๔๘
อดฺดกฺตํ (รฏฺเฐ)	๒๘	๕๔๘
อดฺมา (ชนิกา)	๘	๔๖๘
อดฺมา (เถรี)	๓๓	๔๘๐
อดฺโม (เถโร)	๗	๔๖๓
อดฺโม (ชคฺคิโย)	๘	๔๖๘

พฤษภาคม

๖๕๓

จดหมายเหตุ	ปก	หน้า
จดหมายเหตุ (ฉบับที่ ๑)	๑	๔๗๐
จดหมายเหตุ (ฉบับที่ ๒)	๔	๔๔๗
จดหมายเหตุ (ฉบับที่ ๓)	๒๐	๕๓๘
จดหมายเหตุ (ฉบับที่ ๔)	๒๓	๕๒๔
จดหมายเหตุ (ฉบับที่ ๕)	๓๔	๔๘๔
จดหมายเหตุ (ฉบับที่ ๖)	๒	๔๒๓
จดหมายเหตุ (ฉบับที่ ๗)	๒	๔๒๓ ๗
จดหมายเหตุ (ฉบับที่ ๘)	๓๓	๔๗๘
จดหมายเหตุ (ฉบับที่ ๙)	๓๘, ๓๘	๕๓๐, ๕๓๔
จดหมายเหตุ (ฉบับที่ ๑๐)	๒	๔๒๓ ๗
จดหมายเหตุ (ฉบับที่ ๑๑)	๒๘	๕๔๘
จดหมายเหตุ (ฉบับที่ ๑๒)	๓๐	๔๗๕
จดหมายเหตุ (ฉบับที่ ๑๓)	๗, ๓๓	๔๕๘, ๔๘๘
จดหมายเหตุ (ฉบับที่ ๑๔)	๓๐	๔๗๕
จดหมายเหตุ (ฉบับที่ ๑๕)	๒๔	๕๓๗
จดหมายเหตุ (ฉบับที่ ๑๖)	๔	๔๔๖
จดหมายเหตุ (ฉบับที่ ๑๗)	๒	๔๒๓ ๗
จดหมายเหตุ (ฉบับที่ ๑๘)	๔, ๒๔	๔๔๖, ๕๓๖
จดหมายเหตุ (ฉบับที่ ๑๙)	๘	๔๗๐

อสังขารณนามานี	ปพฺพ	อญฺเ
อุตุตฺวา (เถรี)	๓๐. ๒๔	๔๗๕, ๕๓๗
อุตุตฺโร (วคฺติโย)	๔	๔๔๖
อุตุตฺโร (อตุรฺโ)	๓๓. ๒๓	๔๗๘, ๕๓๒
อุตุตฺโร (มาณโว)	๓๒	๔๘๒
อุตุตฺโร (เถโร)	๒๒. ๒๔	๕๒๗, ๕๓๖
อุทโย (เถโร)	๓๘	๕๓๐
อุเทโน (เถโร)	๕	๔๕๒
อุเทโน (วคฺติโย)	๓๗	๕๐๕
อุปจาทา (อุปาสิกา)	๕	๔๕๒
อุปจาทา (เถรี)	๓๘	๕๓๔
อุปติสฺสตา (เถรี)	๓	๔๔๒
อุปติสฺสโต (เถโร)	๒	๔๒๓ ๗
อุปปาทา (อุปาสิกา)	๖	๔๕๗
อุปสฺสนฺโต (เถโร)	๓๕. ๒๒	๔๘๘, ๕๒๗
อุปสฺสาโต (อตุรฺโ)	๘	๔๖๕
อุปสฺสาโต (เถโร)	๘	๔๗๐
อุปเสนา (อุปาสิกา)	๓๘	๕๓๐
อุปเสโน (อตุรฺโ)	๓๓	๔๘๘
อุปสฺเสนา (เถรี)	๕	๔๕๒

พทุฑวเฒ

๖๕๕

ชด๑ฐฐฐฐฐฐฐฐ	ปพพเพ	ชงเก
ชปส๑ส๑น (ชปส๑โก)	๓	๔๔๒
ชปส๑ (เกว)	๓	๔๓๓
ชปส๑ทวณ๑น๑ (เกว)	๒	๔๒๓ ๑
ชปส๑ท๑ (ชปส๑ก๑)	๘	๔๖๖
ชปส๑ท๑ (ชปส๑โก)	๓๒	๔๘๔
ชปส๑ท๑ (เกว)	๒๕	๕๔๒
ชปส๑ท๑ท๑ (ชปส๑ท๑)	๒	๔๓๗
ชปส๑ท๑ท๑	๓๔	๔๘๔
กณ๑น๑ท๑ (ชปส๑ท๑)	๓๔	๔๘๓
กณ๑ส๑ส๑ (ชปส๑โก)	๓๖	๕๐๒
กณ๑ส๑ท๑ (นคว)	๒๖	๕๔๔
กณ๑ส๑ท๑ (นคว)	๒	๔๒๒ ๑
กณ๑ส๑ท๑ (ม๑น๑)	๓๔	๔๘๓
กณ๑ส๑ท๑ (พท๑)	๒๕, ๒๗	๕๓๗, ๕๔๗
กณ๑ส๑ท๑ (ชปส๑ก๑)	๓๖	๕๐๒
ก๑ม๑ท๑ท๑ ก๑ม๑ส๑ท๑ท๑ท๑ท๑ท๑ (ป๑ส๑ท๑)	๒๓	๕๓๒
ก๑ท๑ท๑ท๑ท๑	๒๘	๕๔๘
ก๑ส๑ท๑ (นคว)	๓๘	๕๓๔
ก๑ท๑ (ท๑ท๑ท๑)	๒๕	๕๔๓

อสังขารณนามานิ	ปพฺพ	อญฺเ
กัธฺาโคตมํ (อุปาสิกฺา)	๑๘	๕๑๐
กัธฺาโคตมํ (นาริ)	๑๘	๕๑๔
กุกฺกุตฺนุโ (พุทฺโ)	๒๓. ๒๗	๕๒๘, ๕๔๗
กุกฺกุตฺ นพฺนิ ปทฺโม (ปาสาทา)	๗	๔๖๓
กุกฺกอกฺกณฺณํ (ยกฺก)	๑๒	๔๘๓
กุกฺกนํวรมฺหิ (นคเว)	๒๘	๕๔๘
เกธํารามมฺหิ	๑๖	๕๐๓
โกกาสฺุปฺต โกกนฺทา (ปาสาทา)	๑๖	๕๐๖
โกณฺฑกฺกณฺโ (พุทฺโ)	๓. ๒๗	๔๓๘, ๕๔๖
โกณาคมนฺ (พุทฺโ)	๒๔. ๒๗	๕๓๓, ๕๔๗
โกถิโต (เถโร)	๒	๔๒๓ ๑
โกธฺเถ (รญฺเ)	๒๘	๕๔๘
โกถินารเก (ชคฺติเย)	๒๘	๕๔๘
กนฺโ (เถโร)	๒๐	๕๑๘
เขมกํ (นคริ)	๑๘	๕๑๐
เขมวคฺ (นคริ)	๒๓	๕๓๓
เขมกฺกโร (เถโร)	๒๓	๕๒๓
เขมา (เถริ)	๒. ๑๖. ๒๖	๔๒๓, ๕๐๒, ๕๔๕
เขมารามมฺหิ	๒๒. ๒๓	๕๒๘, ๕๓๓

พุกุชวี่

๖๕๗

ดสาขารณนามานี	ปพเพ	องเก
เขโม (ชคฺติโย)	๒๓	๕๒๘, ๕๓๓
คณฺฐี (อุปาสิก)	๓๐	๔๗๕
คณฺฐาวธึเย	๒๘	๕๔๘
ครุพ หึสฺ ฐวณฺณตารา (ปาสาท)	๓๘	๕๓๔
คิซฺณกฺกุญฺเ (ปพเพ)	๓	๔๓๓
คฺณเสถานาทิยนิสฺโก (ปาสาท)	๓๘	๕๓๐
โคตมฺ (อุปาสิก)	๒๒	๕๒๘
โคตโม (พุกุชวี่)	๒. ๒๖	๔๒๒, ๕๔๓
คฺณิกาวโร (อุปาสิก)	๒๕	๕๔๒
คฺณมิตฺต (เกว)	๒๐	๕๓๘
คฺณทวตี (นคว)	๘	๔๖๕
คฺณทา (เกว)	๒๐	๕๓๘
คฺณโท ฐคฺณโท วฐฺโส (ปาสาท)	๕	๔๕๒
คฺณปทํ (นคว)	๘	๔๖๘
คฺณปนามา (เกว)	๒๓	๕๓๒
คฺณปายํ (นคว)	๒๘	๕๔๘
คฺณตา (อุปาสิก)	๕	๔๕๒
คฺณตา (เกว)	๓๘	๕๓๔
คฺณตฺตา (อุปาสิก)	๗. ๒๓	๔๖๓, ๕๒๓

พทุทวเต

๖๕๘

อสาขารณนามานี	ปพเพ	ของเก
อนนวัต (นคร)	๓๐	๔๗๔
อนวัต (ชนิกา)	๒๕	๕๔๓
อนนชโย (อุปาสโก)	๓๘	๕๓๔
อนนชยุยาน มุตตเม	๘. ๓๐	๔๗๐, ๔๗๕
อนนทตส์ (พทุท)	๓๖. ๒๗	๔๘๘, ๕๔๗
อนนทินนา (เถร)	๓๔	๔๘๔
อนนทินนา (อุปาสิกา)	๓๔	๔๘๔
อนนเตโน (เถโร)	๔. ๓๘	๔๔๗, ๕๓๔
อนนา (เถร)	๓๕	๔๘๘
อนนารามมทิ	๘. ๘	๔๖๖, ๔๗๓
อนนโก (ปพโพ)	๒	๔๓๘
อนนโก (อุปาสโก)	๓๔	๔๘๔
อนน (เถร)	๗	๔๖๓
อนน (อุปาสิกา)	๗	๔๖๓
อนน (อุปาสโก)	๓๕	๔๘๘
อนนมาตา (อุปาสิกา)	๒. ๒๖	๔๒๓, ๕๔๕
อนนา (เถร)	๒	๔๓๘
อนนา (อุปาสิกา)	๓. ๒๓	๔๔๒, ๕๓๒
อนนารามมทิ	๒.๓.๓๓.๓๘	๔๓๘, ๔๔๓, ๔๘๐, ๕๓๓

อสาขารณนามานี	ปพเพ	องเ
นทิมารว (อูปาสิกา)	๘	๔๗๐
นทิวทโธ (อูปาสโก)	๘	๔๖๖
นทุตโตร (อตุโร)	๓๐	๔๗๐
นทโท (อูปาสโก)	๔. ๒๓	๔๔๗, ๔๒๓
นทโท วสุ ยสตุโตร (ปาสาทา)	๘	๔๗๐
นทโท สุนทโท สิริมา (ปาสาทา)	๒๐	๔๓๘
นาคปุเร	๒๘	๔๔๘
นาคสมานา (เธร)	๓๓	๔๘๘
นาคา (เธร)	๓๓	๔๘๘
นาค (อูปาสโก)	๒๐	๔๓๘
นารทกฐมทิ (ปพเพ)	๒	๔๓๖
นารโท (พทุโธ)	๓๐. ๒๗	๔๗๓, ๔๔๗
นารโท (เธร)	๓๓	๔๘๘
นาร พานโน ยสวติ (ปาสาทา)	๓๓	๔๗๘
นิตโก (เธร)	๘	๔๖๖
นิตโก (อูปาสโก)	๓๕	๔๘๘
เนรมุชราย (นทียา)	๒	๔๒๒
ปทุมมา (นาร)	๒	๔๓๗
ปทุมมา (อูปาสิกา)	๘. ๓๓. ๓๘	๔๖๖, ๔๘๘, ๔๓๘

พทุ๑ว๑๑

๖๖๑

๑๑๑๑๑๑๑๑	๑๑๑	๑๑๑
๑๑๑ (๑๑๑)	๑๑	๑๑๑
๑๑๑ (๑๑)	๑๑	๑๑๑
๑๑๑๑๑ (๑๑๑)	๑๑. ๑๑	๑๑๑, ๑๑๑
๑๑๑ (๑๑๑)	๑. ๑๑	๑๑๑, ๑๑๑
๑๑๑ (๑๑)	๑๑	๑๑๑
๑๑๑๑๑๑๑	๑๑	๑๑๑
๑๑๑๑ (๑๑๑๑)	๑๑	๑๑๑
๑๑๑๑ (๑๑๑)	๑๑. ๑๑	๑๑๑, ๑๑๑
๑๑๑๑๑๑๑๑	๑๑	๑๑๑
๑๑๑ (๑๑๑๑)	๑	๑๑๑
๑๑๑๑ (๑๑)	๑. ๑๑	๑๑๑, ๑๑๑
๑๑๑๑๑ (๑๑๑๑)	๑๑	๑๑๑
๑๑๑๑๑ (๑๑๑)	๑๑. ๑๑	๑๑๑, ๑๑๑
๑๑๑๑๑๑๑ (๑๑๑)	๑๑	๑๑๑
๑๑๑๑๑ (๑๑๑)	๑	๑๑๑
๑๑๑๑๑๑๑๑ (๑๑๑๑)	๑๑	๑๑๑
๑๑๑๑๑ (๑๑๑๑)	๑๑	๑๑๑
๑๑๑๑๑๑ (๑๑๑)	๑๑	๑๑๑
๑๑๑๑๑ (๑๑๑)	๑๑. ๑๑	๑๑๑, ๑๑๑

อธำขารณนามานิ	ปพฺพ	องฺเก
ผกฺคฺนี้ (เถร)	๓๐	๔๗๕
ผสฺสํ (เถร)	๓๘	๕๓๐
พณฺชมตฺ (นคฺว)	๒๐	๕๓๘
พณฺชมตฺ (ชนิกา)	๒๐	๕๓๘
พณฺชโม (ชตฺติโย)	๒๐	๕๓๘
พฺรหฺมทตฺโต (พฺรหฺมโน)	๒๕	๕๔๓
พฺรหฺมเทโว (เถโร)	๖. ๓๘	๔๕๗, ๕๓๐
พฺรหฺมโลก	๒๘	๕๔๘
พารานตฺตฺติปตฺเน	๒๖	๕๔๕
พทุชฺช (เถโร)	๒๓	๕๓๒
พทุชฺช	๓	๔๐๖ ๗
ภทฺทสาโร (เถโร)	๓๐	๔๗๕
ภทฺท (เถร)	๖	๔๕๗
ภทฺทา (อุปาธิกา)	๒๕	๕๔๒
ภทฺโท (เถโร)	๓	๔๔๒
ภตฺติโก (อุปาธิกา)	๒	๔๓๘
ภารทฺทวฺช (เถโร)	๒๕	๕๔๓
ภาวิตตฺโต (เถโร)	๕	๔๕๒
ภิชฺชโยโส (เถโร)	๒๔	๕๓๖

พุทธวงศ์

๖๖๓

อสังขารณนามานี	ปพฺพ	องฺเก
ภัมมวฺเช	๓๗	๕๐๓
มกิดา (นาร)	๗	๔๖๓
มกิดา (อุปาสิกา)	๓๕	๔๘๘
มชิตา (เถร)	๒๓	๕๒๓
มจฺจฺโคโธ (พุทฺธ)	๔. ๒๗	๔๔๓, ๕๔๖
มจฺจฺโคโธ (คาปโธ)	๓๗	๕๐๔
มตฺเต (ชุตฺติเย)	๒๘	๕๔๘
มหากตฺตปเถโร	๓	๔๓๓
มหาโคตโม (พุทฺธ)	๒๘	๕๔๘
มหาโพนฺ นาคราช	๓๐	๔๗๒
มหาหุสฺสภกฺขโธ	๓	๔๓๖
มายา (ชนิกา)	๒	๔๒๒
มิกฺคทาเย	๓๖	๕๐๒ ๗
มิกฺคทาย (นคเร)	๒๘	๕๔๘
มิกฺคยฺยาน มุคฺคเม	๓๓	๔๘๐
เมวถ (นค)	๕	๔๕๓
เมตฺเตยโย (โพชิตฺตโค)	๒๗	๕๔๘
เมธฺจฺโกโร (พุทฺธ)	๒๗	๕๔๖
เมธฺจฺจามมฺหิ	๓๒	๔๘๕

อสาขารณนามานี	ปพฺพ	องฺเก
โมคฺคตฺตนาโน (เถโร)	๓	๔๓๒
ยสวตฺตี (นารี)	๔	๔๔๗
ยสวตฺตี (ชนิกา)	๒๒	๕๒๗
ยสวตฺตทาย มุตฺตเม	๓๘	๕๓๐
ยสฺวา สฺสึมา สิริมา (ปาสาทา)	๔	๔๔๗
ยสฺวา (ชคฺคิโย)	๘	๔๖๕
ยสฺวา (อุปาสโก)	๓๒	๔๘๔
ยสฺวา (อุปาสิกา)	๓๒	๔๘๔
ยโสธฺรวา (ชนิกา)	๘	๔๖๕
ยโสธฺรวา (นารี)	๒๖	๕๔๔
รหฺฐิจิโก (รหฺฐิโก)	๓๓	๔๗๗
รมฺมวตฺตี (นคฺรี)	๒. ๓	๔๓๗, ๔๔๒
รมฺมา (อุปาสิกา)	๓๗	๕๐๖
รมฺโม (อุปาสโก)	๗. ๒๒	๔๖๓, ๕๒๘
รมฺโม (อคฺคฺวโร)	๘	๔๗๐
ราชา (เถรี)	๘	๔๗๐
รามคามมฺหิ (นคฺเร)	๒๘	๕๔๘
รามมา (เถรี)	๓๒. ๒๒	๔๘๔, ๕๒๘
ราหุโธ (อคฺคฺวโร)	๒๖	๕๔๔

พุทธวิธี

๖๖๕

อสังฆารณนามานี	ปพฺพ	องฺเก
รฺจ (อุปาธิกา)	๘	๔๗๐
รฺจคตฺตา (นาร)	๒๔	๕๓๖
รฺจเทว (นาร)	๓	๔๔๒
รฺจ สฺรติ วทฺธก (ปาสาทา)	๒๒	๕๒๗
รฺจ สฺรจ สฺรโก (ปาสาทา)	๓	๔๔๒
เรวโต (พฺทฺช)	๖. ๒๗	๔๕๓, ๕๔๖
เรวโต (เถโร)	๓๗	๕๐๖
โรบีฬ (นาร)	๒๓	๕๓๒
วชิราย (นคเร)	๒๗	๕๔๘
วฏฺฐก (นาร)	๕	๔๕๒
วฏฺฐาราม	๖	๔๕๖
วฏฺฐ (อุปาธโก)	๕. ๖	๔๕๒, ๔๕๗
วฏฺฐ (อตฺรช)	๖	๔๕๖
วฏฺฐ (เถโร)	๖. ๘. ๘	๔๕๗, ๕๖๖, ๔๗๐
วฏฺฐโก (อุปาธโก)	๓๐	๔๗๕
วฏฺฐคตฺตา (นาร)	๓๓	๔๗๘
วาเสฏฺฐ (เถโร)	๓๐	๔๗๕
วิจิโกถ (นาร)	๓๖	๕๑๒
วิจิตเตนา (นาร)	๓๐	๔๗๕

ช่อด้านขวามานิ	ปพเพ	องเก
วิธีเตนา (อุปาสิกา)	๒๕'	๕๔๒
วิธีเตโน (อตุโร)	๓. ๒๕	๔๔๒, ๕๔๓
วิธีทาวิ (ชตุติโย)	๓	๔๓๘
วิธีโต (ชตุติโย)	๓๘	๕๓๒
วิเทเห (นคเร)	๒๘	๕๔๘
วิรุโร (เถโร)	๒๓	๕๓๒
วิปัสสี (พุทฺโธ)	๒๐. ๒๗	๕๓๕, ๕๔๗
วิปฺลา ชนิกา	๖	๔๕๖
วิปฺโต (ชตุติโย)	๖	๔๕๖
วิมตา (นารี)	๓๔	๔๘๓
วิธชา (อุปาสิกา)	๓๔	๔๘๔
วิธชา (นารี)	๓๕	๔๘๘
วิธชา (ชนิกา)	๒๓	๕๓๓
วิธชา (อุปาสโก)	๔. ๓๘	๔๔๗, ๕๓๔
เวฐที่ปเก (รฐเช)	๒๘	๕๔๗
เวภาว (นคร)	๓๗	๕๐๕
เวภารปพเพ	๓๓	๔๗๗
เวภาเว (ปพเพ)	๓๗	๕๐๓
เวโรจโน นาโค	๓๐	๔๗๒

อสาธารณนามานิ	ปพฺพ	อญฺเ
สมฺพโต (เถโร)	๓๗	๕๐๖
สมฺพโต (อุปาตโก)	๓๘	๕๓๐
สมฺพทุโธ (อุปาตโก)	๓๗	๕๐๖
สมฺภโว (เถโร)	๖. ๒๓	๔๕๗, ๕๒๓
สฺรณํ (นคฺร)	๓๖	๕๐๓
สฺรโณ (เถโร)	๕. ๓๒	๔๕๒, ๔๘๔
สฺรโณ (อุปาตโก)	๕	๔๕๒
สฺรโณ (ชคฺติโย)	๓๖	๕๐๓
สฺรณญฺกโร (พฺพุโธ)	๒๗	๕๔๖
สฺรโก (อุปาตโก)	๖	๔๕๗
สํคโต (เถโร)	๒	๔๓๗
สํคโร (เถโร)	๓๒	๔๘๔
สํคโร (ชคฺติโย)	๓๕	๔๘๗
สํมา (เถร)	๒๓	๕๓๒
สํมา (อุปาตโก)	๒๔	๕๓๗
สํวํปฺคโต (เถโร)	๓	๔๓๓
สํโถ (เถโร)	๘	๔๗๐
สํพิสฺสุสํ (อุปาตโก)	๓๖	๕๐๒
สฺวิ (พฺพุโธ)	๒๓. ๒๗	๕๒๓, ๕๔๗

พุทธวงศ์

๖๖๘

อสังขารณนามานิ	ปพุทธ	อจุเ
สัทธชโต (พุทธ)	๓๗. ๒๗	๕๐๓, ๕๔๗
สัทธ (อุปาธโก)	๓๘	๕๓๐
สัทธ อุปสัทธ จนุโท (ปาสาทา)	๓๓	๔๘๘
สัทธ อุปสัทธ วฑุโธ (ปาสาทา)	๘	๔๖๕
สัทธนาคา (อุปาธิกา)	๓๘	๕๓๔
สัทธนุทา (นาร)	๓๓	๔๘๘
สัทธมา (อุปาธิกา)	๒. ๓. ๒๐. ๒๒	๔๓๘, ๔๔๒. ๕๓๘, ๕๒๘
สัทธมา (ชนิกา)	๕. ๓๘	๔๕๓, ๕๓๔
สัทธมา (นาร)	๘	๔๖๕
สัทธวา (อุปาธิกา)	๓๒	๔๘๔
สัทธวฑุโธ (อุปาธโก)	๘. ๒๓	๔๖๖, ๕๒๓
สัทธวุหเย	๒๘	๕๔๘
สัทธตา (เถร)	๕. ๓๗	๔๔๗, ๕๐๖
สัทธตา (อุปาธิกา)	๒๔	๕๓๗
สัทธโต (อตุร)	๔	๔๔๗
สัทธารามมูหิ	๗	๔๖๒
สัทธโท (อตุร)	๗	๔๖๓
สัทธนุทา (ชนิกา)	๓๔	๔๘๓
สัทธนุโท โกณนุโท โกณนุโธ (ปาสาทา)	๒๖	๕๔๔

อธำขารณนามานี	ปพเพ	องเก
ตุฏิตา (อุปาธิกา)	๑๓. ๒๓	๔๘๐, ๕๒๓
ตุฏิตา (นาร)	๒๒	๕๒๗
ตุฐาตา (ชนิกา)	๓. ๑๓	๔๔๒, ๔๗๘
ตุฐาตา (เฏ)	๗. ๑๔	๔๖๓, ๔๘๔
ตุฐาโต (พราหมโณ)	๗	๔๕๘
ตุฐาโต (เฏโร)	๑๓	๔๘๐
ตุฐาโต (พทุช)	๑๓. ๒๗	๔๘๕, ๕๔๗
ตุฐาโต (ชตฺติโย)	๑๘	๕๐๘
ตุฏตฺตา (ชนิกา)	๑๒	๔๘๔
ตุฏตฺตา (เฏ)	๑๘	๕๓๐
ตุฏตฺโต (ชตฺติโย)	๕. ๑๒. ๑๔	๔๕๓, ๔๘๔, ๔๘๓
ตุฏตฺโต (อุปาธโก)	๑๓	๔๘๘
ตุฏตฺโต (เฏโร)	๑๒	๕๐๒
ตุฏตฺตนิ (นกร)	๑๒	๔๘๔
ตุฏตฺตนิ ติฏฏาเย	๒	๔๓๖
ตุฏตฺตนา (นาร)	๖. ๒๐	๔๕๖, ๕๑๘
ตุฏตฺตนา (ชนิกา)	๑๕	๔๘๗
ตุฏตฺตนิยฺยาน มุฏตฺเม	๘. ๑๒	๔๖๖, ๔๘๔
ตุฏตฺตเน ปเว	๑๐	๔๗๖

พุทธวิเส

๖๗๓

อสาขารณนามานี	ปพเพ	องฺเก
สฺทสฺสโน (เถโร)	๓๓	๔๘๘
สฺทสฺสโน เทวราชา	๓๓	๔๘๓
สฺทสฺสโน (ชฺชติโย)	๒๒	๕๒๕
สฺทสฺสโน- รตนคฺมิ- อาเวโฬ (ปาสาทา)	๖	๔๕๖
สฺเทโว (ชฺชติโย)	๒. ๓๐	๔๓๗, ๔๗๔
สฺเทโว (เถโร)	๔. ๓๓	๔๔๗, ๔๘๔
สฺทโรทโน (ชฺชติโย)	๒	๔๒๒ ๑
สฺทญฺณํ (นกวํ)	๓๔	๔๘๓
สฺทญฺณกํ (นกวํ)	๖	๔๕๖
สฺทมฺมํ (นกวํ)	๗	๔๖๐
สฺทมฺมเทวปุเร	๒๕	๕๓๘
สฺทมฺมา (ชฺชิกา)	๗	๔๖๐
สฺทมฺมา (เถโร)	๓๕	๔๘๘
สฺทมฺมุยฺยาน มุตฺตเม	๗	๔๖๓
สฺทมฺโม (ชฺชติโย)	๗	๔๖๐
สฺทนนฺทา (เถโร)	๒	๔๓๘
สฺทนนฺทา (อุปาสิกา)	๓๕. ๒๓	๔๘๘, ๕๓๒
สฺทนนฺทา (ชฺชิกา)	๓๖	๕๐๓
สฺทนนฺทา (นาวํ)	๒๕	๕๔๓

อสังขารณนามานิ	ปพเพ	อจุเก
สุนนุโท (ชตฺติโย)	๓	๔๔๒
สุนนุโท (จกฺกชตฺติ)	๔	๔๔๔
สุนิมฺมตฺติมตฺติวิคฺคา (ปาสาทา)	๓๔	๔๘๓
สุนนุโต (เถโร)	๗	๔๖๓
สุนนุโต (อฺปาสโก)	๗	๔๖๓
สุนนุทรา (เถโร)	๘	๔๖๖
สุนนุติโต (ชตฺติโย)	๒๒	๕๒๗
สุนนุพุทฺโธ (อฺตฺตโร)	๒๒	๕๒๗
สุนนุโย (อฺปาสโก)	๓๗	๕๐๖
สุนนุสา (ชนิกา)	๓๗	๕๐๕
สุนนุทรา (เถโร)	๖	๔๕๗
สุนนุทรา (อฺปาสโก)	๓๓	๔๘๘
สุนนุทรา (นาริ)	๓๘	๕๓๐
สุนนุโท (เถโร)	๓	๔๔๒
สุนนุโท (อฺปาสโก)	๓๖	๕๐๒
สุนนุ (อฺปาสโก)	๔	๔๔๗
สุนนุ (เถโร)	๘	๔๖๖
สุนนุ (นาริ)	๓๒, ๓๗	๔๘๔, ๕๐๖
สุนนุโน (พุทฺโธ)	๕, ๒๗	๔๔๘, ๕๔๖

พุทธวงศ์

๒๗๓

อัสสารณนามานิ	ปพฺพ	องฺเก
สุมโน (เถโร)	๓๓	๔๘๐
สุมโน (อุปาสโก)	๒๓	๕๓๒
สุมงฺคตํ (นครํ)	๓๓	๔๘๘
สุมงฺคตฺตฺยฺยาน มุตฺตเม	๓๓	๔๘๘
สุมงฺคโต (เถโร)	๒	๔๓๗
สุมงฺคโต (อุปาสโก)	๒๕	๕๔๒
สุมิตฺตารามมฺหิ	๒๐	๕๓๘
สุมิตฺโต (เถโร)	๓๗	๕๐๖
สุมฺธา (ชนิกา)	๒	๔๓๗
สุมฺโธ (พฺรหฺมโน)	๒	๔๓๖
สุมฺโธ (พฺทฺโธ)	๓๒, ๒๗	๔๘๓, ๕๔๗
สุมฺมฺชิตฺโต (เถโร)	๓๘	๕๓๔
สุมฺมา (อุปาสิกา)	๓๗	๕๐๖
สุมฺธา (เถรี)	๘	๔๗๐
สุมฺมา (เถรี)	๓๒, ๓๗	๔๘๔, ๕๐๖
สุมฺมิ (พฺรหฺมโน)	๔	๔๔๔
สุมฺมฺโก คิริ นารฺวาทโน (ปาสาทา)	๒๓	๕๒๓
สุมฺมิ (ชฺฏิโต)	๓๕	๔๘๕
เสตพฺยารามมฺหิ	๒๕	๕๔๓

อธำธารณนามานิ	ปพฺพ	องฺเก
เสณารามมฺหิ	๓๘	๕๓๕
เสถารามมฺหิ	๓๓	๕๘๐
เสโด (อตุรโห)	๓๕	๕๘๘
โสณา (อุปาสิกา)	๒	๕๓๘
โสณา (เถรี)	๕	๕๕๒
โสโณ (อุปาสโก)	๓	๕๔๒
โสโณ (เถโร)	๒๒	๕๒๘
โสตุฏฺโถ (อุปาสโก)	๒๒	๕๒๘
โสตุฏฺโฐ (เถโร)	๒๔	๕๓๖
โสภณํ (นกวํ)	๓๕	๕๘๗
โสภวตํ (นกวํ)	๒๔	๕๓๖
โสภิต (พทุฑฐ)	๗. ๒๗	๕๕๘, ๕๔๖
โสภิต (เถโร)	๓๔	๕๘๔
โสโภ (ชุตติโย)	๒๔	๕๓๖
โสเมเทโว (อุปาสโก)	๒๔	๕๓๗
หังสวตํ (นกวํ)	๓๓	๕๗๘
หังสา โกณฺจา มายูรานุชฺช (ปาดาทา)	๒	๕๓๗
หตุฏฺฐา (อุปาสิกา)	๓๓	๕๘๐

จริยาปฎิภาณ

ปทานุกุโธ	ปพฺพ	องฺ
อริยฺขานปารม	๒๖	๕๘๗
อุเปกฺขานปารม	๓๕	๕๘๕
เอกรฐา	๓๔	๕๘๓
กป	๒๗	๕๘๗
กาสีราชส	๒๖	๕๘๕
กาสี (กาสีวาสน)	๒๔	๕๘๓
กฤษโ	๓๓	๕๖๘
กฤษโ	๒๗	๕๘๗
กฤษโ	๒๒	๕๘๐
กฤษโ	๓๐	๕๖๗
กฤษโ	๒๖	๕๘๖
กฤษโ	๒๖	๕๘๖
กฤษโ	๒๐	๕๗๘
กฤษโ	๓๐	๕๖๕
กฤษโ	๓๐	๕๘๘
กฤษโ	๓๕	๕๗๒
กฤษโ	๒๖	๕๘๖

ปทานุกรกโม	ปพฺพ	องฺเก
เมตฺตาปารมม	๓๔	๕๔๔
ยฺกฺโข	๓๕	๕๗๓
วญฺญโปตโก	๒๘	๕๘๘
สจฺจปารมม	๒๗	๕๘๗ ๑
สสโก	๓๐	๕๖๕
ตฺติกาโต	๓๐	๕๖๕
ตฺติปารมม	๒๐	๕๗๘
ตฺตฺตโปโต	๓๐	๕๖๕

จรรยาปิฎก

อสาธารณนามานี	ปพเพ	องเก -
อภิกุติ (คาปโส)	๓	๕๕๓
อนฺชนสฺสวฺหฺ (หตฺถินาคํ)	๓	๕๕๓
อโยฆโร (กุมารโ)	๒๓	๕๘๒
อวิฏฺฐสฺสวฺหฺ (นคเร)	๘	๕๕๗
อินฺทปคฺเต (นคเร)	๓. ๒๒	๕๕๓, ๕๘๐
กณฺหทํปายโน อีสึ	๓๓	๕๘๐
กณฺหาชินา (กุมาร)	๘	๕๖๓
กปฺปิตายํ (นคเร)	๓๘	๕๗๖
กาติจฺจรฏฺฐวิธยา (พฺรหฺมณ)	๓. ๘	๕๕๓, ๕๖๓
กฺุรฺวชา	๓๐	๕๖๗
กฺุสวตฺติมฺหิ นคเร	๔	๕๕๔
คฺงคฺยา (นทียา)	๓๖	๕๗๓
จนฺทสฺสวฺหฺ (กุมารโ)	๗	๕๕๖
จมฺเปยฺยโก	๓๓	๕๗๐
จฺุพฺโพธิ	๓๔	๕๗๓
เจตปฺคฺเตหิ	๘	๕๖๓
เจตฺรฏฺฐํ	๘	๕๖๓
ชยฺยทิสํ (ราชา)	๓๘	๕๗๖

อสงคารณนามานิ	ปพฺพ	อจฺก
ชาติ (กุมาร)	๘	๕๖๓
ฐฐเก พุราหมณ	๘	๕๖๔
เชตฺตฺตมฺหิ นคเร	๘	๕๖๐
เตมฺมิโย (กุมาร)	๒๖	๕๘๕
ทพฺพเสโน	๓๔	๕๘๓
ชนฺชโย (ราชา)	๓	๕๕๓
ชมฺโม (มหายกฺโข)	๓๘	๕๗๕
ชนฺโท (ปณฺธิโต)	๒๕	๕๘๔
เนมิ (ราชา)	๖	๕๕๖
ปณฺจาทวฺจเ	๓๘	๕๗๖
ปฺปฺผตฺติยา (นคเร)	๗	๕๕๖
ปฺปฺพโช	๒๔	๕๘๓
ผุสฺสํ (ชตฺติยา)	๘	๕๕๘
พารานํ (นคเร)	๓๔	๕๗๓
พฺรหฺมวทฺชน (นคเร)	๒๕	๕๘๔
ภฺรฺรทฺโต	๓๒	๕๖๘
มณฺชโทย	๓๓	๕๘๐
มทฺท (เทว)	๘	๕๖๒, ๕๖๓
มหาโควณฺท พุราหมณ	๕	๕๕๕

จริยาปฎิเทศ

๖๗๘

อสังขารณนามานี	ปพฺพ	ของเทศ
มาตงฺโก (ชฎิโก)	๓๗	๕๗๕
มิตฺถายํ (นคเร)	๖	๕๕๖
มฺหคณฺโฑ (กุมาร)	๒๖	๕๘๕
มฺหคณฺโฑ (กุมาร)	๒๓	๕๗๘
มฺหคณฺโฑ (กุมาร)	๓๖	๕๗๓
มฺหคณฺโฑ (กุมาร)	๘	๕๖๓
มฺหคณฺโฑ (กุมาร)	๘	๕๖๐
มฺหคณฺโฑ (กุมาร)	๘	๕๕๗ ๗
มฺหคณฺโฑ	๒๐	๕๗๘
มฺหคณฺโฑ (กุมาร)	๒	๕๕๒
มฺหคณฺโฑ (กุมาร)	๒๗	๕๘๗
มฺหคณฺโฑ (กุมาร)	๘	๕๖๐
มฺหคณฺโฑ (กุมาร)	๓๓	๕๘๓
มฺหคณฺโฑ (กุมาร)	๘	๕๕๗
มฺหคณฺโฑ (กุมาร)	๘	๕๖๓
มฺหคณฺโฑ (กุมาร)	๓๒	๕๘๒
มฺหคณฺโฑ (กุมาร)	๕	๕๕๕
มฺหคณฺโฑ (กุมาร)	๒๕	๕๘๕
มฺหคณฺโฑ (กุมาร)	๒๒	๕๘๐

